Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 16 – 17 november 2016

§ 4 Förslag till budget 2017 för Stockholms stad och inriktning för 2018 och 2019 samt ägardirektiv 2017–2019 för koncernen Stockholms Stadshus AB samt vissa ärenden som avslutas eller besvaras i samband med budgeten

Anförande nr 1
Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Stockholm är en fantastisk stad. Vi är den stad som växer snabbast och mest hållbart i Europa. Vi har kommit långt på vägen mot ett fossilbränslefritt Stockholm. Våra högskolor lockar studenter, vår utbildade befolkning lockar företag och investeringar och vårt blomstrande näringsliv lockar hit människor från när och fjärran.

Vi befinner oss en god ekonomisk utveckling, men det finns hot mot denna. Jag både hoppas och tror att budgetdebatten kommer att belysa Stockholms starka sidor men också gå på djupet med de utmaningar vi står inför. Jag vill särskilt peka på två dessa som inledning till dagens budgetdebatt, nämligen segregationen och bostadsbristen.

Den enskilt största utmaning vi står inför är segregationen och de klyftor som skär genom vår stad. Ordet ”segregation” döljer något som är ett systematiskt slöseri. Segregation betyder i verkligheten att om du föds i fel område är det stor risk att din begåvning inte tas till vara och att du på grund av ditt namn eller din hudfärg inte får plats på arbetsmarknaden oavsett din kompetens. Segregation betyder i verkligheten att många barns tänder är förstörda innan de ens påbörjat sitt vuxenliv. Segregation betyder i verkligheten att nästan sex av tio unga tjejer i Bromma delar gemenskapen i en idrottsförening men att bara var sjunde flicka i Skärholmen gör detsamma. Segregation betyder i verkligheten att vi stänger ute unga från deras egen framtid. Resultatet blir radikalisering, våld och otrygghet. Det är ingen slump. Segregation betyder i verkligheten att vi slösar bort det mest värdefulla vi har, nämligen människors skaparglädje och vilja till arbete. Det har vi inte råd med.

Att överbrygga stadens klyftor kräver ett hårt arbete, uthållighet och ihärdighet. Men varje beslut vi fattar i denna sal som öppnar för att fler ska nå behörighet till gymnasiet är ett steg i rätt riktning. Varje beslut som bidrar till att bryta den diskriminering som utlandsfödda möter i vår stad är ett steg i rätt riktning. Varje beslut som gör det lättare att etablera sig och utvecklas på arbetsmarknaden gör vår stad starkare och bidrar till både tillväxt och trygghet.

I budgeten för Stockholm 2017 tar vi flera sådana steg. Vi ökar satsningarna på våra ytterstadsområden. Vi påbörjar arbetet med medborgarbudgetering för att öka den lokala makten över våra investeringar. Vi fortsätter satsningen på utbildning för att få in fler på arbetsmarknaden. Vi utökar stadens trygghetsarbete, inte minst när vi genomför sjupartiöverenskommelsen om arbetet mot våldsbejakande extremism. Steg för steg bygger vi en stad som håller samman, ett Stockholm för alla.

Ordförande! Den andra riktigt stora utmaning vi står inför är stadens stora bostadsbrist. Vi kan i dag glädja oss åt en hög byggtakt och att vi har bevisat att det är

möjligt att sätta höga mål och infria dem. Vi kommer att bygga 40 000 nya hem till och med 2020. Bostadsbristen hindrar unga från att flytta hemifrån och bilda familj. Bostadsbristen hotar Stockholms jobb och utveckling. Bostadsbristen hotar företagens möjligheter att rekrytera. Även om vi bytt bostadspolitik från att sälja ut till att bygga nytt har vi en lång väg kvar att gå.

I årets budget lägger vi grunden för en fortsatt hög byggtakt. Genom investeringar återtar vi makten över stadsplaneringen. Vi får skolor, samlingslokaler och simhallar vid sidan av tusentals nya bostäder. Satsningarna på nya skolor är rekordstora i budgeten.

Vi för en ansvarsfull politik. Vi har en ledning för staden som vet att politik skapar förutsättningar för människor och företag. Med tydliga mål och samlade resurser ska Stockholms utmaningar mötas.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget för 2017!

Anförande nr 2
Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande, kära fullmäktigeledamöter! För ett år sedan stod jag här och inledde debatten med att tala om terrordådet i Paris och vikten av att stå upp för ett samhälle baserat på respekten för varandra, det fria ordet och kampen mot terror, förtryck och otrygghet.

I dag står jag åter här för att debattera vår budget, men i tider av polarisering och motsättningar vill jag ändå säga följande: Vi moderater kommer att ta ansvar för att det politiska samtalet och debatten har högt i tak men en respektfull ton. Vi tar avstånd från personliga påhopp och nedsättande kommentarer. Vi står upp för en tuff och tydlig kritik men samtidigt också för en värdig debatt. Med detta sagt vill jag också vara tydlig med att berättigad kritik inte får avfärdas som populism och genom att ensidigt anklaga motståndarna för att komma med felaktiga siffror eller underlag. När vi nu inleder två dagars budgetdebatt gör vi det argument som har faktabaserade underlag. Det är så vi respekterar varandra och demokratin.

Stockholm är den bästa staden att leva i enligt mig. Det innebär inte jag svartmålar den när jag också vågar tala om dess utmaningar och framtidsproblem. I tider av hatfull retorik och osakliga anklagelser är det min förhoppning att vi under de här två dagarna kan berätta vad vi tror på och givetvis också berätta att vi inte håller med om alla verklighetsbilder som framförs i den här talarstolen, men vi har respekt för varandra och vi ifrågasätter aldrig varandras intentioner. Vi alla i den här salen är valda för att vi vill Stockholms och stockholmarnas bästa. Låt också detta få prägla de här två dagarnas debatt.

Nu vill jag återvända till den moderata budgeten som jag är mycket stolt över att få lägga fram. Den fokuserar på det som är viktigt, nämligen att få den bästa möjligen starten för dagens och morgondagens stockholmare. Förutom familjen är förskolan och skolan det viktigaste för barnens uppväxt.

Det är i förskolan som barn får utlopp för sin nyfikenhet när de samlar saker i skogen och samtidigt lär sig om kretslopp och biotoper och utvecklar sociala relationer med

andra. Förskolan är i dag en skolform med en egen läroplan. Den tid är förbi när förskolan bara var omsorg. I mitt Stockholm ska inget barn lämnas efter. Barngrupperna ska vara små för att varje förskollärare ska kunna ha tid att se varje barn. Därför satsar vi 50 procent mer än Socialdemokraterna på förskolan. I vårt Stockholm ska förstelärare finnas på förskolan och verksamhetschefen ska vara rektor.

När de yngsta barnen sedan lämnar förskolan för att på nytt bli yngst igen i skolan är det viktigt att det sker en god överlämning. Det barn som sitter tyst längst bak i klassrummet och som inte riktigt hänger med ska kunna få hjälp och upptäckas redan från första skolveckan. Därför satsar vi dubbelt så mycket som Socialdemokraterna på skolan så att barnen ska kunna läsa, räkna och skriva redan från första klass.

Moderaternas budget är en tydlig signal till alla lärare i Stockholm att de är viktigast för barnens kunskaper och för bildning. Men Moderaternas budget är också en tydlig markering att i vårt Stockholm är barnen de viktigaste vinnarna i längden, och då talar jag om både förskola och skola när vi satsar på skolan. Skolan är det bästa vaccinet om man vill vaccinera mot framtida utanförskap.

Moderaternas budget bäddar för ansvarsfulla finanser där vi kan kombinera ansvarsfulla satsningar på förskola och skola med en sänkt skatt för dem med lägst inkomster. Kommunalskatten betalas av alla i Stockholm, såväl barnskötare som pensionärer. I en stad med högst matpriser i landet är det viktigt att de med lägst inkomst känner att det är skillnad på att jobba och att inte göra det. Därför ska man inte höja skatten i onödan.

Moderaternas budget är också en garant för trygghet. Vi vill minska de trygghetsklyftor som finns i dag i Stockholm. Vi vill satsa på ökad kameraövervakning, införa omedelbara insatser för förstagångsförbrytare och tydliga konsekvenser för dem som trakassera kvinnor i badhus. Vi kräver fler synliga poliser som prioriterar brott som begås i människors vardag eftersom vi tar människors upplevda otrygghet på allvar. Moderaterna fokuserar på det som är viktigast. Det handlar om trygghet, kvalitet och ökade kunskaper.

Det är med varm hand som jag lämnar över vår budget, och jag yrkar bifall till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 3
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande, fullmäktige, stockholmare! En ny budget innebär ett steg till i Stockholms utveckling. När Stockholm gick in i 1880-talet invigdes Katarinahissen några år innan Strindbergs *Röda rummet* skildrade övergången och konvulsionerna i en föränderlig stad. Katarinahissen var ett nytt, modernt transportfenomen i en ny tid. För 5 öre kunde arbetare och tjänstefolk ta sig upp till Södermalm efter en lång dags resa. Hissen möjliggjorde inte bara en genare väg mellan Södermalm och Slussen utan var också en del av Stockholms framtid. Femtio år senare bröt spårvägen genom Katarinaberget upp till Medborgarplatsen och gjorde hissen överflödig. Embryot till grön linje och Stockholms pulsåder såg dagens ljus. Det var smärtsamma men smarta beslut som möjliggjorde stadens expansion ut i ytterstaden. 70 år senare infördes trängselavgifterna. Nu är det en åtgärd som av de flesta anses vara nödvändig och utmärkt, men då var det något som

man ansåg skulle kunna slå sönder både detaljhandeln och vara förödande för citykärnans utveckling.

Hur Stockholm kommer att se ut om 100 år har vi svårt att sia om just nu, men troligtvis kommer skillnaderna att vara minst lika stora när vi blickar bakåt i tiden. Stockholm utvecklas varje dag, och det är till huvudstaden framtiden kommer först. Så har det varit, och så ska det fortsätta att vara.

Miljöpartiet gör Stockholm till en modern, mänsklig och miljövänlig stad. Sedan vi tog över makten har vi arbetat för en utveckling som går mot renare luft, en skola för alla och en äldreomsorg som just visar omsorg. Vi har arbetat för fler bostäder, en utveckling som går mot ett ökat medborgarinflytande, ett rikare kulturliv, jämställdhet mellan män och kvinnor, en stark breddidrott och en levande stad. Vi ställer om Stockholm.

Den kanske största utmaningen vi har är att vända den ökade segregationen. Bostadsadress, social bakgrund, hudfärg, funktionsvariation och kön spelar tyvärr roll för hur människors livschanser utvecklas. Genom en stark välfärd, stora satsningar på utbildning, sociala insatser, fler jobb och bostäder kan vi vända trenden. För oss i Miljöpartiet och i den rödgrönrosa majoriteten är det fundamentalt att Stockholm ska vara en stad där alla människor har lika möjligheter att lyckas. Ingen ska behöva sova på gatan. Ingen ska behöva uppleva våld och förtyck. Ingen människa ska lämnas bakom.

Det är ett stort ansvar vi har. Det behöver vi ta gemensamt. När högerpopulistiska vindar blåser allt hårdare måste samtalstonen vara mjukare. When they go low, we go high, för att citera Michelle Obama. Vi politiker behöver bli bättre på att lyssna. Vi måste ta människors oro på allvar. Men vi har också ett stort ansvar att lyssna och tala om de saker som berör människor utan att anpassa vår politik till Åkesson eller Trump. Vi ska stå stadigt i de värderingar som har skapat Sverige. Det handlar om jämställdhet, jämlikhet, öppenhet och mänskliga rättigheter.

Med den gemensamma budget som vi har lagt fram i dag fortsätter vi att ställa om Stockholm. Vi tar ytterligare ett steg mot ett Stockholm för alla. Vi vill utveckla ett Stockholm med ökat stadsliv och trivsammare miljöer med mänskliga möten på gator och torg. Det ska vara enkelt att förflytta sig i Stockholm på ett ansvarsfullt sätt. Alla klimatsmarta transporter ska därför underlättas. Har du investerat i en elbil måste du kunna ladda den smidigt och snabbt. Väljer du att gå, cykla eller åka spårvagn ska du få plats och vara prioriterad i framtidens stad.

När mäktiga ledare förfäktar klimatskepticism och hotar att riva upp bindande klimatavtal måste vi ta vårt ansvar på än större allvar. Målet är att Stockholm ska vara fritt från fossila bränslen redan 2040. Det innebär en strukturomvandling, och starten ser ni nu. Målet finns, vägen är utstakad. Genom en offensiv miljö- och klimatpolitik skapar vi en framtidstro inte bara nu utan även tio, femtio och hundra år framåt. I dag tar vi tillsammans ansvar för en modern, medmänsklig och miljövänlig stad.

Med de orden yrkar jag bifall till kommunstyrelsens budgetförslag för 2017.

Anförande nr 4
Borgarrådet L i v h (V): Fru ordförande! Välkomna till budgetdebatten ni som är stockholmare sedan flera generationer, ni som nyss kom med tåg från Norrland och ni som likt Ali och andra flyktingar har tagit er hit till vår stad med livet som insats!

Kära stockholmare! Jag erkänner att när jag stod här för två år sedan när vi tog över styret var jag väldigt nervös. Det var så mycket som skulle göras, och förväntningarna på oss var enorma. I dag är jag hoppfull. Jag är till och med glad. Att vända ett högerstyrt tåg är inte lätt. Att bryta segregationen är svårt men nödvändigt. Vi förändrar staden tillsammans med stockholmarna. Det handlar om stora strukturella förändringar som miljardsatsningar på byggande av bostäder och lokaler för kultur- och föreningsliv i ytterstaden.

Man kan kalla vår budgetdebatt för motsatsernas Stockholm. Vi sitter på motsatta sidor i den här salen. Vi har två motsatta visioner. Jag håller med Anna, vi ska ha en respektfull ton, men vi ska också visa på skillnaderna.

Stockholmare! Ni kommer att få höra mycket om pengar under de här två dagarna. Man behöver inte gå så långt på den här gatan för att se vad en moderatstyrd ledning kan åstadkomma. Vi läser varje dag i medier om landstingets skandalaffärer.

Kära stockholmare! I många år har jag rest från förorten till Stadshuset och runt i staden, och överallt har jag mött stockholmarnas oro. Det har varit oro över att inte ha jobb, oro över att inte ha bostad till sina barn och oro för en ålderdom utan trygghet. Och det möter jag fortfarande, men nu möter jag också hopp om att få ett hem. Ni sitter på er kammare och oroar er över räntor och skatter. Vi tar tag i bostadskrisen. Vi investerar. Vi bygger 40 000 lägenheter fram till 2020 varav 10 000 allmännyttiga som alla människor med normala inkomster ska ha råd med. För det spelar roll vem som äger, kära stockholmare. Det spelar roll vem som styr den här staden.

Fråga gärna Klara som bor i Carnegies hus i Husby. Hon har haft fler än åtta hyresvärdar sedan ni sålde huset som tidigare ägdes av Svenska Bostäder. Det har varit fuktskador, misskötsel och nu lyxrenoveringar med skyhöga hyreshöjningar. En del kallar detta aktiv fastighetsförvaltning. Jag kallar det aktiv misskötsel av hyresgäster. Ni försöker slå i folk att marknaden ska lösa bostadsfrågan. Marknaden har inte löst bostadsfrågan någonstans i hela världen, och den kommer inte heller att göra det i Stockholm. Därför behöver vi en urstark allmännytta.

Nu ser allt fler hoppet om ett jobb infrias. Arbetslösheten sjunker, men nu ska vi stödja dem som står långt från arbetsmarknaden. Då hjälper det inte med tio kurser för att lära sig att skriva sitt cv. Det behövs konkreta insatser för unga, för nyanlända och för funktionshindrade. Det behövs till exempel 8 500 sommarjobb, 900 fler Stockholmsjobb och 100 nya utbildningsplatser inom bristyrken.

Nu, med vårt styre, finns det också hopp en trygg ålderdom. Elsa har rätt till hemtjänst, och hon ska inte behöva räkna hur många minuter det tar att äta frukost. Vi inför därför ramtid som innebär att hon själv bestämmer över sin tid, och flyttar

hon till ett trygghetsboende vet hon att där kommer det att finnas mer personal som står för stöd och gemenskap.

Kära stockholmare! Ali och andra som flytt från brutala diktaturer förstår inte hur 500 nazister kunde marschera genom Stockholm förra helgen, men vi förstår nu att vår demokrati är mer skör än någonsin även i vår stad. Vi förstår också att en välfärd som omfattar alla och ett ständigt försvar av demokratin är motkrafter till rasism och fascism. Därför genomsyras vår budget av välfärdssatsningar och demokrati, jämställdhet, mänskliga rättigheter och klimatsatsningar, allt för ett Stockholm som håller ihop.

Liban Abdule, en ung Tenstakille och vinnare av poesitävlingen ortens poet 2016, skriver så här: Jag drömmer om att utbilda mig. Försöker jag förändra världen? Jag drömmer om att åka varje flyg, varje båt och se världen. Jag drömmer precis som ni, men tydligen är vi inte lika.

Jag vill säga till Liban: Jo, det är vi. Du har fel. På vår färd, som är spikrak, mot en jämlik stad åker ingen första klass. Ingen slängs av för att de inte har råd med biljetten. Det är därför Klara, Elsa och Ali och många andra stockholmare börjar hoppas. Ett jämställt Stockholm som håller ihop är något att längta efter och kämpa för.

Därför yrkar jag bifall till vår gemensamma budget för ett framtida sammanhållet, rättvist och antirasistiskt Stockholm.

Anförande nr 5
B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! I ett öppet samhälle lär vi oss leva med varandra och tolerera varandra trots våra skillnader och olikheter. Det är det som är vår gemensamma styrka. Bara genom att se kraften i varandras olikheter skapar vi frihet och välstånd så att alla kan förverkliga sina drömmar. I dag ser vi hur liberala värderingar trycks tillbaka. Över stora delar av västvärlden ser vi hur främlingsfientlighet, vänster- och högerpopulism ersätter respekt och förståelse. Vi ser hur fakta förvrängs och förfalskas, hur egna åsikter förstärks i stället för att kritiskt ifrågasättas, hur det offentliga och demokratiska samtalet urholkas och blir allt råare. Det här sker i Sverige, och det sker i Stockholm. Grunden för att bryta den här oroväckande utvecklingen ligger i att förmedla kunskap och en tro på framtiden och demokratin till våra ungdomar.

För mig som liberal är det därför självklart att tala lite extra om skolan i dag. När populistiska, extremistiska och antidemokratiska vindar blåser måste skolan stå upp för den liberala demokratin, jämställdheten och de mänskliga rättigheterna. Det handlar om att lära ut de grundläggande, liberala, demokratiska värderingar som vårt samhälle vilar på. Men det handlar också om att ge elever kunskap som gör det möjligt att kritiskt granska påståenden som är för bra för att vara sanna vare sig det gäller värderingar eller villkor för sms-lån.

De lärare som i dag förmedlar den här kunskapen är inget annat än demokratins hjältar. Den rödgrönrosa majoriteten verkar inte till fullo ha tagit till sig detta, för i stället för att satsa ordentligt på skolan tycker de att diverse råd, utskott och

byråkrater i Stadshuset ska stärka demokratin. Skolan får de minsta ekonomiska påslagen på tolv år. Det är oroväckande. Det var Socialdemokraterna som styrde senast detta skedde. Det visar också hur de rödgrönrosa prioriterar.

Men är skolans största problem verkligen pengarna? Delvis, skulle jag vilja säga. Det största problemet är lärarbristen. Lärarbristen äter sig in i årskurs efter årskurs, ämne efter ämne. En viktig orsak är naturligtvis att vi får allt fler skolelever, men vi utbildar också för få lärare. Därför måste bland annat läraryrkets attraktionskraft stärkas ytterligare. Vi måste fortsätta att höja lärarnas löner. Tyvärr har de riktade lönesatsningarna upphört i de rödgrönrosas budget. Det är knappast förvånande, för de ekonomiska påslagen till skolan är så låga att de inte ens räcker till de ordinarie löneökningarna och än mindre till något extra.

I valrörelsen lovade Socialdemokraterna stora satsningar på skolan med minskade klasser och fler lärare, och ingenstans framgick det att man faktiskt tänkte ge de lägsta påslagen på tolv år. Tvärtemot S-politiken måste vi få Sveriges bästa skolor, och då måste lärarna betalas bättre. Vi behöver anställa varenda lärarstudent, behålla varenda lärare som vill lämna och låta våra pensionerade lärare få fortsätta. Vi måste visa i både ord och handling att vi prioriterar skolan.

Demokrati byggs i praktisk handling och inte med en massa råd, kommissioner och utskott. Den byggs inte med byråkrater och konsulter som hittar på abstrakta ord. Jag hittar inte på det som konsult. Jag vill bara säga det.

Om vi vill få människor att lita på varandra och känna tillit i vårt samhälle måste vi se till att eleverna får en bra skolgång, att unga tjejer är trygga när de går till badhusen och när de går hem på gångvägar och gårdar, att barn som växer upp i trasiga familjer får hjälp, att de äldre får ett bra boende och att funktionshindrade ges hjälp enligt LSS så att de kan upprätthålla sitt arbete och söka arbeten också i fortsättningen. Därför är LSS urviktig.

Men det är i den grå vardagen där vi prioriterar och gnetar som vi motar populismen och formar en stad där alla har friheten att ta eget ansvar för sitt liv.

Bifall till det liberala förslaget till budget för 2017!

Anförande nr 6
P e r O s s m e r (SD): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Varje morgon åker jag förbi Norra Bantorget. Där står en staty av August Palm. Han frågade sig i ett känt tal: Vad vilja Socialdemokraterna? För att travestera honom: Vad vilja vi i Sverigedemokraterna här i Stockholm år 2017 och framåt?

Vi vill ha trygghet i Stockholm. Med trygghet menar vi inte bara en fysisk trygghet utan också en känsla av trygghet och välbefinnande. Vi stockholmare ska helt enkelt känna oss glada att bo här i Stockholm. På vilka tider som helst under dygnet ska folk känna sig trygga och säkra på gator och torg. Tyvärr klarar inte polisen sitt uppdrag. Vi sverigedemokrater föreslår därför att staden satsar på en ökning av antalet ordningsvakter som finns på plats där det händer saker. Egentligen vill vi

sverigedemokrater ha en större, bredare och mer övergripande lösning med en kommunal, kompletterande polis. Men det är en annan fråga. Det är en riksdagsfråga.

Jag ska inte uppehålla mig alltför mycket vid ordningsproblemen här i staden. Detta är ändå en budgetdebatt, men jag kan ändå konstatera att det finns lösningar på några enkla områden om man bara vill. Avvisa dem som stör i badhusen! Stäng boplatser för EU-immigranter! Tillämpa de ordningsregler som gäller mot tiggeri! Eller ännu hellre och enklare: Förbjud det!

Mycket av den oro som vi ser här i Stockholm har skapats av etniska motsättningar. Sverigedemokraterna tror på assimilation, inte separering. Därför anser vi att staden inte ska understödja etniska föreningar även om ändamålet skenbart, till exempel när det gäller kultur, kan te sig lovvärt. Det har nyligen tillskapats ett råd för mänskliga rättigheter här i kommunen. Det har väl främst kommit till för att göra vänstermajoriteten nöjd och glad. Vi kan inte se att det här rådet fyller någon som helst funktion. Därför vill vi att rådet avskaffas och att pengarna används till något nyttigare.

Det är många ämnen som vi ska ta upp här i dag. Det vi lever på, det vill säga näringslivet, är en viktig fråga. Sverigedemokraterna tror, till skillnad från majoriteten, på ett fritt näringsliv. Därför är vi motståndare till kommunala upphandlingsregler om så kallade vita jobb. Vi tror också på privata lösningar när det gäller hemtjänst och skola. Den personal som arbetar där ska inte behöva ikläda sig en tvångströja försedd med dekalen 7 eller 8 procents vinstbegränsning på kapitalinsatsen.

Det är viktigt att företagen får arbetskraft, och då också en arbetskraft som är användbar för företagen. Därför föreslår vi att staden avsätter 25 miljoner till lärlingsanställningar. Feriejobb är också viktigt för att unga ska lära sig hur det fungerar på arbetsmarknaden och komma in på arbetsmarknaden.

Vi vet att företag ständigt är utsatta för förändringar och konkurrens från olika håll. Förändringar måste mötas med nytänkande. Därför föreslår vi att staden avsätter pengar till en särskild innovationsfond som kan stödja stadens företag i deras utvecklingsarbete.

Man kan ta ett axplock av många saker. Vi återkommer till detta. Vi vill bygga modulhus för 200 miljoner för bostadssökande stockholmare som kan betala för sig. Vi vill ha förnuftiga parkeringsregler. Vi vill ha en förberedelseskola för de nyanlända. Vi vill satsa på begåvade barn. Och för att återvända till invandringsfrågorna vill vi också satsa på återvändandebidrag. Det är mycket som vi kommer att återkomma till under dagarnas lopp.

Avslutningsvis vill vi ha ett Stockholm där man bevarar sin identitet, där stockholmare känner igen sig. Vi vill ha ett Stockholm där stockholmarna kan känna trygghet och välbefinnande och där man gärna vill att ens barn ska växa upp till goda, aktiva och kunniga medborgare.

Ordförande! Vi yrkar bifall till Sverigedemokraternas förslag till budget för 2017.

Anförande nr 7
J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! När jag gick hit till mötet i dag sken nästan solen, men snart kommer det att börja mörkna utanför fönstren här i rådssalen. Novembermörkret breder ut sig som en tung filt så här års, men det är inte bara den mörka årstiden vi har att förhålla oss till. I förra veckan skördade populismen sin största framgång. Trump vann valet i USA, och han vann det på en agenda där han lovade en återgång till en tid som flytt och med en mängd vallöften som vi verkligen hoppas att han inte infriar. Det kan kännas mörkt och tungt i dessa tider då de liberala värderingarna ifrågasätts från många olika håll.

Som politiker kan vi möta människors oro på olika sätt. För vissa politiker är det ryggmärgsreflexen som får råda, och det kan leda till att man stänger gränser, inför id-kontroller på Öresundsbron och försämrar asylrätten. Då är det extra viktigt att det finns ett liberalt parti som på alla nivåer slåss för att alla människor ska ha rätt att söka skydd i Sverige och i vår stad. Vi måste möta tendenserna till slutenhet med mer av öppenhet.

För ett år sedan var det många som talade om systemkollaps, och vi stod, och vi står fortfarande, inför många stora utmaningar. Vi måste arbeta med att ordna bostäder för nyanlända, och vi måste få integrationen att fungera. Centerpartiets svar på integrationsutmaningen är jobb. Vi vet att det är den avgörande faktorn för att människor ska komma in i samhället och få bidra och bli en del av samhället.

Ordförande! Fler måste få in sin fot på arbetsmarknaden. För att det ska bli möjligt måste vi sänka trösklarna. Centerpartiet är det parti som vågar lyfta på alla stenar för att skapa en mer inkluderande arbetsmarknad. I dag stängs unga och nyanlända ute, och det är svårt att komma in. Vi behöver en reformerad arbetsrätt, flexiblare ingångslöner och fler enkla jobb. På kommunal nivå föreslår vi snabbspår inom förskola, skola och äldreomsorg. Det är områden som vi saknar, och kommer att sakna, väldigt mycket personal inom. I snabbspåren kan man kombinera utbildning och praktik samtidigt som man validerar tidigare kunskaper. Allt detta med målet att skapa riktiga heltidsanställningar och riktiga jobb. Vi vill att arbetet med snabbspåren ska göras tillsammans med de privata utförarna och tillsammans med näringslivet. Staden har en viktig roll att gå före och visa vägen, men staden löser inte allt detta på egen hand.

Den rödgrönrosa majoriteten har liten eller ingen förståelse för vad som behöver göras. Finansborgarrådet fnyser åt att företagsklimatet har försämrats varje år som de har styrt. Centerpartiet vet att jobben skapas i företagen. Vi måste alltid slå vakt om företagens villkor och förbättra dem. Det är i de små företagen som jobben ökar. Fyra av fem jobb skapas där. Olyckligtvis är det just de företagen som lider mest av det försämrade företagsklimatet. Det handlar om försämrade attityder hos politiker och tjänstemän, det handlar om stadens osunda konkurrens och det handlar om att staden gör upphandlingar som utesluter de små aktörerna. Här har vi mycket kvar att göra, och vi måste främja företagsamheten och återupprätta företagsklimatet. Vi vet att stadens utmaningar måste lösas tillsamman med företag och näringsliv. Allt går nämligen inte att lösa via skattsedeln.

Ordförande! För några veckor sedan trädde Parisavtalet i kraft. Kanske kan man tro att vi nu har räddat världen, men avtalet är faktiskt bara början. Avtalet är ett viktigt avstamp för en omställning där vi som stad ska gå i täten och leda omställningen till ett mer hållbart och klimatsmart samhälle. Under Alliansens ledning växlade vi upp stadens klimatarbete. Det har faktiskt majoriteten fortsatt att göra till stor del. Vi har givetvis synpunkter på realismen i målsättningarna och att ni inte riktigt fyller era stora ord med handling, men målsättningen om att fossilbränslefritt Stockholm delar vi, och vi måste jobba hårt för att nå dit.

Ordförande! Som om inte jobb, företagande och miljö var allt hyser vi i Centerpartiet stor respekt för skattebetalarnas pengar. Centerpartiet är det parti som sänker skatten mest. Vi vill att stockholmarna ska få mer pengar kvar i plånboken för att själva kunna bestämma vad de ska användas till. Trots att vi sänker skatten med 55 öre har vi 44 miljarder av skatteintäkter kvar att satsa på kommunala kärnuppgifter. Det är inte så att Stockholm lider brist på resurser. Det är inte heller så att Centerpartiet behöver skära ned på välfärden. Vi kan satsa mer än majoriteten på äldreomsorg, förskola och skola. För att kunna göra det måste man prioritera. Vi prioriterar varsamhet med skattebetalarnas pengar.

Bifall till Centerpartiets budgetreservation!

Anförande nr 8
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Vi bor i en stad som rymmer enorma möjligheter. Det finns så många saker som vi stockholmare har gemensamt, och ändå lever vi i en stad där klyftorna under en längre tid har ökat och där barn från närliggande områden inte möts. Vi lever i en stad med ojämlika uppväxtvillkor och i en stad där vi lever olika länge beroende på vilken stadsdel vi bor i.

Vår huvudsakliga utmaning består inte av nyanländas förmåga eller oförmåga att etablera sig. Den består snarare av oviljan hos en del att dela arbetsplats, skola eller bostadsområde med personer som inte anses vara tillräckligt svenska. En del vill inte ha grannar eller kollegor som heter Ahmed eller Fatima eller kan inte acceptera att en politiker är utrikesfödd. Vi har ett allvarligt problem med rasism i vårt land. I Stockholms utkanter växer det fram en ny rasifierad underklass. Vita flyttar från områden när svarta flyttar in. Det leder till en rassegregation som sker parallellt med en ekonomisk segregation. Då byggs det murar mellan innerstaden och förorten och murar mellan människor och människor. Trångboddhet, ekonomisk fattigdom, arbetslöshet och våld sätter djupa spår i människors vardag. Den här stadens största utmaning är tveklöst segregationen.

För att bryta segregationen behöver kvinnor och tjejer få makt och möjlighet att forma sina egna liv. Här har den tidigare förda allianspolitiken inte nått fram. När kvinnor med utländsk bakgrund står längst från arbetsmarknaden är det här vi måste börja. Den rödgrönrosa majoriteten avsätter nu 6 miljoner kronor för att anställa kvinnor som ska hjälpa andra kvinnor att etablera sig.

Sedan länge har vi ett växande problem med unga människor som inte har förtroende för det svenska samhället. Det finns en hel generation unga i våra förorter som saknar

framtidstro. Deras oro måste vi ta på allvar. Nu mer än någonsin måste makten och resurserna omfördelas så att unga känner att de kan ta makten över sina egna liv och för att människor ska kunna använda sig av sina rättigheter utan att riskera att få sina liv beskurna och begränsade.

Vi vet att kvinnor och flickor i den här staden inte alltid upplever att de får leva sitt liv fritt från diskriminering, våld och förtryck. Vi kan aldrig acceptera att kvinnor och flickor kontrolleras och ifrågasätts utifrån klädsel, åsikter, val av partner eller andra livsval. Vi kan aldrig acceptera att kvinnor och flickor inte känner att de kan röra sig fritt i sin egen stad. Att ta makten över sin kropp, sin sexualitet och sitt liv är såklart helt grundläggande men ändå inte självklart för alla.

Vi i den rödgrönrosa majoriteten tar det här på allvar. Även i 2017 års budget satsar vi på att motverka våld i namn av heder. Vi arbetar med det här på bred front. Vi har tidigare storsatsat på kvinno- och tjejjourerna, permanentat Origos verksamhet, möjliggjort för papperslösa kvinnor att få rätt till skydd och tillfört mer pengar till socialtjänsten. Nytt för i år är att vi ökar kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck i skolan för att också lärare, kuratorer och elever ska kunna se och reagera när elever utsätts för våld och förtryck i namn av heder.

År 2017 kommer också att bli ett år där unga får fortsätta att få möjlighet att organisera sig för att öka sin egen makt genom kunskaper om mänskliga rättigheter, antirasism och feminism. Efter att ha jobbat många år som socialarbetare och drivit verksamhet för tonårstjejer vet jag att det inte finns någon grupp med större sprängkraft i än just tonårstjejer. Det är en sprängkraft som kan förflytta berg och förändra samhällen, och nu tar vi fram verktyg för att göra detta möjligt.

Vi är många som efter förra veckans USA-val känner oss oroliga och rädda över världen och utvecklingen. Trump har intagit positionen som världens mäktigaste man. Han är en rasistisk, misogyn och sexistisk människa som förnekar klimathotet och vill göra livet svårare för dem som redan har det svårt, men Trump är tyvärr långt ifrån ensam. I lördags marscherade 600 nazister på Stockholms gator. De hyllade Trump och förnekade förintelsen. Nu mer än någonsin måste kampen mot våld och förtryck vara ett tydligt fokus i arbetet för demokrati och mänskliga rättigheter.

Därför känner jag sådan tilltro och sådant hopp till kommunpolitiken. Det är här som demokratin blir verklig, blir nära, blir tydlig. Det är här som stockholmarna kan se den politik de har röstat fram bli verklighet. Det är här som vi skapar förtroende för den demokrati som vi nu mer än någonsin måste lyfta upp och konkretisera. Det här kräver en stark övertygelse om att en annan stad är möjlig.

Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till budget 2017.

Anförande nr 9
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Devisen en olycka kommer sällan ensam stämde verkligen den där natten mellan den 8 och 9 november. I takt med att Donald Trumps ställning stärktes i det amerikanska presidentvalet tilltog snöovädret alltmer. Det kändes verkligen symboliskt på något sätt. När jag på onsdag morgon skulle ta

mig hem till min bostad på Kungsholmen från den valvaka jag var på i Bromma gick det inga bussar och ingen tunnelbana och taxibilarna var upptagna i flera timmar till. I Stockholm var det trafik- och vinterkaos, i USA var det politiskt kaos och i mitt inre var det kaos. Jag hade en väldig olustig känsla i hela kroppen efter utfallet av valet. Förra onsdagen för exakt en vecka sedan var helt enkelt ingen rolig dag.

Jag har funderat en hel del den senaste veckan på politikens roll och faktiskt på min egen roll och på risken att bli en del av ett hatat etablissemang som banar väg för populism och trångsynthet. Debattörer och proffstyckare säger många gånger att politiker måste lyssna på vanligt folk, men det räcker ju inte bara med att lyssna. Om svaret från den som lyssnar blir: Ja, jag hör vad du säger, spelar det ändå ingen roll. Som politiker måste vi samtidigt bottna i värderingar och inte hänge oss åt farlig populism. Det är sannerligen inte någon lätt väg framåt för oss.

Jag tycker att vi som politiker har en skyldighet att ge svar på de frågor som ställs, och vet vi inte svaret eller har vi inte tänkt färdigt på svaret ska vi faktiskt vara ärliga och säga det. Det är få saker som är så jobbiga som när en politiker slingrar sig eller ger floskelsvar på frågor från journalister och väljare. Jag är orolig för att politiker många gånger slänger sig med begrepp som går helt över huvudet på människor och att det riskerar att skapa ett förakt mot politiken. Begrepp som jämställd snöröjning, feministisk stadsplanering och normkritik är begrepp som känns mycket främmande för väldigt många människor. Snöröjningen ska fungera oavsett om den är jämställd eller inte. Tryggheten på gator och torg ska upprätthållas oavsett om stadsplaneringen kallas feministisk eller inte. Normer är ofta väldigt bra att ha så länge de bygger på goda värderingar, men att gå omkring och vara allmänt normkritisk tycker jag känns mest destruktivt.

När människor ser att miljon efter miljon av deras skattepengar plöjs ned på ökad byråkrati, på demokratiambassadörer och på lagliga graffitiväggar samtidigt som barngrupperna i förskolan är för stora, deras föräldrar inte får plats på önskat äldreboende eller människor är rädda för gå ut i sin stadsdel skapas det missnöje. Människor lever i en vardag, och den vardagen måste gå ihop och kännas trygg. Människor betalar höga skatter och förväntar sig att få tillbaka både trygghet och service för dessa skatter.

Vi kristdemokrater vill ha just en servicegaranti där medborgare och företag ska ha rätt till ekonomisk kompensation när kommuner inte levererar tjänster i tid. Vi kristdemokrater vill ha fler synliga poliser, och vi vill att kommunerna ska kunna anställa ordningsvakter med större befogenheter än i dag. Vi vill också ha kameror på fler brottsutsatta platser. Vi kristdemokrater anser att det ska vara obligatoriskt för nyanlända att genomgå både sfi och samhällsorientering, annars ska inga bidrag betalas ut. Vi vill ha skolor med arbetsro och vuxennärvaro. Skolledningar som inte klarar av sitt uppdrag måste bytas ut, och enskilda elever som stör för andra måste omplaceras. Detta är självklara saker för de allra flesta men ändå så politiskt kontroversiellt. Människor måste känna att politiken är till för dem och inte för sin egen skull eller för att driva någon ideologisk experimentverkstad.

Vi har visat detta i vår budget. Jag ser fram emot hösten 2018 då vi tillsammans med hela Alliansen ska visa att vi med medborgarnas bästa för ögonen kan prioritera den

kommunala kärnverksamheten så att både barn och äldre kan få en bättre vardag samtidigt som skatten sänks för hårt arbetande stockholmare.

Anförande nr 10
Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Staden står inför stora utmaningar. Därför tar vi nu viktiga steg mot ett Stockholm som håller samman. Vi tar ansvar för ett Stockholm för alla. Det går på många sätt bra för Stockholm i dag. Byggandet ligger på rekordnivåer, och antalet hyresrätter ökar kraftigt. Ökningen av anslaget till grundskolan har fördubblats. Arbetslösheten har sjunkit så mycket att behovet av bidrag är det lägsta på 50 år. Politik gör skillnad.

Grunden är en stark ekonomi. Vi sätter upp hårda ekonomiska mål, och vi klarar dessa. Det är avgörande i en tid som är mer osäker än någonsin, i en tid när kostnaderna för mottagandet av nyanlända är oklara och i en tid då vi ser amerikansk protektionism och populistiska framgångar över världen. I det världsläget väljer Moderaterna och Liberalerna att lägga fram oansvariga låtsasbudgetar. De halverar stadens reserv. De tömmer våra bolag på stora resurser. Så bygger de sina luftslott. Men det räcker inte. Moderaterna fortsätter att låtsas att man kan spara 200 miljoner kronor på en månad i organisationsförändringar. Utöver det läggs ofinansierade löften om sänkta parkeringsavgifter och tomträtter. Det är en politik som hotar den långsiktiga ekonomin.

Det enda gemensamma Alliansen har i sina budgetar är att de vill sänka skatten. När det ska betalas skickas räkningen till barn och ungdomar. Det är i skolan besparingarna ska ske.

Jag yrkar bifall till en budget som levererar satsningar på skolan och bidrar till ett Stockholm för alla.

Anförande nr 11
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Socialdemokraterna gick till val på att höja skatten med 15 öre. Det skulle räcka för att rädda välfärden i Stockholm, och pengarna skulle satsas på skolan. Hittills under den här mandatperioden är vi uppe i höjningar på 57 öre, och risken finns att det blir ytterligare höjningar nästa år även om vi är tacksamma för att ni hejdar er lite grann just 2017. Trots de här skattehöjningarna ser vi nu att nästa års påslag på skolan är de lägsta på flera mandatperioder. Ni gick till val på att öka anslagen till skolan, men jag tror att det är de lägsta påslagen på tolv år.

Dessutom lovade ni att det skulle bli mindre barngrupper inom förskolan, men nu satsar ni på att öka vistelsetiden för barn till föräldralediga föräldrar. Ni lovar också förskola till papperslösa barn. Ni ökar alltså vistelsetiden snarare än att minska barngrupperna. Jag menar att detta är två stora löftesbrott, Karin Wanngård.

Anförande nr 12
Borgarrådet W a n n g å r d (S): Du har en imponerande tro, Erik Slottner. Är det någonting vi kan se är det att våra skolsatsningar i tre budgetar är fördubblade jämfört med vad ni gjorde i Alliansen. Du måste nog läsa på lite bättre.

Jag vill jättegärna diskutera skolan med dig. I er budget rycker ni bort 70 miljoner kronor i det socioekonomiska fördelningssystemet för skolan och 30 miljoner kronor i det socioekonomiska fördelningssystemet för förskolan. Det är så man ökar segregation, Erik Slottner. Det är så man slår in kilar i Stockholm och ökar skillnaden när det gäller var man bor och var man kommer ifrån. Jag bygger ett Stockholm för alla.

Anförande nr 13
Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag har med mig en fråga till Karin Wanngård från personalen i Hägersten-Liljeholmens förskolor. De ställer sig frågande till hur finansborgarrådet har tänkt när det gäller förslaget om rätt till heltid för föräldraledigas barn. De känner en genuin och stark oro kring förslaget som de anser kommer att öka barngruppernas storlek och även öka belastningen på arbetslagen. De säger att det blir en återgång till en omsorgsverksamhet. Man går ifrån den pedagogiska verksamhet som man har byggt upp med kvalitet. De undrar varför finansborgarrådet väljer att gå fram med ett förslag som över huvud taget inte har förankrats i de verksamheter som berörs. Bara i Hägersten-Liljeholmen kommer barngruppernas storlek att öka i varje grupp. Det svarade de i sitt remissvar. De undrar: Varför gör ni detta? När kommer finansborgarrådet ut i verksamheterna och förklarar hur man har tänkt?

Anförande nr 14
Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag är dugg orolig. Jag besöker verksamheterna i stort sett dagligen. Vet du vad jag är orolig för med din budget, Anna König Jerlmyr? Det är att du ska spara 200 miljoner kronor på en månad genom att mer än halvera stadsdelsnämnderna. Det behöver man vara orolig för om man arbetar för Stockholms stad.

Jag är övertygad om att en reform som gör att föräldrarna får välja vistelsetid i förskolan är en reform som motverkar segregation i Stockholm. Vi vet att barnens möjlighet att gå i förskola ger dem språket, en social förmåga och pedagogiken. Samtidigt lägger vi mer pengar på utbilda barnskötare och förskollärare och mer pengar på att bygga fler förskolor i Stockholm. Det är så staden växer. Det är så Stockholm blir ännu starkare.

Anförande nr 15
B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag har alltid sagt, både här och till er när vi pratar man och man och man och kvinna emellan, att jag vill hålla mig till sanningen. Det finns ingen anledning att göra annorlunda nu. Jag konstaterar bara att den skolsatsning ni talar om beror på att antalet elever har ökat och inte på att ni satsar mer. Vi har över en ½ miljard mer i skolsatsningar än vad ni har. Det är för övrigt en sakupplysning apropå repliken. Vi satsar sammanlagt över 300 miljoner mer än ni på både löner och vidareutbildning för lärarna. Den satsning ni säger är en satsning är ingenting annat än en anpassning till att antalet elever ökar. Jag återkommer till ett lämpligt citat i vidare replikskiften.

Anförande nr 16
Borgarrådet W a n n g å r d (S): Problemet med er budget är att ni inte bygger några lokaler. De har ingenstans att vara. Ska vi göra en långsiktig satsning på skolan måste vi bygga fler grundskolelokaler och fler förskolor.

Jag har en annan sakupplysning också, Björn Ljung. Våra satsningar på skolan är en fördubbling jämfört med den förra mandatperioden under Alliansen. Det är fördubblade skolsatsningar med det styre, den majoritet, som styr i Stadshuset i dag. I er budget drar ni ned. Ni drar ned på kostnaden för arbetsmarknadspolitiska åtgärder och på kostnaden för arbetsmarknadspolitiken över huvud taget. Och samtidigt tror ni att försörjningsstödet ska gå ned. Er politik håller inte. Den är ett luftslott.

Anförande nr 17
J o n a s N a d d e b o (C): När man lyssnar på dig kan man nästan tro att det är en naturlag att det ska gå bra för Stockholm, Karin. Det är en fantastisk stad med ett blomstrande näringsliv, och grunden är en god ekonomi. Men nu när det mulnar vid horisonten är det viktigt att vi slår vakt om Stockholm och det som gör att det går bra för vår stad. Där anser jag att företagsklimatet är en viktig pusselbit. När vi frågade dig senast om de sjunkande resultaten hånlog du lite mot oss och sade att man kan väl se det så att sjunker vi i rankningen går det ändå bättre för Stockholm. Du sade nästan att du skulle vilja ligga lågt i de här rankningarna.

Jag vill ge dig ytterligare en chans att svara, Karin. Det är väl inte ett självändamål för Socialdemokraterna att företagen ska ha lågt förtroende för er?

Anförande nr 18
Borgarrådet W a n n g å r d (S): Från Moderaternas kampanjorganisation kan man ändå fundera lite. Det absolut viktigaste är resultatet. Det var du inne på i repliken. Det handlar om resultaten. Vi har ännu fler nya företag i Stockholm. Vi har ännu fler växande företag i Stockholm. Vi har ännu fler som vill etablera sig i Stockholm. Det är det som är resultatet. När företagen säger att de har svårt att rekrytera och att vi ska matcha ännu fler människor till jobben har vi en utmaning, men det är det som gör att Stockholm växer. Nej du, det är ingen naturlag att Stockholm växer, utan det beror på en aktiv politik för bostäder, arbetsmarknadspolitiska åtgärder och utbildning för att så många som möjligt ska få dela skapargläjdjen och viljan till arbete. Det är ingen naturlag. Politik gör skillnad.

Anförande nr 19
Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! För oss som värderar Stockholm högre än någon annan stad i världen finns det ändå anledning att känna oro. En stad med ambitioner har givetvis också behov av investeringar. Att i en högkonjunktur finansiera allt genom vidlyftiga lån är inte att ta ansvar. Amorterings-kravet på bostadsmarknaden kom till för att minska hushållens skuldbörda och på så sätt också minska deras ekonomiska utsatthet. Men styret i Stockholms stad har inga planer på att trappa ned sin lånefest.

I centrala Stockholm räknar just nu ett räkneverk som visar på 36 miljarder kronor. Det är så stor skulden är för Stockholms stad i den senaste månadsrapporten. Skulden

under den här mandatperioden ser ut att bli tre gånger så stor som när vi började. Faktum är att Stockholm är den kommun i Sverige som ökade upplåningen mest förra året. Lånekalaset fortsätter. Karin Wanngård lånar 1 miljard i månaden innan valet sätter stopp. En dag kommer Stockholm att kunna möta högre räntor, och de räntekostnaderna kommer att kunna betalas av förskolan, hemtjänsten och socialtjänsten.

Dessutom ser vi att de 1,4 miljarder som man har höjt skatten med hittills inte går till våra viktigaste verksamheter. I ställer ser vi hur Lärarförbundet riktar vass kritik mot brutna löften och de lägsta satsningarna per elev på tolv år. Utan att lyssna på lärarna lägger man fortsatt fram ännu fler förslag som ökar förskollärarnas arbetsbelastning och leder till ökade sjukskrivningar. I budgeten saknas skarpa förslag på hur kunskapsresultaten i skolan ska öka, hur trygghetsklyftorna ska minska och hur vi kan investera i Stockholm utan att hela tiden dra fram kreditkortet. Men det är inte bara krediten som verkar slut utan också idéerna. Det är hög tid för ett nytt ledarskap.

Anförande nr 20
Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Du använde två av dina fem minuter till att prata om debattklimatet i den här salen, och du står och ljuger. Du sade att jag lånar 1 miljard i månaden. Vill du bekräfta det? Då uppmanar jag dig, om du kandiderar till att bli finansborgarråd i den här staden, att läsa resultatet. Det visar sig nämligen att vi hittills i år har lånat 4 miljarder kronor. Då måste man se var den här miljarden på den här räknesnurran som står någonstans i Stockholm kommer ifrån. Jo, det är prognoser. Prognoser är inte samma sak som resultat, Anna König Jerlmyr.

Det går så bra för Stockholm. Vi bygger mer. Vi bygger bostäder, simhallar och samlingslokaler. Det kostar pengar, men det är kalkyler vi räknar hem.

Anförande nr 21
Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag vet inte vad jag ska svara på detta. Vi kan följa skuldsättningen månad för månad i månadsrapporterna till koncernstyrelsen. Där står det svart på vitt. Vissa månader lånar man 5 miljarder och andra inget. Det är klart att prognoserna visar det. Vi ser också en stad med minskade intäkter. Intäkterna kommer att halveras, och det är ytterst allvarligt att prognoserna nu visar 60 miljarder i upplåning när valet är över. Vi ser hur man redan nu ber om ett ökat skuldtak på 10 miljarder. Kommuninvest pekar på att Stockholm var den kommun i Sverige som lånade mest förra året. Vi har underlag för våra fakta.

Vad säger ni till Lärarförbundet som med egna ord säger: Krismedvetenheten i finansborgarrådets budgetförslag är synnerligen låg och lämnar väldigt mycket att önska. Insikten om allvaret för skolan återfinns inte i budgettexten och i synnerhet inte i schablonhöjningar om 1,3 procent.

Lärarförbundet har en massiv kritik, och den bör ni ta på allvar.

Anförande nr 22
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Anna framför kritik på olika områden. Karin har på ett föredömligt sätt förklarat vad som gäller för bostadsbyg-

gandet. Det kan ju vara glädjande att det kommer mycket pengar från staten på skolområdet som gör det här till en bra affär för våra skolor och för våra lärare.

I det sammanhanget vill jag fråga Anna en sak som ligger vid sidan om, samtidigt som det har med saken att göra. I den här budgeten antar vi målen om en fossilbränslefri stad 2040. Det är en del i hela projektet att skapa en bra stad. I er reservation i kommunstyrelsen när detta var uppe skriver ni att ni vill minska biltrafiken och att det kommer det att krävas en transporteffektiv samhällsutveckling för att kunna göra detta. Det kommer att ställas krav på att staden och regionen vågar utföra samhällsplanering och ha ett system med en inriktning som gynnar gång-, cykel- och kollektivtrafik framför biltrafiken. Då undrar jag om du är nöjd med era satsningar på detta område när ni ska genomdriva detta.

Anförande nr 23
Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Tack, Daniel Helldén. En sak som skulle öka framkomligheten och öka möjligheterna för ytterligare kollektivtrafik och möjligheten att gå och cykla i staden är byggandet av en östlig förbindelse, vilket vi driver mycket tydligt i vår budget. Det skulle leda bort tung trafik från innerstaden och öka möjligheterna för bussar, cyklister och gående. Det är trafikslag som vi också tycker är prioriterade. Samtidigt skulle det förbättra luftkvaliteten.

På tal om ett hållbart samhälle blir jag däremot orolig när vi kan se hur stadens 24-timmarsgaranti har tagits bort som mål i den här budgeten. Vi ser hur skräpmängderna i Stockholm ökar för första gången sedan 2010, och klotteranmälningarna ökar med 76 procent. Och tyvärr verkar inte ens en jämställd snöröjning fungera. Jag undrar hur den ökade nedskräpningen rimmar med ett hållbart samhälle. Det skulle jag vilja skicka med.

Anförande nr 24
Borgarrådet L i v h (V): Fru ordförande! Ni pratar väldigt mycket om den blandade staden, Anna. Jag undrar var den kommer att vara blandad. Ni har ju rensat innerstaden från i princip all allmännyttan och en stor del låginkomsttagare. Låt oss titta på ytterstaden när ni styrde, till exempel Johanneshov. Där minskade allmännyttan från 429 lägenheter till 167 mellan 2007 och 2014. De privata hyresrätterna minskade också. Däremot ökade antalet bostadsrätter. I Gröndal minskade allmännyttan från 1 596 till bara 642 lägenheter under samma tid, och de privata minskade från nästan 340 till 319. Antalet hyresrätter minskade, och allmännyttan minskade. Var tänker ni ha den blandade staden?

Anförande nr 25
Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Precis som under den förra mandatperioden kommer vi att driva igenom en aktiv fastighetsförvaltning för att kunna investera i renoveringar i miljonprogramsbeståndet och för kunna säkerställa att det byggs fler hyresrätter. Både under den förra mandatperioden och under denna vill vi att det ska byggas ungefär hälften hyresrätter och hälften bostadsrätter, och det står vi fast vid.

Däremot skulle jag vilja skicka med dig en fråga och en fundering. Människor ska ju också bo i dessa lägenheter, och jag har svårt att se hur majoriteten kan gå fram med väldigt kraftfulla argument om en stad för alla samtidigt som man väljer skära ned på

insatser för funktionsnedsatta enligt LSS i ett läge när vi har ett underskott för LSS och insatser för funktionsnedsatta i Stockholm. Då väljer man att effektivisera insatserna när det gäller funktionsnedsatta. Man möjliggör också för avgifter för parkeringstillstånd. Hur blir detta ett Stockholm för alla när man gör det svårt för funktionsnedsatta?

Anförande nr 26
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande! Jag skulle vilja fråga dig en sak, Anna König Jerlmyr. Ni vill sänka skatterna och omorganisera stadsdelarna. Då undrar jag hur ni tänker kring det. Senast när ni lämnade över makten lämnade ni en socialtjänst i kris, en socialtjänst som gick på knäna. Och ändå vill ni sänka skatterna. Hur ska ni få ihop detta med välfärden egentligen? När ni omorganiserade stadsdelarna senast jobbade jag med hemlösa barn och ungdomar och försökte få tag i socialtjänsten. Eftersom den var under omorganisation och hade så hög arbetsbelastning svarade man inte på jourtelefonen under en hel sommar. Det var konsekvenserna av er senaste omorganisation av socialtjänsten. När ni nu vill banta stadsdelarna ännu mer, hur ska ni kunna ta till vara människors rättigheter när ni återigen vill utarma och förminska på det här sättet?

Anförande nr 27
Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Då skulle jag vilja ställa en motfråga. Hur ser det ut nu? Underskotten i socialtjänsten är enorma samtidigt som vi också har en mycket hög arbetsbelastning och samma höga personalomsättning i socialtjänsten just nu. Om vi vill minska administration och OH-kostnader genom att möjliggöra för större stadsdelar och färre politikerarvoden är det inte att ta från verksamheterna. De är också viktiga. Vi satsar mer på sociala insatser, och vi ligger på samma nivåer som majoriteten därför att vi tycker att sociala insatser är viktiga.

Men var var ni som feministisk röst i Stockholm när vi talade mycket om trakasserier på festivaler och när man börjar tala om att vi delar upp pojkar och flickor i dag på idrottslektionerna i skolorna? Var fanns Feministiskt initiativ när man pratade om att dela upp män och kvinnor på badinrättningar? Alla undrar om det är så vi ska ha det i Stockholm. Är det det jämställda Stockholm vi ska eftersträva när kvinnor och män delas upp, när flickor och pojkar delas upp? Då saknades den viktiga feministiska rösten hos er medan vi andra stod upp för våra medsystrar.

Anförande nr 28
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Jag vill bara påminna oss om varför vi är här i dag. Det har att göra med våra barn. Barnen är vår framtid. Barnen ska ha ren luft att andas, rent vatten att dricka, en bostad att flytta till och både utbildning och jobb att se fram emot. Det är för våra barns skull som vi måste blicka framåt och hela tiden utveckla vår stad. Det ska vara en stad att uppleva och leva i.

Det sägs att Stockholm växer med en busslast om dagen. Mellan tummen och pekfingret kommer den ena halvan i barnvagn från SöS. När de rullar ut i snömodden från BB ska vi ta hand om dem, precis som vi tar hand om de barn som flyttar hit när de är lite större.

Det här syns tydligt i dagens budget. Våra förskolor ska vara giftfria, och våra skolvägar ska vara säkra. Vi stärker kulturskolan, vi sänker avgifterna till kollo och vi ger kraftigt ökade resurser till barn- och ungdomsvården för att fånga upp barn som lever i utsatthet. Barnperspektivet ska genomsyra socialtjänsten, och barnens bästa ska vara avgörande vid beslut om insatser.

Nu lämnar vi historien bakom oss, en historia som har gynnat dem som har haft mest. Framför oss ligger en budget som fortsätter att ställa om Stockholm. Framför oss ligger framtiden och barnens nutid.

Anförande nr 29
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! En av de första åtgärderna som ni i majoriteten vidtog var att ta bort den extra satsningen mot nedskräpning på 25 miljoner som Alliansen genomförde. Den satsningen tog ni bort i den första budgeten. Ni tog bort nolltoleransen mot klotter, och ni införde lagliga graffitiväggar. Det var de tre första åtgärderna som vidtogs. Detta har fått konsekvenser i staden. Nedskräpningen ökar. Antalet klotterfall ökar lavinartad, och många känner att det leder till en otrygghet i staden. Råttorna ökar också i mängd. För ett par år sedan anklagade du Alliansen för råttorna, men nu kan vi faktiskt anklaga Daniel Helldén för de råttor som invaderar staden. Tycker inte Daniel Helldén att detta har varit ett misslyckande för miljöpolitiken i Stockholms stad?

Anförande nr 30
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Vi har haft många debatter om skräp i Stockholm. Nivåerna har legat konstant hela tiden. Det har varit 135 miljoner kronor i snitt under både er tid och vår tid. Sedan lade ni extra pengar på detta under valåret, och det var väl bra. En del av detta handlade också om att städa upp alla valaffischer som fanns i staden. Det var en fin satsning. Vi gör förebyggande satsningar i stället. Vi har placerat ut ett stort antal sorteringsstationer i våra parker och fortsätter med det. Nu sätter vi ut speciella soptunnor som kan komprimera och ta hand om de här sakerna.

I början av den här mandatperioden fick vi kritik för att det var många råttor. De siffrorna kom ju från er period. Nu har vi vissa problem med råttgift, och det tar jag på mig. Det ska förbättras. Jag tror inte att det ska vara något som helst problem med de här frågorna snart. Nolltoleransen mot klotter var ert sätt att stoppa en diskussion, och den stoppade vi.

Anförande nr 31
J o n a s N a d d e b o (C): Du har haft en tuff vecka, Daniel. Och du är faktiskt också en rätt annorlunda politiker, och det ska du få cred för. Du kan erkänna när du har fel. Du kan erkänna när saker du ansvarar för inte fungerar. I medierna sade du att den jämställda snöröjningen inte fungerade. Jag tycker att det är modigt.

Men nu börjar det bli lite många saker där ni inte levererar. Det handlar om de minskade resurserna till stadsmiljön, det handlar om råttkaos på Östermalm som man för bara för någon vecka sedan inte hade hittat någon lösning på och det handlar också om snöröjningen. Jag tror att stockholmarna kräver resultat. Jag vet att de är upprörda över era minskade ambitioner när det gäller stadsmiljön. Vad tänker ni göra åt det här? Hur ska du få den här skutan på rätt kurs, Daniel?

Anförande nr 32
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det är inte mindre pengar till stadsmiljön och nedskräpningen. Vi har mer pengar när det gäller parker och våra grönområden. I den här budgeten gör vi stora satsningar på att anlägga nya parker. Det är 300 miljoner under tre år för att göra Stockholm till en ännu bättre stad på det här området. Det är någonting som vi kämpar hårt med.

Eftersom snöröjningen är ett så aktuellt ämne och jag har pratat om det i två veckor – det sitter någonstans i ryggmärgen nu – vill jag säga att den jämställda snöröjningen inte fungerade som vi hade tänkt. När vi tittar närmare på det har vi sett att det bland annat har att göra med att alla avtal skrevs under er tid. Det är någonting vi ska titta över. Jag säger inte att det är ni som har ställt till, men alla partier skriver att vi ska prioritera gångvägar och cykelvägar när det gäller snöröjning. Det är vi överens om här, och vi ska se till att det också görs. Det kommer att bli bättre.

Anförande nr 33
Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Er partiledare skulle ju rädda skolan på 100 dagar för två år sedan, Daniel. Samtidigt sitter ni i en majoritet som presenterar de lägsta satsningarna på skolan på tolv år. Vad har då hänt? Alliansens satsningar, som gav lärare i Stockholm 7 500 kronor i månaden i snitt, är nedmonterade. När det gäller lärartätheten och andelen friska lärare tillhör Stockholm den lägre tredjedelen av alla Sveriges kommuner. I dag är det faktiskt fler förskollärare som slutar än som anställs. Min fråga till Daniel Helldén är: Hur känns det så här halvvägs?

Anförande nr 34
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ja, det har ju gått mer än 100 dagar. När det gäller förskollärarna är det största problemet att det är en sådan brist på förskollärare. Vi skulle behöva fler. Det är svårt att få tag på förskollärare i Stockholm. Det är ett generellt problem, och vi kan också se samma problem när det gäller lärarna. Det är svårt att få tag på lärare. Lärarlönerna höjs. Staten och Gustav Fridolin har pumpat in ganska mycket pengar på detta område, men det är svårt ändå att få till det. Vi vet att det finns fler barn som ska ha en bra lärare. Då hamnar man i den här situationen. Hur gör vi? Vi måste utbilda fler. De satsningarna gör man också på riksnivå. Vi måste ha en attraktiv skola, och det har vi i Stockholm. Men det är ändå problematiskt på detta område. Jag kan ge dig rätt i att det inte är enkelt, men det pågår ett arbete för att lösa problemet.

Anförande nr 35
B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Tack, Daniel Helldén! Jag tycker också att du har gjort en väldigt bra insats i det här sammanhanget med snökaoset och alltihop. Jag tycker nämligen att vi förtroendevalda ska ta ansvar och erkänna att det är vårt ansvar. Du gjorde det i replikskiftet nyss också. Det är jättebra.

Därför beklagar jag att du tvingas försvara de svaga satsningar på skola och förskola som det faktiskt handlar om i er budget. För att använda dina egna ord: Om vi ska få fler förskollärare till yrket och fler lärare till yrket måste yrkena bli attraktiva. Och dessvärre, mina vänner, stavas ofta attraktivitet i de här sammanhangen pengar och

löneökningar. Era 1,3 procent i ökning räcker inte ens till ordinarie löneökningar och absolut inte till några extra löneökningar.

Anförande nr 36
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Låt mig fortsätta på det jag sade i det tidigare replikskiftet. Vi har en situation i Stockholm som är positiv. Vi har en mycket låg arbetslöshet. Stockholm går bra. Folk jobbar. Det händer mycket i den här staden. Men det ställer till stora problem på de områden där vi behöver mycket folk, till exempel förskola och skola. Det gäller även det område som jag är ansvarig för där vi bygger gångvägar och cykelbanor och arbetar med kollektivtrafiken. Det är extremt dyrt för det finns ingen arbetskraft. Det saknas arbetskraft på alla områden. Det hjälper inte att vi pumpar in ännu mer pengar på det här området, utan vi måste se till att det finns folk som kan arbeta. Vi kan ju hoppas att till exempel de nyanlända kan hjälpa med detta så att vi får fart på landet så att vi inte hamnar i en recession på grund av att det inte finns arbetskraft. Det hoppas jag verkligen att vi kommer att lösa snart.

Anförande nr 37
Borgarrådet L i v h (V): Fru ordförande! Vi har tidigare sagt att det stora problemet här i staden är segregationen. Men jag har sagt förut, och jag säger det igen: Det är inget förortsproblem. Det är ett problem för hela staden. Det är ett lika stort problem när rikedom ökar kraftigt i vissa områden som när fattigdom ökar i andra. Det är ett lika stort problem med den segregerade Djurgårdsstaden som med segregationen i vissa ytterstadsdelar. Vi har *en* stad, och den ska hålla samman. Det gör vi bara genom en stark välfärdspolitik som våra satsningar i miljardklassen på skolor, nya vård- och omsorgsboenden och byggande. Det är det som gör en sammanhållen stad.

Flera av er har nämnt dessa mörka tider som vi lever i med fascister på våra gator och förfärliga ledare ute i Europa. Då är också demokratin viktig. Därför gör vi i vår budget en stor satsning på demokrati. När invånarna i Fagersjö nu får vara med och bestämma över hur deras pengar ska användas lokalt säger Alliansen nej eftersom ni tycker att det är äventyrligt. Jag säger: Bra! Vi behöver väldigt många sådana äventyr här i Stockholm. Demokrati byggs nämligen underifrån. Den byggs av stockholmarna. Den byggs när stockholmare får vara med och bestämma om sin närmiljö, sin skola och sin fritidsgård. Vi behöver många äventyr i den här staden, och jag önskar att ni på den sidan också var lite mer äventyrliga.

Anförande nr 38
Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Låt mig återkoppla till det Ann-Margarethe Livh sade sist. I ett läge när vi har ett underskott inom LSS för de funktionsnedsatta väljer man ändå att spara 35 miljoner på insatserna i budgeten. Jag menar att då måste man prioritera, och då prioriterar vi inte 60 miljoner i demokratisatsningar. Insatser för funktionsnedsatta är också en demokratisk rättighet.

Det finns en tidning här, Mitt i Tensta Rinkeby, som talar om att vart tionde mord begås i Järva. Det känner vi till. Vi pratar om det. Visserligen saknar vi kanske svar på vad majoriteten tänker göra. Majoriteten talar om mer graffiti på samma sida. Jag vill ställa en fråga till Ann-Margarethe Livh. När vi är ute och pratar med människor efterfrågar de ökad kameraövervakning eftersom det skulle leda till en bättre teknisk

bevisning. Det säger Vänsterpartiet nej till i nästan alla stadsdelar. Hur blir Stockholm tryggare om fler förövare går fria?

Anförande nr 39
Borgarrådet L i v h (V): Det kom ett förslag på kameraövervakning i Rinkeby från Alliansen som faktiskt var helt idiotiskt. De ville ha kameraövervakning på torgen. Där sker naturligtvis inga brottsliga saker. Folk är inte dumma. Vill man göra brottsliga saker går man in i en gränd eller ned i en källare, någonstans dit kameraövervakning inte når. De stora insatserna för förorten, för Rinkeby och för andra förorter, är det förebyggande arbetet. Det är därför vi står för en stor generell välfärdssatsning, för en stor generell demokratisatsning där ungdomar, vare sig det är i förorten eller i innerstaden, är med och bestämmer och för en stor och stark yrkesutbildning för ungdomar med Stockholmsjobben och bristyrkesutbildningar. Det är så vi förebygger, inte genom kameraövervakning på idiotiska ställen där ingen kommer att fotograferas.

Anförande nr 40
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Ann-Margarethe Livh avslöjar sig verkligen. I sitt inledningsanförande säger hon att ingen ska få åka första klass, och nu säger hon att blir väldigt provocerad av ökad rikedom i en del stadsdelar. Vänsterpartiet provoceras av ökad rikedom. Vi provoceras av fattigdom. Det är skillnaden mellan Alliansen och Vänsterpartiet. När ni ser att det går bra för någon är det detta som är problemet. Vi vill komma åt fattigdomen, och då gör det inget om det går bra och bättre för vissa andra grupper så länge alla får åka med på vagnen.

Samtidigt ser vi nu i tertialrapport 2 att bara tre av nio indikatorer uppfylls inom äldrepolitiken. Det är den lägsta schablonökningen på tolv år inom skolan, och inom LSS återinför ni nu en generell effektivisering, vilket riskerar att försämra LSS-verksamheten som redan går med underskott. Er budget håller inte ihop, Ann-Margarethe Livh, bara för att ni ägnar er åt er retorik.

Anförande nr 41
Borgarrådet L i v h (V): Nu tycker jag att alla stockholmare ska lyssna på vad Erik Slottner säger, men de kanske håller för öronen. Vissa saker vill man inte höra. Jag har aldrig sagt att jag är provocerad av den rikedomen. Jag är väldigt provocerad av de stora skillnaderna i Stockholm. Jag är provocerad av att ni inte säger ett smack när vi har en segregerad stadsdel som Djurgårdsstaden där inkomsterna stiger i taket medan andra är fattiga. Det provocerar mig oerhört mycket. Det borde provocera varenda politiker i den här staden. Det är därför som vi gör generella välfärdssatsningar, det är därför vi bygger hyresrätter som alla stockholmare ska ha råd med och det är därför vi utökar demokratin så att alla människor ska ha en röst i den här staden. Det är reell vänsterpolitik, och det är en välfärdspolitik för alla stockholmare.

Anförande nr 42
B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Nu får du den tredje chansen att svara på er välfärdspolitik innebär i praktiken, Ann-Margarethe Livh. Varför skär ni ned på LSS? Varför skär ni ned på denna frihetsreform som gör det möjligt för bland annat funktionshindrade att söka ett arbete och för föräldrar som har funktionsnedsatta barn att följa dem till fritidsaktiviteter? Varför står du här och

säger att er välfärdspolitik är världens bästa när ni så påtagligt skär ned för dem som har de allra största behoven, nämligen de som har behov av LSS?

Jag ska citera rösträttskämpen, den liberala kvinnan från förra sekelskiftet, Klara Johansson: Ingen är lyckligare än den som bor i ett luftslott.

Anförande nr 43
Borgarrådet L i v h (V): Vi gör generella välfärdssatsningar som rör alla stockholmare, Björn Ljung. Våra satsningar på arbete, Stockholmsjobb och bristutbildningar gäller i allra högsta grad människor med funktionsnedsättning. Vi bygger bostäder nu i våra kommunala bostadsbolag. Vi går igenom alla bostäder. All nybyggnation ska vara anpassad för funktionshindrade. Vi bygger en stad för alla människor, för alla barn och för alla vuxna. Vi har faktiskt styrt den här staden i två år. Under den tiden har vi gjort satsningar som speciellt gynnar barn med funktionshinder, och det gäller inte minst de barnens fritidsaktiviteter.

När du säger att vi skär i välfärden, Björn Ljung, kan du se att vi ökar välfärden över hela staden och för alla stockholmare. Det är en generell välfärd för barn, människor med funktionshinder, för äldre och för alla stockholmare.

Anförande nr 44
J o n a s N a d d e b o (C): Lyssnar man på dig är ju Vänsterpartiet som vanligt alla goda gåvors givare, Ann-Margarethe. Det går att på satsa allting, och allt är finansierat med skattemedel. Du argumenterar för allt till alla, och vi ska inte prata så mycket om pengar och räntor. Det tycker jag faktiskt är lite oansvarigt i det här fallet. Hur skulle det vara om vi satsade på jobbskapande åtgärder, riktiga jobb, jobbade med att stärka näringslivet ute i våra stadsdelar? Nej, det är många demokrativärdar, och det trillar i väg en massa ytterstadsmiljoner som täcker stadsdelarnas svarta hål.

Sedan pratar du mycket om Stockholmsjobben. Det här förstår jag inte. Ibland är ni från vänsterhåll jättekritiska till visstidsanställningar, och sedan är man så himla glad över de här Stockholmsjobben som är kommunala visstidsanställningar. Det hänger inte riktigt ihop för mig. Jag tycker att ni borde fundera mer på det.

Anförande nr 45
Borgarrådet L i v h (V): Här pratar vi om människor som står väldigt långt från arbetsmarknaden, människor som kanske inte ens får en praktikplats hos en privat arbetsgivare. Vad ska vi göra i Stockholm stad? Arbetslösheten sjunker, men vi har väldigt många människor som fortfarande står långt från arbetsmarknaden. Vad behöver dessa människor? De behöver till exempel bristutbildning. De behöver komvux, sfi och yrkespraktik. De behöver kunna visa att de har haft ett jobb. Om inte en privat arbetsgivare kan erbjuda det måste kommunen göra det.

Vi tar vårt ansvar. Vi ser till att alla som behöver praktik kan få det. Det kan man kalla visstidsanställningar, men då är det visstidsanställningar för att människor ska kunna få den praktik de behöver för att sedan kunna gå vidare och få andra fasta jobb.

Anförande nr 46
B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi lever i en tid när demokratiska värderingar ifrågasätts och politikerförakt breder ut sig. Det liberala svaret på detta är att vi ska ingjuta framtidstro. Vi ska göra vårt jobb. Vi ska stå här och säga samma sak som vi gör i en glödande valrörelse.

Det är mycket som är bra i Stockholm. Vissa delar av den förda politiken är också bra. Det gäller miljöpolitiken, fullföljandet av infrastrukturinvesteringar och delar av socialpolitiken. Men dessvärre är en del av politiken mindre bra. Det politiska ledarskapets brister visar sig när det gäller arbetet med hur stadens utveckling ska prioriteras, när pengar ska prioriteras till skolan, när konkreta åtgärder mot kriminalitet och hedersförtryck behövs och när LSS för de allra mest utsatta ifrågasätts och skärs ned med 35 miljoner. Vi ser en tydlig oförmåga att ta sig an de stora, svåra och avgörande prioriteringarna. I stället blir det lite-mer-åt-alla-politik, fler policydokument och uddlösa evenemang.

Bostadsbristen är allas ansvar. De rödgrönrosa trixar med siffror och tal och tar bort obekväma mål som antalet färdigställda bostäder. Jag vill påminna om att det inte räcker med att bygga bostäder, utan vi måste bygga stad med service, skolor, förskolor, kultur, vårdcentraler etcetera. Det borde vara självklart, men det är det inte i de rödgrönrosas politiska verklighet. Skolbristen cementeras i planer som antas där bostadsmålen ska nås. Man bygger bostäder för 10 000 invånare men inte en enda skollokal. Det gäller Bromma, Mariehäll, Annedal, Telefonplan och Midsommarkransen.

Bifall till Liberalernas förslag till budget!

Anförande nr 47
Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Som jag sade i mitt inledningstal har vi de lägsta bidragen i Stockholm på 50 år. Det beror till stor del på en aktiv arbetsmarknadspolitik och insatser som gör att vi kan matcha människor som är arbetslösa med jobb eller utbildning. Nu vill ni i Liberalerna kraftigt minska insatserna för att stockholmare ska kunna ta sig från bidrag till jobb och samtidigt hävdar ni att kostnaderna för ekonomiskt bistånd ska fortsätta att sjunka som om åtgärderna fanns kvar. Ni tror att kostnaderna ska bort men ni vill inte satsa någonting på detta. Hur går det ihop?

Anförande nr 48
B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Tack för frågan! Vi tror på våra åtgärder, vi tror på era tidigare åtgärder, vi tror på att detta kommer att fungera och vi tror på högkonjunkturen. Vi prioriterar åtgärder för dem som behöver det allra mest, till exempel de som är i behov av LSS. Där skär ni ned. Ni skär ned i riket, och ni skär ned i kommunerna. Det är ingenting annat än en välfärdsskandal.

Med anledning av ditt tidigare anförande där du sade att vi inte bygger några skollokaler måste jag säga så här: Men snälla, kära finansborgarråd! I fyra planer i rad i stadsbyggnadsnämnden har vi sagt nej därför att det inte finns skollokaler. Det är ni som inte kan prioritera att bygga stad. Ni har era bostadsmål, men ni bygger inte stad. Skollokaler behövs.

Anförande nr 49
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ni säger att vi inte har tillräckligt bra stöd för personer med funktionsnedsättning i vår budget. Men det verkar som om Liberalerna har läst fel i budgeten. Vi höjer schablonen inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning med mycket mer än den generella effektivisering som vi har. Det är alltså en nettohöjning på 32 miljoner kronor. I det här sammanhanget kan det vara intressant att notera att ni i er senaste majoritetsbudget höjde schablonen med lika mycket som era generella effektiviseringar, vilket gav en nettohöjning på 0 kronor. Efter att ha läst er budget är en rimlig fråga: Varför satsar ni bara pengar på personer med funktionsnedsättning när ni sitter i opposition och inte när ni sitter i majoritet?

Anförande nr 50
B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Tack för att du äntligen talar precis det klarspråk som finns i budgeten, Daniel! All heder åt dig. Under vår tid var inte behoven sådana eftersom vi inte hade de generella nedskärningskrav som din regering dessvärre står bakom. Där säger man uttryckligen till Försäkringskassan att de ska skära ned antalet timmar till LSS. Då blir ju följden att också kommunerna får mindre bidrag för detta. Därför anser vi att LSS måste prioriteras. Det gör vi i riksdagen och i våra kommuner, och vi kommer att göra det här.

Jag beklagar att ni inte lägger tillräckligt mycket pengar på dem som skulle kunna få jobb om de hade möjlighet att efterfråga jobben och till föräldrar som ska ge stöd till sina barn när de ska på fritidsaktiviteter etcetera. Detta är en socialliberalbudget för Stockholm, Daniel Helldén.

Anförande nr 51
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Du säger att ni vill öka tryggheten, Björn Ljung. Men ni tar ändå bort mötesplatser för unga och satsningarna på ungas organisering. Hur kommer det sig? Förstår ni inte att det är genom att organisera sig, genom att komma samman i sina bostadsområden, genom att samtala med varandra och genom att få möjligheten att uträtta saker ihop som man också skapar trygghet? Ni har också lagt resurser på arbetet mot trakasserier i simhallar. Det är gott, men varför inte på några andra områden? Det vi har hört, bland annat genom den trygghetskoordinator som staden har tillsatt, är att unga menar att det här inte bara sker på festivaler eller i simhallar, utan det sker i hela samhället. Ni gör det enbart i simhallarna. Ser ni inte resten av samhället?

Anförande nr 52
B j ö r n L j u n g (L): Det är närmast öppet mål för Liberalerna. Vi talar dagligen om det hedersförtryck och det hedersvåld som finns i många utsatta förorter. Ni har under många år förnekat att det över huvud taget finns. Vi går från ord till handling när det gäller de mest utsatta frågorna, när det gäller att kvinnor och tjejer inte får vara i fred där de är som mest utsatta, nämligen avklädda i ett badhus. Vi går från ord till handling när det gäller att ha en trygg skolgång, trygga upplysta gångvägar och parker. Vi går från ord till handling när det gäller att satsa på ungdomar i de områden som vi kallar för utsatta områden. Vår politik leder till konkreta åtgärder. Er politik är ingenting annat än plakatpolitik på den punkten.

Anförande nr 53
Borgarrådet L i v h (V): Jag kommer ihåg att ni för länge sedan var stora tillskyndare av stadsdelsnämndsreformen. Ni slogs faktiskt för lokal demokrati, vilket jag tyckte var väldigt bra. Nu har du också hållit ett bra anförande om trumpifieringen och om rädslan för det som håller på att ske i vårt samhälle. Men nu har ni bytt sida och svängt. Nu vill ni skära ned på den lokala demokratin. Hur tänker ni styra med Moderaterna som faktiskt vill minska antalet stadsdelsnämnder från fjorton till fem? Är det någonting som du tänker gå med på om ni mot förmodan någon gång skulle få styra den här staden? Tycker inte du att ett stärkt medborgarinflytande, den här satsningen på dem som i dag inte har en röst, är rätt sätt att bygga upp demokratin? Tror du på centralisering i form av fem stadsdelsnämnder?

Anförande nr 54
B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Tack, Ann-Margarethe Liv! Jag var en av de starkaste tillskyndarna av stadsdelsnämnder i den här staden för Liberalernas del, men då hette vi Folkpartiet. Yngve Larsson var den som väckte den första motionen redan 1948 i den här salen om att staden borde inrätta någon form av lokala stadsdels- eller kommundelsfullmäktige eller -nämnder. Som du ser i vår budget står jag fast vid att vi ska ha kvar det antal stadsdelsnämnder som vi har i dag. Du frågar mig om jag tror på centralisering. Det är en mycket komplicerad fråga, men om jag måste ge ett generellt svar är svaret nej. Jag tror på att man ska satsa på första linjen. Man ska satsa på lokal demokrati och på att den som är närmast någonting också ska fatta beslut om detta. Det är därför jag är för valfrihet och pengsystem. Det är inte ni.

Anförande nr 55
P e r O s s m e r (SD): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Det har talats ganska mycket om andra ämnen än de som kanske berör oss i Stockholm direkt. Det gäller valet av president i USA, demonstrationer och annat. Jag tänker uppehålla mig något vid den viktigaste frågan för stockholmarna enligt de opinionsundersökningar som gjorts. 80 procent av stockholmarna tycker att bostadsfrågorna är de allra viktigaste. Jag kommer att återkomma till de här frågorna i olika dimensioner.

Sverigedemokraterna tror inte att bostadsbristen avhjälps genom att förtäta på olika platser, och särskilt inte inom tullarna. Vi är också skeptiska till de planer där byggherrar, stora kapitalstarka bolag, hittar en tomt någonstans och sedan försöker övertyga exploateringsnämnden och stadsbyggnadskontoret om det förträffliga i deras idéer. Staden bör i stället söka sig utåt i koncentriska ringar. Hammarby Sjöstad är ett utmärkt exempel på detta. Det är också dyrt att bygga i Stockholm. Höga markkostnader och tomträttsavgälder har vi också. Tomträttsavgälderna måste leva kvar. De finns ju, men de är alltför långtgående. Det är vår uppfattning att det behövs en fortlöpande indexreglering.

När det gäller bostadsbristen finns det några vägar att gå. En är att bygga modulhus för unga stockholmare som vill och kan betala för sig. Sedan måste vi få till stånd enklare och billigare bostäder där hyrorna är överkomliga. Det har vi faktiskt misslyckats med. Vi ser det i Haga och när man bygger nya Hammarby Sjöstad.

Anförande nr 56
Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Sverigedemokraterna säger i sin budget att skolan är politikens sorgebarn och att skolan befinner sig i kris. Men ändå är lösningen i er budget att ni lägger fram ännu lägre satsningar än vad majoriteten gör på skolan i en tid då vi ser de lägsta satsningarna per elev på tolv år. Hur ska detta kunna leda till en bättre skola?

Anförande nr 57
P e r O s s m e r (SD): Det är inte bara frågan om pengar, utan det är frågan om kvalitet. Vi vill ha högre kvalitet. Vi vill ha ordning och reda i stället. Vi tycker inte att man ska satsa lika mycket på hemspråkundervisningen, vilket jag kommer att återkomma till under avsnittet om skolan. Vi vill ha skolor för särskilt begåvade. Det är där man når framgång. Vi vill också att vi ska ha särskilda förberedande skolor för dem som kommer till landet. Mycket av detta är en fråga om omfördelningar.

Anförande nr 58
Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det tog er två år att klämma fram ett alternativ till budget. Det är väl bra att den nu finns på fullmäktiges bord, men det visar också vilket enormt enfrågeparti Sverigedemokraterna faktiskt är. När man roar sig med att läsa er budget, för det är en rolig läsning, kan man se att de stora besparingarna ni gör är att ta bort kostnaderna för mottagandet. Det är till stora delar lagreglerat. För det första vill ni alltså bryta mot lagen, och för det andra hindrar inte detta er från att samtidigt behålla statsbidragen för mottagandet. Hur får du ihop det?

Anförande nr 59
P e r O s s m e r (SD): Nu förstår jag inte hur fru Wanngård egentligen funderar när det gäller vad som är plus och minus i de här sammanhangen. Trots att jag är civilekonom fattar jag inte vad hon menar. Det är riktigt att vi vill skära ned på mottagandet. Vi tycker att det är fel att Stockholm ska ställa upp som en särskilt generös stad. Vi vill gärna ta exempel från andra ställen, till exempel Täby och andra kommuner här i närheten av Stockholm.

Det är bra att vi har kunnat lägga fram en budget. Den kunde vara bättre. Allting som är bra kan bli bättre, men vi är glada ändå att vi kan presentera detta. Det handlar i alla fall inte bara om en fråga. Det är hundratals frågor vi tar upp där. Det vet fru Wanngård mycket väl, men hon vill ta fasta på en sak. Och det är, som jag också sade, att vi vill skapa en stad där stockholmarna kan känna identitet. Vi vill inte att mångkulturen, rivaliseringen och separeringen ska dominera här i staden.

Anförande nr 60
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! För mig handlar starka värderingar i vårt land om mänskliga rättigheter och medmänsklig politik. Värderingar är också någonting som Sverigedemokraterna brukar lyfta fram, och då gärna svenska värderingar. Vid ett flertal tillfällen har Sverigedemokraterna tagit upp att våra värderingar när det gäller hbtq-personers lika rättigheter är hotade då många människor från andra länder flyttar hit. I er budget väljer ni att slopa anslagen till projekt som syftar till att stärka just hbtq-personer. Vi vet att unga hbtq-personer mår sämre än jämnåriga heterosexuella och att självmordstankar är vanliga bland hbtq-

personer. Hur anser då Sverigedemokraterna att de kan stå upp för denna så kallade svenska värdering om hbtq-personers lika rättigheter när ni skär ned på insatser för att säkerställa just detta?

Anförande nr 61
P e r O s s m e r (SD): Vi ser att de åtgärder som har förekommit och föreslås inte är verkningsfulla. Vi tycker att man ska ha ett annat mer verklighetsinriktat synsätt på detta. Vi tycker att det fel när man pratar om huruvida vi ska ha skynken i duschar och könsgemensamma toaletter. Det är inte sådana frågor som vi egentligen tar fasta på. Vi tycker självfallet att alla ska ha rätt att utöva sin sexualitet, men man måste tänka sig för när man satsar pengar. Det finns budgetar som styr detta. Det finns kulturbudgetar och socialbudgetar. Samtidigt är väl borgarrådet, som jag hoppas, medveten om att pengarna inte är obegränsade. Man måste ta pengarna någonstans ifrån. Vi har tyckt att det finns annat som man kanske kan styra in på när den här frågan ändå kommer att fungera, som vi tycker, bra.

Anförande nr 62
J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! En stor och viktig utmaning som jag inte riktigt hann beröra i mitt första inlägg är att vi måste kunna bygga bostäder i den takt som efterfrågas. För Centerpartiet är det bra att Stockholm växer, men det är också viktigt att Stockholm växer på ett miljövänligt sätt. Vi vill bygga högt och tätt i kollektivtrafiknära lägen. Genom att bygga staden inifrån och ut minskar vi bilberoendet, och vi kan förtäta staden på redan hårdgjorda ytor och spara parker och grönområden.

När Centerpartiet började måla upp sin vision om den höga täta staden var det många som inte höll med oss. Nu, däremot, börjar vår framtidsinriktade och positiva yes-in-my-backyard-politik få fäste. Den föreslagna översiktsplanen ger Centerpartiet rätt på många punkter. Den beskriver, precis som vi, den täta staden som en miljövänlig stad. Den beskriver också förslag om överdäckning av spårområdet längs med Klarastrandsleden. Det är en kopia av det som vi har beskrivit som Klarastaden.

Förslaget om att göra om motorleder till stadsboulevarder finns också med för att kunna förtäta och bygga fler bostäder. Mycket av det som tidigare har ansetts vara galna idéer finns med i översiktsplanen. Det är helt enkelt så att Centerpartiet har fått rätt.

Ordförande! En viktig grundläggande tanke i vårt förslag till budget är minskad byråkrati och enklare regler. Stadens byråkratiska kostym har, precis som den brukar, svällt under det rödgrönrosa styret. Vi har mängder med förslag på hur vi kan effektivisera staden och på så sätt spara skattemedel. En kreativ idé som kanske inte sparar pengar men som sätter medborgarnas och företagarnas behov i centrum är 60-dagarsregeln. Men den regeln ska alla ansökningar som inkommer till staden vara behandlade inom 60 dagar. Om staden brister i hanteringen får den som har ansökt rätt. Det kan handla om bygglov, utskänkningstillstånd och markanvisningar. Med detta förslag tillsammans med kraftfulla regelförenklingar kan vi se till att vända på perspektiven: Stadens förvaltningar ska tjäna medborgarna och inte tvärtom.

Återigen: Bifall till Centerpartiets budgetförslag!

Anförande nr 63
Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Att ni har kreativa idéer framgår verkligen i er budget, Jonas Naddebo. Ni är etter värre än Liberalerna när det gäller att minska människors möjligheter att gå från bidrag till jobb. Ni drar undan förutsättningarna att matcha människor som befinner sig i arbetslöshet med arbete. Men det är inte det värsta. Nu har jag lyssnat på dig under gruppledardebatten. Du vill måla upp en bild av framtiden. Men varför backa in i framtiden? Ni vill avsluta utvecklandet av ett nytt it-system för stadens socialtjänst. Vi har i dag ett it-system från 1900-talet som gör att man sliter sitt hår för att få igenom detta. Men ni vill ta bort utvecklandet. Ni kanske är emot it-lösningen – vad vet jag? Men svara på frågan! Varför backar ni in i framtiden genom att inte utveckla it-lösningarna i staden?

Anförande nr 64
J o n a s N a d d e b o (C): Ja du, Karin, nu har du fått gräva långt ned för att hitta den där lilla punkten någonstans. Givetvis är det viktigt med ett bra it-system för socialtjänsten. Det ska vi se till att lösa. Men du berättar och målar upp en bild av att vi skulle vara emot välfärdssatsningar. Vi lägger till exempel mer pengar på förskola och mer pengar på äldreomsorg. Vi köper alla era pengar på stöd till funktionsnedsatta, och vi köper också alla satsningar på ekonomiskt bistånd. Jag står inte bakom den bild som du målar upp.

När det gäller för människor att komma i arbete har vi ett kreativt förslag med snabbspår. Vi tror att utbildning och praktik skulle kunna leda till att vi får fler i arbete och till riktiga jobb. Det är den framtid som jag vill måla upp, och då kommer Karin rännande med några miljoner till ett it-system. Det är spännande att du inte hittar någonting viktigare att replikera på i Centerpartiets budgetförslag.

Anförande nr 65
Borgarrådet H e l l d é n (MP): It är viktigt. 60-dagarsreglerna är intressanta. För byggloven säger ändå regelverket att man måste klara det; tio veckor är vad som sägs.

Det finns mycket positivt i Centerpartiets budget – det ska jag säga. Det gäller till exempel att ni vill ha en ny cykelmiljard som ska avsättas när den som finns är använd. Det är bra. En cykelpolitik var något som ni fick ganska bra gehör för under förra mandatperioden. Det som ni däremot inte har fått gehör för är er miljö- och klimatpolitik. Samtliga partier i Alliansen sänker kraftigt sina ambitioner på området. Med tanke på att Centerpartiets miljö- och klimatbudget har mycket mer gemensamt med den rödgrönrosa majoriteten än med era tidigare koalitionspartner vill jag bara fråga: Hur ska du övertyga dem att driva en lika ambitiös klimat- och miljöpolitik?

Anförande nr 66
J o n a s N a d d e b o (C): Tack! Det är jättesnällt att du stryker Centerpartiet medhårs, Daniel! Det finns en stor samsyn när det gäller miljöpolitiken i den här staden, och den tycker jag att vi ska beakta och främja. Det är helt klart viktigt. När det gäller miljöinvesteringar och miljösatsningar gör vi många satsningar i vår budget. Eftersom vi har klarat av att styra den här staden tidigare vet jag att vi kommer att göra det även i framtiden.

Jag vill åter styra in debatten på det vi faktiskt debatterar: Det är kommunstyrelsens budgetförslag, och inte huruvida vi kommer att kunna klara av att styra staden i framtid efter valet 2018. Det handlar om att vi lägger fram reservationer mot ert budgetförslag, och där lägger vi mer pengar på exempelvis miljö- och hälsoskyddsnämnden. Vi satsar också mer på miljöinvesteringar. Vi köper era 300-miljonersinvesteringar på park- och grönmiljö. Det är det jag vill att den här debatten ska handla om.

Anförande nr 67
Borgarrådet L i v h (V): Jonas! Jag skulle egentligen gärna vilja fråga dig om preferensbaserad hyressättning, men det tänker jag spara till bostadsdebatten senare i dag.

I stället vill jag fråga dig lite om era inriktningsmål. Ni har tre inriktningsmål: företagande och jobb, miljö och bostäder och respekt för skattebetalarnas pengar. Men kommunens huvuduppgifter är inte bara företagarna och skattebetalarna, utan det är välfärden. Hur kommer det sig att ni inte har ett enda inriktningsmål som rör välfärden? Det är ju faktiskt en av kommunens huvuduppgifter.

Anförande nr 68
J o n a s N a d d e b o (C): Jag förstår att det kan reta Ann-Margarethe Livh att vi har lyft respekten för skattebetalarnas pengar så högt i vårt budgetförslag. Vänsterpartiet har ju inte någon respekt över huvud taget för dessa delar. Jag förstår att du är skeptisk till detta.

Om man ser till vad vi satsar på välfärden märker man att vi satsar mer än majoriteten när det gäller förskola och äldreomsorg. Vi köper alla satsningar på stöd till funktionsnedsatta och ekonomiskt bistånd. Vi lägger också mer pengar på skolan. Det finns alltså ingen risk, och jag tror inte att din oro är befogad vilket du ser om du läser hela budgeten och inte bara fastnar vid inriktningsmålen. Där finns resurser till att satsa på välfärden. Och vi kan göra detta samtidigt som vi effektiviserar i kommunen och har respekt för skattebetalarnas pengar.

Anförande nr 69
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag skulle vilja ställa en fråga till dig. Ni skriver att ni vill satsa på elevers psykiska hälsa i skolan, vilket är jättebra. Det håller jag med om. Men jag undrar lite grann varför ni då har tagit bort satsningar på både mänskliga rättigheter och lärarnätverket mot rasism i skolan. Vi vet, genom att titta på de filmer som unga sommarjobbare gjorde i somras under namnet Rättighetsjakten, att lärare inte alltid vet och har tillräckliga kunskaper om hur man bemöter rasism i skolan och hur man tar upp det och jobbar med det. Därför är detta nätverk en otroligt viktig satsning. Jag undrar varför ni vill ta bort den.

Anförande nr 70
J o n a s N a d d e b o (C): Här blir skillnaden mellan Feministiskt initiativ och Centerpartiet eller mellan vänsterkanten och Alliansen jättetydlig. Vi kan inte alltid lösa alla stadens problem med offentliga resurser och satsningar. Det är en väldigt viktig skillnad. Det finns en övertro hos Feministiskt initiativ att bara man sätter en

liten slant i budgeten eller gör en liten avsättning kommer det att lösa allting och göra så att det blir guld och gröna skogar överallt.

När det gäller mänskliga rättigheter och lärarnätverk tycker jag såklart att det är en viktig verksamhet. Men vi köper inte alla era småduttsatsningar som är ettårssatsningar hit och ettårssatsningar dit. Ett lärarnätverk ska givetvis finnas på det här området, men det behöver inte kostnadssättas till exakt en miljon. Det är då det riskerar att leda till att öka den byråkratiska kostymen. Helt plötsligt får man möjlighet att anställa någon som ska samordna ett nätverk, och på det sättet faller byråkratins utveckling. Jag tycker att det är farligt. Nätverk ska vi ha, och vi ska samarbeta kring mänskliga rättigheter, men det behöver inte alltid kostnadssättas.

Anförande nr 71
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Skillnaden mellan vår rödgrönrosa budget och era budgetförslag handlar om vilka röster som får höras, vem som spelar roll och vem som räknas. Är det den som kan köpa sig en bostadsrätt, som är högavlönad och som bor i innerstaden? Då blir det inte så många stockholmare kvar. Men det kanske skulle passa Moderaterna, för ni vill ju ändå inte ha några stadsdelar kvar.

I stället för att tala om hur många stadsdelar man ska ha talar vi om dem som bor där och hur vi ska ta vara på den kunskap som finns bland kvinnor i ytterstaden och kraften som finns hos unga när de får chansen att organisera sig och säga ifrån. Vi talar om när det händer häftiga saker som i Rättighetsjakten, där unga vittnade om vad de utsätts för på grund av hudfärg, kön och religion. De fick komma med egna förslag på hur staden ska arbeta med detta, och vi vill lyssna. Vi vill ge ungdomar möjlighet att påverka sina liv. Sedan kan Kristdemokraterna raljera hur mycket som helst om feministisk propaganda.

Det är nu feminismen behövs mer än någonsin – feminismen som den starka och progressiva frihetsrörelse som ifrågasätter rådande normer och utmanar maktordningar och som inte nöjer sig med att förpassas in i ett enskilt område eller en enskild sakfråga utan som genomsyrar och ger avtryck på alla områden.

De som skriker högst har i själva verket gjort minst. Var någonstans var ni när ni hade makt att bestämma? Det är en sak vad Liberalerna säger i opposition, men om vi tittar på vad ni faktiskt gjorde under åtta år vid makten kan vi på punkt för punkt konstatera att den rödgrönrosa majoriteten har gjort mer för att stärka unga tjejer och kvinnor i Stockholms förorter och bekämpat våld i hederns namn. Det är lite tråkigt att Moderaterna nu har börjat håna och raljera över det jämställdhetsarbete som utförs av stadens förvaltningar. Att dra ned skratt i sociala medier är visst viktigare än att presentera en sann bild av stadens arbete.

Förändring kommer inte förrän vi på allvar tittar på hur makt och resurser fördelas. Jämställd snöröjning är bara början. Nästa år är hela stadens budget genusanalyserad. Flickor och kvinnor kommer att höras. Deras liv kommer att spela roll, och deras behov kommer att räknas.

Anförande nr 72
J o n a s N a d d e b o (C): Jag tänker att vi fortsätter nu, Anna! Det är en mycket stor och bred problembeskrivning varenda gång FI kommer upp i talarstolen. Nu är vi halvvägs in i mandatperioden. Jag skulle vilja bolla över till dig. I stället för att skifta fokus till vad vi gjorde under Alliansens åtta år tidigare – hur tycker du att det går i halvtid under er mandatperiod? Vad kommer ni att vara stolta över? Vad kommer man att skriva i historieböckerna om er korta tid i regerandet av staden? Vad kommer man att komma ihåg? Är det den jämställda snöröjningen, som vi kunde få känna av under den vecka som har gått? Eller är det alla analyser och planer som ni sätter igång i Stadshuset?

Frågan blir till syvende och sist: Kan det offentliga verkligen utreda rasismen genom ett råd i Stadshuset? Och kan det offentliga verkligen motverka sexism genom några pennstreck i en strategi?

Anförande nr 73
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Det handlar inte om några pennstreck i en strategi. Det handlar om att se hela bilden och analysera alltihop. Vi håller på med jämställdhetsintegrering, och det handlar om konkreta satsningar på att räkna ut till vad resurserna går, att se var det inte är jämställt och att se vilka som får pengar till vad. Det är väldigt konkret, och jag tror att det kommer att bli det som sägs om oss: att vi införde ett strukturerat jämställdhetsarbete där människor gick från att känna att någonting var fel och lite konstigt och ojämställt till att veta hur det faktiskt var och kunna arbeta därefter för att få en mycket mer jämställd stad på alla områden.

Anförande nr 74
Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Anna Rantala Bonnier talar om kvinnor i ytterstaden. Just nu ser vi en högkonjunktur i Stockholm. Ändå ser vi att det är många kvinnor som lever i arbetslöshet – långtidsarbetslöshet. Bland dem är en majoritet födda utomlands.

När man ser på studier visar det sig att de kommuner som har det bästa företagsklimatet också är bäst på integration. I ett läge där företagsklimatet rasar under er majoritet undrar man hur de här kvinnorna ska få det enklare att få ett jobb. Det är till syvende och sist ett jobb som är det sammanhållande kittet i Stockholm. Genusanalyser i all ära, men det som de här kvinnorna behöver är ett jobb.

Anförande nr 75
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Tack, Anna! Det var en bra fråga att få, för då får jag berätta om de satsningar som vi gör. Vi storsatsar på kvinnor i ytterstaden. Vi har en satsning på kvinnor långt från arbetsmarknaden som vi vet är en beprövad satsning, där vi kommer att anställa kvinnor för att de ska kunna hjälpa andra kvinnor att etablera sig. Det är kvinnor som vet hur det är att till exempel vara ny i Sverige och vad man behöver för att ta sig in på arbetsmarknaden men också för att ta sig in i samhället och hur man blir mer inkluderad. Genom att kvinnorna får en förebild men också genom att de får vara en förebild kommer vi att stärka kvinnor som står långt från arbetsmarknaden. Det gäller både de som får vägleda andra kvinnor och de som får denna hjälp.

Anförande nr 76
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det ni håller på med nu i Stockholms stad och som FI är en högst bidragande orsak till är att bygga upp en massa sidostrukturer med nya råd, nya kanslier, nya utskott, sommarjobbare och andra som ska jobba med de här frågorna. Det är sådant som egentligen ska skötas i den ordinarie verksamheten. Jag tror att detta är ineffektivt, och vi vet dessutom att det är väldigt dyrt. Ni har kostat den här staden väldigt mycket pengar sedan ni kom in i fullmäktige. Vi kan se i budget efter budget hur mycket pengar ni lägger på detta, och jag tror att det kommer att bli en mycket liten effekt. Vi kan se också hur det har gått så långt i Stockholm att vi har fått separerade badhus – eller kanske inte hela badhus, men man börjar med bubbelpoolerna. Är nästa steg helt könsseparerade badhus? Vad tycker FI om detta, egentligen?

På riksnivå kommer er talesperson Gudrun Schyman med anklagelser om assistansersättningen. Hur kan FI gå med på att dra ned på LSS i kommunen? Det är en annan fråga jag vill ställa till Rantala Bonnier.

Anförande nr 77
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag får nog vara snabb om jag ska svara på alla de här frågorna på en minut. Men jag kan börja med att säga att jag är stolt över att vi har kommit in och att satsningen på mänskliga rättigheter, feminism och antirasism får kosta. Budgeten handlar ju om vad vi faktiskt satsar pengar på. Ni tror att de här sakerna ska lösa sig själva, och det ställer jag mig starkt frågande till.

Det finns inga separata badhus, förutom kanske en del privata. Det kanske ni gillar bättre. De separata poolerna har handlat om kvinnors och tjejers möjlighet att bada i fred. Det är inte den ultimata lösningen, men ibland måste man också föra politik där människor inte måste utsättas först innan man göra saker. Dessutom företräder ju också du ett parti med ett kvinnoförbund. Det verkar alltså vara okej att man får prata politik kvinna till kvinna, men bada – det måste man göra tillsammans med män.

Anförande nr 78
B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det där sista du sade till Erik Slottner förstod jag inte riktigt. Men jag kanske är klenförstående ibland.

Det jag fortfarande undrar över gäller LSS och neddragningarna där, som ni står bakom. Det är tyvärr oftast kvinnorna som får gå ned i arbetstid och kvinnorna som tar det stora ansvaret för funktionsnedsatta barn. Det är kvinnor som dessvärre ofta också blir ensamstående i de här situationerna. Det är de som har de allra största behoven av detta.

Uppriktigt sagt undrar jag av hela mitt hjärta: Om man står och talar så vackert och varmt som du gör om många saker – du är ju verkligen engagerad, och det vill jag berömma dig för – hur kan du då samtidigt stå bakom en så neslig och orättvis nedskärning av det bistånd som människor behöver som allra mest, särskilt kvinnor?

Anförande nr 79
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Tack för berömmet om engagemang! Vad gäller LSS håller jag med dig om att det är otroligt viktigt, men jag håller inte med

dig om utmålandet av att vi inte alls skulle satsa på LSS. Vi höjer schablonen, vi satsar mer på att staden ska anställa funktionshindrade, vi tittar över fler boendealternativ och vi kommer att jobba för att återställa den indragning i ledsagningen som kom till under er period.

Anförande nr 80
E r i k S l o t t n e r (KD): Tack för att få äran att avsluta gruppledardebatten – det känns stort! I valrörelsen 2014 lät det väldigt enkelt: Bara man höjde skatten med några ören – nu blev det som vi alla vet ganska många ören – skulle tryggheten öka och välfärden stärkas. Nu vet vi att det inte är så. Det automatiska sambandet mellan högre skatter och bättre välfärd finns inte. Skatterna höjs med 1,3 miljarder kronor, men ändå faller resultaten i skolan, äldre nekas plats på äldreboende, barngrupperna i förskolan är för stora och nedskräpningen och klottret ökar samtidigt som råttorna glatt mumsar på resterna. Snöröjningen klarade man inte av att hantera när den första snön kom för säsongen, och alltför många medborgare känner sig otrygga i sina bostadsområden. Det finns en hel del kvar att jobba med i vår stad.

Budgeten är alltför spretig, tycker jag. Den borde fokusera mer på kommunernas kärnuppgifter – det som medborgarna förväntar sig att kommunen ska klara av. Det är det som bidrar till att tilliten i ett samhälle ökar. Dit hör inte satsningarna på välkomnande idrottsanläggningar, fluffiga demokratiprojekt eller lagliga graffitiväggar. Dit hör satsningar på äldre, men där uppfylls endast tre av nio indikatorer. Dit hör satsningar på en trygg förskola, men majoriteten satsar pengarna på ökad vistelsetid framför mindre barngrupper. Dit hör satsningar på ett mindre skräpigt Stockholm, men majoriteten väljer i stället att lägga pengar på att alla ska älska alla i trafiken.

De rödgrönrosa har inte förmågan att prioritera det som är viktigt. Det är ett av deras stora problem. Om ni hade haft det hade ni inte behövt höja skatten men ändå kunnat öka satsningarna på den kommunala kärnverksamheten.

Anförande nr 81
Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Nu tänker jag en gång för alla slå fast att vi inte skär ned på LSS. Ni måste läsa budget. Ta upp bilaga 2:6, där ni kan läsa om stöd och service till personer med funktionsnedsättning! Där står: Generell effektivisering 35 miljoner, höjd schablon 67,4. Mellanskillnaden är en satsning på 32,4 miljoner kronor. Läs budgeten!

Anförande nr 82
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Men det *är* ett trendbrott. Under många år har vi inte gjort någon generell effektivisering inom LSS. Det inför ni nu med en hel procent i en verksamhet som redan går med underskott. Man riskerar att behöva göra stora neddragningar. Med ert mycket blygsamma tillägg på pengen riskeras stora neddragningar inom LSS. Det är det vi ser för nästa år, och det oroar oss.

Anförande nr 83
Borgarrådet H e l l d é n (MP): LSS har vi redan talat om, så jag tänkte inte ge mig in i den diskussionen.

Slottner säger att budgeten är för spretig och att det finns viktigare saker att arbeta med. Jag tänkte tala om ett område som ligger mig varmt om hjärtat – miljöförvaltningen och deras arbete med mycket viktiga åtgärder. Det handlar mycket om att värna hälsan och miljön för våra medborgare. Det handlar bland annat om att säkerställa en bra luft och att få bort gifter från miljön, inte minst den miljö som barn vistas i. Det handlar om att se till att stockholmarna inte utsätts för skadligt buller eller blir sjuka av den mat som vi köper i affärer och på restauranger. Jag tror att det är sådana saker som Erik tycker att vi ska hålla på med.

Därför förvånar det mig att Kristdemokraterna väljer att skära ned miljö- och hälsoskyddsnämndens budget med 26 miljoner kronor. Det är en minskning med 13 procent. Hur ska ni säkerställa stockholmarnas hälsa när ni skär ned budgeten med 13 procent? Hur ska det gå ihop? Ni skriver i budgeten att ni vill arbeta för giftfria miljöer i förskolan när ni samtidigt skär ned arbetet med okända kemikalier, förstärkt handledning och tillsyn och så vidare. Hur ska det gå ihop?

Anförande nr 84
E r i k S l o t t n e r (KD): Vi är av åsikten att det inte är storleken på miljöförvaltningens budget som avgör om Stockholm ska bli en bra och miljövänlig stad att leva i. Exempelvis sysslar miljöförvaltningen med att kritisera en juicebar för namnet på deras juicesort. Jag hörde att det exempelvis fanns ett projekt där 20 anställda på miljöförvaltningen skulle ut och lyssna på tystnaden. Det finns uppenbarligen en del att effektivisera inom förvaltningen.

Vi lägger oss på ungefär den nivå som vi hade när vi lämnade över majoriteten till er hösten 2014. Då hade Stockholm ganska nyligen fått årets miljöpris. Vi tycker att den nivå vi har lagt oss på med miljöförvaltningen räcker gott och väl. Stadens miljöarbete sker inom samtliga förvaltningar.

Anförande nr 85
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Erik Slottner! Du företräder Kristdemokraterna. Ni är ett parti som ofta talar varmt om barn. Jag undrar varför ni då drar ned på satsningar på just barn i er budget. Ni vill ta bort sommarlovspengen ur socialtjänsten. Ni vill också ta bort satsningen på SL-kort för dem som har försörjningsstöd. Den satsningen kommer också att drabba barn; det hoppas jag att du förstår. Det handlar om sjukskrivna föräldralediga småbarnsföräldrar som måste gå på försörjningsstöd för att de inte har tillräcklig föräldrapenning eller sjukpenning och då inte kommer att kunna röra sig med sina barn. Ni tar också bort satsningen på ungas organisering.

Ni tar alltså bort alla satsningar som handlar om att göra livet bättre för just barn. Jag undrar: Hur har ni tänkt nu?

Anförande nr 86
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det är fantastiskt att Feministiskt initiativ plötsligt värnar sommarlovspengen. Ni har ju stått och raljerat över den fritidspeng som fanns tidigare och som fungerade ungefär som sommarlovspengen. Det är bara det att ni bara vill ge fritidspengarna på somrarna. Vi vill ge dem året om till barn

som finns just i familjer som uppbär försörjningsstöd. Vi fördubblar sommarlovssatsningen genom att införa en fritidspeng som gäller året om.

Vad gäller SL-kortet vill vi ta bort det ur socialbidragsnormen. Det borde ju ni gilla – ni som yppar så mycket om normkritik. Vi vill att det ska vara behovsprövat. Det är mycket möjligt att många av dem du nu nämner som har barn hemma och som är i behov av ett SL-kort för att kunna ta sig till fritidsaktiviteter kan få antingen ett SL-kort eller enskilda enkelresor för att kunna göra dessa resor. Men det ska vara behovsprövat. Det ska inte ingå i den allmänna normen. Det tycker vi fortfarande är rätt politik.

Anförande nr 87
Borgarrådet L i v h (V): Fru ordförande! Du sade, Erik, att ni prioriterar det i budgeten som är viktigt. Jag har förstått att du inte är feminist, och du tycker inte att det är viktigt. Du var nedlåtande, skulle jag vilja säga, när du talade om feministisk stadsplanering. Tycker inte du att det är viktigt vem som har makt i det offentliga rummet?

Du vet liksom vi alla att det finns platser här i Stockholm där gaturummet i stor utsträckning domineras av män. Då måste vi fråga oss varför. Framför allt: Om både män och kvinnor ska kunna röra sig på alla platser i staden måste både män och kvinnor tillfrågas hur de upplever platser och hur de skulle vilja förändra dem. Varför är du emot det, Erik Slottner?

Anförande nr 88
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag är emot de här begreppen. Som jag sade i mitt inledningsanförande tror jag att man talar över folks huvuden. Det är det jag är rädd för. Människor vill ha en trygg stad för kvinnor, för män, för äldre, för barn, för hbt-personer, för invandrare, för muslimer, för kristna och för judar. När man bara hakar upp sig på feminismen tycker jag att det blir väldigt mycket könsfokus hela tiden, och man ser grupp framför individ. Det tycker jag är ett problem. Det skapar könskonflikter i vartenda samhällsområde och vartenda politiskt område. Till och med när vi pratar snöröjning ska vi få upp en massa könskonflikter.

Det är detta jag oroar mig för när man talar för mycket om feminism hela tiden. *Alla* ska känna sig trygga. Många kvinnor är otrygga – absolut! Men det finns fler grupper som också är otrygga i samhället och som jag tycker att vi ska tala om. Jag är rädd att de glöms bort i alla dessa begrepp som ni sätter på alltihop.

§ 5 Rotel I Finansroteln

Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, Stockholms Stadshus AB inklusive övergripande koncernfrågor
Övriga bolag (inklusive Stockholms Hamn AB, Mässfastigheter i Stockholm AB, Stockholm Business Region AB och Fortum Värme AB exklusive bostadsbolagen)
Stadsdelsnämnderna: Övergripande och ekonomi
Storstockholms brandförsvar

Anförande nr 89
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Det är härligt med budgetdebatt, härligt för mig och härligt för Vi socialkonservativa att få inleda ledamöternas debatt! Det är härligt att få vara en av hundra som nu lägger ned sin själ och sin energi för Stockholms bästa. Det är härligt att få vara en som arbetar för vår gemensamma framtid. Sedan har vi lite olika mål och lite olika medel, men det är ju därför vi debatterar.

Okej – jag går in på sakfrågorna: stadsdelsnämnderna, övergripande. Jag har nu sett i budgetförslagen från de olika partierna att man vill ändra antalet stadsdelsnämnder från 14. Jag har sett flera förslag, men jag har inte sett något förslag där antalet stadsdelsnämnder föreslås bli detsamma som antalet valkretsar, det vill säga sex stycken. Spontant tycker jag och Vi socialkonservativa att det vore en praktisk ordning att om man nu ska minska antalet stadsdelsnämnder göra dem till detsamma som valkretsar. Det gör det praktiskt på många sätt när man från listorna ska utse ledamöter i stadsdelsnämnderna och så vidare. Det är en fråga till er. Moderaterna föreslog fem stycken, och någon annan föreslog nio. Varför inte standardisera stadsdelsnämndernas antal till att bli detsamma som valkretsarnas?

Jag vill ställa en fråga till presidiet: Får jag säga någonting om skattesatsen. Min situation är ju lite speciell. Vi hade en gruppledardebatt, men jag är ju liksom…

(O r d f ö r a n d e n : Säg något du, Rickard.)

Då föreslår jag och Vi socialkonservativa ett yrkande på oförändrad skattesats. Här går jag alltså på majoritetens linje. Samtidigt tror jag nog att man kan kombinera det med olika alliansbudgetar. Trots allt gör man lite grann neddragningar i utgifterna och sänker skatten i alliansbudgetarna. Men om man behåller skatten och gör neddragningarna finns det ett utrymme som vi skulle kunna använda till alla möjliga saker. Nu är mitt tidsutrymme slut, så jag får berätta om det senare.

Anförande nr 90
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Ordförande, fullmäktige! Ett Stockholm som håller samman. Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar. Så står det i majoritetens budget, och vem vill säga emot det? Men det räcker inte med ord; det är vad man gör som räknas.

I den stadsdel där jag bor finns ett av stadens så kallade utsatta områden. Här bor människor från olika delar av världen. En del har nyligen kommit hit, men många har bott i Tensta länge utan att känna sig hemma här och utan att ha fått möjlighet att

bidra och genom arbete och utbildning forma sitt eget liv. För att känna framtidstro och delaktighet behövs ett jobb att gå till, en bra skola, en levande stadsdel med arbetsplatser och service och vetskapen om att när man behöver stöd och hjälp i utsatta situationer ska bra hjälp finnas där. Man ska kunna känna sig trygg när man vistas i sitt bostadsområde.

Vad har ni då gjort under era två år vid makten? Ni har stoppat beslutet om utbildningsförvaltningens flytt till Tensta. Det hade betytt 300–400 fler arbetstillfällen och bättre kundunderlag för Tensta centrum. Ni har beslutat att lägga ned Tensta gymnasium, och för cirka en månad sedan toppade ni med att ge er på Tenstas gamla genom att lägga ned Tensta servicehus. Det var inte precis de vallöften ni gick ut med till Spånga-Tenstaborna. De är besvikna.

I stället för att verkligen lyssna på invånarna har ni ägnat er åt att inrätta ett civilt råd, besluta om att inrätta en graffitivägg för miljonbelopp och låta en numera avgången ordförande gå runt och själv lova förmåner för dem han gillade mest. Ordet hedersvåld var tills nyligen någonting som flera av er fortfarande inte ens ville ta i sin mun trots att det är ett stort problem här.

För oss är bra kärnverksamhet kombinerat med valfrihet basen i att utveckla och förbättra för stockholmarna. Därför satsar vi mer på 570 miljoner på skolan och utbildningen än vad ni gör – ni som för övrigt gör det lägsta påslaget på skolan på tolv år. Vi satsar på socialsekreterare, särskilt de som jobbar med barn och unga, genom extra lönepåslag och kompetensutveckling. Vi avsätter 15 miljoner mot hedersvåld, och vi avsätter 10 miljoner till ökade trygghetssatsningar i stadsdelarna. I stället för att svika Tenstas äldre och lägga ned servicehuset har vi avsatt medel för att alla i staden som är över 85 år och som så önskar ska få flytta till servicehus.

Jag har inte hört någon som har frågat efter civilt råd, medborgarbudget eller demokratiutskott. I stället vill man ha bättre skola med mer kunskap, bra förskola, bra äldreomsorg och trygghet på gator och torg. Det kan man till exempel läsa om i tidningen i dag. Det betyder inte att man inte vill vara med och bestämma, men det betyder inte att man vill vara med och sitta i era råd. Man vill bestämma på riktigt.

Med detta yrkar jag bifall till Liberalernas budgetförslag.

Anförande nr 91
E w a L a r s s o n (MP): Hej! Vad roligt att få prata stadsdelsnämnder, i synnerhet med Liberalerna, som jag upplever står väldigt nära Miljöpartiet när det gäller att vi verkligen ska fatta besluten så långt ned som möjligt!

Jag har en liten fråga. Ni skriver att ni vill att stadsdelsnämndens röst ska tillmätas större vikt vid beslut om lokala ordningsregler som serveringstillstånd för restauranger och tidsbegränsade tillstånd för torghandel och annan näringsverksamhet. Min uppfattning är att vi fäster stor vikt vid vad stadsdelarna tycker i dag. Vi fäster alltså stor vikt, men ni vill att det ska vara större vikt än stor vikt. Då tänker jag: Hur stor vikt då? Vad är problemet? Ska de besluta, eller vad är större än större?

Anförande nr 92
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Det är tydligt att det fortfarande finns sådana som inte tycker att man har fått tillräckligt gehör för frågorna. Detta är en av de frågor som man kan allra bäst på området. Men det är också viktigt att man är seriös och att man lyssnar på hela stadsdelen. Det är också viktigt att man inte bara lyssnar på en person, typ ordföranden i en stadsdelsnämnd.

Anförande nr 93
S t e n N o r d i n (M): Herr ordförande! Jag har först en reflektion: Det är länge sedan jag var med i en budgetdebatt där majoriteten agerar så mycket opposition som ni gör i den här debatten. Det kanske är en roll ni trivs bättre i, trots allt.

Det märktes också att finansborgarrådet inte var helt bekväm med debatten om låneskulden under gruppledarrundan. När det gäller Stadshus AB är det relevant att tala om det, för där ligger mycket av upplåningen. Där ligger mycket av investeringarna, och där ligger mycket av möjligheterna till finansiering.

När man ser på de skrivningar ni gör i budgeten om upplåning är det skrivningar som också Anna König Jerlmyr kommer att göra när hon blir finansborgarråd, det vill säga att kapitalkostnaderna inte får vara mer än 7 procent av driftbudgeten. Det är nödvändigt för Stockholm att ha en hög grad av egenfinansiering. Det är den styrkan som gör att vi kan gå in och till exempel medfinansiera tunnelbaneutbyggnaden så mycket som vi kan. Annars hade vi aldrig kunnat åta oss det, till exempel.

Nu har vi fått veta av finansborgarrådet att prognosen inte gäller. Det var en lite halvilsken replik där hon talade om att vi inte ska luta oss mot prognosen så mycket. Men om vi lutar oss mot det som har hänt hittills är det så att 2016 har staden den största externa upplåningen sedan 1998, det vill säga på 18 år. 1998 tog vi över och sanerade den tidens upplåning. Hittills under mandatperioden är det ännu inte en miljard i månaden, utan det är 600 miljoner i månaden. Stadsledningskontoret säger att det kommer att gå upp till 750 miljoner under 2017. Det är väl knappast en prognos. Stadsledningskontoret måste väl ändå veta *nu* vad som händer under 2017 när det gäller finansieringsfrågorna. Annars blir jag orolig. 2018 går det upp till 850 miljoner, enligt Stadsledningskontoret, och 2019 upp till 1 miljard.

Det var om detta finansborgarrådet sade: Nej, så blir det inte! Det är i så fall ett jättebra besked. Men då måste det också ges ett politiskt besked. Hur kommer det att hanteras för att det inte ska bli på det sättet? Det politiska beskedet finns inte i budgeten. Det politiska beskedet finns inte i inläggen här i fullmäktigesalen. Det politiska beskedet är i så fall det viktiga att debattera, om vi nu ska säga att Stadsledningskontorets prognoser är linjer som man drar ut så här. Det kan jag köpa. Det fanns naturligtvis även under min tid. Men då gav jag ett politiskt besked härifrån denna talarstol om att detta kommer vi inte att låta hända. Det visade vi också.

Om vi nu ödmjukt tar upp mina år, 2008–2014, som i och för sig snart är ointressanta, var upplåningen 166 miljoner i månaden. Det är rätt stor skillnad redan mot de 600 miljoner som gäller i dag.

Anförande nr 94
Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Nej, dina år som finansborgarråd är inte alls ointressanta, Sten Nordin, eftersom det inte byggdes tillräckligt mycket och eftersom vi har denna akuta bostadsbrist som jag har ärvt efter dina år som finansborgarråd.

Du vill övertolka det ena med det andra och utvärdera gruppledardebatten. Där gör vi nog olika analyser, Sten Nordin och jag. Jag anser att det gick mycket bra från vår sida, och vi kommer nog att vinna omröstningen också.

När det gäller skillnaden på prognoser och när det gäller det faktiska resultatet måste man just skilja på detta. Prognoser är ett förväntat utfall under förutsättning att allting är lika. Det är inte lika i den här staden. Vi bygger mer bostäder, fler skolor, fler simhallar och fler samlingslokaler. Då pekar prognoserna uppåt. Vi lånar. Vi lånar mycket pengar för att våra projekt sedan långsiktigt ska gå ihop. Jag är inte orolig.

Anförande nr 95
S t e n N o r d i n (M): Ordförande! Av mig ärvde du, Karin Wanngård, detaljplaner, markanvisningar och annat som vi nu har levt väldigt gott på de två första åren. Du ärvde också ett långsiktigt bostadspolitiskt mål som ni har tagit till ert hjärta – 140 000 bostäder. Det är jättebra. Fortsätt att jobba på det! Vi ska stötta er när ni gör kloka saker. Men vi har inte sett ännu om ni lyckas.

Nåväl, nu blev det lite otydligt här. Nu gäller kanske den här miljarden i månaden som finns i SLK:s prognoser. Jag fick inte något politiskt besked om att den inte ska gälla och att Karin Wanngård ska vidta åtgärder i form av försäljningar och annat. Det skriver ni om i budget. Men ni visar inte upp det, och ni genomför det inte i tillräcklig omfattning. Då skulle inte låneskulden öka på det här sättet. Staden har stora investeringar. Vi är helt överens om de flesta av dem, skulle jag tro. Men det handlar om hur vi finansierar dem för att inte göra alla de andra verksamheterna sårbara för en låneskuld som blir som en gökunge i stadens ekonomi.

Anförande nr 96
P e r O s s m e r (SD): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Tack, Sten Nordin, för att du påpekade ihåligheterna i vänsterns budget!

Jag tänkte som vanligt lyfta blicken lite och titta på vad det är för värld vi lever i. Hur ser det ut i staten? Det finns en utmärkt skrift som heter *Skattestatistisk årsbok*. Om man tittar på siffrorna på s. 131 och räknar lite ser man att vi i Sverige har drygt 400 000 som inte betalar någon skatt alls. Det finns också 400 000 som betalar lite skatt, och sedan finns det en grupp som betalar väldigt mycket. Om man ser på den sammanlagda skatten ser man att de som betalar mycket betalar 185 gånger mer i snitt per person, det vill säga 185 gånger mer än dem som betalar ganska lite. Om vi går ned på ett litet mindre plan, det kommunala, är differensen 118 gånger. De som har lite mer pengar betalar alltså 118 gånger mer. Detta tycker alltså inte vänstern om. Man vill ha höga skatter, och man vill leva på det sättet. Om inte det räcker vill man göra precis som i riksdagen: låna, låna och låna ännu mer. Vi såg senast statistiken i en tidning att vi ligger högst och att vi har höjt vår låneskuld med 40

procent. Det är alltså de skrämmande planerna för de kommande åren. Men man har inte höjt skatten; det är riktigt.

När det gäller budgeten 2017 förlitar sig majoriteten på tillväxten i Stockholm. En ökad sysselsättning ger inte alltid, men i de flesta fall, en ökad skattekraft. Sedan laddar man upp med en ganska rejäl central medelsreserv om 2,3 miljarder.

Sverigedemokraterna gör åtminstone ett försök att minska skattebördan. Vi vill sänka kommunalskatten med 20 öre. Hur gör vi då det? Jo, genom besparingar. Vi har tagit upp rådet för mänskliga rättigheter och den sociala investeringsfonden. Vad den ska användas till är det ingen som vet. Vi har naturligtvis också annat. Det gäller demokratiutveckling, och särskilda insatser för illegala utlänningar vill vi inte ha. Det är en närmast omoralisk verksamhet; vi talar alltså om papperslösa. Vi vill lägga ned ett diffust assistansprogram för nyanlända för 98 miljoner. Det finns också andra frågor, som jag har varit inne på tidigare, som hemspråksundervisningen. Vi vill naturligtvis också satsa, och det kommer jag att återkomma till eftersom talartiden är slut.

Därför, herr ordförande: Bifall till SD:s budgetförslag!

Anförande nr 97
Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Av detta anförande kan man förledas att tro att Stockholm har en av landets högsta kommunalskatter. För det första: Vi höjer inte skatten i årets budget. För det andra: Stockholm ligger fjärde lägst av länets kommuner när det gäller kommunalskatten. Med det sagt är det lite löjligt när det blir skattedebatt om vikten av att sänka skatten fast man fortfarande ligger i det högsta spannet och att man tror att allting kommer att ordna sig. Det finns ett samband mellan skatteuttag och välfärdstjänster. Det finns ett samband om vi vill bygga en integrerad stad och ett Stockholm för alla, där vi håller ihop. Då måste vi våga satsa, och det är det vi gör i den här budgeten.

Sverigedemokraterna drar ned på kostnaden för nyanlända men behåller statsbidragen. Det är ett luftslott.

Anförande nr 98
P e r O s s m e r (SD): Jag har tidigare sagt i debatten att jag har svårt att förstå Karin Wanngårds resonemang. Men det är helt riktigt att Stockholm inte har en särskilt hög kommunalskatt. Vi kan jämföra oss med Norrlandskommuner där man ligger åtskilliga kronor över oss. Men det hindrar inte att saker och ting kan bli bättre. Vänstern tror alltid att ju mer pengar man öser in i det offentliga, desto bättre blir det. Vi tror inte det. Vi tror att det är effektivitet och kvalitet som är avgörande. Det gäller att spara, och det gäller att utnyttja administrationen på olika sätt och den innovationskraft som finns hos folk på ett bättre sätt.

Anförande nr 99
J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi moderater tycker att det är rimligt och ansvarsfullt och en skyldighet mot Stockholms skattebetalare att alltid vända på skattepengarna och att ifrågasätta till vad de används. I det arbetet har vi funnit att dagens modell med 14 stycken stadsdelsnämnder är föråldrad

och inte har hängt med i utvecklingen av staden. Därför föreslår vi att dagens 14 stadsdelsnämnder reduceras till 5 stycken.

Politiker talar ofta. De talar ofta mycket. Men de utmanar alltför sällan dogmatiska antaganden och vidtar mer sällan åtgärder för att reformera det som har gått i stå, vilket stadsdelsnämndsreformen har gjort. Moderaterna presenterar i sin budget en reform som handlar om ökad kvalitet och likvärdighet över hela staden inom socialtjänst och äldreomsorg. Vi befriar kraften från stadens förvaltningar för att förbättra den kommunala servicen och säkra kärnverksamheterna. Vi vet att detta går att genomföra, för Stockholm fungerade alldeles utmärkt innan stadsdelsnämnderna infördes i mitten på 90-talet. Vi har lyckats göra sammanslagningar av stadsdelsnämnder förr.

Själv satt jag med i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd när Hägersten och Liljeholmen slogs ihop 2007. Dubbelbemannade specialistfunktioner kunde effektiviseras, och bara genom att flytta ihop de två förvaltningarna till en gemensam kontorslokal sparade man många miljoner kronor.

I stället för att leva på smulorna av den administration och byråkrati som tuggar i sig resurser frigör vårt förslag betydande resurser som vi vill skjuta till och ge till förskolan, äldreomsorgen och socialtjänsten. Det är det som vi kallar för prioriterad välfärd. Vi prioriterar då pengar från byråkrati och från administration. Men framför allt: För den vanliga stockholmaren spelar det faktiskt ingen roll i vilken stadsdelsnämnd man bor. Man vet ofta inte ens var gränsen går någonstans. Det som är viktigt för Stockholms invånare är att ha en bra kommunal service och inte hur många administratörer som sysselsätts av kommunen.

Om vi bildar större organisationer har vi också bättre möjligheter att säkerställa en tillräcklig kompetens inom de områden som nämnden ansvarar för. En hög och jämn kvalitet innebär också en ökad rättssäkerhet och likvärdighet för medborgarna – någonting som en större förvaltning har bättre möjligheter att tillgodose.

Med anledning av detta yrkar jag bifall till Moderaternas budgetförslag.

Anförande nr 100
L o r e n a D e l g a d o (V): Hej Johan! Jag tycker att du är intressant att du jämför med en tid då politiken gick ut på att utjämna klasskillnaderna och på jämställdhet. I dag är det stora skillnader i Stockholm. Det är väldigt segregerat, och det är enorma klasskillnader inom staden. Jag kan inte se hur Skärholmens röst ska komma fram till Stadshuset med minskade antal stadsdelar. Det som händer i dag är unikt. Vi har infört de lokala utvecklingsprogrammen där man får fackförvaltningarna att samarbeta mycket tätare med stadsdelsnämnderna. Det kommer att leda till en mycket mer rättvis politik över staden.

Anförande nr 101
J o h a n N i l s s o n (M): Vi moderater ser inte att det måste vara stadsdelsnämndens uppgift att lösa allt detta. Till att börja med: När det gäller Skärholmens röst har Skärholmen ledamöter i kommunfullmäktige. Vi har facknämnder runt om i Stockholm som har ett fackområde och ett fackansvar att lösa. Om vi inför den

stadsdelsnämndsreform som vi vill göra finns det ingenting som hindrar att den stora stadsdel som vi skulle bilda ute i västra Söderort med detta exempel även grupperar sig internt och har lokala utskott som fokuserar på vissa områden. Det är fullt möjligt att genomföra även om man minskar administrationen och byråkraterna.

Anförande nr 102
E w a L a r s s o n (MP): Jag har full respekt för att ni tror att stockholmarna inte bryr sig om var de bor någonstans, men jag vet att vi i Skarpnäck är väldigt stolta över att vara Skarpnäcksbor och att vi talar om Skarpnäcksandan när vi samarbetar politiskt. Har du frågat stockholmarna? Det är min första fråga.

Min andra fråga gäller er reservation. Ni reserverar er för att föreningsstödet ska tillbaka till respektive facknämnd. Men i er budgettext skriver ni: Genom att centralisera biståndsbedömningen inom äldreomsorgen och socialtjänsten till respektive facknämnd ökar förutsättningarna för mer effektivitet. Det här är att gå längre än vad vi tidigare har gjort. Förut fanns det sociala distriktsnämnder, men nu vill ni centralisera biståndsbedömningen inom socialtjänsten till socialförvaltningen. Då tänker jag: Hur ska det egentligen gå till? Ska ni bygga upp en jätteenhet mitt inne i Stockholm på något sätt? Vi har ju sammanträden var tredje vecka, och det har alla 14 stadsdelar. Det är många ärenden.

Hur ska centraliseringen gå till? Den kommer att öka byråkratin oerhört mycket.

Anförande nr 103
J o h a n N i l s s o n (M): Jag tycker att vi politiker ska ha visioner och idéer. När det gäller hur det konkret ska lösas, för att svara på den sista frågan, är jag helt säker på att socialförvaltningen kommer att göra det – hur man nu väljer att gruppera sig och organisera sig för att kunna tillgodose en bra biståndsbedömning över staden.

Den andra frågan gäller Skarpnäcksandan. Det finns också en Älvsjöanda, och det finns säkert fler olika sorters anda runt om i staden. Det är klart att stockholmarna bryr sig om var de bor. Jag menade att de inte alltid bryr sig om exakt var gränsen för stadsdelsnämnderna går, och det är inte alltid ens säkert att man vet det. Jag har inte intervjuat alla stockholmare, men jag har suttit i 18 år i stadsdelsnämnder i Stockholm. Jag har alltså mött många stockholmare och många medborgare – i alla fall några stycken som kommer på nämndmötena. Min uppfattning är att man är allra mest intresserad av att få en bra förskola, en bra äldreomsorg och en bra social omsorg i första hand. Det kommer högre upp än frågan om var stadsdelsnämndens gräns går.

Anförande nr 104
C l a e s E l m g r e n (S): Ordförande! Hej Johan! Jo, jag tror att det spelar roll hur man organiserar sig. Jag sitter också i en stadsdelsnämnd och har gjort det i ett antal år. Jag skulle vilja säga att stadsdelsnämnderna är viktiga verktyg för oss när det gäller att skapa en stad med social sammanhållning och att möta de utmaningar vi har. Jag har kollat lite i alla motioner och ser att vi alla tar upp dessa frågor om att satsa mer på trygghet, ha en ökad social tillit och få en bättre samverkan mellan de olika delarna. Här är stadsdelsnämnderna viktiga.

Visst kan vi säkert hitta ytterligare besparingar. Men jag skulle vilja säga att min bild är att vi är väldigt effektiva. Era förslag innebär att vi kommer att lämna stadsdelsnämnderna helt och hållet och i stället får fyra eller fem förvaltningsområden utan en demokratisk förankring eller kontroll. De kommer också att behöva organisera sig för att kunna leda och styra verksamheten.

Jag har en fråga, för detta är verkligen bluffinansiering. Det går inte att genomföra på kort tid. Vad är ”kostsamma byråkratiska mellannivåer”? Kan ni precisera det lite mer? Jag vill inte höra svaret att det ska handla om rådet för mänskliga rättigheter, utan det gäller stadsdelarna. Kan ni precisera vad ni menar med ”kostsamma byråkratiska mellannivåer” som uppgår till 200 miljoner kronor?

Anförande nr 105
J o h a n N i l s s o n (M): Tack för frågorna! Först vill jag säga att vi har genomfört två stadsdelsnämndsreformer tidigare. Dessa reformer har Socialdemokraterna köpt och behållit sedan ni kom till makten. Uppenbarligen har man gillat våra reformer, trots allt. Vi tror inte att det är antalet stadsdelsnämndspolitiker som är avgörande. Det är självklart att en stor stad som Stockholm måste organisera sig på ett visst sätt för att kunna tillmötesgå alla behov som finns i staden. Men det är där vi tycker lite olika.

Du talar om byråkratiska mellannivåer. Genom att man slår ihop två stycken stadsdelsnämnder sparar man på lokaler, chefer, förvaltningschefer, politiker, nämndsekreterare – två blir en – kommunikatörer – två blir en – och massor med tjänster. Det är detta vi menar att man kan spara in på.

Anförande nr 106
B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag ska försöka begränsa mig till endast två saker. Om finansborgarrådet dröjer med att gå ut och äta ska jag bara säga en liten sak som handlar om stadens övergripande finanser. Ibland blir det lite tråkigt och lite fikonspråk när vi står här framme och talar om lånebehov, prognoser, räntor och förväntade återbetalningstider. Samtidigt är detta sådant som går rakt ned i vår verksamhet. Vi noterade för ett antal år sedan när Sten Nordin, Carl Cederschiöld, Janne Björklund, Kristina Axén Olin med flera gjorde strategiska försäljningar av stadens verksamhet – Stockholm Energi och Centrumkompaniet – att när man sålde detta skapade vi en massa pengar. De här pengarna använde vi just för att betala låneskulden. Det betyder att vi lyfte av staden räntekostnader – räntekostnader som annars måste bäras antingen av skattehöjningar eller genom att man måste minska i annan viktig verksamhet. På detta sätt var det enormt strategiska och socialt riktiga beslut att fatta.

Nu är det bekymmersamt – jag ser det inte minst i bostadsbolagen – att vi lånar så mycket pengar. När vi kommer till en situation då räntorna har höjts och ska betalas måste vi ta pengarna någonstans ifrån. Det är lätt att säga att vi inte har några räntor nu och att vi får betalt för att låna, som Karin Wanngård sade här i en debatt. Jag gläds med det. Det är ju toppen att såväl vi som företag och hushåll kan låna till viktiga investeringar som Slussen, tunnelbanor och så vidare. Men bekymret är just att vi inte skapar några nya intäkter.

Det var precis det som vi är så fenomenalt duktiga på i Alliansen. Vi skapar intäkter som vi sedan kan använda till infrastrukturinvesteringar av olika slag. Vi sålde stora bestånd från en hyresförvaltare till en annan, och vi fick in en massa pengar. Lägenheterna förblev hyresrätter. Jag kan nämna jättemånga bra exempel på att det här fungerade väl. Det finns dessvärre också exempel där det inte gick så bra. Men på det hela taget, upp till 95 procent, gick det väldigt bra. Det är det här som är bekymret med den här majoriteten. Ni har inte förmågan att skapa intäkter. Det är långsiktigt ett moras för Stockholms stad.

Anförande nr 107
J a n V a l e s k o g (S): Jag ska inte diskutera historiska dåliga affärer med reautförsäljning av bostadsrätter och Fortum fjärrvärme som såldes billigt. Det ska vi inte ta upp nu, utan jag ska tala nutid i stället. Då är det precis som finansborgarrådet sade här; det är fel siffror som Moderaterna lade ut om att man lånar en miljard per månad. Det är ungefär hälften.

Det är intressant med prognoser. Om man tittar på era prognoser som ni hade för 2014, när ni hade med alla era försäljningar, ser man att låneprognoserna är högre än vad vi lånar i dag. Era egna prognoser var alltså högre. Det visar hur komplext detta är. Vad som också är intressant är att vi i dag säljer mycket mer mark än vad ni gjorde. Vi säljer dubbelt så mycket mark i dag för byggande av bostadsrätter än vad ni gjorde – ungefär drygt 2 miljarder per år under de här åren, medan ni låg på ungefär 1 miljard. Det är också ett skäl till de dåvarande mindre prognoserna.

Huvudskälet till att vi lånar är att vi vill bygga hyresrätter. Där är hela förklaringen. Vi vill bygga hyresrätter. Det vill inte ni. Det kostar mer. Ni vill inte heller höja tomträttsavgälderna.

Anförande nr 108
B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Om alla förtroendevalda var som Jan Valeskog skulle vi ha ett otroligt trist klimat här – dessvärre, Jan Valeskog. Jag önskar att vi kunde diskutera detta på ett rimligt sätt. Jag har inte talat om bostadsrätter. Jag har inte talat om affärer som har varit på det ena eller det andra sättet. Jag har talat om dagen och vad strategier innebär för framtiden. Jag hoppas att du har förmågan att se att vi känner en oro för detta.

Att ni säljer mer till bostadsproduktion nu beror ju på att vi hade detaljplaner och markanvisningar som ni nu effektuerar. Det är fullständigt naturligt att det är på det sättet. Vi vill bygga lika många hyresrätter som ni, men vi har haft en långsiktigt bättre och mer hållbar finansiering.

Jan Valeskog! Jag försöker vara seriös.

Anförande nr 109
M a r i a A n t o n s s o n (MP): Jag måste ställa en fråga till dig. Du tycker att det var strategiskt att sälja ut centrumanläggningarna. För mig är det en kortsiktig förvaltning. Låt oss ta ett exempel lokalt på Östermalm, där jag är ordförande. Där har vi Fältöversten, som gick över till Boultbee och som sedan har gått vidare. Detta

har gjort att vi har det oerhört svårt. Det är dyra lokaler för till exempel förvaltningen att hyra där. Vår förskola åker nu ut från lokalerna.

Detta gör att vi kommer helt i marknadens händer. Vi kan inte styra in house, utan vi tvingas ut i jättedyra hyror vad vi än ska göra. Om vi ska möta medborgare kostar det oss. I så fall skulle jag vilja se en ekonomisk kalkyl på hur strategiskt detta var, för på sikt kommer det att kosta oss varenda gång. Markhyrorna blir inte billigare i Stockholm. Jag tror att ett långsiktigt eget förvaltande just på sådana här håll är viktigt.

Anförande nr 110
B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Tack, Maria Antonsson, för ett mycket värdefullt och fullt rimligt resonemang och bra frågor till mig! Det är exakt så som du säger som man ska se på de här sakerna, nämligen att lokaler och fastigheter som vi behöver för vårt strategiska innehav ska vi helst ha i egen regi. Möjligen kan man ha ett eget bolag där man kan ha fastigheterna, och sedan betalar man internhyror och så vidare; det funkar också bra.

Du nämner till exempel Fältöversten, som är jättestort. I Fältöversten behöver vi inte äga fastigheten för att ha utrymme för stadsdelsnämnden. Vi kan hyra där, och vi kan hyra på andra ställen även om det inte är helt optimalt. Den ersättning vi fick när vi sålde centrumanläggningarna är så ofantligt mycket större att om vi tvingas hyra på några ställen äter det inte upp ersättningen.

Anförande nr 111
E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Det gäller våra kära stadsdelsnämnder. Oavsett antal stadsdelsnämnder tycker vi i Miljöpartiet att det är medborgaren och närheten till medborgaren som gör det möjligt att fånga in lokala önskemål och olikheter. I dag har vi 14 stadsdelsnämnder, men diskussionen får väl fortleva om vad som är den bästa storleken.

Vad får då medborgaren tillbaka? Närhet till politik tycker vi är viktigt och likaså närhet till handläggning av olika former av samhällsstöd. Sociala insatser kan se väldigt olika ut, och nu tydliggörs att det är förebyggande insatser som ska prioriteras i de olika stadsdelarna. Samarbete ger mervärde, och samarbete mellan skola, förskola och socialsekreterare ska öka. Både de överaktiva barnen och de tysta barnen ska ha samma möjligheter. De ska få synas, och de ska vara på plats i skolan. Sociala investeringsfonder ger möjlighet för mer professionellt samordnat stöd.

Varje stadsdel har gått igenom medborgarnas lokala villkor och arbetat fram lokala utvecklingsplaner. De ser olika ut därför att behoven, det vill säga invånarna, ser olika ut. Hållbarhetskommissionen har tagit fram ett fördjupat socialt fokuserat underlag till hjälp för utvecklingsinsatser. Det är en grundbult att allas lika rätt är möjlig, och detta är att säkerställa en välfärd för alla.

Det förebyggande arbetet underlättas väsentligt om olika människor kan mötas lokalt och om det finns attraktiva mötesplatser såväl för unga som för unga vuxna och äldre. Det allra mest optimala tycker jag är när det också finns generationsöverbyggande mötesmöjligheter. Utifrån ett folkhälsoperspektiv är det igen det förebyggande

arbetet som ska stärkas. Narkotikaprevention ska finnas i alla stadsdelsnämnder, och kunskap och insatser ska tidigt spara mycket lidande. Det finns stadsdelsnämnder som har hittat knarkförsäljning i tobaksaffärer när de har gjort sin tobaks- och alkoholkoll. Fler unga stockholmare prövar i dag narkotika, och därför ska särskilda insatser göras för unga kvinnor, där vi har noterat ett omfattande blandmissbruk. Nya arbetssätt ska utvecklas. Stockholm kan bli mycket bättre.

Slutligen: Våld och hedersrelaterat våld mot kvinnor minskar, men inte tillräckligt om vi jämför med de insatser som görs vare sig lokalt eller nationellt. Nya, mer samhällsanalyserande, arbetssätt behövs för jämställdhet och rätten till ens kropp. Ungdomscentralerna och samarbetet med landstinget kan bli bättre, och likaså samarbetet med professionella idéburna organisationer. Jag vill nämna Gullmarsplans ungdomsmottagning som en framgångsfaktor. Den kan jag berätta mer om för den som vill höra på något annat ställe utanför fullmäktigesalen.

Anförande nr 112
M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag tänkte höra lite grann med dig, Ewa, om den sociala investeringsfonden som du nämnde. Den ska bland annat arbeta med social hållbarhet och demokratiska åtgärder. Det är rätt mycket skattepengar – 300 miljoner av stockholmarnas pengar. Kan du inte berätta lite mer om vad som menas? Vad ska pengarna användas till?

Anförande nr 113
E w a L a r s s o n (MP): Tack för möjligheten att utveckla detta! Det var det som jag tog upp om samarbete mellan skolan, förskolan och socialsekreterare så att olika professionella kompetensområden kan samarbeta kring den enskilde individen, och just nu talar vi om barnen. Det handlar om att tidigt fånga upp de behov som finns och att stödja familjen. Vi talar om familjecentraler, där familjebehandlare och stödjare ska finnas. Vi ska jobba tillsammans för att barnets rätt och lika behandling ska bli möjlig så att alla barn både finns i skolan och får stöd där. Barn ska inte vara hemma; de ska vara i skolan. Vi vill samarbeta om det.

Anförande nr 114
M a t h i a s T o f v e s s o n (S): Ordförande, åhörare och ledamöter! Digitaliseringen är en av vår tids stora förändringskrafter som kommer att leda till en betydande roll för utvecklingen av våra förvaltningar och bolag och de tjänster som ges till våra medborgare. Vi har ett spännande år framför oss då strategin för Stockholm som Smart City kommer att läggas fram för fullmäktige med siktet inställt på att främja digitalisering och att bidra till att vi når målet om Stockholm som världens smartaste stad.

Anledningen till att vi har de här förutsättningarna är att vi genom vårt gemensamt ägda bolag Stokab och över blockgränserna målmedvetet har byggt ut vårt fibernät, som i dag sträcker sig ca 30 varv runt jorden. Det har gjort Stockholm till en av världens mest uppkopplade städer – och detta utan att vi har tillfört skattemedel. Genom att staden har förstått betydelsen av fibernätet som en viktig infrastruktur har vi i dag ett operatörsneutralt nät med låga anslutningsavgifter. Det innebär att man i stället för att bygga en egen infrastruktur kan lägga resurser och kraft på innovation och utveckling av tjänster och bidra till att skapa nya arbetstillfällen i den digitala

ekonomin. Det är vad Stockholm behöver för att behålla sin konkurrenskraft och skapa tillväxt i vår region.

Framför oss ser vi även framväxt av olika IOT-lösningar när allt fler saker kopplas upp och kommunicerar med varandra och lanseringen av 5G, som innebär en efterfrågan på ett mer finmaskigt fibernät. Med Stokab kommer vi att lyckas genomföra denna resa och nå det aviserade mål från EU som finns om ett kommersiellt 5G-nät till 2020. Vi kommer då att få ut den fulla potentialen hos nästa generations mobiltelefoner.

Genom vårt fibernät skapas också förutsättningar för klimatsmarta lösningar. I Kista, där jag var på besök i måndags, finns nu en färdig testbädd för 5G. Där har Stokab varit en viktig part, och där kommer det exempelvis att gå att testa mätning och styrning av trafikflöden för minskade utsläpp. Detta invigs den 28 november, och det kan vara något som är av värde för alla att åka ut och besöka. Andra projekt hittar vi exempel på inom vård och omsorg, där tjänster kan bidra till både ökad vårdkvalitet och kraftigt minskade behov av fysiska resor.

Stockholm har genom dessa förutsättningar med fiberinfrastrukturen ett utmärkt läge att fortsätta att vara världsledande vad gäller uppkoppling och att också bli den stad i världen där 5G och möjligheterna med IOT snabbast kommer alla till del. Så kan vi uppnå ett ekonomiskt hållbart Stockholm med ett näringsliv som står fortsatt starkt i den globala konkurrensen och skapar en värld öppen för ökad delaktighet och ett Stockholm för alla.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 115
A n d e r s L ö w d i n (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Tillsammans bygger vi framtidens Stockholm. Det gäller i hög grad ett av stadens bolag. Jag talar om Stokab, precis som föregående talare, Mathias, gjorde – Stokab, vars huvuduppgift är att bygga, hyra ut och underhålla ett passivt konkurrensneutralt fibernät i Stockholmsregionen. Populärt man kan säga att det är Stokab som bygger de digitala motorvägar som nu finns nedgrävda i Stockholms gator. Det är motorvägar som skapar förutsättningar för ett Stockholm som håller samman. Jag är fascinerad av denna utveckling och av det förutseende som tidigare beslutsfattare i den här salen hade när vi skapade Stokab och dess framgångsrika affärsmodell. Det är ett Stokab som vi äger tillsammans. Vi skördar nu och framöver framgångarna av detta förutseende över blockgränserna.

Stockholm har genom de förutsättningar som fiberinfrastrukturen ger oss ett utmärkt läge att fortsätta att vara världsledande vad gäller uppkoppling. Men vi kommer också att bli den stad i världen där 5G och möjligheterna med sakernas internet snabbast kommer alla till del. Det är viktigt att betona detta – att den nya teknik vi nu bygger kommer att komma alla till del. Det skapar förutsättningar för ett demokratiskt hållbart Stockholm. Stokab är en viktig del i att skapa förutsättningar för ett Stockholm fullt av innovativa och klimatsmarta lösningar. Staden blir den första med utbyggt 5G, och vi antar och lever upp till strategiplanen för en smart stad. Det här skapar förutsättningar för ett ekonomiskt hållbart Stockholm.

En smart stad är en stad som utnyttjar digitaliseringens möjligheter för att göra livet enklare och bättre för invånare, företagare och besökare. I vår stad skapas kontinuerligt nya smarta tjänster som verkar för en innovativ stad. Därmed bygger vi en attraktiv stad för världen. Målet för den smarta staden är att skapa den högsta livskvaliteten för oss stockholmare och det bästa klimatet för företagare.

Med det yrkar jag bifall till kommunens förslag till budget.

Anförande nr 116
Borgarrådet L i n d b l o m (V): Hej allihop! Jag hade egentligen inte tänkt gå upp i talarstolen nu eftersom vi ska avhandla personalpolitiken först i morgon, men jag kände ändå att jag måste gå upp och kommentera förslaget om att minska antalet stadsdelsnämnder från 14 till 5 ur ett personalpolitiskt men också ur ett organisatoriskt perspektiv. Jag tror att det är viktigt att man är medveten om vilken omfattande organisatorisk förändring detta skulle vara. Det är den största organisatoriska förändringen i Stockholms stad på över 20 år. Eftersom en majoritet av våra anställda är anställda i stadsdelarna talar vi alltså om att nästan alla av våra 40 000 medarbetare kommer att beröras. Det här innebär inte bara enorma påfrestningar för ordinarie arbete, det vill säga det löpande arbetet, utan det innebär också att allt det utvecklingsarbete som i dag drivs av stadsdelarna, såsom förändringen av socialtjänsten men också utvecklingen av hemtjänsten, kommer att sättas på paus.

Jag tycker också att det finns en stor övertro på stora organisationer. Om man tvärtom tittar på effektivitetsstudierna, på ledningsstrukturerna och på organisationers flexibilitet ser man att stora organisationer inte alltid är att föredra. Tvärtom gör stora organisationer att det blir längre beslutsvägar och mycket längre till närmaste chef. Organisationen blir också mycket mer trögrörlig. Jag tror att ur ett personalpolitiskt och även ur ett effektivitetsmässigt perspektiv skulle denna typ av reform vara väldigt dålig.

Det man också ska ha i åtanke både när man diskuterar detta och när man diskuterar övriga politikområden och väger de olika budgetalternativen mot varandra är att med denna typ av omorganisation kommer eventuella effektiviseringsvinster efter flera år. Det brukar snarare vara så att de genererar kostnader under ett till två år, och sedan kommer de eventuella vinsterna. Det innebär att ni räknar med att kunna få in ungefär 200 miljoner kronor under nästa år genom att göra denna sammanslagning. Om den beräkningen stämmer – jag är inte ens säker på att den gör det – innebär det att ni kommer att kunna generera dessa pengar om två tre år. Det innebär att era förslag i det här årets budget inte är finansierade. Jag tror att det är viktigt att komma ihåg detta.

Låt våra arbetstagare få arbetsro! Den här staden står inför enorma utmaningar vad gäller framtida kompetensförsörjning, utveckling av chefs- och ledarskapsrollen, utveckling av hemtjänsten och att möta demografiska förändringar. Då ska vi inte obetänksamt riva upp allting för att man behöver skrapa ihop till en skattesänkning.

Anförande nr 117
S t e n N o r d i n (M): Det är alldeles utmärkt att personalborgarrådet visar omsorg om personalen. Jag har själv varit personalborgarråd i omgångar, och jag tror

att man samtidigt ska vara lite försiktig med att köra hela personalen framför sig i den politiska debatten. Jag tror nog att det finns olika uppfattningar om hur bra stadsdelsnämndsorganisationen är inom vår personal precis som hos medborgarna. I så fall var reformen att införa 23 stadsdelsnämnder, som gjordes 1996, en ren chockbehandling av personalen. Det är fullt möjligt att vi som var emot stadsdelsnämnderna också påpekade det, men det klarade man.

Jag har själv varit med i borgerliga majoriteter i omgångar som framgångsrikt har minskat antalet stadsdelsnämnder från 23 till dagens 14. Personalen har klarat det, och jag tror att man har vunnit på det i många avseenden. Vi har också klarat av de besparingar som vi har visat skulle komma av att man minskar antalet stadsdelsnämnd. Jag tycker att din oro är obefogad.

Anförande nr 118
Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag tycker inte att man kan säga att min oro är obefogad. Om man inte ens kan erkänna att en omorganisation av denna stora kaliber, som berör nästan 40 000 anställda, skulle kunna skapa oro och innebära en paus i utvecklingsarbetet hittar man nog på. Förlåt, jag vet att du är jätteerfaren, men jag tror faktiskt det. Det är klart att det är en stor utmaning, Sten. Det kan du inte säga att det inte är.

Dessutom vet vi att alla omorganisationer tar enormt mycket kraft och energi. Vi vet också återigen att eventuella effektiviseringsvinster inte kommer år ett. De över 200 miljoner som ni förväntar er att dra in kommer i så fall inte år ett. Det tror jag att också ni är mycket väl medvetna om. Det betyder att era budgetar inte är finansierade.

Anförande nr 119
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Nu klumpade Clara ihop oss på allianssidan lite grann. Vi föreslår också neddragningar av antalet stadsdelsnämnder, dock inte lika stora som Moderaterna. Men även vi vill alltså ha färre stadsdelsnämnder än i dag. Vi har föreslagit 9 stycken i stället för 14.

Det är klart att det finns ett problem med att stadsdelsnämnderna är så olika stora som de är i dag. Jag tror att exempelvis Älvsjö har ungefär 28 000 invånare, medan Södermalm ligger på runt 120 000 invånare. Det är klart att det skapar väldigt olika förutsättningar för hur de olika stadsdelarna fungerar. Jag tycker inte att det är bra med så små stadsdelar som exempelvis Älvsjö; jag tycker att den är för liten. De får också samarbeta med varandra för att kunna lösa uppgifter som de har. Det finns uppenbarligen en risk för exempelvis ojämlika biståndsbedömningar med så olika typer av stadsdelsnämnder och så olika storlekar på dem. Jag tycker alltså att det finns mycket som talar för en hopslagning av flera stadsdelsnämnder.

Anförande nr 120
Borgarrådet L i n d b l o m (V): En stadsdelsnämndindelning kan aldrig vara statisk. Staden förändras, och vi måste självfallet titta på vilken typ av indelning som i så fall är mest ändamålsenlig. Men vad vi då ska föreslå är att slå ihop Älvsjö med en annan stadsdelsnämnd. Det som är de bärande förslagen på den sidan är dessa enorma omorganisationer. Även om ni vill minska från 14 till 9 är det en väldigt stor

omorganisation som dels inte drar in de önskade pengarna år ett, dels kommer att innebära att ett stort arbete som vi har framför oss inte kommer att få den prioritet det förtjänar. Jag tänker på sjukskrivningstalen, jag tänker på socialtjänsten och jag tänker på hemtjänstutvecklingen.

Vad gäller centralisering ska man komma ihåg att biståndsbedömning är en individuell myndighetsutövning. Det är alltid individen som ska se på det hela och göra en bedömning. Bara för att vi på något sätt slår ihop detta betyder inte det att vi får en likriktning. Det blir tvärtom längre från de äldre till biståndsbedömaren, som måste operera på att mycket större geografiskt område.

Anförande nr 121
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Att kissa i byxan sägs vara skönt i början men kan relativt snabbt bli en ganska obehaglig upplevelse. Jag tycker att liknelsen är passande för att beskriva den rödgrönrosa lånekarusellen i Stockholm. Vi har hört Wanngård flera gånger nästan entusiastiskt argumentera för hur bra det är att vi nu ökar belåningen i staden när räntorna är så låga. Det blir just som att kissa i byxan. Det kan verka vara en bra strategi från början, men när räntor ska betalas tillbaka kommer det på lång sikt att göra ont. Och räntor ska betalas tillbaka även i ett lågränteläge. Räntor kan höjas även om det just nu är svårt att veta exakt när. Någon gång kommer de att höjas, och då blir det inte lika roligt längre.

Och för vilka blir det inte lika roligt? Dels tror jag att opinionssiffrorna kommer att falla för de rödgrönrosa, men det bekymrar inte jag mig så mycket om. Men det är också de äldre som är i behov av äldreomsorg som på lång sikt kommer att drabbas. Det är barnen i förskolan och skolan som drabbas när personal måste avskedas, och det är personer beroende av insatser inom LSS som riskerar att drabbas. Det är löntagarnas ekonomi som drabbas när man kanske kommer att tvingas höja skatterna. Det är kärnan i välfärden som drabbas när man går på lånefest. Vi har sett det förr, och om festen inte avslutas snart är risken att vi får se det ske igen. Låt inte detta hända!

Någon kanske undrar: Är Kristdemokraterna emot investeringar? Nej, det är vi absolut inte. En kommun behöver investera, och det är ett bra tecken för en stad att det investeras mycket. Det tyder både på tillväxt och på framtidstro. Vi behöver bygga nya bostäder, och vi behöver bygga skolor, äldreboenden, gruppbostäder, idrottshallar och mycket mer. Men investeringar behöver inte ske enbart med lånade pengar. Man kan faktiskt avyttra fastigheter och annat ägande för att investera i nya. Det är till och med så det brukar gå till. Men att sälja kommunal egendom tycks vara otänkbart för den här majoriteten, och det beklagar jag verkligen.

Anförande nr 122
Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! I gruppledardebatten gick Anna König Jerlmyr upp och sade 1 miljard i månaden. Sedan fick Sten Nordin gå upp och korrigera och därmed bekräfta att vi hitintills i år lånar 4 miljarder kronor. Vi kommer alltså allt närmare sanningen ju längre budgetdebatten håller på, och det är jag tacksam för. Det vi gör i majoriteten är att vi skapar intäkter och finansierar stora investeringar. Vi skapar intäkter för staden när vi bland annat korrigerar tomträttsavgälderna och när vi ser att en god ekonomisk hushållning gör att staden står på stabil

ekonomisk grund. Man måste skapa intäkterna för att säkerställa de stora investeringarna.

Du säger att du inte är emot investeringarna. Men du är ju emot att finansiera dem, och i längden innebär det detta: inga fler lägenheter, inga fler simhallar och skolor eller någonting annat.

Anförande nr 123
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Upplåningen kan bero på lite hur man räknar. Man kan räkna på olika sätt. Det kan ju vara så att ingen av oss ljuger utan att båda talar sanning. Det beror lite på vilken tidshorisont man har. Det som är fakta är att ni har höjt lånetaket i den här staden, och det är väl ändå en indikator om någon på att ni tänker låna väldigt mycket – inte bara nu utan även framöver.

Jag undrar lite grann. Du blir svaret skyldig, Karin Wanngård, när det gäller varför ni är så rädda att avyttra en del av stadens fastighetsbestånd, exempelvis. Det behöver inte bara ske genom ombildningar till bostadsrätter, om vi nu kollar på bostadssektorn, utan det kan också ske genom att man säljer till andra hyresrättsförvaltare. Men ni har infört en massa stopprinciper där ni säger: Nu är det stopp på det vi kallar för utförsäljning av kommunal egendom. Nu ska vi satsa på investering! Jag tycker att det är olyckligt för framtiden. Det funkar i ett lågränteläge, men i framtiden när räntorna kommer att normaliseras kommer denna strategi att göra ont.

Anförande nr 124
E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Jag vill ställa några frågor till dig, Erik. Familjecentraler är någonting som vi jobbar hårt för och som vi i Miljöpartiet tycker är jättebra. Vi i majoriteten tycker att det är jättebra, och vi jobbar för det i stadsdelsnämnderna. Vi vill fortsätta att bygga ut dem, och vi jobbar lokalt tillsammans med landstinget, mödravårdscentralen, barnavårdscentralen och socialtjänsten. Det handlar också om att sätta in familjebehandlare tidigt.

Jag tänker så här: Den lokala förankringen är viktig. Visst kan Skarpnäck bli lite större; det håller jag med om och det har jag sagt tidigare i debatten. Men vill ni verkligen, som Moderaterna, centralisera biståndsbedömningen inom socialtjänsten och inom äldreomsorgen? Det vill de göra. Var ska egentligen socialsekreterarna vara? Vi vill ju jobba lokalt och nära, bland annat i familjecentraler. Eller är det just storleken vi talar om?

Anförande nr 125
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Nu fick jag förklaringen till att Ewa Larsson accepterade en förtätning av Nytorps gärde, som du ägnade en hel valrörelse åt att kritisera. Men i stadsbyggnadsnämnden röstade du alltså för detta, och nu fick vi höra att du tycker att det är bra att Skarpnäck växer. Jag hoppas på fler sådana kovändningar vad gäller stadsbyggnadsfrågor. Du sade själv här att Skarpnäck gärna får växa. Vi har sagt att ett förslag skulle kunna vara att slå ihop Skarpnäck och Farsta, exempelvis. Det skulle bli en ganska lagom storlek på en stadsdelsnämnd. Vi har sagt att Älvsjö skulle kunna gå in i Hägersten-Liljeholmen, exempelvis, eller i Enskede-Årsta-Vantör.

Vi har inte föreslagit någon centralisering av biståndsbedömningen, utan vi tycker att den ska ligga kvar på stadsdelsnämnderna. Men vi vill som sagt dra ned på antalet stadsdelsnämnder, bland annat för att kunna få en rättvisare biståndsbedömning.

Anförande nr 126
S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Den rödgrönrosa majoriteten har sedan 2014 satt mänskliga rättigheter på dagordningen, trots att det sedan flera årtionden redan har varit vår skyldighet att arbeta utifrån dessa internationella åtaganden. Det är anmärkningsvärt att Alliansen inte har lyft ett finger under alla sina år vid makten för att säkerställa mänskliga rättigheter i Stockholm och att vissa partier dessutom vill skrota de oberoende råd som nu är på plats för att bevaka och ge råd till staden. Är det inte på tiden att Stockholm börjar leva upp till de skyldigheter vi har genom internationella konventioner?

Moderaterna skriver att Stockholm ska vara världsledande när det gäller mänskliga rättigheter men kör samtidigt allt MR-arbete i botten. Allt ska bort, om de får bestämma.

Liberalerna säger också att Stockholm ska vara världsledande när det gäller mänskliga rättigheter men vill stryka alla satsningar på mänskliga rättigheter, både under kommunstyrelsen och i skolan. De vill även slopa satsningen på ungas organisering och fler mötesplatser för unga tjejer och hbtq-personer. Hur ska unga tjejer och hbtq-personer som är utsatta för hedersförtryck kunna leva i frihet om de inte får kännedom om sina rättigheter? På vilket sätt ökar tjejers handlingsutrymme av att man skär ned på mötesplatser skapade för dem? Liberalernas feminism faller platt när ni inte är beredda att stärka ungas egenmakt.

Kristdemokraterna vill avskaffa rådet för mänskliga rättigheter med hänvisning till att frågor om MR måste genomsyra alla verksamheter i stället för att förpassas till ett eget råd. Men hur mycket genomsyrade mänskliga rättigheter de andra verksamheterna under den tid som Alliansen styrde? Hur har Kristdemokraterna tänkt att MR ska genomsyra verksamheterna om man skrotar en viktig remissinstans och all kompetensutveckling på området?

Kansliet för mänskliga rättigheter har under sina första år utbildat och gett stöd till hundratals chefer, nyckelfunktioner och medarbetare i staden i frågor om diskriminering och mänskliga rättigheter. De har jobbat med satsningar på ungas organisering i förorten för att stärka ungas egenmakt och kunskaper om mänskliga rättigheter, feminism och antirasism. De har utvecklat arbetet med hbtq-certifiering och tagit fram ett utbildningspaket. Det kommande året kommer kansliet att få i uppdrag att arbeta med det våldspreventiva arbetet i skolan med insatser om rasism och extremism i skolan och en maktutredning för att stärka flickor och kvinnor i ytterstaden.

Att förminska det här genom att kalla det för onödiga byråkratiska kostnader säger mer om oppositionens syn på mänskliga rättigheter än om någonting annat!

Anförande nr 127
G u l a n A v c i (L): Eftersom det har varit lite diskussion om MR-frågor tänkte jag passa på att säga vad Liberalerna tycker om dessa frågor.

Demokrati betyder folkstyre. Detta kan vara värt att reflektera över när vi nu diskuterar demokratifrågor. Det finns nämligen en tydlig skillnad mellan hur vi i Liberalerna och majoriteten menar att demokrati ska förverkligas i praktiken. För mig handlar stadens demokratiarbete om att ge Stockholms unga kunskap om hur samhället fungerar, att kritiskt granska påståenden om makt och att ge dem de verktyg de behöver för att utöva sitt medborgarskap.

Skolan är demokratins främsta verktyg. Därför satsar vi inte på lokala utvecklingsprogram. Vi satsar inte på MR-råd, hållbarhetskommissioner, demokratiutskott eller medborgarbudgetar som bestämmer över papperskorgar. Sådana satsningar låter bra, men de gör ingen skillnad. Jag ställer mig frågan om det finns en enda stockholmare som på allvar kan säga att majoritetens satsningar låter bra.

Genom att prioritera riktiga demokratisatsningar får vi 60 miljoner kronor som vi i stället vill använda till att satsa på skolan. Vi satsar på kunskap, för kunskap ger makt – makten att påverka och makten att delta. Men vi satsar också på att ge personer med funktionsnedsättning möjlighet att delta i samhället. Därför satsar vi mer pengar på LSS. Vi säger nej till majoritetens och regeringens nedskärningar, för det här är en demokratisatsning.

För mig som liberal handlar demokrati inte bara om majoritetsstyre. Demokrati handlar också om mänskliga rättigheter. Majoritetsstyre utan respekt för mänskliga rättigheter är en begränsad och förvrängd form av demokrati likt det vi nu ser i Erdoğans Turkiet och Orbáns Ungern. Skolan måste lära ut mänskliga rättigheter, respekt och tolerans.

Tyvärr har rådet för mänskliga rättigheter varit av extremt begränsad nytta i detta arbete. Man har efter två år inte åstadkommit något av värde. Arbetet med mänskliga rättigheter måste bedrivas ute i verksamheterna och inte genom experter som sitter och diskuterar utan någon som helst praktisk effekt.

Vi liberaler satsar på praktiska reformer som stärker framtida stockholmares möjlighet att delta i demokratin. Vi prioriterar nämligen handfast förändring före tomma ord, och det är det som är skillnaden mellan vår syn och våra satsningar på demokrati och mänskliga rättigheter jämfört med majoriteten och Feministiskt initiativ. Därför yrkar jag bifall till Liberalernas reservation.

Anförande nr 128
S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Jag tycker att mänskliga rättigheter också är en fråga om pengar och om stadsövergripande direktiv, så jag är glad att det blir debatt kring den här frågan.

Jag undrar vad Liberalerna menar är handfast med att bara satsa på kärnverksamhet. Min uppfattning är ju att man behöver särskilda satsningar på mänskliga rättigheter i skolan och att det inte räcker med att undervisa i matematik och så vidare, alltså allt

som hör till skolan. Det är ju ett av skolans uppdrag att sprida kunskap om mänskliga rättigheter och att främja mänskliga rättigheter. Men det görs inte. Det finns flera undersökningar och mycket forskning på området som säger att man inte lever upp till det här. Sverige har fått kritik från FN för detta, och då menar jag att man måste satsa på det.

Jag undrar vad Liberalerna har för lösning på det problemet.

Anförande nr 129
G u l a n A v c i (L): Just därför menar vi att skolan är en viktig instans som bör få mer pengar för demokratifrämjande arbete. Jag har ändå suttit i det här rådet sedan det bildades, och förutom att det blev försenat med ett år innan vi kunde påbörja vårt arbete har det varit en massa ganska luddiga och otydliga definitioner av vilka målgrupper som ska ingå i definitionen när det gäller mänskliga rättigheter. Vi har haft våra duster och meningsskiljaktigheter gällande till exempel hur man ska se på det hedersrelaterade arbetet och att företrädare som kommer från gräsrötterna och som arbetar varje dag för att hjälpa och skydda utsatta grupper faktiskt inte har fått sitta med i den här nämnden.

Sissela skakar på huvudet, men det är faktiskt sanningen. Vi har haft väldigt många diskussioner om hur vi ska se på arbetet med hedersfrågorna. Där skiljer vi oss åt, och där menar jag att MR-rådet inte har gjort någonting alls för att lyfta upp det perspektivet.

§ 6 Rotel III Arbetsmarknads- och idrottsroteln

Stadsdelsnämnderna: Arbetsmarknadsåtgärder
Arbetsmarknadsnämnden

Anförande nr 130
Borgarrådet B j u g g r e n (S): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Det finns mycket att vara orolig över just nu. Vi ser en växande högerpopulistisk rörelse både i världen och här på hemmaplan. I förra veckan valde USA en ny president – en president som vill bygga murar och begränsa handel och samarbete med övriga världen. Det brittiska folket har precis röstat för att lämna EU. Även här i Sverige växer stödet för främlingsfientliga krafter, och i finanskrisens och nedskärningspolitikens kölvatten vänder sig människor inåt och ser nostalgiskt tillbaka i tiden.

Jag är helt övertygad om att vi måste fortsätta framåt och att ge människor chansen till framtidshopp. Det finns mycket att oroa sig för, och det är mycket som håller mig vaken om nätterna. Men det finns också mycket att glädjas åt. Halvvägs genom mandatperioden ser vi att en progressiv politik gör skillnad i Sverige på nationell och på lokal nivå. I Stockholm har andelen personer med ekonomiskt bistånd inte varit så lågt på 50 år. Under 2016 nådde arbetslösheten för första gången sedan finanskrisen en nivå på under 6 procent. Ungdomsarbetslösheten har gått ned med en tredjedel sedan vi tog över. Politik gör skillnad, i synnerhet en aktiv arbetsmarknadspolitik. Vi har lagt om arbetsmarknadspolitiken till en politik som inser att det är genom att rusta människor för jobb och ge dem praktisk erfarenhet och utbildning som de står sig starka på Stockholms arbetsmarknad. Efterfrågan finns. Bara under september månad i år anmäldes nästan 24 000 nya jobb i Stockholm, och 1 200 nya företag startades. Jag är stolt över att vi har kunnat erbjuda 10 000 unga stockholmare sommarjobb två somrar i rad. Jag är glad över att 1 500 stockholmare har fått möjlighet att gå från försörjningsstöd och långtidsarbetslöshet till arbete genom stadens Stockholmsjobb. Alla behöriga som nu söker kommer in på komvux.

Men det är klart att det finns stora utmaningar. Stockholms arbetsmarknad blir alltmer tudelad, och det splittrar vår stad. 16 000 ungdomar står utanför studier och arbete.

Ordförande, ledamöter och stockholmare! Vi måste se till att behovet av arbetskraft fortsätter att mötas med en aktiv arbetsmarknadspolitik för matchning. Genom satsningar på bristyrkesutbildningar, komvux och traineeprogram, genom konstruktiva utbildningssatsningar som kombinerar yrkesutbildning och sfi och genom ett aktivt uppsökande arbete och genom att tro på att människor kan om de får chansen ger vi människor den frihet, den trygghet och den självständighet som det innebär att ha en egen försörjning. Så håller vi i den positiva utveckling vi ser i Stockholm och skapar en inkluderande stad – ett Stockholm för alla.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 131
J o h a n n a S j ö (M): Fru ordförande, stockholmare, ledamöter! Självkänsla, stolthet och att bli sedd och värdesatt och att förtjäna sitt eget levebröd – allt detta

kommer genom eget arbete. Det kan aldrig ersättas av aldrig så välmenta bidrag, och det kan aldrig kompenseras genom fluffiga insatser. Att vara vuxen och stå på sina egna ben och känna att man kan, vill och vågar – det är det arbetsmarknadsnämndens arbete syftar till.

De flesta är beredda att skriva under på att det alltid ska låna sig mer att arbeta. Ändå är det inte alltid så. Färre är beredda att ta konsekvenserna och säga att det ska löna sig sämre att inte arbeta och att det ska kosta för en arbetsför att ligga andra till last. Grunden är att i allt verka för en stark arbetslinje som öppnar vägen till eget arbete före bidrag. Förutsättningarna för nya jobb måste växa fram, och de måste skapas. Då måste staden bli bättre på att underlätta för arbetsskapande och bättre på att underlätta för framkomlighet och sluta att försvåra, fördyra och försena.

Ungdomar, nyanlända och invandrare ska särskilt prioriteras för att förebygga långvarigt utanförskap. Att finnas på en arbetsplats är en viktig pusselbit för att komma in i det svenska samhället. En annan central pusselbit är samhällsinformation för nyanlända. Den ska förstärkas. Kursen ska bli obligatorisk både för nyanlända och för asylsökande, och den ska avslutas med ett kunskapsprov. Inom ramen för samhällsutbildningar ska det finnas ett tydligt fokus på hedersrelaterat våld och förtryck. I Stockholms utanförskapsområden förekommer i dag en utbredd hederskultur. Många av de nyanlända som kommer till Sverige kommer från länder präglade av kulturella värderingar som begränsar människors frihet och som står i bjärt kontrast till det svenska samhällets lagar, regler och värderingar. Pojkar och flickor, män och kvinnor är hederskulturens offer. Både heterosexuella och homosexuella råkar illa ut. Därför är det viktigt att vi säkerställer att både informera om och tydliggöra vilka lagar och regler som gäller.

Stockholms stad ska ge den som kommer till Stockholm från ett annat land goda möjligheter till etablering på arbetsmarknaden. Att i det läget tro på sent påkomna modulhus och gymnastiksalar är naivt. Denna naivitet finns fortfarande kvar trots förra höstens påtagliga blixtbelysning av hur oförberett det offentliga var. Vi vet att nästan 4 000 nyanlända ska bosättas nästa år. Vi vet att de som har varit i etableringsinsatser i två år kommer att bli stadens ansvar, och vi vet att det kommer att behövas fler insatser för de allra flesta än vad etableringsinsatserna ger. Ändå upplever jag en förbluffande liknöjdhet hos majoriteten, eller kanske en avvaktan.

Med alla frågor om förberedelser för att ta emot dem som i år eller kommande år ska bosättas och börja sitt liv som mantalsskrivna med uppehållstillstånd i Stockholm och om de ska börja i en gymnastiksal kommer det inte att dröja länge innan de är stadens ansvar. Två år går fortare än vad ni tycks tro. Det är dags att vakna. Staden kommer att ha ett stort ansvar. 2015 togs Sverige på sängen. 2016 bosatte vi stockholmare med uppehållstillstånd i gymnastiksalar. Låt inte 2017 och 2018 fortsätta på samma sätt!

Anförande nr 132
M a r i a n a M o r e i r a D u a r t e (MP): Ordförande, kommunfullmäktigeledamöter och åhörare! Vår budget gällande arbetsmarknadsnämnden andas hopp och tillförsikt inför framtiden. Den är fokuserad på att ge människor möjligheten att få sin första, andra och tredje chans in i samhället. Vi vill bland annat ge de nyanlända

som kommer till vårt land bättre förutsättningar att hitta sin plats i sitt nya hem, ge dem en bra verksamhet i sfi, en permanent fadderverksamhet och extra platser i yrkesutbildningar inom bristyrken.

Den andra chansen vill vi bland annat ge dem som av diverse anledningar behöver läsa upp sina betyg på komvux. Vi tror på det livslånga lärandet och att livet tar olika vändningar och nya idéer. Då ska inte begränsningar i regelverket eller otillräckliga resurser vara ett hinder.

Under nästa år kommer vi också att fokusera på kvinnor i ytterstaden som av olika anledningar står långt ifrån arbetsmarknaden. Vi kommer under 2017 att fokusera på utlandsfödda kvinnor som bor i ytterstaden. En del av detta arbete är en satsning på yrkes- och studievägledare. Vi satsar bland annat 6 miljoner på insatser för kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden, som ska fördelas till stadsdelsnämnderna.

Tyvärr råder det fortfarande stora orättvisor runt om i vår vackra huvudstad. Hållbarhetskommissionen har bekräftat det vi redan har vetat. Det finns stora skillnader i staden som är kopplade till socioekonomisk bakgrund och utbildning. Staden har ett stort ansvar för att motverka detta, och vi ska naturligtvis göra vår del. Under 2017 kommer nämnden att diskutera och utveckla arbetssätt för att dra sitt strå till stacken. Redan nu genomförs en satsning på kortutbildade som har sin grund i en av kommissionens rapporter.

Det är ett omfattande och viktigt uppdrag som arbetsmarknadsnämnden och stadsdelarna har i att fler stockholmare ska få en egen försörjning och ett jobb att gå till. Det är därför glädjande att se att vår politik ger resultat. En av flera siffror som bekräftar detta är att 1 500 personer har gått från bidrag till jobb med stockholmsjobben.

Av ovanstående och fler anledningar yrkar jag därmed bifall till KS förslag till budget.

Anförande nr 133
T i n a K r a t z (V): Fru ordförande, åhörare och ledamöter! Efter två år av rödgrönrosa arbetsmarknadspolitik kan vi nu se att arbetslösheten i Stockholm fortsätter att sjunka. Under 2016 har den legat runt, och strax under, 6 procent. Ännu bättre ser det ut om man tittar på ungdomsarbetslösheten. Sedan valet 2014 har den sjunkit med en tredjedel. Allt färre behöver ekonomiskt bistånd i Stockholm i dag.

Nu bygger vi vidare på det vi har påbörjat för att fler ska få jobb och för att fler ska börja studera. Ett viktigt fokus för vår arbetsmarknadspolitik är att stödja dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Vi strävar efter att hitta de bästa och effektivaste sätten att rusta allt fler så att de ska få en stark och stabil position på arbetsmarknaden. Vår satsning på Stockholmsjobben har gjort skillnad för runt 1 500 människor i Stockholm – människor som tidigare har stått långt ifrån arbetsmarknaden. Nu har de gått från långtidsarbetslöshet till jobb och självförsörjning. De står starkare och stabilare på arbetsmarknaden nu än tidigare. Vi kommer att fortsätta att vidareutveckla Stockholmsjobben för att kunna hjälpa ännu fler.

Jag vill också lyfta fram studierna. De är viktiga för att stärka och rusta dem som i dag saknar arbete. Ofta har de som saknar jobb en kort utbildningsbakgrund. De kanske saknar gymnasiekompetens och ibland även grundskola samtidigt som arbetsmarknaden i Stockholm efterfrågar utbildat folk. Svenskt Näringsliv efterlyser satsningar på vuxenutbildning och yrkesvux. En enkel matematik säger alltså att det är viktigt att vi ger fler möjligheten att utbilda sig och att vi satsar på att utveckla arbetssätt och organisation för att kunna ge rätt stöd till varje individ och ge varje individ en chans att lyckas. Arbetslivet är en föränderlig plats, och det kommer med all sannolikhet att förändras alltmer i framtiden. Därför är det viktigt att skapa fler möjligheter att studera och vidareutbilda sig eller lära sig ett nytt yrke.

En bra tillgång till alla sorters vuxenutbildning ökar Stockholms och stockholmarnas kompetens. Genom att satsa på vuxenutbildning och sfi förbättrar vi också våra möjligheter att ge de nyanlända som kommer en bra chans att etablera sig i Stockholm. Därför satsar vi i år 44 miljoner kronor på vuxenutbildning och sfi. Vi kommer också att utreda möjligheten att skapa ett vuxencampus för att ännu mer möjliggöra samordning. Vi satsar 5 miljoner kronor på att ska 100 nya platser inom bristyrkesutbildningarna inom vård och omsorg och bygg- och restaurangnäring.

Vänsterpartiet är för en politik som investerar i människor – en politik som ger fler jobb och en ökad trygghet på arbetsmarknaden.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 134
G u l a n A v c i (L): Fru ordförande! Fler människor än någonsin har kommit till Sverige och till Stockholm till följd av de stora migrationsströmmarna förra året. Aldrig har integrationsutmaningarna varit så stora som i dag. För att vi ska lyckas med integrationen är det helt avgörande att människor som kommer hit snabbt får lära sig svenska, får ett jobb och kommer in i det svenska samhället.

För oss liberaler börjar integrationen redan första dagen. Ingen ska behöva vänta år ut och år in för att få påbörja sin etablering i det svenska samhället. Alla som kan jobba ska ha ett jobb att gå till, för egenförsörjning är en fråga om självbestämmande, frihet, möjlighet att bidra, känna sig behövd och bli en del av samhällsgemenskapen. Vi måste ta vara på de kunskaper och arbetslivserfarenheter människor har med sig i bagaget när de kommer hit. Därför avsätter vi 6 miljoner för införandet av ett valideringsjobbtorg som ska påskynda den enskilde individens etableringsprocess.

Ordförande! Vi liberaler vill kombinera sfi-utbildningen med jobb. De som kommer hit ska snabbt lära sig ett yrke samtidigt som de lär sig svenska. Det kallar vi för yrkessvenska. Vi avsätter drygt 15 miljoner för yrkesutbildningar inom sfi, höjda lärarlöner och flexibel utbildning för bland andra utrikes födda kvinnor, som är en osynlig grupp. Just de utrikes födda kvinnorna är en bortglömd grupp som befinner sig längst bort på arbetsmarknaden. Dem vill vi lyfta upp. Därför ska stadens jobbtorg ges ett tydligt uppsökande uppdrag riktat till just denna grupp.

För att göra det möjligt för utrikes födda kvinnor att snabbt lära sig svenska och komma ut i arbete behöver vi också lägga om bidragssystemen. Lärarna inom vuxenutbildningen och sfi måste uppvärderas både med höjda lärarlöner och med möjlighet till fler karriärtjänster. Staden ska anställa fler personer genom yrkesintroduktionsavtal, och vi anslår 10 miljoner för att fler unga och nyanlända ska anställas enligt denna modell.

Ordförande! Avslutningsvis vill jag säga något om samhällsorienteringen för nyanlända. Kunskaper om det svenska språket och det svenska samhället är nyckeln till integration. Det är viktigt att de som kommer hit lär sig mer om sitt nya land, hur Sverige fungerar, vilka rättigheter och skyldigheter man har och om våra värderingar och jämställdhet mellan män och kvinnor. Därför har verksamheten Duo Stockholm haft goda resultat hittills, och vi vill utöka anslagen med ytterligare 2 miljoner. Detta är ett viktigt komplement till samhällsorienteringen.

I ett läge när en politik för fler jobb aldrig har varit viktigare behövs fler reformer och fler konstruktiva förslag för ett växande Stockholm och en väl fungerande integration.

Därför vill jag yrka bifall till Liberalernas förslag till budget.

Anförande nr 135
P e r O s s m e r (SD): Fru ordförande! Sverigedemokraterna ansluter sig liksom alla här i Rådsalen, får vi hoppas, till den svenska modellen på arbetsmarknaden där arbetsmarknadens parter genom förhandlingar och kollektivavtal gör upp om reglerna. Däremot är vi tveksamma till de förslag som finns från borgerligt håll om att staten genom lagstiftning ska gå in och sänka de extra ingångslönerna för att få fler nyanlända i jobb.

Det är viktigt för företagarna att ha gynnsamma villkor. Det är själva essensen i det vi bygger vårt välstånd på. Annars skapas det inga nya jobb. De höga sjuklöneavgifter och arbetsgivaravgifter som regeringen excellerar i främjar såklart inte företagsamheten. SD i riksdagen vill också sänka dem väsentligt.

Sverigedemokraterna anser inte att särbehandling – vare sig positiv eller negativ – ska tillåtas på arbetsmarknaden varken i landet eller här i Stockholm. Grundprincipen ska vara att alla Stockholms invånare ska ges samma och lika förutsättningar till en anställning. På olika sätt subventionerade anställningar bör undvikas.

När det gäller arbetslösheten i Stockholm är delar av statistiken positiv, och det är roligt. Det är ljusa siffror för personer födda i Sverige, men desto mörkare är statistiken för invandrare, särskilt för utomeuropeiska flyktingar. Vi vet att det kan ta sju till åtta år innan hälften av dem är i arbete. När man talar om arbete ljuger statistiken, för som arbetande räknas personer som arbetar i kanske två timmar i veckan. Det är i sammanhanget en nästan absurt låg siffra.

Den flyktinginvandring som vi har sett under senare år, tyvärr ofta med lågutbildade personer och ibland till och med analfabeter, kommer naturligtvis att få genomslag när det gäller arbetslöshetssiffrorna och inte minst när det gäller stadens försörjnings-

stöd på olika områden. Vi vill att ungdomar ska komma in på arbetsmarknaden, och då tror vi på lärlingsplatser, som vi vill öka. Det finns system i andra länder, Tyskland och Österrike, där detta fungerar. Det är ett annat sätt att få fler i arbete, vilket också kan göra att ungdomar kan få in en fot på arbetsmarknaden. Det behövs också en reformerad arbetsförmedling. Tiden medger inte det, men det skulle vara roligt att dra exempel från Australien i det här fallet. Där har man avskaffat arbetsförmedlingen.

Fru ordförande! Bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 136
J o h a n F ä l l d i n (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det var en bänkgranne till mig som sade att det är kutym att man säger att det är första gången man står i den här talarstolen, för då får man en applåd.

Ett jobb är så mycket mer än bara ett arbete. Det är arbetskamrater och ett sammanhang. Det är stolthet. Det är ett skäl att ställa väckarklockan på morgonen, en chans att känna sig delaktig i samhället och en möjlighet att stå på egna ben. Att vara arbetslös är därför också så mycket mer än att sakna ett jobb.

Ordförande! Sverige står inför stora utmaningar de kommande åren. Stockholm står inför stora utmaningar. I takt med att regeringens jobbmål ter sig alltmer taget ur luften berättar deras egna prognoser om hur utanförskapet väntas växa. Vi måste möta de här utmaningarna.

De närmaste åren kommer integrationen att bli en viktig uppgift. De människor som med internationell rätt i ryggen sökt skydd i Sverige förtjänar en chans till ett jobb och till delaktighet. De förtjänar en chans att stå på egna ben och faktiskt också en chans att bli skattebetalare. Vi ska vara väl medvetna om att en effektiv integrationspolitik aldrig är dyr. Det är att misslyckas som kostar. Därför vill Centerpartiet inventera och utvärdera stadens integrationsarbete. Vi måste utveckla det som fungerar och lära oss av goda exempel både här i Stockholm och runt om i Sverige.

Vi i Centerpartiet vill också tillgängliggöra sfx för nyanlända och stärka samverkan med föreningsliv och civilsamhälle. Vi vill se en svenskutbildning med fokus på eget företagande och ett starta-eget-program för kvinnor i ytterstaden. Vi föreslår också i vår budget snabbspår för jobbintegration i stadens egna verksamheter.

Ordförande! Stockholm ska ha ett företagsklimat i världsklass. Det är en nyckelfråga för jobben. Fyra av fem nya jobb skapas i små företag. Vi behöver ständigt utvecklas som en stad där företag föds och växer. Gatulivsentreprenörer, foodtrucks och liknande, är en växande bransch i Stockholm. Det märks på att nya dofter och nya smaker möter oss i staden men också nya jobb och företag. Men det är en ung bransch. Därför menar vi att arbetsmarknadsnämnden ska undersöka möjligheten till en inkubatorverksamhet för dessa företag. Men ett företagsklimat i världsklass förutsätter också ett bra bemötande gentemot företagen, ett nära samarbete och tillit för att öka samverkan. Att låta jobbtorgen drivas av fler aktörer och erbjuda sommarjobb i företagsform är exempel på steg i den riktningen.

Ordförande! Med de orden vill jag yrka bifall till Centerpartiets budget.

Anförande nr 137
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Vi har ett problem med diskriminering på arbetsmarknaden. Stockholm är tyvärr inget undantag. Hur ska personer motiveras att satsa på utbildning och studier om oron växer för att det inte spelar någon roll eftersom andra människors fördomar kommer att påverka deras väg in på arbetsmarknaden? Som arbetsgivare måste staden föregå med gott exempel. Därför arbetar staden nu med en kompetensbaserad rekrytering för att aktivt arbeta mot diskriminering och säkerställa att kompetensen kommer i första rummet.

Även unga är en grupp som måste få tidigt tillträde till arbetsmarknaden. Att få det första jobbet så att man kan växa och utvecklas och få något på sitt cv att söka sig vidare på är otroligt viktigt. Därför är satsningen på sommarjobben en nödvändig satsning. Vi vet att ca 10 000 unga fick sommarjobb av Stockholms stad under 2016. Det är flera tusen fler arbeten än det tidigare styret lyckades med.

Det är inte bara fler unga som har fått jobb den här sommaren, utan vi har också utvecklat idén om vad ett sommarjobb kan vara. För även om det finns jättemånga bra och nödvändiga jobb inom parkförvaltning, äldreomsorg och förskola finns det också andra sätt att utnyttja ungas tankar, erfarenheter och resurser. I år är rättighetsjakten ett utmärkt exempel på detta där unga själva fick undersöka och komma med förslag på hur staden ska arbeta med antirasism, feminism och mänskliga rättigheter. Unga är ju inte bara personer som ska sättas i arbete, utan unga är resurser som staden ska ta till vara.

Det är inte det enda sättet som vi stärker ungdomar på i den här budgeten. Vi gör en ny och viktig satsning på SL-kort till de unga som går på jobbtorg men inte kan söka försörjningsstöd. Att inte kunna ta sig till jobbtorget får inte vara en anledning att inte gå dit. Hur ska man motivera sig att söka ett arbete om man inte kan ta sig till arbetsintervjun?

En aktiv arbetsmarknadspolitik innebär att se var behoven finns och våga satsa därefter. Vi vet att vi har stadsdelar där hälften av alla utrikes födda kvinnor är arbetslösa. Vi vet också att i många av de här stadsdelarna finns det kvinnor som hjälper andra kvinnor genom nätverk, föreningar och formella och informella kontakter. Den här kunskapen vill vi nu ta på allvar. Vi vill ta vara på de här resurserna. Vi tror att man kan hjälpa andra med egna erfarenheter av att vara ny i Sverige, att veta hur det är att gå till Arbetsförmedlingen eller att ställa sina barn i förskolekö och att veta vad det är som behövs för den som står långt ifrån arbetsmarknaden. Att bli mött och vägledd av en person med liknande erfarenheter stärker känslan av att inte vara ensam eller annorlunda och också känslan av att det är möjligt. Att få en förebild och att också vara en förebild stärker människors självkänsla. Därför är årets satsning på kvinnor långt från arbetsmarknaden så viktig och nödvändig. Det är också en satsning som gör att fler kvinnor kommer att vara ekonomiskt självständiga.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget för 2017.

Anförande nr 138
O f e l i a N a m a z o v a (KD): Fru ordförande! Jag vet hur det är att leva i ett segregerat utanförskapsområde med föräldrar som lever på försörjningsstöd eller ersättning från olika fruktlösa arbetsmarknadsinsatser och hur det är att vända på pengarna för att de ska räcka till även denna månad. Jag vet hur mina föräldrar trott och hoppats på att de olika insatserna kanske denna gång skulle leda till ett riktigt jobb fast de innerst inne visste att det inte skulle vara så givande. Det handlade mest om att sitta av tiden. Egna initiativ var inte alltid välkomna. Men det är några år sedan nu. Det är många gånger som jag har ställt mig själv frågan: Hur hade det gått för mina föräldrar om det funnits ett annat företagsklimat, ett bättre företagsklimat, eller ett samhälle som frågade vad de kunde bidra med i stället för att mata på med fruktlösa arbetsmarknadsinsatser som inte ledde någonvart.

Jag vet också vilken stolthet och lycka min pappa kände när han fick sitt allra första jobb som tidningsbud på nätterna för drygt ett år sedan. Även om han är fysiker i botten är han stolt över att äntligen vara med i ett sammanhang och känna att just han behövs. Han älskar sitt jobb och framför allt att jobba och höra till. Det går inte ta miste på hans glädje över det. Jag minns också när min mamma fick sitt första jobb på ett mindre företag. Det är ovärderligt för de enskilda människorna och familjen.

Men jag funderar fortfarande på vad politiken kan göra för att underlätta för alla som kommer till Sverige att få in en fot i samhället och på arbetsmarknaden så snabbt som möjligt och bli en del av samhället och kunna känna att man hör till och är en del av gemenskapen. Svaret är enkelt och tydligt från den verklighet som jag kommer ifrån. Det är i företagen jobben skapas, och politiken måste ge dem förutsättningar att finnas och utvecklas. Det är framför allt så vi skapar jobb. Politiken ska ge företagen andrum att växa och frodas. Då kan skattepengar användas till annat än arbetsmarknadsinsatser som sällan leder till riktiga jobb. Fokus måste ligga på jobb och inte på sysselsättning som inte leder någonvart och som sänker självförtroendet hos våra medmänniskor. Människor som kommer hit är värda att tas på allvar och ges chansen att få riktiga jobb och bli självförsörjande. Vi ska inte bara välkomna dem hit utan också välkomna dem hem.

Därför yrkar jag bifall till Kristdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 139
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Ordförande, fullmäktige! I stället för att satsa resurser på utökat uppföljningsansvar, genomföra en tandlös 90-dagarsgaranti och skapa en stor andel tillfälliga jobb vill vi liberaler satsa på saker som ger långsiktiga resultat. Långvarigt behov av försörjningsstöd leder till utanförskap, och de som drabbas allra värst är ungdomarna. Därför vill vi liberaler införa yrkesintroduktions-anställningar i stadens förvaltningar.

Stockholms stad är en av landets största arbetsgivare, och här har vi möjlighet att ge många ungdomar en möjlighet till ett första steg in på arbetsmarknaden. Lönen ska vara minst 70 procent av lägstalönen i kollektivavtalet, och i anställningen ska 75 procent jobb kombineras med 25 procent handledning och utbildning. Det är alltid bättre att ha ett jobb att gå till än att fastna i bidragsberoende. Vi vill satsa 10 miljoner på yrkesintroduktionsanställningarna i staden.

Sommarjobben för ungdomar, som har utvecklats till feriejobb, är en bra satsning. Den infördes också under alliansregimens styre. När jag var ordförande i Spånga-Tensta var vi en av de första stadsdelarna som införde sommarjobben i större skala. De är en viktig del av ungdomars introduktion i arbetslivet, men jag är orolig att den nuvarande majoriteten är på väg att slarva bort en sådan här viktig fråga. Åldersgränsen för vilka som ska erbjudas sommarjobb har höjts, och antalet jobb har blivit viktigare än kvaliteten på de jobb som erbjuds, om de nu ens i vissa fall ska kallas jobb. I brist på meningsfulla jobb har ungdomar i vissa fall helt enkelt fått betalt för allt sådant som de ändå gör på sin fritid. Syftet med sommarjobben måste väl ändå vara att ungdomar känner att de gör en viktig, meningsfull och riktig arbetsinsats för att ta emot lönen. Trots att Stockholm är en mycket stor arbetsgivare räcker inte arbetstillfällena till. Vi liberaler vill ta fram en modell för att kompensera privata företag som tar sig an feriejobbare.

Feriejobben skulle också kunna vara ett av stadens viktigaste verktyg för att få ungdomar från olika delar av staden att möta varandra på lika villkor. Det borde vara naturligt att försöka hitta jobb utanför den egna stadsdelen. Så gjorde vi när vi startade i Spånga-Tensta, och det blev ett lyckat resultat. En viktig del av det här var att de av er så misstrodda privata företagen inom välfärdssektorn. Ett exempel på det är att Tenstaungdomar var mycket uppskattade på äldreboenden i innerstaden. Det handlade om att feriejobba på riktigt och få en möjlighet att prova på hur det är på en riktig arbetsplats. Det borde väl ändå också vara ert mål.

Jag yrkar bifall till Liberalernas reservation.

Anförande nr 140
Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag är inte förvånad, men jag är ändå glad att Ann-Katrin Åslund och jag är överens om att det är bättre att ha ett jobb att gå till än att vara beroende av försörjningsstöd. Inte minst när det gäller ekonomiskt bistånd ser vi att en aktiv arbetsmarknadspolitik verkligen ger resultat. Från augusti 2014 till samma månad i år är det 21 procent färre som är beroende av just ekonomiskt bistånd i vår stad.

Den första långtidsutvärderingen av Stockholmsjobben visar också att det är en effektiv åtgärd för att föra människor närmare arbetsmarknaden. Fler personer har fått arbete på den ordinarie arbetsmarknaden efter ett Stockholmsjobb jämfört med dem som inte har haft det. Och ändå är det den största nedskärningen som Liberalerna väljer att göra i sin arbetsmarknadsbudget. Min enkla fråga är: Varför vill ni inte öka chanserna för de personer som är arbetslösa med ekonomiskt bistånd att faktiskt ta sig vidare ut i jobb genom Stockholmsjobben?

Anförande nr 141
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): För det första tycker jag att det är viktigt att påminna om att den kraftigt nedåtgående kurvan för försörjningsstöden, som vi alla är glada för, startade riktigt ordentligt under vår tid. Sedan är det mycket bra att det har fortsatt. Det är vi alla glada för.

När det gäller Stockholmsjobben vill jag säga att vi gör väldigt mycket sådant som Arbetsförmedlingen egentligen också borde göra. Det vet du också. Det finns hur

många olika modeller som helst, och nu ger vi oss in i den branschen också. Det är möjligt att det ger resultat. Men jag tycker att om vi har en arbetsförmedling ska vi ställa riktigt stora krav på den att den utför sitt jobb.

Anförande nr 142
S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Du ifrågasatte att sommarjobben ens kan kallas jobb och sade att målet ska vara att de unga gör någonting viktigt. Jag misstänker att du pratar om när unga har fått jobba med mänskliga rättigheter. Jag undrar då om du tycker att det är oviktigt att unga lär sig om sina egna och andras mänskliga rättigheter, att de får vittna om hur lärare tittar ned på småflickors bröst, att de får vittna om rasistisk behandling i skolan och rasistiska trakasserier och att de får vittna om homofobi. Är detta oviktigt för dig? Är det fel att unga får ge staden råd om hur man ska förbättra arbetet för mänskliga rättigheter?

Anförande nr 143
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): De här allvarliga sakerna som du tar upp borde väl inte resultera i att man ska ta upp dem i ett sommarjobb. Om man råkar ut för sådana här saker i skolan ska man omedelbart anmäla det. De andra delarna som du tar upp kommer väl ändå inte att lösas genom ett sommarjobb. Det måste finnas i hela vårt samhälle. Vad leder det till att samla in detta och sedan inte göra någonting åt det? Det ska väl vara någonting som man reagerar mot på en gång och inte när man råkar få ett sommarjobb. Sådana här saker måste man rikta insatser mot på en gång. Jag blir allvarligt oroad när ni tycker att det räcker med att man ska jobba tre veckor på sommaren för de här sakerna. Det är precis det du står här och säger.

Anförande nr 144
A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande, ledamöter, åhörare! Något av det absolut viktigaste för oss människor är att kunna känna oss och vara delaktiga, att få möjlighet att bidra med något. Det är därför det är så viktigt att vi tar bort de strukturer som står i vägen för detta så att så många människor som möjligt kan bidra och skapa något meningsfullt. Det är just därför som det är så otroligt viktigt att ha ett arbete.

Vi liberaler vill att hinder på arbetsmarknaden ska nedmonteras och att stadens insatser och resurser i första hand ska gå till dem som behöver stödet som mest, till dem som står längst ifrån den reguljära arbetsmarknaden. En grupp som ständigt blir bortglömd och osynliggjord är personer med funktionsnedsättning. Det är något som också gör sig påmint på det här området. I Liberalernas Stockholm har alla medborgare samma livschanser och möjligheter, och målet måste vara att fler personer med funktionsnedsättning anställs inom staden på tjänster som utlyses som vanligt. Vi vill därför att staden tar fram ett program för att kartlägga och åtgärda de utmaningar som finns. Även människor med funktionsnedsättning vill växa och utvecklas i sin yrkesroll. Det är en självklarhet, och det gäller såväl dem med psykiska och fysiska som dem med intellektuella och sensoriska funktionsnedsättningar.

Fullmäktige! Vi må ha olika utmaningar att tackla i livet, men vi har också många gånger gemensamma drömmar och mål. Stadens arbetsmarknadspolitik ska absolut fokusera på dem som behöver det som bäst.

Bifall till Liberalernas budgetreservation!

Anförande nr 145
Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är en väldigt viktig fråga som du lyfter upp. Jag tycker att det är bra att den lyfts upp särskilt i den här debatten. Personer med funktionsnedsättning är många gånger en av de grupper som står allra längst från arbetsmarknaden i Stockholm. Det är också en av de grupper som vi riktar särskilda insatser till genom Stockholmsjobben och inte minst genom jobbet att nå unga utanför arbetsmarknaden. Vi har som sagt 16 000 ungdomar upp till 29 år står långt utanför arbetsmarknaden, och vi bedriver ett särskilt arbete med att nå dem. I den gruppen är unga med funktionsnedsättning och unga utrikesfödda de som sticker ut.

Ändå väljer ni i er budget att helt enkelt ta bort resurserna för att utöka det här uppföljningsansvaret. Ni minskar det så att vi inte aktivt kan försöka nå fram till de här ungdomarna. Hur kommer det sig? Hur ska det stärka den grupp som du förtjänstfullt lyfter fram?

Anförande nr 146
A n n e - L i e E l f v é n (L): Vi är nog båda överens om att det här är väldigt viktiga frågor, Emilia, men sedan ser tillvägagångssättet olika ut. Vi har sagt att det absolut viktigaste i ett första skede är att ta fram ett program för att kartlägga och undersöka vilka som är de mest verksamma metoderna och vilket stöd och vilka resurser den här gruppen behöver i första hand. Det tror vi är ett första steg. Sedan får vi titta på vad som blir nummer två. Det gläder mig i alla fall att vi är överens om att vi båda tycker att de här frågorna är viktiga, men som sagt ser metoderna lite olika ut.

Anförande nr 147
T i n a K r a t z (V): Ordförande! Tack Anne-Lie! Jag tänker passa på att lyfta upp en fråga som ni inte har nämnt i er budget, och du har inte heller nämnt den även om du nämnde funktionshindrade, vilket är bra. Vi har länge haft ett ansvar för den romska gruppen i Stockholm. Det är en nationell minoritet. I den stadsdel som jag kommer ifrån har vi jobbat länge med den här frågan. Numera är vi också en utvecklingskommun för romsk inkludering. Jag noterar att ni, och inte heller något av de andra borgerliga partierna, inte nämner detta. Därför tänker jag passa på att ställa en fråga så att ni får en möjlighet att svara. Vad tänker ni göra i den här frågan? Hur tänker ni agera och jobba med den romska inkluderingen?

Anförande nr 148
A n n e - L i e E l f v é n (L): Jag skulle vilja säga att det absolut viktigaste när det gäller infödda romer som bor och verkar i Stockholm och i Sverige är utbildning. Det är A och O. Många i den här gruppen saknar fullständig utbildning. Det vet många av dem som jobbar inom socialtjänsten. Ett första steg skulle exempelvis kunna vara att skolplikten ska omfatta alla barn, även de romska barnen som är födda och uppvuxna här, och så är det faktiskt inte alla gånger. Vi vet att det ser ut så. När jag jobbade inom socialtjänsten för några år sedan träffade jag på personer i min ålder som var födda här och hade levt här hela sitt liv som inte kunde läsa, räkna eller skriva. Det är det största problemet. Vägen för romerna till att bli inkluderade och integrerade i samhället handlar om utbildning.

Anförande nr 149
A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Ordförande, ledamöter, åhörare och journalist! Jag tänker börja med en kort reflektion om jobben. Fler än någonsin jobbar i dag. Det är färre som går på försörjningsstöd i Stockholm, och sysselsättningsnivån har inte varit så här hög sedan 1990. Samtidigt har vi höjt a-kassan, och vi har höjt en del skatter både här och nationellt. Det är inte helt lätt att få ihop den bilden utifrån er arbetslinje.

Sedan tänker jag prata om sommarjobben, vilket kanske är motsatsen till det. Sommarjobben handlar om att göra rätt från början. För den som är ung är det ett första steg in på arbetsmarknaden. Det handlar om nya erfarenheter, egna pengar och även en möjlighet att faktiskt lämna ett första bidrag till ett bättre Stockholm. Utifrån ett samhällsperspektiv handlar det om att den som sommarjobbar klarar sig bättre på arbetsmarknaden. Brottsförebyggande rådet har visat att det faktiskt är brottsförebyggande om man har ett sjyst sommarjobb först. Man lär sig sina skyldigheter och rättigheter. För förvaltningen är det en klok del i en rekryteringsstrategi. Därför är sommarjobben viktiga. Ambitionerna om ett sommarjobb till alla är en mycket viktig ambition i det avseendet.

Tittar vi på hur det har sett ut historiskt var det 1 400 sommarjobb år 2007. År 2010 hade Alliansen spottat upp sig till 4 000. År 2014 var det runt 6 000, och nu är det 10 000. Det är 65 procent mer än vad ni presterade som bäst. På Södermalm hade Alliansen förra året 170 jobb i genomsnitt, och år 2016 hade vi 900. Sommarjobbarna har oljat bryggor i Sjöstaden och målat staket i koloniträdgården. Funktionsnedsatta ungdomar har tillsammans med andra kartlagt hindren i vår stadsdel. Aktivitetshuset, som är en verksamhet för dem som är funktionsnedsatta, har tillsammans med sommarjobbarna haft ett pop-up-kafé i Bergsgruvan. Det går att mångfaldiga exemplen, och det är inte bara sommarjobb. Det bidrar faktiskt till en bättre stadsdel. Vi har satsat mycket mer på stadsmiljön än de pengar som finns i stadsmiljöbudgeten därför att vi tänker strategiskt och därför att vi laddar kidsen med värde. Vi sänker inte deras pris.

Det handlar om att göra rätt från början och arbeta för ett Stockholm för alla.

Anförande nr 150
G u l a n A v c i (L): Fru ordförande! Jag noterar att Anders Göransson står här och stoltserar med att det skulle vara Socialdemokraterna som har infört sommarjobben. Vi tycker att det är jättebra att ni driver detta vidare och ser till att fler unga i Stockholm får ett arbete att gå till.

Jag vill ställa en fråga. Din kollega, arbetsmarknadsborgarrådet Emilia Bjuggren, stoltserade väldigt mycket i sitt inledningsanförande om att långtidsarbetslösheten har sjunkit i Stockholm och att ungdomsarbetslösheten också har sjunkit. Men hon nämnde bara i förbifarten att vi har lite utmaningar i våra ytterförorter där vi ser oacceptabla skillnader mellan utrikesfödda mäns och kvinnors etablering i samhället. Hon presenterade inte heller några konkreta förslag på hur man ska bryta det här permanenta utanförskapet som väldigt många tyvärr har hamnat i och hur man ska utveckla en tydlig arbetslinje för utrikesfödda stockholmare. Jag undrar om du kan ge

något svar på vad ni har för politik som är långsiktig och möjliggör för fler att komma i arbete.

Anförande nr 151
A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Här finns den stora skillnaden. Vi vill ladda dem som inte klarar sig på arbetsmarknaden med värde. Vi vill inte sänka deras pris. Däri ligger skillnaden. Det är den grundläggande ideologiska skillnaden. Det handlar om att ladda dem med värde och inte sänka deras pris.

Anförande nr 152
M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag vill komma med en sakupplysning. Jag hörde ditt anförande, och då kände jag att jag var tvungen att gå fram. Du sade något som vi hörde i flera år under Fredrik Reinfeldts tid, nämligen att sysselsättningen ökar, det är fler i sysselsättning och så vidare. När befolkningen ökar med så många människor är det klart att sysselsättningen ökar. Det måste ju anställas fler socialarbetare, tolkar, lärare, hemspråkslärare och så vidare. Men du nämner inte att arbetslösheten också ökar.

Tycker du att det är ärligt mot svenska folket och stockholmarna att leva kvar i de här lögnerna från Fredrik Reinfeldts tid och hela tiden säga att sysselsättningen ökar? Ni nämner inte att arbetslösheten också ökar. Vilka är det som får betala för det är? Det är Stockholms skattebetalare. Det blir en sämre skola, sämre vård, sämre äldrevård och så vidare.

Anförande nr 153
A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Jag var otydlig på den punkten. Sysselsättningsgraden har aldrig varit så hög som nu.

Anförande nr 154
J o h a n n a S j ö (M): Det som vi gör i Stockholm spelar roll, men sedan har vi detta med världskonjunkturen och om det är högkonjunktur eller lågkonjunktur. Då uppstår frågan: Vad syftar hela arbetsmarknadspolitiken till? Hur fungerar hela arbetsmarknadspolitiken? Och vad händer i förlängningen?

Jag skulle nog ändå vilja säga att vi behöver arbeta med arbetslinjen. Jag vill bara inflika att det inte är ni som har infört Stockholmsjobben. Ni har döpt dem till Stockholmsjobb, men insatserna fanns redan tidigare. Det finns med i arbetsmarknadsnämndens egen utvärdering av Stockholmsjobben.

I den rapport som arbetsmarknadsförvaltningen har plockat fram nu om feriejobben svarar 78 procent att de är nöjda men en tredjedel av arbetsplatserna säger att de har haft svårt att hitta lämpliga uppgifter. Ungdomarna själva säger att det är problematiskt att de inte tar jobben på allvar därför att ansökningsförfarandena är så oproffsiga och jobben delas ut genom lottning. Det är väl inte så man ska förbereda sig för arbetsmarknaden?

Anförande nr 155
A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Att gå från 6 000 till 10 000 är att rita om kartan ordentligt. På Södermalm gick vi från 300, som Alliansen hade det sista året, till 900.

Där hade vi en hel del utmaningar det första året. Siffrorna är mycket bättre i den undersökning som gäller 2016. I varje expansion är det klart att det finns en del saker att göra. Det är jag helt övertygad om. Det finns saker att göra bara man tänker efter.

Under varje period som Alliansen har suttit i regeringen har budgetunderskottet ökat. Under perioden 2007–2013 tror jag att tillväxten per capita i Sverige var 20 kronor. Den ekonomiska tillväxten har skett under socialdemokratisk regim, och det är möjligt att det är som du säger, att det handlar om världskonjunkturen, men om man har otur varje gång kanske man ska välja ett styre med tur.

Anförande nr 156
O f e l i a N a m a z o v a (KD): Fru ordförande! Det är jättebra med sommarjobb. Det tycker vi i Alliansen också. Det var Alliansen som banade vägen och satsade på dessa. Men vi var också måna om kvaliteten och innehållet i dessa jobb. De ska vara av god kvalitet och ha ett meningsfullt innehåll för alla berörda, men ni har släppt efter där. Det har nått bristningsgränsen nu. De har tappat i kvalitet. Staden har fått hitta på uppgifter till ungdomar, och folk dyker inte upp. Hur mycket mer pengar ska vi lägga på detta? Var går gränsen för er?

Anförande nr 157
A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Kvalitet är viktigt, och det är kvantitet också. Om man erbjuder 1 400 sommarjobb, som ni gjorde 2007, kan det vara toppkvalitet på dem, men det är ändå för få. Vi har haft en expansion efter att ni hade en kraftig ökning, och det var alldeles utmärkt. I det läget finns det utmaningar, men att Stockholms stad inte skulle klara detta när Sigtuna, Nynäshamn och Botkyrka klarar det är att tro för lite om Stockholm. Stockholm kan bättre. Stockholm kan vara en stad för alla, och det här är en del av det.

Anförande nr 158
S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Vi ser i dag att många unga måste planka för att ta sig till jobbtorgen – alternativet är att stanna hemma – för att de saknar en egen inkomst och har föräldrar som inte har råd. Det är dessa ungdomar vi ser hänga på torgen när de borde vara i skolan. Därför avsätter vi 1 miljon kronor för att unga som kommer till jobbtorgen ska kunna få SL-kort. Vi har ett ansvar för att dessa unga ska kunna ta del av de insatser som staden erbjuder. Det är vår förhoppning att fler unga ska kunna ta sig till jobbtorgen och att fler unga ska kunna komma tillbaka till skolan.

Liberalerna pratar gärna om att bryta utanförskapet och om hur viktigt det är att satsa på unga och på skolan. Därför är det anmärkningsvärt att man vill ta bort den satsning som handlar om just allt det. Hela oppositionen vill ta bort satsningen på SL-kort till unga. Jag är uppriktigt nyfiken och undrar vad ert förslag är för att ge dessa ungdomars möjligheter att komma tillbaka in i samhället.

Anförande nr 159
M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag har en fråga, Sissela. Som jag har förstått det vill ni ge SL-kort till dem som har ekonomiskt bistånd. Det finns ju många som inte har ekonomiskt bistånd men som ändå inte har råd att köpa SL-kort. Tycker du inte att det blir väldigt snedfördelat och orättvist med ett sådant system?

Anförande nr 160
S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Jag tycker inte att det är orättvist att jag som har ett jobb inte får ett SL-kort gratis. Nej, jag tycker att det är helt i sin ordning att personer som kommer från socioekonomiskt utsatta förhållanden får mer stöd av samhället och gratis SL-kort och att resurserna inte går till dem som redan har. Den här frågan handlar om unga som inte har möjlighet att få försörjningsstöd därför att de fortfarande bor hemma och är under 18 år och därför helt saknar inkomster. Det är därför vi vill ge de ungdomarna SL-kort. Sedan vill vi också erbjuda personer med försörjningsstöd SL-kort inom ramen för det ekonomiska biståndet. Men det här är två olika frågor. Just nu handlar det om arbetsmarknaden.

Anförande nr 161
K a d i r K a s i r g a (S): Fru ordförande, kommunfullmäktige, stockholmare! Vi i den socialdemokratiskt ledda majoriteten driver en aktiv arbetsmarknadspolitik, och det är jag stolt över. Bara det senaste året kan vi se att arbetslösheten har sjunkit och som en följd av det har också beroendet av ekonomiskt bistånd sjunkit.

Jag är också stolt över att vi fortsätter att satsa på vuxenutbildningar, yrkesutbildningar, sfi och riktade insatser till unga. Vi satsar även på riktiga jobb för människor som har varit arbetslösa länge. Vi för en progressiv och framåtsyftande arbetsmarknadspolitik, och det är precis vad Stockholm behöver. Vi gör satsningar på Stockholmsjobb, kommunala visstidsanställningar för dem som har varit arbetslösa länge och feriejobben.

Vi har gått ifrån Alliansens politik, en politik som drevs av misstänksamhet mot arbetslösa och som gjorde det svårare för redan utsatta människor. Vi driver i stället en politik som tror på varje människas vilja att efter bästa förmåga bidra till vårt samhälle. Vi för en politik där alla behövs och där vi ser alla som värdefulla individer, och vi utformar insatserna därefter. Vi ser också att det ger goda resultat. Det kan vi se på siffrorna. Det är en politik som stärker kedjan som för vårt samhälle framåt. Att få chansen till ett nytt kapitel, antingen genom ett jobb eller genom utbildning, är en av nycklarna till en hållbar utveckling i vårt samhälle.

I Alliansens budgetar ser vi att man vill skära ned på de insatser som vi gör. Då undrar man varför ni vill svika stockholmarna.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 162
Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag hör här att Kadir säger att ni bedriver en progressiv arbetsmarknadspolitik. Det är bra att ni tror på den, för jag tror inte att så många andra gör det. Det gjordes en undersökning för något år sedan som visade att 5 procent av befolkningen trodde på er arbetsmarknadspolitik och 2 procent av företagarna.

Handlar progressiv arbetsmarknadspolitik om 90-dagarsgarantin, traineejobb, att säga nej till visstidsanställningar och nej till enkla jobb? Är det progressiv arbetsmarknadspolitik att säga nej till sänkta arbetsgivaravgifter för unga, att begränsa ROT och RUT, höja skatter och försämra företagsklimatet? Det ger

knappast fler jobb. Ni har tappat i rankningen av företagsklimatet i Stockholm från plats 22 till plats 96 på bara två år.

Anförande nr 163
K a d i r K a s i r g a (S): Tack, Yvonne! Både nationellt och kommunalt här i Stockholms stad ser vi att arbetslösheten sjunker. Det ekonomiska biståndet har sjunkit med 21 procent. Det är fler människor som går från bidrag till egen försörjning och egen makt i dag. Det är fler ungdomar som går till att arbete i dag. Ungdomsarbetslösheten har sjunkit rejält. Det är en progressiv politik som jag kan stå här och slå mig för bröstet för och vara stolt över. Ja, vi för en progressiv politik.

Anförande nr 164
H a n n a G e r d e s (L): Du säger att alla människor behövs, och det tycker jag är bra. Det tycker jag också. För att få resurser till vår gemensamma välfärd behöver vi ha många människor i arbete. Pengar kommer ju inte magiskt ur några guldbyxor. Det tror jag att vi båda är medvetna om. Men en sak som jag funderar på är att vi har väldigt stora pensionsavgångar i Stockholm. Och samtidigt som vi har det finns det en grupp människor som inte vill någonting hellre än att arbeta. Vi ser inte dessa människors potential, vi ser inte dessa flickor och pojkar utan det enda vi ser är en funktionsnedsättning. Jag skulle vilja veta vad Socialdemokraterna konkret tänker göra för att få fler personer med funktionsnedsättning in på den reguljära arbetsmarknaden.

Anförande nr 165
K a d i r K a s i r g a (S): Vi i Socialdemokraterna tror att alla individer behövs i den här kedjan. Det spelar ingen roll om man är funktionsnedsatt, om man heter Mohammed eller Yvonne. Alla behövs. I vår budget finns det insatser där vi helt enkelt proklamerar att vi kommer att satsa på riktade insatser för ungdomar som står långt från arbetsmarknaden. Funktionsnedsatta ingår också i den gruppen.

Anförande nr 166
J o h a n F ä l l d i n (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Stockholm har på många sätt en stark arbetsmarknad. Det beror på flera år med klok allianspolitik, och det beror också på de unika förutsättningar vi har i den här regionen. Få län i Sverige har en arbetsmarknadsregion som är mer integrerad än vår. Tyvärr kan man inte säga samma sak om vuxenutbildningen.

Jag talade tidigare om några av de utmaningar som vi står inför, till exempel en ökande tudelning på arbetsmarknaden och en situation där många människor behöver integreras i sitt nya hemland de kommande åren. Det är utmaningar som handlar om att ge fler människor tillgång till hela den arbetsmarknad som finns i Stockholm och i vår region. Just därför är det synd att vuxenutbildningen inte är lika integrerad som arbetsmarknaden är.

Ordförande! Det är viktigt för Stockholm och för hela vår del av Sverige att vi kan samarbeta om vuxenutbildningen över kommungränser och även mellan kommuner och näringsliv. Därför är det också ett tydligt besked från Centerpartiet att vi står bakom arbetet med att forma en vuxenutbildningsregion i Stockholms län. Vi ser också en modell med vuxpeng som följer med eleven som ett mål i detta arbete. Så

vill vi vara med och bygga en region där valfriheten ökar, där fler människor kan finna sin väg in på arbetsmarknaden, där utbudet av utbildningar ökar, där vi ställer tuffa och tydliga krav på kvaliteten, där vi stärker kontakterna mellan enskilda människor, kommuner, utbildningsväsen och länets företag.

En ökad samverkan kring vuxenutbildningen kan göra en redan stark arbetsmarknad ännu mycket starkare i Stockholm, i hela länet och inte minst för varje människa. För kom ihåg: Ett jobb är så mycket mer än bara ett arbete.

Anförande nr 167
A n d e r s L i n d e l l (MP): Tack för att du lyfter upp vuxenutbildningen! Det är en viktig del av arbetsmarknadspolitiken. Man måste vara lite kreativ och kombinera språkutbildning, praktisk och teoretisk utbildning. Men är det inte så att den här sammanslagningen och samordningen framför allt handlar om den centerpartistiska favoritlösningen för att banta ned. Ni sparar ju 100 miljoner, vilket är ett kommunalt rekord, på den här förvaltningen. Frågan är hur mycket man verkligen kan hitta i den här samordningen som ni vill ha och hur mycket som är direkta nedskärningar i verksamheten.

Anförande nr 168
J o h a n F ä l l d i n (C): Vi gör andra prioriteringar än vad majoriteten gör på en rad områden. Jag vet att arbetsmarknadsnämnden har väldigt mycket bra verksamhet, jag vet att man har en engagerad personal och jag vet också att väldigt mycket av arbetsmarknadspolitiken i själva verket är statlig. Jag vet dessutom att det som verkligen skapar jobb är små och växande företag. Fyra av fem nya jobb skapas där. Jag tror att det blir tydligt att det finns en skiljelinje när det gäller hur vi ser på de här frågorna, och det blir inte minst tydligt när man ser Centerpartiets prioriteringar.

Anförande nr 169
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande, kommunfullmäktigeledamöter! För en inkluderande arbetsmarknad är det viktigt att se behovet hos personer med olika typer av funktionsvariationer. Psykiska funktionsvariationer syns inte utanpå men skapar ofta stora svårigheter. För att ytterligare sätta fokus på behovet av just arbetsmarknadsinsatser flyttas nu Alfa från socialnämnden till arbetsmarknadsnämnden. Det gäller alltså dem som jobbar särskilt med personer med långvarig psykisk funktionsvariation. Jag tycker att det är mycket bra eftersom arbetsmarknadsnämnden torde ha de bästa förutsättningar att skapa möjligheter för den här gruppen att komma i arbete. Det blir också en viktig symbol för att man inte blir något slags socialt problem därför att man har en psykisk funktionsvariation.

Staden har ett uppföljningsansvar för unga. En av de viktiga funktionerna i det heter Aim som jobbar med precis de unga personer som står utanför arbetsmarknaden. Jag var där i somras, och då pratade de om att många av dem som går där också har neuropsykiatriska funktionsvariationer. Den gruppen är överrepresenterad där. De pratade också om den svårighet som de ser att ge dem som går där en praktikplats eftersom de inte har SL-kort så att de kan åka dit. Jag vill återigen påpeka hur viktig den här satsningen på SL-korten är. Det blir väldigt svårt för sådana som Aim att motivera unga och säga att de får en jättebra praktikplats utan att kunna tala om för dem hur de ska ta sig dit.

Av denna och många andra anledningar yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till budget för 2017.

Anförande nr 170
G u l a n A v c i (L): Fru ordförande! Tack för ditt anförande, Anna! I majoritetens budget står det ganska tydligt att arbetsmarknadsnämnden ska samverka med Rådet för mänskliga rättigheter som ju Feministiskt initiativ ansvarar för här i staden. I dag finns det stora och oacceptabla skillnader mellan utrikesfödda kvinnors och utrikesfödda mäns etablering in i samhället. Kvinnorna är en osynliggjord och förlorad grupp. De har inte fått möjlighet att komma i arbete och försörja sig själva och på så sätt också faktiskt få sin egen frihet. Det är en mycket viktig aspekt i integrationen.

Då tänker jag så här: Feministiskt initiativ har en väldigt tydlig profil i både jämställdhetsfrågor och mänskliga rättighetsfrågor. För mig är det en mycket tydlig jämställdhets- och mänsklig rättighetsfråga att kunna försörja sig själv och ha ett arbete att gå till. Det gäller inte minst med tanke på de utmaningar vi har med hederskulturen där kvinnor är isolerade. Då undrar jag hur Feministiskt initiativ ser på en ny arbetslinje för kvinnorna.

Anförande nr 171
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Det här är en jätteviktig fråga, precis som du säger. Därför gör vi också riktade satsningar på de kvinnor som står längst från arbetsmarknaden, och det är ju ofta kvinnor med utländsk bakgrund, precis som du påpekar. Vi gör de här satsningarna för att kvinnor ska kunna få jobb inom de kommunala visstidsanställningarna med att hjälpa och vägleda andra kvinnor i sina områden. Det handlar om både organisering och friheten att få ett arbete. De här kvinnorna som kommer att vägleda andra kvinnor får faktiska jobb, vilket ger ekonomisk självständighet. Sedan kommer de också att hjälpa andra kvinnor som nu står längst från arbetsmarknaden att komma närmare den och kunna få ett jobb. Det är en mycket tydlig satsning på den här gruppen som du efterlyser.

Anförande nr 172
B ö r j e H ä g g m a n (M): Ordförande, fullmäktige! När Stockholms företagsklimat i år värderades av företagare i kommunen visade det sig att staden på två år har rasat till plats 96. Det är en katastrofal utveckling då vi i högsta grad är beroende av ett gott företagsklimat som stimulerar fler att bli företagare. Fler företagare som vill anställa är helt enkelt förutsättningen för vårt välstånd. Det är mycket oroande att attityden till företagare hos bland annat tjänstemän sjunkit så mycket. Det som vill komma igång ska givetvis bemötas på ett så positivt sätt att den blivande företagaren inte ställs inför svårigheter i uppstarten.

När det gäller företagsklimatet är det olyckligt att vinster i välfärden får majoritetens uppmärksamhet i stället för kvaliteten på verksamheterna. Vi ser många exempel på att privata verksamheter, till och med företag som fått pris för sin höga kvalitet, omvandlas till kommunal regi. Det är helt galet då detta görs på ideologisk grund och inte av omtanke om kunder eller patienter. Fokus borde givetvis ligga på kvaliteten. Om så vore skulle inte denna för företagarna så oroande debatt pågå. Majoriteten

säger att man har en feministisk inriktning. Då är det mycket förvånande att man slår hårt mot dessa kvinnodominerade branscher.

Vi vet, och ni vet också, att privat verksamhet aldrig är kostsammare än offentligt driven verksamhet. Ni vet faktiskt att kostnaderna nu är desamma, eller faktiskt lägre, än de var utan upphandling. Ändå talar ni på ett sådant sätt om detta så att allmänheten, väljarna, kan få uppfattningen att vinsten i privat driven verksamhet orsakar en extra kostnad för skattebetalarna. Förstår man vad vinst är inser man att privat driven verksamhet är en i dubbel bemärkelse vinst för samhället. Nämnas bör att det är en stor vinst för samhället om verksamheten drivs i privat regi. Vinsten beskattas med 25 procent, och om någon företagare vill ta ut beskattad vinst ur bolaget betalas det ytterligare 20–55 procents skatt på de pengarna. Dessa två konsekvenser leder alltså till skatteintäkter som kan leda till ytterligare satsningar inom välfärden. Förutom att man har fått en tjänst utförd till samma kostnad eller till och med lägre kostnad får samhället tillbaka viktiga skattebidrag. En annan aspekt apropå kostnader är att i de privata verksamheterna kan man inte, som man gör i kommunal regi, begära mer pengar från kommunen om man inte har koll på ekonomin.

Vi vill alltså ha mer fokus på kvaliteten i stället för på vinsten för kundernas, patienternas och brukarnas skull. Tas hänsyn till detta kommer den oro som råder inom de inblandade branscherna att försvinna. Detta leder till mer framtidstro och energi som leder till fler företagare.

Det finns ett annat sätt att få ett bättre företagsklimat för de viktiga småföretagarna, de som anställer. Fyra av fem nyanställningar görs hos de mindre företagen. Jag tänker förstås på de nya upphandlingsreglerna som är uppe till debatt. Avsikten med dessa är att göra det enklare för småföretagare att delta i upphandlingar. Förslaget ser ut att få motsatt effekt. Förslaget är sågat av alla remissinstanser, och ändå envisas man med att fortsätta driva förslaget.

Bifall till Moderaternas budget!

Anförande nr 173
Borgarrådet B j u g g r e n (S): Börje Häggman valde att framför allt prata om nationella frågor om vinster i välfärden i stället för att föra diskussionen om arbetsmarknadspolitiken lokalt. Jag kan förstå det eftersom det är ganska tydligt att Moderaterna i sitt budgetförslag är ganska överens med oss om de satsningar och prioriteringar som vi gör i den budget som vi lägger fram för kommunfullmäktige.

En sak där Moderaternas politik avviker gäller detta att man vill spara in 10 miljoner på utvecklingsarbetet inom till exempel ESF, det vill säga socialfonden. Vi får faktiskt 35 miljoner i medfinansiering från socialfonden till våra projekt. Om vi minskar vår egenfinansiering försvinner de pengar som vi får från EU för att bedriva de projekten. Är det YFI, det vill säga yrkesintegrerad svenska för invandrare, eller är det det uppsökande arbetet riktat mot unga inom SUVAS som Moderaterna vill skära bort i sin budget? Det är inte helt tydligt om det är uppsökande arbete eller yrkesintegrerad svenska för invandrare som ni vill avskaffa.

Anförande nr 174
B ö r j e H ä g g m a n (M): Jag kan faktiskt inte svara på den frågan. Det är lika bra att vara ärlig med det.

Anförande nr 175
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag undrar lite över detta att privatisering skulle vara svar på frågan om jämställdhet. Ibland känns det mer som ett sätt att använda kvinnor som en möjlighet att utöka privatiseringen och entreprenaden och inte riktigt som en jämställdhetssatsning. Hur tänkte ni när ni körde socialtjänsten och välfärden i botten under er tid vid makten? Det är en av de mest kvinnodominerade sektorerna vi har. Det känns inte som en särskilt stor jämställdhetssatsning. Hur har ni tänkt förbättra villkoren för de kvinnodominerade yrken som ofta finns i kommunal regi?

Anförande nr 176
B ö r j e H ä g g m a n (M): Mitt inlägg handlade om att vi inte ska skära ned i de här branscherna där så otroligt många kvinnor jobbar. Det var det jag hade fokus på. Jag har svårt att se att vi skulle vara emot en kvinnosatsning i den sektor som du pratar om.

Anförande nr 177
A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Jag tycker att du pratar ganska illa om den kommunala, offentligt drivna verksamheten. De kommunala verksamheterna har generellt färre osäkra anställningar, högre löner för de kvinnor som jobbar där och minst lika nöjda brukare. Jag minns till exempel när jag satt i Skarpnäcks stadsdelsnämnd och ni sålde ut den hemtjänstenhet som var offentligt driven där. Den hade också vunnit pris, som du själv var inne på. En majoritet av moderata väljare visar sig nu inte heller vilja ha vinster i välfärden. En majoritet är emot det. Menar du att ni själva inte drev några ideologiskt drivna utförsäljningar när ni bestämde?

Anförande nr 178
B ö r j e H ä g g m a n (M): Jag har fokus på hur vi vill göra nu. Du säger också nu att vi har lägre löner och mindre fokus på kvinnors situation. Det är faktiskt inte så det är, utan den kvalitet som vi visar upp beror på att det är en motiverad och nöjd personal som kan leverera en god kvalitet.

Anförande nr 179
Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag tycker att det har varit lite förvirring i debatten. Arbetslösheten går alltså stadig nedåt. Sysselsättningen är nästan 75 procent, så sysselsättningen förbättras. Och även arbetslösheten sjunker och har för första gången sedan 2008 legat under 6 procent i år. Ungdomsarbetslösheten har dessutom gått ned med en tredjedel sedan 2014. Det visar att en aktiv arbetsmarknadspolitik ger resultat. Från augusti 2014 till samma månad i år är det 21 procent färre som är i behov av ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet. Det ligger en viss ironi i att Alliansen, som inte har så mycket till övers för ekonomiska trygghetssystem faktiskt lyckades sämre på den punkten. Åtta år av nedskärningspolitik och skattesänkningar har inte löst arbetslösheten och inte fått bukt med segregationen.

Vi har lagt om arbetsmarknadspolitiken till en politik där vi tror på att människor kan och vill bidra. Vi har lämnat bakom oss ett misstänkliggörande av den som är arbetslös. Vi arbetar efter devisen att alla kan bara de får de insatser och den rustning som behövs för att ta de jobb som finns.

I de budgetar som oppositionen har lämnat ser vi att många av de borgerliga partierna väljer att skära ned tiotals miljoner på arbetsmarknadspolitiken. Längst av alla går Centerpartiet. Hur det här ska lösa den arbetslöshetsutmaning som dock kvarstår och de stora utmaningar som många förtjänstfullt har lyft upp i debatten kvarstår som ett frågetecken.

Faktum är att under den tid som Alliansen styrde i Stockholm gick ungdomsarbetslösheten i Rinkeby-Kista från 2 till 6 procent. På Södermalm låg den faktiskt kvar på 2 procent under hela tiden. Det är tydligt att det splittrade vår stad.

Vi satsar nu stort på just vuxenutbildningen, på yrkesutbildningar och på sfi. Vi har riktade insatser till unga som hamnat utanför. I den gruppen är unga utrikesfödda och unga med funktionsnedsättningar starkt överrepresenterade grupper. Därför jobbar vi inom kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm extra med hur vi kan rikta ytterligare insatser till de grupperna.

Stockholmsjobben, som debatterats flitigt, har mycket riktigt gett tydliga resultat i de långsiktiga utvärderingarna. Fler människor kommer närmare jobb, och ändå vill tre av fyra allianspartier skära ned på de jobben i sina budgetalternativ.

Mitt svar till stockholmarna är att vi inte behöver nedskärningar eller passivitet, utan vi behöver fortsätta att arbeta starkt framåt för att rusta människor för de jobb som finns på Stockholms arbetsmarknad. Det är så som vi bygger ett Stockholm för alla.

Anförande nr 180
G u l a n A v c i (L): Fru ordförande! Emilia Bjuggren står här och säger att vi hade en massa ansvarslösa skattesänkningar under de åtta år som Alliansen styrde och att människor inte kom i arbete. Jag tycker faktiskt att man måste vara ärlig när man står i den här talarstolen. Under de åtta åren var det vi som införde jobbtorgen, sommarjobben och såg till att över 90 000 människor gick från bidrag till eget arbete. Det är viktigt att konstatera i den här debatten, så att man håller sig till sanningen.

Visst är det så att människor kommer närmare arbetsmarknaden genom Stockholmsjobben, men problemet är att den typen av jobb inte skapar trygghet och säkerhet för dem som har fått ett jobb eftersom de inte vet om de kommer att få behålla jobben. Många av de här jobben är också fyllda med ganska svajiga, luddiga formuleringar om vad man ska göra. Jag tror inte att det är bra för unga människor som behöver få in en fot på arbetsmarknaden och få arbetslivserfarenhet.

En tydlig arbetslinje måste omfatta alla grupper. Jag tycker att du som arbetsmarknadsborgarråd har svikit invandrarkvinnorna som mest av alla behöver en tydlig arbetslinje för att få komma i arbete och få en egen försörjning. Där tycker jag att du har en hemläxa att göra.

Anförande nr 181
Borgarrådet B j u g g r e n (S): Låt oss börja där du slutar. Det var Socialdemokraterna som, tillsammans med de andra majoritetspartierna, i opposition lyfta upp frågan om kvinnor som står långt från arbetsmarknaden i arbetsmarknadsnämnden. Vi låg på den dåvarande majoriteten om att man måste ha ett uppsökande arbete mot den gruppen. Man måste kartlägga hur den gruppen såg ut. Arbetsmarknadsförvaltningen kartlade också den här gruppen på ett förtjänstfullt sätt.

Nu sätter vi in insatser som handlar om ett uppsökande arbete, svenska för baby och ett sammanhållet utbildningsprogram som är riktat just mot den målgruppen för att de ska kunna ta sig närmare arbetsmarknaden. Vi gör insatser för att de ska komma närmare arbetsmarknaden. Stockholmsjobben är en viktig del av det som långtidsutredningen, tvärtemot vad du påstår, visar faktiskt för människor närmare riktiga jobb och ger etablering på den ordinarie arbetsmarknaden. Det visar långtidsutredningen. Ni väljer att skära ned 35 miljoner bara i årets budget på Stockholmsjobben som ger människor chansen att komma in på arbetsmarknaden.

Anförande nr 182
J o h a n n a S j ö (M): Fru ordförande! Du säger att vi är ganska nöjda med era huvudlinjer, Emilia. Det beror på att ni till största delen lyckligtvis har hållit fast vid våra huvudlinjer från vår majoritetstid.

Politik gör skillnad, och då handlar det inte bara om satsningar i pengar eller timmar som vi ofta pratar om här, utan det handlar också om fokus, ledarskap, målprioriteringar och om att prioritera och prioritera bort. Varje insats som görs ska göras med sikte på arbete. Det ska inte vara avslut, det ska inte vara pinnar i statistiken som ska räknas, utan det ska vara eget arbete. Där tycker jag är det är mycket angeläget att du, som arbetsmarknadsborgarråd, och vi, som opposition i detta, säkerställer att samtliga medarbetare följs upp, att de som gör ett bra arbete, de som lyckas matcha aspiranter mot arbete, ska uppmärksammas och att deras arbetsmetoder ska inspirera och studeras. Det räcker inte att vilja väl. Arbetsmarknadsinsatser handlar om människors liv och framtid, och då måste evidens och forskning ligga till grund och inte löst tyckande.

Anförande nr 183
Borgarrådet B j u g g r e n (S): Johanna Sjö menar att politik handlar om att prioritera och prioritera rätt, och det instämmer jag i. Därför är det lite tråkiga med Moderaternas budgetförslag att de låtsas att de kan prioritera allt som vi gör och lite till fast med mindre pengar. Jag tror att det är tydligt för var och en att så fungerar det inte i verkligheten. Man kan inte investera mer med mindre pengar.

Tyvärr har du ingen replik tillbaka, men jag undrar fortfarande en sak. Det ni väljer att prioritera bort handlar sker ju just i de här ESF-projekten där vi faktiskt får mer pengar för att vi lägger in lite pengar till så viktiga verksamheter som yrkesintegrerad svenska för invandrare och det uppsökande arbetet riktat mot unga som står utanför arbete eller studier. Det är två otroligt viktiga verksamheter som jag har upplevt att vi har varit överens om att vi ska prioritera och utveckla, men som ni i er budget vill att vi ska spara pengar på. Det är just det som vi ska spara pengar på. Resten är dock ett luftslott. Den frågan blir väl hängande i luften ett tag.

Anförande nr 184
J o h a n F ä l l d i n (C): Ganska mycket av det du sade handlar i någon bemärkelse om den statliga politiken. Vi har inte riktigt rådighet över den, men vi får väl ändå ta upp lite av den också. Det räckte med ett val. När Alliansen ökade sysselsättningen med hundratusentals jobb vara allting katastrof i Sverige enligt Socialdemokraterna. Det räckte med ett val, och nu går allting bra. Jag vill påminna om att från och med den 1 januari har regeringen höjt skatterna på jobb och företagande till 33 miljarder i det här landet. Det kommer att påverka. Tudelningen kommer att fortsätta växa. Det är problematiskt att man inte ser det. Det finns så många människor som vill in på svensk arbetsmarknad som majoriteten och regeringen inte ser. Jag vill återigen passa på att lyfta fram att vi i vår budget prioriterar snabbspår för att fler människor ska kunna få ett arbete genom stadens verksamheter.

Anförande nr 185
Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det känns faktiskt som ett skämt att ni i Centerpartiet skulle kunna prioritera någonting i er arbetsmarknadsbudget. Ni skär ned med 100 miljoner. Det är 10 procent av hela verksamheten. Dessutom påstår ni att ni vill flytta etableringsansvaret från staten till kommunerna i den här 10 procent lägre budgeten. Om Centerpartiets budget faktiskt blev styrande på lokal nivå skulle vi alla vara väldigt glada för att staten fortfarande tar ett stort ansvar för arbetsmarknadspolitiken.

Anförande nr 186
O f e l i a N a m a z o v a (KD): Fru ordförande! Samhällsorientering är A och O för att få veta vilka värden och värderingar som råder i vår stad. Vi kristdemokrater vill göra det obligatoriskt, införa ett slutprov och sanktioner om man inte genomför det, inte minst mot bakgrund av den situation som vi ser i Stockholms förorter där alltför många kvinnor och ungdomar kämpar för sin frihet att själva kunna bestämma över sina liv och sin fritid och kunna vara jämställda med alla andra i vårt land. Även om samhällsorientering i sig inte löser alla problem, långt ifrån, är det en mycket viktig signal att skicka till alla människor om vilka värden som bär vår stad. Majoriteten får inte svika alla de kvinnor och ungdomar i vår stad som kämpar för sin frihet dagligen. Samhällsorientering är ett första steg mot det, och majoriteten måste våga ta striden för dessa kvinnor och ungdomar.

Anförande nr 187
Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag är helt enig med dig om att vi måste ta striden för jämställdhet och för att kvinnor ska få egen makt och den frihet som en egen försörjning innebär. Samhällsorienteringen kan absolut utökas, och vi kommer att utöka det uppsökande arbetet riktat mot samhällsorientering. Jag tycker inte att det är ett seriöst förslag att föreslår en obligatorisk samhällsorientering utan att lägga till de resurser som det kräver.

Däremot tycker jag att Kristdemokraterna brister ganska mycket i sin jämställdhetsanalys när de väljer att ta bort satsningar på en sammanhållen utbildning för kortutbildade som i stor utsträckning skulle rikta sig mot just de kvinnor som står allra längst från arbetsmarknaden. Man väljer också att ta bort de resurser som läggs på att ha en extra uppsökande verksamhet mot den målgruppen. Är det någonting

som är en jämställdhetssatsning är det att ge kvinnor möjlighet till egen försörjning och ett arbete på svensk arbetsmarknad. Det är så vi bygger ett Stockholm för alla.

§ 7 Rotel III Arbetsmarknads- och idrottsroteln

Idrottsnämnden

Anförande nr 188
Borgarrådet B j u g g r e n (S): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Idrott och motion är viktigt för stockholmarna. Det innebär glädje, spänning och gemenskap för stadens barn och unga och också för föräldrarna som får se sina barn utvecklas och växa som människor och inte minst för motionärerna som får njuta av Stockholms natur och vatten sommartid och snön och isarna under vintern. Vår stad sjuder verkligen av idrottsaktiviteter och stora och mindre evenemang vecka in och vecka ut. Förra året utsågs vi till årets idrottskommun, och i år till årets evenemangsstad.

Stockholm har ett rikt idrottsliv, och det är jag som idrottsborgarråd stolt över. Vi vet också att idrott ger mervärden både för individer och för vårt samhälle. Vår folkhälsa förbättras, barn som idrottar presterar bättre i skolan och unga som är föreningsaktiva får ett större nätverk. Samhällets tillit ökar också, och det är någonting som jag tror att vi alla behöver mer av. Det är inte bara bra, utan det är också smart att satsa på idrott.

Stockholm är som sagt en fantastisk idrottsstad, och vi ligger i framkant på många sätt. Men alla stockholmare rör tyvärr inte på sig lika regelbundet, och vi ser stora skillnader. Vi ser skillnader i fysisk aktivitet som löper mellan inner- och ytterstad, mellan pojkar och flickor och mellan personer med olika typer av funktionsvariationer. Vart tionde barn i Stockholm har tvingats avstå från idrott för att de inte har råd, och det kan vi aldrig acceptera. Därför har vi också ökat föreningsstödet för att föräldrarnas plånbok inte ska styra barns idrottande. Vi har satsat på mer öppen, spontan verksamhet, framför allt för de barn som står långt från idrotten, och vi har utökat den avgiftsfria simskolan inte bara på sommarloven utan på alla lov för att öka simkunnigheten i hela staden.

I år går vi vidare. Vi har en satsning på att stärka områden där föreningslivet kan behöva hjälp för att starta upp. Vi stöder 4H-gårdarna med nya stöd för att de ska kunna stärka Stockholmsbarnens tillgång till natur och djur. Vi stärker också trygghetssatsningarna i våra simhallar, framför allt i Eriksdalsbadet.

Bristen på idrottsytor i vår stad är fortsatt en utmaning. Därför anslog vi en extra idrottsmiljard när vi vann valet. Nu fortsätter vi med ytterligare investeringar för att bygga i kapp bristen. De kommande åren gör vi miljardinvesteringar i stadens badhus för att de ska vara tillgängliga för framtida generationer stockholmare både för träning och för rekreation. Men ingenstans i Stockholm har stockholmarna lika långt till bad sommartid som runt Järvafältet. Det är därför som vi nu påbörjar den viktiga satsningen på ett utomhusbad just där för att alla stockholmare även sommartid ska ha samma tillgång till fysisk aktivitet och idrott i sitt närområde.

Det är en progressiv idrottspolitik som jag är stolt över, men vi kommer att behöva fortsätta att jobba hårt för nå målen med ett rikt utbud och högre tillgänglighet för alla stockholmare. Det är så vi bygger en idrottsstad för alla. Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 189
B o S u n d i n (M): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Idrotten i Stockholm står inför stora utmaningar i en växande stad. Moderaterna fortsätter att satsa på idrott för barn, ungdomar och funktionsnedsatta och på breddidrotten. Målet är att vi ska få en bättre folkhälsa. Vi ska jobba enligt det gemensamma idrottspolitiska program som Alliansen tog fram emot dåvarande opposition, och vi kommer att jobba med prioriterade målgrupper. Vi tycker att man ska satsa extra mycket på funktionsnedsatta, flickor med utländsk bakgrund, äldre tonåringar och barn och unga i socioekonomiskt svaga familjer beroende på att de är i stort behov av att få fysisk träning och komma in i en gemenskap.

Vi kan också konstatera att idrottsföreningar utgör en väldigt vital del av civilsamhället. Det handlar inte bara om motion och idrott, utan de är också en viktig integrationskraft i många av våra områden. Kunde vi få fler att jobba och verka inom idrotten skulle vi få mindre problem med utanförskap och mer trygghet i våra områden, främst i ytterstaden. Därför är möjligheterna till spontanidrott viktiga, och motion är viktigt i Moderaternas Stockholm. Vi satsar extra på spontanidrotten. Där startade vi ganska många verksamheter, speciellt i ytterstaden, under alliansåren. I vår budgetreservation för 2017 prioriterar vi därför arbetet med att skapa flera idrottsytor i växande stadsdelar.

Vi har också några förslag som skulle gynna idrotten och ge mer effekt för pengarna. Vi föreslår till exempel att Stockholms stadion förs över till SGA Fastigheter från idrottsförvaltningen för att få en större beläggning av evenemang bland annat. I dag står den tom stora delar av året och kostar rätt mycket pengar för idrottsförvaltningen. Man ska dock komma ihåg att vi ska garantera breddidrott och sådana saker som redan finns där i dag. Det är inte fråga om antingen eller, utan både och.

Vi tycker också att det är väldigt viktigt med motionsspår. Det finns ca 19 stycken runt om i staden. Vi tycker inte att det är bra att de ligger utspridda på våra stadsdelar. Det är väldigt olika hur stadsdelarna har möjlighet att underhålla dem.

Slutligen vill jag påstå att idrottsmiljarden är bra på papperet om den går till investeringar. Jag återkommer till vad som har hänt.

Bifall till Moderaternas budgetreservation!

Anförande nr 190
A n d e r s L i n d e l l (MP): Jag är glad att kunna säga att vi för tredje året i rad presenterar en stark idrottsbudget för Stockholm. Vi gör viktiga investeringar i våra anläggningar, men vi gör också smarta satsningar för att de ska kunna komma alla stockholmare till del.

Alla här inne vet nog hur bra idrotten kan vara för att främja integrationen i Stockholm. Den ger oss demokratiska och sociala sammanhang, och den ökar vår hälsa. Därför är det en bitter ironi att segregationen i Stockholm syns så tydlig i tillgången på idrott. För att bryta den här onda cirkeln behöver vi en ambitiös och rättvis idrottspolitik. Idrottsfrågor handlar om rättvisa därför att våra investeringar

påverkar vår hälsa och hur hälsan ser ut i olika delar av Stockholm men också för att idrottspolitiken berättar vems intressen vi tar på allvar och vem vi inte lyssnar på. Under mandatperioden har vi investerat 1 miljard i nya anläggningar. Det mesta har gått åt till åtgärda bristande underhåll från tidigare mandatperioder, men vi har också kunnat komma med nya, kreativa och viktiga förslag. Jag skulle vilja nämna några.

Bland annat bygger vi ett utomhusbad på Järvafältet, som borgarrådet Bjuggren sade tidigare. Det är en satsning som det finns en ganska bred enighet om, men för att den skulle bli byggd krävdes det en majoritet som vågade satsa på idrott och ville satsa på ytterstaden.

På samma tema utvecklar vi Vårbergs IP och ger därmed södra Stockholm ett helt nytt idrottscentrum som också kan bli en hubb för de idrottsföreningar som finns och verkar där redan i dag.

Vi bygger också nya sorters anläggningar. Den största av dem är skridsko- och bandyhallen som vi bygger i söderort. Den ger helt nya träningsmöjligheter för bandyn och frigör tid för hockeyn och framför allt för konståkningen.

Som jag sade i början handlar det inte bara om att bygga nytt, utan det handlar också om att se till att alla stockholmare kan ta del av det vi bygger. Vi fortsätter att utveckla idrottskoordinatorerna som hjälper föreningslivet i ytterstaden att tillgodose idrottsbehovet. Men det handlar inte bara om plats och var man bor. Det är inte den enda viktiga faktorn för hur väl man kan ta till sig idrottslivet.

Sedan tidigare har idrotten svårt att inkludera framför allt unga transpersoner och unga hbtq-personer över lag, och det är ett fortsatt problem. Vi har jobbat med detta under de två år som har gått. Vi har tagit fram en handlingsplan och en checklista för att de anläggningar vi bygger ska ta till vara och välkomna alla. Vi fortsätter att erbjuda föreningars ledare bättre fortbildning. Åkeshovshallen, som vi renoverar nu, blir den första i staden att hbtq-certifieras.

Det finns alltså två viktiga steg i det här, och jag är stolt över att vi tar båda. Vi bygger nytt, och vi anpassar stadens verksamheter så att alla känner sig välkomna. Därför är jag stolt över att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 191
M e h d i O g u z s o y (V): Ordförande, fullmäktige och åhörare! I dag kommer vi att fatta beslut som kommer att påverka dagens och morgondagens stockholmares hälsa i positiv riktning. Vi ska bestämma budgeten för idrott och hälsa. Vårt fokus ligger på att göra motion och rörelse mer jämställda, mer jämlika och mer tillgängliga. I dag finns det stora skillnader i vår stad när det gäller om man utövar fysisk aktivitet eller inte. Det beror på om man är medlem i en idrottsförening eller inte eller om man har funktionshinder eller inte. Vilket kön man tillhör påverkar också människors idrottsaktiviteter.

Vi har en väldigt bra bild av vad som fungerar bra och vad som inte fungerar bra på idrottsområdet. Barn i välbärgade områden i kommunen är medlemmar i en idrottsförening i större utsträckning än barn i förorterna. Idrottsaktiviteter, invester-

ingar och satsningar är inte helt jämställda. Funktionshinder begränsar människors möjligheter att optimalt utnyttja stadens utbud av olika idrottsaktiviteter. Det finns till exempel stora skillnader i simkunnighet i kommunen.

Vi har stora utmaningar att radera olika orättvisor som tyvärr också omfattar idrottsområdet. Men vi har också en politik och verktyg att eliminera dessa orättvisor. Det idrottspolitiska programmet är ett bra dokument för att bekämpa de existerande orättvisor och skillnader som finns i vår stad. Varje satsad krona på att få medborgarna att delta i rörelse och motion är en väl investerad krona. Det är bra för samhället och inte minst för individen. Det är också den bästa medicinen för att förebygga ohälsa och skydda sig mot icke önskvärda sjukdomar som fetma, diabetes, hjärt- och kärlsjukdomar och rörelseorgansproblem.

Motion och hälsa förbättrar den mentala hälsan avsevärt. De senaste studierna och forskningsrönen visar att fysisk aktivitet är den bästa medicinen för att hålla knoppen fräsch och redig. Om våra barn och ungdomar vänjer sig vid att utöva fysiska aktiviteter i tidig ålder har de förmodligen alla fått en idrottskultur som de sedan kan ha glädje av genom hela livet.

Ordförande! Med dessa ord vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till budgetbeslut.

Anförande nr 192
R i c h a r d B e n g t s s o n (L): Ordförande, fullmäktigeledamöter och en och annan åhörare! Idrottspolitikens viktigaste uppgift är att möjliggöra för barn, ungdomar och vuxna i Stockholm att röra på sig och idrotta. Det tillhör infrastrukturen i en stad att det ska vara lätt att motionera.

Stockholm har ett brett och rikt föreningsliv som bärs av ovärderliga ideella krafter. Vi är många som kan vittna om att föreningarna, förutom att man där får ägna sig åt en fritidsverksamhet, också erbjuder en miljö där man blir sedd, där man får vara en del av en grupp och där man får möjlighet att ta gemensamt ansvar för en verksamhet. Och för många innebär det också en möjlighet att tidigt få öva sig i och utöva ledarskap och demokrati. I relation till de ideella krafter och frivilliga eldsjälar som bär föreningslivet är kommunen och det offentliga blott ett komplement.

Men även om idrotten i grund och botten vilar på demokratiska värderingar finns det också exempel på en grogrund för sådant som är helt oacceptabelt. Våld och hot i samband med idrottsevenemang ska inte få förekomma. Vi har stora problem med otrygghet och brottslighet i samband med till exempel fotbollsmatcher. Säkert behöver polisen göra mer och få ytterligare befogenheter för att få bukt med de problemen, men i grund och botten handlar det om att vi som enskilda måste markera mot den romantisering av våld och slagsmål som uppenbarligen frodas i vissa miljöer. Här måste gälla nolltolerans. Ett tungt ansvar vilar också här på klubbarna själva, men staden skulle också kunna göra mer. Vi vill därför i vår budget öka stödet till Program Supporter som syftar till att stödja fotbollsklubbarnas eget arbete för att förebygga våld och trakasserier.

Tryggheten måste självfallet också gälla på stadens egna anläggningar. Inte minst på Eriksdalsbadet har vi det senaste året haft upprepade problem med sexuella trakasserier som staden inte klarat av att stävja. Att könssegregera bubbelpoolerna sänder helt fel signaler och ökar inte tryggheten. Majoriteten vill möta problemet genom att anställa fler medarbetare, men utan en tydlig styrning och klara riktlinjer om vilken ordning som ska gälla kommer det bara att vara ett slag i luften.

Stockholm har växtvärk. Det föds många barn, och många människor flyttar hit. Det gör att pressen på våra anläggningar är stor. Det verkar som om att vi alltid ligger lite efter när det gäller att bygga ut kapaciteten i idrotts- och simhallar. Här har majoriteten höga ambitioner. Jag tror dock att prioriteringarna när det kommer till anläggningarna behöver bli ännu tydligare. Vi föreslår att staden påbörjar förberedelserna för att anlägga ytterligare minst en ny simhall som ska kunna öppna under nästa mandatperiod.

Staden har ett problem med att planera anläggningar och renoveringar. Ofta blir de väsentligt dyrare än planerat. Det tror jag att vi får anledning att återkomma till.

Med detta vill jag yrka bifall till Liberalernas budget för idrottsnämnden.

Anförande nr 193
M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Vi har i dag en akut brist på inomhushallar i Stockholm. Vänsterstyret har lovat att det ska byggas fler hallar, men vi är ändå tveksam till om det verkligen kommer att ske under den här mandatperioden. Det är en fråga som vi kommer att få återkomma till under valrörelsen.

Det är enormt viktigt att man kan aktivera sig, inte minst för folkhälsan. Med tanke på hur mycket skatt som stockholmarna betalar får man väl ändå se det så att det är en stor skam att många helt enkelt inte ges möjlighet att aktivera sig eftersom det inte finns tider i våra idrottshallar. Det finns inte heller normala tider för stockholmarnas barn att kunna aktivera sig. Det är Sveriges huvudstad vi talar om. Det är inte bara vänsterstyrets fel, utan även Alliansen får ta på sig ansvaret för den här enorma bristen på inomhushallar.

Att våra ungdomar kan aktivera sig, inte minst på vintern, är en mycket viktig fråga. Vad händer med unga människor som kanske spelar fotboll eller basket på sommaren? Sedan kommer vintern, och då har de inga möjligheter att syssla med sin favoritidrott. Risken att de hamnar i olämpligt sällskap och sysslar med betydligt sämre saker än att idrotta ökar markant. Därför är det här en enormt viktig fråga. Sverigedemokraterna vill bygga idrottshallar. Vi vill också bygga flera fullstora idrottshallar för till exempel fotboll.

Låt oss gå vidare till våra simhallar och badhus. Där har vi ett stort problem med sexuella ofredanden, som föregående talare också nämnde. Dessa ofredanden utförs uteslutande av utländska män och ungdomar som kommit till Sverige. Här vill Sverigedemokraterna helt enkelt att vi inför id-kontroller på våra badhus för att lättare kunna stävja den här typen av ofredanden och för att lättare kunna straffa de här våldtäktsmännen och porta dem från kommunens fastigheter.

Våra barn rör sig mindre och mindre. Ett område där barn måste ges möjlighet att röra på sig mer är på våra skolgårdar. Då är det direkt olämpligt att vi bygger igen våra skolgårdar med skolbaracker. Låt våra skolgårdar vara öppna så att våra barn ges möjlighet att aktivera sig på skoltid och efter skoltid.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas förslag till budget för 2017.

Anförande nr 194
J o h a n F ä l l d i n (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Idrott är gemenskap, idrott är motion och idrott ska vara tillgänglig för alla. Idrottsrörelsen är en tillgång och bör få chansen att bidra ännu mer än i dag till integration och en meningsfull fritid för fler. Stockholm är en växande stad. Det ställer krav på hur vi planerar för behovet av idrottsanläggningar. I det arbetet är varje kvadratmeter värdefull. Därför måste vi också vara kreativa.

Centerpartiet vill inventera takytor och underutnyttjade platser i staden som kan användas för nya idrottsanläggningar. Vi förordar att idrottsnämnden utreder möjligheten att använda en del av de bergrum som staden förvaltar för idrottsändamål, och i samverkan med övriga kommuner i länet bör staden undersöka lämpliga platser för att möjliggöra längdskidåkning också sommartid.

Centerpartiet vill också se fler bad i staden. Med enkla medel, som att montera badstegar på den befintliga strukturen, kan fler säkra och tillgängliga bad skapas. Vi föreslår också att nya flytande citybad uppförs.

Ordförande! Att tillgängliggöra idrott för fler handlar också om att använda stadens resurser effektivt. Det kan handla om att sätta in kodlås i idrottshallar, det kan handla om att låta privata aktörer driva de elva gym som i dag drivs i kommunal regi och det kan också handla om att släppa in fler sponsorer. Det finns en lång rad stora idrottsanläggningar i Stockholm som återkommande exponeras i samband med elitidrott. Här bör möjligheten till sponsring i högre utsträckning tas till vara. På så sätt kan mer resurser gå till breddidrott och ungdomsverksamhet.

Ordförande! Idrotts- och friluftsliv ska också vara hållbart. Därför vill vi också genomföra energieffektiviserande åtgärder på stadens idrottsanläggningar. Det minskar miljö- och klimatpåverkan, och i slutändan minskar det också kostnaderna. Ett levande friluftsliv bör också ske i samklang med naturen. Problem med exempelvis miljögifter från båtbottenfärger och liknande bör minskas, exempelvis genom uppförande av spolplattor. Samverkan bör ske med närliggande kommuner för att främja ett levande och rörligt friluftsliv.

Med de orden vill jag yrka bifall till Centerpartiets budgetförslag.

Anförande nr 195
S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Häromdagen var jag på besök i en skola i Skärholmen där jag pratade med Norhen, en 15-årig pojke, om hans framtidsdrömmar. Han drömde om att bli fotbollsspelare, inte en helt ovanlig dröm för en tonårskille, tänker ni kanske, men hans resonemang om varför det var det han

ville bli säger något viktigt om idrottspolitiken. Han berättade att fotbollen var hans sätt att komma in i det svenska samhället och få vänner när han var ny i landet.

Stockholm tar emot många barn som är nya i landet. Det är barn med behov av en meningsfull fritid, vänskap och gemenskap som alla andra barn. Idrotten är en arena där band kan skapas mellan nya och etablerade stockholmare utan att språket utgör ett hinder. Att idrotta främjar både den fysiska och psykiska hälsan. Därför är det så viktigt att idrottslivet i Stockholm är jämlikt och tillgängligt för alla. Tyvärr kan vi i dag se att det finns stora skillnader i vilka som idrottar. Det är färre flickor än pojkar, det är färre från förorterna än från innerstaden och det är färre med funktionsnedsättning än utan.

Under året har nämnden arbetat med genusbudgetering och jämställdhetsintegrering. Vi har fått tydliga siffror på hur idrottsnämndens resurser fördelas utifrån kön. Vi kan se att resurserna, både till föreningsidrotten och till idrott och motion totalt, till största delen tillfaller män. Att göra ojämställdheten synlig är ett första steg för att kunna göra någonting åt den. Nästa steg är att vi politiker tar ansvar för att resurser delas lika.

Vi satsar extra på att nå underrepresenterade grupper. Därför ska idrottsnämnden arbeta för att nå flickor med utländsk bakgrund, personer med funktionsnedsättning samt andra barn och ungdomar som inte idrottar i dag. Det ska ske genom riktade satsningar och samverkan med idrottsförbund och idrottsföreningar. Vi fortsätter arbetet med tydliga ytterstadssatsningar för att alla i Stockholm ska ha samma förutsättningar att idrotta och motionera oavsett var i staden de bor.

För att uppnå en jämlik idrottsverksamhet måste den också vara fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det är ett ansvar som vilar på både nämnden och på de idrottsföreningar som får stöd av staden. Vi vet att det inte är en självklarhet i dag för till exempel hbtq-ungdomar att söka sig till idrotten. Könsuppdelade omklädningsrum och lag, machoideal och homofobi skapar hinder. Därför har nämnden fått i uppdrag att etablera rutiner för att följa upp hbtq-personers upplevelser av verksamheternas utformning och bemötande. Av samma anledning satsar vi på att öka tryggheten i simhallarna.

En jämlik idrottspolitik är en förutsättning för ett Stockholm som håller samman. Jag är stolt över att den rödgrönrosa majoriteten med årets budget tar flera viktiga steg i den riktningen.

Bifall till den rödgrönrosa budgeten!

Anförande nr 196
M i k a e l V a l i e r (KD): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare och den samlade världspressen! Jag älskar Stockholm. Som idrottsborgarrådet säger har vi en fantastisk idrottsstad med bredd och elit för dig, mig och alla andra. Det borde i alla fall vara så. Jag älskar fortfarande Stockholm, men vissa saker är på väg att gå snett. Det börjar bli tjatigt, men ni i majoriteten måste ta ett eget ansvar för alla de hallar och anläggningar där kostnaderna bara skenar. Upphandlingar som inte ger ett enda anbud eller där bara en enda leverantör uppfyller skallkraven är inte bra.

För oss kristdemokrater är det också viktigt att vi inte missar att planera in idrottsmöjligheter i nya stadsdelar och nya bostadsområden, och vi måste underlätta för andra aktörer att hjälpa till. Nu tycks även goda initiativ försvåras, till exempel när det gäller KFUM:s tänkta hall vid Norrtull. Hur ska det gå med den? Och glöm inte att bygga in idrottsmöjligheter i Södra Skanstullsområdet när det nu går ut på samråd och planeras! Och inte en enda befintlig skolidrottshall har öppnats för aktiviteter utanför skoltid under 2016, fast det var så vi hade tänkt.

Det finns en stor budgetpost i majoritetens papper som Heter jämlikt idrottande och välkomnade anläggningar. Vad är det? Det kan inte ens förvaltningen svara på trots att vi har frågat flera gånger. Vi får god dag yxskaft som svar på den frågan. Det man inte kan redogöra ska man inte heller avsätta pengar för. Det blir fånigt, tycker jag. Men majoriteten gillar byråkrati och plakatpolitik. Har man lovat jämställdhet inför valet skriver man det i budgeten, och sedan gör man inte så mycket mer. Måtte väljarna också förstå det.

Apropå att lova saker inför valet vill jag säga att inför valet 2014 lovade en majoriteten här i stadshuset att bygga färdigt skateboardparken i Högdalen. Jag citerar slumpvis Miljöpartiet: Vi har avsatt 10 miljoner kronor i vår budget för detta och skulle om det blev maktskifte kunna påbörja det arbetet redan nästa år.

Men nu när vi ser att antalet tjejer som skejtar ökar dramatiskt och nu när vi ser det sköna arbetet där ett växande antal ensamkommande ungdomar ges möjlighet att åka bräda är det bara Kristdemokraterna som håller det löftet och har avsatt medel för det för tredje året i rad. Bara en halv park står klar, och jag ber er: Låt oss bygga klart den så att den kan användas fullt ut. Kom igen! Öppna plånboken!

Fullmäktigeledamöter! Stockholm förtjänar en sund och konstruktiv idrottspolitik. Därför yrkar jag bifall till den kristdemokratiska budgetreservationen.

Anförande nr 197
M e h d i O g u z s o y (V): Ordförande! Nu har vi hört samtliga partiföreträdare på idrottsområdet uttala sig och hålla sina anföranden. Egentligen finns det inte så stora skillnader om man bara fokuserar på retoriken, men i praktiken ser det tyvärr inte likadant ut. Tänk om vi också skulle stå bakom alla de satsningar som samtliga från höger till vänster vill göra så att man gav långsiktiga förutsättningar för Stockholm att idrotta och motionera. Men så ser det inte ut, som sagt.

Vi blev angripna för att löftena om Högdalens skejtpark inte har hållits enligt KD. Jag vill påminna dig om att det var din egen majoritet som gjorde en justering när det skulle beslutas om att bygga en skejtpark ute i Högdalen. Rätt ska vara rätt. Det finns massor av utmaningar. Vi anser kanske inte att det är prioritet nummer ett bygga ut skejtparken i Högdalen just nu.

De andra partierna på högerkanten skryter om sina satsningar, men om man tittar på de budgetförslag som de har lagt fram kan man se att de vill göra nedskärningar på mellan 25 och 45 miljoner i driftsbudgeten. Då undrar jag hur ni ska kunna få alla dessa vackra ord att bli verklighet i praktiken. Det är några stillsamma funderingar som jag har.

Anförande nr 198
M i k a e l V a l i e r (KD): Det må vara hur som helst med hur det såg ut före valet 2014, likafullt fanns det en majoritet inför valet 2014 att bygga klart den. Ert parti var väldigt aktivt både lokalt i stadsdelsnämnden och här i idrottsnämnden, och det har ändå inte blivit så. Det är lätt att skylla på föregående majoritet när man själv har lovat något och sedan hoppar av. Vad tänker ni göra sedan?

Anförande nr 199
M e h d i O g u z s o y (V): Ni hade möjlighet att bygga när ni satt vid makten och beslutade. Vi reserverade oss mot beslutet att man skulle göra en halvdan investering där ute kring Högdalens skejtpark, men på grund av att kostnaderna skenade i väg gjorde man den mindre. Man skar ned det ursprungliga förslaget betydligt. Det finns en del eftersatta områden efter att ni styrde staden i åtta år. Ni gjorde till exempel inte de underhållsinvesteringar som vi måste prioritera för att hålla igång de verksamheter som måste hållas igång.

Anförande nr 200
B o S u n d i n (M): Ordförande! Jag fortsätter där jag slutade mitt förra anförande och konstaterar att vi står inför stora investeringar när det gäller hallar och anläggningar. Moderaterna fortsätter att prioritera att vi måste ha lägre investeringskostnader, det vill säga få fler anläggningar för de pengar vi har tillgängliga. Vi måste också samarbeta med externa aktörer som vill investera och aktivera sig. Där finns det en fundering. Socialdemokraterna brukar inte vara så skeptiska till privata alternativ normalt, men det känns som om ni är lite bakbundna av era socialistiska kamrater i de övriga tre partierna. Är det så? Man nämner inte privata alternativ eller driftsformer någonstans i budgeten.

Sedan kommer jag tillbaka till den höga svansföringen när det gäller den så kallade idrottsmiljarden. Det var så redan före valet 2014, och det har varit så varje budgetdebatt. Man pratar om investeringar i nya anläggningar på 1 miljard över fem år. Det tycker vi är jättebra om det blir några anläggningar. Problemet är att ni inte kan prioritera och inte hålla budget. Hittills, på bara två år, har 550 miljoner av den här miljarden gått till kostnadsfördyringar på anläggningar som beslutades om redan under allianstiden. Det är 0 kronor i nya anläggningar. Hur kan det förklaras?

Jag tycker att säkerhet och trygghet i våra badhallar är viktigt. Vi tycker att det är oansvarigt att man bara rycker på axlarna åt det som händer på Eriksdalsbadet. Vi satsar 5 miljoner på ökad trygghet. Och vi vill också göra det väldigt tydligt och klart att om det sker förbrytelser där man angriper kvinnor och tjejer måste förövarna portas. Man ska inte hänvisa tjejer och kvinnor till separata pooler och separata badtider. Det är fel väg att gå.

Vi står inför stora investeringar när det gäller renoveringar av våra badanläggningar. Det handlar om många hundratals miljoner. Vi tycker att man måste ta fram alternativ för att bygga nya simhallar i till exempel Vällingby och Västertorp i stället för att renovera. Vi vet hur dyrt det är, och det kommer inte att bli billigare med de inköpsrutiner som finns och eftersom man har svårt att få in anbud.

Vi tycker också att det är viktigt att vi satsar på breddidrotten. Då gäller det att prioritera just breddidrotten.

Bifall till Moderaternas budgetmotion!

Anförande nr 201
Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är lätt att stå och prata om fördyrningarna, men sanningen är att vi har råd att göra de investeringar som vi gör bland annat i de fullstora hallarna för att vi har investerat nästan ½ miljard per år. Vi är ense om att kostnadskontrollen behöver öka, och det var jag med din företrädare Regina Kevius också. Under den tid ni styrde ökade kostnaderna för Engelbrektshallen med 30 procent, Skanstullshallen med 30 procent och Smedshagshallen med 62 procent. Det här är ingenting som har kommit med den nya majoriteten, utan det är ett arbete som måste göras.

I övrigt innebär er budget en nedskärning av det mesta i idrottspolitiken inklusive det som vi har varit överens om i det idrottspolitiska programmet, det vill säga satsningar mot dem som inte idrottar. Ni vill inte ha några idrottskoordinatorer, ni vill inte att vi stärker verksamheten riktad till nyanlända, ni vill ta bort ytterstadssatsningen och för tredje året i rad vill ni sänka föreningsstödet. Totalt sett skulle vi vara uppe i 45 miljoner mindre till Stockholms föreningsliv. På vilket sätt stärker det breddidrotten i Stockholm?

Anförande nr 202
B o S u n d i n (M): Det finns en hel lista på kostnadsfördyringar som sker nu sedan maktskiftet. Det är alarmerande. När det gäller idrottsbudgeten handlar det om 3 procents skillnad mellan vad ni föreslår och vad vi vill genomföra. Vi anser att man inom ramen på respektive förvaltningar, inklusive idrottsförvaltningen, kan rymma de saker som ni satsar på specifikt. Det kanske är en anpassning till era kollegor i majoriteten för att det ska se snyggt ut med nya grupper, nya kommissioner och nya nätverk för att man ska träffas mycket mer, dricka kaffe och käka mazarin i stället för att satsa på kärnverksamheterna inklusive idrotten.

Anförande nr 203
M e h d i O g u z s o y (V): Jag tänker ställa några frågor till dig. På vilket sätt anser du att det kommer att gagna stockholmarna om man privatiserar och avvecklar stadens gymanläggningar? Jag vill få klarhet i det. Jag vill också påminna om att i dag drivs Högdalens simhall på entreprenad, och det genomförde ni. Det upplägg där man upphandlade och konkurrensutsatte den gör att staden betalar minst 1 miljon kronor extra varje år jämfört med om man skulle driva den i egen regi.

Du pratar varmt om privata initiativ för att råda bot på de problem som idrottsrörelsen och vi brottas med. Vilka företag står i kö för att till exempel bygga en simhall av filantropiska och altruistiska skäl? Kan du delge oss det?

Anförande nr 204
B o S u n d i n (M): Tack för frågorna! Vi vill frilägga de stora resurser som vi nu lägger på gymmen i kommunal regi. De går dessutom med förlust. Det finns en marknad i dag som fungerar över hela staden i olika prisklasser och med olika

inriktningar som kan fylla det här utrymmet utan att det behöver vara en kommunal verksamhet. Vi pratar inte bara om företag när det gäller privat drift. Vi pratar lika mycket om stora och små föreningar som får driva anläggningar. Vi tror att det är mycket bättre, eftersom de är närmare verkligheten, än att vi som en stor förvaltning ska driva alla anläggningar.

Jag kan inte rada upp så många namn på privata företag, men det finns många stora investerare som gärna skulle investera i nya anläggningar, och det handlar inte bara om elitnivå utan även om breddnivå. De får ett stort pr-värde, inte minst i ytterstaden. Det finns intressenter. Min poäng är att vi behöver satsa stort i kommunen och dessutom få med privata företag för att klara de utmaningar som vi har. Det handlar inte om antingen eller, utan om både och. Men ni i Vänsterpartiet är ju tyvärr lite allergiska mot allt vad privat heter.

Anförande nr 205
S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Feministiskt initiativ kommer aldrig att förespråka en politik som går ut på att anpassa sig till en patriarkal agenda. Att män sätter upp hinder för kvinnor, till exempel att besöka badhus, är inte något som samhället kan börja anpassa sig efter. Däremot finns det andra skäl till varför kvinnor vill ha separata badtider. När jag träffar Tensta kvinnocenter eller kvinnonätverket i Skärholmens föräldraforum möter jag kvinnor som vill träffa andra kvinnor och bada med andra kvinnor. Det är en gammal beprövad strategi för kvinnor att träffas separat från män. Kvinnorörelsen har gjort det i hundratals år. Det jag ser nu är att man ofta reagerar när det här sker i just ytterstaden eller när det är invandrade kvinnor som vill träffa andra kvinnor separat från män men inte när det sker på till exempel Liljeholmsbadet, i kvinnojourerna eller i era egna partiers kvinnoförbund. Jag undrar helt enkelt om du tycker att det här är ett problem oavsett var och när det sker.

Anförande nr 206
B o S u n d i n (M): Ja, jag tycker att det är ett problem om vi inte står upp för de grundläggande värderingar vi har i samhället inklusive Stockholm. Det ska vara jämlikt, och alla ska ha möjlighet att umgås och vistas i olika sammanhang. Därför är det inte okej att man separerar män och kvinnor i badhus eller idrottsanläggningar för att det finns vissa män och pojkar som trakasserar kvinnorna. Då måste man angripa pudelns kärna och inte flytta på kvinnorna för att de ska hålla sig undan från det här problemet. Vi måste lösa det grundläggande problemet. Det tycker jag.

Anförande nr 207
S o p h i a G r a n s w e d (M): Herr ordförande, kära kommunfullmäktigeledamöter och alla åhörare! Det finns en sak som jag tycker är fantastisk och bra med den här debatten. Vet ni vad det är? Det är att vi i grunden är överens om en sak, nämligen att idrott, träning, hälsa och rörelse är väldigt viktigt för våra barn och unga och för alla människor. Jag tycker att alla har kommit med mycket kloka inlägg i debatten, men det finns en sak som skiljer Moderaterna och Alliansen från majoriteten. Det är att vi moderater gärna ser att fler aktörer får vara med och utveckla Stockholm idrottspolitiskt och för att se till att Stockholm blir en ännu bättre stad för alla. Jag pratar om föreningar, företag och olika privatpersoner som vill vara med och bidra och utveckla idrotten och rörelsen i Stockholm.

Under lunchen i dag pratade jag med en kollega i lunchrummet, Bosse från Vällingby. Han berättade att i Vinsta i Vällingby har en ny förening dragit igång ett hus som heter House of stars. Det är ett helt privat initiativ. Det är olika personer som har bildat en förening. I House of stars utövar man nu gymnastik, parkour, musik och sång. Det är som ett stort kulturhus på 5 500 kvadratmeter. De har fått pengar från både privatpersoner och företag som har gått in för att finansiera detta. Jag är övertygad om att de så småningom också kommer att vilja ha bidrag från Stockholms stad, men de har alltså startat det här helt själva. Det är det jag saknar i majoritetens budget. Man nämner inte ens att det finns andra aktörer som kan vara med och bidra. Det här är ju ett helt fantastiskt exempel på vad som faktiskt går att göra tillsammans. Vi behöver vara fler. Vi i Stockholms stad kommer inte att klara den här utmaningen med idrottshallar och spontanidrottsytor helt själva, och då är det fantastiskt att kunna visa att det finns andra möjligheter. Jag hoppas att majoriteten öppnar ögonen för det.

Med det yrkar jag bifall till Moderaternas budget.

Anförande nr 208
Borgarrådet B j u g g r e n (S): Vi är helt ense om att fler måste vara med och bidra till ett levande Idrottsstockholm, och så har det varit i alla tider. Racketsporterna är ett tydligt exempel där marknaden i stort har burit sin egen verksamhet. Men skillnaden mellan majoritetens budgetsförslag och Moderaternas är att vi ser att även de som inte bär sig själva måste kunna vara med. Vi vill att fler ska kunna vara med även på bredden, och det är därför som vi tycker att det är viktigt med föreningsstöd, att vi ser till att 4H-gårdarna kan överleva i Stockholms stad, att vi har resurser för att stärka till exempel nyanlända ungdomars väg in i idrotten och att det finns satsningar riktade mot barn i ytterstaden så att de också får chansen att inte bara testa idrott utan också vara med i ett fungerande föreningsliv och kanske bygga upp nya föreningar. Allt det här vill ni ta bort i er budget. Ni vill bara att de som kan bära sig själva ska få komma till. Hur kommer det sig att bara de som har ekonomiska muskler ska få vara med och bidra i Moderaternas Stockholmsidrott?

Anförande nr 209
S o p h i a G r a n s w e d (M): Jag tror att du mycket väl vet att vi inte vill ta bort alla föreningsbidrag. Om man jämför exakta siffror skiljer det 3 procent mellan Moderaternas idrottsbudget och majoritetens. Däremot satsar Moderaterna dubbelt så mycket pengar på skolan. Det är en prioriteringsfråga. Vi ser gärna att fler aktörer är med och bidrar, men vi vill inte skära ned bidragen helt och hållet.

Anförande nr 210
M e h d i O g u z s o y (V): Jag vill bara göra ett förtydligande. När ni satt vid makten skulle ni bygga Brommahallarna med en så kallad OPS-lösning, men ni var tillräckligt kloka, till skillnad från era partikamrater i landstinget, för att inse att det skulle bli mycket dyrare med en sådan lösning än att bygga i egen regi. Ni bestämde att göra det i egen regi, vilket sparade många miljoner åt stockholmarna. Dessutom tycker jag att ni borde glädjas åt att vi har ett flertal miljoner mer i driftsbudgeten än vad ni hade. Med dessa medel kanske vi kan vaccinera stockholmare mot att bli sjuka eftersom de miljarder som man har plöjt ned i KS kommer att försämra

möjligheterna till sjukvård i staden i många decennier framåt. Ni borde egentligen glädja er åt att vi har mer i driftsbudgeten.

Anförande nr 211
S o p h i a G r a n s w e d (M): Det finns en sak som jag verkligen gläder mig åt, och det är fler privata aktörer faktiskt har kontaktat Stockholms stad och vill vara med och bidra. Även om du kanske inte känner till det just nu förs det dialoger med Socialdemokraterna i Stadshuset där det finns privata aktörer som vill vara med och finansiera idrottshallar, simhallar med mera. Men de kan inte enbart göra det, utan det handlar om att man bygger andra verksamheter i anslutning till detta. Det kan vara bostäder, förskolor och andra kommunala verksamheter i anslutning exempelvis till en idrottshall. Det är ett nytt sätt att tänka. Jag tror att det kan blir riktigt bra. Vi måste våga testa detta, och då handlar det om att de står för alla investeringskostnader om de bara kan få ett kontrakt på att de långsiktigt också kan få vara med driva verksamheten.

Anförande nr 212
A n d e r s L i n d e l l (MP): Tack för att du tar upp den här frågan, Sophia! Jag tycker att den är intressant. Det är egentligen Moderaternas enda idrottspolitiska fråga som inte innebär nedskärningar, och den handlar om att sälja ut anläggningar som vi har i Stockholm. Ni hade chansen att göra det i åtta år, och ändå blev det förhållandevis få tillfällen då man samfinansierade något eller upphandlade en verksamhet. Vad är det i er politik som har ändrats? Vad måste ni göra annorlunda för att det ska vara realistiskt att göra det i fortsättningen?

Anförande nr 213
S o p h i a G r a n s w e d (M): Det är nya kommunfullmäktigeledamöter från Moderaterna jämfört med för åtta år sedan. Jag hoppas, och jag vet, att det finns ett nytänk här. Och det finns det även hos Socialdemokraterna i Stadshuset. Man måste våga testa nya lösningar. Det finns mycket starka aktörer som vill vara med och bidra och som har gjort det i andra kommuner, och det har visat sig vara mycket lyckosamt.

Anförande nr 214
G u l a n A v c i (L): Herr ordförande! Jag vill tala om tryggheten i det offentliga rummet. Allt fler stockholmare, framför allt kvinnor och unga tjejer, känner sig inte trygga i vår stad längre. Det senaste årets debatt om sexuella övergrepp och tafsande i våra kommunala badhus har inte tagits på allvar av Socialdemokraterna och den övriga majoriteten. Vi liberaler har lagt fram konkreta förslag för hur vi ska säkerställa tryggheten för badhusbesökarna, men vi har konsekvent blivit nedröstade.

Majoritetens signal till kvinnorna är att man inte står upp för deras rätt till trygghet och rörelsefrihet. I stället svarar man på problemet med sexuella övergrepp med att införa könssegregerade badpooler. Att den rödgrönrosa majoriteten väljer den enkla vägen och löser problem med sextrakasserier med hjälp av könssegregation i stället för att porta tafsarna gör mig riktigt upprörd. Jag besökte Eriksdalsbadet med min åttaåriga son under höstlovsveckan. Vi tänkte börja med lite bubbelpool, men min förvåning var stor när vi kom in till äventyrsdelen och såg två stora skyltar där kvinnor hänvisades till vänster och männen till höger. I den ena poolen satt redan

män med småpojkar och i den andra kvinnor med småflickor. Jag sade till min son: Följ med mig till dampoolen! Men han vägrade.

Kan ni förstå vilken signal det skickar till barn när de möts av budskapet att det är onormalt att bada i en bubbelpool tillsammans med sin mamma eller pappa? Jag var väldigt upprörd, för de värderingar som jag jobbar med varje dag hemma med mina söner bidrar ni på er sida till att rasera i och med ett enda besök till Eriksdalsbadet.

Vi liberaler är tydliga: Vi vill se mer personal som håller uppsikt i badanläggningarna. Vi vill också ha en ordentlig säkerhetsgenomgång för att ta reda på vilka åtgärder som behövs för att kunna ta bort de här kvinnopoolerna. Vi vill att de etiska riktlinjer som har tagits fram för idrottsanläggningarnas personal förtydligas med hur man ska upprätthålla nolltolerans mot hot, våld och sexuella trakasserier.

Herr ordförande! Socialdemokraterna menar att separerade badpooler ska ses som att man utökar valfriheten för kvinnor. För mig handlar det här om allt annat än valfrihet. För oss liberaler är det en självklarhet att alla stockholmare, oavsett kön, ska ha lika stor rätt att röra sig fritt i samhället och leva sina liv som de själva önskar. Vi kommer aldrig att acceptera könssegregation som svar på stora samhällsproblem. Med detta vill jag yrka bifall till Liberalernas förslag till budget.

Anförande nr 215
Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag tror inte att Gulan Avci tror på att Socialdemokraterna inte tar det här på allvar. Jag tycker att det är synd att Liberalerna väljer det här tonläget i stället för en respektabel ton i den här debatten som är väldigt allvarlig.

Vi har tillsatt mer personal, och vi lägger ytterligare resurser på ytterligare personal. Det behövs nämligen mer resurser till mer personal, något som inte finns i Liberalernas budget. Tvärtom skär man ned på idrottsnämndens budget med 13 miljoner kronor.

Vi har ökat samarbetet med polisen, och vi har även gjort en trygghetsöversyn som fortgår. Vi väntar på besked om kameraövervakning, och vi tittar på möjligheter att stänga av personer som inte sköter sig på våra bad.

När det gäller frågan om just poolerna finns det, vilket jag är säker på att Gulan Avci vet, tre pooler på Eriksdalsbadet. Man kan helt enkelt välja, vilket är något som vi också i brukarenkäterna ser att våra besökare uppskattar. Man uppskattar att man får välja, och som Gulan Avci säkert också vet är det redan så att våra bastubad är uppdelade efter kön. Jag tror inte att hon vill förbjuda det.

Anförande nr 216
G u l a n A v c i (L): Jag tar de här frågorna på mycket stort allvar. Det är därför jag står här och påpekar vikten av att vi som lösning på svåra samhällsproblem inte tillåter att man könssegregerar män och kvinnor i våra offentliga badhus.

Emilia Bjuggren säger att ni tillsatte pengar, men då ska vi också vara tydliga med att säga att de pengar som ni avsätter i er budget bara räcker till att anställa 12 personal

till 16 badhus här i Stockholm. På vilket sätt skulle det förstärka beredskapen och personaltätheten i våra badhus?

Hon säger också att det här är ett sätt att lösa ett problem, men problemet är ju att hon när hon lanserade idén om separatistiska pooler själv uttalade i tidningarna att nu inför vi valfrihet för kvinnorna. Jag tror inte att de kvinnor och de unga tjejer som går till Eriksdalsbadet upplever att det här är valfrihet. De upplever att det här är en del i att faktiskt begränsa deras rörelsefrihet, och jag menar att det inte är rätt väg att gå!

Anförande nr 217
S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Jag undrar på vilket sätt man upplever det som ett tvång när det faktiskt är så att Eriksdalsbadet har tre bubbelpooler, varav en är för kvinnor, en är för män och en är blandad. Jag undrar därför på vilket sätt det är ett problem att det finns olika bubbelpooler för olika målgrupper när vi också har en könssegregation i omklädningsrummen. På vilket sätt skiljer sig bubbelpoolerna från omklädningsrummen där man kanske inte heller vill vara alltför nära män när man är som mest lättklädd?

Det är ingen i majoriteten som tror att separatism är lösningen på problemen; det är det ingen som har sagt. Vi måste ta sexuella trakasserier på allvar, och det har vi gjort. Vi har ökat satsningarna på trygghet i simhallarna. Vi satsar också väldigt mycket på jämställdhet och mänskliga rättigheter i övrigt, och jag tycker att det är anmärkningsvärt att Liberalerna talar sig varma för vikten av jämställdhet när det kommer just till simhallarna men inte när det kommer till skolan. Där vill de ju ta bort vår satsning på mänskliga rättigheter.

Anförande nr 218
G u l a n A v c i (L): Jag måste säga att jag är aningen förvånad över att den främsta representanten för Feministiskt initiativ kommer fram till talarstolen och tar replik på mig – och inte håller med mig. Jag tycker att det här är ett problem, därför att ni återkommer jämt till att jämföra och säger att män och kvinnor minsann inte delar ett gemensamt omklädningsrum. När man har den typen av argumentation och liknelse har man också visat att man inte förstår hur allvarligt det här är!

Du säger att det finns en tredje pool. Jag var där med min åttaårige son. De två könsseparerade poolerna låg i äventyrsdelen. Menar du att jag ska masa mig över till motionssidan till en gemensam pool med min son när han vill vara på äventyrssidan? Jag blir faktiskt chockad över din inställning i de här frågorna.

Du och ditt parti borde stå längst fram på barrikaderna och säga nej och aldrig acceptera den här typen av enkla lösningar som Socialdemokraterna har föreslagit. Ni borde vara de tydligaste i den här debatten, men ni har bara mjäkat med de övriga.

Anförande nr 219
M e h d i O g u z s o y (V): Jag tycker att det är lite sorgligt, Gulan Avci. I vanliga fall är Liberalerna duktiga på att markera mot rasistiska inslag i den här fullmäktigesalen. Men ditt anförande andas lite grann detsamma som inlägget från Sverigedemokraternas företrädare gjorde i den här debatten.

På vilket anser du att ni med mindre medel ska öka tryggheten? Som Emilia Bjuggren och några andra från vår majoritet påpekade: Vi genomför ingen könssegregering. Vi är inte bäst lämpade att detaljstyra hur våra simhallar ska bedriva sin verksamhet; vi ska ge dem möjlighet att på bästa sätt stävja sexuella trakasserier och andra trakasserier som eventuellt förekommer på våra bad. Vi kommer aldrig att acceptera att det är fritt fram att göra såsom man behagar bara för att man är fysiskt överlägsen någon annan på våra anläggningar.

Anförande nr 220
G u l a n A v c i (L): Herr ordförande! Låt mig vara väldigt tydlig mot Mehdi Oguzsoy: Jag tycker att du borde skämmas som jämför mitt anförande med Sverigedemokraternas! Du borde också skämmas för att du bidrar till att förstärka den intolerans och rasism som har brett ut sig i Sverige och i Stockholm på grund av att sådana som du och ditt parti, Vänsterpartiet, Feministiskt initiativ och Miljöpartiet med er kulturrelativistiska politik bidrar till att förstärka och skapa hätska stämningar.

Det är klart som fan – förlåt – att vi måste diskutera viktiga samhällsfrågor och samhällsutmaningar utan att hela tiden kletas ned med rasistkortet! Gå hem och fundera på hur du bidrar till det antirasistiska arbetet när du gång på gång med ditt parti i spetsen bidrar till att stämpla oss som vill lyfta fram viktiga samhällsfrågor och värnar om jämställdheten i Sverige och alla människors lika värde! När vi lyfter fram problem och vill göra något åt dem så kommer du och säger att det är rasistiskt att göra det. Jag tycker att du borde skämmas, Mehdi!

§ 8 Rotel VII Trafikroteln

Trafiknämnden
Stockholms Stads Parkerings AB
Stadsdelsnämnder: Stadsmiljö
Kyrkogårdsnämnden

Anförande nr 221
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande, ledamöter, stockholmare och åhörare! När Stockholm växer ska gång, cykel och kollektivtrafiken prioriteras. Biltrafiken behöver minska för att vi ska nå miljömålen. Det ger en bättre miljö, friskare luft och framkomligheten ökar. Jag är glad för den samsyn som finns när det gäller framkomlighetsstrategin, för det här gynnar Stockholm. Enighet är alltid bra i stora och viktiga frågor.

Arbetet med parkeringsplanen fortsätter. Syftet med den är att öka framkomligheten på Stockholms gator, minska trängseln och öka antalet lediga parkeringsplatser. Stombussarna ska komma fram, och vi tar ett helhetsgrepp kring stombusslinjerna i innerstaden och även linje 170 i ytterstaden. Vi utökar helt enkelt projekten till ytterstaden för att hela staden ska vara med.

För att skapa ett effektivare godsflöde gör vi förstudier för en samlastning när det gäller stadens egna varor. På så sätt kan vi minska antalet varutransporter, minska miljöpåverkan och öka framkomligheten ännu mer i Stockholm.

Nu inleder vi en stor satsning på ett grönare Stockholm, där vi satsar 300 miljoner kronor under tre år för att stärka framför allt ytterstaden med nya parker och gröna stråk, parallellt med ett högt bostadsbyggande.

Arbetet mot en ledande cykelstad fortsätter, och investeringstakten är hög. Nämnden kommer att skärpa övervakningen av felparkerade fordon i cykelfält – en nolltolerans. Vi tar fram förslag på utformningen av en cykelbro mellan Gamla stan och Tegelbacken, och vi tar de lyckade erfarenheterna från Götgatan för liknande åtgärder på Sveavägen.

Succén med våra gågator, Levande Stockholm, utökas och fortsätter. Tidigare sommargågator permanentas, och flera skapas för ett mer attraktivt stadsliv för stockholmare och alla som besöker vår fantastiska stad.

Stockholm ska vara en ren stad, och städningen ska vara lika bra i hela staden. Stadens garantier gäller städning och tömning av offentliga papperskorgar samt att klottersanering ska ske inom 24 timmar efter anmälan. Detta gäller fortfarande som tidigare, kan jag säga till Moderaterna.

När det gäller snön beklagar jag, som jag har sagt tidigare och i medierna, att stockholmarna drabbades och fortfarande är drabbade och har svårt att komma fram på trottoarerna. Samma prioritet gäller som i framkomlighetsstrategin: Gång, cykel, kollektivtrafik och yrkestrafiken prioriteras. Det funkade inte i samband med det

snöfall som vi hade här senast. Vi ska ta reda på varför, och det kommer att komma en preliminär rapport om detta före jul.

Vidare lägger vi inom kyrkogårdsnämndens område 38 miljoner extra i driftspengar.

Jag ser att min tid är ute, men Stockholm Parkering som är ledande inom elbilsladdningen kommer att fortsätta med sin fantastiska verksamhet.

Anförande nr 222
Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande, fullmäktige! Jag ska börja med att lugna trafikborgarrådet och möjligen också resten av fullmäktige: Jag tänker inte tala om snöröjning.

Att Stockholm är ett fantastiskt ställe att bo på säger vi ofta i den här staden. Det är ju lite vår affärsidé att säga det, och det blir möjligen inte sämre för att det just nu råkar vara en skåning som säger det. Stadsmiljön är en viktig del av allas vår vardag, och det är viktigt att det stadsrum vi vistas i är tillgängligt, tryggt och snyggt för alla.

Allt fler stockholmare upplever det dock inte så. Nedskräpningen blir värre, klottret blir ett allt större problem och otryggheten i staden ökar. Det är inte så konstigt, för majoriteten har ju skurit ned på det här.

Men det är inte bara stockholmarna själva som upplever detta. Den här bilden av ökad nedskräpning, mer klotter och allmänt stök bekräftas till exempel av Stiftelsen Håll Sverige rent, av SL och av trafikkontoret som bland annat skriver så här: ”Kontorets uppfattning är dock att klotter som företeelse har ökat. Denna uppfattning delas av bl a SL och närliggande kommuner. Anledningarna till denna utveckling är svårfångade.”

Majoriteten påstår att detta beror på att det har blivit lättare att anmäla, men det är faktiskt inte seriöst. Till och med trafikkontoret säger ju att det är en reell ökning.

Det räcker dock inte med en snygg och trygg stadsmiljö. Den måste fyllas med någonting bra också – foodtrucks till exempel. Vi tycker att de är viktiga, och vi tycker att man måste se över om avgifterna bör anpassas, om tiderna kan justeras och om antalet platser där de får stå kan utökas.

Det måste finnas utrymme för alla trafikslag. Framkomligheten har hög prioritet, och för att underlätta för de kapacitetsstarka trafikslagen i innerstaden behöver vi bygga den östliga förbindelsen som möjliggör för bilister att åka runt staden i stället för igenom den.

De flesta som rör sig i Stockholm rör sig till fots, åtminstone när det gäller kortare sträckor. Vi vill prioritera detta, medan gånginvesteringarna är rätt blygsamma i majoritetens budget. Vi vill till exempel se över möjligheten att bredda fler trottoarer, skapa bättre kopplingar och tryggare övergångar för att förbättra fotgängares möjligheter att röra sig tryggt och säkert i staden.

Cykel är fortsatt prioriterat. Det är bra att majoriteten fortsätter våra stora cykelsatsningar.

Det är dyrt och krångligt att köra bil i majoritetens Stockholm, och det är ännu dyrare och krångligare att parkera den. Parkeringspolitiken kommer vi att komma tillbaka till senare i den här debatten. Ingen av oss har väl undgått reaktionerna på att parkeringspolicyn nu har börjat implementeras. Det vi kan konstatera är att majoritetens oförmåga eller kanske snarare ovilja att inse att människor faktiskt behöver använda bilen då och då och att det inte gör dem onda och dumma. Det är märkligt att skåda, och det är ett strålande exempel på ett sådant här teoribygge som växer sig så högt att man inte ser verkligheten bakom längre.

Jag vill också passa på att säga några ord om kyrkogårdsnämndens viktiga verksamhet. Trots omfattande överskott i verksamheten varje år envisas majoriteten med att vidhålla en högre begravningsavgift än vad man egentligen behöver. Förra året höjde man. Det gör man inte i år. Men det är ytterligare ett exempel på vilken inställning man har till medborgarnas plånböcker – dem har politikerna fri tillgång till, vare sig man behöver pengarna eller inte. Med detta vill jag yrka bifall till Moderaternas budgetreservation.

Anförande nr 223
J a n V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Det är en mycket bra budget för trafikpolitiken i Stockholm och för trafiknämnden som vi ska besluta om i dag. Jag får väl ta rygg på trafikborgarrådet och säga att vi ju har en massa beslut och projekt som just underlättar framkomlighet och kollektivtrafiken. Vi storsatsar på bättre och fler cykelbanor, och vi underlättar för gångtrafikanter och prioriterar nyttotrafiken i staden. Inte minst har vi det viktiga arbetet med att effektivisera varutransporterna som i dag är mycket omfattande och de facto har ett dåligt kapacitetsutnyttjande.

Städningen läggs det ned mycket pengar på. Minst 135 miljoner kronor för snöröjning finns det kapacitet för normala vintrar, dock kanske inte hundraårsrekordnivåer. Men snöar det mycket kommer betydligt mer medel att användas. Städning och tömning av offentliga papperskorgar liksom klottersanering ska ske inom 24 timmar efter anmälan. Avtalet med just städentreprenörerna har vi ärvt från de borgerliga, som vi har hört, och vi måste kanske ändra en del av dessa mot bakgrund av erfarenheterna från förra veckan.

Stockholmsregionen växer väldigt snabbt. Vart tionde år får vi motsvarande Malmös befolkning till regionen, och jag får beklaga, Cecilia Brinck: De kommer inte att ha den dialekten, utan det blir nog någonting annat.

I ett kort perspektiv ser det ljust ut med den trafikpolitik som förs här i Stockholm och på nationell nivå. Citybanan kommer igång med en bra kapacitetsförstärkning. Riksdagen har i stor samstämmighet beslutat införa nya trängselavgifter som minskar trafiken över tullarna och på Essingeleden. Förbifart Stockholm håller på att byggas. Omfattande järnvägsinvesteringar realiseras. Stockholmsöverenskommelsen haltar sig framåt. Det finns ju fortfarande en oro kring finansieringsfrågorna här. Slussenbygget är igång med full kraft efter många års debatt. En ny parkeringsplan har införts som gör att parkeringsinfrastrukturen utnyttjas på ett bättre och mer ansvarsfullt sätt. Dessutom har vi som sagt var fler och bättre cykelbanor. Nya och ofta lägre hastighetsregler införs. Vi kan konstatera en bättre luftkvalitet. Vi klarar miljökvali-

tetsmålen för partiklar i Stockholm, även om vi ibland har problem när det gäller nivån på kväveoxider.

Denna budget innebär ett mer trafiksäkert och miljövänligt Stockholm. Men detta kommer inte att räcka. Med 400 000 nya invånare i länet vart tionde år måste investeringar i spår och vägar öka mycket mer. Sverigeförhandlingen, länsplanen och den nationella planen måste ta hänsyn till regionens stora behov av ny och bättre infrastruktur. Ett stort problem är landstingets dysfunktionella organisation och politiska ledning som inte fungerar. Man klarar bland annat inte kollektivtrafiken som ju är klart underdimensionerad.

Utmaningarna är många, men vårt arbete på trafikområdet och den här budgeten för trafiknämnden är viktiga pusselbitar i vårt långsiktiga arbete. Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 224
S a r a S t e n u d d (V): Ordförande, ledamöter! Vi i majoriteten kommer att fortsätta driva på för en miljövänlig och jämställd trafikpolitik, en trafikpolitik som främjar framkomligheten och bidrar till en stadsmiljö som är välkomnande och tillgänglig för alla. Vi kommer att prioritera gång, cykel och kollektivtrafik. Vi måste se till att biltrafiken minskar för att nå målen i miljöprogrammet och de nationella klimatmålen för vägtrafiken för att därmed minska klimatpåverkan i staden.

Den växande staden och det höga bostadsbyggandet kommer att ställa höga krav på planering av infrastruktur för att få ett sammanhållet och fungerande trafiksystem. Unga som gamla stockholmare liksom näringslivet behöver trygga och säkra transporter. En fungerande varudistribution är av största vikt för ett växande Stockholm. Trafiknämnden ska aktivt fortsätta sitt arbete tillsammans med näringslivet med bland annat off peak, nattleveranser med tysta lastbilar och leveranser som sker då det kommunala vägnätet inte är så belastat. Det ska även ske en effektivisering av leveranser via det påbörjade samlastningsprojektet. Trafiknämnden ska bevaka den potential som finns i pågående projekt för godsleveranser, där målet är att minska tung lastbilstrafik i innerstaden. Vi tillsätter resurser för trafiknämndens fortsatta arbete med samlastning av stadens egna varuleveranser. Syftet är att effektivisera godshanteringen och se till att det blir färre transporter, bättre framkomlighet och lägre miljöpåverkan.

Med denna budget ser vi till att investeringar kommer hela staden till del. Trafiknämnden får ett uppdrag att göra investeringar i parker och grönområden i ytterstaden. Arbetet ska utföras tillsammans med berörda stadsdelsnämnder och innefatta medborgardialoger. För att kunna bygga vidare på ett hållbart Stockholm anser vi att det är av största vikt att stadsdelsnämnderna är delaktiga i arbetet utifrån sina kunskaper om områdena och kontakten med invånarna i respektive stadsdel. Vi tror att invånarna i staden har mycket att bidra med i stadens utveckling. Vi tror att ett gott samarbete med stadsdelsnämnder och via medborgardialoger kan främja trafiksäkerheten vid skolor, förskolor, tung belastade, olycksdrabbade gång- och cykelstråk och andra utsatta miljöer med många utsatta trafikanter.

När det gäller kyrkogårdsnämnden kommer vi i fortsättningen att arbeta med att erbjuda stockholmarna rofyllda, vackra och miljömässigt hållbara investeringar. Om det skulle visa sig att efterfrågan finns ska nya gravskick utredas och vid behov införas på flera av stadens begravningsplatser.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 225
P a t r i k S i l v e r u d d (L): Ordförande, ledamöter och övriga stockholmare! Jag önskar att jag kunde koncentrera mig på de roliga sakerna i Liberalernas budget, alltifrån en hundramiljonerkronorssatsning på att göra Stockholm mer tillgängligt för alla till ytterligare potthålspengar till gator och cykelbanor så att vi kan minska antalet trasiga bussar och minska antalet cykelolyckor, utvecklande av en bättre parkeringsapp, utredande av lokala trafikpoliser med mera.

Men i stället känner jag att vi måste fokusera på någonting annat, nämligen stadens usla snöröjning. Jag skulle vilja att vi lyfte blicken en aning, mina vänner, från den debatt som har varit, kanske till och med över de kvarvarande snöhögarna. Låt oss i stället fästa blicken på sådant som skulle underlätta för våra medborgare på riktigt, och låt oss försöka göra detta över block- och partigränserna. Vi har ju alla i detta rum ett ansvar för den situation som uppstod i förra veckan. Även om det rödgröna styret ligger tungt har även vi ett ansvar för det.

Därför vill vi liberaler lyfta fram behovet av att hitta lösningar på problemen. Låt oss se till att det grävs mer snö på våra trottoarer och gator i framtiden i stället för vallgravar mellan blocken, mina vänner! Det sistnämnda gör nämligen folk mer förbannade än snökaoset i sig. Samhällskontraktet har brutits, sade en arbetskamrat till mig igår, och jag kan tyvärr inte annat än hålla med.

Liberaler är för en jämställd snöröjning. Det är inte den som är problemet. Problemet är bristen på snöröjning över huvud taget. Kapaciteten har inte räckt till. Alla medborgare som jag har talat med den senaste veckan, och det har blivit rätt många vid det här laget, säger precis samma sak: Kalla snöröjningen för vad sjutton ni vill – se bara till att det funkar!

Självklart, mina vänner, kommer alltid de stora maskinerna att behöva göra det mesta av jobbet. Men jag tror ändå att oavsett om vi kan försöka pusha våra entreprenörer att göra ett bättre jobb så räcker det inte. När det faller mycket snö på en gång behöver vi fler händer på plats. Därför har jag lagt fram ett förslag till trafiknämnden om att erbjuda extraknäck för arbetslösa, studenter och pigga pensionärer att kunna bidra i snösvängen.

Det kommer inte att lösa alla problem, men det kan lösa en del. Bara ett exempel: På Skeppsbron vid Räntmästartrappan bröt ett antal av SL:s ledbussar ihop. Hade vi snabbt fått dit folk som kunde skrapa och sanda kontinuerligt hade vi kanske kunnat hålla igång busstrafiken betydligt längre.

Detta löser som sagt var inte alla problem, men det skulle underlätta för att upprätthålla vårt samhällskontrakt med medborgarna. Därför yrkar jag bifall till Liberalernas budgetförslag när det gäller såväl trafikdelen som helheten.

Anförande nr 226
P e r O s s m e r (SD): Liksom för de flesta medborgare i landet spelar offentliga satsningar på vård, skola och omsorg stor roll för dem som bor i Stockholm. Men just i Stockholm överskuggas de frågorna av två andra: Hur hittar jag någonstans att bo och hur tar jag mig till jobbet? Det handlar alltså som boende- och trafikfrågorna.

Det finns ett problem här i Stockholm, och det är att trafikfrågorna är delade mellan staden och SL, alltså landstinget. Där borde vi hitta bättre samarbetslösningar.

Kollektivtrafiken är avgörande för många stockholmares boende och sysselsättning. En viktig faktor i detta är en utbyggd tunnelbana. Sverigedemokraterna ser gärna en förbindelse mellan Söder Mälarstrand och Fridhemsplan. Vad vi inte tycker om är spårvägstrafik i innerstaden. Vi tar alltså avstånd från NK-spårvagnen och vad som följer av den, men vi kan alltså tänka oss att man har spårvägstrafik till Norra Djurgårdsstaden.

Många stockholmare är beroende av bilen. Vi kan inte kasta ut bilarna, hur gärna än Miljöpartiet med sin bilfientliga politik vill det. Det förekommer mer och mer extrema åtgärder. Det har beslutats om ett parkeringssystem som inte kommer att fungera. Det är underliga regler för boendeparkering. Helt olika regler kan gälla för två hus som ligger vid sidan av varandra. Elbilar är en annan sak. Laddstolpar behövs, men vi måste också fundera över vad som händer. Utvecklingen går rasande fort. Blir det vätgas? Blir det bränsleceller? Det gäller att ha is i magen. Vi ska inte hoppa på lösningar som binder upp oss.

Egentligen hade jag tänkt rada upp en hel del förslag som Sverigedemokraterna har. Men jag kan inte låta bli att säga någonting om snöröjningen. Det är väldigt förvånande att den ansvarige säger att det ska tillsättas en utredning som ska utreda hans ansvar. Han ska på något vis vara chef för det här. Sverigedemokraterna har begärt ut de olika handlingarna om avtalen för ett antal dagar sedan. Det råder en kompakt tystnad på trafikkontoret, men vi kommer att driva frågan ytterst till domstol genom JO för att få fram handlingarna. Vi är också beredda att försöka få till stånd en särskild debatt eller en interpellation med förtur.

Bifall till Sverigedemokraternas förslag till budget på trafikområdet!

Anförande nr 227
K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! Den här debatten handlar om vilken typ av stad vi vill ha. Vill vi ha en stad där barn riskerar att bli sjuka av den dåliga luftkvaliteten? Vill vi ha en stad där vi inte låter barnen cykla till skolan av oro för den tunga biltrafiken? Vill vi ha en stad där vi lägger mer tid på att sitta i bilkö än på att ha semester?

Nej, det är dags att vi på allvar tar några stora grepp om Stockholms trafikpolitik. För det första måste halterna av hälsofarliga partiklar minska. Forskningsrapporter visar

att det riskerar att leda till lungsjukdomar, men det stoppar också bostäder på Östermalm. Hur bakvänt är inte det? Vore det inte mer i linje med den rödgrönrosa majoritetens mål om bostadsbyggande och god miljö att stoppa utsläppen snarare än att stoppa bostäderna?

I vår budget har vi flera konkreta förslag för en bättre luftkvalitet. Det handlar bland annat om fler laddstolpar för elbilar, införandet av miljözoner och dubbdäcksavgifter.

För det andra måste gång, cykel och kollektivtrafik prioriteras. Trafikpolitiken handlar i grund och botten om makten över utrymmet i vår stad. I Centerpartiets budget står cyklisten och fotgängaren i centrum. Vi prioriterar att bussen ska fram, och hastigheterna ska styras av gående och cyklister.

För det tredje måste vi se till att vi använder våra gator mer effektivt för att minska köer men också för att få plats med annat. Fundera till exempel på hur det är att åka bil på Essingeleden klockan åtta på morgonen jämfört med att åka bil på Essingeleden klockan åtta på kvällen! Fundera också på hur trafiksituationen ser ut till exempel efter ett stort event på Globen!

I Centerpartiets budget finns flera förslag på hur vi kan sprida resandet över dygnet bland annat genom senare skolstart för tonåringar och genom tysta leveranser nattetid. Vi föreslår också så kallade smarta trafikljus som till exempel skulle kunna ge en grön våg för trafiken ut från Globen efter Justin Bieber-konserten.

Sist men inte minst, ordförande, är Centerpartiets budget ett förslag för en trevligare, roligare och mer tillåtande stad, där anslagen till parker, städning och skötsel ökar. Bifall till Centerpartiets budget!

Anförande nr 228
M a l i n E r i c s o n (FI): Med årets förslag till budget fortsätter trafiknämnden sitt arbete för en framkomlig, tillgänglig och demokratisk stad. Stora delar av det offentliga rummet i Stockholm ligger inom nämndens ansvarsområde, och det är därför av stor betydelse att vi nu slår fast målet att arbeta utifrån ett tillgänglighetsperspektiv.

Tillgänglighet handlar om allt ifrån att personer med fysiska funktionsvariationer ska kunna ta sig fram till att stadsmiljön är välkomnande för alla, oavsett plånbok och bakgrund. Som en del av tillgänglighetsarbetet fortsätter trafiknämnden att avlägsna exkluderande design. Ett nytt uppdrag är att implementera etiska riktlinjer för den reklam som visas på stadens nya egna reklamplatser.

Ett av nämndens främsta uppdrag är att se till att framkomligheten är bra genom att förbättra gatumiljön. Det är också en avgörande del av arbetet med att nå miljö- och klimatmålen. Biltrafiken står för en stor del av utsläpp och föroreningar i Stockholm, och nämnden ska vara drivande i arbetet för ett Stockholm fritt från fossila bränslen 2040. Det innebär inte bara bättre drivmedel utan också att biltrafiken ska minska genom att framkomligheten för de andra trafikslagen prioriteras.

Bättre förutsättningar för gång- och kollektivtrafiken är också en jämställdhets- och jämlikhetsåtgärd. Vi vet att kvinnor och personer med lägre inkomster åker kollektivt i högre utsträckning än män och höginkomsttagare. Samma personer går också mest. I och med att kommunfullmäktige tagit beslut om stadens nya gångplan har vi lyft upp behovet av att arbeta med trafikmiljön för gående och inte bara som det utrymme som finns bredvid biltrafiken. I årets budget nämns särskilt behovet av att trafiknämnden och stadsdelsnämnderna samordnar insatserna för gångtrafiken. Det är särskilt viktigt i ytterstaden där det är vanligt med gångvägar på parkmark snarare än på gatumark.

I arbetet med ett grönare Stockholm ska trafiknämnden få ett större stadsövergripande ansvar för utveckling av stadens gröna värden. När vi bygger i den höga takt som vi gör nu är det extra viktigt att de grönområden som vi har tas till vara och görs mer tillgängliga för våra invånare. Det gäller alla åldrar, men särskilt förskolor och skolor behöver komma ut i parker och grönområden. Skolor som inte har egna bollplaner behöver använda de allmänna, och förskolor med små gårdar behöver ofta ta barnen till närmsta park eller skogsdunge för att leka.

Prioriteringen inom Grönare Stockholm ska också ligga på ytterstaden där nämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna ska anlägga några större parker och gröna stråk. En viktig del i det arbetet är att våra invånare ska involveras genom medborgardialoger. Det är på det lokala planet som man vet vad man vill ha och vilka behov som finns.

För att Stockholm ska vara en stad för alla krävs en trafikpolitik som arbetar för framkomlighet, tillgänglighet och jämlikhet. Jag är glad över att årets budget fortsätter på den vägen. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens budget!

Anförande nr 229
M i k a e l V a l i e r (KD): Ordförande, ledamöter, åhörare, stockholmare! Jag tror inte att snöröjningen är en budgetfråga i huvudsak. Men en ledningsfråga är det, och här måste majoriteten verkligen gå till botten med vad som skedde och inte skedde den senaste veckan. Som Patrik Silverudd sa: Vi hjälper gärna till med idéer kring den här utredningen och över blockgränserna, för det här är ju ett gemensamt ansvar vi har framåt i tiden.

Stockholm har blivit en bättre cykelstad. Mycket återstår dock, och vi måste fortsätta att skapa ett fungerande pendlingsnät för cyklister med fler cykelparkeringar och göra det lätt att hitta från a till ö genom staden – utan att glömma bilisterna. De finns där. Vare sig Miljöpartiet eller andra partier vill ha bilisterna så finns de där ett bra tag till.

Så här års är Stockholm kolsvart om vi inte lyser upp staden, och därför ska vi göra det med hjälp bland annat av det ljusprogram som trafiknämnden har tagit fram. Kristdemokraterna avsätter 2 miljoner kronor i budgeten på ett ljusprogram för ytterstaden. Det arbetet är nämligen inte klart.

Kristdemokraternas initiativ att vitmåla viadukter för att skapa ljusare och tryggare stadsmiljöer är inte heller klart. Vi satsar 2 miljoner även på detta. Sluta, majoriteten,

med att tänka på det som inte uppfunnet här! Det är ju bra idéer! Genomför dem bara!

Stockholmare gillar konst och grönytor men avskyr klotter, skadegörelse och skräp. Antalet anmälningar har, som vi har hört, ökat dramatiskt, och trots att vi är stolta över Tyck till-appen som kom till på Kristdemokraternas initiativ är det inte appen som orsakar missnöjet. Därför är vi glada att borgarrådet säger sig helga 24-timmarsgarantin. Där är vi väldigt överens och hoppas att det kommer att bli bra.

Kristdemokraterna satsar 25 miljoner på att säkerställa att Stockholm hålls rent och snyggt. Vi satsar 5 miljoner på klottersaneringen och 2 miljoner på fler cityvärdar som vi gillar.

Nu, Daniel Helldén, har snart alla de råttor som du anklagade Alliansen för att ha fött upp dött ut. Det finns råttor nu, men det är generationer som har tillkommit under din period. Det är alltså du som ansvarar för dem, och när ser vi nu en ny lösning för att få bukt med dem?

Sist men inte minst: Kristdemokraterna vill ha en dubbdäcksavgift och inte de här kassa förbuden som inte efterlevs ordentligt. Ni i majoriteten måste driva detta mot sittande regeringen så att vi får till en bättre lösning än dagens. Om ni inte hinner ända fram så får vi fortsätta driva det efter valet 2018.

Fullmäktigeledamöter! Få saker retar stockholmarna så mycket som en fladdrig och inkonsekvent trafikpolitik. Därför vill jag yrka bifall till Kristdemokraternas budgetreservation!

Anförande nr 230
A b i t D u n d a r (L): Ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

I det Stockholm som Liberalerna vill ha ska det fungera att ta sig fram, både för den rullstolsburne och för den med barnvagn såväl som för den som lätt springer ett maraton. Alla förändringar som görs i gaturummet ska ske så att personer med funktionsnedsättningar kan ta del av förbättringar på samma sätt som övriga trafikanter.

Majoriteten har sedan maktövertagandet 2014 successivt skurit alltmer i tillgänglighetsarbetet. Det finns fortfarande många platser i staden där tillgängligheten behöver förbättras, bland annat vid busshållplatser och övergångsställen. Om Stockholm ska bli ett föredöme ur ett tillgänglighetsperspektiv måste investeringstakten för tillgänglighetsanpassning hållas hög och inte skäras ned. Liberalerna satsar därför 100 miljoner på investeringar för fysisk tillgänglighet.

Även den nya parkeringsstrategin slår hårt mot rörelsehindrade. Strategin innehåller bland annat ett förslag om stopp av fusk med parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm försöker stoppa fusket med parkeringstillstånd för rörelsehindrade med hjälp av avgifter för de rörelsehindrade själva. Man låter alltså personer med funktionsnedsättningar betala för andras fusk. Detta är

principiellt fel. Man har även ändrat uppställningen på parkeringsförbud från 24 timmar till 3 timmar, men många har inte möjlighet att flytta bilen var tredje timme. Konsekvensen av beslutet blir att rörelsehindrade nu i stället förlorar mark att parkera på.

För många med funktionshinder är bilen ett nödvändigt hjälpmedel. Liberalerna vill att de delar av parkeringsstrategin som försvårar livet för rörelsehindrade personer arbetas om.

Nu till något ännu mer aktuellt utifrån funktionshindersperspektivet: Årets än så länge mindre lyckade snöröjning slår också hårdast mot dem som inte är fullt friska och rörliga. När snöröjningen fallerar blir Stockholm en stad där bara de fullt rörliga och starka kan ta sig dit de ska. Så kan vi inte ha det. Alla personer, oavsett funktionsvariation, ska kunna ta del av gaturummet. Det är grundläggande liberal politik!

Anförande nr 231
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det var i princip ingen som kom fram. Men ändå.

När det gäller personer med funktionsnedsättning och tillgänglighet i staden tycker jag att det är märkligt att Abit Dundar säger att vi skulle ha dragit ned eller ha mindre ambitioner. Det första vi gjorde när vi tillträdde var ju att höja pengarna på detta område från 50 miljoner till 100 miljoner. Nu har vi också lagt pengar på enkelt avhjälpta hinder, så det som sägs på det området är helt fel. Vi satsar mycket pengar på att se till att man kan komma fram om man har någon form av funktionsnedsättning som gör att man inte kan röra sig i staden. Sedan var det problem med snön.

När det gäller handikapptillstånden och den avgiftsbeläggning som vi gjorde är det faktiskt så att ingen annan har någon som helst annan lösning. Vi har en lösning som har gjort att vi har blivit av med de falska tillstånden, och det är jag glad för, för det hjälper dem som behöver de handikapplatser som vi har i staden.

Anförande nr 232
A b i t D u n d a r (L): Det här med tillstånden kan inte vara rimligt. Jag förstår att skälet är att man ska komma åt fusket. Men det blir väldigt konstigt att de funktionshindrade ska betala för det. Konsekvenserna blir en försämring för dem. Jag tycker att det blir en väldigt konstig ordning att de ska betala för det, och jag tycker inte att det är rätt att göra på det sättet, rent principiellt.

Anförande nr 233
J a n V a l e s k o g (S): Först vill jag säga att det har varit hopplöst att anmäla sig till debatten i dag. Jag har blivit utkastad två gånger från att ha stått på listan. Det är något tekniskt fel här.

I sak finns det mycket att säga. Men om vi tar det här med funktionshindrade så är det inget alternativ att anställa hundratals nya parkeringsvakter eller att inte göra någonting för att komma till rätta med kriminaliteten kring de falska tillstånden.

Det handlar om1 000 tillstånd som vi får bort på det här viset – en omfattande kriminalitet. Jag förstår inte att man inte inser att 42 kronor i månaden verkligen är en symbolisk summa för det första och för det andra ger en effekt som är otroligt positiv. Därför är det märkligt att ni ens diskuterar den här frågan fortfarande och gör den till en principfråga. Mycket märkligt!

Anförande nr 234
A b i t D u n d a r (L): Är det märkligare, Jan, att vi diskuterar principen än att funktionshindrade ska betala det priset? Jag håller med om fusket och att man ska komma åt det, men nu blir det de funktionshindrade som ska betala för fusket. Det blir också ett väldigt konstigt budskap: att funktionshindrade fuskar. Det är inte rätt över huvud taget att komma åt problemet genom att belägga dem med avgifter. Vi tycker att det är principiellt fel.

Anförande nr 235
M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte passa på att fördjupa mig lite i gångtrafikanternas villkor och de vinster som nu sker samtidigt som vi bygger ut cykelbanorna i staden. Det är nämligen så att vid ett flertal av de cykelbaneprojekt som nu pågår passar vi i staden också på att samtidigt bredda gångbanorna, vilket ger väldigt bra synergieffekter.

Det låter som en självklarhet, men tyvärr finns det flera andra kommuner där man inte riktigt gör så utan där det är just gångbanorna och trottoarerna som man nallar på när man bygger ut cykelbanorna. Det är väldigt positivt att vi i Stockholm kan se till att få båda dessa fördelar.

Det finns flera bra exempel som kan nämnas. Vi har till exempel inriktningsbesluten som har tagits angående Strömbron, Liljeholmsbron, Vasagatan och Torsgatan. Vi har Ulvsundaleden, södra Götgatan och Gamla Huddingevägen som är klara respektive byggs just nu. Vi har även Skanstullsbron som ett bra exempel på ett tidigare genomfört sådant här projekt där man har breddat både gång- och cykelbanorna.

De mycket lyckade sommargågatorna återkommer i år. Rörstrandsgatan, Swedenborgsgatan och Skånegatan som fanns tidigare blir självklart kvar. Detta utökas med nya projekt i ytterstaden samt sommargågator även på Kungsholmen. Inom kort kommer det att presenteras vilka de blir. Man kommer också att titta på vissa platser. Det planeras för cirka tio popup-parker, men det handlar mer om att staden ska medverka till detta. Det är ju de privata aktörerna som är tänkta att vara de som verkligen genomför det.

Tidsramen för sommargågatorna är tänkt att bli lite längre. Det är inte helt klart exakt vilka tidsramar det handlar om, men det rör sig väl om ungefär en månad extra mot nu i somras.

Vi kommer också att få någonting som kallas för serveringsplatser, vilket innebär att uteserveringar kan ta gatuparkering i anspråk för sina uteserveringar. Det här är någonting som förhoppningsvis kan göra att hastigheterna på gatorna utanför minskar. Man gör bedömningen att den möjligheten finns.

Till slut fortgår såklart planeringen för de mer permanenta gågatorna. Jag kan nämna den norra delen av Drottninggatan, där tanken är att den ska gå ända fram till Odenplan och den nya pendeltågsstationen.

Anförande nr 236
P a t r i k S i l v e r u d d (L): Jag tycker att det är bra att Martin lyfter upp cykelbaneutbyggnaden. Vi har ju en väldigt hög enighet kring detta över block- och partigränser i den här staden. Det största orosmomentet som jag ser med det är de stora fördyringar som har blivit, och jag undrar om du har någon kommentar till det. I princip alla cykelbaneprojekt har blivit väldigt mycket dyrare, en av dem så mycket som 50 eller 100 procent.

Jag har ett par andra frågor också. Den första rör snöröjningen. Är ni beredda att diskutera lösningar på den bristfälliga snöröjningen, mer än sådana långtidsutredningar? Det kan komma rätt mycket snö innan jul, om man säger så.

Den andra frågan rör majoritetens löften kring bevakning av cykelfälten. Det är inte första gången ni lovar att skärpa bevakningen. Vad är det som skiljer sig från det som har varit hittills?

Anförande nr 237
M a r t i n H a n s s o n (MP): Cykelbanorna har blivit dyrare, ja. Det ska ställas emot att de cykelbanor som byggdes under den förra mandatperioden blev avsevärt sämre i kvalitet än vad man planerat för. Vi har exemplet Lilla Västerbron där man fick gå tillbaka och göra om det. Jag får delvis hänvisa till trafikborgarrådet, men jag kan anta att de här fördyringarna också handlar om att faktiskt säkerställa kvaliteten, att vi har tagit höjd för den kvaliteten som vi också vill utlova.

Vi erkänner att snöröjningen är bristfällig. Vi vill se över detta och är absolut öppna för att samarbeta i den här frågan. Man ska dock komma ihåg att det här var det värsta snöfallet på över 100 år.

Anförande nr 238
Borgarrådet B r i n c k (M): Jag ska säga två saker: en som är klander och en som helt oväntat är beröm.

Vi tar klandret först, och det rör det här med kombinerade cykel- och gångbanor. Det är ju inte okomplicerat, eftersom cyklister och fotgängarna samsas illa på samma yta. Jag undrar därför vad ni har för tankar kring detta. Hur mycket trafikseparering måste göras för att vi ska skapa en säker miljö för både cyklister och fotgängare på de här ytorna?

Det var klandret. Sedan var det berömmet. Jag tycker att man kan kosta på sig det också i en budgetdebatt, och det gäller sommargågatorna. Rörstrandsgatan, till skillnad från Swedenborgsgatan, är ju ett exempel på hur man kan göra så att det blir bra, nämligen tala med folk i förväg, ta reda på vilka utmaningarna är, hur man kan lösa dem, vilka behoven är lokalt och hur man ska få till en lösning som fungerar bra för alla. Jag skulle därför vilja utdela en ros, kan vi väl säga, för detta.

Anförande nr 239
M a r t i n H a n s s o n (MP): På flera av de här kombinerade gång- och cykelbanorna, exempelvis Strömbron, kommer det att bli en tydlig cykelbana och en tydlig trottoar, så de blir ju separerade på så sätt. De är inte cykelfält eller blandtrafik på de flesta av dem.

Sedan finns det andra exempel där det inte har fungerat riktigt bra med blandtrafik – Götgatspuckeln är väl det mest kända – och där planerar vi faktiskt för att göra en separering. Cykelstråket ska kunna gå på en parallellgata i stället.

Anförande nr 240
K a r i n E r n l u n d (C): Tack för inlägget! Centerpartiet gillar ju de här gågatorna. Det var någonting som vi också drev och genomförde den förra mandatperioden. Jag funderar dock lite grann nu när Martin Hansson pratar om de nya, planerade sommargågator som ni tänker er. Vad är kriterierna när ni väljer ut dem? Kommer ni att fortsätta välja ganska lugna gator där det är ganska enkelt att genomföra det här, eller kommer ni att våga ta en lite större och hårdare trafikerad gata och göra en sådan till gågata? Kanske inte hela sommaren utan kanske på helger, som vi gjorde.

Det här med serveringsplatserna är jättekul. Det låter faktiskt som om ni läst Centerpartiets budget från förra året!

Anförande nr 241
M a r t i n H a n s s o n (MP): Sommargågatorna kommer förhoppningsvis att presenteras på trafiknämnden i december. Det kan bli så att det blir förskjutet till januari eller februari, men förhoppningsvis blir det i december, och då framgår det lite tydligare hur tankarna bakom är.

En tanke är till exempel att det ska komma till i ytterstaden. Det är en prioritering. Även om det inte är helt klart än har det talats om att Hornsbergs strand eventuellt skulle kunna bli en sommargågata, och där finns det också en tanke att det skulle kunna lugna ned trafiksituationen som kan vara extra stökig just på sommaren. Det finns alltså lite sådana funderingar också kring vilka som skulle kunna bli sommargågator.

Anförande nr 242
Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte faktiskt återkomma till frågan om en snygg och trygg stad, nedskräpning och klotter, därför att den frågan är så helt central för vår upplevelse av staden där vi bor och besökares upplevelse av staden de gästar.

Majoriteten försöker i olika sammanhang bagatellisera den här frågan genom att till exempel hävda att det ökade antalet anmälningar beror på att det har blivit lättare att anmäla. Det *har* blivit lättare att anmäla. Det *ska* vara lätt att anmäla. Men ökningen beror inte på det. Det säger till och med trafikkontoret. Så om ni inte tror oss när vi säger det kanske ni tror på trafikkontoret.

Vad är orsaken? Det är naturligtvis inte helt lätt att ringa in, och det säger trafikkontoret också. Men det är väl ingen djärv gissning att majoritetens ska vi säga rätt tillåtande inställning till framför allt klotter spelar in här. Den första kommunala klotterväggen har kommit upp. Den har redan medfört problem, därför att personer har skrivit saker på den som inte anses lämpliga. Vi ser också att efterlevnaden av 24-timmarsgarantin för klottersanering har försämrats. Klottret sitter kvar längre tid. Det är tråkigt.

Vi vill ändra på det. Klottret ska bort så fort det går, och nolltoleransen måste återinföras också i praktiken. Vi ska inte ha kommunala skattefinansierade klotterväggar.

Sedan skryter majoriteten med sina stora cykelsatsningar, och det unnar vi dem gärna. Det är inte så mycket annat som går majoritetens väg just nu, men fakta är att av de pengar som avsätts i budgeten – det var 145 miljoner förra året, det är 220 miljoner i år – så används inte allt. För innevarande år är prognosen i tertialrapporten att kanske ungefär 175 miljoner kommer att gå åt.

Det är lite bekymmersamt. Vi är helt överens om framkomlighetsstrategin. Jag har sagt det många gånger i den här salen, men det är viktigt att säga det igen: Kapacitetsstarka trafikslag som cykel, kollektivtrafik och fotgängare ska prioriteras. Men det är viktigt att cykelsatsningarna inte stannar på papperet.

Majoriteten nämner inte Östlig förbindelse i sin budget. När vi ifrågasatte detta förra året fick vi svaret att det inte behövs, för den är redan på gång. Men det är den inte. Därför nämner vi den. Den är viktig för öka både framkomligheten för bilar och annan trafik inne i staden, men framför allt för att öka framkomligheten för kapacitetsstarka transportslag i innerstaden. Får vi ut biltrafiken från staden får vi mer plats för annat.

Vi avsätter också extra pengar för gångtrafikanter. Det är den trafikantgrupp som dominerar i innerstaden, samtidigt som investeringarna för förbättrade gångförutsättningar inte är lika omfattande som andra investeringar i majoritetens budget.

Däremot har man tid att utreda etiska riktlinjer för reklam, vilket jag tycker är en något märklig prioritering. Utgångspunkten är att reklam är ont, och vi ska inte ha reklam. Det finns en massa intressanta frågor man kan ställa med anledning av detta, till exempel om majoritetens syn på näringsliv, på marknadsekonomi, på vad som är tillväxtens drivkrafter och så, alldeles bortsett från den intressanta konflikten med tryckfrihetsförordningens förbud mot förhandsgranskning som kommer att uppstå när man ska iståndsätta detta.

I vår budget prioriterar vi framkomlighet för alla och trivsel. Det ska vara snyggt och tryggt i staden för alla – det är Moderaternas trafikbudget, och jag yrkar bifall till densamma.

Anförande nr 243
Borgarrådet H e l l d é n (MP): När det gäller klotter och graffiti gäller det för det första att hålla ordning på begreppen. Det är inte samma sak, och jag tycker att

Moderaterna är kulturfientliga i den här frågan. Man vill ha bort en hel konstform och klumpa ihop allting och ha en nolltolerans. Man ska inte få göra reklam och prata om ett visst fenomen.

När det gäller klottersanering har vi en 24-timmarsgaranti som uppfylls till 98 procent för tillfället och som har varit otroligt hög hela tiden. Det är 24 timmar som gäller, och det ska gälla.

När det gäller frågan om det har ökat eller inte noterar jag också att det stod i de där dokumenten att man inte kunde visa på vilket sätt det hade ökat. Det är någonting som vi kommer att gå till botten med för att se om det verkligen finns fog för detta.

I förhållande till anmälningarna är det alltså hundratals procents ökning av anmälningarna, och det finns ingenstans någonting som säger att det hänger ihop.

Anförande nr 244
Borgarrådet B r i n c k (M): Den sista meningen förstod jag faktiskt inte, men det kanske Daniel Helldén kan förklara för mig i något annat sammanhang.

Det är alltså så att när trafikkontoret konstaterar någonting som Daniel Helldén inte håller med om så har trafikkontoret fel. Osökt påminns jag om den rapport från Trafikverket som vi diskuterade för ett par år sedan som sade att man inte kan flytta flygtrafiken från Bromma till Arlanda. Det var ett budskap som Daniel Helldén inte gillade, och därför avfärdade han rapporten.

Så kan man inte göra. Vi som rör oss i staden ser ju att det är mer klotter. Anmälningarna har ökat dramatiskt, men när till och med trafikkontoret som ju, vill jag bara påpeka, är de som tar emot anmälningarna och som sedan åtgärdar det ser att anmälningarna ökar får man vara bra blind för att inte inse att det här är ett accelererande problem!

Anförande nr 245
L o r e n a D e l g a d o (V): Jag kommer att repetera det jag sade förra året: Jag skulle vilja att högerpartierna respekterade graffitikonstnärernas arbete. Att jämställa det med klotter är faktiskt respektlöst.

Sedan vill jag också lyfta fram en rapport som kommer från Brå som visar att graffitiväggar *inte* ökar klottret. Man har studerat fyra platser i Sverige under två år för att se om det verkligen ökar. Det har visat sig att det inte gör det. Jag tänker att man kanske också kan se det som ett sätt att inkludera fler i kulturskapandet. I stället för att använda en massa pengar för att göra väggarna rena kanske man kan bjuda in barn och unga att ha de väggarna för muralmålning eller graffiti.

Anförande nr 246
Borgarrådet B r i n c k (M): Jag har inga som helst problem med graffiti som konstform. Det är inte riktigt min tekopp, men jag har inga problem med det. Däremot anser inte jag och Moderaterna att det är stadens uppgift att tillhandahålla skattefinansierade ytor för utövandet av just den konstformen. Det är det detta handlar om.

Det är också en betydande skillnad mellan klotter och graffiti. Jag talade om klotter. Kommunala graffitiväggar är en sak. Vad folk gör på ytor som de har rätt att disponera bryr jag mig inte ett dugg om. Om privata fastighetsägare väljer att upplåta en fasad för en vacker muralmålning – fine! Det finns flera sådana exempel, både i Stockholm och på andra ställen. Det finns en jättefin i Malmö till exempel som man kan åka och titta på.

Det är inte det detta handlar om. Det här handlar dels om huruvida vi ska upplåta skattefinansierade kommunala ytor för utövande av en viss konstform och inte för andra, dels att det klotter som finns på ytor som klottrarna *inte* har rätt att disponera inte saneras inom den tid som jag tycker att det borde saneras. Det är det som det handlar om!

Anförande nr 247
J a n V a l e s k o g (S): Cecilia Brinck säger att ni är för framkomlighetsstrategin, men i praktiken motarbetar ni den åtminstone delvis, till exempel när det gäller parkeringsplanen. Där har ni i och för sig varit otydliga med vad ni själva vill, men ni är ute i den allmänna debatten och skäller och påstår att vi har planer på att boende-parkeringstillstånden ska bort, vilket är helt osant. Ni påstår att motorcyklarna ska stå gratis, eller näst intill, ni vill inte få bort de falska p-tillstånden, och ni ställer inte upp på att utvidga parkeringen en bit utanför innerstaden, vilket skulle vara viktigt även i framkomlighetsstrategin.

Vad är ert alternativ? Går det verkligen att fortsätta så här med dubbla budskap?

Anförande nr 248
Borgarrådet B r i n c k (M): Det är faktiskt rätt underhållande när Jan Valeskog står här och talar om dubbla budskap och påstår, för det gjorde han nyss, att det inte har kommit några signaler från majoritetssidan om att man funderar på att avskaffa boendeparkeringarna i innerstaden. Jo, Jan Valeskog! Det har det visst! Det har trafikborgarrådet sagt offentligt vid flera tillfällen under de senaste månaderna. Jan Valeskog har inte sagt det; det har jag heller inte påstått. Men nog sjutton har det kommit signaler om den saken!

Vi menar att de finns delar i parkeringspolitiken som är direkt missriktade. Jag hörde här nyss att vi ska ha fått bort de falska parkeringstillstånden. Har vi det? Det var en nyhet för mig. Jag vet att ni stod här och sade att det skulle hända, men än så länge har vi inte sett det. Har ni några siffror, någon uppföljning, som visar att det är så? För om det är så får vi naturligtvis ta en diskussion om detta var det enda riktiga sättet att uppnå det målet.

Jag har dock inte sett någonting som tyder på att det verkligen är så. Finns det någon sådan information som vi inte har fått?

Anförande nr 249
K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande, fullmäktige! Hur många gånger har det inte sagts i den här salen eller skrivits i olika visionsdokument och budgettexter att det är viktigt att det finns kapacitetsstark kollektivtrafik till nya bostadsområden? Ändå finns det i dag, fyra år efter första inflytt, fortfarande inte tillräckligt bra

kollektivtrafik till Stockholms nya miljöprofilsområde Norra Djurgårdsstaden. Nej, ordförande och fullmäktige, det är inte bara den rödgrönrosa stadshusmajoritetens fel, men det ger er ju inte något frikort att strunta i det.

I vår budget avsätter vi medel för att kunna vara med och medfinansiera kollektivtrafik till Norra Djurgårdsstaden. Vilka trafikslag det blir är mindre viktigt än att människor ska kunna ta sig till och från jobbet på annat sätt än med bil.

Trafikborgarrådet har lanserat konceptet Levande Stockholm. Roligt, tycker vi i Centerpartiet, eftersom det i stora delar bygger på det som vi genomförde förra mandatperioden. Tyvärr, får man väl säga att i det här avseendet, är Miljöpartiet Centerpartiet light. Om syftet är att utmana bilen får man väl säga att ni har misslyckats. De gator som ni valde att göra bilfria under den här sommaren är gator som redan tidigare präglades av ett trevligt gatuliv med ganska stillsam trafik. Och kan man verkligen kalla det för popup-park om trafiknämnden fattar beslut om det flera månader i förväg?

Ordförande! I vår budget har vi förslag som på riktigt kan skapa en levande stad och utmana makten över gatan. Vi föreslår bland annat Open streets på Kungsgatan, vi föreslår generösare regler för foodtrucks och ett underifrånperspektiv när det gäller att göra fastighetsägare och enskilda personers idéer till verklighet, även om jag ska säga att Martin Hanssons inlägg faktiskt gjorde mig mer upplyft när det gäller dessa frågor än det gjorde mig upplyft att läsa majoritetens budgettexter.

Jag vill återigen yrka bifall till Centerpartiets budgetförslag, som dessutom innehåller en ny cykelmiljard, strävsamhet när det gäller cykelplanen och en parkeringspolitik som inte straffar och byråkratiserar livet för funktionsnedsatta.

Anförande nr 250
J a n V a l e s k o g (S): Jag blir lika imponerad varje gång Centern ens vågar ta upp kollektivtrafiken till Norra Djurgårdsstaden i den här församlingen; det har hänt förr. Det är ju landstinget som har ansvaret, och varenda gång jag och även trafikborgarrådet har träffat landstingspolitiker har vi frågat: Hur blir det? När ska det ske?

Vi får inget svar. Det skjuter upp det. Det finns två besked som vi har fått. Det ena är att man har tillsatt en utredning om att ha Spårväg City fram till Frihamnen, och det får vi veta om det blir av. Det andra Tamsons har sagt är att 2035 kanske är lämpligt när man kan koppla ihop det med Östlig förbindelse och spåren där.

Det är klart att vi ska ha kollektivtrafik, men det är inte vi som styr kollektivtrafiken. Det måste ni väl i all sin dar veta. Det är Centern som gör de här uppgörelserna om utredningar och dragning till Frihamnen och deltar i majoritet.

Det är jag som ska ställa frågan till Karin Ernlund: Hur blir det? När blir det en spårväg till Ropsten? Blir det någon? Om inte så måste vi få veta det, för spårvägen tar ett halvt kvarter i yta. Ska vi inte ha någon spårväg utan buss, då kan vi använda det halva kvarteret till att bygga bostäder. Det är stora pengar det handlar om för vår del.

Det är ni som ska svara på detta!

Anförande nr 251
K a r i n E r n l u n d (C): Jag svarar gärna på det å Centerpartiets vägnar, för till skillnad från Socialdemokraterna driver Centerpartiet i den här salen och i landstingsfullmäktigesalen samma politik: Vi har konsekvent drivit på för att vi behöver en spårväg till Norra Djurgårdsstaden, till skillnad från Socialdemokraterna som inte verkar kunna prata med varandra mellan de här två husen.

Det är ju Erika Ullberg som har varit den största motståndaren till det här projektet, och jag skulle faktiskt säga att det delvis är Socialdemokraternas i landstinget fel att det här projektet inte har satt igång, för det är ni som också har skapat en stor osäkerhet när det gäller det här projektet.

Jag och Centerpartiet både här i stadshuset och i landstingshuset driver samma linje: Vi behöver kollektivtrafik till Norra Djurgårdsstaden, och vi avsätter medel också i den här budgeten för att klara av det.

Anförande nr 252
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Levande Stockholm är ett lite annat koncept än vad ni gjorde. Ni höll på med Götgatan, och det var väl bra. Ni stängde av vissa delar på helgerna och hade lite aktiviteter, kulturevenemang och sådant.

Vad vi har gjort är att sätta igång en verksamhet där vi under alla sommarmånader omvandlar dessa till gågator och levande stråk. Syftet är inte att vi ska bli av med bilarna; syftet är att vi ska få ett mer levande Stockholm. Därför är Skånegatan, Rörstrandsgatan, Swedenborgsgatan, Humlegårdsgatan och så vidare sådana platser. Detta kommer vi nu att utveckla ännu mer, eftersom vi upptäcker att det fungerar alldeles utmärkt och att stockholmarna upplever det som någonting mycket trevligt. Turisterna kommer också dit.

När det gäller popup-parker fattade vi beslut flera månader i förväg, men det finns i de nya upplåtelsetaxorna möjlighet att ansöka om detta. För detta behövs inget beslut i nämnden, utan det kan poppa upp – faktiskt!

Anförande nr 253
K a r i n E r n l u n d (C): Tack för förtydligandet! Som sagt, vi i Centerpartiet tycker att det här är bra, men vi tycker att det är lite fegt. Ni har bara valt gator som redan i dag har ganska lite biltrafik, som redan i dag har uteserveringar, som redan i dag har ett levande stads- och folkliv. Vi vågade faktiskt utmana och välja en av Stockholms mest trafikerade gator – Götgatan – och stänga av den för biltrafik.

Det var det som var min fråga, och jag fick ett ganska tydligt svar på frågan: Ert syfte är inte att utmana bilen i det här avseendet. Jag tycker att er satsning är bra, men jag tackar också för förtydligandet.

Anförande nr 254
L o r e n a D e l g a d o (V): Ordförande! Vi vill göra staden tillgänglig, trygg och välkomnande, där vi vårdar och förbättrar våra gröna offentliga rum. Den här

budgeten fortsätter att ge oss större möjlighet till det, där stadsdelarna får mer resurser och mer inflytande utan att förlora helhetsperspektivet på staden.

Ja – det gör skillnad att den demokratiska processen påverkar varje del i vår stad. Att demokratisera skapandet och utformandet av vår stad är viktigt. Det möjliggör något som borde vara självklart, nämligen att göra staden till vår. Genom de här satsningarna har vi i Skärholmen – Bredäng för att vara specifik – påbörjat processen för en medborgarbudgeterad park, Gröna stugans park eller Flygplansparken som den kallas.

Genom dialog och workshop har alltså Bredängsborna haft möjlighet att direkt forma sin närmiljö. Ett sådant här arbete ger så mycket mervärde som inte inkluderas i budget eller indikatorer. I det här jobbar tjänstepersoner tillsammans med barn, unga, gamla, arbetsföra, arbetslösa, you name it, för att forma närmiljön. Det är en konkret budget på en miljon som ska verkställas.

I Sätra, en annan del av Skärholmen, jobbar tjänstepersoner med kvinnor från Sätra för att skapa ett tryggt, urbant motionsspår. Räkna värdet på det i form av trygghet, hälsa och delaktighet – då har vi verkligen en riktig budget.

Det är en stadsmiljö som Stockholm kan vara stolt över, och det är ett Stockholm för alla.

Anförande nr 255
P a t r i k S i l v e r u d d (L): Tack för ditt anförande! Jag har tre frågor till dig, och de lyder som följer.

Den första handlar om snöröjningen: Är ni beredda att på allvar diskutera lösningar på den bristfälliga snöröjningen mer än långtidsutredningar?

Den andra frågan rör majoritetens löften kring bevakning av cykelfälten. Ni har ju lovat bättre bevakning av dem förr. Ni snodde idén från mig, vilket jag i och för sig tycker är roligt. Men när ska det bli verklighet av det hela?

Den sista frågan är om ni kan tänka om när det gäller den orättfärdiga parkeringsavgiften för funktionshindrade och för all del även andra försämringar som ni också har infört när det gäller personer med funktionsnedsättningar i staden.

Anförande nr 256
L o r e n a D e l g a d o (V): Angående snöröjningen ser jag faktiskt det som ett arv, skulle jag vilja säga. Vår stad är uppdelad på snöröjning av fastigheter, snöröjning av stadsdelar, snöröjning av kommunala vägar och snöröjning av statliga vägar. Detta gör uppgiften så mycket svårare, speciellt när det kommer en sådan mängd snö som kom nu och långt tidigare än vad som kunde tänkas. Jag tror därför att man kanske måste tänka om. Men det här är ett arv och ingenting som vi kunde ha påverkat på något sätt.

Angående cykelfälten får Patrik Silverudd gärna ta den frågan med någon som sitter i trafiknämnden. Jag har inte riktigt koll på det, om jag ska vara ärlig.

Angående parkeringsplatserna för funktionshindrade vet jag att man kommer att utvärdera det. Samtidigt kan jag säga att i vår park i Sätra har vi faktiskt den enda öppna gungan för funktionshindrade.

Anförande nr 257
Borgarrådet B r i n c k (M): Jag har en fråga om den här medborgarbudgeteringen och medborgarinflytandet. Det är liksom så typiskt: För att kunna lyssna på vad som människor som bor i staden säger så måste ni ha en speciell kommunal organisation för det med speciella, nya kommunala miljoner. Vi hade något som vi kallade för idéburen stadsutveckling som handlade om att vi faktiskt pratade med folk. Det krävde inga nya pengar eller nya kommunala organ.

I er värld är det på något vis som om civilsamhället måste imitera det politiska systemet. Ni förväxlar också stadsdelsnämnder med demokrati. I själva verket bidrar ju inte stadsdelsnämndsorganisationen till att öka det lokala inflytandet och den lokala delaktigheten, utan det är ju vad man gör med den.

Jag förstår mig inte riktigt på det här. Varför måste vi ha en speciell kommunal organisation förutom den vi redan har, typ vi här som är valda, för att lyssna på vad människor säger?

Anförande nr 258
L o r e n a D e l g a d o (V): Jag vet faktiskt inte riktigt vad Cecilia Brinck syftar på. Den medborgarbudgeterade parken som vi har i Bredäng är ett samarbete mellan Skärholmens förvaltning och Openlab i själva processen för att ta fram parken. Sedan har vi tagit en miljon kronor från investeringsmedlen som vi har fått från trafiknämnden.

Sedan kan jag tycka att det är väldigt stor skillnad på hur man för de här dialogerna i ytterstaden. Vi hade jättemånga dialoger i Skärholmen som det aldrig blev någonting av. Man samlade in en massa information från människor, men man gjorde ingenting av det. Det här är rent och konkret. Folk vet att det här kommer att hända, folk vet vad det handlar om för pengar, och det är väldigt viktigt för förtroendet.

Anförande nr 259
P a t r i k S i l v e r u d d (L): Ordförande, ledamöter, åhörare! I Liberalernas vision för Stockholm rör sig alla fritt, enkelt och klimatsmart. Resor integrerar och vidgar möjligheterna för alla. Det kan därför aldrig vara ett mål i sig att begränsa eller hindra resande.

Vi måste däremot sträva efter att använda vårt begränsade gatuutrymme effektivt. Vill vi möjliggöra för fler att göra smarta klimatval krävs fortsatta satsningar på utbyggnad av såväl kollektivtrafik som cykelbanor. Jag uppfattar att vi har en väldigt bred enighet kring detta i den här salen.

Men det krävs också annat. Det krävs att vi underhåller den infrastruktur som vi redan har. Det kan handla om allt från att ta fram smartare parkeringsappar som kan minska onödigt kringkörande i jakten på parkering till att se till att våra stora

cykelstråk hålls fria från olagligt parkerade bilar. Det är lika viktigt som att hålla undan kraschade lastbilar på motorvägen.

Den rödgröna majoriteten fortsätter att prioritera ned personer som har svårt att ta sig fram för egen maskin. Satsningarna på tillgänglighetsanpassningar av exempelvis övergångsställen är fortsatt usla. Ni kan kalla det för satsningar, men sanningen är ju att ni har dragit ned på dessa satsningar. Straffavgifterna på de rörelsehindrade för parkering har varken blivit mer rättvisa eller anständiga sedan de infördes. Den kraftiga inskränkningen från 24 till 3 timmar av möjligheten att parkera på andra ställen när någon funkisplats inte finns tillgänglig är ännu ett exempel på hur lågt man prioriterar personer med rörelsehinder.

Snöröjningen har vi redan talat om. Ni har knappast underlättat den heller.

Vi liberaler har en helt annan syn och har också en helt annan budget. Bort med otillständiga avgifter och onödiga försämringar och in med en kraftigt ökad satsning på tillgänglighetsarbetet! Låt mig också passa på att slänga in att mc-avgiften faktiskt också borde anpassas till något som kan anses vara rimligt i stället för den som man har infört i dag.

Med detta, fru ordförande, vill jag återigen yrka bifall till Liberalernas förslag.

Anförande nr 260
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Patrik Silverudd arbetar mycket för cyklarnas framkomlighet och cykelfälten, vilket gläder mig. Nu har vi i budgeten förtydligat att det finns en nolltolerans: Vi ska inte har bilar parkerade i cykelfälten. Jag håller med om att det är ett stort problem som vi måste göra någonting åt.

I det sammanhanget blir jag lite förvånad över att en unison opposition plockar bort alla pengar till den samspelskampanj som vi aviserar som handlar om hur stockholmarna ska arbeta tillsammans och förstå de olika trafikslagens behov och problem. Det är ju ett sätt att se till att bilarna inte parkerar där. Det är inte bara så att vi ska slänga på böter och se till att de håller sig borta, utan vi måste också se till att de som sitter i en bil verkligen förstår vad det innebär att vara cyklist eller att de som sitter på en cykel förstår vad det innebär att vara gångtrafikant.

Detta förvånar mig, och det skulle vara intressant att höra hur det kommer sig att ni tar bort dessa pengar.

Anförande nr 261
P a t r i k S i l v e r u d d (L): Möjligen är jag något cynisk, men jag är inte riktigt säker på att samförståndskampanjer och samtal är ens i närheten av lika effektivt som en rejäl böteslapp för en parkerande bilist som vill in på bolaget någonstans och bara ska stå fel i fem minuter, eller för den Post Nord-chaufför som ställer sig och tar upp hela cykelbanan och halva bilbanan i stället för att åka 20 meter till närmaste lastplats.

Sorry, jag tror inte det. Jag tror att det är bättre att satsa pengarna på saker som vi vet ger effekt.

Anförande nr 262
J a n V a l e s k o g (S): Jag tänkte ta fasta på det här med snöskottningen, hör och häpna, eftersom Patrik Silverudd var inne på det och även i tidigare inlägg hade förslag på dellösningar, som att få fram fler människor med skyfflar.

Jag vet inte om Patrik har sett siffrorna på hur stora volymer vi pratar om när det gäller det här snöfallet. Bara på de publika ytorna, alltså vägar och gator, var det 7,2 miljoner kubikmeter. Det motsvarar tolv Globen! Om man skulle frakta bort det handlar det om 400 000 lastbilslaster. Det är den volymen vi pratar om när det kommer bortåt en halvmeter snö. Jag ser framför mig hur någon av de snöskottare som beskrivs stå i någon del av Globen och försöka ösa där.

Jag tror att var och en inser att det krävs en betydligt större lösning. Det är ett problem som vi har gemensamt. Precis som sades tidigare har vi kapacitet för 1-2 decimeter, så vi behöver en helt annan maskinpark. Eftersom det är gamla avtal som vi lyder under finns det anledning att göra gemensam sak, och det hoppas jag att vi kan göra.

Anförande nr 263
P a t r i k S i l v e r u d d (L): Som jag försökte säga i mitt anförande löser inte ett par hundra snöskottare problemet i stort. Självklart måste de stora maskinerna köra undan och skyffla bort de stora volymerna. Men hade vi haft några gubbar eller gummor vid Räntmästartrappan som hade sett till att det kontinuerligt kommit dit sand hade vi sluppit pajade bussar som satt fast som korkar i en flaska vin eller vatten, beroende på vad man nu vill dricka. Vi hade kunnat slippa det jag såg i lördags: en kvinna som drattade på ändan ut i gatan i hörnet Folkungagatan-Götgatan. Hade vi haft några gubbar eller gummor där med varsin spade som sett till att hålla undan snön under de mest kritiska timmarna hade vi sluppit det.

Vi behöver hitta lösningar, inte se problem!

Anförande nr 264
S a r a S t e n u d d (V): För oppositionen måste det här snöfallet ha varit som manna från himlen. Äntligen har vädrets makter ingripit på ett gudomligt vis!

Det här snöfallet var extremt. Det var över hundra år sedan det kom så mycket på en och samma gång. Det har klagats väldigt mycket över snöröjningen från borgerligt håll i dag, och därför undrar jag hur borgarna tycker att man ska budgetera för ett snöfall som inträffar vart hundrade år. Hur mycket mer än oss har ni lagt i budgeten för snöröjningar? Vad är det ni ska prioritera bort för att kunna budgetera för ett hundraårsnedfall av snö? Vad jag kan se minskar ju flera av er på trafiknämndens budget för drift och underhåll.

Anförande nr 265
P a t r i k S i l v e r u d d (L): Till att börja med kan jag säga att Liberalerna inte minskar på trafiknämndens budget för underhåll.

Jag är möjligen något förvånad över att Sara Stenudd över huvud taget inte verkar ha lyssnat på vad jag sade. Jag sade att vi alla här i salen har ett ansvar. Jag underströk

det flera gånger. Jag sade inte att det här enbart är ert ansvar. Det är vårt ansvar också.

Därför vill jag att vi ska diskutera förslag på hur vi kan lösa det. Jag struntar i vems avtal det är. Ni är inne på år 3 nu. När ska vi hitta lösningar som faktiskt funkar? Jag struntar i att det är 110 år sedan det kom lika mycket. Det kommer att komma mer snö i vinter också, och vi kommer att få problem. Jag är helt övertygad om att stockholmarna klarar av ett dygn och två dygn, men nu har det snart gått sju dygn, och det är fortfarande illa skottat på många ställen i staden. Det är inte acceptabelt!

Anförande nr 266
M a t h i a s T o f v e s s o n (S): Ordförande, ledamöter och åhörare som är kvar! Jag tänkte byta ämne lite, så jag hoppas att ni hänger med – jag sitter i kyrkogårdsnämnden.

Det finns inte många platser som väcker så många känslor som våra begravningsplatser. Dit går vi för att hedra och minnas våra anhöriga och vänner som har gått bort men som ändå finns kvar hos oss. Det ska vara helst gå att finna ro med tid för eftertanke och att hämta kraft, och det gör många stockholmare även genom att njuta av den natur som finns där i och med att platserna också utgör gröna lungor i staden.

För att uppnå detta behöver platserna skötas väl, särskilt då de rymmer många av våra kulturhistoriska skatter. En av de främsta är Skogskyrkogården som invigdes 1940. År 1994 utsågs Skogskyrkogården också till världsarv och utgör ett turistmål för hela världen. Skogskyrkogården har därmed blivit en plats för Stockholm att vara extra stolt över.

För oss i majoriteten är det viktigt att inte tumma en millimeter på underhållet av våra begravningsplatser. Det var just på grund av det bristande underhållet som allianspartierna lämnade efter sig som vi såg att det var nödvändigt att höja begravningsavgiften och höja ribban för att inte bara kunna åtgärda det mest akuta utan även skapa förutsättningar för ett mer långsiktigt underhållsarbete.

Därför står vi fast vid höjningen på ett öre från 2015 och ser med oro på de planer som finns hos flera oppositionspartier att åter sänka avgiften, vilket skulle riskera att försätta förvaltningen i en ny, svår situation. Vi ska i stället vara nöjda med att vi i Stockholm även framöver ser ut att få fortsätta att själva besluta över vår avgift så att den kommer att vara mycket lägre än för många boende i andra kommuner som ansluter sig till ett gemensamt begravningssystem från årsskiftet och då får en avgift på närmare 24 öre. I Stockholm kan vi alltså ha kvar en låg avgift, eftersom vi har en effektiv och bra förvaltning. Men det finns ju en undre gräns.

För att uppfylla stadens mål Ett Stockholm för alla är det även viktigt att planeringen av den nya begravningsplatsen i Järva fortsätter nästa år. Det är för att tillgodose alla stockholmares behov, att man oavsett bakgrund har möjlighet att begravas enligt sina traditioner. Nya kistgravar anläggs även på Råcksta begravningsplats i väntan på Järva begravningsplats.

När vi pratar om tillgänglighet till våra begravningsplatser har bland annat funktionshindersrådet lyft fram frågan om busshållplatsernas tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar. Det är en viktig fråga som vi ska titta på framöver.

I snöröjningsdebatten är det ändå viktigt att lyfta fram att vi inte har fått in några klagomål om snöröjningen. Det är ett arbete som förvaltningen sköter i egen regi och ska ha beröm för. Sedan kanske man inte har hunnit skotta till varje enskild grav, men det kanske går att acceptera. Det är ändå kul att kunna lyfta upp.

I budgeten för 2017 lägger vi motsvarande 38 miljoner mer än Alliansens budget för 2014, vilket innebär att vi med dessa medel på ett värdigt sätt kommer att kunna förvalta våra begravningsplatser och kulturarv. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens budget.

Anförande nr 267
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Jag har en, som många nog tycker, lite apart fråga i allt det här. Mathias har ju redogjort för många bra och viktiga saker. Men jag kan lova att det är många äldre människor som inte tycker att det här är en så apart fråga, och det handlar om rätten att ta med sig sin hund på kyrkogården. Nu menar jag inte att de ska springa och lyfta på benet mot gravstenarna, men jag vet att det är många ensamma som har hund och som vill besöka en anhörigs grav. Jag vet också att det här ärendet var uppe i kyrkogårdsnämnden under den förra mandatperioden, och jag tror att det var en enhällig nämnd som kom överens om att man skulle ta fram ärendet.

Det ligger alltså någonstans, och vid kontakt med chefen för kyrkogårdsförvaltningen i början av året sade man att man väntade på att det här skulle tas fram, för det måste upp i fullmäktige.

Det är två år sedan nu. Har ni ändrat er, eller har ni bara struntat i det? Bryr ni er inte?

Anförande nr 268
M a t h i a s T o f v e s s o n (S): Det är en fråga som vi absolut inte blundar för, och vi står bakom det. Men det är väl precis som Ann-Katrin säger, att det är en fråga som ska upp här. Tyvärr kan jag inte säga exakt när det kommer att ske, men vi står fullt bakom det i nämnden fortfarande.

Anförande nr 269
Borgarrådet B r i n c k (M): Jag delar uppfattningen att kyrkogårdsförvaltningen är en extremt välskött verksamhet som är central för stockholmarnas trygghet på väldigt många sätt. Jag är också tacksam, och jag tror att jag kan få en liten instämmande nick från skolborgarrådet i denna fråga, för att vi ännu inte har tvingats in i det gemensamma systemet med nationell begravningsavgift utan att vi fortfarande får lov att behålla det kommunala huvudmannaskapet för begravningsväsendet i Stockholm, som vi ju delar med Tranås – de enda två kommunerna i landet som har detta.

Däremot vill jag protestera mot föreställningen att ni tog över en kyrkogårdsförvaltning med kraftigt eftersatt underhåll, för så var det inte. I själva verket är det så att begravningsfonden växer varje år och har så gjort rätt länge. Ni höjde begravningsavgiften inför 2015 utan att ha några särskilt starka skäl för att göra det, och de pengarna går inte åt. Min slutsats är därför att ni gjorde detta för att ni kunde och för att det är så ni gör!

Anförande nr 270
M a t h i a s T o f v e s s o n (S): Vad vi vet är att när vi tog över så behövde det vidtas akuta åtgärder. Det hade varit problem med murar som rasat, och med det är tydligt att en avgift på 6,50 inte räcker. Det har ju prövats med resultatet att vi fått akuta problem som är dyrare att åtgärda.

Jag vet att vi har en fond med medel som har växt av olika anledningar, men jag tror att dessa kommer att behövas inte minst i samband med Järva begravningsplats. Vi behöver även se över och ta ett nytt grepp kring Strandkyrkogården och få en utredning som tittar på det. Jag tror alltså att vi kommer att behöva dessa medel längre fram.

Det är också bra att det är en långsiktigt hållbar nivå. Det vore ju dumt att använda alla dessa pengar för att sedan kanske hamna i samma situation och behöva höja i framtiden. Jag tror att stockholmarna vill ha en stabil nivå framför skattesänkningar, och vi menar alltså att kvalitet går före skattesänkningar.

Anförande nr 271
B a w e r K e v i r (S): Kära fullmäktige! Trafiknämnden omfattar många områden, men jag ska bara tala om Stockholm Parkering AB.

Bolagets främsta uppgift är att avlasta gatunätet från söktrafik och parkerade fordon genom att finansiera utbyggandet av nya garage och ha en hög beläggning i de anläggningar som bolaget förfogar över. Bolaget finns nu med i alla stora stadsutvecklingsområden och bidrar till att parkering kan ske i garage i stället för på gatan. De nya bostadsområdena får en bättre stadsmiljö, och gatuutrymmet kan användas effektivare.

I budgeten för 2017 utökas bolagets uppdrag att stödja transporter som är hållbara, transporter som belastar vår miljö mindre och inte tar lika mycket plats.

Utbyggnaden av laddinfrastrukturen fortsätter och kommer i slutet av 2017 att närma sig 1 000 laddplatser, vilket bidrar till fler elbilar i Stockholm och därmed till flera av stadens viktiga mål. Elbilar bidrar till en fossilfri stad och bullrar mindre.

Arbetet med att förse parkeringsgarage även med cykelparkering fortsätter, och redan i dag kan man hyra cykelparkering i 20 olika garage. Under 2017 kommer bolaget även att utöka möjligheten för dem som hyr garageplats att avgiftsfritt kunna parkera sin cykel.

Genom Stockholm Parkerings försorg byggs fler parkeringsplatser under jord, och de parkeringsplatser som finns används effektivare, vilket kommer alla stockholmare till del genom bättre framkomlighet och en mer levande stadsmiljö.

Stockholm Parkerings affärsidé att vara aktiva, effektiva, tillgängliga och verka för trygghet och god miljö bidrar till ett klimatsmart Stockholm. Allt detta arbete gör Stockholm Parkering AB med 71 anställda och vd. Härifrån vill jag säga tack till alla som gör det här allra finaste jobbet för oss alla!

Anförande nr 272
P a t r i k S i l v e r u d d (L): Bra att parkeringsbolaget också kom upp – jag hann inte riktigt med det.

Detta rör både parkeringsbolaget och trafiknämnden, nämligen framtagandet av en eller flera bättre fungerade parkeringsappar så att man likt i Göteborg, eller kanske till och med ännu bättre, snabbare kan hitta parkeringsplatser.

Jag har lagt fram ett sådant förslag. Jag undrar därför Bawer ställer sig till det och om parkeringsbolaget kan vara med och bidra till framtagandet av en sådan app.

Anförande nr 273
B a w e r K e v i r (S): Jag tycker att det är en bra idé. Utvecklingen av tekniken går hela tiden framåt, och man hittar bra saker för medborgarna. Jag tar med mig idén och diskuterar den i trafiknämnden och styrelsen för Stockholm Parkering AB.

Anförande nr 274
B o S u n d i n (M): Ordförande! Jag tänkte beröra stadsdelsnämnderna och stadsmiljö. Då inkluderar jag även trygghet i detta, för jag tycker att det är en del av stadsmiljön att man kan vistas i en trygg miljö.

Moderaterna har i sin budgetproposition satsat 46 miljoner mer än majoriteten på trygghet. Jag nämner några här: ökade insatser mot nedskräpning och nolltolerans mot klotter – 20 miljoner, nollvision när det gäller olovliga boplatser – 7 1/2 miljoner, trygghetssatsningar i tunnelbanestationer – 7 miljoner, ökad trygghet i simhallarna, vilket vi tidigare har pratat om och som är oerhört viktigt liksom trygghetssatsningar på bibliotek – 5 miljoner. Vi vet att det finns problem med ordningsregler och trakasserier och att biblioteksspersonal lever i en otrygg värld. Det behövs verkligen insatser för att minimera detta.

När det gäller trygghet och stöd åt de mest utsatta avsätter vi också 35 miljoner, för vi tycker inte att man ska dra ned stödet till funktionsnedsatta personer. Vi tycker också att sociala satsningar är en viktig del.

Angående tryggheten i stadsmiljön vill jag peka på två områden inom det sociala som vi startade upp under allianstiden. Sociala insatsgrupper är fortsatt prioriterade i alla stadsdelar. Speciella sociala insatsgrupper för målgruppen 20-29 år är också en viktig del för att få ökad trygghet i våra stadsdelar, inte minst i ytterstaden.

Jag ska även ta upp en annan fråga som verkligen har med detta att göra, och det handlar om tiggeriet och olaga bosättningar som måste begränsas. Vi avsätter 7 ½

miljoner för detta, och vi kräver krafttag mot tiggeri och olagliga bosättningar. Vi vet till exempel att det finns många hundra EU-medborgare som vistas i landet. De får vistas här i tre månader, men många av dem är här i åratal. Om de inte söker asyl eller av andra skäl ska stanna kvar när de har varit här i tre månader måste man på något sätt se till att de återvänder till sitt hemland.

Vi måste också skärpa lagen för att komma åt det utnyttjande av tiggare som sker. Det är en brottslig verksamhet. Vi måste också ha en nollvision mot de olagliga boplatserna. Man bryter mot svensk lag, och vi kräver att det ska vara avhysning inom 48 timmar.

Jag yrkar bifall till Moderaternas förslag.

Anförande nr 275
A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Jag är ordförande i stadsdelsnämnden på Södermalm. När man anlade en konstgräsplan uppe i Tanto så var det folk där sent på kvällen, mitt i vintern nästan. Detta var trygghetsskapande. Jag är lite nyfiken: När ni resonerar kring trygghet, har ni då funderat kring att investera i konstgräsplaner? Vi hade en dansbana, och det var andra problem med den, men den skapade också trygghet i Rosenlundsparken.

Har ni resonerat kring att inte bara se kontrollfunktioner utan också föra in positiva saker i stadsmiljön för att öka tryggheten?

Anförande nr 276
B o S u n d i n (M): Det finns flera exempel från vår allianstid. Vi införde i alla stadsdelar i hela Järvaområdet till exempel drive-in-fotboll på fredagar och lördagar. Det är en trygghetsskapande insats för att ungdomar ska ha någonting att göra i stället för att stå på torget.

Vi satsade också på ett antal små konstgräsplaner lokalt ute i stadsdelarna för att man skulle ha någonstans att vara och göra nyttiga saker.

När det gäller bostäder och utveckling av våra centrum jobbar vi väldigt mycket med att få in verksamheter i bottenvåningarna för att få fler vuxna ute på kvällstid efter klockan sju – det är trygghetsskapande. Ett konkret exempel på något som vi också gjorde under vår allianstid var att se till att den första filialen för Fryshuset etablerades i Järvaområdet, nämligen i Husby, och det kommer att ha en oerhört stor betydelse för tryggheten i hela Järvaområdet.

Anförande nr 277
M a l i n E r i c s o n (FI): Jag tänkte prata lite mer om de etiska riktlinjerna för reklam som ska implementeras under det kommande året. Diskussionen om objektifierande reklam har kommit upp flera gånger. Bland annat har rösterna höjts från Sveriges kvinnolobby, senast för några veckor sedan, och nu är det dags att vi gör någonting åt detta i Stockholm stad, för det är möjligt att agera. På alla de reklamplatser som staden hyr ut kan vi säga nej till det slags reklam som vi inte vill se, till exempel sexistisk reklam.

Ofta utgår reklamen från stereotypa idéer om hur vissa människor är, till exempel utifrån kön och etnicitet, och många bilder där människor syns visar ouppnåeliga ideal. Vi vet att till och med supermodellers kroppar redigeras för att de inte är tillräckligt smala och som alla som ser reklamen inte kan annat än förhålla sig till. Reklambilder som sexualiserar särskilt kvinnor bidrar till objektifieringen på flera sätt. Den skeva bilden som reklamen ger handlar också om hur kvinnor och deras kroppar ses som tillgängliga för alla att se på, ta på och utnyttja.

Feministiskt initiativ ser fram emot att det blir tydliga riktlinjer för att motverka sexistiska budskap och att det implementeras under 2017. Stockholm ska vara en stad där både små barn och vuxna kan röra sig utan att samtidigt lära sig att skämmas för sina kroppar.

Anförande nr 278
Borgarrådet B r i n c k (M): ”Feministiskt initiativs vision är ett offentligt rum helt utan reklam. Reklamens närvaro på de platser där vi rör oss dagligen gör det omöjligt att värja sig mot de budskap den förmedlar. Reklam som innehåller köpbudskap framställer ofta stereotypa bilder av människor utifrån kön, etnicitet, sexuell läggning och funktionalitet. Det skapar snedvridna ideal och normer som påverkar både enskilda individer och samhället i stort på ett negativt sätt.”

Detta var ett citat från Feministiskt initiativ, ett ersättaryttrande som lades i trafiknämnden.

Det är inte alls det att ni är emot vissa sorters reklam – ni är emot reklam! Ni vill inte ha någon reklam. Ni förstår inte reklamens funktion. Ni tror heller inte, och det står ju här, att människor kan värja sig, som det heter. Jag vet inte hur det är med er, men jag låter bli att titta om jag inte tycker om det. Svårare är det inte!

Anförande nr 279
M a l i n E r i c s o n (FI): Tack, Cecilia, för att du lyfter fram den där biten som jag valde att inte ta upp just nu. Det stämmer att vi är emot reklam i princip, men det är inte det jag förfäktar här, utan jag förfäktar att så länge det finns reklam så behöver vi ha regler eller riktlinjer för hur det ska se ut så att vi inte behöver titta på sådan reklam som objektifierar särskilt kvinnor, vilket det oftast handlar om, även om det ibland är män. Vi har ju sett de senaste reklamerna i SL till exempel.

Jag kan också värja mig och vända bort blicken. Men det är inte alla som kan det. Särskilt små barn blir väldigt påverkade, och det är ett faktum att unga kvinnor påverkas av reklam.

Anförande nr 280
P a t r i k S i l v e r u d d (L): Jag kan väl egentligen enkelt konstatera att reklam påverkar på olika sätt; jag gissar att annars skulle inga företag göra reklam.

Men det var inte det jag ville tala om. Jag är ute efter att hitta lösningar på snöproblemen i staden. Jag har också presenterat ett par förslag på hur man kan hantera viktiga delar, till exempel punktinsatser på olika ställen. Jag får lite svajiga svar från

er sida, men jag är intresserad av vad FI tycker: Är ni intresserade av att på allvar diskutera lösningar och inte bara utredningar när det gäller snön?

Sedan har jag en fråga till: Kan Malin Ericson tänka sig att rucka på de orättfärdiga avgifterna på rörelsehindrade i staden?

Anförande nr 281
M a l i n E r i c s o n (FI): Jag börjar bakifrån: Vi vill se en utredning av det här och se hur det slår när det gäller parkeringsavgifterna. Slår det fel vill vi titta på det igen – ja.

Vi vill absolut att vi ska ha en fungerande snöröjning, och varför den inte funkar måste vi ta reda på och sedan åtgärda problemen. Vi vill ha en jämställd snöröjning, absolut, en smart snöröjning som prioriterar gångtrafikanter, cyklister och kollektivtrafik, men vi är väldigt angelägna om att snöröjningen totalt sett fungerar. Vi vill alltså se åtgärder, och vilka de är får vi se.

Anförande nr 282
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det är klart att vi ska ha en snöröjning som fungerar. Jag kan säga till Patrik Silverudd som har tagit upp det flera gånger att jag har bett om att vi ska få fram en rapport om vad som har gått fel, om det har gått fel, och vad vi kan göra åt det. Den första preliminära rapporten kommer innan jul, och sedan kommer det en mer utförlig till nämnden under våren.

Det är självklart så att oppositionen får vara med och diskutera de här frågorna under hand när vi håller på med detta arbete, för det är så centralt för staden. Vi tar emot alla goda förslag. Det är möjligt att Patriks idéer om snösvängen skulle kunna vara någonting, men vi ska inte föregå de första rapporterna. Först måste få vi bort snön.

Patrik Silverudd sade tidigare att Liberalerna inte drar ned på drift och framför allt inte på underhåll. Men det gör ni. Ni tar bort 16-17 miljoner kronor från drift och underhåll av nya områden bland annat. Av någon märklig anledning har ni inte lagt in det, så då blir det lite problematiskt att sköta de sakerna.

Jag hade tänkt prata om Stockholm Parkering, men jag tycker att Bawer gjorde det alldeles utmärkt – ett fantastiskt bolag som gör mycket för den här staden, med bra mobilitetslösningar. Jag tänkte även prata om kyrkogårdsnämnden, men vi har fått bra svar om kyrkogårdsnämndens verksamhet, även om Cecilia har en förmåga att tycka att de får för mycket pengar. Det var dock ni som lade för lite pengar, och de pengar som vi nu har behövs.

Jag skulle även vilja prata lite grann om Moderaternas idéer om biltrafik och klimat. Nu ser jag att Anna König Jerlmyr inte är här, men diskussionerna om Östlig förbindelse är intressant, och jag tycker att man borde sätta det i ett perspektiv. Om det nu är så att man har en idé om att minska biltrafiken i Stockholm, om man har en idé om att klara klimatmålen åtminstone utifrån de grundläggande rapporter som finns om vad Sverige behöver och vad staden behöver göra, då kan man inte samtidigt vurma för detta projekt utan att gå in och titta på vad det egentligen innebär. Det innebär mer trafik! Enligt alla de rapporter som finns, framför allt

Trafikverkets egna nyttoberäkningar, kräver denna väg en 50-procentig biltrafikökning i Stockholm. 50 procent! Då kan man inte gå upp och säga att vi bygger den där, och så minskas biltrafiken i innerstaden, för det kommer inte att hända.

Jag skulle längre fram gärna efterlysa en mer ordentlig debatt om detta, för den har inte funnits. Var det sedan landar någonstans är en senare fråga, men att bara fritt prata om det på det sättet tycker jag är ohederligt.

Anförande nr 283
P a t r i k S i l v e r u d d (L): Jag blev något förvånad när Daniel Helldén sade ”*om*” något gått snett. Jag nöjer mig med att konstatera att vi är ganska många som ändå tycker att det faktiskt har gjort det och trots allt fortsätter att göra det.

Man kan också säga så här: Jag fattar också att vi måste se över vad det är som behöver göras och så vidare. Men att säga att det ska ske en utredning där den första rapporten ska komma innan jul! Det är fruktansvärt lång tid till jul – möjligen känns det ännu längre om man är barn och väntar på julklappar – men detta är ingen julklapp. Snön kan komma som en jäkla kanon igen, innan dess. Vi måste hitta lösningar snabbt!

Anförande nr 284
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag håller med om att vi måste ha lösningar snabbt. Samtidigt är det komplext i och med att det är elva olika driftområden som är upphandlade med olika entreprenörer. Vi måste ju först se vad som egentligen hände. Vi vet att det snöade otroligt mycket. Vad i detta ligger på staden, på entreprenörer och på andra omständigheter som vi kanske inte rår över? Vi kan inte bara säga att vi ska slänga ut en massa människor som börjar snöröja utan att vi först ser var någonstans eventuella problem finns.

Det är det som jag har begärt: Jag har suttit med trafikkontoret i går och gått igenom vad de vet än så länge. Just nu håller man på och försöker få bort den snö som är. Sedan är nästa steg att gå in och titta. Det finns olika system, till exempel loggsystem där man kan se hur traktorerna och plogmaskinerna röjer, och där kan man se när de satte igång, vilka som var ute och vad de gjorde.

Sedan vet vi att det här inte blev bra. Det håller jag med om, och det står jag för.

Anförande nr 285
K a r i n E r n l u n d (C): Daniel Helldén ägnade en stor del av sitt inledningsanförande och nu sitt andra anförande åt att prata om underhåll, drift och städning. Det gjorde även Jan Valeskog, hörde jag, så det verkar ju som om ni i majoriteten har förstått att den neddragning på hela 90 miljoner kronor som ni gjorde för två år sedan på stadsmiljön har fått effekt i form av en skräpigare stad.

I era anföranden lät det som om ni skulle skala upp och återigen satsa på stadsmiljöarbetet. Men hur jag än vrider och vänder på er budget så hittar inte jag dessa försvunna 90 miljoner. Min fråga är därför: Hur ska ni göra?

Anförande nr 286
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Är det den andra eller tredje budgetdebatten som vi diskuterar de här 90 miljonerna? Jag förstår fortfarande inte varifrån ni får själva idén om att de skulle ha försvunnit. Det kanske är någonting vi kunde fördjupa vid något separat tillfälle, för jag kan inte se i vår budget att det skulle ha försvunnit några sådana pengar.

Snarare har vi mer pengar på detta område. Vi arbetar hårt för att få en bra stadsmiljö, och när det gäller skräpfrågorna arbetar vi med helt nya metoder för detta, till exempel källsortering i våra parker som vi har testat på 14 ställen. Vi kommer med nya soptunnor som komprimerar soporna och gör att vi kan få bort dem. Vi kommer snart, vid nästa nämnd, med en speciell plan för hantering av sådana här saker i staden.

Det pågår alltså ett stort arbete. Pengarna finns för att göra arbetet, och vi kommer att utveckla den här verksamheten ännu mer.

Anförande nr 287
P e r O s s m e r (SD): Ordförande! Egentligen vill jag inte tala om snöröjningen. Men jag kan inte låta bli.

Eftersom Daniel Helldén nu står här: Vi från Sverigedemokraterna har begärt fram handlingarna skyndsamt som gäller de olika avtalen. Ingenting händer. Ni bryter alltså mot offentlighetsprincipen.

Vi kan också tänka oss en temadebatt om det här eller interpellation med förtur. Vi kommer igen på den punkten.

Jag måste också säga, och jag sade det tidigare, att det är väldigt underligt att spänna vagnen före hästen på så sätt att de som är ansvariga för detta, och med den högsta ansvarige här, ska utreda sig själva. Antingen ska det till en speciell kommission eller så får stadens revisorer titta på det.

Slutligen en fråga: Daniel Helldén och kanske andra från trafiknämnden befann sig i Osaka. Funderade ni aldrig på att ta befälet och flyga hem?

Anförande nr 288
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag satt på andra sidan jordklotet när jag fick rapporter om det här. Jag tror inte att det hade blivit bättre om jag hade flugit hem. Det kan jag säga.

När det gäller avtalen som ni har begärt ut är det inget problem med själva grunddelarna i dem. Såvitt jag vet ska de här sakerna lämnas ut skyndsamt. I och med att det är upphandlingar finns det vissa delar som man måste bedöma huruvida de är offentliga. Jag har förstått att det rör sig om ungefär 1 000 sidor, och de finns såvitt jag vet att få. Om de inte finns inom kort får ni säga till, för det är klart att ni ska få allt som ni ska ha. Jag har en del av det på mitt rum. Vi skulle kunna kopiera dem så att ni får dem direkt från mig, om det är så.

Om man ska ha någon kommission utifrån kan man ju diskutera längre fram.

Anförande nr 289
Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! Nej, jag tycker inte generellt att kyrkogårdsförvaltningen får för mycket pengar, men jag tycker inte att man ska höja avgiften när man inte behöver det, vilket för övrigt är en uppfattning som delas av kyrkogårdsförvaltningen.

Sedan vill jag ha bevis för påståendet att ni har fått bort de falska tillstånden, som Daniel Helldén kom med i sitt förra inlägg.

När det gäller Östlig förbindelse fick vi intrycket av Jan Valeskog att det liksom var klart och inspelat i Sverigeförhandlingen, att vi inte behöver prata om det och skriva om det i budgetförhandlingarna. Men så är det tydligen inte alls, så därför skulle jag vilja veta hur landet ligger när det gäller Östlig förbindelse. Av det Daniel Helldén sade nyss fick jag väldigt tydligt intrycket att nej, det blir nog ingenting. Hur är det med det?

Anförande nr 290
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det projektet är någonting som Sverigeförhandlarna håller på med. Det är de statliga förhandlarna som diskuterar det. Vi har ganska tydligt från staden sagt att den frågan är en statlig angelägenhet och ingenting som staden vill lägga pengar på. Trafikverket har inte kunnat visa att projektet bidrar till klimatmålen. Uppenbarligen har dock Moderaterna lyckats med detta, och jag skulle gärna vilja se den rapport där detta visas.

När det gäller handikapptillstånden får jag ta tillbaka lite grann av det jag sade. Nej – det finns ingen rapport ännu som visar detta. Alla delar är heller inte genomförda ännu eftersom vi inte har börjat skylta om i innerstaden. På de handikapplatser som finns i innerstaden kan man fortfarande ställa sig med falska tillstånd i och med att de inte är avgiftsbelagda förrän det sitter nya skyltar på dem. På alla andra platser där man måste betala avgift kan de däremot inte stå. Den utvärdering som Cecilia vill se kommer, men den måste ske efter att detta har genomförts helt.

Anförande nr 291
M i k a e l V a l i e r (KD): Jag vill prata om ljusprogrammet i ytterstaden och vitmålade viadukter. När tänker ni genomföra det? Det har ni väl råd med. Jag vill också veta när ni tänker dra på lite fler cityvärdar. Det har ni också råd med, tycker vi. Ni gillar väl dem?

Anförande nr 292
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Vita viadukter är någonting som ni länge har velat ha i er budget. Det är ju ingenting som vi har drivit, utan det är era idéer.

Jag vet inte exakt hur ljusprogrammen i ytterstaden är utformade. Vi satsar ju mycket pengar nu på att se till att belysningen i staden fungerar. Vi har nya pengar för trygghetsskapande åtgärder i fyra utpekade stadsdelar, där vi lägger, tror jag, 5 miljoner per år för att få en bättre ljusmiljö. Det ligger väl förhoppningsvis i linje med det omtalade ljusprogrammet. Mikael Valier kanske också menar belysning på fastigheter och annat. Det finns ett sådant program sedan tidigare som staden arbetar efter.

Om jag ska ärlig så vet jag inte riktigt vad som menas med cityvärdarna. Vi har ju ett starkt och utvecklat samarbete med City i samverkan som har cityvärdar. Där finns det sådana. Men ni kanske har tänkt er något ytterligare?

Anförande nr 293
B o A r k e l s t e n (M): Jag har tre frågor som var med i anförandet och som jag tänkte att jag skulle ta upp. Det är lite grann det som du har talat om men inte gett svar på: Det kan finnas alternativa lösningar för att förbättra innerstaden och den biltrafik som finns där inklusive den kollektiva trafiken och annat. Det handlar om att man skulle bygga den östliga leden. Om man hade den skulle man slippa genomfartstrafiken av privatbilister och andra, och det skulle underlätta för dem som kör transporter och annat att köra genom staden.

Man kan också tänka på vad det var som gjorde att stockholmarna har förtjänat att få högre avgifter för parkeringen på sen kvällstid och på helger. Det finns egentligen inget mervärde annat än att ni får en extra skatt och lite inkomster. Men jag tror inte att stockholmarna har uppskattat att behöva betala extra för den tiden.

Anförande nr 294
Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag börjar med biltrafiken, genomfartstrafiken och så vidare. Det enda vi vet är att om man öppnar nya leder blir det mer trafik. När Norra länken öppnade ökade trafiken för första gången på länge i Stockholm, i innerstaden och i tullsnitten. Det skulle vara intressant om Bo gick in och tittade i de analyser som Trafikverket gör. De bygger på mer trafik in till innerstaden än vad det är i dag. Det är en intressant effekt som man kanske borde ta en speciell sittning om.

Parkeringsavgifterna och att det blir utökade tider och helger beror på att vi ser ett större tryck. Det är ett större tryck i staden generellt när det gäller parkeringsfrågorna. Vi måste få en bättre framkomlighet. Det gäller också längre tider, och inte bara som det har varit nu – mellan 9 och 5 utan även från 7 till 19 och på helgerna, när det är mycket mer trafik. Om man åker runt på Södermalm en lördag, till exempel, kan man se hur det ser ut med den trafik som finns där.

§ 9 Rotel IX Bostads- och demokratiroteln

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB
Bostadsbolagen
Kommunstyrelsens ytterstads- och demokratiutskott
Rådet för mänskliga rättigheter

Anförande nr 295
Borgarrådet L i v h (V): Ordförande! Jag sade i början av dagen att den här debatten ska visa skillnaden mellan de båda sidorna av salen. Bostadsfrågan är verkligen en fråga där vi skiljer oss åt. Jag skulle vilja säga att bostadsfrågan är vår stads ödesfråga. Det är med bostadspolitiken som vi kan utforma vår stad. Visa mig din politik, och jag kan säga vilken typ av samhälle som du vill bygga!

Med så många i bostadskön som akut behöver en lägenhet är det självklart att vi fokuserar på hyresrätten. Hyresrätten ökar rörligheten på arbetsmarknaden, håller ned privat skuldsättning och fördelas efter kötid och inte efter köpkraft. Det ställs inga krav på egen kapitalinsats. Hyresrätten gör människor fria.

Nu, halvvägs in i mandatperioden och politiken, kan vi se vad vi har åstadkommit. Vi har gjort ett betydande skifte när det gäller hyresrätten, speciellt allmännyttan, i vår stad. Under ert borgerliga styre minskade allmännyttan med lite drygt 2 500 lägenheter per år. Bara under våra två år har allmännyttan vuxit med 2 000 lägenheter, och fler är på väg. Vi bygger ett Stockholm – ett sammanhållet Stockholm – och vi gör det med hyresrätter, privata och allmännyttiga. Vi har tre mycket professionella allmännyttiga bostadsbolag som har trimmat sina organisationer, som samarbetar med exploatering och stadsbyggnad och som bygger så det knakar. Vi vill att antalet hyresrätter ska öka och inte minska, som de gjorde under er period.

Vi sätter igång och bygger 40 000 lägenheter, varav minst hälften ska vara hyresrätter och 10 000 allmännyttiga. Det är en offensiv för en rättvis bostadspolitik. Jag önskar verkligen att alla partier ska respektera hyresgästernas val av boende och inte, som under Alliansens styre, jaga dem som inte vill ombilda med blåslampa. Under en lång tid har det byggts med alldeles för höga hyror. Vi tar också det på allvar. Vi har tagit fram ett koncept med Stockholmshusen för att pressa produktionskostnader och att pressa hyreskostnaderna för att alla stockholmare ska ha tillgång till en lägenhet.

När jag läser Alliansens, oppositionens, budgetar ser jag inga sådana ambitioner. Jag ser inga ambitioner för en blandad stad. Jag ser inga ambitioner för att pressa hyreskostnaderna. Därför är vår budget stockholmarnas budget. Den är en budget för att hålla samman den här staden.

Anförande nr 296
Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande och fullmäktige! Lite senare i dag kommer jag att anföra att vi behöver tala mer om kvalitet i stället för att slänga en massa siffror på varandra i talarstolen. Det gör ingen glad, och jag misstänker att alla här inne är ganska trötta på det. Låt oss återkomma till det.

Precis som förra året tänkte jag inleda med att ge majoriteten lite smicker: Ni vill nog väl även i år. Därmed var det slut på smickret. Vi moderater står för den moderna, täta och hållbara staden. Vi står upp för den blandade staden – en stad för dagens och morgondagens stockholmare och ett Stockholm där alla ges möjlighet till eget boende oavsett om man vill bo i hyresrätt, bostadsrätt, villa, kollektivboende eller annat, för den delen. Vi driver en bostadspolitik som innebär att det byggs bostäder för alla smaker och för olika skeden i livet. Vi bedriver en politik som bygger mycket och som låter människor själva bestämma hur och var de ska bo och en politik som tar ansvar för såväl stockholmarna som stadens ekonomi.

Då går jag nu upp här i talarstolen efter bostadsborgarrådet. Det är en politik från vänster som låter som om man vore i opposition. Så tycker jag att det har varit nästan hela dagen. Det är dock ingen oppositionspolitiker som Ann-Margarethe Livh är i dag, utan hon är i majoritet. Men hon ägnar hela sitt anförande åt kritik av oppositionen. Det är mycket snack om billiga hyresrätter och att bygga billigare än tidigare. Jag minns den tid då retoriken lät som att vi på den här sidan – och då menades vi moderater och Alliansen – byggde så fruktansvärt dyrt och dyrast. Vi sålde marken väldigt dyrt, och det var de högsta hyrorna som det skulle kunna bli. Faktum är att sedan dess har marken blivit ännu dyrare. Det har aldrig sålts så dyr mark som nu. Det har heller aldrig byggts så dyrt som nu. Vi ser fram emot att majoriteten lyckas få fram Stockholmshusen, för det ska bli spännande att se vad det i praktiken innebär.

Vi har kritik på många punkter, som jag hoppas att debatten kommer att utvisa. Det är skillnad om Vänstern får styra bostadspolitiken i den här staden eller om någon annan gör det. Det är mycket retorik som i praktiken inte är något annat än snömos, fluff och lek med siffror. Vi kommer att visa det under debatten.

Herr ordförande! Jag yrkar bifall till Moderaternas budgetförslag när det gäller detta paket av olika politiska frågor. Hur många har vi i dag? Det är väl sex punkter som avhandlas här. Jag yrkar bifall till samtliga våra reservationer.

Anförande nr 297
K a r i n G u s t a f s s o n (S): Herr ordförande! Det går bra för Stockholm, men det går inte bra för alla stockholmare. Det brukar finansborgarrådet säga, och precis så är det. Det går bra för Stockholm, och Stockholm växer. Inte sedan miljonprogrammets dagar har Stockholm byggt så många lägenheter. Till vår stad söker sig människor för att studera, för att arbeta, för att kärleken finns här eller för att söka trygghet som flykting.

Det går bra för Stockholm. Vi har historiskt låga nivåer för försörjningsstöd. Vi har låg arbetslöshet och hög sysselsättning. Antalet nya företag ökar i Stockholm. Antalet konkurser minskar. Stockholm rankas som en av världens mest hållbara städer.

Det går bra för Stockholm, men det går inte bra för alla stockholmare. Åtta år är den siffra som anger skillnaden mellan kvinnor på Östermalm och män i Skärholmen. Det är skillnaden i medellivslängd. 13 procent är den siffra som anger hur många

barn i Rinkeby-Kista som har kariesskadade tänder. Denna siffra ska ställas mot Kungsholmen, där 1 procent av barnen har kariesskadade tänder.

Stockholm ska vara en stad för alla; det är jag är övertygad om att åtminstone majoriteten av alla partier i den här salen kan enas om. Men verkligheten är en annan. Klyftorna har ökat kraftigt sedan 2000-talet, och med ökade klyftor förlorar vi livschanser. Därför är jag stolt över den budget som vi lägger fram här i dag. Det är en budget som satsar på verkligt avgörande för att minska de klyftor som finns i vår stad. Det är en budget och en politik som syftar till att utjämna de strukturer som gör att färre ungdomar i en del av staden går vidare till högre studier efter gymnasiet än i en annan del av staden. Det är en budget som syftar till att ge fler möjlighet att uppfylla sina livsmål. Det är en politik som konsekvent och medvetet jobbar med att stärka hela vår stad. Vi gör det genom att lämna de kortsiktiga projekten och lyften och satsa på långsiktigt demokratiarbete med fokus på de stadsdelar som står inför de allra största utmaningarna.

Stockholm ska vara en stad för alla. Genom en aktiv bostadspolitik med ambitiösa bostadsmål ger vi fler chansen att lämna föräldrahemmet för en första bostad och fler familjer chansen att lämna trångboddhet för att välja ett rymligare boende. Vi ger fler möjlighet att bli stockholmare. Vi bygger bostäder som fler kan efterfråga. Jag är särskilt stolt över Stockholmshusen – en satsning som skapar bostäder inom allmännyttan med något lägre hyror.

Det går bra för Stockholm, men det går inte bra för alla stockholmare. Politikens uppgift måste vara att skapa förutsättningar för att utjämna dessa skillnader. Politikens uppgift måste vara att skapa ett Stockholm för alla.

Med det, herr ordförande, yrkar jag bifall till den rödgrönrosa majoritetens förslag till budget.

Anförande nr 298
M a g d a R a s m u s s o n (MP): Ordförande, kommunfullmäktige! Både Sverige och Stockholm växer historiskt mycket, och det tycker jag att vi har all anledning att vara stolta över. Fler vill komma och bo i vår stad. Jag är också extra stolt över att vi i bostadsbolagen har ökat byggtakten och att det för första gången på tio år sker en tillväxt av just allmännyttiga bostäder. Det visar att vi tar ansvar för den bostadsbrist som finns, och det visar att vi tar ansvar för att vi har olika människor i den här staden som behöver olika typer av bostäder.

Men det handlar inte bara om att vi bygger mycket, utan också om hur vi bygger. Stockholm är en gammal stad. Min fråga är lite grann: Hur hade man tänkt om man hade byggt en stad i dag? Vilka värden hade man då eftersträvat? Jag sitter i styrelsen för Svenska Bostäder, som är ett av de allmännyttiga bostadsbolagen. Vi hade äran att få besöka Kiruna i norra Sverige, som just gör detta. De behöver bygga ett nytt centrum och en ny stadskärna eftersom gruvan kommer allt närmare och hotar den befintliga. Vi fick träffa den ansvarige för hela flytten, och det var väldigt roligt av flera anledningar. En av de saker han berättade var att när man frågade Kirunaborna själva vad de ville förändra med Kiruna hamnade en sak högst upp på listan: De tyckte att det var tråkigt att deras stadstorg var en stor parkeringsplats. De ville ha en

mer levande och tät stad där man kan gå runt, cykla och ha kollektivtrafik. De ville ha levande butiker i stället för det glesa bilsamhälle som vi byggde upp efter andra världskriget.

Jag tycker att vi ska lära oss någonting av Kiruna. Stockholm går mer och mer i den riktningen, och det är också någonting vi ser i budgeten. Vi vill ha levande, täta städer. Det är inte bara någonting som människor mår bättre av, utan det är också någonting som klimatet mår bättre av. Det ser man också tydligt i budgeten när vi styr våra bolag mot ett mer klimatsmart Stockholm. Några av de saker som ingår är att bolagen ska ta fram strategier för ett fossilfritt Stockholm 2040. Vi har så många boende i de allmännyttiga bostadsbolagen att om bolagen blir mer klimatsmarta blir också stockholmarnas vardag mer klimatsmart. Det handlar till exempel om en lånepool så att vi kan dela på prylar som vi inte använder så ofta. Det handlar om att bolagen ska ha 10 procents solceller till 2020, att vi ska samla in matavfallet till 70 procent till 2020 och att genomföra p-köp i stället för att bolagen ska bygga dyra egna parkeringshus eller använda markparkering, som blir ganska tråkig. Det handlar om ekosystemtjänster och många, många andra saker.

Det har kanske länge framstått som att det är en konflikt mellan ekologisk och ekonomisk hållbarhet, men med denna budget visar vi att det är precis tvärtom. En god ekonomi förutsätter att vi tar hållbarhetsmål och klimatmål på allvar. Det gör bolagen starkare, och det gör staden trevligare.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 299
B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Heja majoriteten – vi är helt överens! Jag lovar er: Liberalerna önskar inget hellre än att ni lyckas. Jag har sagt det många gånger, och jag står för det: Vi lämnar det här tricksandet med siffror. Det är inte kul att lyssna på. Vi tittar i stället på vad som är nu och vad som ska komma.

Det som är intressant och som har kommit upp här i debatten är att jag inte vet om vi har samma historiebok. När ni talar om hållbara företag och hållbara städer och att vi bygger mer än någonsin måste jag påminna om att man i bostadsbolaget Stockholmshem byggde betydligt mer under min period som ordförande. I Stockholmshem byggde vi det första plushuset i Stockholm. Vi fick Green Building Councils guldpris. Vi lyckades få solfångare på taken på husen i Hökarängen tack vare att jag grep in i stadsbyggnadsnämnden. Stadsbyggnadskontoret ville lägga solcellerna på norrsidan. Det var ganska korkat, tycker jag. De borde vara på södersidan, där solen lyser.

Bostadsbolagen har annat att göra än att bara bygga bostäder. Vi ska till exempel bygga LSS-boenden. Men det finns ytterligare en viktig sak som Stockholmshem har i uppdrag att göra från denna sal i detta hus och i SHIS, nämligen att stå för husen och bostäderna för de nyanlända enligt bostadsanvisningslagen. Där, mina vänner, är det för bedrövligt. Hur kommer husen till de nyanlända på plats? Det har förberetts för dåligt av er, och det överklagas för mycket. Jag är rädd för att överklagandena har med er dåliga förberedelse att göra, och jag beklagar det. Jag beklagar ännu mer de

här bufflarna som brände ned modulhusen i Fagersjö som Stockholmshem hade fått upp och fått att fungera. De skyldiga ska lagföras; det spelar ingen roll vem de är och vilken nationalitet de har.

Vi ser ytterligare en stor möjlighet med de kommunalägda bostadsbolagen: Vi har i många av de populära närförorterna hus som traditionellt står som lameller mot gatorna. Det går att komplettera detta till att bli stadsliknande slutna kvarter genom att man ställer ett hus i den ena ändan och ett annat hus i den andra – och vips har vi ett kvarter! Detta kan vi tjäna mycket på, och vi kan få många bostäder byggda. Så kom igen! Tänk nytt, och tänk stort! Tänk inte endast i de gamla banorna, var det någon som sade.

Det finns en sak till, och det är ekonomin. Ni måste sälja mer, för vi har i längden inte råd att dra på oss de skulder som bolagen nu gör.

Bifall till Liberalernas budgetförslag när det gäller denna mycket långa budgettitel!

Anförande nr 300
M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Vi kommer att tala mer om bostadsbristen under morgondagen, men jag tänkte ändå tala lite om detta område nu med tanke på att vi ska debattera bostadsbolagen.

I dag tar man ut en del vinster från bostadsbolagen för att bekosta annan verksamhet i staden. Sverigedemokraterna tycker att detta är djupt beklagligt. Vi tycker att de pengar som de kommunala bostadsbolagen har och deras vinster ska återinvesteras i renovering av det befintliga beståndet och i byggandet av nya hyreslägenheter. Man ska alltså inte ta pengar från bostadsbolagen för att bekosta annan verksamhet i staden.

Sverigedemokraterna tycker också att det är dags att vi börjar prioritera stockholmarna. Stockholm är navet i svensk ekonomi, och det är dags att stockholmarna och deras barn får tillbaka mer än vad man får i dag. Vi kommer helt enkelt att öronmärka en del av de lägenheter som de kommunala bostadsbolagen har och förmedla dem till stockholmarna. Vi kommer att ha en lokal bostadskö.

Låt oss gå vidare och tala lite grann om det så kallade rådet för mänskliga rättigheter. Det ska helt enkelt fungera som ett rådgivande organ för styrande politiker i Stockholm. Man arbetar med jämställdhet, normkritik och antirasism, kan vi läsa. Ett exempel på hur det kan gå när rådet får inflytande på politiken såg vi för några dagar sedan med den så kallade jämställda snöröjningen. Det blev inställda bussar, stockholmare som ramlade och slog sig och helt enkelt ett stort kaos.

Lotta Edholm har sagt: Rådet riskerar att bli ett propagandaråd för Feministiskt initiativ. Allt tyder väl på att det också har blivit så. Rådet för mänskliga rättigheter kommer att läggas ned. Det beror inte på att Sverigedemokraterna är emot värnandet av de mänskliga rättigheterna. Men stockholmarnas skattepengar ska helt enkelt inte gå till ett propagandaorgan för extremvänstern.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas förslag till budget för 2017.

Anförande nr 301
S t i n a B e n g t s s o n (C): Jag kan börja med att upplysa Martin Westmont om att vi *har* en lokal bostadskö. Den kallas för Bostadsförmedlingen, och det är den vi debatterar här i dag.

Ordförande, fullmäktige, åhörare! En egen bostad innebär frihet. På en bostadsmarknad där djungels lag råder blir det ofta de svagaste som får stå tillbaka. Dessutom blir antalet hemmaboende unga vuxna orimligt stort, som det är i Stockholm. För att undvika detta krävs en fungerande bostadsförmedling och fastighetsägare som vill använda den. Därför vill vi i Centerpartiet utveckla den service och de tjänster som Bostadsförmedlingen ger till alla fastighetsägare, privata såväl som kommunala. På så sätt säkerställer vi att så många lägenheter som möjligt kommer in till Bostadsförmedlingen.

Men det krävs såklart också att vi bygger mycket mer än vi gör i dag. Centerpartiets mål är 160 000 nya bostäder till år 2030. Vi bygger tätt, nära kollektivtrafiken, och vi bygger högt. Om vi får bestämma får vi fler bostäder samtidigt som vi bevarar parker och grönområden – utan att lägga många miljarder på att stänga Bromma flygplats i förtid.

Ordförande! Att driva tre bolag med samma syfte är ett slöseri med resurser. Därför föreslår vi att staden ska utreda en sammanslagning av de tre kommunala bostadsbolagen. En sammanslagning ska frigöra resurser både tidsmässigt och ekonomiskt. Medarbetarna ska kunna fokusera mer på hyresgästerna, och pengarna vi sparar ska gå till upprustning av slitna bestånd.

Ordförande! Som alla vet är Centerpartiet det riktiga miljöpartiet – det gröna och sköna originalet. Det visar vi i allra högsta grad när det gäller bostadspolitiken. Därför jobbar vi inte minst med energieffektiviseringar och mer förnybar energi i stadens bestånd. Vi skapar incitament för att hyresgästerna ska spara energi. Allt sådant tycker vi är självklart. Men dessutom skapar vi möjligheter till gröna tak och till fler kolonilotter och annat som är både grönt och skönt i Stockholms bostadsbestånd.

Ordförande! En bostad handlar inte bara om tak över huvudet. Människor ska kunna få bo i en bostad som de själva tycker är attraktiv. För vissa är det en hyresrätt, för andra är det en bostadsrätt och för ytterligare andra är det en villa, ett radhus eller en ägarlägenhet. Men det kan också handla om andra saker. Med en centerpartistisk bostadspolitik i Stockholm skulle därför bilpoolerna vara fler, infrastrukturen för elbilar vara mer utvecklad, större hänsyn vara tagen till olika familjekonstellationer och människors möjlighet att själva påverka sitt boende vara större.

Därför yrkar jag bifall till Centerpartiets förslag till budget.

Anförande nr 302
M a l i n E r i c s o n (FI): En av de mest grundläggande mänskliga rättigheterna är att ha någonstans att bo. Därför är de allmännyttiga bostadsbolagen ett mycket viktigt verktyg för staden. Det är med hjälp av allmännyttan vi kan arbeta med att ge bostäder till de människor som har svårt att skaffa någonstans att bo på den privata

marknaden – av ekonomiska skäl eller för att de lever i en utsatt situation. Med allmännyttan som verktyg har vi möjlighet att se till att våra invånare får sin rätt till bostad tillgodosedd.

Det finns många privata bostadsbolag som också har bra ambitioner, men de kan aldrig ha det övergripande samhällsansvaret. Att ge våra invånare deras rättigheter är ett politiskt ansvar. Förutom att plånboken inte ska vara avgörande för ens möjlighet att ha någonstans att bo är vår uppgift att se till att det finns bostäder för de prioriterade grupper som staden har ansvar för – för att minska hemlösheten, ge utsatta kvinnor skydd eller hjälpa familjer som har flytt från krig och förföljelse.

Den rödgrönrosa majoriteten har som mål att återigen stärka allmännyttan efter att Alliansen under sin tid sålde ut beståndet till vrakpriser. Inte heller byggdes det nytt i tillräckligt snabb takt. Den majoritet som tog över efter valet 2014 ser vilka grupper som har missgynnats av den tidigare politiken. Vi tar ansvar för alla som vill bo i den här staden genom ökat byggande, stopp av ombildningarna och sänkta inkomstkrav. Genom att pressa priserna i nyproduktion vill vi också bygga bostäder som folk har råd med.

För oppositionen är valfrihet att kunna köpa sin lägenhet, för i deras värld räknas bara de som har kapital. För den rödgrönrosa majoriteten är valfrihet att kunna bo kvar i den stadsdel där man vill bo även om man inte har pengar på banken. För oss är valfrihet att om man skiljer sig slippa flytta från stadsdelen där ens barn har bott i hela sitt liv för att det inte finns några hyresrätter.

Allmännyttan ger oss möjlighet att planera nya bostadsområden för alla grupper i samhället, inte minst för att alla ska känna sig trygga. Det gäller framför allt kvinnor och flickor, som ofta upplever otrygghet i sina bostadsområden. Denna oro ser vi som ett demokratiproblem. Därför kommer bostadsbolagen att arbeta med feministisk stadsplanering. Det handlar om att lyssna på flickor och kvinnor när nya bostadsområden planeras. Det handlar om att utveckla bostadsområden och miljöerna där med mötesplatser, utemiljöer, kultur och service utifrån även deras behov. Det handlar om att planera områden så att kvinnor kan och vågar röra sig på samma villkor som män. För oss är det självklart att detta är vad mänskliga rättigheter, jämlikhet och jämställdhet handlar om i praktiken i en stad som håller samman.

Anförande nr 303
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Allmännyttan är en del av Stockholms bostadsmarknad, men den är inte den enda delen även om man ibland kan tro att majoritetspartierna tror att det är på det sättet. Majoriteten har flera goda ambitioner med stadens bostadsbolag. Jag tycker exempelvis att det är bra att man lyfter fram bolagens sociala ansvar.

De så kallade Stockholmshusen tycker jag är ett spännande grepp, och det är något som också Kristdemokraterna har röstat för i bolagsstyrelserna. Sedan vet vi fortfarande inte om syftet med Stockholmshusen kommer att förverkligas, men själva tankesättet i sig är det inget fel på. Vi ska också komma ihåg att tankesättet inte är något nytt. Privata bostadsbolag har jobbat så här sedan lång tid tillbaka. Koncepthus finns redan i dag på marknaden, men de är svåra att få förverkligade i Stockholm

med de särskilda krav som vi ställer utöver de nationella byggnormerna. Egentligen kan man undra om det är nya koncepthus vi behöver i Stockholm eller om det är ett förenklat regelverk som tillåter befintliga koncepthus. Det tycker jag tål att tänkas på.

Kristdemokraterna är kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten har upphört med den aktiva bostadsförvaltningen. Genom att sätta stopp för alla försäljningar och ombildningar riskerar man att bristen på kapital i bolagen blir helt uppenbar. Bolagen riskerar att återigen bli tungt skuldsatta. En sådan utveckling kanske är det största hotet både mot det sociala ansvaret och mot bostadsbyggandet. Jag kan förstå det politiska motivet bakom att inte vilja ombilda till bostadsrätt, men att vara så paniskt rädd för att avyttra en del av beståndet till privata hyresrättsförvaltare har jag betydligt svårare att förstå motivet bakom. Genom att tillåta ombildning till bostadsrätt i stadsdelar där hyresrätten är dominerande har vi möjlighet att skapa mer blandade stadsdelar – det som alla partier säger sig vara anhängare av. Kristdemokraterna är därför kritiska till den stopprincip som de rödgrönrosa partierna har infört.

Vi måste inse att de privata aktörerna är en tillgång för att utveckla våra ytterstadsområden och inte ett hot, som jag ibland tycker att de framställs som. Därför är ert ensidiga fokus på allmännyttan till skada för Stockholm, och det gör också bostadsmålen mer sårbara då färre aktörer ska se till att målen uppnås. Vi ser också att produktionsmålen i de kommunala bostadsbolagen inte uppfyller de av fullmäktige uppsatta målen, och detta tycker jag är mycket illavarslande.

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas budgetyrkande.

Anförande nr 304
E l i n O l s s o n (MP): Kära fullmäktige, åhörare och ordförande! Bostadsbolagen är ett jättespännande område att debattera, och jag är glad för den öppning som Joakim kom med – att vi kanske ska sluta kasta siffror på varandra och i stället tala om kvalitet. Jag antar att detta också är ett erkännande från Joakims sida av att vi har uppnått saker och levererar från vår sida och att intresset för att kasta siffrorna därför har minskat.

Jag skulle vilja nämna några fabulous facts – några fantastiska fakta – så här inledningsvis. Tolv minuter – det är den tid som en slagborrmaskin används under hela sin livstid i snitt. Och visste ni att en personbil står stilla under 95 procent av sin livstid? Det är fantastiskt och otroligt. Tänk vilka resurser som går till spillo när vi inte delar på dem!

Bostadsbolagen får i budgeten ett uppdrag att jobba tydligare med delningsekonomin. Vi vill kunna se att delningsekonomin också kommer hyresgästerna till del. Bilpooler, cykelpooler, verktygspooler – delningsekonomin är här för att stanna. Det gäller också möjligheten att dela på bostadsytan och att möjliggöra för fler att efterfråga kompiskontrakt och att möjliggöra kollektivbostäder och andra alternativa sätt att bo tillsammans. Att hela tiden rikta fokus mot allt mindre yta per person när vi har en stor mängd singelhushåll i den här staden är inte hållbar. Men vi ska se till att fler får möjlighet att dela på allmänna kvaliteter i

bostäder; det är en viktig hållbarhetsfråga. Vi vill också möjliggöra för fler att arbeta med stadsodling.

Stockholm ska fortsätta att vara en öppen och välkomnande stad där människor möts. Då är kreativitet och tolerans grundläggande värden. Där är en fortsatt hög byggtakt helt avgörande. Hyresrätten har en viktig roll. Från vår sida gäller hyresrätten naturligtvis både de allmännyttiga bolagen, som vi har större möjlighet att lägga politiska direktiv för, och de privata byggarna. De är båda viktiga när det gäller att tillsammans stärka hyresrätten i Stockholm.

Vi bygger fler bostäder nu än på mycket länge. Jag tycke att siffrorna talar för sig själva. Vi kan konstatera att det rödgrönrosa laget klarar av att leverera utifrån högt uppsatta bostadsmål. Även om jag är stolt över den höga byggtakten är jag också medveten om det stora arbete vi har framför oss med att kombinera en hög byggtakt och kvalitet. Därför ser jag fram emot den fortsatta diskussionen och att vi fokuserar på de viktiga frågorna när Stockholm växer.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 305
Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Varför är Miljöpartiet plötsligt emot att man har möjlighet att ombilda sin bostad i ytterstaden? Jag har hört miljöpartister som har varit ganska positivt inställda till möjligheten för människor som bor i områden som består av nästintill bara hyresrätter att ombilda. Det skulle nämligen kunna ge bolagen mer ekonomiska muskler att göra någonting som ni talar väldigt mycket om: renovering av miljonprogrammen. Vi startade en historisk renovering av miljonprogrammen i den här staden. Det var närmare 2 500 bostäder som var renoverade i slutet av 2014. Vi kan konstatera att 83 procent flyttade tillbaka till dessa bostäder. Nu drar ni ned på ambitionerna för renoveringarna just för att ni inte kan göra både och.

Elin! Varför drar ni plötsligt ned på ombildningstankarna i ert parti?

Anförande nr 306
E l i n O l s s o n (MP): Joakim! Det finns ju också en annan historisk satsning som ni gjorde under er tid vid makten. Det var den stora utförsäljningen av allmännyttan. Från vår sida ser vi att det är ett enormt stort ansvar som ligger på majoriteten att nu återuppbygga och se till att de allmännyttiga bolagen skapar nya bostäder. Då är fokus från vår sida i investeringsstrategierna på att göra nya hyresrätter för en bred målgrupp. Hur det sedan ser ut när vi väl har byggt upp den starkare allmännyttan får jag lov att återkomma till, men under överskådlig tid ser vi ett behov av att stärka allmännyttan i Stockholms stad.

Anförande nr 307
B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Du är en politiker som man kan resonera med och föra rätt teoretiska resonemang med, Elin Olsson. Då är min fråga: Är inte det viktigaste att vi får fram bostäder och, om så är, att vi får fram hyresbostäder? Jag tycker att vi ska bygga ungefär hälften–hälften. Det är rätt

rimligt. Vari ligger självändamålet att det ska vara hyresrätter ägda av just de kommunalägda bostadsbolagen? Jag tycker att bostäder är det viktigaste.

Jag har ännu en fråga. Ni tycker väl att vi lyckas eftersom ni inte vill säga någonting om siffrorna, sade du. Jag tänkte att jag kunde avvakta med det, men det ser inte ut som om ni når de mål som vi vill att ni ska nå. Du kanske skulle kunna säga lite grann om dessa två frågor.

Anförande nr 308
E l i n O l s son (MP): Allmännyttan har såklart ett extra tydligt ansvar utifrån ett socialt ansvarstagande också för en hållbar boendesituation. Det är ju politikens möjlighet och ett verktyg för att bidra. Det är klart att det inte finns någon motsättning i att se att det är viktigt att också de privata värdarna får möjlighet att bygga. Men där har vi inte samma styrmedel.

Just när det gäller de stora utmaningar vi ser i Stockholm vad gäller ett hållbart mottagande och möjligheten att arbeta aktivt för de grupper som är mest utsatta i Stockholms stad är naturligtvis allmännyttan en aktör som vi måste arbeta aktivt tillsammans med. Samtidigt ska vi säkra att de 500 000 personer som står i bostadskön också får möjlighet att i en rak kö komma fram till bostäderna. Där ser vi att allmännyttan är det absolut viktigaste verktyg som vi just nu har.

Anförande nr 309
Borgarrådet L i v h (V): Ordförande! Självklart ska det märkas, Joakim, att det är den här sidan som styr! Vi gick ju till val på att förändra bostadspolitiken, och jag hoppas verkligen att det syns. Att berätta om skillnaderna mellan vår politik och er är väl inte att bedriva oppositionspolitik. Det är att ha en debatt, och jag trodde att det var just det de här budgetdebatterna var till för: att vi ska diskutera politiken och visa när vi tycker olika. Visserligen var Björn Ljung väldigt mild i sitt anförande – det var nästan så att han kunde vara med och sitta här med oss – men Joakim var inte lika mild, och det hade jag inte heller förväntat mig.

Jag tänkte bara bemöta några saker som redan har kommit upp i debatten. Först och främst tror jag att det var Erik som var orolig för de privata fastighetsägarna och att vi inte bryr oss om dem. Då kan jag säga att ni förmedlade 1 200 markanvisningar till de privata, och vi har redan förmedlat 2 000. Vi förmedlar mer än vad ni gjorde. Jag tror alltså inte att ni kan säga att vi missgynnar de privata.

När det gäller målen uppfyllde ni inte dem en enda gång under de år ni styrde. Nu i år har vi kommit väldigt mycket längre. Två av våra bolag överträffar målen. Svenska Bostäder kommer inte riktigt upp till målen eftersom vi har ungefär 1 000 överklaganden, tyvärr bland annat våra ungdomsbostäder i Råcksta och Västerort. Jag beklagar djupt att de överklagades. Annars hade vi överträffat målen i år. Jag är stolt över våra kommunala bolag, som har presterat detta.

Jag vill också ta upp modulhusen, Björn. Så fort vi fick reda på att vi hade detta ansvar enligt den nya lagen satte Stockholmshem igång att jobba. Det vet du, för du sitter i styrelsen. Jag tycker att Stockholmshem har gjort ett fantastiskt arbete med att ta fram underlag för modulhusen. Vi har dock samma problem där: Människor

överklagar. Jag är jättebesviken på människor som överklagar vare sig det gäller flyktingbostäder eller ungdomsbostäder. Det är sorgligt. Jag önskar att man inte gjorde det. Men nu är situationen sådan, och vi gör allt för att få fram de här bostäderna till våra flyktingar. Vi kommer att klara det, men det kommer att bli tufft. Det är ingenting att hymla med. Micasa kommer att bidra med flera lägenheter, och vi tittar på en massa olika alternativ. Med gemensamma krafter kommer vi att klara detta liksom mycket annat när det gäller bostadspolitiken.

Jag vill passa på att yrka bifall till vår majoritets budget, vilket jag glömde förra gången.

Anförande nr 310
Borgarrådet L a r s s o n (M): Ordförande! Efter detta inlägg inser man att möjligheten att överklaga tycks ha uppfunnits under den här mandatperioden. Det var inga överklaganden alls under den förra perioden, tydligen. Kvarteret Plankan är bortglömt med tolv års överklagande, vilket jag har för mig att ni inte tyckte var tråkigt på den tiden.

Nåväl – jag kan konstatera en sak: Ann-Margarethe Livh påstår i talarstolen att man nästan kommer att nå målet i Svenska Bostäder. Man når det inte riktigt, för målet är 900.

(Borgarrådet L i v h (V): Målet är 500.)

Målet är 900. Och vad händer? 31 är den senaste siffran. Den kommer naturligtvis att kunna höjas till julafton. Men jag säger bara: Nästan är inte 31, utan det måste vara lite mer än så.

Jag tänker återkomma i mitt inlägg med en annan fråga som gäller något bolag som du nämnde tidigare i dag – Carnegie, eller vad det hette.

Anförande nr 311
Borgarrådet L i v h (V): Jag tycker att du ska läsa budgeten, Joakim. I budgeten står: Målen är 500 lägenheter per bostadsbolag. Det är det som gäller, och det är det som vi håller på att arbeta för. Att nämna 31, som du gör, tycker jag är ganska oförskämt. Du vet att Svenska Bostäder hittills har kunnat visa på över 400 byggstarter. Du sitter i styrelsen, så du borde veta det.

Anförande nr 312
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Ann-Margarethe Livh skryter mycket här, både i repliken och i inledningsanförandet, om de 2 000 lägenheterna om två år. Men innan du skryter eller slår dig för bröstet alltför mycket ska vi väl ändå erkänna att varenda en av dessa 2 000 lägenheter är det Alliansen som har initierat genom markanvisningar och genom en planprocess. Annars skulle de omöjligt ha kunnat stå där i dag. Det är i så fall ett samarbete, och vi får vara glada över att ni inte har stoppat dessa lägenheter. Ni har säkert under markanvisnings- och planprocessens gång haft mycket synpunkter på dem, men det kan inte jag veta här och nu.

Ann-Margarethe Livh lyfte också fram överklagandeprocesserna, som är ett jätteproblem. Det är någonting som vi har lyft fram många gånger även i den här salen: Vi borde trycka på och uppvakta regeringen för att få en förändrad lagstiftning så att det blir svårare att överklaga. Men det motsätter ni er hela tiden. Ni har ju alltid talat om vikten av att inte röra detta instrument utan menar att man ska kunna överklaga lika generöst som i dag. Varför då, Ann-Margarethe Livh?

Anförande nr 313
Borgarrådet L i v h (V): Det vi tycker, och det står jag för, är att det ska vara en demokratisk process. Jag säger öppet att jag är väldigt besviken på många stockholmare som överklagar. Jag tycker att man missbrukar processen. Däremot är det farligt att inskränka människors möjligheter att påverka. Jag har stora förhoppningar om att vi ska kunna diskutera mer med människor och att vi ska kunna ha demokratiska diskussioner och få dem att förstå att ungdomar och andra i den här staden behöver någonstans att bo. Man måste vara generös. Man kan inte överklaga varenda process, som nu sker. Vi är överens där. Däremot är jag väldigt mån om den demokratiska processen.

Anförande nr 314
B j ö r n L j u n g (L): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tänkte att vi skulle strunta i siffertricksandet, Ann-Margarethe Livh, men ni vill ju på något sätt in i det. Ni verkar älska de här siffrorna.

Jag är jättebekymrad för hur Stockholmshem ska nå sina mål. Ni har sagt att de 500 som vi hade som mål under vår period ska dubblas till 1 000. Stockholmshem har inte en chans att klara att påbörja 1 000 lägenheter ens år 2019 så som projektportföljen ser ut.

Jag vill tala om för dig, Ann-Margarethe Livh, att Stockholmshem byggde rekordmycket under mina år. Vi byggde och påbörjade under ett år 639 bostäder. Vi har aldrig byggt så mycket som under min period, enligt bolagsledningen. Det är SLK jag är besviken på när det gäller modulhusen, och inte Stockholmshem eller SHIS.

Anförande nr 315
Borgarrådet L i v h (V): Jag tycker också att det är jättetråkigt att stå med en massa siffror. Men ibland är det svårt att förklara någonting utan att använda siffror. Jag önskar också att vi kunde minimera den delen av diskussionen.

Jag vet att Stockholmshem byggde mycket när du var ordförande. Stockholmshem är liksom de andra kommunala bolagen mycket professionella bolag. De har dessutom spetsat sin organisation ännu mer nu, och vi kommer att klara byggmålen. Vi måste klara dem för stockholmarnas skull.

Anförande nr 316
S t i n a B e n g t s s o n (C): Herr ordförande! Vi är överens om att vi måste hitta lösningar på bostadsfrågan i den här staden. Därför tycker jag inte att du och jag behöver kasta paj på varandra i det här replikskiftet, Ann-Margarethe.

En annan sak som jag tror att vi är överens om är att alla goda krafter behövs för att lösa frågan. Vi är också överens om att hyresrätter behövs, så vi kan passera också den frågan.

Jag tycker att det är viktigt att såväl kommunala som privata bolag ska få möjlighet att bidra till att utveckla staden. Därför undrar jag mot bakgrund av allt det jag har sagt: Vad ser du för lösningar som möjliggör för privata fastighetsägare att både driva företag på affärsmässiga grunder och ha möjlighet att ytterligare bidra till Stockholms bostadsmarknad? Jag tror att vi är överens om att Stockholm inte klarar sig utan de privata bolagen.

Anförande nr 317
Borgarrådet L i v h (V): Jag sade ju det, Stina. Vi har förmedlat till privata bolag, och vi tycker att de ska bygga. Det finns ingen motsättning där. Vi tycker det. Däremot vill jag understryka hur viktigt det är med allmännyttan av en orsak. Det är viktigt, Stina, därför att sedan vi sänkte inkomstkraven är det 3 000 stockholmare som inte blir godkända av de privata fastighetsägarna när de har fått en bostad. Därför tycker jag att allmännyttan är viktig, och jag tycker att vi ska bygga mycket allmännytta.

Vi har absolut inget emot att de privata bygger, utan tvärtom. Det är väldigt lönsamt att bygga i Stockholm – både att bygga hyresrätter och att bygga bostadsrätter. Det är lönsamt, och bolag står i kö till exploateringskontoret. Man vill ha markanvisningar, och man vill bygga. Det är inga problem.

Anförande nr 318
S a l a r R a s h i d (S): Ordförande, ledamöter! Jag tänkte använda mitt inlägg till att tala om Bostadsförmedlingen. Det är ett bolag som vi i den här salen och inom staden ska vara mycket stolta över. Bostadsförmedlingen är en viktig aktör i förmedlingen av bostäder inte bara för staden utan för förmedling av bostäder inom hela Stockholmsregionen – detta inom en alltmer sammanhållen arbetsmarknad inom regionen.

Den allmänna kötiden har ökat år från år och ligger i runda slängar i dag på 10,1 år för vanliga lägenheter och 6,6 för nyproduktionen. Den totala kötiden för dessa två är 9 år – detta trots att vi inom majoriteten har ökat byggtakten. Sedan miljonprogrammets dagar har vi aldrig haft en högre byggtakt, trots att vi även har förmedlat bostäder inom bolaget i en högre takt. Stockholm växer, och vi blir fler. Det är glädjande. För att Bostadsförmedlingen ska kunna fortsätta att spela en viktig roll och inte förlora sin legitimitet måste vi fortsätta att tillse möjligheten att förmedla bostäder och se till att kötiderna inte blir alltför långa.

Här spelar hyresrätten en viktig roll. Här spelar de allmännyttiga bostäderna och våra bostadsbolag en viktig roll. Ibland vågar jag inte ens tänka på vad de allmänna kötiderna hade varit om vi hade låtit Alliansen få styra i fyra år till. Vi har vågat värna och utveckla hyresrätten. Till 2020 bygger vi 40 000 bostäder, varav minst hälften kommer att vara hyresrätter. Vi har satsat på våra egna bostadsbolag och har gett dem ett större uppdrag att bidra till byggtakten i staden. Vi bygger en stad där människor med olika inkomster och bakgrund kan bo – en stad för alla. Vi bygger ett

Stockholm som håller samman. Vi har öppnat upp för en typ av helt nytt byggande. Det är satsningar som Fokus Skärholmen, sänkningar av inkomstkraven och ett stopp för alla ideologiska ombildningar. Det är en av de viktiga satsningar som vi har genomfört. Mellan 2014 och 2017 ombildades hela 26 000 lägenheter, och nästan 3 000 såldes till privata värdar. Under samma tid byggde allmännyttan bara 7 700 lägenheter. Det är en minskning med hela 21 000 bostäder – bostäder som kunde ha gått till de 70 000 som har varit aktivt sökande i vår bostadskö.

Bostadsförmedlingens roll är viktig. Jag ser att min talartid börjar ta slut, så med detta sagt: Vi måste fortsätta att se till att Bostadsförmedlingen kan förmedla bostäder.

Anförande nr 319
Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Jag tyckte att jag hörde en liten fråga där: Hur lång kötid hade det varit om Alliansen hade styrt? Du vågade inte tänka tanken. Jag tror faktiskt att om vi hade vunnit valet hade kötiden i Bostadsförmedlingen för att få en gammal lägenhet varit 10,1 år, för en nyproducerad lägenhet 6,6 år och för det gemensamma 9,0 totalt – precis som i dag, med andra ord. Och varför det? Jo, därför att det inte är så mycket som har skett de här åren.

Du kan gärna få berätta två saker för mig. För det första: Om det inte hade ombildats några lägenheter – hur många fler av de lägenheter som människor redan bodde i, för människor bor även i en ombildad lägenhet, skulle ha hamnat hos Bostadsförmedlingen? För det andra: Hur många av dem som har byggt de här åren har ni egentligen byggt, och hur många kommer från Alliansens tid? Svara på de två frågorna!

Anförande nr 320
S a l a r R a s h i d (S): Jag vill ge Joakim Larsson åtminstone någorlunda rätt. Men frågan handlar om det allmännyttiga bostadsbeståndet. Det har minskat. Med det sagt har möjligheten för Bostadsförmedlingen att förmedla hyreslägenheter också minskat. Vi har ökat andelen hyresrätter för nyproduktion, och vi kan i dag se att Bostadsförmedlingen förmedlar fler nyproducerade lägenheter som kommer från de allmännyttiga bolagen.

Jag tror kanske att du har någorlunda rätt, men jag fortsätter att vidhålla vad jag har sagt. Jag vill inte sänka siffran.

Anförande nr 321
S t i n a B e n g t s s o n (C): Jag tänker inleda även det här replikskiftet med att säga att jag tycker att det är onödigt att vi kastar paj. Vi kan vara överens om att vi behöver lösa bostadsfrågan.

Du talade om köerna. Jag tänkte ställa en ärlig fråga. Jag har tagit upp detta i tidigare budgetdebatter. Jag hoppas att du har hört det, och om du inte har gjort det är du ursäktad. Men visste du att när det gjordes en benchmarkinganalys för ett antal år sedan mellan olika europeiska städer – Berlin, Paris, London och vilka det nu var – såg man att i Stockholm, och nu talar vi om Stockholms län, var kötiden ungefär fyra år medan den i de andra städerna var max fem sex veckor? I många städer var den

betydligt kortare än så. Man jämförde också priserna, och det var inte så stora skillnader. Den största skillnaden mellan städerna var hyresregleringen. Stockholm har hyresreglering, och det har man inte någon annanstans. Och i Stockholm var det alltså köer. Kände du till detta?

Anförande nr 322
S a l a r R a s h i d (S): Det görs många undersökningar som vi kan ta del av. Med det sagt behöver inte det betyda att hyresregleringen på något sätt hindrar eller försvårar något när det gäller bostadskötiderna. I grunden handlar det om antalet bostäder som finns ute på bostadsmarknaden. Jag vet inte vart du vill komma med att försöka ställa en sådan fråga.

För oss är det viktigt att fortsätta att bygga. För oss är det viktigt att se till att hyresrätten får en viktigare roll i staden och att alltfler unga och äldre och de som kanske inte alltid har marginalerna på sin sida kan efterfråga de bostäder som vi har.

Anförande nr 323
K a d i r K a s i r g a (S): Ordförande, kommunfullmäktige, stockholmare! Det är glädjande att se hyresrätterna återigen öka i Stockholms stad. Den rödgrönrosa majoritetens bostadspolitik handlar om att alla har rätt till ett hem. Vi vill ha en sammanhållen stad, och därför är en rättvis bostadspolitik som motverkar klyftorna i samhället prioriterad.

För bara en liten tid sedan stoppade ni i Alliansen byggandet av nya hyresrätter i Ålsten i Bromma. Ni ansåg att just den platsen skulle bevaras. Det är ett typexempel på att ni inte vill bygga nya hyreslägenheter där era väljare bor. Ni värnar mer att era väljares områden inte blandas och att deras villor inte tappar sitt marknadsvärde. Ni sätter detta före att alla får ett tak över huvudet och ett hem att kalla sitt eget. Det är ett beslut ni fattade som tydligt visar att ni står för en ökad segregation och uppdelning av människor.

Vi ska ha en sammanhållen stad; det får jag ofta höra också från oppositionens sida. Vi vill ha ett Stockholm för alla, både för de gamla och för de nya stockholmarna. I den rödgrönrosa majoriteten för vi en progressiv bostadspolitik som gynnar en variation, som skapar möjligheter och som banar nya vägar och ser nya lösningar på problem som tidigare har ignorerats. Det gäller till exempel snabba hus, att sänka inkomstkraven och Stockholmshusen.

Med den byggtakt som vi har i dag i Stockholms stad kommer stockholmarna fram till 2020 att få 40 000 lägenheter, och hälften av dem ska vara hyreslägenheter. Det är en bostadspolitik som gynnar Stockholm. Den gynnar de människor som flyttar in till Stockholms stad. Vår bostadspolitik levererar, och äntligen får stockholmarna en framtidstro. Det är en bostadspolitik som ger våra medborgare nya hem att bo och leva i, och det gäller då inte bara de som har en tjock plånbok eller rika föräldrar.

Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 324
B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Tack, kära presidiekollega i Stockholmshem för ett huvudsakligen trevligt anförande! Det finns ändå ett par saker jag skulle vilja säga. Det ena är att jag inte fattar varför ni hela tiden står här och säger: Vi ska bygga hälften hyresrätter och hälften bostadsrätter! Vi är jättebra som gör det! Men vi har ju inte gjort annat i åtta års tid. Det är inget nytt. Ni har ingenting nytt att komma med när det gäller detta.

Jag tänkte som det andra pröva dig på min idé igen. Där vi har fina bestånd i vår närförort står lamellhusen med gavlarna mot gatorna. Om vi då sätter hus med sidorna mot gatorna skulle vi sluta kvarteren. Vi skulle få en fantastiskt fin komplettering varsamt i våra närförorter. Vad tycker ni i majoriteten om det?

Anförande nr 325
K a d i r K a s i r g a (S): Jag tycker att det är en intressant idé som är värd att diskutera. Men jag vill återkomma till målet. Du har varit här uppe och sagt att ni har uppnått era mål under era styren. Men sanningen är att ni aldrig uppnådde målen. Ni hade också 1 500 bostäder som mål. I genomsnitt levererade ni bara 1 000 lägenheter. Ni uppnådde aldrig era mål.

Björn Ljung! Ditt förslag när det gäller lamellhusen får vi titta på till en annan gång och diskutera det.

Anförande nr 326
J o e l L a u r é n (M): Ordförande! För ett år sedan, under det förra budgetfullmäktige, stod jag också här i talarstolen, Kadir. Jag uttryckte då en viss oro för att bostadslöftena i allmännyttan såg ut att spricka för er. Du försäkrade då mig och Stockholmarna att bostadsmålen skulle uppnås.

Du sade då så här: Jag kan meddela Joel att våra allmännyttiga bostadsbolag säger att vi kommer att uppnå våra mål. Prognoserna visar att vi kommer att uppnå dem. Vad har då hänt sedan dess? Ert mål om 1 000 byggstarter av bostäder i Stockholmshem till år 2017 har spruckit. Den sänkta ambitionen om 1 000 bostäder till 2019 spricker, den också. Bolaget självt säger nu att det saknas mellan 4 000 och 5 000 bostäder bara för Stockholmshem för att kunna uppnå målen.

Kan vi då lita på era löften? I så fall: Hur har ni tänkt uppnå de mål som ni har nu? Vad jag ser finns det i så fall två alternativ. Antingen tillåter ni kommunens bolag att tränga sig före i kön för markanvisningar eller så ökar ni belåningen kraftigt och köper fastigheter för miljardbelopp. Vilket av alternativen är det som gäller?

Anförande nr 327
K a d i r K a s i r g a (S): Tack för svaren, Joel! Ni ägnar er åt ordtrolleri. Så här är det: När det gäller målen har jag först och främst sagt att våra allmännyttiga bolag ska bygga 500 bostäder. Från och med 2019 ska de öka ambitionen, och det ska vara 1 000 bostäder.

Som borgarrådet Ann-Margarethe uttryckte finns det också överklagandeprocesser som hindrar att vi levererar en del portföljer. När ni styrde staden gjorde ni inte er

hemläxa, och ni lämnade inte några riktiga fyllda portföljer till våra allmännyttiga bolag. Det är sanningen.

Anförande nr 328
E r i k S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Jag kan informera om att vi har byggt och markanvisat massor av lägenheter där ”våra väljare”, som du uttryckte det, bor. Jag kan berätta att väljare är flyktig materia, så jag tror inte att man kan förvänta sig att väljare förblir ens väljare i all evighet. Du tänker väl närmast på Bromma, och där har vi byggt hur mycket lägenheter som helst. Det kommer också att byggas massor.

När vi förtätar stadsdelar – vilket vi kanske kommer att tala mer om sedan i stadsbyggnadsdebatten – tror jag att det är viktigt hur vi bygger och hur vi förtätar. Den förtätningsplan som ni hade för Västerled var inte tillräckligt känslig. Den var alltför okänslig för att kunna passa in, och då var det läge att säga nej plus att det fanns en del historia i ämnet.

Du talar om minskade klyftor. Jag tror inte att ni kommer att bygga en enda billig hyresrätt på Östermalm under mandatperioden. Jag tror inte att ni kommer att lyckas att bygga billigare hyresrätter i Värtahamnen och i Frihamnen med de markpriser vi har nu. Och det kommer inte att bli bättre i framtiden.

Anförande nr 329
K a d i r K a s i r g a (S): Erik! När det gäller rimliga hyror har vi sagt att vi har Stockholmshusen, som vi nu har lyft upp och ger i uppdrag att producera för våra allmännyttiga bolag. Vi har stora förhoppningar, och vi är förväntansfulla när det gäller att vi kommer att lyckas pressa produktionskostnaderna. Då kan ni se om vi har lyckats eller inte.

Men jag håller med dig: På Östermalm kommer vi inte att kunna bygga en hyresrätt som har lägre hyra än de befintliga hyror som råder där i dag. Men tänk på Stockholmshusen! Du har ju själv lovordat dem och väntar på att de ska komma.

Anförande nr 330
R i k a r d W a r l e n i u s (V): Ordförande, ledamöter! Jag skulle vilja anlägga det kommunalekonomiska perspektivet och ta upp det här med belåning, som är något av en käpphäst för en del ledamöter här i salen. Ni sätter upp skyltar på stan med texter om att den tickar i väg och är uppe i 36 miljarder, tror jag att det är. Det är en hög siffra, och ni kommer med halvsanningar om hur mycket staden lånar varje månad. Allt stämmer inte. En del säger att vi måste sälja mer för att ha råd att bygga mer och så vidare.

Jag tycker att debatten är något fördummande. Det är lite fånigt att ange lån i kronor. Stockholm är en stor stad, och våra bolag är stora. Vi bygger väldigt mycket. Då blir det också stora lån som anges i höga siffror, i miljarder och så vidare. Men det måste inte innebära att det är någon direkt fara. Det blir som sagt en fördummande debatt. Är det inte bättre att tala om till exempel nyckeltal? Om man ser på nyckeltalen ser man en annan historia. Om vi till exempel tar stadens och bostadsbolagens soliditet, alltså egenfinansiering och hur stor del av tillgångarna som utgörs av eget kapital, kan vi se att privata byggbolag, inklusive Skanska, NCC och så vidare, ofta har en

soliditet på 25 procent. Staden har som mål och riktlinje att soliditeten ska vara minst 34 procent. Och vad ligger då vi på? Svenska Bostäder har 58 procent, Familjebostäder har 64 procent och Stockholmshem har 47 procent. Det ser alltså väldigt bra ut, och det finns ingen riktig anledning att oroa väljarna med att staden och våra bolag håller på att överbelåna sig.

Jag tror att sifferexercisen, som har kritiserats, egentligen handlar om någonting annat. Det handlar om olika politiska linjer i synen på allmännyttan. Ert alternativ till att låna är att ombilda hyresrätter, sälja ut allmännyttan och markanvisa där man kan sälja dyr tomtmark till bostadsrätter. Det säger ni ju också själva. Vi har en annan syn på hur man bygger stad. Det handlar mycket om det, eller hur? Vi vill inte ombilda mer allmännytta, utan vi vill behålla den – av goda skäl som har framförts. Vi vill bygga hyresrätter även om det sker på mark med tomträtt – av goda skäl som har framförts. Vi vill utveckla områden även där markpriserna inte är maximalt höga, till exempel i Skärholmen, Hagsätra och Rågsved. Ni vill inte det. Det är helt enkelt en politisk skillnad.

Vi tycker att alla ska ha rätt till en bostad och att hela staden ska växa. Det är en viktig skillnad mellan oss.

Anförande nr 331
Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Rikard oroar sig över att vi, som han säger, far med halvsanningar när vi presenterar saker som rör stadens belåningsgrad, budget, bolagen och så vidare. Då får du nog vända dig till dina egna tjänstemän på Stadsledningskontoret och säga till dem att de slutar att skriva så elaka siffror om er. Ni råkar ju illa ut i debatten! Vi använder oss nämligen av de siffror som finns i det material som presenteras. Om du vill justera dessa siffror – var vänlig tala med dina tjänstemän.

Det är där det står att den här staden kommer att vara belånad upp till 65 miljarder. Det är där det står att Svenska Bostäder före årsskiftet antagligen och eventuellt slår i lånetaket. Det är där det står. Det är inga halvsanningar, utan det står i tjänstemännens antagligen helt sanna kalkyler.

Anförande nr 332
R i k a r d W a r l e n i u s (V): Ni säger att vi lånar 1 miljard per månad. Sedan sade Sten Nordin att vi lånar 600 miljoner per månad. Det är stor skillnad. Vi kanske år 2020 lånar 1 miljard per månad. Jag måste erkänna att jag inte riktigt kan svaret på det här. Jag bara konstaterar att era egna uppgifter varierar mycket beroende på vem som för talan i talarstolen. Det var mest det jag ville konstatera.

Min huvudpoäng är denna: Visst ska vi vara väldigt försiktiga med skattemedel. Men att tala om en stor stad som Stockholm och dess lån i termer av pengar, alltså absoluta belopp, blir vilseledande. Det låter mycket; både 600 miljoner och 1 miljard är jättestora summor. Det är bättre att tala om nyckeltal. Håller vi på att sätta staden på obestånd? Nej.

Anförande nr 333
G u l a n A v c i (L): Ordförande! Denna debatt handlar både om bostadsfrågor och om demokratifrågor. Det är ingen som har lyft upp det sistnämnda, så jag tänkte passa på att göra det eftersom jag återigen har hamnat så långt ned på talarlistan.

Ni har under de här åren tillsatt en massa olika organ. Det finns ett råd för mänskliga rättigheter, det finns ett demokratiutskott, det finns hållbarhetskommissioner med mera. I er budget har ni avsatt 60 miljoner för denna typ av olika insatser. För oss liberaler är demokratiarbetet otroligt viktigt. Vi måste lyfta MR-perspektivet i stadens alla verksamheter och så vidare.

Problemet är att denna typ av satsningar inte leder till några reella förändringar i samhället. Ärligt talat tror jag inte att det finns någon stockholmare som kan säga: Jag har fått vara med och påverka utvecklingen i samhället! Ni tar dessutom från skolan, från socialtjänsten och från dem med funktionsnedsättning som behöver LSS och för över till denna typ av satsningar.

Min fråga är: Var det meningen med denna typ av satsningar? Står ni och Vänsterpartiet bakom det här?

Anförande nr 334
R i k a r d W a r l e n i u s (V): Det är kanske lite märkligt att ställa denna fråga till mig, som gick upp och höll ett anförande om kommunal ekonomi. Men jag förstår att du gör det nu eftersom du har hamnat långt ned på talarlistan.

Jag kan inte säga så mycket mer än väldigt allmänna saker. Såvitt jag vet har de pengar som har satsats på demokrati visst effekt, och de är visst värdefulla. Jag vet att vi till exempel har haft projekt i Fagersjö som har engagerat många av de boende där när det gäller att diskutera hur man vill förändra sin stadsdel och så vidare. Men andra kan föra denna debatt betydligt bättre än vad jag kan.

Anförande nr 335
M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Rikard Warlenius nämnde att ni i Vänsterpartiet har en annan syn på hur ni vill bygga staden. Din kollega Ann-Margarethe Livh har tidigare under dagen sagt att vi ska bygga hyreslägenheter som folk har råd med. Jag har under det gångna året försökt få svar från Ann-Margarethe Livh om vad hon egentligen menar och hur ni vill bygga. Hon talar alltid om de snabba husen, men allt tyder på att de inte blir så billiga.

Skulle du till skillnad från Ann-Margarethe Livh kanske kunna ge ett tydligt svar på när ni vill bygga hyreslägenheter som vanligt folk, som ni säger, ska ha råd med? Hur ska det gå till?

Anförande nr 336
R i k a r d W a r l e n i u s (V): Jag förstår att du kanske har fått lite konstiga svar om du frågar varför de snabba husen ska bli billiga. Tanken med dem är just att de ska vara snabba. De ska vara snabba att bygga.

Däremot har vi en annan idé som heter Stockholmshusen. Där ska vi försöka att pressa byggpriserna så mycket som möjligt genom serieproduktion. Det är ingenting nytt eller särskilt märkligt med det. Genom att ta fram tydliga hus – inte modulhus, men hus som delvis är byggda på fabrik kan man helt enkelt genom massproduktionens lagar pressa priserna mer. Sedan ska husen såklart anpassas till de tomter de byggs för. Alla hus ska inte se likadana ut, men det ska bli ett fint och bra kvalitetsboende. Genom att använda serieproduktion kan man pressa priserna så långt som möjligt.

Anförande nr 337
J o e l L a u r é n (M): Ordförande! Stockholm är en stad av mångfald – en mångfald av människor och upplåtelseformer och byggherrar som tillsammans bygger framtidens Stockholm. Våra egna tre bostadsbolag är viktiga aktörer som ska agera på marknaden på lika villkor som de andra drygt 100 aktörer som är med och bygger staden.

Mellan 2015 och 2020 beräknas vi bli 100 000 fler stockholmare. Tiotusentals unga väntar redan i dag på en egen bostad. Samtidigt har vi många nyanlända som har flytt från krig och förtryck och som vi har ett viktigt ansvar att erbjuda ett värdigt mottagande och ett värdigt boende. Vi kan nog alla hålla med om att en av höstens mer tragiska och upprörande händelser var branden i modulbostäderna i Fagersjö. Jag kan inte annat än känna mig rent ut sagt förbannad när våldsverkare förvärrar en redan svår situation utan någon som helst hänsyn till människors liv. Dessa gärningsmän vill jag bara önska en så snabb arrestering och lagföring som det bara är möjligt.

Det är i grund och botten positivt att människor söker sig till Stockholm. Men det kräver att staden höjer sina ambitioner och får fler bostäder på plats. Vi har i vår budget höjt upp bostadsambitionerna, och vi vill att staden ska bygga 50 000 bostäder till 2020. Vi pekar också ut platser för 20 000 nya bostäder som inte finns i stadens planer i dag.

Tyvärr ser vi att majoritetens lägre mål verkar spricka i sömmarna. Det krävs ungefär 8 000–10 000 bostäder i möjliga projekt hos våra allmännyttiga bostadsbolag för att kunna bygga 1 000 bostäder per år. För Stockholmshem betyder det exempelvis att det i dag saknas 5 000 bostäder bara i detta bolag för att kunna nå majoritetens mål. Problemet blir att detta är ett symtom på ett större problem. Med nuvarande byggtakt når man bara drygt hälften av sitt bostadspolitiska mål fram till 2020 med 40 000 bostäder. Problemet är att majoriteten inte förmår att få fram tillräckligt mycket byggklar mark. Det är det vi behöver i staden. Vi ser symtomen. Det är bostadsbolagen som tvingas att skjuta fram sina mål år efter år. Man byggstartar mindre, och man tvingas skjuta fram sina löften.

Detta är alltså i sin tur ett symtom på ett större problem, och det krävs ett starkt politisk ledarskap för att kunna få fram mer byggklar mark i den snabba takt som stockholmarna kräver och behöver. Detta ledarskap tycker jag finns i Moderaternas förslag till budget, där vi lägger fram platser för 20 000 nya bostäder.

Jag vill yrka bifall till Moderaternas förslag till budget.

Anförande nr 338
M a g d a R a s m u s s o n (MP): Ordförande! Tack för ett viktigt inlägg! Jag vill börja med att instämma i ilskan och sorgen över människor som attackerar våra medborgare i staden. Den delar jag verkligen.

Joel Laurén avslutade inlägget med att tala om att det behövs ett tydligt politiskt ledarskap för att få fram bostäder. Jag undrar lite över hur det går ihop med att ni samtidigt skär ned på både stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden med summor som motsvarar ungefär 14 handläggare. När vi har en stor bostadsbrist och behöver få fram många bostäder och dessutom har en stad med stora konflikter eftersom vi har lite byggbar mark som är lätt att bygga på tänker jag att det är precis då vi behöver starka kommunala funktioner som kan få fram denna mark. Jag vill veta hur Moderaterna kommer att tillgodose detta.

Anförande nr 339
J o e l L a u r é n (M): Jag har själv lagt fram en motion här i fullmäktige tidigare som jag tror kom upp till behandling förra året. Den handlar om att man ska kunna anlita externa plankonsulter. En del av vår politik är att vi vill att privata byggherrar ska kunna delta i arbetet med att ta fram detaljplaner så att man kan avlasta stadsbyggnadskontoret och därigenom kunna få mer resurser till bostadsbyggandet. Då handlar det om fler än 14 handläggare. Det finns potentiellt hundratals handläggare bland de privata byggherrarna. De skulle kunna ta fram förslagen till detaljplaner, som sedan kvalitetssäkras och beslutas om av myndigheten stadsbyggnadsnämnden.

Anförande nr 340
K a r i n G u s t a f s s o n (S): Fru ordförande! Nu är ju inte detta den stadsbyggnadspolitiska debatten. Jag trodde att vi skulle ha den om en stund. Men vi markanvisar rekordmycket. Det är oerhört tydligt att byggtakten inte har varit så hög sedan miljonprogramsområdenas tid.

Däremot – om vi nu ska tala om allmännyttan – kan man säga att vi har ökat dess produktion med nästan 40 procent sedan vi tillträdde. Ni nådde inte ens upp till de mål som ni satte upp för era egna bolag. Där kan vi prata siffror!

Anförande nr 341
J o e l L a u r é n (M): Vi har högre bostadsambitioner för hela staden. Du talar om att vi inte når upp till målet för allmännyttan. Ett av era paradnummer inför denna mandatperiod i er första budget var 2 500–3 000 bostäder i allmännyttan till år 2017. Det har man uppenbarligen inte kunnat uppnå eftersom målet i åtminstone Stockholmshem, där jag sitter i styrelsen, har skjutits fram till 2019.

Det är rimligen som Kadir säger: Alla mål uppfylldes inte heller under vår tid vid makten. Men ett av era största mål inför mandatperioden har ni hittills misslyckats med. Jag önskar er ändå all lycka med att kunna förbättra det och få fram mer byggklar mark, för det behövs verkligen i den här staden. Då kanske det finns mer byggklar mark till 2018, när vi tar över rodret.

Anförande nr 342
Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det är uppenbarligen besvärligt, det här med siffror. Jag har sagt tidigare i den här talarstolen att stockholmarna kanske inte är så glada över att vi hela tiden håller på och diskuterar hur mycket vi bygger den ena perioden och sedan hur mycket som byggs den andra perioden när det de facto är så att vi överlappar varandra. Jag noterade att vid Älvsjö station är ett projekt nu färdigt, som slutredovisades för exploateringsnämnden för en vecka sedan. Detta ärende påbörjades 2005. Kvarteret Plankan har som ni vet ännu inte börjat byggas. Det var ju Vänstern emot. Det är hyresrätter där arbetet i praktiken startades exakt 2005. Så nog överlappar vi varandra.

Det som är fascinerande är att ingen på vänsterkanten någonsin skulle kunna erkänna att det är på det sättet. De bostäder som byggs nu byggs väldigt snabbt och fort. Från idé till verklighet har man på två år lyckats med det som ingen annan har lyckats med – man har fått igång bostadsbyggandet i miljonprogrammens nivå! Vi kan tvista om det, men jag kan konstatera att ingen enda av de bostäder som nu har byggts har kommit från idé till verklighet under dessa två år, utan det är längre sedan detta arbete startade. Det är jättebra att ni har höga ambitioner, för då kommer vi alltså att under nästa mandatperiod kunna få inviga många av de ärenden som ni sätter igång nu.

Problemet är dock att vi inte diskuterar kvalitet särskilt ofta. Det ska vi göra i stadsbyggnadsdebatten. Våra kommunala bolag deltar just nu i ett projekt som Ann-Margarethe Livh så hyggligt skrev om i tidningen. Artikeln handlade om snabba hus, och hon skriver: Snabba hus till unga på rekordtid. Detta är ett uttalande av bostadsborgarrådet Ann-Margarethe Livh: Det är ett av våra bästa och roligaste projekt där man kombinerar hög kvalitet, snabbt byggande och nya bostäder till unga.

Det är jättebra. Problemet är bara att vi har fått stora problem med detta. Det är i dag mycket vatten nere i källarvåningarna, och det är stora problem efter byggtiden i Västberga. Snabba hus blev fort och fel. Ann-Margarethe kommer naturligtvis att säga att det är vårt fel eftersom det inte gick så bra och eftersom det blev en simhall i bottenvåningen som man inte hade tänkt sig. Det blev snorklar och simfötter. Inspektera detta! Gör inte de snabba husen till fort-och-fel-projektet! Vi måste göra bättre ifrån oss än så om vi ska lyckas konkurrera på bostadsmarknaden med bra kvalitet.

Anförande nr 343
Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Självklart är detta, precis som borgarrådet säger, långa processer. Det vet vi alla, och det är det väl aldrig någon som har försökt dölja. Det är väl aldrig någon som har påstått att allt detta har skett på två år. Det har i alla fall inte jag gjort. Jag fick själv ta ett första spadtag på Rinkebyterassen för något tag sedan. Jag tror att det var jag som markanvisade om den första gången 2003, och det är möjligt att du sedan har markanvisat om den. Du tycker om att tala om Västerled. Jag vet att vi hade det uppe 2004. Många av projekten har alltså långa historier bakom sig.

Det är dock inte en slump att siffrorna nu stiger. Det är inte en slump att vi bygger 40 procent mer med allmännyttan än vad ni gjorde. Det är inte en slump att alla kurvor pekar uppåt. Det finns ett samband mellan fokusering och samordning och att vi fattar beslut. Sakerna hör ihop. Det är ingen slump att siffrorna stiger 2002–2006. Det är ingen slump att de stiger nu. Det finns en politik bakom detta.

Anförande nr 344
Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag undrar om det är en slump att majoriteten har satt Vänsterpartiet och Ann-Margarethe Livh att bestämma över de kommunala bolagen. Hon är ett bostadsborgarråd som har sagt i denna talarstol att vi ljuger när vi säger att man har ett mål på 900 bostäder. Det är ju bara hälften så många – 500, eller vad var det? Vi läser som sagt siffrorna, och det står i allt material att man har ett bostadsmål på 900. Man har hittills lyckats med 31, men man har en prognos på 400.

Vad är det för bostadsmål ni når i de egna bolagen? Det vill jag fråga Roger Mogert. Du talar om att ni når alla mål. Vilka mål? Har ni egna mål som inte står i papperen, då? Det var 900 i tertialtvåan. 900 är målet för året, och ni har lyckats med 31 och har en prognos på 400. Vad får ni målen ifrån? Vilka mål är det ni hänvisar till, Roger Mogert?

Anförande nr 345
Borgarrådet L i v h (V): Först och främst, Joakim: Läs budgeten! Det står 500 per bostadsbolag och år – punkt slut.

När det gäller snabba hus har det varit en del problem med nybyggnationen, precis som det har varit i flera andra nybyggnationer både inom allmännyttan och inom det privata. Vi talade med Svenska Bostäder så sent som i dag. Antalet anmälningar har minskat. Det kommer i princip inga nya felanmälningar. När det gäller fukten behövde man faktiskt inte simfötter, om du ursäktar mig. Den fukt som fanns i källarvåningarna är åtgärdad, och de som ansvarar för hissen kommer att åtgärda det också. Så du kan vara lugn, Joakim. Det kommer att bli väldigt bra och fint i de snabba husen.

Anförande nr 346
Borgarrådet L a r s s o n (M): Kom och titta här nu, Ann-Margarethe! Jag tar din talarstol! Här visar jag dig tertialrapporten. Så här står det: Antal påbörjade bostäder: 31. 400 kommer att vara prognosen. Jag struntar i att du inte kan begära replik. Du springer ju ifrån siffrorna! Jag kan bara konstatera en sak. Vi är inte ens överens om materialet från tjänstemännen. Det blir problematiskt.

Jag vill att Ann-Margarethe Livh någon gång under dagen, kvällen eller natten berättar om den där hyresvärden i Husby som du talade om. Jag vill att du kommer upp och berättar lite mer om detta renoveringsprojekt.

Anförande nr 347
E l i n O l s s o n (MP): Jag tycker som sagt att siffrorna talar för sig själva och att vi klarar av att bygga mycket samtidigt som vi säkrar kvaliteten. Jag tycker inte att det är ett problem att säga att detta är en arbetsseger både för oppositionen under deras år och för det som ni har bäddat för och för det som vi tar vid och har gjort. Det

är ett blocköverskridande arbete att öka den här stadens bostadsbyggande, och detta tycker jag verkligen att vi ska fortsätta att jobba för.

Det som stör mig och som har stört mig under en tid – men nu tycker jag att narrativet är ett annat – är att ni från er sida har haft en aggressiv framtoning kring att framför allt Miljöpartiet har varit ett problem vad gäller bostadsbyggandet. Det stör mig mycket med tanke på att i fyra av fem kommuner i Stockholms län som bygger mest sitter vi med och styr, bland annat här. Jag kan också notera att i fyra av de fem som bygger minst, framför allt som bygger minst hyresrätter, sitter Moderaterna med och styr.

Anförande nr 348
Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tycker att det är fantastiskt bra, Elin, att Miljöpartiet bygger mycket och vill bygga mycket. De har ändrat på de ambitioner som man en gång hade. Jag har suttit i den här salen så fruktansvärt länge att jag minns en tid när man hade diskussioner om huruvida inte inflyttningen till Stockholm var ett stort problem och att man skulle försöka upphöra med kommunikationer. Jag har många anekdoter om Miljöpartiet, men dem ska jag inte dra här i dag för då kommer ni att bli röda i ansiktet.

Det jag dock kan berätta är att ni faktiskt har ändrat er i den här majoriteten. Ni vill också. Det är bra, för då kommer vi att kunna effektuera ganska många av de här bostäderna under nästa mandatperiod. Det tar nämligen flera mandatperioder innan de blir byggda. Det tar inte en mandatperiod innan bostäderna blir byggda, utan det tar flera.

Anförande nr 349
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag ska se om jag kan upprätthålla denna humorfyllda debattglädje. Jag tycker ibland att det haltas lite grann med sanningen när man i budgettexten blandar ihop låga produktionskostnader med låga hyror. Vi vet att det direkta sambandet inte finns. I bruksvärdet ingår inte produktionskostnader, utan det är helt andra variabler som styr hyran. Däremot vet vi att det finns sätt att få ned hyresnivåerna som är beprövade.

Trots Joakim Larssons inlägg om snabba hus vill jag ge visst beröm till konceptet snabba hus. Det är ändå ett sätt att snabbt kunna få fram yteffektiva lägenheter till unga människor med en rimlig hyra. Det är ett sätt för unga personer med en svag ställning på bostadsmarknaden att få in en fot. Det är ett sätt som vi kristdemokrater vill fortsätta att bygga på och som vi i Alliansen också initierade; det ska sägas. Vi har som mål att under nästa år projektera för ytterligare 500 lägenheter enligt detta koncept.

Precis som jag sade i mitt inledningsanförande har jag ingenting direkt emot Stockholmshusen. Det är bra att produktionskostnaderna kan pressas så att det blir lönsamt att bygga i fler delar av staden, även om inte själva produktionskostnaden i sig påverkar hyresnivån. Men när det i budgettexten står att husen ska bilda en ny årsring i Stockholm blir jag lite orolig. Då får jag genast känslan av en ganska omfattande bebyggelse med likartad utformning där man ska känna igen just ett Stockholmshus. Samtidigt skrivs det att husens utformning ska ta hänsyn till den

omkringliggande miljön. I så fall blir det ganska motsägelsefullt att samtidigt tala om en ny årsring i Stockholm.

Jag har tidigare frågat ansvarigt borgarråd Livh om Stockholmshusen ska kunna byggas i en klassisk stadsstruktur i slutna kvarter med levande bottenvåningar. Svaret har då blivit ja, och detta löfte hoppas jag kvarstår framför allt om det ska bli en så stor omfattning av Stockholmshusen som man får känslan av när man läser budgeten.

Jag ska också nämna någonting om demokratiarbetet, som ligger i detta block. Det lokala demokratiarbetet har varit en stor fråga för majoriteten i Stadshuset. 60 miljoner kronor avsattes för detta år, men 40 miljoner tas nu ifrån den potten och läggs till de lokala utvecklingsprogrammen som innehåller helt andra åtgärder än vad demokratipengarna syftade till för detta år. Jag har aldrig riktigt trott på de här satsningarna. Det är en konstig styrning som jag tycker sker mycket på subjektiva grunder. Risken för dubbelkommandon är helt uppenbar. Det är mycket pengar som majoriteten lägger på detta, men hittills spretar resultaten och hittills återstår för nästa år nu bara 20 av de 60 miljonerna.

Anförande nr 350
Borgarrådet L i v h (V): Jag börjar med Stockholmshusen. Om du tittar på Stockholm och på Stockholms historia, Erik, ser du årsringar. Titta på 40-talet, titta på 50-talet och titta på miljonprogrammen! Jag tycker inte att det är ett dugg konstigt att vi nu tar fram ett hus. Vi hoppas kunna bygga ungefär 5 000 Stockholmshus på sikt i olika delar av staden, precis som du efterlyser.

Jag tycker att det är spännande att vi har ett nytt hus. Till och med Stockholm konst är inblandat för att se till att få en speciell karaktär för husen. Jag tycker att det är en del av Stockholms framtid och en del av att utveckla Stockholm att ta fram ett nytt hus. Det finns också många privata byggare som har tagit fram spännande idéer till nya hus, men det här är kombinationen av att vi bildar en ny årsring kring Stockholm med speciell kvalitet och att pressa produktionskostnaden.

Nu hann jag inte tala om demokratiarbetet!

Anförande nr 351
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det kanske inte är så konstigt att ni vill göra detta, men frågan är om det verkligen är detta som vi vill. Nu nämns miljonprogrammen som exempel och som en föregångare som en årsring i Stockholm. Det är det, men jag vill helst inte upprepa detta att man bygger monotont och upprepar samma modell i område efter område och bygger den helheten. I Husby finns 101 identiska lamellhus; det är bara en våning som skiljer höjden på dem. Så vill vi inte att Stockholmshusen ska bli. Även om varje enskilt hus kanske blir finare än ett lamellhus i miljonprogrammet är det ändå inte den upprepade produktionen vi vill ha.

Jag måste säga, Ann-Margarethe, att jag inte blev särskilt lugn av den replik du nu gjorde. Jag hoppas fortfarande att det du sade förra året i budgetdebatten om att man ska kunna bygga stadsmässigt med levande bottenvåningar och slutna kvarter och

kanske också få lite färg på husen för en gångs skull blir vad man ska kunna göra med Stockholmshusen.

Anförande nr 352
Borgarrådet L i v h (V): Jag vill bara kort kommentera det här med miljonprogrammet. Jag blir alltid lika upprörd när jag hör den här nedsättande tonen om miljonprogrammet. När vi talade gav jag exempel på hur olika byggstilar har utvecklats under årens lopp i Stockholm. Vi har 40-tal, vi har 50-tal och vi har miljonprogram. Nu kommer Stockholmshusen. Det är en del av denna utveckling.

Miljonprogrammen var både bra och dåliga. Jag bor själv i ett miljonprogram och ser att till exempel lägenheterna och utformningarna är jättebra. Man ska inte nedvärdera miljonprogrammet; det vill jag påpeka. Jag blir jättearg varenda gång jag hör det i den här talarstolen.

Anförande nr 353
Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Tidigare i dag började Ann-Margarethe Livh berätta om en hyresvärd i Husby. Jag har försökt hinta om detta några gånger. Du berättade alltså en historia som jag tror att du eller dina medarbetare har hämtat ur Proletären, för jag såg att det stod om detta där. Jag läser den ibland – hör och häpna!

Själva syftet med ditt inlägg i morse, som vi kan läsa i protokollet sedan, var att det blir så hemskt när vi säljer hus till andra hyresvärdar och andra aktörer. Den hyresvärd som du hänvisade till har köpt ett hus som du har sålt.

(Borgarrådet L i v h (V): Nej, jag har aldrig sålt något hus.)

Jag trodde att du representerade Vänsterpartiet. Då säger jag så här: Annika Billström sålde det. Varsågod – gör hemläxan! Läs inte bara Proletären!

Anförande nr 354
Borgarrådet L i v h (V): Det är underbart att få höra att borgarrådet Larsson läser Proletären. Det hade jag aldrig trott, men där ser man. Alla har vi dolda sidor, och Joakim Larsson har sidor som jag aldrig har upptäckt. Det är spännande, tycker jag – väldigt spännande!

Annars handlade mitt inlägg just om Stockholmshusen, och jag blev upprörd över att vi alltid talar nedvärderande om miljonprogrammet när vi talar om Stockholms stads historia. Det var det jag reagerade mot.

Anförande nr 355
B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är klart att debatten blir förvirrad när det är sex olika områden som man har klumpat ihop och som vi ska ta på en gång.

Ann-Margarethe Livh! Jag talar gärna illa om miljonprogrammet. Det har jag rätt att göra, för jag är uppvuxen i Bagarmossen i miljonprogrammet. Samtidigt brukar jag säga att det är mycket i miljonprogrammet som var bra. Det var många bostäder som

byggdes bra, men de som byggdes dåligt var så katastrofalt dåliga. Där har vi alla ett ansvar. Du har ingen skyldighet att försvara miljonprogrammet, tycker jag.

Jag är genuint orolig för din logik när det gäller Stockholmshusen; det har jag sagt många gånger här. De bildar den nya årsringen, och det blir en sorts nytt miljonprogram. Jag tycker att Stockholmshusen är en bra idé, och jag tycker att vi i stället ska komplettera de närförorter vi har med dem. Låt oss göra en blandad bebyggelse. Så tycker jag att Stockholmshusen ska användas.

Anförande nr 356
Borgarrådet L i v h (V): Tänk, Björn Ljung, att vi är så överens! Det var vi ju tidigare i dag också. Jag har precis samma åsikt som du om Stockholmshusen. De ska vara av bra kvalitet, och de ska finnas på olika platser i Stockholm. De ska passa in i den bebyggelse som finns. Men samtidigt kan de ha en speciell karaktär, precis som andra årsringar har haft i Stockholm. Även en del av det som byggdes på 40-talet och 50-talet var inte heller bra. Mycket var bra – titta till exempel på låghusen runt Brommaplan, Aspudden och så vidare. En del var inte bra. Så är det alltid när vi bygger en stad.

Stockholmshusen har jag de allra högsta ambitionerna för. Jag delar din uppfattning. Jag tycker att det ska vara bra kvalitet, och jag tycker att de ska ligga i olika delar av staden. Vi är överens, Björn Ljung!

Anförande nr 357
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Eftersom Ann-Margarethe Livh begärde företräde och eftersom jag uppenbarligen retade upp henne om miljonprogrammet kände jag mig manad att begära replik. Det jag nedvärderar är idén bakom miljonprogrammen, det vill säga idén om de trafikseparerade enklaverna där man inte skulle arbeta utan bara bo. Man skulle isolera sig från omvärlden och från övriga stadsdelar. Den idén föraktar jag, och den idén har också fått allvarliga konsekvenser, som vi har kunnat se. Den sociala hållbarhetskommissionen har lyft upp att ett av problemen på Järva är just den stadsplanering som råder.

Jag är rädd att den idén kommer upp igen om man ska skaffa fram ett nytt typhus i allmännyttan och att det ska smällas upp i stora repetitioner.

Joakim Larssons fråga kvarstår. Vi vill ha svar på den, allihop. Vem var det som sålde det hus du talade om i Husby? Vi får aldrig svar på den.

Anförande nr 358
Borgarrådet L i v h (V): Först och främst: När det gäller miljonprogrammet var det självklart mycket som inte var bra. Det håller jag med om. Men det var också mycket som var väldigt bra. Det vi inte är överens om, Erik, är trafikseparering en. Jag har bott i Rinkeby länge, och mina barn har vuxit upp där. Tack vare trafikseparering en har de kunnat gå till exempelvis dagis själva när de var fem år, för det var tryggt.

Låt oss tala om Husby. Den stora protesten när invånarna där nästan reste sig som en man för att protestera mot den nya strukturplanen gällde just att man ville bevara trafikseparering en. Man vet att det innebär en trygg miljö och trygga gator för

barnen. Det finns fördelar med trafikseparering. Där kan vi ha olika åsikter. Trafikseparering i sig behöver inte vara dåligt, utan tvärtom. Min erfarenhet är att det är väldigt bra.

Jag håller med dig om att en del i miljonprogrammet var bra, men att det också fanns brister – absolut. Det ska vi inte upprepa med Stockholmshusen.

Anförande nr 359
C h r i s t i n a E l f f o r s S j ö d i n (M): Fru ordförande, stockholmare och fullmäktigeledamöter! Som stockholmare är jag stolt över vår stad. Aldrig tidigare har Stockholm varit så attraktivt som det är nu, och aldrig tidigare har vi varit så många stockholmare. Det är oerhört positivt att så många vill bo och arbeta i Stockholm, och det är fantastiskt att Stockholm erbjuder en livsmiljö och livsvillkor som gör att alltfler vill leva här. Den stora befolkningstillväxten ställer dock krav på bostadsbyggande och att det ökar och det snabbt.

De kommunala bostadsbolagen spelar en viktig roll i att Stockholm utvecklas. Men de kommunala bostadsbolagen kan inte bygga allt. Därför är det viktigt att det ges likvärdiga förutsättningar för alla byggherrar som vill bygga i staden. De kommunala bostadsbolagen kan inte ha gräddfiler; det gynnar inte stockholmare.

Som vice ordförande för ett av de största kommunala bostadsbolagen, Familjebostäder, är det därför oroväckande att se hur majoriteten totalt misslyckas med sina vidlyftiga löften till stockholmarna. I prognosen 2016 ser vi nu att bolaget missar två av de viktigaste målen för verksamheten. Först och främst visas en betydande avvikelse på över 30 procent i investeringsbudgeten. Det beror på att många byggprojekt har skjutits på framtiden. Dessutom pekar prognosen på att endast 87 stycken studentlägenheter kommer att byggas, vilket innebär att målet om att färdigställa 200 studentlägenheter inte uppnås. Motsvarande siffra för 2015 var noll bostäder. Tala om att bygga luftslott!

Vi ser här tydliga signaler på att man har stora svårigheter att uppfylla den rödgrönrosa majoritetens löften om ett dubblerat bostadsbyggande i allmännyttan till 2017. I Moderaternas budgetförslag är målsättningen för antal påbörjade lägenheter till 2020 50 000, vilket är 25 procent högre än majoritetens målsättning. I årets budget har majoriteten utställt nya vidlyftiga löften – löften som kommer att vara omöjliga att uppnå med nuvarande byggtakt. Stockholm kan mer.

Jag måste ställa den fråga som hänger i luften här och som vi aldrig får svar på: Vem var det egentligen som sålde husen i Husby?

Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation i budget och hoppas på att vi kan få svar på frågan.

Anförande nr 360
Borgarrådet M o g e r t (S): Nu glömde jag alldeles bort vad jag skulle säga, men jag kan ju börja med att svara på frågan. Jag tror att det var precis som borgarrådet Larsson sade: Det var borgarrådet Billström som gjorde det. Men det var inte en

försäljning, utan jag tror att det var en bytesaffär. Man bytte allmännytta mot innerstad; så tror jag att det var.

Jag hade en klasskamrat när jag gick i skolan som var precis som Joakim Larsson. Han upplevde att han fick skulden för allt. Varje gång någonting hade hänt fick han skulden. Orsaken var att det oftast var han som var skyldig. Det kan borgarrådet Larsson fundera lite över.

Jag måste säga något om målen. Nu kommer du med ett nytt mål från Moderaterna. Ni nådde på åtta år aldrig era mål när det gäller allmännyttan – inte en enda gång på åtta år. Jag tror inte att ni nådde något mål när det gäller studentbostäder, och jag kan inte komma på något annat mål som ni nådde. Kan du det?

Anförande nr 361
C h r i s t i n a E l f f o r s S j ö d i n (M): Vi hade också en hög ambition för att bygga i staden, och vi nådde våra mål.

Anförande nr 362
M a g d a R a s m u s s o n (MP): Fru ordförande! Jag talade om klimatet tidigare och hur vi använder våra bolag för att säkerställa att vi når klimatmålen. Klimatet är vår tids ödesfråga. Men det finns också andra saker som bostadsbolagen ska göra, och social hållbarhet är det jag tänkte tala om det. Jag tycker att det hänger ihop väldigt mycket med allt annat.

Jag tänkte tala om några av de grejer vi gör för att både se till att vår stad blir bättre och att våra bostadsinnehavare i de allmänna bolagen får en bättre vardag. Några av de grejer som vi har i budgeten är bland annat utbildning av vår personal när det gäller våld i nära relationer. Det handlar också om att ta ett stort ansvar för personer som har utsatts för våld i nära relationer. Här är allmännyttan väldigt viktig eftersom många kanske inte har det kapital som krävs för att få tag på en bostadsrätt snabbt när man behöver flytta ifrån en sambo, till exempel, som misshandlar en.

Det handlar om att ställa krav på sociala upphandlingar. Upphandlingar är egentligen en kärnverksamhet i bostadsbolagen i dag. Vi bygger ju inte våra bostäder själva, utan vi upphandlar av företag som gör det. Då tycker jag att det är jättebra att se till, speciellt i de områden där vi har många arbetslösa, att slå två flugor i en smäll och ser till att de också får jobb. Det leder till ett tryggare samhälle.

Mötesplatser är också en viktig sak, speciellt i våra förorter där det råder stor trångboddhet. Där behöver vi få fler offentliga vardagsrum, kan man säga. Det handlar dels om att ungdomar ska kunna ha någonstans att vara så att de inte hänger i centrum och så vidare. Det handlar också om att skapa lokaler för de människor som bor väldigt trångt. Jag hade själv förmånen att få besöka ett sådant exempel i förra veckan när Stockholmshem öppnade upp för nattvandrande mammor i Rinkeby. Det var väldigt välkommet, och sådant måste vi göra mycket mer av. Det var också något de efterfrågade.

Det sista jag tänkte ägna lite tid åt är att tala om feministisk stadsplanering. Innan Moderaterna börjar hitta på en massa saker om det bara för att de studsar av ett av

orden och drevar igång saker på Twitter och Facebook och allt möjligt – och det i slutändan kanske visar sig att de själva till och med driver det – tänker jag gå igenom lite fakta om vad det är, helt enkelt. Feministisk stadsplanering handlar om att se till att vi delar på vårt offentliga rum. Vi ser att i flera förorter har männen mer tillgång till gator och torg än vad kvinnor har. Det tycker inte jag är acceptabelt, utan alla ska känna trygghet i sitt lokalsamhälle. I Husby har vi jobbat mycket med det inom Svenska Bostäder. Jag tycker att det är bra, och det tycker också de flesta boende där. Handlarna märker att det är mer handel och ett mer levande torg. Man ser dessutom att detta gynnar alla. Om mer än 50 procent av invånarna som rör sig ute är kvinnor blir det också mer trygghet för alla. Det tycker jag är jättebra, och det visar på att feminism handlar just om lika rättigheter för alla och om mer trygghet.

Anförande nr 363
G u l a n A v c i (L): Fru ordförande! Äntligen är det någon från majoritetens sida som kommer upp och talar om något annat än bara bostadsfrågorna. Jag kommenterade detta i en replik till Vänsterpartiet, men han blev förbannad när jag ställde frågor om demokratiarbetet. Jag tänkte därför i stället fråga Miljöpartiet.

Ni har infört en massa olika råd, organ, utskott och hållbarhetskommissioner. Du stod här och talade om vad feministisk stadsplanering är, och däri ligger väl också just ambitionen att lyfta jämställdhet, feministiskt arbete och så vidare. Ni anslår 60 miljoner i er budget för olika typer av projekt som inte har någon långsiktighet, samtidigt som ni drar undan resurser från skolan och från socialtjänsten. Ni drar ned på LSS-reformen och så vidare. Då undrar jag: Hur går det ihop med era ambitioner, som ni ändå lyfter ganska tydligt i er budget, om att arbeta demokratifrämjande när vi ser att dessa satsningar inte leder till mer demokrati eller att medborgare kommer att få makt över sina liv?

Anförande nr 364
M a g d a R a s m u s s o n (MP): Det är svårt att få så många olika svepande saker att ge något svar på. Jag ser ganska tydligt när jag läser vår budget att vi har de här frågorna högt på agendan. Det gäller till exempel det jag talade om, feministisk stadsplanering, där det finns konkreta resultat i just Husby. Vi ska se till att kvinnor känner lika stor trygghet att röra sig som män. Jag tycker att det är ett jättetydligt exempel på demokrati.

Ett annat exempel handlar just om trygghetsfrågorna, där man ska samordna trygghetsarbetet mycket bättre i staden. Även om brottsligheten generellt minskar och har gjort det länge ökar den på vissa håll. Det är en jätteviktig fråga för att man ska kunna röra sig fritt i staden.

Jag tycker att demokrati är ett kärnvärde både för staden och för den här majoriteten, och det kommer det att fortsätta att vara.

Anförande nr 365
L a r s J i l m s t a d (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! I dag är det två personer vi har hört tala om medborgarbudget i Fagersjö. Mest entusiastisk var borgarrådet Livh, som kallade det för ett äventyr. Jag kan säga att det sannerligen är ganska äventyrligt. Den första medborgarbudgeten, som handlade om att sätta sprätt

på 3,7 miljoner kronor i Fagersjö, samlade inte särskilt många seriösa medverkande. Välvilligt räknat man kan säga att det var 256 intresserade, om det räcker med att skriva ned ett önskemål om ett ändamål på en lapp – och då hade man vid upprepade tillfällen delat ut detta i varenda brevlåda. Så småningom fick man alltså ihop till 256 önskemål om något slags verksamhet.

Och pengar har det kostat. Det har kostat i möten, som kostar många tusen kronor per sällsynt förekommande lokal medborgare. Det har kostat i form av kostnader för att stadsdelsnämnd har turnerat runt i stadsdelen utan att antalet besökare till våra sammanträden har ökat. Det har kostat i lön till en demokratisamordnare och i kostnader för att ställa i ordning en lokal som formligen skriker efter fler besökare.

Än mer äventyrligt är det på väg att bli. Nu har vår lokala majoritet i Farsta bestämt sig för att en kommande investering i ombyggnad av parkleken Måsen i Fagersjö, budgeterad till 7,9 miljoner kronor, ska beslutas om i en medborgarbudget. Häromdagen samlades därför en förväntansfull skara i Fagersjö skola för att påbörja detta engagemang. De var sju stycken. Ursäkta, men då tror jag att den representativa demokratin är bättre på att företräda många människors önskningar och åsikter.

På detta möte märkte man att det bland de sju fanns en förundran över att när man nu skulle få vara med och bestämma gick det ändå inte att bestämma över vilka gräsplättar i området som ska förbättras. Det var redan klart, vilket ska sägas satte direktdemokratin ur spel redan från början. Riktigt parodiskt blir det när rödgröna företrädare i vår nämnd påstår i medierna att medborgarbudgetar är ett effektivt sätt att komma åt kriminalitet och otrygghet. Några fler poliser behövs inte, säger man.

Grannar till mig ringer nu för att fråga hur medborgarbudgeten ska kunna skapa trygghet. Är en sådan budget ett material som är ägnat att slå folk i huvudet med, eller hur är det egentligen? Det här är inte ett ansvarsfullt sätt att använda medborgarnas skattepengar.

Jag yrkar på Moderaternas budgetförslag. Det är befriat från dessa äventyrligheter.

Anförande nr 366
L o r e n a D e l g a d o (V): Fru ordförande! Hej Lars! Jag är lite undrande över rädslan för att medborgarna får bestämma lite grann över budgeten själva. I Fagersjö har de fått bestämma för 500 000, och där har medborgarna velat ha en lokal, vilket behövdes. Från det har vi gjort många saker. I Skärholmen har vi gett en miljon av investeringsmedlen till en medborgarbudgeterad park. Det kommer att bli jättefint, och du får jättegärna följa den process vi hade där.

Vi kommer också att ha ett medborgarvärde – det har vi redan – och en kulturvärd genom demokratimedlen som håller på att öka tryggheten i Vårbergs centrum. Åtminstone tas de första stapplande stegen.

Det finns en mängd saker man kan göra i staden där man kanske kan släppa ifrån sig makten lite och öppna dörrarna för medborgarna. Så var inte rädd!

Anförande nr 367
L a r s J i l m s t a d (M): Nej, vi är verkligen inte rädda för medborgarinflytande. Även på vår tid var vi ute i Fagersjö vid flera tillfällen och hade medborgardialoger. Vi samlade in en väldig massa synpunkter och önskemål på hur man ville ha sitt Fagersjö i fortsättningen. De där önskemålen finns säkert kvar; det var bara det att man valde att låta bli att verkställa de mest angelägna önskemålen. De handlade om att göra någonting åt sjön, som håller på att växa igen helt och hållet. I stället har man styrt om det hela på andra sätt.

Det är naturligtvis inget fel på medborgarinflytande. Men det finns olika sätt att tillförsäkra sig om ett medborgarinflytande. Vi ska lyssna på medborgare, och vi ska företräda medborgare. Men vi ska inte inbilla dem att vi kan släppa ifrån oss den i kommunallagen föreskrivna makten över hur pengarna används. Det är vad man försöker att göra många gånger och inbilla människor detta.

Anförande nr 368
K a r i n G u s t a f s s o n (S): Ordförande! Det är lätt att raljera över demokratisatsningar och göra sig lite löjlig över de personer som kommer till de möten som ni anordnar för att diskutera demokrati. Men det jag saknar är Moderaternas visioner för det demokratiska Stockholm.

När jag lyssnar på Moderaterna i den här salen i dag är det två saker som jag konstaterar. För det första ser man ett egenvärde i att sänka skatter. Det spelar egentligen ingen roll varför, utan man *ska* sänka skatter, och så slåss man inom Alliansen om vem som kan sänka skatten allra mest.

För det andra är man intresserad av att skära i den kommunala organisationen. På så sätt ska man spara 200 miljoner i ett penseldrag och göra sig av med de så kallade kommunala byråkraterna. Då undrar jag vilka dessa kommunala byråkrater är. Är det biståndsbedömarna? Är det socialsekreterarna? Är det löneadministratörerna? Eller är det några andra?

Det är detta jag hör om visioner från Moderaterna när det gäller demokrati: att banta organisationer och att sänka skatten.

Anförande nr 369
L a r s J i l m s t a d (M): Jag gör mig verkligen inte lustig över de människor som kommer. Tvärtom beundrar jag dem i många fall. Det är bara det att vi har en representativ demokrati i vårt land. Vi har alltså inte direktdemokrati. Med direktdemokrati förutsätts att egentligen alla människor ska ställa upp och vara med i beslutsprocesserna. Men människor hinner inte med.

Förra veckan kom det sju stycken. Efter det läste jag på Fagersjögruppen på Facebook, där den överväldigande reaktionen var: Begär inte att vi förutom allt vårt slit och släp till vardags också ska vara med och fatta de här kommunala besluten – vi har kommunala företrädare för att göra detta!

Vi ska lyssna och fråga. Men det här med medborgarbudget är ett sidospår som inte är särskilt bra.

Anförande nr 370
M a r i a n a M o r e i r a D u a r t e (MP): Hej Lars! Jag har egentligen inte så mycket att säga till just dig. Jag känner bara att jag behöver gå upp och rätta lite med tanke på att jag sitter i Farsta stadsdelsnämnd som gruppledare för Miljöpartiet.

För det första lade vi 400 000 kronor och frågade de boende i området vad de ville ha för verksamhet. De fick välja, och vi bekräftade sedan detta. Vi inkluderade dem alltså.

För det andra: Pengarna för parkleken Måsen kommer inte från demokratipengarna, och det vet du. De pengarna fanns redan sedan tidigare. Den enda skillnaden är att vi nu frågar dem som faktiskt bor där vad de vill ha i parkleken. Det är de som kommer att utnyttja den, inte vi som inte bor i området. Detta är vad vi faktiskt gör nu.

För det tredje väljer du att citera mig från den här artikeln, men du tar det helt ur dess sammanhang. Det var inte detta jag menade, och det vet du, Lars.

Anförande nr 371
L a r s J i l m s t a d (M): Vad jag nu hör Mariana säga här är att av de 3,7 miljoner kronor som man skulle demokratisatsa för i Fagersjö vart det tummetotten 400 000 kronor kvar som medborgarna fick bestämma över. Eller rättare sagt: Man inbillade medborgare att de skulle få bestämma över dem, för besluten måste fattas av stadsdelsnämnden.

När det sedan gäller det här med Måsen har jag inte på något sätt sagt att detta skulle ha varit pengar från demokratibudgeten. Men det står i er rödgröna budget att man ska försöka göra en medborgarbudget även vid regelrätta och normala satsningar, och det är vad ni har försökt göra här. Det har tilldelats 7,9 miljoner kronor, och så har man satt en liten fläck på kartan där dessa 7,9 miljoner kronor ska användas. Men medborgare får inte bestämma över någonting annat än vad som ryms inom denna gröna plätt.

§ 10 Rotel I Finansroteln
Rotel II Stadsbyggnads- och kulturroteln
Rotel III Arbetsmarknads- och idrottsroteln

Exploateringsnämnden
Fastighetsnämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Anförande nr 372
Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Fullmäktige! Vi är nu inne i en av de mest expansiva faserna i Stockholms historia. Vidderna av vad vi faktiskt har framför oss och vad vi är mitt uppe i är kanske svåra att se om man är ny i salen. Då blir kanske tecknen på det bara att borgerligheten säger att nu ska vi inte prata siffror. Det är en bra indikator. Men för oss som har varit med längre är det någonting fantastiskt som har hänt i Stockholm. Jag kom in i den här salen för första gången 1995 som borgarrådssekreterare åt dåvarande stadsbyggnadsborgarrådet – på den tiden då vi hade respekt för borgarråden, som jag brukar säga. Då fanns det en allmän bild av att Stockholm var färdigbyggt. Temaplan gav ut en analys av Stockholm som sade att man kanske kunde bygga 1 500 lägenheter per år. År 2014 hade vi 4 500 byggstarter. I år är prognosen 6 500 byggstarter, 6 500 nya lägenheter. Det är 15 procent över den genomsnittliga miljonprogramstakten.

Det vi nu gör är att skriva in oss i stadens historia. Det här är faktiskt på väg att bli en epok jämförbar med det sena 1800-talets expansion ut på Södermalm och Östermalm, det tidiga 1900-talets expansion med spårvägsstäder som Enskede och Bromma eller tunnelbanestadens utbyggnad under 50-, 60- och 70-talet, då vi fick pärlor som Vällingby, Farsta och Bagarmossen.

Nu har vi motsvarande tillväxt och motsvarande expansion, men utan att ha samma möjligheter till jungfrulig mark att bryta. Det ålägger naturligtvis oss ett ansvar för att hålla oss och förhålla oss till det som redan är byggt och komplettera och stärka befintliga områden, för att låta samtiden ta plats men med respekt för stadens historia. Vi har i detta inte bara en unik möjlighet att skapa en bättre bostadssituation för stockholmarna som gör att man faktiskt kan flytta hemifrån när man vill, flytta till en större bostad när man behöver och flytta isär när man har fått nog, utan också en unik möjlighet att bygga en bättre stad, en stad som är miljömässigt och socialt hållbar, en stad som håller ihop.

Ordförande och fullmäktige! Vi är snart en miljon stockholmare. Men det vi bygger och det vi ska bygga är *ett* Stockholm, *en* stad, ett Stockholm för alla. Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 373
Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag blev inledningsvis lite orolig när jag hörde stadsbyggnadsborgarrådets tal. Jag tyckte nämligen att jag kände igen det från mitt eget tal. Jag började genast stryka, och så tänkte jag: Har han en mikrofon på mitt rum? Men det har han naturligtvis inte.

Hur som helst, ordförande! Det är ju så att Stockholm står – nu kommer ni att känna igen det här, så jag ändrar lite. Stockholm kan komma att stå inför den mest dramatiska stadsutvecklingen på länge. Stadens utveckling under de kommande åren är fullt jämförbar med andra snabba förändringar i Stockholms historia, som exempelvis runt sekelskiftet … Nej, jag stryker det här.

Det vi vet – nu har jag strukit hälften – är att stadens form och struktur är en viktig förutsättning för att kunna möta de människor som blir viktigast för oss i livet. Är vi överens? Det gäller vänner, kollegor, kärlek och så vidare. Hur vi formar staden måste alltså handla om livet och dess olika faser.

Och nu kommer det: Vi är inte helt överens. Det här kan faktiskt handla om *hur* man bygger staden. Det kan handla om slutna kvarter, Roger Mogert, med hus dikt an mot gatan och lokaler i bottenplan. Det ger en tydlig skillnad mellan det offentliga och det privata med ökad trygghet för de boende och större möjlighet till ett modernt och levande gatuliv. Här ser vi faktiskt en skillnad i dag. I de beslut som hanteras av stadsbyggnadsnämnden ser vi allt som oftast just punkthus och icke slutna kvarter, vilket skapar en sämre boendemiljö än om man skulle göra någonting åt det.

Jag tycker att det är dags att staden tar ett grepp om stadsbyggnadspolitiken och börjar intressera sig mer för kvalitet än vad som är fallet i dag. Då är det viktigt att stadsbyggnadsborgarrådet är inne i processerna och diskuterar kvartersutvecklingen i staden för att få den stadsmiljö som så många eftersträvar. Som politiker bär vi ansvaret; vi måste ifrågasätta beslut som innebär att det monotona, massproducerade och usla tar över i utvecklingen av bostadsfrågan.

Nu är min talartid nästan ute, fru ordförande. Jag hoppas att vi under den här debatten slipper den sifferexercis som Roger Mogert så gärna ägnar sig åt. Även här kommer vi att kunna diskutera de enskilda projekt som sattes igång för många perioder sedan.

Fru ordförande! Jag yrkar bifall till Moderaternas förslag.

Anförande nr 374
E l i n O l s s o n (MP): Ordförande, fullmäktige, åhörare, mamma och pappa! Vi tar sikte på 2030. Nu tänker ni att vi ska prata om 140 000 bostäder igen, och vi ska göra även det. Vi har ett historiskt bostadsmål, och det är jätteviktigt. Men det är inte det jag tänker på. Jag tänker på Agenda 2030 och de 17 globala hållbarhetsmålen, där mål 11 handlar om att städer ska vara ”inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara”. När vi bygger mycket ska vi samtidigt ställa om till en mer ekologiskt och socialt hållbar stad, ett Stockholm som håller samman. Enkelt uttryckt handlar det om att planera staden för fler människor och för färre bilar. Vi har nämligen inte råd med smutsiga och bullriga trafikleder som blir barriärer, och vi har inte plats för ökad privatbilism. Vi har heller inte tid att vara nostalgiska och tänka att det var bättre förr.

Vi lägger i årets budget bland annat fokus på hållbara byggskeden och på både urbana och gröna stadsbyggnadskvaliteter. I dag sker uppåt 70 procent av klimatpåverkan i byggskedet. Vi ger därför uppdrag om en ökad andel trähusbyggande.

Genom att bygga i trä kan man halvera klimatpåverkan i byggskedet, och i och med att produktionen i hög grad är industrialiserad kan också arbetstillfällen i andra delar av landet stimuleras, samtidigt som byggtiderna på plats minskas radikalt. Genom smartare hantering av de nära nog sju miljoner ton byggmassor som varje år genereras i staden kan vi minska klimatpåverkan motsvarande ungefär 8 000 personbilar som kör varje dag, samtidigt som vi minskar byggkostnaderna med uppåt 200 miljoner per år. Genom större och mer generella detaljplaner och senare marktilldelning skapas förutsättningar för att bygga både mycket och bra. Fördelen med det här arbetssättet är att vi kan inkludera både stora och riktigt små byggherrar, till exempel byggemenskaper. Dessutom lägger vi större vikt vid livet mellan husen än vid detaljstyrning. Uttalade mål är också att planeringen ska skapa ett attraktivt och tillgängligt möte mellan stad och natur och att ekosystemtjänster ska integreras i stadsutvecklingen.

Avslutningsvis vill jag poängtera att vi behöver utveckla och stärka stadens gröna miljöer när Stockholm växer. Jag är extra stolt över att vi i och med den här budgeten också har inkluderat arbetet med riktlinjer för ett grönare Stockholm i många olika delar och nämnder. Det är ett arbete som kommer att möjliggöra nya stadsparker och stärka stadens gröna infrastruktur, med 70 miljoner avsatta i år och 300 miljoner avsatta över tre år.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 375
S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Människor kommer till Stockholm av olika anledningar, och oavsett vilka anledningar det är fråga om är vår uppgift att skapa förutsättningar för ett bra liv för dessa människor. Bostaden är såklart en helt nödvändig sak. Det är en grundläggande social rättighet.

När vi tog över makten fanns det stora behov av att bygga, men ett ganska lågt intresse av att bygga i ytterstaden. Med Fokus Skärholmen går staden före och möjliggör byggandet av bostäder och infrastruktur i stad. Vi visar för byggbolagen vad det är som ska göras, och initiativet ligger hos staden. Den styrningen kommer att bli ännu starkare i samband med att vi tar fram en ny översiktsplan.

Men det är inte bara miljonprogrammens tur att utvecklas. Det är även villaområdenas tur. Dessa ska också vara med och bygga för våra nya grannar, för våra nyinflyttade, för våra ungdomar. Den ambitionen är tydligare i årets budget. Villaområdena har under den borgerliga tiden undantagits från förtätning. Det är ohållbart och orättvist och något vi kommer att ändra på nu.

Jag sätter ingen tilltro till att marknaden ska lösa de problem vi har här i Stockholm helt och hållet själv. Byggbolagen ska naturligtvis göra sin del av uppgiften, men jag tänker inte förhandla om stockholmarnas inflytande och låta marknadskrafterna härja fritt i Stockholm. När jag läser de borgerliga budgetarna ser jag dock att det är precis detta som man är ute efter att de ska komma att börja göra. Det pratas om byggherredrivna planprocesser och om att sälja mer mark och rea ut allmännyttan. Det är ingenting som kommer att gynna vanliga stockholmare. Det innebär mer orättvisa, och det är högerns politik.

Jag är stolt och glad över att vi har åstadkommit så mycket som vi har gjort i den här majoriteten. Mycket händer, och många saker är på väg i rätt riktning, men mer saker behöver göras. Jag vill säga till stockholmarna att jag ser att vi har mycket kvar att göra. Inom kommunen ska vi fortsätta att ta vår del av ansvaret och fortsätta med byggandet, våga planera staden och göra nödvändiga prioriteringar. Detta är kommunens roll, och det ger resultat. Det ger ökat byggande med fler hyresrätter och investeringar i hela staden.

Jag yrkar bifall till majoritetens budget för 2017.

Anförande nr 376
B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! I förra debatten undrade jag vad jag gjorde för fel. Ann-Margarethe Livh sade ju hela tiden att jag tyckte som hon och att jag var snäll. Nu lovar jag att revanschera mig, hörni.

Bostadsbristen är allas ansvar. Att ni trixar med siffror och årtal är bara jobbigt. Jag hoppas fortfarande att ni ska lyckas, så jag är fortfarande lite snäll.

Nu är jag inte snäll längre. För det räcker inte med att bara bygga bostäder. Vi måste bygga stad med all form av service. Nybyggda områden ska vara attraktiva att flytta in i och bo i under minst 100 år. Under den tiden kommer staden att ändra karaktär, men i planprocesser kan vi se till att vi bygger attraktivt från början med slutna eller halvslutna kvarter. I ytterstaden kan de här stadsliknande kvarteren åstadkommas, som jag hade uppe i bostadsdebatten tidigare, då Kadir Kasirga höll med om att man nog skulle kunna titta på det där.

När vi nu bygger är det viktigt att vi kan använda oss av en områdesplanering där vi i ett större område ser till att vi löser den del av stadens utveckling som handlar om förskolor, skolor, idrottsytor, äldreboenden med mera. Det duger inte att bara ha ett bostadsmål. Hammarby sjöstad planerades på det sättet. Där planerade man att pensionärer skulle flytta in. Man skulle inte behöva ha några skolor, idrottsytor och liknande. Men tjenare! Ni såg vilket misstag vi gjorde. Då borde vi väl för guds skull lära oss av de här misstagen. Gör vi då det? Nej, det gör vi inte.

Med en osedvanlig cynism räknar ni med att skolbristen i de olika stadsutvecklingsplanerna inte kommer att märkas lika mycket som om ni missar era bostadsmål. Det är alltså sifferexercisen igen. I bästa fall är det så att ni slarvar med skolutbyggnaden. I värsta fall är det faktiskt ren och skär cynism och någonting uträknat. Det vore tråkigt om det skulle vara så, för det ökar bara politikerföraktet och ger populismen näring. Stockholmarna förtjänar bättre. Om man tror att man kan bygga stad utan att stadsplanera är väl City ett jättebra exempel. Där styrs ju utvecklingen av kapitalstarka fastighetsägare, inte av kloka stadsplanerare. Cityplanen behövs *nu*. Det är ju så här det går till: Om en kulturfastighet står i vägen är det bara att riva. Om Nobelcenter har ett 1870-talshus i vägen – riv! Om grävskoporna behöver komma in i ett kvarter – riv fungerande hus, som på Stureplan! Det kan inte Miljöpartiet tycka är särskilt klimatsmart.

Bifall till Liberalernas förslag till stadsbyggnadsnämnden!

Anförande nr 377
P e r O s s m e r (SD): Fru ordförande och ledamöter! Strindberg skrev som bekant i sin dikt *Esplanadsystemet*: ”Här rivs för att få luft och ljus.” Nu sägs det här i Stockholm: Här rivs för att fylla rymden med höga hus. Vi kan se många exempel: nya Continental, Gallerian vid Brunkebergstorg och Hamngatan och höga hus bakom NK. Och så har vi Trygg-Hansakomplexet vid Fleminggatan, där man vill bygga på någon form av fågelbo uppe på taket. Vart bär det hän?

Det är klart att Stockholm saknar en policy för Citys utveckling. Hur ska man placera de höga husen så att de inte konkurrerar med kyrktorn och andra befintliga höghus? För det finns det inga fastlagda planer. Planer kommer, sägs det. Men då är det så dags. Som det nu är verkar detaljplanering och bygglov komma lite så där ad hoc och på outrannsakliga grunder. Det måste ske en ändring härvidlag.

Men det är inte bara så att höga hus får byggas. De byggs också med rabatt, hur otroligt det än låter, allt tydligen för att påskynda processen. På gamla Contans tomt slipper man faktiskt tomträttshyran under 20 år, och så blir det på fler ställen. Det kostar att riva och bygga på rivningstomter. Men man frågar sig: Ska staden verkligen subventionera höghusbyggande?

Vi har också en gräddfil för Byggettan här i staden. Det grundar sig på att kommunen som bekant har ett planmonopol som man inte utnyttjar på riktigt sätt. Försäljningen av marken eller upplåtelsen av tomträtter sker tidigt i processen. Sedan ska det ske en samverkan mellan stad och byggaktörer. Allt detta sker innan detaljplaneringen är klar. Det säger sig självt att de stora byggbolagen med sina stora resurser påverkar sådan här detaljplanering för sitt eget bästa. Sedan tar det fyra fem år innan spaden sätts i marken. Genomsnittsprojektet i Stockholm omfattar 145 bostäder. Då talar vi alltså om 400–500 miljoner kronor. Många mindre och medelstora byggbolag har inte det kapitalet.

Nej, här i Stockholm måste vi göra allting på ett annat sätt. Vi kan göra som på andra orter: dela upp den utbjudna marken i mindre fastigheter och ha en färdigställd detaljplan innan marken säljs. Man kan också ha ett fast pris på marken. Naturligtvis ska, som vi ska komma till, konkurrens med kvalitet vara ett viktigt medel.

Bifall till SD:s budgetförslag!

Anförande nr 378
C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Fru ordförande och fullmäktige! Centerpartiets vision för Stockholm är att det ska vara en öppen och välkomnande stad, en stad för många kulturer och med många uttryck. Vi vill att staden ska spegla sin historia, men framför allt vara en stad som visar vägen framåt.

För tio år sedan började vi i Centerpartiet prata om att bygga på höjden, bygga en tätare och högre stad. Det är en förutsättning för att vi på ett hållbart sätt ska kunna råda bot på bostadsbristen. Nu byggs det alltmer på höjden, men mer behövs om vi ska nå målet, vilket för Centern är 160 000 nya bostäder till 2030. Utöver åtgärder som snabbare, effektivare och mer lösningsfokuserat samarbete mellan samtliga

aktörer föreslår vi ett skyskrapeprogram, som pekar ut platser och tar ett helhetsgrepp om höga byggnader, både centralt och i ytterstaden.

Vi i Centerpartiet inledde kampen för en miljösmart och tät stad med bevarade parker, fruktlundar, ”open street” och food trucks. Nu fortsätter vi nytänkandet med Stockholm Low Line, som skapar ett attraktivt gång- och cykelstråk längs med Årstaviken. Vi föreslår byggandet av ett växthöghus med vertikal odling, ny teknik, nya samarbeten och nya yrken. Det påskyndar utvecklingen och ökar förutsättningarna för urban odling. En ny översiktsplan, Promenadstaden, kom till under allianstiden. Den låg till grund för stadens planering med tätare bebyggelse i viktiga kollektivtrafiknära områden. Nu är en ny översiktsplan ute på remiss, och vi kan notera att flera idéer och förslag från Centerpartiet finns med i det materialet.

Att bygga snabbt hör verkligen inte till den svenska modellen, snarare att bygga med förhinder. Trots det borde det gå att få fram ett större antal bostäder med tillfälliga bygglov på redan planlagd mark för studenter och/eller nytillkomna genom nya metoder och innovationer. Det finns många idéer där ute.

Centerpartiet har alltså höga ambitioner för att öka byggtakten. Vi visar hur vårt mål om 160 000 nya bostäder kan nås. Stadens bostadsgeneral har en viktig uppgift i att samordna och intensifiera arbetet och ta bort flaskhalsar. Vi ser fram emot att planeringen påbörjas för byggandet av Klarastaden, med överdäckning av Klarastrandsleden, samt också för planering för bostäder i Masthamnen, där vi vill visa att bostäder och hamnverksamhet kan samexistera. Vi vill se konkreta planer för överdäckning, och vi har föreslagit platser i vårt budgetförslag, som jag härmed yrkar bifall till.

Anförande nr 379
M a l i n E r i c s o n (FI): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det finns inga åhörare på läktaren, men kanske på webben. Med den budget som vi nu lägger fram tar vi ytterligare steg för att bygga en tätare och hållbarare stad. Den rödgrönrosa majoriteten håller som ni vet en takt i bostadsbyggandet som är högre än på mycket länge. Det är inte en slump, utan resultatet av ett målmedvetet arbete för att komma i kapp efter den bostadsbrist som Alliansen lämnade efter sig. Särskilt saknas det hyresrätter efter den förra majoritetens ideologiskt motiverade utförsäljningar av allmännyttan. Med den rivstart som vi har gjort kan vi också se att antalet hyresrätter ökat i Stockholm för första gången på tio år.

Som flera har sagt har vi inte byggt så här mycket sedan miljonprogrammets tid. Då handlade det om att uppföra bostadsområden. Nu vill vi bygga stad, med en blandning av arbetsplatser och bostäder, gärna med lokaler för handel och verksamheter i bottenvåningarna. Vi ska se till att det redan på ett tidigt stadium planeras för allt det som behövs i en stad. Inte minst viktigt är att det finns plats för skolor och annan kommunal verksamhet redan på planeringsstadiet. Vi bygger också tätare och länkar ihop stadsdelar till en sammanhållen stad.

I debatten om Stockholms förtätning har under många år stadens villaområden varit bortglömda. Vi ser att småhusområden ofta döljer en stor potential och utgör vår gömda markreserv. I budgetförslaget för 2017 finns uppdraget att se över det för att

kunna skapa en blandad bebyggelse med stadsmiljökvaliteter. Homogena och segregerade områden kan ges en möjlighet att växa genom mångfald.

Invånarnas möjlighet att påverka får inte glömmas bort vid det snabba byggandet. Därför ska vi utveckla medborgardialogen för att invånarna redan i ett tidigt skede ska kunna säga sitt. Vi ska därvid ta reda på vilka grupper som saknas i dialogerna. När inte alla kommer till oss måste vi söka upp dem.

För att få det Stockholm för alla som vi vill ha, där invånare i hela staden ska bo och leva bra, ska vi väga in sociala värden när vi planerar på alla nivåer. Den sociala hållbarhetskommissionen har visat att det finns stora skillnader mellan olika delar av Stockholm. Därför ska vi arbeta utifrån deras analyser och lägga ett tydligt fokus på ytterstadens stadsdelar. Med det pågående Fokus Skärholmen och det kommande Fokus Hagsätra–Rågsved–Högdalen visar vi att det går att bygga bra och genomtänkt i alla delar av staden.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 380
E r i k S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Jag tycker att det är glädjande att det råder en så stor konsensus om att Stockholm behöver förtätas och att den ökade befolkningen måste mötas med ett ökat byggande. Jag är också glad för att det åtminstone rent teoretiskt råder allt större konsensus om att det är den täta staden som behöver växa utanför tullarna och att fler stadsdelar än i dag ska få ta del av de stadskvaliteter som hör en storstad som Stockholm till.

Arbetet med att ta fram en ny översiktsplan har precis påbörjats. Jag hoppas verkligen att den planen fortsätter i Promenadstadens anda och tydliggör och tar till vara den potential som tillväxten har för våra ytterstadsområden.

Samtidigt som jag är glad för denna samsyn blir jag tyvärr allt oftare besviken på besluten i stadsbyggnadsnämnden, som jag anser många gånger inte lever upp till ambitionerna om den täta stadens utbredning. Fortfarande kan man ana att Promenadstaden ska vara ett privilegium för boende innanför tullarna. Jag tycker att den ska vara ett privilegium i alla 14 stadsdelar i Stockholm.

I budgeten sägs att planeringen bland annat ska ske i enlighet med den sociala hållbarhetskommissionens analyser. Där sägs bland annat att ett av Järvas sociala problem är bristen på stadsliknande strukturer. Det tycker jag att vi ska ta åt oss av. Därför är det så bra att Rinkebystråket har gjorts om till en stadsgata, att Rinkebyterrassen är under uppförande och att Tensta ska få fler stadsstråk genom påbyggda husgavlar. Men lika bra som det är, lika trist tycker jag att det är att vi vid kommunfullmäktiges förra sammanträde beslutade att en markplätt i Tensta skulle förtätas med punkthus i stället för kvarter och att tätt ihopsatta punkthus föreslås förtäta och förnya Axelsbergs centrum.

När jag träffar byggföretag vill de väldigt gärna bygga enligt den klassiska staden med slutna kvarter. De ser gärna levande taklandskap och färgglada husfasader, om de bara får det uppdraget. Men tyvärr upplever många att den mer modernistiskt

utformade gestaltningen av stadsplaneringen är lättare att få gehör för på stadsbyggnadskontoret, och det tycker jag är väldigt beklagligt.

Apropå levande stadsdelar föreslår vi i Kristdemokraterna i vår budget att vägledningen för balkonger ska revideras i syfte att bli mer tillåtande till nya balkonger, inte minst vad gäller balkonger mot gata. Vi vill att balkong mot gata ska vara standard vid all nybyggnation, och vi vill att det ska bli lättare att få bygglov för balkonger på redan befintliga hus. Det skulle vara ett litet steg på vägen till ett tryggare gaturum och mer levande stadsdelar.

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas budgetmotion.

Anförande nr 381
C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Åhörare, ordförande och fullmäktige! Trump, Brexit, Orbán, Alternative für Deutschland, Marine Le Pen, Erdoğan, Putin, Nordiska motståndsrörelsen på våra gator – ursäkta min svartsyn, men jag tror inte längre på business as usual. Jag är rädd, och jag tror att det är bråttom nu. Jag tror att vi måste hjälpas åt de demokratiskt sinnade partierna emellan. Vi har ett viktigt arbete att göra tillsammans: att bygga fler bostäder och utveckla Stockholm vidare, men också att behålla och värna det som är bra och gör att Stockholm är beundrat och älskat av invånare och besökare.

Men det viktigaste av allt är att lyssna på människorna utanför den här salen – verkligen lyssna – och sedan samtala. Observera: inte att vara populist, utan att lyssna och samtala. Det ser jag som en av mina viktigaste uppgifter som stadsbyggnadsnämndens gruppledare för Miljöpartiet. Vi måste utveckla staden tillsammans med dess invånare och bygga samhälle. Jag försöker träffa alla som ber om det, oavsett om det är på Kommendörsgatan, i Älvsjö, i Beckomberga eller i Akalla. Jag tror att det är mycket bra om vi alla i den här salen är ute och lyssnar så mycket vi bara kan, och det gör säkert många av er här. Det är jag övertygad om.

Det är utmärkt att översiktsplanen nu är ute på turné och att stadsbyggnadsborgarrådet gjorde en invigning i Tensta, Tack, Roger! Nya, smarta och interaktiva verktyg gör att vi redan har fått in många synpunkter. Det är jättebra. Vi behöver också de positiva visionerna och målbilderna för hur vi vill att det framtida Stockholm ska vara utformat. Hur lever vi i vår vackra stad om 50, 60 och 100 år? Var leker barnen? Var träffas vi och umgås mellan generationerna? Hur bor vi? Det vore välkommet med goda samtal. Men det kanske inte passar in här just i dag, då vi ska slå varandra i huvudet med argument och jonglera med siffror. Det senare har i och för sig alla sagt att vi inte ska göra, vilket är jätteskönt. Vi ska säga hur mycket duktigare vi i majoriteten är – och det stämmer – på att ta fram bostäder och anta detaljplaner än ni från oppositionen har varit när ni varit vid makten.

Med detta tänkte jag yrka på majoritetens förslag till budget, naturligtvis särskilt avseende stadsbyggnadsnämnden.

Anförande nr 382
B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag klantade mig och tryckte på knappen för replik i stället för huvudanförande. Då hamnar man långt

ned på talarlistan. Sådant är livet! Men genom replikerna kan jag göra livet lite surt för er ändå.

Min fråga handlar om stadens positiva utveckling. Du höll ett väldigt bra anförande, Cecilia Obermüller. Jag tycker att Miljöpartiet har ändrat sig väldigt mycket i stadsutvecklingsfrågorna. Men jag får inte ihop detta med att ni är sådana rivningsförespråkare och att ni låter de kapitalstarka fastighetsägarna styra cityutvecklingen. Ni lever verkligen inte som ni lär. Det finns ingen cityplan. Ni river det ena kulturhistoriskt viktiga huset efter det andra. Hur går detta ihop? Ni vill riva fullt fungerande stenhus bara för att grävskoporna behöver komma fram och riva ännu mer vid Stureplan.

Anförande nr 383
C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Riddaren var tyvärr någonting som vi ärvde. Det var en surdeg som kom från er tid. Jag tycker också att detta är allvarligt. Vi måste verkligen värna City och tänka oss för innan vi går in och river, absolut. Nu tillför vi lite bostäder i några av projekten, men jag tycker också att det är problematiskt att riva fullt fungerande hus. Det här är någonting som vi måste arbeta med.

Cityplanen hoppas jag kommer fram väldigt snart. Den är på gång. Det har vi fått utlovat från stadsbyggnadskontoret.

Hur som helst tänker vi inte gå in och riva i staden. Vi är inne och påverkar. Vi har minskat byggnadshöjder. Vi har definitivt bromsat rivningar i Sturekvarteren. Men det är bra med samtal. Jag tycker att det är jättebra att Liberalerna har vaknat. Ni var faktiskt stora rivnings- och höghusförespråkare för ett antal år sedan.

Anförande nr 384
M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag tänkte ställa en fråga till dig, Cecilia. Du talade väldigt mycket om populism och allt möjligt i början här. Men när du och jag var inbjudna till samma möte för att diskutera stadsbyggnadsfrågor valde du att lämna mötet. Sedan står du här och diskuterar om att ni värnar alla människors lika värde och så vidare. Men du kan inte ens sitta ned vid bordet och diskutera med i det här fallet en representant för Sverigedemokraterna för att komma fram till en bra stadsbyggnadslösning för Stockholm. Tycker du själv att ni har någon trovärdighet i de här frågorna när du agerar på det här sättet?

Anförande nr 385
C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Jag har för mig att det möte du talar om var mötet som handlade om Nobelcentrum. Där råkar vi ha samma åsikt, ja. Men det blev väldigt konstigt med den där inbjudan. Hela situationen var sådan att jag kände att jag inte ville vara kvar där. Vi har dock samma uppfattning när det gäller Nobelcentrum. Så är det. Vi har tagit ställning. Vi tycker att just den utformningen av byggnationen inte är lämplig på platsen.

Anförande nr 386
E l i n O l s s o n (MP): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi har uppnått en hög byggtakt, kanske den högsta sedan miljonprogrammets dagar. Målet om 40 000 bostäder till år 2020 kommer att nås. När Stockholm växer är det helt avgörande att

vi samtidigt skapar förutsättningar för att utbyggnaden bidrar till att ställa om till en både miljövänlig och klimatanpassad stad. I debatten låter det ibland som om det vore slut på mark att bygga på i Stockholm. Så är det verkligen inte, men den enkla marken är det ont om. Det krävs både framförhållning och handlingskraft för att öppna för stadsutveckling och frigöra värdeskapande bostadspotential längs till exempel trafikleder som kan omvandlas till stadsgator.

Jag är jätteglad över att förslaget till reviderad översiktsplan nu är på samråd. Under det kommande året kommer vi att få all möjlighet att diskutera både med stockholmarna och över blockgränserna om de förslag som nu finns där. Vi behöver, precis som Cecilia nyss nämnde, kunna mötas och lyssna till närboende och föreningsliv, även när det gäller svåra utmaningar. Det är en historisk utmaning när vi ska växa med 140 000 bostäder, för det är naturligtvis så att förändring i ens närmiljö kan kännas hotfull. Det är viktigt att vi tillsammans tar ansvar för att inte trissa upp den oro och rädsla som det kan innebära när Stockholm växer.

Den moderatledda oppositionen skär kraftigt på både stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret och vill lägga över mer ansvar på marknaden genom så kallade byggherreplaner. Men efter att ha tagit del av Uppsalas försök med detta ser vi att byggherreplaner är en väldigt vansklig väg att gå. Samtidigt uttrycker Moderaterna också att man vill göra ett pilotförsök med någon form av generella detaljplaner. Väldigt försiktigt vill man pröva detta. Men det är något som jag mycket väl känner igen – det är ju Fokus Skärholmen vi pratar om! Här är man dock oerhört försiktig. Byggherreplaner kan vi däremot tydligen implementera på studs. Jag vill gärna höra hur man har tänkt sig detta.

Slutligen vill jag nämna något som jag brinner extra för, nämligen markpolitiken. Vi arbetar utifrån en reviderad markanvisningspolicy sedan ungefär ett år tillbaka. Inriktningen där är till exempel att markanvisningstävlingar ska ske utifrån fast pris och att utvärdering ska ske enligt kvalitet. Det tror jag är en jätteviktig nyckel för att vi ska kunna kombinera en hög byggtakt med kvalitet, precis som vi talade om i det förra debattpasset.

Bifall till kommunstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 387
C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Fru ordförande! Elin Olsson pratade om att det inte finns några lätta platser kvar att bygga på. Jo, det finns det. Vi har ett sådant förslag, och det är Masthamnen. Där finns det en redan hårdgjord yta. Det finns möjligheter att samexistera med den del som behövs för hamnverksamhet och att bygga ihop den med resten av Söder. Detta är alltså ett utmärkt område att helt enkelt bara säga ja till.

Sedan har vi en annan idé också, och det är att växa på höjden. Jag menar inte skyskraporna, som vi också vill ha, utan att kunna bygga på våningar på existerande hus. Det borde kunna fungera på ganska många platser om vi bara har modet att våga lyfta på taken, lyfta locken lite uppåt.

Anförande nr 388
E l i n O l s s o n (MP): Jag uppskattar väldigt mycket Centerns breda arsenal och era olika förslag på stadsbyggnadsprinciper, som jag verkligen tycker livar upp den här debatten. Jag håller med om att Masthamnen med god planering mycket väl kan vara ett område där vi kan bygga mycket stad och utveckla många bostäder.

Det jag sade var att det krävs framförhållning och handlingskraft. Jag anser att det blir motsägelsefullt när oppositionen vill skära mycket på både exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret och hänvisa till marknaden. Här behöver vi politisk handlingskraft för att kunna klara av omställningen och öppna för den bostadspotential som finns.

Nej, det är inte lätt mark. Inte heller Masthamnen eller trafiklederna är lätt mark att omvandla. Det krävs handlingskraft, och vi kommer att behöva ta sikte tillsammans över lång tid för att det här ska bli värdeskapande.

Anförande nr 389
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Elin lyfter fram det här med trafikleder, överdäckning och skapande av stadsboulevarder. Det tycker jag är ett väldigt spännande grepp. Jag är glad över att ni börjar vakna till i den här frågan nu, för jag tycker att det har varit ganska tyst från er sida.

Under Alliansens tid fanns det en skrivning om att man skulle börja utreda möjligheterna att överdäcka Södertäljevägen från Liljeholmsbron och ut mot Midsommarkransen, dock inte ända fram. Det skulle bli en överdäckning mellan Liljeholmen och Årstadal. Den där skrivningen tog ni bort så fort ni fick chansen i budgeten för 2015. Jag har haft en interpellationsdebatt med Karin Wanngård om detta, men tycker inte att jag fick några vidare svar av henne.

Nu skriver ni lite allmänt om överdäckningar och trafikleder, men det finns väldigt få uppdrag. När man skriver med så lösa formuleringar och ordval är jag rädd att det inte kommer att ske så mycket på exploateringskontoret. Jag skulle vilja höra din synpunkt på det här.

Anförande nr 390
E l i n O l s s o n (MP): Anledningen till att vi inte går in och detaljpekar är att vi har en process med översiktsplanen. Den måste naturligtvis få fortgå.

Vad gäller överdäckningar tycker jag att det finns skäl att titta på var det är ekonomiskt möjligt att göra sådana. Vi har till exempel ett projekt i Liljeholmen där vi får till fler bostäder via överdäckning. Det är mycket möjligt att Södertäljevägen skulle kunna vara en sådan plats. Kanske kan det till och med bli en stadsboulevard, med tanke på trafikmängderna, som faktiskt inte är så enormt stora vid Södertäljevägen. Det är ett arbete som jag tycker att vi behöver diskutera under processen med översiktsplanen.

Anförande nr 391
A n n e - L i e E l f v é n (L): Fru ordförande! Elin! Det är glädjande att höra att vi alla är så överens om att vi ska bygga fler bostäder. Vi vet att det är många som

vill bo i Stockholm och många som kommer att vilja bo i Stockholm. Jag tycker att det är intressantare att prata och diskutera om vad som händer nu och framöver än att prata om förra sekelskiftet eller 2002, när varken du eller jag var med. Jag tycker också att det är väldigt glädjande att du pratar om stadsutveckling.

Jag har en fråga angående City. Där är utvecklingen sådan att man mest bygger kontor och hotell. Vi i Liberalerna har en idé som vi kallar för bostadskvadraten och som går ut på att var fjärde ny kvadratmeter som byggs i City ska gå att bo i. Vad säger du om det?

Anförande nr 392
E l i n O l s s o n (MP): Som du vet, Anne-Lie, bedriver vi ett arbete med City. Det är jättebra att vi tillsammans är överens om att vi behöver ta ett grepp om City. Vad gäller bostäder i City håller jag med om att det är en god tanke. Vi har också drivit detta från Miljöpartiets sida. Men jag tror att man behöver vara noggrann med var och hur man placerar bostäder i City, så att det ökar tryggheten och så att vi får mer ”ögon på gata”. Det kanske inte primärt är uppe på taken utan snarare nere vid gatunivån som de här bostäderna behöver komma till, och det har vi sett exempel på i flera projekt nu. Även om det inte är stora kvantiteter är det faktiskt bostäder som kommer till. Vi behöver också titta på var bostäderna byggs, så att vi inte stör ut till exempel det stora och rika nattliv som finns i City. Det här måste man planera noggrant, så att det blir goda boendemöjligheter men också ett bra cityliv.

Anförande nr 393
Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Elin hade en fråga om den byggherredrivna planprocessen. Kanske ser man i majoriteten ibland med den största ovilja på förslagen från oppositionen helt i onödan. Det som Fokus Skärholmen handlar om är en modell som man också har prövat i Göteborg och som är en inledning på just det vi vill se. Vi vill få in flera delar av marknaden där det finns enormt stor expertis. Många av medarbetarna är faktiskt rekryterade från stadsbyggnadskontor och exploateringskontor, inte bara från dem i Stockholm utan även från andra delar av landet. Vi tycker att det är viktigt att man kan använda den här resursen, som finns. Sedan ska själva myndighetsutövandet naturligtvis ske på stadsbyggnadskontoret. Det är där besluten ska fattas.

Jag har en fråga till dig, men får fatta mig kort eftersom jag bara har sex sekunder kvar av min talartid. Priserna på mark ökar ju väldigt mycket i den här staden när ni styr. Hur kommer det sig, Elin? Det här fick även vi kritik för.

Anförande nr 394
E l i n O l s s o n (MP): Priserna på mark får vi återkomma till.

Jag blev väldigt glad, Joakim, när du och Anna König Jerlmyr i våras skrev en debattartikel som primärt handlade om regelförenklingar, men där det också framgick att ni hade gjort en hemläxa. Jag var väldigt glad över den hemläxan. Avslutningen på ert debattinlägg handlade nämligen om att ni insett att det finns utmaningar i att markanvisa innan det finns en detaljplan. Den processen ville ni ta ansvar för och göra om. Detta blir en mer framtung process, tror jag att vi båda kan se framför oss; det krävs större resurser då. Därför tycker jag att det är märkligt att

man skär ned på både stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret. Jag undrar vad som hände med den där hemläxan. Blev den lämnad hemma, Joakim?

Anförande nr 395
M o n i k a J e n k s (M): Fru ordförande! Ledamöter och åhörare! Stockholmarna skriker efter fler bostäder, och läget är akut. Det har sagts förut. Ni har hört det. Men det tål att upprepas.

För att bygga bostäder behöver staden mark samt en plan för hur marken ska användas. Man behöver politiskt visa handlingskraft och vilja att verkligen få fram fler bostäder. Det gäller att vända på varenda sten och ibland svälja sin politiska stolthet, till exempel genom att behandla alla byggherrar lika när prioriteringar ska göras för de mål som vi måste klara.

Alliansen bedrev en aktiv bostadspolitik under förra mandatperioden. Det togs fram områdesprogram och genomfördes markanvisningstävlingar om lägsta hyra samt kvalitet och hållbarhet. Hälften av alla markanvisningar gick till hyresrätter, och över 40 procent av alla nya bostäder som byggdes var hyresrätter. Man såg lyftkranar poppa upp överallt i staden. Vi uppnådde en byggtakt i Stockholm som vi inte har sett på flera decennier. Efter två år i exploateringsnämnden med den rödgröna majoriteten kan vi tyvärr konstatera att den inte lever upp till de särskilt höga förväntningar som denna för Stockholm så viktiga nämnd måste uppfylla.

Vad gäller marken ser vi en motvillig inställning till försäljningar och därmed i praktiken till byggandet av bostadsrätter. Det är särskilt oroande, då det i Stockholm i allt större utsträckning är detta som blir avgörande för att få det att gå runt i byggprojekten, oavsett om det är hyresrätter, bostadsrätter eller en blandning av dessa som man vill bygga. Vi kan till exempel se att fler och fler ärenden hamnar på nämndens bord där marginalerna i projekten blir allt smalare.

Då ska man komma ihåg att det rör sig om stora investeringar och stora exploateringar utöver de stora projekt som nämnden redan har beslutat om och som ni känner till. I sådana projekt är förseningar mer regel än undantag, vilket också leder till kännbara kostnader. Majoritetens så kallade lösning är att i stället ta lån för att kompensera för kortsiktig politik och skicka notan direkt till stockholmarna. Lägg allt detta på hög, och fram träder en tydlig bild av att man gravt underskattar riskerna i projekten. Följden blir dåliga och dyrköpta beslut som drabbas oss i åratal framöver.

Ordförande! Försäljningsinkomsterna och egenfinansieringen har minskat kraftigt sedan den rödgröna majoriteten tillträdde för två år sedan. Det är djupt oroande, då en sådan kortsiktig politik hotar befintliga projekt men även möjligheterna till framtida satsningar. Vem tar ansvar när räntorna höjs, skulderna ökar och investeringarna stryps?

Jag ska dock medge att det är ett steg i rätt riktning att majoriteten i sitt förslag till budget nu skriver att ”exploateringsnämnden ska ha stort fokus på … god ekonomisk hushållning i samtliga investeringsprojekt” – märk väl, samtliga – samt erkänner att det företrädesvis är fallet vid försäljning av mark och byggande av bostadsrätter. Det

finns dock starka tvivel på att man kommer att leva som man lär, med tanke på hur man har agerat i nämnden under den halva mandatperiod som har gått. Slutligen ser vi att det i majoritetens budget står att stadsplaneringen ska ske med utgångspunkt i …

Anförande nr 396
Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag vill bara komma med ett lite försynt påpekande, nu när Monika Jenks säger att det går så dåligt med markanvisningarna. Rent numerärt har man på de här två åren ungefär dubblerat takten på markanvisningarna. Ni låg i snitt på strax över 4 000 under er period. Vi ligger i snitt på strax över 8 000, vilket man väl lite ödmjukt får säga är ganska bra. Det är en förhållandevis stor ökning, en hundraprocentig ökning.

Prismekanismen är densamma. Vi säljer mark när det är fråga om bostadsrätter. Vi hyr ut med tomträtt när det är fråga om hyresrätter. Det blir lite lustifikt när du står och pratar om ekonomisk hushållning, eftersom ni vid fullmäktiges förra sammanträde ägnade nästan två timmar, tror jag, åt att försöka förhindra att vi skulle använda oss av markpriser uppdaterade till nuläget. I stället ville ni fortsätta med 2004 års prisläge. Det är lite svårt att förstå exakt vad du menar med det där.

Anförande nr 397
M o n i k a J e n k s (M): Då ska jag försöka förklara det tydligt. Jag pratar gärna om takten i byggandet och tomträttsavgälderna, som du kom in på.

Vad gäller tomträttsavgälderna finns det knappast någonting att skryta med för er. Vi vet att ni har initierat en höjning som har föranlett stora protester. Era förslag innebär att priset som hyrestagaren betalar för att hyra mark från staden ökar väsentligt. I ett läge där bostadsmarknaden redan genomgår stora förändringar till följd av bland annat skärpta amorteringskrav, som drabbar storstäderna särskilt hårt, kommer höjda avgälder att göra det mindre attraktivt att bygga hyresrätter och bostadsrätter. Detta kommer att förvärra bostadsbristen, vilket är väldigt allvarligt för Stockholm.

Vad gäller byggtakten säger jag: Upp till bevis även i fortsättningen! Det sätt på vilket ni har hanterat projektens ekonomi och riskerna lämnar tyvärr en del övrigt att önska. Men vi ger er en chans. Det är två år kvar.

Anförande nr 398
E l i n O l s s o n (MP): Markinnehavet är ju en av Stockholms stora och viktiga resurser, och det är någonting vi tar stort ansvar för tillsammans i exploateringsnämnden. Jag känner inte alls igen mig i beskrivningen att vi inte skulle ta det ansvaret. Vi markanvisar 50 procent till hyresrätter och 50 procent till bostadsrätter. Vad gäller bostadsrätterna säljer vi marken. Den här principen verkar vi vara överens om. Jag har väldigt svårt att förstå ditt inlägg. Jag tycker att det här rymmer en aspekt av god ekonomisk hushållning. Precis som borgarrådet Mogert blir jag ganska förvånad över tonläget. Vi har nyligen debatterat tomträttsavtal. Vi tar stort ansvar i en väldigt svår fråga, nämligen stockholmarnas markinnehav, för att markvärdesstegringen också ska komma skattekollektivet till del.

Anförande nr 399
M o n i k a J e n k s (M): Det är inga konstigheter att en höjning av avgälderna, vilket har föreslagits, innebär att priset drivs upp och att det blir dyrare att bygga. Och det som blir dyrare får vi också mindre av, vilket är väldigt allvarligt.

I övrigt menar jag på att det verkligen finns utrymme för förbättringar. Det är klokt att man i budgeten har tagit höjd för det. Man har uppenbarligen insett att det här är ett problem. Annars hade man inte sagt att det ska vara starkt prioriterat med god hushållning. Men under de två år jag har suttit i exploateringsnämnden har jag inte sett att man skulle ha levt upp till det kravet fullt ut. Jag ser dock fram emot fortsättningen.

Anförande nr 400
R i k a r d W a r l e n i u s (V): Jag får väl instämma med föregående replikör i att det är märkligt att anklaga oss för att ha en dålig ekonomisk hushållning. I själva verket kanske vi har en annan syn på ekonomisk hushållning. Vi säljer massor av mark, faktiskt mer mark än vad som var fallet under er tid, vad jag förstår, av den enkla anledningen att vi bygger mer. Hälften är bostadsrätter, och då säljer vi marken för bostadsrätterna.

Höjningen av avgälderna var ett svårt beslut att ta, och det finns missnöje med det. Men vi tycker att det är viktigt, för vi vill inte sälja allmännyttan och vill inte ombilda hyresrätter till bostäder. Vi vill kunna bygga i hela staden, även där markpriserna inte är som högst.

Det är en märklig syn som framkommer. Någon annan gång har jag dragit jämförelsen med Ikea. Jag tror inte att Kamprad hade varit en av världens framgångsrikaste och rikaste personer om han hade sålt ett varuhus varje gång han tillät sig att bygga ett nytt. Man måste kunna investera utan att först sälja.

Anförande nr 401
M o n i k a J e n k s (M): Jag tror inte att jag kan vara tydligare än vad jag har varit. Vi måste ha en god ekonomi i de här projekten för att inte riskera att de fördröjs. Fördröjningen sker redan med väldigt långa tidsperspektiv. Vi ser från statistik som stadens controllrar har tagit fram att det tar mellan åtta och tio år från att man har en idé till att det blir inflyttningsbara hus. Därför är det väldigt oroande att man inte tar höjd för det här väldigt tidigt, tar höjd för ekonomin. Det påverkar nämligen, och det slår väldigt hårt i slutändan.

Anförande nr 402
R i k a r d W a r l e n i u s (V): Ordförande och ledamöter! Jag får passa på att säga att även hyror faktiskt ger intäkter. Det är inte bara försäljningar som ger intäkter.

Stockholm växer så det knakar. Vi börjar nu närma oss tillräckliga nivåer på bostadsbyggandet. Ändå räcker det förmodligen inte, utan vi kommer att behöva öka takten ytterligare, för vi har en bostadskris. Ännu saknar majoriteten av stadens 20–27-åringar egen bostad. Bostadskön växer. Trångboddheten ökar, eller har i alla fall gjort det, åtminstone i ytterstaden. I Rinkeby till exempel bor det numera 0,82

personer per rum, medan Östermalmsvåningarna har mindre än hälften av det: 0,4 invånare per rum.

Vi är alltså på rätt väg, men frågan behöver ändå ställas hur vi hamnade i den här situationen. Vi pratar nu lite bostadspolitik också, inte bara stadsplanering. Svaret är ganska enkelt. Jag ska ge två siffror till nu i kväll, även om det har klagats. Det här är faktiskt grundläggande matematik. Under Alliansens åtta år vid makten 2007–2014 ökade Stockholms befolkning med 129 000 människor. Men antalet bostäder som färdigställdes var bara 31 000. Eftersom det i snitt bor två personer i varje lägenhet och man bara byggde en fjärdedel så många bostäder som det antal personer befolkningen ökade med är det ganska enkel matematik att hälften av alla Stockholms nya medborgare fick maka sig in i de redan existerande bostäderna. Som sagt skedde det knappast på Östermalm, utan på andra håll.

Alliansen skapade alltså en bostadskris genom att bara bygga bostäder till varannan ny invånare. Varför gjorde de då det? Här menar jag faktiskt att huvudorsaken var en övertro på att marknaden skulle lösa bostadsproblemen. Man tyckte sig knappt behöva någon bostadspolitik. Massor av makt överfördes från stadsplanerare till byggherrar. Men det har nu visat sig att det inte i första hand är byråkratin som försenar byggen. Ofta är det i stället spekulation. Byggherrarna vill av naturliga skäl bygga när och där det är lönsammast och inte när och där behoven är som störst. Ni har slängt miljardsubventioner över oss villaägare i och med RUT och ROT men vägrar att stimulera hyresrätter. Det här är förstås inte bara fråga om kvantitet utan också om kvalitet. När vi åter ger mer makt till stadsplanerarna, som i till exempel Fokus Skärholmen, får vi också större möjligheter att satsa på kvalitetsfrågor, på grönområden, på att bygga gott, på att markanvisa även åt skolor och så vidare än om marknaden styr.

Nu har det faktiskt vänt både i landet och i staden. Därför blir man lite matt när man läser era budgetar. Det är alltså genom ännu mer makt till byggherrarna och nya drastiska nedskärningar på stadsbyggnadskontoret som bostadskrisen ska lösas. Har ni inte lärt er något?

Anförande nr 403
B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag ska plåga er med repliker i den här debatten.

Rikard! Det hade verkligen varit klädsamt om du hade ansträngt dig för att åtminstone till en gnutta ha lite bättre minne och inte stå här och anklaga vår sida för någonting som vi definitivt inte står för. Det är tvärtom. Vi startade en rejäl utbyggnad av Stockholm under vår tid. Det är bara att läsa på. Det är våra planer som ni bygger efter nu. Det är våra markanvisningar.

Du säger att marknaden inte löser någonting. Men du låter marknaden – marknadskrafterna, kapitalägarna, de kapitalstarka fastighetsägarna – styra hela cityutvecklingen. Du styr inte, och stadsplanerarna styr inte. Det är kapitalet som styr. Det finns ingen cityplan, och vi får inga bostäder i City. Vad tycker du om det?

Anförande nr 404
R i k a r d W a r l e n i u s (V): Den yttersta märkliga och subversiva skrift som tydligen inte står för någon sanning heter *Statistisk årsbok för Stockholm*. Det är därifrån alla siffror kommer.

Ungefär samtidigt som ni tog över makten började befolkningen i Stockholm öka ganska ordentligt. Befolkningsökningen ökade från rätt låga siffror till ca 15 000 per år. Men under hela er period minskade snarare bostadsbyggandet. Det sista året, 2014, när vi tog över, byggdes 3 000 bostäder i Stockholm, varav 900 hyresrätter och resten bostadsrätter. Ni hade åtta år på er.

Det är jättebra att ni satte igång en massa planer. Och det är absolut helt sant att vi i stort sett bygger på dem nu. Så är det, och det har nämnts jättemånga gånger. Men det är inte bestämt och naturgivet hur snabbt det går från att en plan tas till att det verkligen börjar byggas. Det är detta som är skillnaden. Vi tillsätter ju resurser för att få fram planer och få ned grävskoporna i marken. Det gjorde inte ni.

Anförande nr 405
J a n V a l e s k o g (S): Jag tänker inledningsvis visa väldigt stor hänsyn och respekt för Liberalernas och Moderaternas önskemål att vi inte ska ägna oss åt att skryta med våra siffror. Jag tänker ägna mig åt tydlig självcensur av dessa sanningsenliga siffror. Mellan pip och pip procent av den totala bostadsproduktionen i Stockholm sker på stadens mark. I år kommer man att markanvisa över pip bostäder, vilket är rekord sedan miljonprogrammets dagar. Även nästa år, pip, kommer vi att anvisa väldigt mycket, minst pip bostäder, av dessa ca pip hyresrätter. Sammantaget blir det betydligt mer än vad den tidigare kommunledningen lyckades prestera.

För att lämna den så kallade självcensuren vill jag fortsätta genom att i egenskap av ordförande i både exploateringsnämnden och fastighetsnämnden säga att vi är mycket effektiva i de här planprocesserna men naturligtvis kan bli mer produktiva. Vi har, som ni känner till, tillsammans med stadsbyggnadsnämnden börjat med nya metoder genom generella detaljplaner som föregår markanvisningar. Det gäller Skärholmen, som alla här vet, och i budgeten finns också motsvarande process för Hagsätra–Rågsved-området. Det är meningen – vilket också har diskuterats tidigare här i flera omgångar – att vi ska bidra, i det här fallet från exploateringsnämndens sida, med goda exempel för att minska byggkostnader. Vi ska som sagt prova nya metoder.

Vi kommer också att se till att fler nyproducerade bostäder kommer till bostadsförmedlingen. Här måste jag ändå nämna en siffra. Jag tar den risken. Vi ska öka andelen som går till Bostadsförmedlingen. I dag är det 50 procent i exploateringsavtalen. Det ska öka till 60 procent i framtiden. Nu blir det inga mer siffror.

Staden ska ägna sig åt en hållbar förvaltning av stadens markinnehav. Det innebär också en justering av stadens markhyror. Tomträttsavgälderna var uppe till debatt här alldeles nyss. De ska spegla markvärdena. Här skiljer sig bevisligen vårt ansvarstagande rejält från vad de borgerliga vill. De vill nämligen i stället i praktiken ge rabatt till rika privata fastighetsägare.

Fastighetsnämnden kommer att hantera stora investeringsprojekt som kommer att innebära en stor utmaning för ekonomin. Det handlar om Medborgarhuset, Östermalmshallen, Liljevalchs, Söderstaden, Larsboda, inköp av bostadsrätter för särskilda boenden och mycket annat. Vi kommer också att göra en hel del utredningar av Stadsbiblioteket, simhallar och idrottsanläggningar av olika slag. Det här kommer att innebära en stor utmaning för fastighetskontoret. Inte minst ekonomiskt kommer det att innebära en tuff utmaning. Vi måste självklart jobba hårt nu för att uppnå en långsiktig kostnadseffektivitet tillsammans med berörda nämnder och få en transparens i hyressättningen för de lokaler som staden har. Det innebär en ambitiös förvaltning.

Jag hoppar över min avslutning och säger bara att jag vill yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 406
J o e l L a u r é n (M): Ordförande! Bostadsbristen är ett stort problem för alla som vill flytta till Stockholm, men särskilt allvarlig är den ju för Stockholms studenter. Nu tänkte jag precis som du ta och svära i kyrkan här och säga en siffra, Jan Valeskog, men det är en väldigt viktig siffra. Stadens viktigaste bostadslöfte till studenterna har varit att bidra med 4 000 studentbostäder till studentbostadsmässan genom att bygga dem mellan 2013 och 2017. Som du vet fattade Alliansen beslut om 9 000 studentbostäder den senaste mandatperioden, och det ger goda förutsättningar att uppfylla det målet, trots att det är runt 60 procent överklaganden. Nu ser vi att ni i år missar ert årsmål för studentbostäder, vilket är oroväckande. 1 300 studentbostäder skulle färdigställas, men prognosen är 713. Stadsledningskontoret har larmat om att särskilda åtgärder måste vidtas av exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden, så att det viktiga målet om 4 000 studentbostäder till 2017 inte missas.

Då undrar jag: Kommer målet om 4 000 studentbostäder att nås? Vilka åtgärder har du som högsta ansvariga politiker i exploateringsnämnden vidtagit för att så ska bli fallet?

Anförande nr 407
J a n V a l e s k o g (S): Ni åstadkom inte så många studentbostäder när ni hade makten sist. Visst kan man alltid tala om hur mycket ni har förberett. Men fram till 2020 pratar vi om 8 000 bostäder, så vi har ett rejält stort antal som är på väg fram. Stockholmsregionen har verkligen fått fart på detta byggande, vilket är glädjande.

Anförande nr 408
A b i t D u n d a r (L): Hej, Jan! Det är jättebra att det byggs och markanvisas mycket. Men var är skolorna? När ska skolorna komma in i planeringen enligt dig?

Anförande nr 409
J a n V a l e s k o g (S): Här finns, om jag nu får göra en jämförelse bakåt i tiden, en stor skillnad mot tidigare. Vi hade en kraftig befolkningstillväxt från 2008 och framåt. Framför allt ökade antalet unga i Stockholm kraftigt. Men det planerades riktigt uselt för skolor. Det får vi försöka ta tag i nu i efterhand. Vi har ett stort underskott på grund av att det nästan inte hände någonting under de år då ni styrde.

Detta hanterades nämligen inte på ett bra sätt på utbildningsförvaltningen, som är beställare.

Nu har vi fått igång detta samarbete mellan förvaltningarna, inklusive utbildningsförvaltningen. Det fungerar på ett helt annat sätt i dag än för några år sedan. Detta skulle absolut, som jag kan förstå det, kunna möjliggöra för oss att klara att hantera det här. När vi nästa år ökar antalet ungdomar, så att det blir 4 000 på ett enda år, är det visserligen klart att det kommer att vara en stor utmaning att klara av det. Men nu finns åtminstone planeringen.

Anförande nr 410
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Ett av Valeskogs sämsta beslut hittills den här mandatperioden tycker jag har varit att avbryta flytten till Söderstaden av verksamheten i Tekniska nämndhuset på Kungsholmen. Här hade vi en fantastisk möjlighet, anser jag, att skapa ett oerhört attraktivt bostadsområde med kanske 1 000 lägenheter, extremt nära City och nära vatten, mitt på Kungsholmen. Vi hade kanske till och med kunnat få ett område med hotelletableringar, butiker och restauranger. Vi hade kunnat länka samman City med Kungsholmen. Hela Fleminggatan skulle kunna livas upp om man fick in bostäder och olika aktiviteter på den här fastigheten. Men detta har du varit ledande för att sätta stopp för. Du har bland annat skyllt på att vi behöver ha kvar arbetsplatser även i City och att det skulle vara svårt att få till bostäder där Tekniska nämndhuset i dag finns på grund av strandskyddet, med tanke på vattnet som rinner 100 meter framför. Varför, Valeskog, har ni tagit det här beslutet? Jag beklagar verkligen det.

Anförande nr 411
J a n V a l e s k o g (S): Det hade varit ekonomiskt vansinne att fullfölja ert projekt med Tekniska nämndhuset, Söderstaden och den tävling som ägde rum. Hela projektet hade kostat extremt mycket. Det är inte heller något särskilt lång utflykt från centrum till Söderstaden. Dessutom kan vi nu få ihop personalen på ett helt annat sätt. Man sitter tillsammans mycket tätare nu. Vidare kommer fastighetskontoret att flyttas dit, så där kommer också något att frigöras. Det kommer därutöver att bli bostäder tillsammans med Tekniska nämndhuset.

Anförande nr 412
L a r s A r e l l (S): Herr ordförande, fullmäktige och stockholmare! Jag har varit borta från den här församlingen ett antal år, och jag blir oerhört glad över att få vara tillbaka och möta en församling där – i en tid när man kan gå till val på att stänga gränser och förhindra att människor kommer – 100 procent av alla talare som har varit uppe i talarstolen vill att antalet människor som ska få flytta till Stockholm eller få en möjlighet att komma till Stockholm ska öka. Jag vill inte att vi applåderar oss själva, för det luktar illa. Men jag kan glädjas med stockholmarna åt denna församlings intensiva vilja att låta oss bli fler. På denna punkt skiljer vi oss också, kan vi säga, från vissa grannkommuner, där det meddelas att det faktiskt är fullt och att man inte kan få flytta dit.

Med denna enighet i ryggen kunde man ju tänka sig att det här skulle bli en rätt tråkig debatt. Men nu ska vi utnyttja tillfället att peka på skillnaderna. Alla här vet att det inte är vi som sitter här som bygger. Det är företag som bygger bostäder. Vad vi

kan göra är att försöka skapa förutsättningar. Då finns det fyra saker vi kan göra, och på de fyra punkterna skiljer vi oss åt i högre eller lägre grad.

För det första kan vi se till att den förvaltning som vi själva råder över dimensioneras i förhållande till det vi vill ska byggas. Vi ökar budgeten på förvaltningssidan. Ni gör det inte i samma utsträckning.

För det andra måste vi ta konsekvenserna av våra egna prioriteringar. Allt som byggs kommer att påverka någons utsikt, någons plats för hundrastning eller någons parkeringsplats för bilen. Vi måste rakryggat våga stå för de beslut vi fattar och de prioriteringar vi gör. Vi står för att Stockholm ska växa, och då kommer vi att få en del kritik lokalt. Jag tyckte att Cecilia Obermüller uttryckte detta på ett bra sätt. Det är klart att vi måste lyssna när vi gör det här, men vi kan inte vika ned oss. På den punkten kan jag väl säga att Liberalerna har det sämsta ”trackrecordet” den här mandatperioden. Men det kan säkert ändra sig.

För det tredje kan vi jobba med våra bostadsbolag. Som ägare av dem kan vi naturligtvis ge dem order att inte prioritera försäljningsarbete utan byggande. Det säger jag inget mer om, för det hade vi en debatt om nyss.

För det fjärde missade jag tydligen något illustert förra gången. Ni lär ha pratat om tomträttsavgälder. Jag står bara med siffrorna framför mig och konstaterar vad vårt förslag innebär för de områden där vi själva ser de stora möjligheterna till utveckling, som Skärholmen, Hagsätra och Högdalen. Det som står i mitt underlag är att vi sänker tomträttsavgälden jämfört med dagens nivå för den som vill bygga hyresrätter. Det kan vara dålig ekonomisk hushållning. Jag är beredd på den kritiken. Men det är en prioritering vi gör i den här majoriteten för att det ska bli ett ökat byggande.

Anförande nr 413
Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! I opposition står vi ofta inför fait accompli. Vi får ett tjänsteutlåtande efter att ni under resans gång knappast har brytt er ett skvatt om oppositionens synpunkter. Oftast är det så att ni har bantat ned antalet bostäder i olika projekt, vilket vi påpekar. Vi vill ofta gärna se att det byggs fler bostäder i projekten än vad som föreslås och så vidare. Det här gäller framför allt i stadsbyggnadsnämnden.

Det blir lite larvigt när en majoritet ska gå på det ena eller andra oppositionspartiet och hävda att de har röstat nej till 100 bostäder här och 100 där, när man själv i praktiken fördröjer det ena projektet efter det andra. Jag minns hur det var med Hammarby–Björkhagen. Jag stod i tv och sade att det här skulle komma att fördröjas ett år och att betydligt många fler bostäder skulle kunna byggas. Nej, det är snart klart, blev svaret. Ett år senare kom ärendet upp på nytt, och då hade det minskat.

Anförande nr 414
L a r s A r e l l (S): Joakim! Det här med att göra sig larvig över motståndaren måste jag ha lärt mig när jag satt i opposition, då vi ständigt fick höra att vi stoppade alla byggplaner.

Jag tog en lite enkel replik, jag medger det. Jag ber om ursäkt.

Anförande nr 415
B j ö r n L j u n g (L): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Du kanske ska ta och fundera på vad du ska säga innan du ställer dig här, Lars Arell. Det du sade alldeles nyss var nämligen en grov osanning. Du hävdade att Liberalerna skulle ha sagt nej till en massa bostadsprojekt därför att bostäderna skymmer någon utsikt. Det finns inte något sådant exempel. Jag kan tala om för dig vad vi har sagt nej till. Ni klarar inte av att leverera skollokaler. Ni planerar bostäder för 10 000 invånare men inte en enda skollokal. De planerna ger vi underkänt. Vi ger också underkänt till påbyggnader i City som förstör Stockholms ”skyline”. Vi tar oss friheten att se Stockholm som en kulturhistoriskt viktig stad. Det har inte ett dugg att göra med att det skymmer utsikten för någon annans bostad. Där har du totalt fel.

Anförande nr 416
L a r s A r e l l (S): Det finns alltid goda skäl att säga nej. Vad jag sade var att nu när vi är så eniga om att det måste byggas mycket måste vi alla vara beredda på att det kommer att finnas kritik mot de projekt som kommer fram. Vi måste då vara beredda att försvara vår prioritering att bygga mer bostäder.

Anförande nr 417
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Nu ska jag försöka hålla mig för skratt. Vi hade lite roligt vid bänken. Jag ska tänka bort det nu och fokusera på anförandet.

Ordförande! Roger Mogert ska någon gång i en intervju ha sagt att han inte vill att Stockholm ska bli som Barcelona, med fest dygnet runt. Jag kan lugna Mogert. Det lär nog inte inträffa under vår livstid, med tanke på klimat, kultur, regleringar och lite andra saker. Men att borgarrådet ändå väljer att peka ut Barcelona, den stad som kanske flest svenskar åker till nu, som ett dåligt exempel för att det festas för mycket säger ändå en del om Mogerts syn på stadsutveckling.

Vi har i Stockholm antagit Promenadstaden. Vid alla beslut som jag är med och fattar i stadsbyggnadsnämnden ställer jag mig själv frågan: Bidrar denna detaljplan eller startpromemoria till att stärka Promenadstaden, eller bidrar den snarare till att cementera fast en stad där Promenadstadens intentioner blir ett privilegium för boende i innerstaden? Den frågan ställer jag mig alltid själv, och så försöker jag komma fram till en ståndpunkt därefter.

Jag ifrågasätter faktiskt ibland om det är Promenadstaden som är ledstjärnan hos majoriteten, eller om det egentligen är den gamla byggnadsordningen som innerst inne ligger närmast om hjärtat. Många gånger bidrar planerna till att implementera Promenadstaden, men många gånger kan jag konstatera att de inte gör det. Jag har exempelvis hört Mogert i talarstolen säga att man ska bygga vidare på den struktur som redan finns i stadsdelarna när man förtätar. Men då behöver vi egentligen ingen översiktsplan. Då kan vi kasta Promenadstaden i papperskorgen, om vi ändå bara ska bygga vidare på en befintlig struktur. Jag vill att vi ska kunna tillföra nya värden när vi förtätar staden och bygger innerstaden utåt. Jag har i mitt inledningsanförande nämnt ett antal planer där jag är kritisk till hur majoriteten har agerat.

Jag skulle också vilja uppmana både den politiska majoriteten och yrkeskåren att släppa lite av sin paniska rädsla för pastischer, som är ett sådant skällsord inom yrkeskåren. Bostadsområden som S:t Eriksområdet på Kungsholmen, Gamla filmstaden i Solna och Jakriborg i Staffanstorp är otroligt populära bland invånarna men väldigt illa omtyckta bland många arkitekter och politiker. Varför inte bygga fler områden som har den klassiska arkitekturen som förebild?

Vad gäller villaområdena har det påståtts från både Vänstern och FI att det står stilla och att ingenting händer. Men jag kan säga att jag har blivit uppvaktad av ganska många boende i villaområden som säger att det pågår för mycket. Visst pågår det saker i villaområdena. Jag kan kommentera det mer senare.

Anförande nr 418
Borgarrådet M o g e r t (S): Herr ordförande! Erik! Jag har nog aldrig fått så mycket skäll av mina borgarrådssekreterare som när jag gjorde den där jämförelsen med Barcelona. Jag tror till och med att det delvis var därför som hon som jobbade åt mig då började jobba med nykterhetsfrågor åt Gabriel Wikström. Jag kan dock inte riktigt leda det i bevis. Det jag såg framför mig, måste jag ändå få säga till mitt försvar, var horder med fulla engelsmän på Plaça Reial. Riktigt så vill jag inte ha det. Jag vill faktiskt vidhålla detta. Jag menar att det finns andra sätt att ha en levande stad. Jag har gärna ett aktivt nattliv och gärna mycket nattliv, men inom rimliga gränser.

Inom stadsplaneringen tycker jag att det finns väldigt goda exempel på att vi gör bra saker. Jag kan också hitta några exempel som inte är hundraprocentiga, mest era gamla planer, som Joakim Larsson brukar tala om. Men vi har alltså en del bra exempel. Vi är nominerade till planpriset för Södra Värtan, som jag tror kommer att bli fantastiskt bra, med höga stadskvaliteter. I Slakthusområdet gjorde vi en nystart efter att ni hade lämnat ifrån er någonting som kanske inte var riktigt lika bra. Även Södra Skanstull ser ut att kunna bli fantastiskt bra.

Anförande nr 419
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Då är det alltså engelsmännen som är problemet och inte Barcelona i sig, framför allt kanske inte spanjorerna, för de verkar ju kunna hantera rätt så tillåtande serveringstillstånd och annat och ändå kunna uppföra sig. Vi är sämre på det i norra Europa. Jag håller verkligen med om det.

Angående Södra Värtan och det andra kan jag säga att jag tror att allt du nu har nämnt kommer att bli jättebra projekt. Vi ligger ganska långt ifrån den fastslagna detaljplanen, så vi får väl se vad som händer när den väl kommer. Jag kan dock framföra att den del av Norra Djurgårdsstaden som ligger närmast Ropsten och brofästet enligt min mening inte riktigt uppfyller stadskvalitetskraven, att döma av vad jag har sett hittills. Man har fastnat ganska mycket i de halvöppna kvarteren, tycker jag. Det leder till att lägenhetsinnehavare inte riktigt känner någon privat sfär. Det kan ofta komma in oinbjudna gäster på innergårdar och annat och uträtta diverse behov, vilket skapar rätt mycket otrevligheter. Exempelvis vid Hornsbergs strand är detta ett stort problem. Det finns alltså en del kvar att göra, men jag hoppas på det bästa.

Anförande nr 420
S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Det finns många olika delar av Stockholm, och de är strukturerade på olika sätt. När du pratar om hur man ska bygga känns det som att du tänker på någon typ av ideal, så att säga. Du tänker ofta på kvartersstruktur och sådant. Jag har ingenting emot kvartersstruktur, men det kanske inte alltid passar in. Vi bygger exempelvis ganska mycket i Skärholmen, och då ska vi också bygga på värden som redan finns. Det kommer säkert in några kvarter där också, jag vet inte. Det är inte klart än så länge. Men det handlar också där egentligen om att se till att få fram en kritisk massa och utifrån det skapa något som är värdefullt just där. Då måste det inte nödvändigtvis vara kvarter.

Anförande nr 421
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag håller med om att vi inte alltid behöver bygga kvarter. Men någon gång skulle det vara trevligt om ni kunde komma fram med ett förslag där det faktiskt finns kvarter med den klassiska stadsstrukturen. Vi har för lite stad i Stockholm. Köerna till hyresrätter och priserna på bostadsrätter är som längst respektive som högst just i de slutna stadskvarteren med levande bottenvåningar i den täta staden. Det är inte i den glest utspridda staden som lägenhetspriserna är som högst eller kötiden till en hyresrätt som längst. Det är ändå på något sätt en objektiv värdesättning, tycker jag, av vad vi har för lite eller möjligtvis för mycket av. Nej, för mycket har vi inte av något i Stockholm.

Utifrån detta kan man analysera hur vi ska förtäta ytterstaden. Ska vi föra med mycket av de värden som finns i innerstaden, Midsommarkransen och Aspudden längre ut i Stockholms förorter? Jag tycker att vi ska göra det, men tyvärr tycker jag mig se för lite av det.

Anförande nr 422
Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Jag måste säga att jag trots allt blir lite bekymrad, framför allt när jag nu hör det senaste inlägget från Sebastian Wiklund, vilket var en del av ett replikskifte. Vi är uppenbarligen inte överens i den här staden om vikten av att bygga med kvartersstruktur – där det är lämpligt, naturligtvis. När vi bygger stad innefattar det just kvartersstruktur.

Vi hade ett stort problem på 90-talet när Hammarby sjöstad växte fram. Där brydde man sig faktiskt inte alls om att ha levande bottenvåningar och de slutna gårdar och kvarter som sedan efterfrågades. Tanken var, vet jag, att de människor som skulle flytta dit var 55-plussare. Men i själva verket blev det just barnfamiljer som vände sig dit. Men mycket riktigt: Där det gick att få in den levande staden, där man fick in butiker i bottenvåningarna, dit åker man i dag från andra stadsdelar. Man tar båten över och flanerar där, till exempel när man går runt på helgerna och promenerar.

Man har alltså lärt sig väldigt mycket av Hammarby sjöstad. Detta får vi inte glömma bort när vi går in i en ny stadsutveckling. Det tycker jag dock att Vänsterpartiet är ett exempel på. Ni glömmer bort att en barnfamilj som ska flytta in i ett område bör kunna släppa ut sina barn på gården utan att riskera att den här gården befolkas av andra. Det kallar ni att man privatiserar det offentliga rummet. Ja, man ska kunna skilja på vad som är privat och offentligt, oavsett om man bor i hyresrätt eller bostadsrätt. Det ska vara lätt att känna sig trygg i sitt bostadskvarter. Det som händer

med de områden och kvarter som är öppna är att det i stället förr eller senare dyker upp uppfinningar som nya galler och annat för att utesluta den otrygghet som öppna kvarter ger. Vi ser nu att det kommer planer för Norra Djurgårdsstaden där man glömmer bort detta, struntar i det eller – som fallet verkar vara med Sebastian Wiklund – är helt ointresserad av vad det ger för effekter. Detta tycker jag är allvarligt. Jag hoppas att majoriteten börjar intressera sig för detta, för det är viktigt för att få en god stad när det ska byggas i hela vår region.

Jag hade tänkt tala lite om flytt av förvaltningar till ytterstaden. Jan Valeskog! Under förra mandatperioden talade man från er sida ofta i retoriken om att det är så viktigt att man flyttar ut förvaltningar till ytterstaden, vilket vi också gjorde. Kulturförvaltningen, äldreförvaltningen, socialförvaltningen, serviceförvaltningen, Micasa och så vidare flyttade vi till ytterstaden. Det blev tvärstopp när ni tog över. Varför det? Du kan väl förklara för mig hur det kommer sig?

Anförande nr 423
E l i n O l s s o n (MP): Man kan väl konstatera att det inte alltid är möjligt att bygga kvartersstad, men jag tycker att det är angeläget att vi arbetar för det, precis som du säger, Joakim. Det som har varit Bromstens industriområde kommer att bli en ny stadsdel med slutna kvarter. Det gäller också kvarteret Persikan. Men det här är inte alltid helt lätt att få till. Vi kan konstatera att det är ett problem som även er majoritet drogs med.

Till min fråga! Jag letade febrilt i Moderaternas budget utifrån en sorg och frustration över de förslag som ni har lagt fram om att bebygga de mest värdefulla naturområden vi har i Stockholms stad, efter att ni så sent som år 2014 hade varit överens med oss om att låta förslag om inrättande av naturreservat gå ut på remiss. Eftersom ni nu inte skriver om det i budgeten undrar jag om vi kan komma överens om att lägga ned planerna på att ta de mest värdefulla naturområdena för att bygga bostäder i.

Anförande nr 424
Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tror, Elin, att det är väldigt viktigt att man tittar på var det är möjligt att bygga i den här staden, och det gäller överallt. Det finns faktiskt naturnära områden, även i anslutning till det som ännu inte är reservat, där det är tillgängliggörande att bygga intill dessa naturområden. Det skapar ibland nya stråk och säkrare gångstråk. Fler människor kommer då att röra sig i de här naturområdena än vad som varit fallet tidigare.

Det känns ibland som att ni säger nej till allt som rör den här typen av naturområden. Man måste titta på var det är möjligt att bygga. Det finns exempel runt om i staden där vi tycker att ni koncentrerar er mer på att leta efter områden som inte ska bebyggas än efter områden som ska bebyggas. Låt oss titta på även naturnära områden och omskapa dessa områden till goda bostadsområden! Jag tror att det skapar värden för hela Stockholm.

Anförande nr 425
S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Vi bygger hemskt mycket. Vi eftersträvar en tät stad för att skapa positiva värden. Vi ska bygga skolor och ha med kultur, handel och så vidare. Det där är vi helt överens om.

Men är det precis alltid kvartersstad man ska bygga? Vi fick någon gång något klagomål på att vi inte byggde kvartersstad vid Ålgrytevägen ute i Skärholmen. Det ligger ganska ”off”, och det här skulle egentligen inte riktigt tillföra någonting. Jag säger inte nej till alla kvarter, så att säga, men när vi bygger i Skärholmen tycker jag att det är intressantare att titta på de stora vägarna som finns, trafiklederna som egentligen skär igenom de här områdena och som man kan förtäta runt omkring. Samtidigt kan man ha kvar de värden som redan finns, respektera dem och också försöka förädla dem, precis så som man tänker när det gäller innerstaden. Det gäller att ha den känsligheten. När vi bygger kring de här vägarna, som Skärholmsvägen och Bredängsvägen, skapar vi också nya rörelsemönster.

Anförande nr 426
Borgarrådet L a r s s o n (M): Det är en ganska grav missuppfattning att vi skulle tycka att man ska bygga kvartersstad överallt. Så ser inte staden ut. Tvärtom behöver man se till de förutsättningar som finns i respektive område.

När man bygger stad, när vi är överens om att man ska bygga för många människor på en plats nära kollektivtrafik och se till att det fungerar, då är stadsmiljö viktigt att nå. Det är i stort sett alla överens om i dag. Men det finns också en trend som innebär att man har halvöppna kvarter och att man skapar problem i stadsutvecklingen som man sedan kommer att försöka göra någonting åt. Det är så det ofta blir. Jag vurmar inte för den trafikseparering och de miljonprogram som man ibland hänvisar till, för när fasader, portar och annat vänds från de stråk som vi har pratat om skapar man otrygghet. Det är ofta därför vi har en del av de problem vi har i dessa områden.

Anförande nr 427
Borgarrådet M o g e r t (S): Herr ordförande! Jag får börja med att säga att det är skönt att vi tycker lite lika. Även om Joakim Larssons första inlägg var väldigt bra var det lite som Michelle Obama och Melania Trump där ett tag.

(Borgarrådet L a r s s o n (M): Vem var vem?)

Du får fundera på det!

Jag tycker att kvarter är ett bra sätt att bygga på. Men nu landar också du själv i att det inte kan vara det enda sättet att bygga stad på. Vi måste förhålla oss till hur staden ser ut. Vi måste ibland förhålla oss till topografin. Vi måste kunna ha ett pragmatiskt anslag i vårt byggande.

Vi vill bygga levande stad, bra stadsrum och bra ställen att röra sig på. Jag delar din uppfattning, måste jag säga, om att vi har lärt oss av Sjöstaden. Jag tycker att Norra Djurgårdsstaden i alla fall ser ut att kunna bli bättre stadsmiljöer. Jag är helt säker på att Slakthusområdet kommer att bli riktigt bra. Jag är ganska nöjd med det omtag vi gjorde där. Där hade det ju, som du säkert känner till, markanvisats för ett större externt köpcentrum. Det är jag väldigt nöjd med att vi har kommit bort ifrån. I stället får vi levande bottenvåningar och levande stråk.

Anförande nr 428
Borgarrådet L a r s s o n (M): Det var väl i och för sig en markreservation som skulle diskuteras vidare. Nåväl! Jag tycker att det är hoppingivande – oj, vad snäll jag blev nu – och mycket bra att ni nu i den här salen inför öppen ridå säger er vara beredda att lyssna till oss i oppositionen när det gäller stadsutvecklingen. Jag är inte säker på att allt ser så bra ut som Roger Mogert säger, men det är hoppingivande. Låt oss diskutera när det är lämpligt med den här typen av stadsutveckling. Det vore hemskt tråkigt att se någon form av punkthuslösning även i dessa stadsutvecklingsområden. Det är bra att vi är överens om detta.

Anförande nr 429
J a n V a l e s k o g (S): Nu ska vi tala om förvaltningsflyttar igen. Som bekant skedde de förvaltningsflyttar som var av det enklare slaget under förra mandatperioden. Vissa svåra fall, som Stokab och Stockholmshem, har hanterats nyligen. Det är två viktiga förvaltningar som är kvar. Den första är Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning, som vi avser att flytta tillbaka till centrala Tensta, vilket ni inte har klarat av. Det kommer att ske.

Den andra förvaltning som har diskuterats är utbildningsförvaltningen. Det är en stor förvaltning, och på det viset blir det svårt, med stora kostnader. Villkoren för en flytt till Tensta var inte rimliga. Det handlade om en kostnad på i storleksordningen en halv miljard. Vi tittar därför förutsättningslöst på olika alternativa lösningar, till exempel i söderort eller västerort, men ett alternativ är också att vara kvar. Detta kommer att utredas klart inom kort, hoppas jag.

Men Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning ska alltså tillbaka. Sedan har vi, som jag nämnde förut, Tekniska nämndhuset, men det känner du till. Det har gjorts ett ställningstagande där också.

Anförande nr 430
Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Det som jag tycker är det mest skrattretande i det hela är just retoriken före och efter valet. Vi ansträngde oss ganska hårt. Jag tycker nog att de åtta förvaltningar och bolag som vi lyckades få ut i olika delar av stadens ytterområden var ett ganska gott betyg; vi hade en bra politik för det här. Det är jättebra om det blir fler, men nu är det inte så att vi ser förvaltningarna och deras geografiska hemvister flöda någonstans mot nya adresser. Att Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning flyttar tillbaka från Spånga-Tensta till Spånga-Tensta är jag inte så imponerad av.

Jag skulle gärna vilja se att de förvaltningar som finns i innerstaden placeras i ytterstaden i de fall där det är lämpligt. Det är ett arbete som kräver lite mer engagemang än vad vi hittills har sett. Tekniska nämndhuset behöver inte ligga i AAAAA-läge.

Jag yrkar förresten bifall till vårt budgetförslag. Jag hade glömt det under hela resan.

Anförande nr 431
A b i t D u n d a r (L): Ordförande! Jag yrkar bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

Liberalerna vill att Stockholm ska växa och utvecklas. Vi vill skapa en tät, levande, tillgänglig och attraktiv stad som balanserar både urbanitet och gröna värden. Tack vare Stockholms stora markinnehav har vi väldigt goda förutsättningar att planera vår stad som vi vill ha den. Liberalerna är övertygade om att väl förankrade områdesplaner är nyckeln till att lyckas bygga en väl fungerande stad.

När vi nu ska bygga mer än någonsin ska vi inte bara bygga bostadsområden, utan måste också se till att alla nya stockholmare får förskolor och skolor till sina barn, idrottsplatser för motionerande, bra kommunikation och en trygg och vacker stadsmiljö. Majoriteten måste ta stadsutvecklingen på allvar. Just nu fattas beslut efter beslut om att bygga många lägenheter i olika områden utan att det samtidigt markanvisas och detaljplaneras för skolor. Det duger inte att tala om stadsplanering och arbeta fram detaljplaner för mer än 1 000 nya bostäder i Ulvsunda utan att ha en plan för de hundratals barn som flyttar in och ska gå i skolan. Därför kräver vi i Liberalerna att stadens planering för skolplatser ska redovisas varje gång vi startar ärenden eller anvisar mark för nya bostäder.

Vi behöver också se till att idrottsytor och speciella bostäder planeras in i våra nya och förtätade stadsdelar redan från början. Exploateringsnämnden sitter på markresurserna i staden och behöver ta tidig ställning till vilken mark staden behöver för samhällsservice i takt med att nya bostäder kommer till. Därför vill Liberalerna att exploateringsnämnden får i uppdrag att ta fram nyckeltal för behovet av idrottsytor och äldreboenden. De ska användas i stadsplaneringen. Liberalerna kommer att hålla ett särskilt vakande öga på att skolplatserna i Stockholm byggs ut i takt med att bostäderna byggs ut. En ny plats för varannan ny bostad är riktmärket.

Kära stockholmare! Varje gång ni hör glädjeropen över att majoriteten markanvisat för 10 000 eller kanske rent av 20 000 nya bostäder – bli glada, men fråga omedelbart för hur många nya skolplatser det har markanvisats!

Anförande nr 432
Borgarrådet M o g e r t (S): Herr ordförande! Det stämmer att skolorna är ett problem. Vi har i detta fall ärvt ett enormt problem från er, Abit Dundar. Ni var ansvariga för skolfrågan. Ni var ansvariga för skolplaneringen. Ni började er period av åtta år vid makten med att riva skolor och stänga skolor. Ni tog fram en plan för hur staden skulle spara stora pengar på att lägga ned skolor i Stockholm. Och för att vara riktigt säker på att inte få några friskolor där rev ni flera av dem. Det är vad ni gjorde. Det är vad vi har ärvt. Det här är inga nya problem. Ni har nu börjat rösta nej till detaljplaner för att det inte finns skolor, samtidigt som ni i er budget höjer målet till nästan det dubbla. Men det är inga nya problem i Liljeholmen och Mariehäll. Det är problem som kommer från er. Ni har brustit i planeringen och räknat fel. Det gör att vi nu tvingas säga att vi inte startar några nya detaljplaner i Mariehäll – det kommer inte att gå, eftersom gänget som styrde före oss inte visste vad de gjorde.

Anförande nr 433
A b i t D u n d a r (L): Det bekymrar mig, borgarrådet, att du viftar bort frågan så här. Det är lätt att skylla på tidigare planering.

Men visst ska man vara självkritisk. Jag har varit stadsdelsnämndens ordförande i Hägersten. Även då var jag kritisk. Det duger inte att vi bara bygger bostäder utan att tänka på samhällsservicen i tidigare planeringsskeden. I er budget står det att ni ska bygga 50 skolplatser för var 100:e lägenhet. Det är jättebra att vi är överens om det.

Det är viktigt att även ni har denna insikt, så att det inte blir samma felplanering som i till exempel Hammarby sjöstad, Liljeholmen och Årstadal. Stockholmarna är trötta på att man skyller på den ena eller andra majoriteten i stället för att leverera. Du har ansvaret nu.

Anförande nr 434
S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Abit! Vet du vilka jag tror att du inte har varit och besökt på senare tid? Jo, SISAB. När vi tog makten lade vi fram ett förslag på hur man skulle kunna planera de här skolorna, och detta börjar sakta komma nedåt i organisationen, men det här laggar självklart på grund av er. Det var ni som hade bostadsroteln tidigare. Detta har vi att arbeta med. Som din partiordförande brukar säga: Det tar tid att vända en atlantångare.

Samtidigt säger ni nej till bostäder – 2 300 i år. Jag förstår inte varför ni blev så himla arga för det där tidigare, för det är ju helt sant. Och det gäller inte bara skolor. Det gäller dessutom till exempel hyresrätterna i Bromma. Du har argumentet att ni säger nej till alla de här tusentals bostäderna på grund av att det inte finns skolor – vilket så att säga beror på er. Men om man inte har skolplats, på vilket sätt blir det då bättre av att man inte har ett hem heller? Varför ska ni inte bygga bostäderna?

Anförande nr 435
A b i t D u n d a r (L): Jag tycker att det börjar bli käbbel av det hela. Ni är ansvariga. Men vi måste diskutera problemet. Det gäller alla de nya stadsområden som vi bygger eller har byggt – det räcker inte att bara bygga bostäder. Samhällsservice måste komma in i ett tidigare skede. Idrott är ett sådant exempel. Man kan inte hänvisa till att det redan finns en konstgräsplan. Vi menar att man redan i ett ganska tidigt skede måste ge uppdrag inför exploateringen, så att de här behoven tillgodoses. Jag tycker att det är väldigt bekymmersamt att ni viftar bort det här och drar bort från anslaget. Ni kan inte gå och säga till stockholmarna att det är Alliansens eller andras fel. Huvudsaken är återigen att man tar till sig de misstag man har gjort och rättar till dem. Det konkreta förslaget är att se till att de här frågorna löses i ett tidigare skede. Det går inte att hänvisa till olika förvaltningar när man ska få arbetet att funka. Vi måste ta det politiska ansvaret.

Anförande nr 436
Borgarrådet M o g e r t (S): Ordförande och fullmäktige! Låt mig börja med att säga att jag tycker att det har varit en väldigt trivsam diskussion. Det är glädjande att vi har varit många som velat prata kvalitet, värden och principer för hur vi bygger och inte bara slagit varandra i huvudet med siffror. Jag är säker på att det inte alls har någonting att göra med att det går så bra siffermässigt just nu, utan att det beror på att vi brinner av iver att prata om de här sakerna.

Nåväl! Jag skulle vilja prata om en princip som störde mig ganska mycket under den förra mandatperioden. Jag upplevde nämligen att det dåvarande borgerliga styret lät

marknaden få väl mycket spelrum i bostadsbyggandet och stadsplanerandet, att man inte utnyttjade hela stadens potential och att man inte byggde i hela Stockholm och för alla stockholmare.

Ett av de tydligaste tecknen, ett av de tydligaste bevisen på att det är ett nytt styre och en ny politisk inriktning på stadsplaneringen i Stockholm är Fokus Skärholmen. Där har vi vänt på ordningen. Vi har tagit steg bort från en marknadsdriven planering och mot vad jag skulle vilja hävda är en mer traditionell stadsplanering. Det innebär inte alls att stadsplaneringen skulle vara frikopplad från ekonomiska realiteter. Men som Ingvar Carlsson brukar säga: Marknaden är en dålig herre, men kan vara en väldigt bra dräng.

Det som har hänt är att staden har gått före. Vi har inventerat vad vi vill bygga, var vi vill bygga och för vem vi vill bygga. Vi har haft en tidig dialog med medborgarna om vilka värden man vill tillföra, vad man vill ha och vilka saker man kanske inte vill ha i området. Sedan har byggherrarna fått komma in. I ett område där man 2014 sade att det inte gick att bygga, eftersom det inte fanns några marknadsmässiga förutsättningar, planerar vi nu för 4 000 bostäder tillsammans med ett femtiotal byggherrar.

Med den här budgeten fortsätter vi det arbetssättet. Vi tar ett steg till och kommer under 2017 att påbörja motsvarande arbete i Hagsätra–Rågsved. Där räknar vi med att kunna påbörja en planering för ungefär 3 000 nya bostäder. Men det innebär inte bara bostäder. Det innebär även att vi tillför nya värden, skapar bättre och starkare centrum och tillför nytt liv till stadsdelarna. Det ökar sist men inte minst vår möjlighet att bygga – nu kommer det igen – i hela Stockholm och för alla stockholmare.

Det här, fullmäktige, står, vill jag påstå, i ganska bjärt kontrast till de borgerliga partiernas önskan att lägga över mer av ansvaret för stadsplaneringen på privata byggherrar. Jag tycker att det är märkligt. Vi vill förskjuta maktbalansen i planeringen från marknad mot behov och från vinstintresse mot allmänintresse. Men de borgerliga partierna vill skjuta makten åt motsatt håll. Jag tycker att det är ett misstag. Stockholm behöver en starkare planering, ett starkare stadsbyggnadskontor och en tydligare politisk vilja i stadsbyggandet.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 437
B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Borgarrådet Mogert! Jag börjar känna igen dig nu, när du börjar glida på sanningen och dra dig undan ansvaret. Tro inte att den här debatten ska sluta så snällt inte! Det du står och säger är att du inte har ansvaret för att skollokaler uteblir när det byggs 4 000 lägenheter i Mariehäll och Annedal, att du inte har ansvaret för att skollokaler uteblir när det byggs över 2 500 lägenheter vid Telefonplan och i Midsommarkransen, utan att det är vi som har det ansvaret.

Det är du som är stadsbyggnadsborgarråd. Det är du som ska anta de slutgiltiga planerna. Det är du som ska ta det från start-pm via samråd till detaljplaner. Vi säger

nej, precis som utbildningsförvaltningen. Det går inte att göra som ni gör. Vi vill återremittera detta och se till att ni löser skolfrågan. Det gör ni inte, Roger Mogert. Kom sedan inte och skyll på oss! Skyll inte på att vi har avvecklat en skola i Järva när vi behöver skolor i Annedal, Mariehäll och Midsommarkransen och vid Telefonplan! Det blir underkänt på den här punkten, Roger Mogert. Så enkelt är det.

Anförande nr 438
Borgarrådet M o g e r t (S): Herr ordförande! Jag har inget som helst intresse av att glida på sanningen. Jag har inte det behovet. Självklart är det jag som har ansvar för stadsplaneringen. Jag har ansvar för bostadsplaneringen. Jag har ansvar för planeringen av skolorna. Jag har ansvar för planeringen av City. Och jag ämnar ta detta ansvar.

Min poäng är att ni – för att anknyta till Don Quijote – tar lite fel gris i örat när ni går till storms. Ni är i högsta grad ansvariga för detta. Att stå och skrika, peka finger och säga nej när man ligger bakom problemet saknar trovärdighet. Det saknas också ansvarstagande. Det är klart att ni har ett ansvar. Allt annat vore bara fånigt att påstå.

Anförande nr 439
C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Ordförande och fullmäktige! Jag blir lite fundersam när borgarrådet Mogert säger att vi ska bort från marknaden och vinstintresset och återfå maktbalansen. Det verkar inte som att man ska återfå någon maktbalans, utan snarare som att allmännyttan ska ha en gräddfil och att allmännyttan ska vara det som ska ta oss bort från vinstintressena.

Då undrar jag: Hur klarar man stadens ekonomi om man inte ska ha en sund konkurrens mellan olika byggare med olika förutsättningar? Vi vill ju snarare att man ska se till att man får mer konkurrens på lika villkor mellan olika typer av företag och till och med olika typer av arkitekter. De kan komma med nya idéer för de här områdena, som vi är överens om ska byggas.

Anförande nr 440
Borgarrådet M o g e r t (S): Du kanske skulle ha lyssnat lite längre än till ordet ”marknaden” innan du gick igång. Det jag sade var inte att vi ska ta makten från marknaden. Jag sade att vi ska förskjuta makten från marknaden mot behoven och från vinstintresset till allmänintresset. Men jag sade också att det inte handlar om att bortse från de ekonomiska realiteterna. Marknaden kan vara en god dräng, men den är en dålig herre. Det är nu tredje gången jag citerar Ingvar Carlsson i den här salen. Det börjar göra ont i kroppen.

Ni vill ha alla godsakerna. Ni ska ha fler bostäder och fler skolor. Ni ska – nej, kanske inte just ni, men de andra ska ta hänsyn till kulturmiljön. Samtidigt ska ni lägga ut allting på marknaden och flytta bort det från politiken, från staden. Det är en ekvation som inte går ihop.

Anförande nr 441
S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Fullmäktige! Majoriteten gör rätt saker. Bostadsbyggandet ökar, antagna detaljplaner i år beräknas till 7 500 och hälften ska vara hyresrätter. Detta är ett styrkebesked.

Nu när vi har lagt grunden för denna goda utveckling blir jag lite orolig när jag läser de borgerliga partiernas budgetar som de tänker gå till val på, där de tänker ta bort många av de här sakerna. De är så stridslystna att de inte ens vågar erkänna att vi faktiskt bygger mer i dag.

Moderaterna vill till exempel skära ned på antalet planhandläggare och samtidigt öka takten. Det går naturligtvis inte ihop. Man kan inte båda äta kakan och ha den kvar samtidigt. Det lär man faktiskt barn!

Liberalerna har det senaste året sagt nej till flera tusen bostäder. Både Abit Dundar och Björn Ljung har pratat om de här sakerna tidigare.

Centern är full av idéer, flera stycken, säkert 30 punkter i sin budget. Men hur ska man kunna implementera det samtidigt som man skär ned på budgeten?

Staden har klara behov: Bygg bort bostadsbristen är vad som gäller! Att då börja laborera och köra med hitte-på-politik är bara oansvarigt. Gör det som funkar i stället! Anställ planhandläggare! Samordna genom ett byggnadskansli! Använd allmännyttan!

Svårare än så är det inte. Och rösta ja, även om bostäderna ligger i Bromma!

Anförande nr 442
Borgarrådet L a r s s o n (M): Det låter väldigt enkelt när Sebastian står här och pratar, och det är väldigt mycket som vi har pratat om tidigare här i dag. Väldigt mycket har hänt de här två åren; man kan tro att hjulen uppfanns under de här två åren!

När Sebastian Wiklund säger att ”svårare än så är det inte” när det gäller de kommunala bolagen och deras byggproduktion undrar jag varför det är så att Sverige Bostäder till exempel i tertialrapport 2 presenterar 31 nybyggnationer mot 900 i målet? Det borde väl i så fall vara nästan 900? Man kalkylerar med 400 i år i prognosen, men det är långt ifrån 900. Varför gör ni inte det ni säger? Hur ska ni kunna bygga bort bostadsbristen med den här nivån?

Anförande nr 443
S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Till att börja med svarade Joakim Larsson inte riktigt på frågan. Ni skär ned på antalet planhandläggare och det ska i sin tur bara ordna sig, så att säga.

Joakim Larsson har flera gånger sagt att man inte ska trixa med siffror, men det är just det han gör. Vi ökar bostadsbyggandet, framför allt i allmännyttan, mycket mer än vad ni har gjort sedan tidigare.

Jag tror att du, Joakim, trixar en hel del med de här siffrorna – vet du varför? Jo, för att du saknar trovärdighet eftersom du sålde ut så mycket av allmännyttan! Du kan hålla på och trixa med de här siffrorna, men det kommer ändå inte att fungera. Stockholmarna litar inte riktigt på den saken när det gäller dig!

Anförande nr 444
P e t e r B a c k l u n d (L): Jag blir lite förvånad över Sebastian Wiklunds inledningsanförande. Han pratade då om att vi under allianstiden inte hade byggt några som helst bostäder i villaområden. Men det stämmer inte. Vi har sagt nej till Bromma, det är helt riktigt, och det var för att det fanns en överenskommelse med de boende och majoriteten hade ett väldigt dumt och dåligt förslag.

Att vi liberaler skulle ha sagt nej till en massa bostäder stämmer inte. Vi vill återremittera för att vi också vill få in skolor i områden där det inte finns några, men där flera tusen bostäder planeras. Det är det vi vill göra.

Anförande nr 445
S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Det stämmer ju att ni sade nej till bostäderna, hyresrätterna, i Västerled. Så skulle ni återremittera, men senare blev det ett avslag.

Ni vill bygga en skola här, säger ni. Men vad hjälper det att varken ha en skola eller några bostäder? Jag ser liksom inte den poängen. Det stämmer helt och hållet att ni senare har sagt nej till över 2 000 bostäder, totalt sett.

Anförande nr 446
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag skulle lite grann vilja återta den här tråden gällande förtätning av villaområden som Sebastian hade i sitt inledningsanförande.

Det låter på er som om det inte har pågått något i villaområdena i Stockholm, att det har stått totalt stilla. Men så har det verkligen inte varit. Jag vet inte hur många planer jag har varit med om att fatta beslut om, där man gör nya fastighetsindelningar så att man ska kunna förtäta med en ny villa på en redan befintlig fastighet eller där man gjort om enfamiljshus till flerfamiljshus. Jag har tagit rätt många duster med människor som bor i de här villaområdena, där många tycker att vi förtätar lite för mycket.

Nog har det pågått väldigt mycket förtätningar i villaområden, men det måste ju ske med hänsyn till trädgårdsstadens karaktär. Lika fel som jag tycker det skulle vara att bygga villakvarter på Norrmalm är det att bygga ett höghus i Äppelviken. Det måste ske med respekt för trädgårdsstaden, och då tycker jag att de förtätningar som Alliansen har påbörjat är mycket bra och realistiska.

Anförande nr 447
S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Erik Slottner pratar om att man upplever att det byggs för mycket. Jag känner igen den där problematiken; den kan man ofta stöta på när man bygger. Vi brukar prata om Nimby – Not in my Backyard. Men vi kan ju inte vika oss för den saken, och som Erik Slottner säger, det pågår en del förtätning inom detaljplanen. Det är bra, och det kan vi fortsätta med. Men man borde också se över vad man kan förtäta i villaområden, och Västerled var ett bra exempel på det.

Visst ska vi ta hänsyn, men vi måste också vara realistiska när vi säger att vi ska bygga så mycket bostäder som vi gör. Då handlar det också om att se till att dessa

bostäder kommer fram. Jag tror att de här områdena är viktiga, och det finns mycket mark att bygga på här också.

Anförande nr 448
C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Ordförande, fullmäktige! Jag borde inte vara förvånad över att inte Vänsterpartiet förstår det här med konkurrens och att en privat marknad också kan vara till nytta – och jag pratar inte herrar och drängar. I den här staden är det ju politiska beslut som styr budgeten och också planeringen, men det kostar inte mer att bygga vackert. Det kostar inte mer att bygga med gröna tak. Det kan till och med vara billigare att bygga på höjden.

Jag är därför inte säker på att Sebastian har läst vårt budgetförslag, där det dessutom står att vi vill slå samman bostadsbolagen. I stället för att prata sida upp och sida ned om att de ska samarbeta kan man i stället göra ett enda bostadsbolag som blir effektivare och som kan vara mer kostnadsmässigt effektivt.

Det är alltså inte hitte-på-politik, utan snarare visar det att Centerpartiets politik håller och förverkligas.

Anförande nr 449
S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Det som kostar och det som ger resultat är att vi ser till att det finns planhandläggare som tar fram planer så att vi kan bygga mycket mer. När man skär ned på det säger det sig självt att det också blir färre planer. Jag ser inte hur man får ihop ekvationen, och jag fick inte heller något svar på det, vilket är synd.

§ 14 Rotel VI Socialroteln

Stadsdelsnämnderna: Stöd och service för personer med funktionsnedsättning
Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri
Stadsdelsnämnderna: Ekonomiskt bistånd
Socialnämnden
Överförmyndarnämnden
Tillgänglighetsfrågor
Stiftelsen Hotellhem
Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor

Anförande nr 450
Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande, kommunfullmäktige, stockholmare! Varje dag gör socialarbetare i vår stad fantastiska insatser. De kämpar för att göra människors liv lättare att leva, de ger stöd och skydd till barn som har det svårt och de ger människor som har fallit kraften att resa sig upp igen. Finns det någon vackrare arbetsuppgift än detta? Finns det någon vackrare uppgift än att varje dag bygga och utveckla det sociala skyddsnät som gör vårt samhälle till ett av de bästa i världen att leva i? Det är ett samhälle som sträcker ut en hand till den som behöver en hand – ett samhälle som håller ihop.

Vi lever i tider när vi mer än någonsin behöver ett samhälle som håller ihop och som inte lämnar någon bakom sig. När en man som Trump stiger ända in i Vita huset, och när grundläggande demokratiska värden står på spel måste vi stå upp för framtidstro och öppenhet. Då måste vi som står för demokrati och mänskliga rättigheter gemensamt och tillsammans visa på en annan väg framåt. I detta är det sociala arbetet en central del för att bygga ett samhälle som håller ihop.

Få saker berör mig så mycket som barns situation. Inget barn ska sakna ett tryggt hem eller mat på bordet. Inget barn ska uppleva våld. Inget barn ska behöva vara förälder åt mamma eller pappa. Ändå är det så ibland här i vår stad. Då är socialtjänsten oerhört viktig. Därför fortsätter vi att satsa på barn- och ungdomsvården. På två år har vi skjutit till lika mycket resurser som de borgerliga partierna gjorde totalt på åtta år. Vi skjuter nu till ytterligare 79 miljoner kronor.

Arbetet med att implementera stadens handlingsplan för att förbättra socialsekreterarnas arbetssituation ska ha högsta prioritet. Socialsekreterare ska ges rätt förutsättningar att göra sitt jobb – det jobb som jag vet att ni brinner för. Jobbet handlar både om barn och om vuxna och om många andra typer av socialt arbete.

Den budget vi lägger fram är en feministisk budget som tar ställning för allas lika värde och för att Stockholm både ska vara en stad för oss som bor här och en öppen stad som välkomnar såväl vuxna som barn som har tvingats att fly. Det är en budget som skapar förutsättningar för att bygga en stad som inte lämnar någon bakom sig – en stad som sträcker ut en hand till den som behöver en hand och en stad som håller ihop.

Med dessa ord yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till budget 2017.

Anförande nr 451
A n d r e a S t r ö m (M): Ordförande, ledamöter och stockholmare! ”Jag vill inte ha sommarlov i år, och jag vill inte åka utomlands med min familj.” Citatet kommer från Nadine, en av alla de unga tjejer som i somras visste att hon riskerade att bli bortgift, bara 15 år gammal. Även om heterosexuella tjejer är överrepresenterade i statistiken bland dem som utsätts för hedersrelaterat förtryck måste vi öka kunskapen om att även unga killar och hbtq-ungdomar drabbas hårt. Därför vill Moderaterna att Origo resurscentrum mot hedersrelaterat våld får ett utökat uppdrag att arbeta med förebyggande insatser riktade till de ungdomar som är mest utsatta. Par som utsätts ska också ges plats på våra skyddade boenden, och ett kompetensteam med specialister, socialsekreterare och polis ska inrättas.

Att stå upp för unga tjejers och killars möjligheter när de begränsas i vardagen när det gäller exempelvis klädval, utbildning eller val av partner är en av vår tids allra viktigaste frihetsfrågor. Det är frihetsfrågor som borde vara självklara för alla ungdomar i Sverige i dag men som är hotade. Jag är trött på utvecklingen att behöva möta ungdomar på fritidsgården som inte längre vill ta mig i hand, som går ut ur ett rum när jag kommer in eller som inte vill möta min blick. När det utvecklas en kultur där människor systematiskt inte vill ta andra i hand utifrån kön, hårfärg, nationalitet eller andra attribut som man själv inte kan välja är det ett problem som aldrig får lösas med att vi delar upp män och kvinnor i våra verksamheter.

Vi kan aldrig acceptera den segregation som har slagit rot i vår stad. 105 skottlossningar har registrerats i Stockholms län bara i år, och det är fler än någonsin tidigare. Samtidigt ser vi en utveckling där narkotikahandel och gängkriminalitet breder ut sig och förekommer långt ned i åldrarna. Ofta grundar sig de problem vi ser senare i livet i en trasslig uppväxt som med relativt små medel skulle kunna förbättras med rätt insatser i rätt tid. En trygg vuxen i ett familjehem, stödprogram för föräldrar som behöver extra råd på vägen och förstärkningar av ungdomsjouren som fångar unga i våra riskmiljöer är några exempel på prioriterade områden i vår budget som skapar skillnad.

Moderaterna vill ge socialsekreterarna möjlighet att göra det de är bäst på – att hjälpa människor i nöd. Det ställer krav på att vi förbättrar socialsekreterarnas arbetssituation och ser till att alla medarbetare får det stöd de behöver. För Nadine och för alla andra barn och familjer i Stockholm lägger Moderaterna fram en budget för ett starkare Stockholm – en modern storstad med möjligheter för alla.

Bifall till Moderaternas budgetreservation!

Anförande nr 452
R a n a C a r l s t e d t (S): Ordförande, fullmäktige! Ett Stockholm för alla förutsätter att vi skapar jämlikhet i livsvillkor och möjligheter för alla stockholmare, för att de ska kunna ta vara på sina drömmar och ambitioner. Det handlar om att stödja personer ut ur utsatthet och att vara en hjälpande hand om någon har råkat falla oavsett vilka föräldrar man råkar födas till och var i Stockholm man växer upp.

Socialtjänstens ansvarsområden är några av de tyngsta och viktigaste uppgifterna i vår stad. Det arbetas hårt, ihärdigt och uthålligt för en stad som håller samman och

för dem som förlitar sig på samhällets yttersta skyddsnät. Den bästa investering vi kan göra för att förebygga sociala problem är att fokusera på tidiga insatser och motverka en ogynnsam utveckling för barnen i vår stad. Vi i den rödgrönrosa majoriteten satsar för tredje året i rad på insatser för barn och unga i stadsdelarnas individ- och familjeomsorg. Vi stärker stödet för barn som är familjehemsplacerade att uppnå målen i skolan. Vi permanentar och utökar arbetet för samverkan mellan skola och socialtjänst. Vi vill ge barn i riskzonen bättre chanser att klara skolgången, för den bästa insatsen för att förebygga framtida utsatthet är skolan.

Vi fortsätter att bekämpa barnfattigdomen, och vi inför en sommarlovspeng för barn i familjer med ekonomiskt bistånd. Vi sänker avgifterna för sommarlovskollo för att fler barn ska få chansen att berätta om sina roliga upplevelser på sommaren när de går tillbaka till skolan på hösten.

Ordförande! Frihet från våld är en mänsklig rättighet. Det är ett av kommunens viktigaste åtaganden att säkerställa att likställighet och tillgänglighet i arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck bibehålls. I det kommande programmet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld tar vi ett helhetsgrepp mot våld och sätter ytterligare fokus på arbetet mot våld i hederns namn. Relationsvåldcentrum Sydost permanentas i vår budget, och verksamheten stärks genom inrättande av ett nytt centrum i de norra delarna av staden. För att kunna komma åt våldsproblematiken ska vi stärka arbetet mot våldsutövarna.

Detta är självklart ett viktigt arbete, men vi kan inte göra det utan våra medarbetare. Vi satsar pengar för att implementera handlingsplanen för socialsekreterarnas arbetssituation. Vi vill förbättra arbetsmiljö och arbetsbörda för att professionen ytterligare ska kunna utöva sin skicklighet och stärka oss i vårt arbete i en stad för alla.

Anförande nr 453
A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Ordförande, åhörare! Stockholm ska vara en stad för alla – en stad där man kan förvänta sig samma stöd och service från samhället oavsett var i staden man bor och vilket kön, vilken funktionalitet eller vilket ursprung man har. Politikens uppgift är att minska de skillnader som tydligt finns i Stockholm och att skapa samma möjligheter för alla barn till en bra uppväxt. Så ser det inte ut i dag.

I Stockholm finns barn som inte kommer att kunna växa upp med sina föräldrar. De växer upp i familjehem. Dessa barn behöver uppmärksammas. Skolsam utökar därför sin verksamhet, och alla placerade barn i länet kan nu få stöd i sin skolgång och möjlighet att träffa andra i stödgrupper. Den verksamhet där placerade barn och deras biologiska föräldrar kan få stöd kommer att göras till en permanent verksamhet, och eftervården kommer att stärkas. Detta gynnar de mest utsatta barnen.

I Stockholm finns också barn som växer upp i familjer med en svår ekonomisk situation och som uppbär ekonomiskt bistånd för sin försörjning. Dessa barn har inte möjlighet till semesterresor eller en ny vinteroverall. Därför införs en sommarlovspeng för barnfamiljer, som kommer att få extra stöd till sommarlovet. Barnens behov ska särskilt uppmärksammas i handläggningen.

SL-kortet fortsätter att rymmas inom normen så att alla kan röra sig fritt, till exempel med sina barn, inom hela staden.

I Stockholm finns barn som bor på vandrarhem. De vet inte var de ska bo nästa månad. För dessa barn kommer fler genomgångsbostäder att tas fram, och alla stadsdelar ska ha en handlingsplan för det vräkningsförebyggande arbetet. Alla barnfamiljer som behöver det ska inom en vecka kunna få budget- och skuldrådgivning. Inga barn ska vräkas från sina hem; det är det självklara målet. Alla ska kunna ha en fast bostad i Stockholm.

I Stockholm finns barn som varje dag upplever våld mellan sina föräldrar eller som själva blir utsatta. Det är barn som flyttar med till skyddat boende och som bär med sig erfarenheterna hela livet. Barn som bor på skyddat boende ska ges möjlighet till en så normal vardag som möjligt. De ska kunna gå i förskola och skola som andra. Ett nytt program mot våld i nära relationer kommer att tas fram med fokus på förebyggande och uppsökande arbete. Fokus ligger också på att hitta fler barn – vi vet att de finns där ute – som behöver vårt stöd. Fler våldscentrum i staden ska öppna, och fler ska utbildas inom området våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.

Mycket av det som jag tar upp är insatser som spelar stor roll för barn i vår stad. Det kan hjälpa dem till en bättre vardag. Det är viktigt att förebygga social utsatthet genom att utjämna de skillnader som finns i Stockholm mellan dem som har och dem som inte har. Det handlar om att skapa bostad och jobb åt alla och en bra förskola och skola åt våra barn. Då kan social utsatthet förebyggas.

Jag är glad för att fler familjecentraler öppnas. Hembesöksprogram i utsatta bostadsområden ska inrättas, och vi ska bemöta den ökade psykiska ohälsan bland unga tjejer.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till budget 2017.

Anförande nr 454
I s a b e l S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Fru ordförande, fullmäktige! Att arbeta för att skydda och hjälpa barn som far illa är min drivkraft i mitt politiska engagemang. Jag delar det med många av er andra i den här salen. Men den socialtjänst som vi är satta att styra och som ska ge de här barnen den hjälp och det stöd de behöver befinner sig i en akut kris.

Det är bråttom när sju av tio socialsekreterare funderar på att söka annat arbete. Lika många uppger att det är för hög personalomsättning, och nära hälften anser att man inte klarar kvaliteten i rättssäkerheten och i sitt arbete. Därutöver skjuter konsultkostnaderna i höjden. Oerfarna socialsekreterare får jobba med de svåraste ärendena, och för mycket tid går åt till att dokumentera.

Denna verklighetsbeskrivning är inte ny, men det gör inte situationen på något sätt mindre akut. Det är bråttom. Som läget är nu kan vi nämligen inte garantera att utsatta barn får den hjälp som de har rätt till. Majoriteten tog förra året ett handlingsprogram för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterarna. Det är bra. Här

finns satsningar på introduktionsprogram och på kompetensutveckling. Det är också bra. Men det räcker inte för att lösa det akuta problemet: att det inte är tillräckligt attraktivt att jobba i Stockholms stads socialtjänst.

7 000 kronor – så mycket mer kan man tjäna som socialsekretare på att arbeta som konsult än på att arbeta i Stockholms stad. Är det då någon som blir förvånad över att socialsekreterarna väljer att bli konsulter? Det finns ingen brist på bra socialsekreterare, men det finns brist på bra kommunala arbetsgivare.

Kan vi då vända krisen? Ja, vi kan, eller rättare sagt: Vi måste vända det här. Men då krävs det att vi gör det mer attraktivt att jobba i Stockholms stad. Lönen är långt ifrån allt, men lönen är en viktig del. Tyvärr har majoriteten än så länge vägrat att ta itu med lönefrågan. Den finns inte i handlingsplanen. Den ryms inte i det tillskott som majoriteten har gjort. Vi liberaler föreslår en lönehöjning för socialsekreterarna på barn- och ungdomsenheten med 1 500 kronor i månaden som ett första steg – inte som lösningen. Detta är en satsning som kostar pengar, men det kostar också pengar att hyra in dyra konsulter. Stadsdelarna går med stora underskott. Vi föreslår också en kompetenspeng för socialsekreterare där varje socialsekreterare får 10 000 kronor om året för att lägga på sin fortbildning.

Det här är viktigt på riktigt, för krisen inom socialtjänsten handlar om att de människor som behöver hjälp inte får det som de har rätt till. Det handlar om barn som växer upp med föräldrar som missbrukar. Det handlar om barn och unga som inte får välja hur de vill leva. Det handlar om barn som har flytt från krig och förtryck. Det är enligt min mening vårt förbaskade ansvar som politiker som sitter i den här salen att ge dem det skydd de behöver.

Bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 455
P e r O s s m e r (SD): Fru ordförande, ledamöter! Världen har globaliserats, och Stockholm har blivit en mångkulturell stad. Det finns en stark invandring av utlandsfödda till staden. Som jag har nämnt tidigare vill Sverigedemokraterna inte att staden ska ha intentionen att, som nu är fallet, ständigt söka öka vågen av invandring till staden utan att helt enkelt hålla emot. Vi ser andra exempel, bland andra Täby och Ekerö. Men Sverigedemokraterna är inte mot invandringen i och för sig. Vi ser gärna en kvalificerad arbetskraftsinvandring; vi har absolut ingenting emot polska läkare eller indiska dataingenjörer.

Utanförskapsområdena här i Stockholm är många. Utanförskapet tenderar att fördjupas. Ett helt avgörande villkor för att invandrare ska kunna etablera sig i Sverige och Stockholm är att de lär sig svenska. Då är det bäst att börja från början och satsa på det. Vi har olika förslag på området.

Med flyktingmottagande följer stora kostnader: uppehälle, undervisning, bostäder och mycket annat. Det är möjligt att det på sikt kan finnas vinster med det; det vet vi ingenting om för närvarande. Vi vet dock att invandringen kostar, och varken på regional eller på nationell nivå finns några pålitliga siffror. Ibland dyker det upp siffror, bland annat i den absurda Sandvikenutredningen, där man enbart räknade

med intäkter men glömde att ta med kostnader. Därför har Sverigedemokraterna motionerat om invandringskostnaderna här i Stockholm, och vi vill ha en särskild redovisning av det. Motionen har inte behandlats här i fullmäktige, men vi vet att den har fått ett negativt bemötande i förvaltningar och i politiska instanser. Inga som helst övertygande sakskäl har presenterats, utan kritiken förefaller helt och hållet politiskt vara betingad. Vi har också reserverat pengar, 10 miljoner, för en utredning av detta och andra saker.

Jag vill också ta upp en annan fråga som faller under vårt block, nämligen Överförmyndarnämnden. Det finns anledning att återkomma till de ständigt aktuella problem som Överförmyndarnämnden möter och oförmågan att ge dem som är i behov av hjälp kvalificerade ideella gode män. Man har svårt att få fram och utbilda dem. För att åtminstone lösa de bekymmer som följer av vårdslösa och bedrägliga ombud föreslår Sverigedemokraterna en fond – en reservering med 20 miljoner kronor för att de som lider skada ska kunna täckas av detta.

Bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 456
S t i n a B e n g t s s o n (C): Det påstås att Sverigedemokraterna inte är ett enfrågeparti, men föregående anförande bevisade motsatsen.

Ordförande, fullmäktige, socialtjänstmedarbetare på läktaren och åhörare! Förra året inledde jag mitt anförande med att relatera till att vi befinner oss i den största flyktingkatastrofen sedan andra världskriget. Jag sade då att vi har möjligheten och den moraliska skyldigheten att hjälpa dem som flyr för sina liv. Jag sade att Stockholm ska vara en öppen och välkomnande stad. Allt det där är fortfarande sant. Skillnaden nu mot då är att ännu fler är på flykt. Skillnaden nu mot då är att regeringen har valt att stänga gränserna för dem som flyr. Regeringen har valt att neka människor rätten att söka asyl. Sveriges gränser är stängda, men skamligheten når ingen gräns.

Centerpartiet vill att Stockholm ska vara en förebild för svenska kommuner i arbetet med att välkomna dem som söker sig hit för ett bättre liv. Därför vill vi bland annat ge socialnämnden i uppdrag att utreda var nya bostäder för asylsökande ska byggas. Vi vill också skapa en beredskap för att ta emot fler ensamkommande flyktingbarn.

Ordförande! Som stockholmare ska vi vara säkra på att bli behandlade lika av staden oavsett var i staden vi bor. I dag är det tyvärr inte så, inte minst vad gäller socialtjänsten. Att de som är allra svagast i vårt samhälle ska känna den typen av osäkerhet är oacceptabelt. Även om det kan låta byråkratiskt och torrt är det nog så viktigt att göra en genomlysning och samordning av arbetet mellan socialtjänsterna i olika stadsdelar för en mer enhetlig tolkning av regelverket. Vi vill dessutom skapa en säkrare form av hemlöshetsförsäkringar som inte bara bygger på en natt vartannat år.

Ordförande! Under detta år fattade majoriteten beslut om en strategi för arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Det är förvisso bra, men programmet är tunt och saknar handlingsplaner. Det är inte heller samordnat över blockgränserna, vilket skapar en stor osäkerhet för såväl tjänstemännen som de

drabbade. Vi vill därför arbeta blocköverskridande för att säkra ett fungerande arbete över tid. Vi vill också utöka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Vi fördubblar anslaget till Origo och genomför en kartläggning av omfattningen av problemet i staden.

Vi vill inrätta en mansjour för män som har blivit utsatta för våld i nära relationer. Även om det är flest kvinnor som blir utsatta kan vi inte blunda för männens utsatthet. Mansjourer ska vara lika självklara som kvinnojourer, om än inte lika många.

Ordförande! Stockholm är en stad med stor mångfald. Det vill vi i Centerpartiet bejaka. För att vi ska kunna göra det krävs individanpassade åtgärder, frivilligorganisationer med stor drivkraft, företag som får möjligheten att utveckla kreativa verksamheter och politiker som förstår att andra kan veta bättre än de själva.

Bifall Centerpartiets förslag till budget!

Anförande nr 457
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande, ledamöter och åhörare! När den rödgrönrosa majoriteten tog över styret i den här staden var det med en socialtjänst i kris. Det var socialsekreterare som sjukskrev sig och som hade ropat länge och högt. Men det hade Alliansen valt att inte lyssna på.

Jag har själv arbetat som socialsekreterare. Det var mitt första jobb efter socionomexamen. Jag vet hur det är att vara ny, och jag vet vilket arbetsbelastning det kan vara och vilket stöd man behöver av sin arbetsgrupp och chef. Det här har vi tagit på allvar, och vi har startat ett gediget förändringsarbete. Vi har satsat 95 miljoner i 2016 års budget bara på barn- och ungdomsverksamheten, och även i denna budget satsar vi på socialtjänsten. Vi kommer dessutom att implementera en handlingsplan för att förbättra socialsekreterarnas arbetssituation. Det är inte en dag för tidigt. Socialsekreterarna må vara ett arbetsdugligt och imponerande slittåligt släkte, men de fick nog för länge sedan. Jag är stolt över att vi har tagit tag i situationen och arbetar aktivt för faktisk förändring.

Ledamöter, ordförande! Vi kan aldrig acceptera att kvinnor och flickor, eller för den delen pojkar och män, får sina liv begränsade och kringskurna och kantade av våld eller hot. Vi har sedan tidigare tredubblat anslagen till kvinnojourerna och satt igång ett arbete med fler genomgångsbostäder för våldsutsatta. Vi vill på sikt se en egen budgetpost för våld i nära relationer, och vi har satt igång ett arbete för att utreda detta.

I årets budget finns ytterligare stora satsningar på de allra svagaste och mest våldsutsatta. Vi satsar 5 miljoner på särskilt avsatta platser för offer för trafficking och människohandel. Vi måste vara medvetna om att dessa människor utsätts för stockholmare som köper deras kroppar. Offren för trafficking och människohandel utsätts för brott av stockholmare. Då måste Stockholm ta ett ansvar, och det är i Stockholm offren ska få det skydd de har rätt till.

Därför behövs särskilda boendeplatser med personal med särskild kompetens för människohandelns offers utsatthet. De här platserna kommer eventuellt att placeras inom ramen för ett nytt kriscentrum. Det är en välbehövlig och ansvarsfull satsning där vi ser behovet av fler skyddade boenden för våldsutsatta men också att vissa målgrupper har behov av särskilda satsningar. Nu implementerar vi ett omfattande program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Det är ett program som omfattar arbete i flera nämnder och som lyfter ett flertal särskilt utsatta grupper. Det är ett program som ska öka kunskaperna för att förebygga våld men också göra att rätt personer reagerar och agerar när man möter våldsutsatta personer. Kunskapen om olika gruppers särskilda utsatthet ska stärkas. Detta är också ett program som särskilt lyfter fram hedersrelaterat våld och tydliggör skillnaden i arbete med våldsutsatta beroende på om det är en enskild individ eller ett kollektiv som sanktionerar våldet.

Detta är ett ämne där samsynen borde vara hög och samarbetsviljan ännu högre eftersom det handlar om ett oerhört viktigt arbete för kvinnors och flickors rättighet mot våld och förtryck.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut 2017!

Anförande nr 458
S o f i a M o d i g h (KD): Ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till Kristdemokraternas budgetreservation.

Kristdemokraternas politik kombinerar frihet och socialt ansvar. Det unika människovärdet är vår kärnpunkt. Det är det som också motiverar oss att ta socialt ansvar för människor som av olika anledningar behöver stöd och hjälp. En hel del av det sociala ansvaret tas i samhället av andra aktörer än det offentliga. Privatpersoner, anhöriga och inte minst olika ideella organisationer stöder, tröstar, motiverar och hjälper på en massa olika sätt. Om detta sociala ansvar inte skulle tas och om det sociala arbete som utförs utanför det offentliga inte skulle utföras skulle vi ha ett mycket trasigt och tragiskt samhälle.

Det är därför oerhört viktigt, menar vi kristdemokrater, att se och värdesätta dessa insatser som görs utanför det offentliga. Samhället är ju så mycket större än det offentliga. Om vi som politiker som hanterar kommunens resurser skulle få alla dessa behov i vårt knä skulle vi varken kunna hantera dem eller finansiera lösningarna på dem. Lösningen är därför inte att kommunalisera alla sociala insatser eller att lägga in privata och ideella verksamheter i det offentliga åtagandet utan att i stället arbeta för att ge civilsamhället rimliga villkor.

Med detta sagt finns det också ett socialt ansvar som bäst tas av kommunen. På många av dessa områden finns en hygglig samsyn, får man nog säga, över partigränserna. Vi behöver en bra socialtjänst, vi behöver sociala insatsgrupper, föräldrastöd, familjehem med mera. Vi gör dock lite olika prioriteringar. Vi kristdemokrater lyfter när det gäller drog- och brottsförebyggande arbete fram betydelsen av de obligatoriska föräldrasamtalen inom 48 timmar av polis och socialtjänst eller socialtjänst när minderåriga påträffas påverkade eller vid brott. Vi lyfter också fram – och där tycker vi att vi går ett steg längre än majoriteten – det som gäller våld i nära

relationer. Vi avsätter särskilda resurser för att inrätta en mottagning och stödboende för våldsutsatta män.

Vi tycker att det behövs en ny strategi för stadens arbete med fattiga EU-medborgare med bland annat åtgärder för att motverka olagliga bosättningar. Det är något som vi noterar att majoriteten inte alls har tagit upp, vad vi har kunnat se.

Anförande nr 459
C h r i s t i n a E l f f o r s S j ö d i n (M): Fru ordförande, ärade fullmäktigeledamöter! Jag möter Ahmad på socialkontoret. Hans uppgivenhet över sin situation märks redan innan vi går in för att möta hans nya socialsekreterare. Christina, varför är vi här igen? Frågan han ställer till mig som god man är fullt berättigad. Det är den sjätte socialsekreterare på nio månader som han har blivit tilldelad. Två har han träffat personligen tidigare. De övriga har han aldrig sett och än mindre talat med. Utredningen kring hans sociala situation och placering i jourhem är gjord utan att någon har talat med honom.

Det jag beskriver är inte alls unikt. Det gäller många ensamkommande barn i dag. De bollas mellan den ena socialsekreteraren efter den andra. Majoritetens löften om ett kvalitetssäkrat mottagande av de många ensamkommande barn som kommer till Stockholm klingar falskt. I sitt budgetförslag skriver man att de ensamkommande barnen ska ha ett långsiktigt mottagande med utgångspunkt i barnens individuella behov och att stödet ska utformas för att säkerställa likställighet och hög kvalitet. Den långsiktigheten och de individuella behoven gäller tydligen inte för barn som Ahmad.

I Moderaternas budget ökar vi anslagen till socialnämnden med lika mycket som majoriteten. Skillnaden på resursfördelningen märks dock tydligt. Där majoriteten fortsätter med sitt misslyckade more of the same gör vi satsningar utifrån ett barnperspektiv där ökade resurser bland annat går till ett centraliserat mottagande av de ensamkommande så att de slipper bollas mellan olika stadsdelar. Vi stärker det akuta mottagandet och utökar samverkan med polisen för ensamkommande barn som vistas i riskabla miljöer samt de barn som försvinner. Vi ökar socialsekreterarnas närvaro på nätet och förstärker teamet för ensamkommande barn inom ungdomsjouren.

För alla de barn som liksom Ahmad mår dåligt lägger vi mer resurser på tidig och strukturerad samverkan med landstinget för att erbjuda traumatiserade ensamkommande psykologiskt stöd parallellt med övriga insatser. Det kraftigt ökande antalet asylsökande barn och ungdomar som flytt från krigets fasor vill vi moderater ge ett kvalitetssäkert mottagande baserat på ungdomarnas individuella behov. Det är långt ifrån hur det ser ut i dag när alltfler ungdomar visar tecken på att ingen hör och ser deras otrygghet.

Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation.

Anförande nr 460
L o r e n a D e l g a d o (V): Hej Christina! Jag är glad att Moderaterna intresserar sig för socialsekreterarnas situation. Jag undrar dock lite hur det går ihop med er

budget, där ni drar ned på arbetsmarknadsåtgärder. Ni drar ned på ekonomiskt bistånd. Ni drar ned på barn och unga och fritid. Ni vill dra ned på antalet stadsdelsnämnder så att personalen måste omorganiseras. Allt detta skapar en enorm press på personalen. Jag förstår därför inte riktigt hur er omtanke om personalen går in i er budget.

Jag vill också lyfta fram att vi till exempel i Skärholmen har minskat antalet konsulter, som har varit en stor del av arbetsstyrkan under er mandatperiod. Vi tror att vi kommer att nå noll konsulter inom socialtjänsten till slutet av året.

Anförande nr 461
C h r i s t i n a E l f f o r s S j ö d i n (M): Vi satsar lika mycket som ni gör inom just socialnämnden. Men vi lägger också ytterligare 47,5 miljoner på sociala satsningar när det gäller att stärka arbetet ute i stadsdelsnämnderna. Skillnaden mellan er och oss är att vi prioriterar de områden där vi ser att pengarna ger mest utdelning.

Anförande nr 462
Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Det är inget fel på engagemanget, Christina. Vi delar det i mycket, och det gäller många av oss. Det finns få saker som vi känner starkare för än barn, och det handlar både om ensamkommande barn och om alla de barn som finns i vår stad.

Det blir därför lite märkligt, tycker jag, att vi har en socialtjänst som inte har rustats på det sätt som borde ha gjorts under åtta års tid. Under åtta års tid sköt ni inte ens till pengar för att täcka pris- och löneökningar. Samtidigt ökade antalet anmälningar med 60 procent på bara fyra år. Utredningarna mer än fördubblades på fyra år. Det viktigaste vi kan göra nu är att stärka socialtjänsten. Det är därför vi skjuter till resurser. Det handlar om pengar, och det handlar om den handlingsplan som vi har tagit och det arbete som nu har påbörjats i alla stadsdelar för att börja vända utvecklingen i socialtjänsten. Det är precis detta det handlar om. Varje barn – även ensamkommande barn – ska få det stöd de behöver.

Min fråga är: Varför satsar ni pengar nu – i er oppositionsbudget? Varför satsade ni inte tidigare?

Anförande nr 463
C h r i s t i n a E l f f o r s S j ö d i n (M): Det har aldrig satsats så mycket pengar inom socialtjänsten som när vi var i majoritet. Jag kan hålla med dig om att situationen i höstas var någonting som man tidigare aldrig har upplevt. Men nu har det gått ett år sedan dess. De brister som jag påtalar i mitt anförande pågår fortfarande. Det var inte i våras jag var på socialkontoret med ungdomen, utan det var i september.

Anförande nr 464
R a n a C a r l s t e d t (S): Jag tänkte gå upp och lite grann eka Åsa Lindhagens replik. I åtta år styrde ni, och vi påtalade bristerna. Ni sköt inte till några extra pengar. Handlingsplanen kom till under vår tid. Varför har ni vaknat nu?

Anförande nr 465
C h r i s t i n a E l f f o r s S j ö d i n (M): Jag tror att du behöver läsa på lite bättre. Under vår tid i majoritet satsade vi mer pengar än någonsin inom socialtjänsten. Den handlingsplan som ni står och skryter om att ni har startat nu började vi med under vår majoritetsperiod. Ni har bara tagit över det arbete som vi påbörjade.

Anförande nr 466
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Ordförande, fullmäktige! 1994 infördes den största frihetsreformen i svensk historia för personer som lever med funktionsnedsättning. Det var under liberalen Bengt Westerbergs tid som socialminister. Det betyder helt nya möjligheter att själv få forma sitt liv och en frihet att forma tillvaron som man själv vill ha den. Nu har den rödgröna regeringen pekat ut lagen om stöd och service som ett område att spara in pengar på. Den har gett Försäkringskassan direkta instruktioner att strama åt i assistansen. I regleringsbrevet för 2016 skriver regeringen: Försäkringskassan ska bidra till att bryta utvecklingen av antalet timmar inom assistansersättningen. Regeringen har också tillsatt en utredning som ska lämna förslag på hur den personliga assistansen ska begränsas. Det här är er regering, och nu följer ni rödgrönrosa i deras fotspår.

Vi har till exempel kunnat läsa om hur en synskadad journalist på Sveriges Radio har fått sin assistans nedskuren så att hon inte kan jobba, och det finns tyvärr fler exempel. Hur möter ni då regeringens njugga inställning? Jo, genom att lägga en generell besparing på 35 miljoner och genom att öka schablonen med i slutändan endast 1,3 procent. Det är en ökning som inte på något sätt täcker de ökade kostnaderna – och detta i ett läge där man kan konstatera att det i tertialrapport 2 prognostiseras ett underskott på området med 36 miljoner.

Dessutom har direktiven till Försäkringskassan redan gett utslag som gör att många har fått sina assistanstimmar nedskurna till under 20 timmar. Det resulterar, som ni vet, i att det är staden som måste ta över kostnaderna.

I riksdagen kämpar vi liberaler för att rädda reformen. Här i Stockholm säger vi nej till den generella effektiviseringen på 35 miljoner. Vi anslår 10 miljoner till ett extra LSS-anslag. Vi menar allvar när vi säger att vi måste sträva efter att personer med omfattande funktionsnedsättning ska kunna leva som andra. Socialdemokraterna säger att alla ska med. Men när det kommer till kritan beskär ni också här i Stockholm friheten för personer med behov av assistans. Och ni får god hjälp av Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Feministisk initiativ. Man kan undra vad ert råd för mänskliga rättigheter tycker om det här. För visst har ni väl tagit upp en sådan viktig fråga i rådet?

Jag yrkar bifall till det liberala budgetförslaget.

Anförande nr 467
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Nu sitter ju inte Feministiskt initiativ i vare sig regering eller riksdag, även om jag hoppas att det blir ändring på det. Men det är alltså inte Feministiskt initiativs regering.

Jag skulle vilja ställa några frågor om det här ständiga vi hör om att vi skulle skära ned så mycket på LSS. Vi höjer schablonen, vi höjer habiliteringsersättningen, vi ska stärka ledsagarservicen och vi ska erbjuda fler jobb för personer med funktionsnedsättning. Tycker inte du att dessa saker räknas?

Anförande nr 468
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Först och främst kanske du borde kunna de här frågorna lite bättre eftersom du sitter i socialnämnden. Habiliteringsersättning är en helt annan sak. Det omfattar inte den här gruppen. LSS är något helt annat. Det handlar om människors armar och ben och möjligheter att leva som andra. Habiliteringsersättningen är en helt annan sak. Den är vi glada för att ni höjer, för det har vi lagt in i vår budget i två år. Äntligen har ni fattat att det handlar lite grann om människovärde för personer med utvecklingsstörning.

Och nej, ni sitter inte i regeringen. Men ni har varit bra på att följa upp regeringens inställning här i staden. Du har fortfarande inte svarat på om ni har tagit upp frågan i rådet för mänskliga rättigheter. Det är väl ändå er hjärtebaby?

Anförande nr 469
Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Detta är oerhört viktiga frågor, så det är jättebra att ni lyfter dem. Det handlar om människors makt över sitt eget liv. Därför gjorde vi också 2015, i vår allra första budget, den största schablonhöjningen och nettohöjningen av stödet till personer med funktionsnedsättning . Den var högre än någon av de satsningar som ni gjorde under den tidigare mandatperioden.

I denna budget satsar vi netto 32,4 på ökade schabloner. Om man tittar bakåt på er sista budget, 2014, ser man att ni lade 25,9 miljoner på höjda schabloner. Ni gjorde också en generell effektivisering på 25,9 miljoner. Det blev alltså netto 0 kronor. Då är min fråga till dig, Ann-Katrin: Varför satsar ni resurser på höjda schabloner, netto räknat, i opposition men inte när ni sitter i majoritet?

Anförande nr 470
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Du måste väl ändå vara medveten om vad som har hänt i din regering under den här tiden? Den har lämnat direktiv till Försäkringskassan, och jag hoppas att du är medveten om vilket resultat det har givit när det handlar om personer som utsätts för detta. Situationen såg helt annorlunda ut när vi hade regeringsmakten. Det var på ett helt annat sätt. Det betyder också att man fick större täckning från Försäkringskassan. Nu är det alltfler personer som får under 20 timmar. Det resulterar i att det blir kommunens ansvar och kommunens kostnader.

Jag tycker också att det skulle vara intressant att veta – men det kanske vi kan ta vid ett annat tillfälle – vad ni har gjort gentemot regeringen. Jag vet ju att du brinner för sociala frågor och även för de här frågorna. Vad har du sagt till dina partikompisar i regeringen? Det här borde inte vara någonting som ni kan gå med på. Tar ni strid för frågan?

Anförande nr 471
A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Nu har flera redan påpekat detta, men i budget för 2017 gör vi en schablonhöjning inom stödet för personer med

funktionsnedsättning med 67 miljoner. Budgeten höjs alltså efter att man har räknat bort effektiviseringskravet med 32 miljoner. I den rödgrönrosa majoriteten höjer vi ambitionsnivån för stöd till funktionsnedsatta. Vi arbetar med brukarinflytande. Det ska genomsyra alla insatser. Det enskilda inflytandet ska öka. Vi höjer den ersättning man får för daglig verksamhet – vilket inte har gjorts på jättelänge – till 8 kronor. Rätten att behålla ledsagning under semester finns kvar. Därför är det också viktigt att man talar om rätt information och rätt siffror när vi har de här frågorna uppe.

Vänsterpartiet håller verkligen med om att regeringens nedskärningar inom LSS-området riskerar att förhindra funktionsnedsattas möjlighet att leva ett fritt liv. Man tar tillbaka de framsteg som har gjorts på området under de senaste decennierna. Vi i Vänsterpartiet är inte en del av detta.

Anförande nr 472
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Nu räknar du upp en hel del andra saker som inte har med LSS att göra men som handlar om funktionshindersfrågor. Som jag sade tidigare handlar LSS om människors armar och ben. Det är väl jättebra att ni har brukarinflytande, men om man inte kan ta sig till dessa möten för att man inte längre har personlig assistans är det inte så mycket bevänt med det.

Anförande nr 473
Borgarrådet L i n d b l o m (V): Hej allihop! Jag tänkte fortsätta att fördjupa mig lite i handlingsplanen. Det är några som har nämnt den, och precis som man har sagt härifrån talarstolen påbörjades samtalen mellan stadsdelsförvaltningarna i ett antal stadsdelar mellan medarbetare, fackliga och socialförvaltningen under ert sista år vid makten, vilket vi tycker var bra.

Det vi gjorde i vår första budget var att konkretisera detta till att det också ska bli en handlingsplan. Jag vill bara understryka att handlingsplanen bygger på ett gediget förarbete. Det handlar om de samtal som fördes under ert sista år med avslutnings-samtal, kontakt med forskning och fackliga medarbetare, akademin och så vidare. Detta är ett konkret verktyg för systematiskt förändringsarbete ute i våra stadsdelar. Det handlar om att förstärka introduktionen, och det handlar om att öka tillgången till organisatoriskt stöd så att socialsekreterarna kan ägna sin arbetstid åt det de är utbildade för att göra. Tidigare har stadsdelarna varit belagda med handfängsel, och de har inte kunnat anställa administratörer som kan underlätta för våra professioner. Den indikatorn har vi som bekant tagit bort, vilket skapar mycket större friheter för socialsekreterarna att få stöd av administratörer och andra former av organisatoriskt stöd.

Vi jobbar på att öka chefers möjlighet till närvarande ledarskap. Vi använder kompetensutvecklingsfonden både för att stärka introduktionen och för att erbjuda olika former av vidareutveckling.

Dessutom har vi någonting som inte finns med medvetet i planen men som däremot är otroligt uppskattat ute i stadsdelarna: Vi har påbörjat en stor översyn av de sociala systemen. Alla som någon gång har jobbat i Paraplyet vet vilken typ av eksem det kan utlösa: håravfall och allt möjligt. Vissa älskar det, men många menar att det ger upphov till digital stress och medför en problematisk arbetsmiljö. Det är inte speciellt

användarvänligt. Även om det kommer att ta ett par år involverar vi nu konkret medarbetare och chefer och förvaltningar för att göra systemet mer användarvänligt. Jag tror att det kommer att göra stor skillnad i praktiken.

Vi har lokala styrgrupper i samtliga stadsdelsnämnder. Vi har avsatt 2 miljoner för att utveckla deras arbete med implementeringen av handlingsplanen. När jag reser runt med tunnelbanan har jag besökt alla stadsdelar under mitt första år som borgarråd. Nu gör jag återbesök då jag träffar fackliga, ledningsgrupper och socialsekreterare enskilt utan att deras chefer är närvarande. Jag måste säga att det för första gången på lång tid finns ett visst hopp, vilket gör mig väldigt glad. Vi tittar på de sociala systemen, och handlingsplanen ska leda till reell skillnad. Nu gäller det att vi inte tar detta hopp för givet utan faktiskt förvaltar det och visar på resultat.

Anförande nr 474
I s a b e l S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Jag är också glad för handlingsprogrammet, för det är ett arbete som vi startade när vi satt i majoritet. Även jag har varit ute och träffat socialsekreterare, också ganska nyligen. Jag ser inte riktigt den utveckling som du ser. Jag ser fortfarande frustration och oro och att de inte får någon dialog med politiker. De upplever inte att politikerna förstår problemet. Det gör man inte heller när man talar om kompetensutvecklingsprogram när man egentligen sitter med helt andra problem. Socialsekreterarna sitter med alltför många ärenden. De hinner inte få möjlighet till feedback och stöd i arbetsgruppen. De möten då man tidigare kunde träffas i gruppen, arbeta tillsammans och hjälpa varandra finns det inte längre tid till.

Vi förstod hur det stod till förra året när vi hade det tryck vi har. Det trycket kan vi nu inte längre skylla på. Nu måste vi gå från ord till handling. Det här räcker inte!

Anförande nr 475
Borgarrådet L i n d b l o m (S): Det är klart att folk fortfarande är frustrerade. Det är inget konstigt med det. Det jag menar är att man får se till exempel att handlingsplanen lyfter konkreta punkter som man faktiskt kan identifiera sig med. När jag är ute och talar med socialsekreterare lyfter de ärendenormen. Det är just därför vi ska följa upp normen för första gången i den här staden. Vi har också skjutit till 95 miljoner förra året och 79 miljoner i år just för att man ska kunna anställa fler kollegor. I det fall då man inte får tag på utbildade socialsekreterare kan man ändå avlasta arbetsgruppen genom till exempel organisatoriskt stöd via exempelvis bidragshandläggare.

Andra saker handlar just om det administrativa stödet. Man är trött på att boka lokaler och att behöva ringa onödiga telefonsamtal. Man ser att mycket av det man lägger sin arbetstid på borde en annan yrkesgrupp kunna göra. Nu ser vi en utveckling där stadsdelarna för första gången på många år kan börja anställa organisatoriskt stöd för att avlasta både cheferna och medarbetarna.

Något annat man lyfter är frågan om it. Det är något som jag hoppas skulle kunna gå snabbare, men upphandlingar tar tyvärr tid.

Anförande nr 476
E v a S o l b e r g (M): Jag kan inte låta bli att tycka att det visserligen är med stort intresse vi följer ert arbete just nu men att man ändå förvånas över att det inte bara handlar om att tala med ledningsgrupper och vissa personer inom socialtjänsten. Jag tror att man måste se på helheten. Just nu beskriver socialsekreterarna att de inte ens hinner möta upp barn som de vet att de har placerat. All denna lagstiftning som ändå ligger bakom det hela hinns inte med.

Min fråga till majoriteten är därför: Vad tänker ni göra åt det? Där krävs inte bara handlingsplaner. Det krävs att man verkligen agerar.

Anförande nr 477
Borgarrådet L i n d b l o m (V): Precis! Det är helt oacceptabelt med den situation som råder på barn- och ungdomssidan. Det är också därför vi har inrättat förstärkningsteamet. Man ska kunna gå ut och få konkret hjälp när det är många ärenden och när saker riskerar att falla igenom.

Du säger att vi bara träffar vissa chefer. Det stämmer inte riktigt. Jag träffar medarbetare personligen utan att deras chefer är närvarande för att vi ska kunna ha ett fritt samtal. Både jag och Åsa Lindhagen träffar fackföreningarna, Vision och Akademikerförbudet SSR regelbundet. Det gör också vår personal. Vi träffar ledningsgrupper, och vi har kontakt. Nu finns inte nätverket Nu bryter vi tystnaden kvar. De lades ned 2015. Men dem har vi också haft löpande kontakt med.

Det är klart att det måste hända någonting här och nu, och därför är det bra att vi kommer igång med kompetensutvecklingsfonden. Det är bra att vi har förstärkningsteamet, det är bra att vi har dessa två miljoner för att intensifiera arbetet med handlingsplanen och det är bra att vi gör historiskt stora satsningar på barn- och ungdomssidan. Det är verkligen dags att gå från ord till handling.

Anförande nr 478
S t i n a B e n g t s s o n (C): Det är naturligtvis jättebra att socialsekreterarna får stöd, och vi är överens om att deras situation är ohållbar. Jag försöker att låta bli att kasta paj i debatten, för det känns onödigt. Men du talar om stadsdelsnämnderna. Vi vet att inte minst socialtjänsten tycker att det är ett problem att regelverket tolkas olika i olika stadsdelar. De som kommer till socialtjänsten får olika besked beroende på var de bor. Det skapar ett problem även för socialsekreterarna.

Därför undrar jag: Varför är det inte någonting som ni adresserar i er budget, i alla fall inte vad jag kan se?

Anförande nr 479
Borgarrådet L i n d b l o m (V): Vad gäller likvärdigt bemötande och likvärdig behandling handlar det till syvende och sist om kvalitet i själva utredningsarbetet – att ha tid att möta klienterna och att ta stöd från en närvarande chef, till exempel. Det vi jobbar på mycket är just att man ska kunna ha tid att jobba socialt. Om vi tittar på hur många socialsekreterare som har jobbat länge och jämför hur det var att jobba för 30 år sedan kontra nu ser vi att det är en helt annan typ av arbete.

Vi har förstärkt till exempel olika typer av centrala utbildningsinsatser genom kompetensutvecklingsfonden. Vi kommer att ha betydligt mer samarbete över stadsdelsgränserna. Men framför allt handlar det om närvarande ledarskap och en god arbetsmiljö där man hinner göra korrekta bedömningar.

Anförande nr 480
J a c k i e N y l a n d e r (V): Fru ordförande, fullmäktige! Äntligen, säger jag! Nu har vi äntligen börjat uppmärksamma den grupp som heter äldre hemlösa. Denna grupp har växt lavinartat under de senaste tio åren, kan man säga. Vi tog över detta efter er. Många av de hemlösa är inte bara missbrukare. En del är det, och några började knarka på 60-talet och har lyckats överleva och bli ålderspensionärer men ändå aktiva missbrukare. Många kommer också från den utförsäljning ni gjorde i Stockholms stad av den kommunala bostadsmarknaden. De hängde inte med på det racet, och de blev också hemlösa. Detta är en stor grupp.

Vi har från förra året börjat uppmärksamma denna grupp och tänkt över hur vi ska göra och handskas med den. Det tycker jag känns tryggt. Det var ingenting som ni började. Ni brukar alltid gå upp här i talarstolen och säga att ni har påbörjat saker, men detta blundade ni för på den tiden.

Vi har tagit även tagit tag i frågan om omhändertagande av barn från föräldrar som är missbrukare. Jag har själv viss erfarenhet av detta. Nu för tiden ska även dessa föräldrar få stöd när de blir av med sina barn. Det har man inte fått tidigare. Det är lik förbannat lika jobbigt att förlora sitt barn om man är missbrukare. Man älskar sina barn även om man är missbrukare. Så är ju fallet, men det tycks ingen ha trott tidigare.

Anförande nr 481
M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag fick inte riktigt klart för mig vad ni mer gör för svenska hemlösa. Det man ser är att ni gör stora satsningar på EU-migranter, olika hem och så vidare. Till och med Stadsmissionen har gått ut och sagt att detta arbete, där ni lägger stora resurser på att hjälpa EU-medborgare, går ut över de svenska hemlösa. Ser du inte själv problematiken? Man kanske måste ändra resurserna?

Anförande nr 482
J a c k i e N y l a n d e r (V): Jag ser inte det resonemanget. Du försöker ställa grupper mot grupper, och jag går inte på det. Du får gå längre ut på landet.

Anförande nr 483
F r i d a J o h a n s s o n M e t s o (L): Det har sagts många vackra ord i den här salen hittills, och det säger jag inte med ironi eller för att påpeka hur lite handling det finns. Det finns mycket handling också, men jag vill dröja vid de vackra orden. De är nämligen på svenska, och de förstås inte av alla.

Min oro gäller kanske inte så mycket dem som sitter klistrade för att lyssna på fullmäktigedebatten som dem som finns i våra verksamheter och som söker socialtjänsten för att få hjälp men som inte får tillgång till tolk. Alldeles för många människor hamnar i en situation där de inte kan göra sig förstådda eller förstå. Det

skapas frustration, och det skapas onödiga missförstånd som får oerhörda konsekvenser för många människors liv. Det är människor som söker sig till socialtjänsten i sin allra mest utsatta situation och som får tilliten till samhället från socialtjänstens sida helt splittrad därför att de upplever att de inte får hjälp.

Från Liberalernas sida vill vi trycka på vikten av en tolkgaranti. I förvaltningslagens § 8 sägs det att man ska ha rätt till tolk, men trots det har staden i dag ingen fungerande garanti och inga fungerande riktlinjer. Vi tycker att detta också handlar om god personalpolitik. Det är viktigt att ha en effektiv politik som gör att människor kan göra sig förstådda. Det handlar om rättssäkerhet och om effektiv hjälp. Men det handlar också om att inte ha så många frustrerade socialsekreterare och att arbete kastas bort därför att det inte förstås när det kommuniceras. Vi tror också att det är en bättre personalpolitik för tolkarna. Vi vill ha fasta tolkar i Stockholms stad och undersöka möjligheten för detta så att människor inte tvingas att springa runt och så att man kan utveckla sin kompetens inom sitt område, exempelvis det komplicerade juridiska område som socialtjänsten är.

Vi vet att det är ett ansträngt läge när det gäller tolkar just nu. Därför gör vi en extra satsning i budgeten som handlar om digitalisering. Det kan låta lite flummigt och som att man bara vill vara modern. Men vad det handlar om för mig är framför allt att översätta blanketter. Så många gånger händer det människor att när man inte har klarat av att kommunicera på ett möte för att man inte har använt sig av tolk väljer man att i stället skicka hem ett brev eller att klaga på den blankett som den person som söker hjälp har kommit med och inte fyllt i korrekt. Tänk att ge människor makten och kontrollen över att förstå vad som händer med inkomsten, vad som förväntas av en och att kunna förbereda sig! Jag ser en oerhört stor möjlighet när det handlar om digitaliseringen på detta område för att ge tillgång till fler språk.

Det är en rättighet att förstå och att bli förstådd. Det finns en oerhört stor utsatthet som kräver en effektiv hjälp. Det är mycket beklagligt att människor kommer till vår socialtjänst och upplever sig maktlösa och går därifrån som ännu mer maktlösa därför att de inte har kunnat göra sig förstådda. Liberalerna föreslår en tolkgaranti.

Jag yrkar bifall till det liberala budgetförslaget.

Anförande nr 484
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande och fullmäktigeledamöter! Jag vet inte om ni har hunnit se inslaget på SVT i dag om ensamkommande barn som har försvunnit. 560 ensamkommande barn har försvunnit i år i Sverige, enligt Migrationsverket. Vi har gatubarnen, för det är vad många blir i Stockholm. Man tror nästan inte att det är sant: Vi har barn i Stockholm som lever på gatan.

Kanske är det för att det är svårt att ta in, kanske för att det känns ovärdigt en stad som Stockholm och obegripligt hur barn kan tillåtas att leva på det här sättet – kanske är det därför många vill utmåla de här barnen som något annat än just barn. De vill utmåla dem som kriminella, missbrukare och farliga när de framför allt är barn – utsatta barn i farliga miljöer. Även barn som ska utvisas och som inte ens har sökt asyl har rättigheter utifrån att de är just barn. Därför är det viktigt och nödvändigt att vi satsar på att hjälpa de här barnen och att vi gör det i samarbete med

civilsamhället, som ibland har större möjlighet och lite större flexibilitet än den kommunala verksamheten. Vi vill skapa insatser som fungerar för de här barnen.

Jag har sagt det förut här, och jag säger det igen: Om vi har barn som inte passar i systemet är det systemet det är fel på.

Anförande nr 485
Christina Elffors Sjödin (M): Det är ganska skrämmande att höra hur nöjda ni är på vänstersidan över hur ni har tagit emot de ensamkommande barn som har flytt från krigets fasor. Det har framkommit stora brister när det gäller familjehemsplaceringar. Inte sällan placeras barnen i boenden som inte är utredda, och familjehemmen saknar ofta tillräckligt stöd från socialtjänsten för att kunna utföra sitt arbete på ett bra sätt. Bland annat sänkte ni utbildningssidan dramatiskt för jourhem med motiveringen att barnen bara skulle bo där en kort period.

Jag kan berätta för dig, Anna, att för ett barn som har flytt från kalasjnikovskjutande gränsvakter, som har åkt i en gummibåt över Medelhavet och slutligen traskat barfota genom Europa är det livsviktigt att det är tryggt och kvalitetssäkert när han eller hon kommer hit, även om det bara är för en kort period. Hur har ni tänkt säkra kvaliteten på dessa boenden så att barnen inte hamnar på gatan? Det är där de hamnar när de inte blir väl omhändertagna.

Anförande nr 486
Anna Rantala Bonnier (FI): Jag håller med om att det skedde saker under förra hösten som vi sedan har behövt titta på och revidera. Det var en otroligt stor belastning på socialtjänsten i den här staden, och det är klart att det hände saker som man sedan har fått titta på och ta tillbaka. Det vet vi att många stadsdelar har gjort. Man har fått omplacera ensamkommande barn för att standarden inte har varit tillräckligt bra. Ofta har det handlat om själva företagen bakom det hela som inte har varit tillräckligt bra. De uppgifter jag har fått är att det i de flesta fall inte har drabbat barnen. Men självklart är en flytt också något som drabbar barnen.

Jag tycker att detta är beklagligt. Men jag kan också se att med den stora belastning vi hade är det svårt att förhindra att saker sker snabbt och ibland behöver göras om. Jag tycker att det är bra att vi nu tittar på det och får revidera det, även om jag kan se att det drabbar barn som behöver flytta från sina jourhem.

Anförande nr 487
Martin Westmont (SD): Fru ordförande! Det är mycket tal om barn. Barn är vi ju alla, på sätt och vis. Jag vet inte vad Anna Rantala Bonnier tycker kännetecknar att någon är ett barn. Det kan mycket väl vara så att dessa personer drar sig undan just för att de inte är barn. De vet att de inte får de förmåner som barn får i Sverige. Har du inte reflekterat över det? Vi ser till exempel att när vissa personer begår ett brott görs en åldersbedömning, och då framkommer det att många av dem du kallar barn inte är just barn. Vad är din reflektion över det?

Anförande nr 488
Anna Rantala Bonnier (FI): Min definition av barn är att man är under 18 år. Då har man rättigheter som barn oavsett var man kommer ifrån. 327 av de barn

som har försvunnit sedan 2010 var 13–15 år. 167 var 7–12 år. 190 barn var under 7 år. Det skulle jag vilja hävda är barn.

Både du och jag vet att det inte finns några läkare som tycker att åldersundersökningarna är särskilt adekvata, utan de kan slå fel på flera år. Jag tycker verkligen att det är bedrövligt att du står här och ifrågasätter barn och utmålar dem som brottslingar.

Anförande nr 489
F r i d a J o h a n s s o n M e t s o (L): Jag vill ställa en fråga som är spegelvänd mot den tidigare. Jag tänker inte hålla Feministiskt initiativ ansvarigt för begränsningslagen, LMA-lagen, de nya ersättningssystemen eller Afghanistanavtalen. Men jag är bekymrad, och jag tror att också du är bekymrad, över att 2 000 unga har fått sin ålder uppskriven – inte genom röntgen utan bara genom en godtycklig bedömning av Migrationsverkets handläggare. Det innebär att många som vi tidigare bedömde som barn och som fick stödinsatser som de behövde – hvb-boende, skola och andra saker – inte längre får detta stöd. De får avslag, och när de får denna godtyckliga åldersuppskrivning får de inte längre rätt till detta trots att beslutet ännu inte har vunnit laga kraft. De kan mycket väl vara kvar i Sverige under lång tid, kanske under resten av sitt liv, om de vinner överklagande.

Liberalerna tycker att ungdomar är ungdomar tills detta har vunnit laga kraft. Vi tycker att de ska vara kvar i våra system, och vi tycker att stöttningen ska vara kvar. Vad säger ni om det?

Anförande nr 490
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Det här blir kanske ingen spännande kontrareplik, för jag håller med Frida om att de ändringar som regeringen har gjort är helt bedrövliga. Den omställning som kommunerna tvingas till beklagar jag otroligt mycket. Jag skulle önska att vi kunde ha ungdomar kvar på hvb-boenden, och jag är ledsen över att vi behöver ställa om till stödboendena. Vi ska göra detta så bra vi absolut kan när vi tvingas till det. Jag har förhört mig om att de barn som bedöms ska kunna få bo kvar på hvb-boenden. Men det är klart att det är en ytterligare process.

Det enda jag kan säga är att det är min ambition – och jag vet att det också är socialborgarrådets och den övriga socialnämndens ambition – att verkligen jobba för att de här barnen ska få det så bra som möjligt trots de lagändringar som jag beklagar.

Anförande nr 491
S t i n a B e n g t s s o n (C): Vad bra att Frida sade saker som jag tänkte säga, för då kan jag säga annat!

De här barnens situation är naturligtvis ett misslyckande, inte minst av dem som fattar de politiska besluten. Det är vi överens om. Du talade i ditt anförande om civilsamhället. Faktum är att hela ditt anförande lät väldigt centerpartistiskt – grattis till det!

Civilsamhället behövs extra mycket för dessa barn, för de har vuxit i upp i tron och vetskapen om att systemet är emot dem. De är rädda för sådana som oss, för de är

rädda för byråkrati, poliser och ja, du vet. Men i ert arbete sker återkommunaliseringar. Civilsamhället tillfrågas inte ens i utredningar av sådana här saker. Därför blir jag lite brydd över varför du är med i gruppen på den andra sidan av salen. Jag vet ju att du egentligen tycker som jag just i den här frågan!

Anförande nr 492
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag håller inte riktigt med om din beskrivning, Stina. Vi är överens om att civilsamhället ofta gör ett bra jobb, och som jag sade kan de i många avseenden vara mer flexibla. Därför har vi infört IOP, idéburet–offentligt partnerskap. Det har vi gjort just av denna anledning – för att man ska kunna trygga finansiering i civila organisationer under längre tid. Man skriver avtal om grupper som det är krångligare för kommunen att göra rätt insatser för.

Vi håller alltså med varandra om att detta är bra. Men jag håller inte riktigt med dig om din verklighetsbeskrivning av vad vi gör.

Anförande nr 493
S o f i a M o d i g h (KD): Jag tycker att det är jättebra att du lyfter upp frågan om ensamkommande barn i riskmiljöer, till exempel Plattan. Det är tragiskt när barn blir kriminella för att överleva i sin tillvaro. Inte nog med att de själva far illa och ofta är brottsoffer själva innan de blir kriminella; de orsakar dessutom fler brottsoffer eftersom de begår kriminella handlingar. Det är det man vill få ett stopp på, för deras skull och för nya brottsoffers skull.

Jag tycker att du talar väl för gruppen, men vad gör ni då? Jag tror att jag var den första som lyfte denna fråga i fullmäktige, och då tillsattes sedan en socialsekreterare. Jag tycker ändå det känns som att ni är svaret skyldig. Ni har makten. Vilka åtgärder ska vidtas mer än att vi konstaterar att de är barn som behöver hjälp?

Anförande nr 494
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Självklart ska vi vidta åtgärder. Det är det vi gör. Vi tillsatte socialsekreteraren, men det är klart att det inte räcker. Om man söker upp barn måste man självklart också göra något med det uppsökande arbetet. Vi har redan samarbete med till exempel Stadsmissionen. De har ett projekt som heter Baba och som riktar sig särskilt till de här barnen. Vi har samarbete med Barnrättsbyrån, som är experter och har släppt rapporter om just marockanska ensamkommande barn som lever på gatan. Som jag sade tidigare har vi formatet IOP, idéburet–offentligt partnerskap, där vi kan gå in i partnerskap med frivilligorganisationer just i sådan här frågor.

Anförande nr 495
L a r s S v ä r d (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Stadsdelarnas kärnverksamhet dras med underskott samtidigt som skatten höjs med 1,4 miljarder kronor i staden. Vi moderater saknar ett helhetsgrepp för hur stadsdelsnämndernas kärnverksamhet ska säkras. Med en sådan byråkratitung budget som den ni lägger fram kan man inte styra en storstad som Stockholm. I varje budget som ni har lagt fram har skattepengarna gått till en svällande byråkrati. Var går gränsen?

Vi vet var gränsen går. I vår budgetreservation för 2017 visar vi att det går att prioritera. Vi sätter ribban högre än vad ni förmår. Låt mig ta ett exempel. Till skillnad mot den socialdemokratiskt ledda majoriteten kommer vi inte att göra besparingar på nedskärningar gentemot de funktionsnedsatta människorna i vår stad. Ni lägger en besparing på 35 miljoner kronor på dem trots att man har höjt skatten med 1,4 miljarder. Ni talar om demokrati i staden. Hur demokratiskt är det från er sida när man gör besparingar på 35 miljoner på dem som är funktionsnedsatta trots att man har höjt skatten med 1,4 miljarder? Var det någon i ert parti som över huvud taget informerade stockholmarna före valet om att ni skulle göra besparingar på dem som är mest utsatta i vårt samhälle? Det gamla stridsropet om att alla ska med gäller kanske inte de funktionsnedsatta, enligt majoriteten.

I Moderaternas budget gör vi ett annat vägval. Vi frigör pengar från byråkratin och ger tillbaka till kärnverksamheten. Vi matchar majoritetens budget i alla delar plus lite till. Exempelvis gör vi inga besparingar på de funktionsnedsatta. Vi kan prioritera. Med Moderaternas budget säkrar vi den kommunala servicen i en växande stad, och vi bygger en starkare och modernare huvudstad. Så bygger man ett Stockholm som håller ihop.

Bifall till Moderaternas förslag!

Anförande nr 496
R a n a C a r l s t e d t (S): Fru ordförande! Jag har en fråga till Lars Svärd. Moderaterna vill i sitt förslag slå ihop våra stadsdelsnämnder till fem stycken. En stor del av det sociala arbetet sker på stadsdelsnivå. Är det biståndsbedömare ni vill skära ned på, eller är det socialsekreterare? Och hur ska en så stor organisationsförändring gå ihop med kvalitet, rättssäkerhet och kontinuitet i socialtjänsten?

Läs bilaga 2.6! Vi satsar på en schablonökning i LSS.

Anförande nr 497
L a r s S v ä r d (M): Jag läser. Schablonökningen är 67 miljoner, men från det får man väl dra bort de 35 miljoner som är en generell sänkning? Då blir det inte så mycket kvar. När det gäller stadsdelsnämndernas antal är det från vår sida ett sätt att prioritera så att vi inte har lika många arvoden till politiker och inte lika många tjänstemän som sitter. På det sättet kan man frigöra pengar till kärnverksamheten. Jag skulle till och med vilja säga så här: Med vår politik och era skattehöjningar tror jag att Joakim von Anka skulle skatta sig lycklig i himlen.

Anförande nr 498
Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Lars! Det här håller inte. Jag tycker inte att det är acceptabelt att gå upp här och säga att vi gör en besparing när nettot landar på 32,4 miljoner kronor plus. Jag vill väldigt kraftigt markera mot det.

Först och främst tycker jag att man ska vara saklig och använda fakta. Jag har svårt för när man inte gör det. Men okej – slå på oss i majoriteten! Slå på mig som är socialborgarråd! Det är vårt jobb att hantera det, och det är ert jobb att granska oss och att varje dag driva oss framåt så att vi pressar oss att göra ett ännu bättre jobb.

Det är oppositionens uppgift. Men slå inte på den grupp som finns i vår stad och som får stöd! Det är personer med funktionsnedsättning. När man går ut och säger att vi gör en besparing som vi de facto inte gör riskerar man att skapa oro i den här gruppen, och det tycker jag är oansvarigt.

Jag skulle vilja avsluta med en fråga: Varför satsade ni noll i netto på höjda schabloner i er sista budget i majoritet? Varför satsar ni bara i opposition?

Anförande nr 499
L a r s S v ä r d (M): Jag trodde att jag var saklig. Jag citerade till och med detta: Ni gör en höjning på 67 miljoner, och sedan gör ni en generell besparing på 35. Det blir inte så mycket över. Försök inte att inbilla mig – jag tror inte ens att du kan inbilla dig själv – att om det blir 35 miljoner i en generell besparing och en liten höjning kommer det inte att märkas! Det är klart att det kommer att märkas för dem som är funktionsnedsatta om det blir besparingar.

Anförande nr 500
J a c k i e N y l a n d e r (V): Ja du, Svärd, man undrar ibland – det blir många floskler. Något jag blir förundrad över när man talar om byråkrati och liknande är detta: Hur tänker ni när det gäller att ni hade socialroteln och drev den i åtta år? Ni har ju det gamla socialborgarrådet sittande här. Jag tycker att ni blir svaret skyldig. Jag har varit uppe här tidigare och talat om detta. Ni hade inte ett enda samtal med facket. Ni bryr er tydligen inte om att lyssna av vad medlemmarna inom förvaltningen tycker, utan ni kör ert eget race. Det är rätt märkligt att man kan ha en hel rotel i åtta år utan att ha ett enda möte med de fackliga företrädarna.

Anförande nr 501
L a r s S v ä r d (M): Du snackar om floskler. Jag satt inte i det sociala under förra mandatperioden, men jag är övertygad om att vi hade en dialog med facket. Det är hårt att behöva säga det, men det är inte med sanningen överensstämmande att komma här och påstå att vi inte har haft en sådan dialog.

Anförande nr 502
Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Då laddar vi om, stockholmare och ledamöter! Vi fortsätter arbetet med att vända utvecklingen i socialtjänsten. Budgeten för barn- och ungdomsvården höjs med 79 miljoner kronor, och vi fortsätter implementeringen av handlingsplanen för att förbättra socialsekreterarnas arbetssituation. Det här är ett arbete som tar tid, men det finns ingenting viktigare än att vända utvecklingen i socialtjänsten, för det är på det sättet vi skapar förutsättningar för att ge stöd till de människor som behöver stöd och hjälp i vår stad.

Det handlar bland annat om att öka det administrativa stödet, att tillhandahålla introduktionsprogram och mentorsprogram, att öka tiden för själva mötet med de människor som socialtjänsten är till för, att ge ökat stöd till chefer, att fortsätta satsningen på vårt förstärkningsteam med socionomkonsulter och att involvera medarbetarna i arbetet och motverka den tystnadskultur som riskerar att hindra utveckling och framsteg.

Vi tar viktiga steg framåt för att öka stödet till barn som är familjehemsplacerade. Det handlar om tre saker: Skolsam, som stöttar familjehemsplacerade barns skolgång utökas med två nya team. Stödgrupper ska erbjudas alla placerade barn i staden. Verksamheten Stella permanentas och utökas. Detta är en verksamhet som ger stöd till familjehemsplacerade barns föräldrar – något som är bra inte minst för barnen.

Vi stärker arbetet med ensamkommande barn som vistas i stadens riskmiljöer och barn och unga som har avvikit. Här är samverkan med civilsamhället helt centralt. Här ska vi ta steg framåt. Vi arbetar hårt för att på olika sätt välkomna nyanlända stockholmare till vår stad. De människor som kommer ska veta att de är välkomna och att det är vår fasta övertygelse att de kommer att berika vår stad och göra Stockholm starkare.

Vi gör en hemlöshetssatsning på 10 miljoner kronor. En handlingsplan för barnfamiljer i hemlöshet ska tas fram. Stödet till kvinnor i hemlöshet ska stärkas. Bostad först ska utvidgas till 50 lägenheter. Antalet försöks- och träningslägenheter för personer i hemlöshet ska utökas.

Vi satsar 4 miljoner kronor på utbildningsinsatser kring våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck. Vi satsar ytterligare 4 miljoner kronor på att öppna ett nytt relationsvåldcentrum. Våld och förtryck kan aldrig accepteras. Varje människa ska ha makten över sitt eget liv, och så ser det inte ut i Stockholm i dag. Vi har inte minst tjejer i vår stad som inte har makt över sitt eget liv och vars frihet begränsas. Det kan vi aldrig acceptera.

Vi stärker arbetet med personer med funktionsnedsättningar. Vi höjer habiliteringsersättningen. Insatser ska nu göras för att skapa fler bostäder med särskild service. Vi inför möjligheten att ha medföljare på semesterresa. Den så väldigt viktiga ledsagningen ska göras mer flexibel, och vi satsar 100 miljoner kronor per år på att göra Stockholm till en mer tillgänglig stad.

I den här budgeten tar vi flera steg framåt i det sociala arbetet.

Anförande nr 503
A n d r e a S t r ö m (M): Både du och jag, Åsa, delar en oro för socialsekreterarnas arbetssituation. De har fått det tuffare under de senaste åren. Vi påbörjade satsningar som ni har fortsatt och även lagt till. Men jag blir orolig när det låter som att man nu har handlingsprogram och att situationen därför är löst. Det är inte de signaler vi får.

Jag har framför mig den erinran som Saco lämnade till oss i socialnämnden i våras. De skriver: Under de senaste åren har det varit stor personalomsättning inom socialtjänsten i hela staden. Även tidigare stabila enheter som socialjouren och enheten för hemlösa har nu stora problem. Orsakerna är bland annat att det enda sättet att få en löneökning värd namnet är att byta arbete. Stadens ledning har varit generös med utbildningsinsatser, men det finns ingen möjlighet att arbeta efter kunskaperna i praktiken, vilket blir frustrerande. Arbetsbelastningen är orimlig.

Hur hanterar vi detta? Handlingsprogrammet räcker inte. Ser ni inte det?

Anförande nr 504
Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Detta arbete tar tid. Man vänder inte ett sådant här skepp i en handvändning. Om jag på något sätt har fått det att låta som att problemet är löst vill jag säga att det absolut inte är löst på något sätt. Vår ambition denna mandatperiod är att börja vända utvecklingen. Det är den ambition vi ska ha, och då måste vi jobba systematiskt. Vi måste både skjuta till pengar – vilket vi också gör – och jobba med arbetssituationen på andra sätt. Där är handlingsplanen det verktyg vi behöver för att göra och driva detta arbete.

Sedan gör varje stadsdel utifrån den handlingsplan man har tagit fram sina handlingsprogram för det de behöver jobba med i just sin stadsdel. Det kan se lite olika ut. Vissa har större utmaningar med konsultkostnader, till exempel, och känner att det är deras viktigaste punkt att jobba med. Jag tror att det administrativa stödet är helt centralt, inte minst för chefer och för att de ska ha tid att leda.

Detta är ett arbete vi precis har påbörjat, men det finns ingenting som är viktigare för oss än att börja vända utvecklingen i socialtjänsten. Det handlar inte minst om de barn som behöver vårt stöd.

Anförande nr 505
I s a b e l S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Ordförande och fullmäktige! Hej Åsa! Jag har två frågor som jag hoppas att jag kan få två svar på. Den ena rör just socialtjänsten och socialsekreterarna, som vi jobbar med och talar om jämnt och ständigt. Jag är orolig för det sätt på vilket det har utvecklats och blivit inom socialtjänsten där våra yngsta och nyexade socialsekreterare har de svåraste ärendena. Jag undrar: Vad har ni för strategi för att vi ska ändra på det mönstret? Det är problematiskt.

Jag vill gärna att du också svarar på den fråga om tolkgaranti som Frida Johansson Metso tidigare lyfte fram. Vi undrar lite: Hur ställer du dig? Är detta en fråga som du kommer att prioritera?

Anförande nr 506
Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag tänker att när det gäller inte minst barn- och ungdomsvården är det detta vi ser: Det är en hög personalomsättning. De socialsekreterare som har lång erfarenhet lämnar många gånger socialtjänsten, vilket är otroligt problematiskt. Det handlar om att jobba med arbetssituationen; det är det som är nyckeln. Det gör man inte i en handvändning. Vi måste se till att man har en arbetssituation där man känner att man har de förutsättningar man behöver för att göra sitt jobb. Detta är människor som brinner för sitt jobb och som varje dag vill gå till jobbet och göra skillnad för barn, och så kommer de dit och känner att de inte har de förutsättningar de skulle behöva. Det blir extra tungt när man verkligen brinner för den uppgift man har. Vi måste förbättra arbetssituationen; det finns ingenting som är viktigare.

Jag tycker att det ni lyfter upp om tolkar är jätteklokt. Det kan vi gärna tala vidare om, för det är otroligt viktigt att människor har det stöd de behöver och förstår det som händer. Det är en fråga om att alla människor ska ha möjlighet att få stöd på lika villkor, och då är språket viktigt.

Anförande nr 507
S o f i a M o d i g h (KD): Du tog återigen upp de ensamkommande barnen i riskmiljöer. Jag får lite grann lust att säga så här: Civilsamhället är bra att ha när man inte har några idéer själv. Det är egentligen ett frågetecken efter det. Jag tror mycket på civilsamhället, men jag lyckas egentligen inte tyda ut vad ni gör mer än att ni har tillsatt denna socialsekreterare. Ni nämnde också samarbetet med ett par organisationer. Men vad har du mer i pipeline, om det nu dessutom är så att fler ensamkommande barn har avvikit från de ställen där de ska vara? Då känns det verkligen akut.

Du lyfte upp det här med våld och förtryck. Jag undrar: Varför inrättar man inte en mansmottagning med skyddat boende för män, som vi föreslår? Det känns som en ganska enkel åtgärd.

Anförande nr 508
Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag kan börja med den sista frågan. Vi har nu under året ett boende med platser som är särskilt vikta för män som har blivit utsatta för våld och som har medföljande barn. Detta är en viktig fråga där vi har tagit ett steg framåt. Socialförvaltningen jobbar också med uppdrag för att se om vi behöver någonting mer än detta. Män i dag får ofta lägenheter eller blir placerade på hotell, exempelvis. Men det finns också många män som tackar nej till insatser och inte vill ta emot dem. Det tror jag också att vi måste jobba med. Hur kan vi motivera män som vänder sig till socialtjänsten och vill ha stöd att faktiskt ta emot stöd? Det är en viktig fråga. Vi har tagit ett stort steg framåt i frågan, så jag tackar för möjligheten att få föra fram det.

När det gäller de ensamkommande barnen jobbar vi just nu med en dialog med organisationer för att hitta ett partnerskap där vi tillsammans kan ta frågan vidare. Jag tror att vi tjänar mycket på att jobba ihop med organisationer i de här frågorna, inte minst av det skäl som Stina Bengtsson lyfts här tidigare. Vi kommer att ta tag i det här.

Anförande nr 509
S t i n a B e n g t s s o n (C): Det är också viktigt att jobba för att män över huvud taget ska våga söka hjälp. Men det var inte det jag tänkte tala om nu.

Ni har fattat beslut om en strategi mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Det var på min födelsedag beslutet fattades, och man hade ju kunnat hoppas på att få en riktigt bra födelsedagspresent. Tyvärr tyckte vi att detta var ganska tunt. Det är lite märkligt, för vi har ganska stor samsyn i dessa frågor. Dokumenten sträcker sig över två mandatperioder. Därför föreslog jag, Centerpartiet och Alliansen att vi skulle jobba blocköverskridande med detta – något som du sade blankt nej till, Åsa. Det gjorde mig ganska paff, ska jag ärligt säga. Jag blev faktiskt lite ledsen över det mejl jag fick av dig. Vi har som sagt en ganska stor samsyn, och vi vill samma saker i ganska stor utsträckning just när det gäller frågorna om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Jag undrar därför: Vill inte du skapa en trygghet för personalen och därför komma överens blocköverskridande? Ni vet ju inte vad som sker 2018.

Anförande nr 510
Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Här har vi ett otroligt genomarbetat och gediget program. Och så går du upp här, Stina Bengtsson, och sprider oro bland personalen i staden! Som jag tolkar dig nu är det stor risk för att ni ska riva upp programmet. Är det vad du säger? Det tycker jag är oerhört tråkigt.

Nu tänker jag vara öppen här: Jag kände mig väldigt inbjuden med armbågen. Vi fick mycket kritik på nämnden för saker som jag inte tyckte stämde. Ni säger att vi inte nämner till exempel könsidentitet. Jo, vi gör det. Ni lyfter inte pojkar, säger ni. Jo, vi gör det på s. 3. Det var flera saker som fanns i programmet. Jag är otroligt öppen för dialog, och jag tror att det är bra att prata över blockgränserna. Men då måste vi också ha ett samtal som berikar och känna att vi tar programmet ytterligare ett steg. Nu är jag kanske lite väl öppen, men så kände jag faktiskt på det nämndmötet.

Generellt sett tror jag jättemycket på samtal. Jag tycker att det är viktigt att tala om de här frågorna, för de är otroligt viktiga. Jag är absolut öppen för det framöver, men då får vi prata på samma villkor.

Anförande nr 511
E v a S o l b e r g (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! De senaste åren har jag träffat en hel del män som har berättat om sin syn på socialtjänsten för mig. Det blir lätt så när vi står här och talar att det oftast handlar om kvinnor som är utsatta. Men det finns också en hel del män som utsätts för våld, hot, trakasserier och mycket annat, och de behöver också hjälp av socialtjänsten. Det är inte den första tanke de har att kontakta socialtjänsten. Oftast vänder man sig till mansmottagningar och mansjourer. Många gånger kanske det till och med är fel namn när de själva är utsatta. Det kanske är dags att vi börjar diskutera familjen i de nya begreppen när det gäller hur familjer lever.

För mig har det varit en fantastisk ära att få sitta i socialnämnden. Jag tycker att det är ett mycket bra samarbete med Jackie, Åsa och många fler. Det är alltid en god och trevlig ton. Det finns någonstans ett sikte på att vi alla vill göra mer och bättre för de mest utsatta, och det tror jag att vi måste fortsätta att göra. Däremot har vi ibland olika vägar att nå fram till våra mål. Därför tror jag att när det gäller just socialtjänstens arbete och de mest utsatta måste vi hitta mycket mer gemensamma överskridande samarbetsplaner och agerande.

Jag tror att såväl socialtjänsten, medarbetare i socialtjänsten och människor som berörs av socialtjänstens beslut, myndighetsutövning, också mår bra av långsiktiga beslut. Det ska vara likvärdighet och en myndighetsutövning som går att lita på. I dag ser det tyvärr inte ut så. Det finns en hel del människor som av olika anledningar inte gärna kontaktar socialtjänsten. Därför har vi, om vi ser tillbaka på de nästan två år som har gått, nästan alltid ställt oss bakom de beslut som socialnämndens majoritet lägger fram. Vi ser inte alltid nackdelar i dessa beslut, utan tvärtom. Däremot lägger vi fram våra förslag när vi finner att det saknas något, att det behövs mer eller att vi behöver lyfta fram andra aspekter.

Därför ser vi att det finns en hel del kvar att göra. Den delen har vi kvar att samarbeta om. Framför allt handlar det just om våldet i nära relationer. Man ska inte utgå ifrån

att en vit man i 50-årsåldern är ett hot mot samhället. Det finns även unga flickor och unga pojkar som behöver stöd.

Därför yrkar jag bifall till Moderaternas reservation till budget.

Anförande nr 512
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Eva! Jag tycker att det är roligt att höra dig tala om socialnämnden. Jag upplever också att det finns ett bra samtal och en gemensam vilja att göra bra saker. Det är jag glad för.

Jag tycker att du lyfter ett viktigt problem, nämligen detta med att män ofta drar sig för att söka hjälp och för att prata om problem som rör relationer, våld och så vidare. Det här har vi tagit fasta på. Vi jobbar mycket kring machoideal, maskulinitetsnormer och normkritik för att just bredda bilden av hur män och pojkar respektive kvinnor och tjejer får och ska vara just för att möta de här problemen.

Jag undrar lite hur du ser på detta. Moderaterna har ju inte den typ av förslag i er budget som breddar normerna och rollerna.

Anförande nr 513
E v a S o l b e r g (M): Jo, det har vi. När vi diskuterar relationsvåldscentret har vi en fråga även till er: Är tanken att det nya ska komplettera det som redan finns, eller ska man ta bort det ena eller det andra? Det är i och för sig en fråga tillbaka till er.

Vi har valt att lyfta in hur viktigt det är att vi inte diskuterar kön i sig. Ni väljer hela tiden att lyfta det feministiska perspektivet. Men i det feministiska perspektivet glömmer ni bort att hela samhället bygger på att både män och kvinnor får samma möjligheter och samma chanser. Här har ni uteslutit det.

Anförande nr 514
Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Hej Eva! Jag vill tacka för den konstruktiva tonen. Jag instämmer verkligen. Jag uppskattar mycket att jobba med alla er i socialnämnden. Även om vi har olika roller drivs vi alla av ett stort engagemang, upplever jag.

Jag tänker på det som du lyfter kring män. Det är otroligt viktigt. Vi har sedan tidigare ett kvinnofridsprogram i staden som precis som namnet antyder enbart handlar om kvinnor. Mäns våld mot kvinnor är ett oerhört stort samhällsproblem, men det finns också män som drabbas, precis som du lyfte fram. Det är vi noga med att trycka på i det förslag till program som är på remiss just nu: Män ska ha samma möjlighet till stöd. Det tycker jag är väldigt viktigt.

Jag har en annan fråga som rör barn, nämligen den barnfattigdom som finns i vår stad. Vi ser att det finns barn som lever i hushåll med ekonomiskt bistånd under den väldigt lång period och som kan fara illa av det. Vi inför därför en sommarlovspeng, som handlar om att stärka just barnfamiljer och att öka möjligheterna för barn att få ett bättre och mer givande sommarlov.

Varför vill ni moderater inte ha en sommarlovspeng?

Anförande nr 515
E v a S o l b e r g (M): Det är jättebra att Åsa tar upp barnperspektivet i den ekonomiska delen. Under Alliansens tid införde vi även på ett nationellt plan en nyhet för alla familjer som hade ekonomiskt bistånd. Om något av barnen började jobba påverkade det tidigare hela hushållets ekonomi. Vi införde att alla de som berördes av detta inte skulle påverkas. Vi gjorde också insatser inom kulturområdet och hade en peng för idrott. Det handlade mycket om att alla de familjer som började jobba mer inte skulle drabbas så hårt av den ekonomiska förändringen om man hade ekonomiskt bistånd.

Jag tror att det är dessa incitament vi måste fortsätta att jobba med. Vi ska inte göra folk beroende av bidrag – om man nu får använda detta hårda uttryck – utan vi ska göra folk säkra på sin egen inkomst. Det är dit vi måste gå. Det är det enda sättet att stärka barnens perspektiv i det långa loppet.

Anförande nr 516
A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande, ledamöter och åhörare! 24 juni 1999, 21 januari 2002, 15 november 2005 – det är datum som alltid kommer att förfölja oss. Det är de datum som Pela Atroshi, Fadime Sahindal och Abbas Rezai blev mördade. Det var mord i hederns namn. Deras tragiska öden kommer alltid att vara en del av vår historia.

Länge var kunskapen låg i Sverige och inom socialtjänsten om vad hedersvåld och förtryck innebär. Exempelvis tog det ganska lång tid innan man förstod att man var tvungen att arbeta med andra metoder vid hedersvåld än vid traditionellt relationsvåld. I dag är det betydligt bättre, men det finns fortfarande mycket att göra. Liberalerna skjuter därför till 20 miljoner i en kompetenspeng för socialtjänsten.

Det görs flera undersökningar på området om olika former av hedersvåld och förtryck. Vad man vet i dag är att många tusentals ungdomar lever i en hederskultur – i dag och här. De får inte träffa vem de vill och inte klä sig som de vill. De blir ständigt kontrollerade eller förväntas att vara den som kontrollerar. Allt detta sker i hederns namn.

Vi liberaler vill därför att man gör mer på området. Vi vill se en ny kartläggning av hedersförtryck, och då är det viktigt att man kan jämföra bakåt så att man använder samma parametrar. I en sådan kartläggning måste man särskilt uppmärksamma hbtq-personer och dem med olika funktionsnedsättningar, både fysiska och intellektuella, för detta är särskilt utsatta grupper. Samtidigt är det viktigt att man har ett tydligt barnrättsperspektiv. Vi vill också se ett ökat stöd till Origo, resurscentret, om 2 miljoner kronor.

Vi liberaler menar att det är oerhört viktigt att fortsätta att bekämpa hedersvåld och förtryck därför att det är en fråga om mänskliga rättigheter och frihet – frihet att få vara precis den du är. Det är vi skyldiga Pela, Fadime och Abbas. Det är vi också skyldiga alla dem som lever i en hederskultur i dag.

Bifall till Liberalernas budgetreservation!

Anförande nr 517
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Tack för ditt inlägg! Det är självklart att vi är överens i de här frågorna. Detta är jätteviktiga satsningar. Därför gör också vi, och har gjort, stora satsningar. Programmet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld som vi tar fram nu har hedersrelaterat våld som en särskild avdelning med särskilda insatser. Det program som ni tog fram hette Kvinnofrid och var nio sidor långt. Det är lite grann där min fråga ligger. Sedan vi kom till makten har vi tredubblat stödet till kvinnojourerna, som jobbar mycket med de familjer och unga kvinnor som söker för hedersrelaterat våld

Varför gjorde ni ingenting när ni satt vid makten? 8 miljoner hade kvinnojourerna i stöd när vi kom till makten. Inte ens det hade ni lyckats jobba upp under tiden. Varför?

Anförande nr 518
A n n e - L i e E l f v é n (L): Jag tycker som sagt att det är otroligt viktigt att man skiljer på traditionellt relationsvåld och det vi kallar för hedersrelaterat våld. Det handlar om vilka metoder man använder och jobbar med inom socialtjänsten.

Jag tycker att det är bra att man numera har lagt fram en handlingsplan, men vi ser också att det finns stora brister i den. Vi skulle från Liberalernas sida vilja att man lyfte fram exempelvis synen på barnäktenskap och tvångsäktenskap, inte bara för homosexuella. Samtidigt vill vi se att man belyser alla de syskon som tvingas att kontrollera sina syskon i hederns namn. Det är någonting som vi från Liberalerna skulle vilja se att man lyfter upp i handlingsplanen på ett helt annat sätt än man gör i dag.

Anförande nr 519
M a r t i n W e s t m o n t (SD): Du nämnde ett stort problem, Anne-Lie. Det är många flickor som har blivit mördade. Många blev också mördade under den tid som ni satt vid makten, i alla fall här i Stockholm. Man får ofta som sverigedemokrat beskyllningar som handlar om att det är rasism och så vidare när man lyfter vissa frågor. Nu i efterhand kan man se att också ni på sätt och vis har hamnat i den gruppen. Ni har valt att inte lyfta vissa frågor därför att det kanske gynnar vissa politiska partier i debatten.

Nu i efterhand: Tycker du att det finns rum för självkritik – för att ni inte gjorde tillräckligt och för att ni gjorde för lite för de här flickorna? Ni kunde ha gjort mycket mer, men ni valde att inte göra det på grund av att ni inte ville gynna till exempel Sverigedemokraterna. Var det så?

Anförande nr 520
A n n e - L i e E l f v é n (L): Mycket ska man få höra i den här salen. Nej, Martin Westmont, jag tycker absolut inte att man kan beskylla Liberalerna, mig eller någon annan i den här gruppen för dem som har fallit offer för hederskultur och hedersvåld. Dessutom handlar det om både flickor och pojkar.

Är det några som faktiskt har försökt att lyfta upp den här frågan och belysa den från första början, Martin Westmont, är det Liberalerna. Din argumentation faller otroligt platt. Jag tycker dessutom att det är ganska osmakligt.

Anförande nr 521
Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag tycker att det är jättebra att ni lyfter de här frågorna och verkligen driver dem. Det handlar om människors frihet, och det är skräp att vi har unga människor, inte minst tjejer, i vår stad som inte får styra över sina liv själva. Det är en stor skala från små beslut i vardagen till att man till och med riskerar sitt liv. Det är bra att ni lyfter frågorna.

I det program som nu är ute på remiss är könsstympning en viktig fråga. Barnäktenskap nämns. Vi behöver stora utbildningsinsatser för hur vi ska jobba mer med dessa frågor. Vi behöver en kartläggning för att kunna jämföra bakåt och se hur situationen har utvecklats. Vi behöver samarbeta med civilsamhället för att nå ut till grupper och förändra de destruktiva normer som finns. Jag tror att vi har en stor samsyn på frågans vikt.

Är det någonting du skulle vilja föra fram kring programmet som du tycker att vi bör tänka extra på i arbetet?

Anförande nr 522
A n n e - L i e E l f v é n (L): Först och främst, Åsa, tror också jag att det råder en ganska stor samsyn i frågorna, framför allt mellan Liberalerna och Miljöpartiet. Det är som sagt viktigt att man gör en ny kartläggning, och det är viktigt att man gör den på samma sätt som man har gjort tidigare just för att man ska kunna jämföra över tid.

Som jag sade i min tidigare replik vill vi också se att man tar upp fler områden. Dels är det viktigt att belysa utsattheten för de syskon som tvingas att kontrollera sina andra syskon. De är också offer i hederns namn, och det är ingenting som vi kan blunda för. Jag och Liberalerna skulle gärna vilja se att de fick ett särskilt avsnitt. Vi vill också se ett mer utförligt och fylligare avsnitt om just det som rör tvångsäktenskap, för det är någonting som vi vet existerar i ganska stor utsträckning i dag.

Tack för din ödmjuka inställning!

Anförande nr 523
M i a P ä ä r n i (S): Fru ordförande, kommunfullmäktigeledamöter och åhörare! Jag kommer från en stadsdel som heter Rinkeby-Kista, som de flesta av er säkert är bekanta med på olika sätt. Det är en fantastisk stadsdel, men den har också stora utmaningar. Jag har lyssnat på några av de saker som har sagts här i dag. Jag hör att socialtjänsten har fått det tuffare de senaste åren. Jag hör att det är vår förbannade skyldighet att vända trenden, och jag hör att vi har en kris.

Jag tänker på er som kanske inte var med för några år sedan, som inte satt i kommunfullmäktige, i socialnämnden eller i vår stadsdel: Det här är inte en ny kris. Det här är någonting som har pågått under åratal. Jag vill passa på att säga det, för jag ser att vår före detta ordförande snart kommer att komma upp och få säga några ord. Vi hade en mycket seriös och engagerad ordförande i vår stadsdelsnämnd även under förra

mandatperioden, som nog fick ganska lite gehör i Stadshuset. 2012 fick en av våra verksamhetschefer gå från sitt jobb för att han flaggade för Stadshuset att vi inte kan hålla handläggningstider, att förhandsbedömning inte görs i tid och att vi inte kan göra utredningar inom den lagstadgade tiden.

Under alla dessa år minskade budgeten för barn- och ungdomsenheten med 16 procent. Så var det under sex års tid. De två sista åren med er i majoritet fick socialtjänsten mer pengar, men det tar som sagt tid att vända en sådan här situation. När vi tog över hade vi många inhyrda konsulter och tjänster som inte var tillsatta. Det är ett jobb som vi fortfarande får arbeta med för att vi ska kunna bli fulltaliga. Jag vet att vi för första gången på vår barnenhet vid årsskiftet var fulltaliga. Sedan flyttar folk, blir föräldralediga och så vidare – tyvärr, kan man säga. Men det är en kamp som ständigt pågår.

De senaste åren, och framför allt förra året, har varit en utmaning som är exceptionell. Vi fick i vår stadsdel 250 ensamkommande flyktingbarn. I dag har vi en någorlunda väl fungerande enhet som jobbar med dessa barn och deras behov. Men jag tänker också: Frågan är vad som hade hänt om vi inte hade suttit i majoritet, gjort det arbete som vi har fått göra under dessa två år och haft en relativt stabil situation inom vår socialtjänst.

Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 524
B o S u n d i n (M): Ordförande, fullmäktige! Hej Mia! När det gäller socialtjänsten vet vi att det under lång tid har varit stora utmaningar. Som du känner till är det också så att vi under de sista åren tillsatte 13 nya socialsekreterare för att vända trenden. Av dem var ett antal konsulter, och anledningen var att man snabbt skulle kunna åtgärda de problem som fanns och de utmaningar vi har i vår stadsdel.

Jag skulle vilja fråga dig, som har tagit över stadsdelen: Tycker du att de sociala utmaningar vi har i vår stadsdel har blivit väsentligt bättre sedan du tog över? Tycker du att kriminalitet, knarkhandel och så vidare har blivit bättre sedan du tog över?

Anförande nr 525
M i a P ä ä r n i (S): Jag tycker inte att de sociala utmaningarna är mindre i dag än för två år sedan. Jag tror inte heller att kriminaliteten är speciellt mycket mindre. Det jag vet är att närpolisen har mer resurser än de någonsin har haft och att de har mer folk ute i vår stadsdel än de har haft på många år. Jag vet också att vi har tagit vid ett arbete med att stabilisera situationen inom socialtjänsten. Vi jobbar med sociala insatsgrupper – ett mycket bra projekt, som också ni vet. Vi har samverkan med skola och socialtjänst. Också detta är mycket utmanande, men det fungerar bra.

Vi har satt igång två familjehus efter det att ni stängde familjecentralen som det första ni gjorde när ni vann valet 2006. Även om det var ett arbete som ni påbörjade återigen de sista åren skulle jag vilja säga att vi har jobbat väldigt hårt för att ens komma i kapp till hälften av det som fanns innan ni tog över förra gången.

Anförande nr 526
I s a b e l S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Ordförande, fullmäktige! Jag blir oerhört förvånad när Mia Päärni påstår att det inte är ett ansträngt läge, att man kan jämföra situationen som var tidigare med den situation som är nu. Då har hon inte varit ute i vår socialtjänst i Stockholm i dag. Det är ett mycket, mycket allvarligt läge som vi måste ta på mycket större allvar än vad Mia Päärni nu hävdar i talarstolen.

Jag var med och tog fram den här handlingsplanen. Vi jobbade med den när vi tyckte att läget var allvarligt. Nu måste den bli ännu mer konkret. Vi måste satsa ännu mer på socialsekreterarna och ta den här frågan på ännu större allvar. Tycker inte Mia Päärni det?

Anförande nr 527
M i a P ä ä r n i (S): Jag kanske ska upprepa det jag svarade på frågan om de sociala utmaningarna har blivit mindre: Jag sade inte att det är bra som det är nu. Det jag försökte beskriva var situationen som den såg ut bara för fyra år sedan när vi inte hade en exceptionell situation, som vi har haft de senaste åren. Det jag menar är att den här situationen hade sett helt annorlunda ut om vi inte hade lyckats stabilisera den socialtjänst som vi har någorlunda innan det här ens satte igång.

Det har varit ett extremt utmanande arbete inom de flesta enheter på socialtjänsten, och det är fortsatt så. Naturligtvis ska vi ta vårt ansvar.

Anförande nr 528
L i s a P a l m (FI): Det är kul att vara här – första gången i talarstolen under denna budgetdebatt!

Jag tänkte prata lite om ungas psykiska ohälsa som är alarmerande. I rapporten *När livet känns fel* från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor kan vi läsa om ungas psykiska hälsa. Unga mår allt sämre i dag, och det är ingen nyhet i sig. Detta framgår även i Stockholmsenkäten som görs bland eleverna här i staden. Resultatet visar att unga mår allt sämre.

I rapporten från MUCF kan vi läsa att det finns tydliga könsskillnader när det gäller hur man hanterar sitt dåliga mående. Apropå män och pojkar och att ta dem på allvar är det så att killar inte pratar om sina problem, och de söker inte hjälp i samma utsträckning som tjejer – det är ett faktum. Det gör också att det finns större mörkertal kring killars psykiska ohälsa.

Unga transpersoner mår sämst, och varannan transperson har någon gång försökt begå självmord. Det är naturligtvis väldigt allvarligt. Det skulle vara intressant att höra vad oppositionen vill göra åt just denna målgrupp, alltså unga transpersoner.

Ibland kan kommunens uppdrag för ungdomsmottagningarna komma lite i skymundan. Det är ju ett samarbete mellan landsting och kommun där stadsdelarna ska tillhandahålla rådgivning vid ungdomsmottagningar och arbeta med socialt förebyggande insatser bland ungdomar på tider som är anpassade för just ungdomar.

Detta är kanske den viktigaste insatsen för att unga ska kunna få hjälp med sitt välmående, eftersom det är en plats som man söker sig till själv och den också är subventionerad.

Jag är glad att vi i den rödgrönrosa majoriteten arbetar så systematiskt med ungas psykiska hälsa på flera fronter, dels genom elevhälsoteamen, dels genom att satsa på bemötandefrågor i stadens verksamheter, för om det är något som sticker ut bland unga hbtq- och transpersoner i synnerhet är det just att bemötandet är så viktigt. Därför fortsätter vi att satsa för att alla ungdomsmottagningarna som drivs i stadens regi ska ha kompetens om frågor som rör hbtq-personer och deras hälsa. Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 529
A n d r e a S t r ö m (M): Tack till Lisa Palm för att hon lyfter upp väldigt viktiga frågor! Psykisk ohälsa bland ungdomar, inte minst hbtq- och transpersoner, är ett växande problem som vi också ser och tar oss an, precis som jag lyfte i mitt inledningsanförande när det gäller hedersrelaterat våld.

Vi föreslår fler socialsekreterare på nätet. Vi vet nämligen att många unga har lättare att söka hjälp där i dag. Vi föreslår en elevhälsogaranti som innebär att man inom 24 timmar ska kunna komma i kontakt med en vuxen, en kurator eller liknande.

Jag skulle också vilja fråga var FI står i trygghetsfrågorna. Enligt Brås senaste rapport som kom i förra veckan ser vi att antalet kvinnor mellan 16 och 24 år som utsätts för sexualbrott har fördubblats, och det på bara tre år. Nästan var tionde kvinna utsätts i dag. Hur ser ni på det?

Anförande nr 530
L i s a P a l m (FI): Tack för en väldigt viktig fråga! Att unga kvinnor utsätts för sexualbrott är ett samhällsproblem. Det är ett strukturellt problem som drabbar alla kvinnor. Det är ett vardagsproblem. Sexuella trakasserier är liksom som att borsta tänderna: Vi vet att det alltid händer. Oavsett om man befinner sig i skolan, fritidsgården, gator och torg så finns det där.

Därför satsar vi särskilt just mot sexuella trakasserier i skolan. Vi satsar på fritidsgårdar och på förebyggande insatser. Det är ju också en del av programmet mot våld i nära relationer och hedersförtryck.

Anförande nr 531
A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande! Ungas psykiska ohälsa är en av vårt samhälles viktigaste utmaningar. Det är en otroligt viktig fråga, och vi ser hur många som faktiskt mår dåligt i dag.

Jag skulle dock vilja gå tillbaka till det som jag tog upp tidigare, och det gäller just kartläggningen av de barn och ungdomar som lever i hederskulturer och blir utsatta för hedersvåld.

Liberalerna tog initiativ till den kartläggning som gjordes 2011. Anser inte Lisa Palm att det är viktigt att man tar den som utgångspunkt? När det gäller undersökningar

vet vi att det är viktigt att man kan jämföra över tid och se hur utvecklingen har varit. Hur ställer sig Lisa Palm till det?

Anförande nr 532
L i s a P a l m (FI): Tack för frågan! Jag håller med om att det är viktigt att utvärdera och se vart samhället är på väg genom en kartläggning. Men saken är den att vi vet från olika rapporter att samhället ser ut som det gör: att det hedersrelaterade våldet och förtrycket är utbrett. Det är utifrån det som vi kan arbeta, och vi måste agera nu!

Anförande nr 533
A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Stockholm är nu kallt. Den första snön har fallit, och stockholmarna blev strandsatta i timtal i förra veckan när det yrde som värst.

Den första snön har fallit, och för vissa blev det extra påtagligt. Alla har nämligen inte ett hem att komma till, ett täcke att krypa ned under eller en spis att laga mat på. För dem som sover ute är det extra påtagligt att det nu har blivit vinter. Därför är jag glad att det tack vare Vänsterpartiet kommer en hemlöshetssatsning på totalt 30 miljoner kommande år. Där ryms bland annat ett stärkt uppsökande arbete riktat mot personer med samsjuklighet, våldsutsatta och barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden. Ett utredningsboende för äldre hemlösa ska utredas, och Bostad först kommer att stärkas. Samarbetet med frivilligsektorn kring att ge fattiga EU-migranter tak över huvudet fortsätter.

Men vid sidan av handlingsplanen mot vräkningsförebyggande arbete, satsning på fler genomgångsbostäder för barnfamiljer och budget- och skuldrådgivning inom en vecka krävs ju en generell politik som gör att alla kan ha en fast bostad. Det krävs en bostadspolitik som bygger bostäder som folk har råd med, att vi behåller hyresrätterna i staden och sänkta inkomstkrav. Hemlöshet är nämligen ett symtom på ett samhälle som inte fungerar. En gång var hemlösheten utraderad. Den var bortbyggd med sociala reformer. Men nu är den en del av vår vardag, och så ska det självklart inte vara.

Med er politik skulle hemlösheten snarare riskera att öka. Det handlar om bostadspolitiken, minskade resurser till stadsdelarna, ingen social hållbarhetskommission, ingen hemlöshetssatsning, inga härbärgen för fattiga EU-migranter. Vi satsar på att minska utsattheten, och ni skapar ett samhälle som drar isär. Vår politik med målet att inkludera i stället för att exkludera är vad Stockholm behöver.

Vad Stockholm också behöver är att anställda vill vara kvar och bidra till en välfärd av hög kvalitet och att de känner sig sedda för det arbete de gör.

Därför är det bra att arbetet med att förbättra arbetsvillkoren inom socialtjänsten fortsätter. Det administrativa stödet stärks, stadsdelarna och IFO stärks och handlingsplanen fortsätter att implementeras. Vi vill nämligen ha anställda som trivs på sitt jobb, som känner sig hörda och som vill vara kvar i staden.

Anförande nr 534
F r i d a J o h a n s s o n M e t s o (L): Egentligen tänkte jag göra en fuling, men bara kort när det gäller EU-migranter: Våra pengar hittar du i centrala medelsreserven. Vi har alltså inte tagit bort dem, utan vi har sett att det är en utgift som förändras och som behöver vara lite mer flexibel.

Min fuling handlar om att du är vänsterpartist och kanske lite göteborgsk humor om snö, det vill säga narkotikapolitiken. Egentligen vill jag prata med Jackie Nylander om det, men jag tror inte att han hinner upp. Jag kände att Vänsterpartiet i socialnämnden var det parti som reagerade mest på den här frågan som inte bara är en smygfråga utan också en smygpost i budgeten från er sida, nämligen att man väljer att gå ur Ecad och det narkotikasamarbete vi har haft internationellt där.

Vi har ju kritiserat er för det, och vi har även kritiserat er för signalpolitiken i att det sker just nu när vi ser en legaliseringsvåg i världen. Men jag skulle också vilja lyfta upp problemet med att gå ur en sådan organisation när det också praktiskt drabbar det förberedelsearbete som sker inför det stora FN-mötet 2019. Ecad är en väldigt viktig del av det och har gjort en väldigt stor insats tidigare.

Vi förstår inte hur ni kan välja att lämna Ecad vid det här tillfället när vi behöver agera snabbt och använda den kunskap och det samarbete vi har för att förbereda det oerhört viktiga FN-mötet.

Anförande nr 535
A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Jag kan hålla med om att beslutet att vi skulle gå ur den här organisationen kom väldigt abrupt. Jag har också fått jättemånga mejl kring det, och det är absolut inte en del av något slags legaliseringsvåg som drar in som vi står bakom – absolut inte.

Däremot är det så att Stockholms stad har sett över alla, tror jag, internationella samarbeten som finns och vilka man ska prioritera. Stockholm har betalt ganska mycket till den här organisationen i jämförelse med andra länder, och tyvärr blev det så att vi har valt att lämna. Men det är absolut ingen del i något slags legaliseringsvåg.

Anförande nr 536
B ö r j e H ä g g m a n (M): Ordförande, fullmäktige! Jag är glad och tacksam över att vi ser en satsning mot hemlöshet. Men jag vill ändå lyfta fram frågan om hemlöshet. Det är det flera som gör, vilket är bra.

Arbetet mot hemlöshet ska vara långsiktigt, och vikten av ett förebyggande arbete för att undvika att personer hamnar i hemlöshet kan inte nog betonas. Att arbeta vräkningsförebyggande är otroligt viktigt, inte minst när barn berörs. I april 2015 fanns 301 barnfamiljer med sammanlagt 635 barn som inte hade ett fast boende. Av dessa familjer bodde 82 på hotell och vandrarhem. Att bo på vandrarhem eller hotell som många av dessa barnfamiljer tvingas göra är ingen hållbar lösning och oförenligt med barnperspektivet. Dåvarande socialborgarrådet Ewa Larsson har tidigare uttalat: Nu höjer vi ribban och säger att noll barn ska vräkas.

Hur jobbar ni för att uppnå denna nollvision? Gäller detta mål fortfarande?

Retoriken innan valet var som sagt var en nollvision, men praktiken visar något annat. Att så många barnfamiljer vräks är en allvarlig varningssignal för den styrande majoriteten. För att förebygga och minska antalet hemlösa behövs ett skyddsnät som ger trygghet och stöd till människor som av olika anledningar hamnat i en situation som de inte klarar av utan hjälp.

Vi ska hjälpa de människor som behöver det samtidigt som de sociala trygghetssystemen ska uppmuntra människor att utifrån sina egna förutsättningar bryta utanförskap och bidragsberoende. Alla barn ska få en trygg uppväxtmiljö. Den utveckling vi ser nu är mycket oroande.

Anförande nr 537
Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Det är jätteviktiga frågor som du lyfter, Börje, inte minst de här barnen på hotell och vandrarhem, för det känns verkligen i hjärtat att vi har en del barn som bor på hotell eller vandrarhem långa perioder. Det är ett dåligt boende för barnen, och det är ett dyrt boende för staden, så det är bara lose–lose. Där måste vi ta steg framåt.

När det gäller hemlöshetsarbetet generellt är det först och främst en bostadspolitisk fråga. Vi måste bygga, bygga, bygga, vilket vi verkar vara rätt överens om också i det här rummet. Allmännyttan är otroligt central för att kunna minska hemlösheten. Det är liksom det verktyg vi har. Där ökar vi antalet försöks- och träningslägenheter, och vi ökar Bostad först-lägenheterna. När det gäller nollvisionen för noll vräkta barnfamiljer: Hur kan vi *inte* ha en sådan vision? Självklart ska vi ha en vision som går ut på att vi inte ska vräka barnfamiljer, och det är det som hela vårt hemlöshetsarbete måste fokusera mer på.

Min fråga till Börje Häggman är därför vad han ser som det viktigaste. Hur ska vi göra för att se till att vi inte har barnfamiljer på hotell och vandrarhem framöver?

Anförande nr 538
B ö r j e H ä g g m a n (M): Som borgarrådet säger ska vi naturligtvis försöka bygga så mycket som möjligt, men det handlar också om att hantera bidragssystemen så att vi hjälper folk att komma ut i arbete så fort som möjligt så att man slipper se vräkningar av barn. En stabilare situation för familjerna, helt enkelt – det är väl det vi måste försöka uppnå så fort det går.

Anförande nr 539
A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Tack, Börje, för att du tar upp det här! Vi gör också mycket på det här området, vilket jag nämnde tidigare, till exempel att alla stadsdelar ska ha handlingsplaner med vräkningsförebyggande arbete. Fler genomgångsbostäder för just barnfamiljer ska tas fram. Jag tycker inte heller att barn ska behöva bo på vandrarhem. Budget- och skuldrådgivning ska man få inom en vecka.

Det krävs också att man bygger, att vi har en bostadspolitik så att folk har råd med vanliga bostäder och att vi behåller hyresrätterna i staden. Hur tänker Börje Häggman kring det och den generella bostadspolitiken?

En annan sak är att ni skär ned väldigt mycket på anslagen just till ekonomiskt bistånd. Hur rimmar det med din oro för de här barnfamiljerna?

Anförande nr 540
B ö r j e H ä g g m a n (M): Alliansen i Stockholm drev en aktiv bostadspolitik och såg till att vi nådde den högsta byggtakten i staden sedan 70-talet. Nära hälften av alla nya bostäder som byggdes var hyresrätter. Visserligen har majoriteten nu ett högt mål på 40 000 bostäder till 2020, men redan innan valet hade vi satt upp målet 40 000 bostäder till 2018. Vi har alltså samma antal som mål. Skillnaden är att vi vill bygga snabbare.

Det är ett jätteproblem hur vi ska få lämpliga boendeplatser för de här människorna. Jag håller med dig om att det är ett jätteproblem, och vi får väl jobba så gott vi kan. Varken Alexandra eller jag, trots att vi har samma målsättning, kan stå här och säga exakt hur det ska gå till. Det är ett bekymmer.

Anförande nr 541
R a n a C a r l s t e d t (S): Tack, Börje, för att du tar upp de här viktiga frågorna! Tyvärr är det så att hemlöshet väldigt ofta blir en bostadspolitisk fråga, och vi måste hjälpas åt för att undanröja hinder för att få en bostad och även hjälpas åt för att bygga fler hyresrätter. Budget- och skuldrådgivningen och de förebyggande insatserna är också centrala.

Vi måste också kunna ställa samma krav på privata hyresvärdar som vi ställer på våra allmännyttiga bolag att man hjälper till och får fram bostäder till SHIS och våra insatser mot hemlöshet.

Sist men inte minst handlar det om arbetsmarknadssatsningar så att folk kommer ut i arbete, och det tycker jag att vi gör på ett väldigt bra sätt och förstärker i vår budget i år.

Anförande nr 542
B ö r j e H ä g g m a n (M): Jag har inte så mycket att kontra med här, eftersom jag delar Rana Carlstedts uppfattning: De punkter hon pekar på är de viktiga punkterna. Det handlar om bostadsbyggande och om att hjälpa familjerna ur deras bidragsberoende. Det handlar om att komma i arbete så fort som möjligt så att man kan integreras i samhället så snabbt som det går. Det finns inga motsättningar där.

Anförande nr 543
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag tycker självklart att hemlösheten är en enormt viktig fråga, och det är jättebra att Börje lyfter fram den.

Just utifrån den här viktiga aspekten av hemlöshet tänkte jag höra med dig varför Moderaterna har svängt i frågan om fattiga EU-medborgare. Det är ju också en grupp som är hemlös och lever i enorm utsatthet. Jag har tyckt att det var bra att vi tidigare

var överens i den här salen om att vi var emot ett förbud mot personer som tigger, men där har Moderaterna svängt. Om ni värnar hemlösa, hur tror ni att ett förbud mot tiggeri skulle hjälpa den här utsatta gruppen?

Anförande nr 544
B ö r j e H ä g g m a n (M): Ett förbud mot tiggeri hjälper egentligen inte dem som tigger. Vi måste naturligtvis ta hand om dem så gott det går, men själva tiggeriet sker ofta i en organiserad form som ofta inte hjälper dem som tigger, helt enkelt. Det är ett stort problem. När vi ser att det inte hjälper dem som tigger men att det lockar hit folk från andra länder som tror att vi tar hand om dem på det sättet, då är det bättre att de tas om hand så gott det går, men inte via tiggeriet, så att säga.

Anförande nr 545
B o S u n d i n (M): Ordförande, fullmäktige! Moderaternas budget innehåller stora satsningar på den sociala verksamheten. Vi tycker att social hållbarhet ska intensifieras i de stadsdelar där det bäst behövs. Det är nämligen väldigt olika runt om i staden.

Majoriteten gör en del satsningar inom dessa områden, men vi moderater satsar 47,5 miljoner kronor utöver det som majoriteten satsar. Det handlar bland annat om särskilt fokus på förebyggande långsiktigt arbete för barn och unga och en stärkt samverkan mellan skola och socialtjänst. Vi jobbar också vidare med det som vi startade upp under Alliansens tid, nämligen sociala insatsgrupper som ska finnas i alla stadsdelar. Vi har framgångsrikt jobbat med speciella sociala insatsgrupper riktade mot unga vuxna – 20-29 år – som startade 2012 i Tensta och sedan utökades till Rinkeby och andra ställen. Vi tycker att detta skulle kunna utvecklas även på andra ställen där det behövs. Jag får också lite olika signaler från stadsdelarna och de som arbetar med det. Hur är det med resurserna till de här grupperna i dag? Kan man rekrytera duktiga ledare? Det är inte lätt, men det gäller också att man intensifierar detta.

Vi har även stora utmaningar när det gäller droghantering och droghandel. Det har skett en drastisk ökning de senaste åren, framför allt i de närcentra som finns i ytterstaden. Det gäller inte minst Järvaområdet och liknande områden. Där tror jag att det måste till krafttag. Det ger nämligen även andra problem i form av våld, kriminalitet och till och med mord. Det är mycket oroväckande att Järvaområdet nu står för 10 procent av alla mord i hela Sverige de två senaste åren. Vad finns det för insatser från kommunens sida när det gäller detta? Naturligtvis ska polisen jobba med det, men vilka förebyggande insatser finns?

I måndags kom en rapport om utanförskap från min kollega Benjamin Dousa. Alla har kanske inte läst den ännu, men läs gärna den och begrunda, för det handlar inte bara om arbetsmarknad utan även om utsatthet och utanförskap. Man har riktat in sig på och kartlagt två områden: Järvaområdet i Stockholm och hela Malmö.

Bifall till Moderaternas budget!

Anförande nr 546
J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, fullmäktige! Man blir lite fundersam ibland. När ni tog över makten och styrde i åtta år var det första ni gjorde att lägga ut Gammelbo till ett vinstdrivande företag. Det första detta företag gjorde var att säga upp en och en halv tjänst på de 17 individer som var där. Resten av personalen gick på knäna med sjukskrivningar och så vidare.

När ni sedan förlorade makten och vi inte förnyade avtalet med bolaget som drev Gammelbo utan återtog det satte vi tillbaka de tjänster som saknades igen. Helt plötsligt fick gamlingarna som bodde på det här stället lite fritid också och kom ut. Så hade det inte varit på dessa åtta år.

Hur ser det ansvaret ut?

Anförande nr 547
B o S u n d i n (M): Jag måste erkänna att jag inte vet något om just det boende som Jackie hänvisar till, så det är dumt att spekulera.

(J a c k i e N y l a n d e r : Jag spekulerar inte.)

Nej, men jag vill inte spekulera, och därför svarar jag inte.

Anförande nr 548
Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ni nedrustade socialtjänsten under era åtta år. Antalet utredningar mer än fördubblades på bara fyra år, men på era åtta år täckte ni inte ens pris- och löneökningar.

Detta kan vi stå och prata om här, men vi kan också lika gärna strunta i det, för det som jag bryr mig om är de här barnen som finns i vår stad och även vuxna som behöver stöd och hjälp av socialtjänsten. Och socialtjänsten gör skillnad varje dag i människors liv. Vi måste ge dem förutsättningarna.

Låt säga att ni kommer att styra Stockholm någon gång framöver igen. Det som jag bryr mig om är frågan om ni då kommer att ta ansvar för socialtjänsten. Kommer ni att se till att socialsekreterarna får bättre förutsättningar att göra sitt jobb nästa gång? Kommer ni att satsa på de människor som allra mest behöver stöd och hjälp i den här staden?

Anförande nr 549
B o S u n d i n (M): Vi kommer att fortsätta satsa på de socialt mest utsatta – ja. Jag håller inte med om beskrivningen att vi skar ned väldigt mycket. Vårt tidigare borgarråd är inte här nu, men det har satsats oerhört mycket under våra två allianspe-rioder om man ser på totalen vad vi gjorde inom socialtjänsten. Men man kan alltid göra mer, och sedan är det frågan om på vilka områden

När det gäller utsatta barn har jag en fråga som jag inte hann ta upp, och det gäller tiggeriet och de illegala bosättningarna som är ett jättestort problem. Jag tycker att man måste lyfta fram barnfokus där, för det är barn som drabbas. Det handlar om de personer som vistas i Sverige, oftast alldeles för lång tid. De får vara här i tre månader, men ingen ser till att de åker hem efter den tiden. Bosättningarna är en

sanitär olägenhet för dem som bor där. Barnen drabbas, och våra barn drabbas av bosättningar på skolgårdar och förskolor, och det tycker jag är oacceptabelt.

Anförande nr 550
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Bo Sundin lyfte frågan om våld, vilket jag tycker är jätteviktigt och verkligen ett område som ska prioriteras. Just därför har vi i år satsat på antivåldsprogram i skolan, förslagsvis MVP som är ett beprövat program som redan finns i andra kommuner och, tror jag faktiskt, i någon stadsdel redan.

Jag hittar inte den typen av förebyggande våldssatsningar just kring unga i er budget. Varför har ni inte satsat på det?

Anförande nr 551
B o S u n d i n (M): Ni kanske har missat att läsa allt om detta, för det här är något som vi jobbar med hela tiden, både när det gäller killar och tjejer.

Jag vill också ställa en motfråga. I Rinkeby byggde vi till exempel upp Ungdomens hus med en omfattande och väldigt bra verksamhet. Där händer det saker nu som är oroande, och vad tänker man göra åt det? De här sociala insatsgrupperna arbetar väldigt mycket just för att motverka våld.

Anförande nr 552
M i a P ä ä r n i (S): Vilken tur att just jag kom upp nu när Bo Sundin ställde frågan om Ungdomens hus i Rinkeby! Det stämmer som han säger: Man ska inte dra förhastade slutsatser om någonting som man ser, även om det är filmklipp. Ungdomens hus stängdes till exempel under er mandatperiod av säkerhetsskäl.

Vi har inte behövt göra det nu, men det finns definitivt saker som vi behöver utveckla med den verksamheten och egentligen hela den stadsdel som vi pratar om nu. Jag tänkte på det du nämnde om din kollega Benjamin Dousa. Han pratar väldigt mycket om poliser, men du frågade om de förebyggande insatserna. Jag tänkte nämna några av dem, förutom sociala insatsgrupper: Vi har fått igång nattvandringen. Mer än någonsin är det folk som nattvandrar i vår stadsdel. Vi erbjuder fler sommarjobb än vi någonsin har gjort. Vi kommer att öppna community centers. Vi öppnar upp skolor kvällstid. Vi satsar på uppsökande verksamhet för att få fler föräldrar att skriva in barn i förskolan och mycket mer.

Anförande nr 553
B o S u n d i n (M): Jag var lite orolig ett tag när vi lämnade över till Socialdemokraterna. Men att ni fullföljer sådant som nattvandring och sommarjobb som vi drog igång och satsade mycket på tycker vi är bra. När det gäller förebyggande arbete och polisinsatser var det faktiskt vi som startade upp Operation Fenix, som den kallades. Det är inte kommunens ansvar, men vi jobbar väldigt mycket med närpoliserna som jag vet är oerhört duktiga. Detta har varit framgångsrikt.

Det behövs förstås mycket mer, och nu väntar vi på att Mia Päärnis kollegor i regeringen ska göra någonting för att få en polisorganisation som fungerar och en rikspolischef som vet vad han håller på med. Det känns väldigt otryggt att det inte

händer något, för det är en väldigt stor utmaning framför allt i Järvaområdet. Vi är nog överens om att det behövs mycket mer.

Anförande nr 554
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande och ledamöter! Av olika skäl som jag inte behöver ta upp här tjänstgjorde jag inte under det här blocket vid det första tillfället, så jag måste gå upp och yrka på någonting nu. Som i det förra ärendet får jag välja vem jag ska rösta på. Även om jag inte tjänstgjorde under blocket lyssnade jag i varje fall på betydande delar. Den samlade bedömningen blir att Andrea Ström var den som uttryckte sig mest tilltalande i mina öron. Jag yrkar därför bifall till Moderaternas förslag till beslut i den här frågan.

Sedan vill jag blixtsnabbt göra en sammanfattning av den här debatten. Under blocket om socialtjänsten pratades det om alla möjliga saker. Det var hedersvåld, sammanhållen stad och så vidare. Men lustigt nog lyckades ni aldrig knyta ihop säcken. Gör ett tankeexperiment 30–40 år tillbaka och så 30–40 år framåt angående segregationen! Hederstänkande, hedersförtrycket och att ungdomar inte får gifta sig med vem de vill – hur mycket har det påverkat segregationen? Varför kommer till exempel unga kvinnor och unga flickor inte ut från sina utanförskapsområden? Jo, de får inte. Det beror inte på att det är ett elakt svenskt omvärldssamhälle som diskriminerar dem, utan de får inte. De får inte gifta sig och röra sig fritt. De får inte göra någon social resa. Detta är en väldigt viktig orsak till den segregation som vi ser. Och så länge ni inte erkänner det och vill göra någonting åt det kommer ni, mina damer och herrar, fullständigt att misslyckas med att stoppa segregationsutvecklingen i Stockholm.

§ 15 Rotel IV Skolroteln

Stadsdelsnämnderna: Förskola

Anförande nr 555
Borgarrådet B u r e l l (S): Ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Kära fullmäktige och stockholmare som lyssnar! Visst kan vi alla se framför oss ett älskat litet barn i vår närhet, hur hon eller han är det viktigaste som finns för oss, hur vägen från hemmet till förskolan måste vara trygg och inte lång eller besvärlig, hur vi förväntar oss att varje barn ska bli uppmärksammat och välkomnat av någon ur förskolans personal när vi tillsammans träder in genom grinden till gården eller dörren till förskolebyggnaden, hur trygghet och värme och kärlek är grunden för att våra barn ska vara lyckliga och få det individuella stöd och bemötande som behövs, hur pedagogisk verksamhet, lek, social träning och rekreation i en sinnrik kombination bidrar till en häpnadsväckande utveckling och barn som vågar tro på sin egen förmåga.

Förskolan lägger helt enkelt grunden för en lyckad skolstart och en rik fritid.

Den här majoritetens vision är att alla tar studenten innan de har fyllt 20 år. Det kräver att alla elever klarar grundskolan med godkända betyg, vilket i sin tur förutsätter att alla barn går i förskola och förskoleklass. Därför arbetar vi målinriktat för att alla barn i Stockholm, oavsett var de bor eller vilken bakgrund de har, ska ha rätt till en bra förskola nära hemmet.

De kraftiga förstärkningar av förskolans budget som vi gjorde 2015 och 2016 följer vi nu upp med ytterligare 238 miljoner utöver volymökningar. De rödgröna satsningarna i majoritet är nästan 70 miljoner kronor större per år i genomsnitt än vad det borgerliga blocket gjorde när det var upp till bevis för dem sist, alltså under deras första tre år av den förra mandatperioden.

Den nya och bättre baseline som vi utgår från i Stockholm är följande: 86 procent av föräldrarna är nöjda med förskolan, att jämföra med 84 procent 2014. Barngruppernas storlek är i genomsnitt 14,3 barn per avdelning, vilket innebär att bara 13 av landets 290 kommuner ligger före oss. I stadens kommunala förskolor är personaltätheten en årsarbetare per 4,8 barn, vilket innebär att Stockholm tillhör de 10 procent som är bäst i landet.

Ordförande! De två största utmaningarna, som det borgerliga styret i Stockholm under åtta år sannerligen inte gjorde mindre, är för det första att rekrytera tillräckligt många förskollärare och barnskötare och för det andra att bygga tillräckligt många förskolor i de stadsdelar som växer. Budgeten innehåller också kraftfulla förslag på detta område, och jag ber att få återkomma om detta. Då kommer jag också att beskriva de ambitionshöjningar som denna majoritet nu vidtar.

Anförande nr 556
J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Moderaterna vill att Stockholms förskolor ska erbjuda en verksamhet som är utvecklande, rolig, stimulerande, trygg, utmanande och full av möjligheter. Under de åtta år som Alliansen styrde i Stockholm påbörjade vi ett arbete med en ökad kvalitet i förskolan. Exempelvis ökade nöjdheten hos föräldrarna, och 850 medarbetare i förskolan utbildades i digitalt användande för pedagogisk verksamhet.

Stockholms stad har omkring 55 000 barn i sina förskolor – 55 000! Det är ett enormt stort ansvar vi har för små och unga liv som ska hjälpas och stödjas till en otroligt viktig start i livet, och vi ska lägga grunden för ett livslångt lärande.

För föräldrar med barn i förskolan är det självklart viktigt att kunna känna en trygghet i att deras barn har en lugn och trygg tillvaro på dagarna. Det är av största vikt att alla barn på förskolan mår bra och trivs och att medarbetarna som jobbar där är stolta, glada och engagerade i sitt arbete.

Ett led i nöjda medarbetare är vår satsning på förstelärare även inom förskolan. Det ger både en karriärmöjlighet för förskollärarna och höjer kvaliteten i verksamheten.

Tyvärr blir jag oroad när jag tar del av den socialdemokratiskt ledda majoritetens budget för förskolan. Moderaterna lägger förvisso en skuggbudget, men den rödgrönrosa budgeten är blott en skugga av de forna budgetar som Alliansen lagt. Era intäkter som ni lägger på skolan i schablonökningen täcker knappt inflationen, och inte heller ger det utrymme för löneökningar för de anställda i förskolan.

Stockholms förskolor har stora svårigheter att rekrytera personal. Både barngruppernas storlek och sjukskrivningarna ökar. Socialdemokraterna verkar sakna förståelse för detta och väljer i stället att ge förtur till kvantitet genom att driva igenom ett förslag om rätt till heltid för barn till föräldralediga, trots att det är hårt kritiserat av professionen.

För att säkra kvaliteten i förskolan avsätter Moderaterna i sitt budgetförslag 50 procent mer på förskoleschablonen, alltså den peng som förskolorna får, än vad Socialdemokraterna och de rödgröna förmår att göra. Därutöver avsätter vi 26 miljoner kronor extra för att kunna prioritera höjd pedagogisk kvalitet genom att införa karriärlärartjänster även inom förskolan.

Återigen: För att ge våra barn den bästa start de kan få i livet och en grund för ett livslångt lärande: Satsa på barnen, satsa på förskolan och på de duktiga medarbetarna genom att bifalla Moderaternas budgetförslag!

Anförande nr 557
M a r i a A n t o n s s o n (MP): Ordförande, stockholmare, ledamöter! I Stockholm har vi en fantastisk förskoleverksamhet som allt fler barn får förmånen av att vara en del av, och majoritetens ambition är att ännu fler ska få ta del av den. Vi investerar i förskolan för att den ska bli en plats där våra barn utvecklas till glada, trygga, friska och kloka barn. Det ska vara en plats där man med lätt hjärta kan lämna sitt barn.

Vi bygger nya kemikaliesmarta förskolor. Vi sätter fokus på att skolgårdarna ska inbjuda till lek, och vi rustar personalen med verktyg för att behandla alla barn lika. Någonting som jag är extra stolt över är majoritetens arbete med att få våra befintliga förskolor kemikaliesmarta, för den grupp som är allra känsligast för påverkan av skadliga kemikalier är våra barn. Under nästa år, 2017 års budget, ska 95 procent av alla förskolor ha genomfört åtgärderna på nivå 1 enligt Kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola.

Vad innebär då detta? Det innebär att allt sådant som är icke-leksaker, alltså gamla mobiltelefoner, tangentbord, nycklar med mera som tidigare har setts som någonting man kan leka ur miljösynpunkt, har visat sig innehålla hormonstörande ämnen, ftalater och bromerade flamskyddsmedel, och därför sorteras bort. Mjuka plastleksaker som luktar, klibbar, känns feta eller som saknar CE-märkning sorteras också ut.

Ett annat viktigt led i detta arbete är att öka andelen ekologisk mat. Minst 50 procent av barnens mat ska vara ekologisk.

På det här sättet skapar vi förutsättningar för friskare barn och barn som har mindre benägenhet att utveckla till exempel astma och allergier.

Ni hör – Stockholms förskolor är bra, och de blir ännu bättre! Men ännu fler behöver få möjlighet att gå i förskolan. Därför satsar vi på introduktionsförskolor i de stadsdelsområden som har den lägsta andelen barn i förskolan. Vi tar ansvar för ett Stockholm för alla, och därför yrkar Miljöpartiet bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 558
F r e d d y G r i p (V): Ordförande, ledamöter, stockholmare! I ett rödgrönrosa Stockholm är det en självklarhet att föräldrar tryggt kan lämna sina barn till kunnig personal som inte bara ger en god omsorg utan också lägger grunden för det livslånga lärandet. Det är en rättighet som alla barn och föräldrar har, och det är något som vi alltid ska stå upp för och kämpa för. Vår tredje budget syftar till att fortsätta ge förskolan det politiska stöd som verksamheten verkligen behöver.

Vår ambition är att fler barn ska få möjlighet att gå i förskolan. Därför fortsätter vi att satsa på uppsökande verksamhet för att nå familjer som i dag inte utnyttjar förskolan. Vi satsar även på introduktionsförskolor som kombinerar öppen förskola, förskola och vuxenutbildning. En utvidgad och utvecklad barnomsorg är en viktig frihetsreform och jämställdhetssatsning.

För den rödgrönrosa majoriteten räcker det dock inte bara med en förskola av god kvalitet. Den ska också ligga nära hemmet. Ingen ska behöva tvingas pendla långt för en bra förskola. Detta ställer stora krav på byggandet av nya stadsdelar. Våra förskolor och skolor ska prioriteras när staden växer.

Det finns andra aktörer som önskar vara med i det viktiga uppdrag som förskolan har med omsorg och pedagogisk utveckling av våra barn. Detta är välkommet så länge de är seriösa och drivs av den gemensamma strävan att tillgodose stadens

medborgares rätt till en nära förskola av god kvalitet. De alternativ som finns till det offentliga ska vara ideella och inte kommersiella.

Med dessa ord vill jag å Vänsterpartiets vägnar yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 559
J a n J ö n s s o n (L): Ordförande, fullmäktige! Låt mig börja med att yrka bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen!

De roligaste studiebesöken gör jag alltid i förskolan bland Stockholms glada barn. Jag kommer aldrig att glömma ett besök på förskolan Lilla världen i Vårberg för några år sedan. Där blev jag inbjuden av två fyraåringar att leka med Briotåg. Jag fick ett gult lok som jag tuffade iväg med – tuff, tuff, tuff, tut, tut. Fyraåringarna stannade förvånat upp men fortsatte sedan att leka med sina tåg under tystnad till dess att ett av barnen högt säger: Ding dong! Nästa Vårberg! Plötsligt kände jag mig väldigt gammal och mossig. Just det – tåg tuffar inte längre. De pratar.

Tågen har utvecklats, och det har även förskolan. Stockholm har en fantastisk förskola. Men föräldrarnas förväntningar är också höga, och stockholmarna förväntar sig att den styrande majoriteten levererar.

Men detta tycks de rödgrönrosa partierna ha glömt bort. Schablonpåslagen stannar vid 1,46 procent – 1,46 procent! Bara lönekonkurrensen med andra kommuner för att rekrytera fler engagerade förskollärare och få dem att stanna kvar kommer att kräva högre lönepåslag än 1,46 procent.

Vi liberaler har under årtionden arbetat för att ge förskolan ett pedagogiskt innehåll. Det förutsätter en planerad och strukturerad verksamhet. Nu ersätts deltidsförskolan för barn till föräldralediga med en kom-och-gå-lite-som-du-vill-mentalitet. Återigen blir föräldrarnas rätt till barnomsorg det viktigaste, inte barnets rätt att delta i en lärande verksamhet. Förskolans personal jublar knappast över det ofinansierade förslaget att ge rätt till heltid för barn till föräldralediga.

Vi liberaler prioriterar förskolan och vill se en fortsatt utveckling av den pedagogiska verksamheten i form av 100 nya karriärlärartjänster för förskollärare, riktad lönesatsning till alla förskollärare på 1 procent utöver ordinarie avtal och en fortsatt hög utbyggnadstakt av förskolor eftersom Stockholm växer. För oss liberaler är det också viktigt att stadsdelarna erbjuder meningsfull verksamhet för barn på flykt.

Förskolan ska vara starten på ett livslångt lärande för varje barn. Vi beklagar därför att den rödgrönrosa majoriteten valt att prioritera annat och bara höjer anslagen med 1,46 procent. Det är oroväckande att flera stadsdelar redan nu rapporterat om större barngrupper och sänkt personaltäthet.

Vi liberaler däremot prioriterar förskola och utbildning, för i förskolan läggs grunden för en framtid där människor kan göra fria livsval.

Anförande nr 560
M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Låt våra barn vara barn och utvecklas till de unika individer de är! Just därför ställer sig Sverigedemokraterna avvisande till det som kallas genuspedagogik, och vi vill helt enkelt avskaffa all sådan typ av verksamhet i Stockholms stad. Finns det intresse hos föräldrar att genuscertifiera barnen får man ombesörja det själv, helt enkelt. Det är inte något som Stockholms stad ska stå för med stockholmarnas skattepengar.

Om vi går vidare till den mat som serveras på våra förskolor har vi tyvärr sett att fler aktörer går över till att köpa billigare alternativ från utlandet, vilket är problematiskt med tanke på att man i vissa länder till exempel har en helt annan syn på djurhållning. Det finns också en problematik med att man proppar i djuren väldigt mycket antibiotika, och det är absolut inte nyttigt för våra barn.

Vi vill i stället att man i så stor utsträckning som möjligt köper in närproducerad mat till våra förskolor och helst svenskproducerad mat. Det finns även en annan fördel med detta, och det är att vi samtidigt stöder våra svenska bönder.

Jag tänkte gå vidare och tala lite om de växande barngrupperna inte minst i Stockholms stad, vilket är problematiskt. Därför är det viktigt att det finns alternativ som till exempel dagbarnvårdare. Jag växte själv upp hos en dagmamma, och jag vet hur bra den miljön är att vistas i för barn. Tyvärr har vi sett de senaste åren att den verksamheten har minskat. Det finns olika anledningar till det, men en anledning är att ett väldigt stort fokus har legat på förskolan och deras verksamhet. Det är ju faktiskt så att många barn inte mår bra av de stora barngrupperna. Det måste helt enkelt finnas alternativ, och därför måste man se över möjligheterna så att föräldrar har möjlighet att hitta den plats som är bäst för deras barn. Här vill vi först och främst ha en utredning så att man ser hur stor efterfrågan är på den här typen av verksamhet och hur man kan göra den mer tillgänglig för Stockholms barnfamiljer.

Jag sätter punkt där och yrkar bifall till Sverigedemokraternas förslag till budget för 2017.

Anförande nr 561
C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Först vill jag yrka bifall till Centerpartiets budgetreservation.

Det är två inslag från partierna till vänster som är oroande, och det gäller synen på valfrihet. Det är begränsningen av etableringsrätten och förbud mot vinster i välfärden som jag tänker på. Stockholmarna ska begränsas i sina val av offentlig service, inte minst inom förskolan. Människors egen makt över sina liv och sina val begränsas till förmån för politikers och byråkraters makt. Med stor frenesi argumenterar vänstern för förbud mot vinster i företag i välfärden. Företagande och företagandets villkor är inte viktiga. Förståelsen för och kunskapen om hur privata företag fungerar är uppenbarligen dålig. Småföretagare, för det är ju det som är majoriteten av dem som driver företag i offentlig sektor, är människor som drivs av en idé, av en vilja att utveckla en verksamhet, en verksamhet som de förmodligen har en yrkesbakgrund och ett kunnande i. De vill utveckla och förnya,

En stillsam fråga till vänstersidan är om vinstförbud även gäller för dem som levererar livsmedel och andra varor och tjänster till barnstugorna eller om det bara gäller dem som driver verksamheten. För oss som tror på att föräldrar ska ha möjlighet att välja förskola är det självklart att mångfald och valfrihet ska gälla och att det är kvalitet som står i centrum, både när det gäller verksamheten och när det gäller maten och miljön runt förskolan.

Stadsdelsnämnden har till uppgift att uppmuntra en mångfald av utövare, kommunala och fristående alternativ, flerfamiljssystem och olika former av pedagogik. Staden ska ge god information om utövare och olika former av barnomsorg så att föräldrarna kan göra ett aktivt och informerat val, och det är föräldrarnas val som är det viktiga när det gäller förskolebarnen.

Personalen går på knäna i våra förskolor, och jag ska återkomma till detta, men att som ni gör ge utrymme för ännu fler barn på något slags oberäkneligt sätt, det leder inte till en bättre och högre kvalitet i barnomsorgen. Ni säger er värna om personalen men samtidigt säger ni att barnens rätt till heltid är viktigare än att värna om personalens tid.

Anförande nr 562
L i s a P a l m (FI): Kvinnor under 60- och 70-talet med slagorden ”Ropen skalla, daghem åt alla” krävde möjligheten att komma ut i arbete och samtidigt att de kvinnor som arbetar inom det som då hette daghem skulle få betalt för sitt arbete. Detta var en av Sveriges viktigaste jämställdhetsreformer.

Men förskolan är också till för barnen. Vi vet från forskning att de barn som går på förskolan och får vara med i den pedagogiska miljön har bättre förutsättningar att klara skolan senare i livet. Bra förskolor bidrar både till barns senare akademiska prestationer och ger dem bättre självkänsla. Därför satsar vi på uppsökande arbete i ytterstaden för att fler barn ska få gå på förskolan.

Vi har även tillfört resurser för att öka kunskapen om genus och normkritik. Det är genom att använda sig av normkritik och en genuspedagogik som vi kan öppna upp möjligheter för barn att se världen utifrån fler perspektiv än den rådande normen och ge barn möjlighet att bryta sig fria från skeva och smala ideal om kvinnligt och manligt och att motverka stereotypa ideal.

Det finns normer som är bra. Men det finns också begränsande normer som skapar psykisk ohälsa och utsatthet. Vi vet också att många barn i dag utsätts direkt eller indirekt för våld i hemmet och i skolan. Våld uppstår inte i ett tomrum utan är i allra högsta grad en spegel av vårt samhälle. Vi behöver därför stärka samarbetet med socialtjänsten för att inget barn ska behöva fortsätta leva i våldsutsatta förhållanden.

Vi behöver satsa mer på att upptäcka våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck mycket tidigare. Därför satsar vi på att öka samarbetet mellan socialtjänst och förskola.

Det börjar nämligen i förskolan. Det finns tydliga samband mellan barns uppväxtvillkor och levnadsvillkor senare i livet. Därför behöver vi skapa jämlika förutsättningar redan från start. Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 563
M i k a e l V a l i e r (KD): Ordförande, ledamöter, stockholmare, föräldrar! De allra flesta föräldrar är kloka. Föräldrar vill sina barns bästa, och föräldrar vill bestämma själva.

Hösten 2018 hoppas jag kunna stå här och berätta att vi inför en barnomsorgspeng som föräldrar kan använda på det sätt de finner klokt. Nu finns i stället en tydlig inriktning från majoriteten att barn ska in i förskolan så tidigt som det går och gärna stanna där så länge som det går på dagarna också. Kristdemokraterna tycker inte att 40 timmars garanterad förskola i veckan för barn till föräldrar som är hemma med syskon är en bra idé. Det är en felprioritering. För några få kan det säkert vara nödvändigt, och då ska de få den möjligheten. Men för en majoritet är det helt onödigt, och som vi har hört tidigare här, även oönskat av personalen. På vilket sätt är det barnperspektiv att uppmuntra föräldrar att lämna bort barnen så mycket som möjligt?

I väntan på 2018 måste vi redan nu få ned barngruppernas storlek i förskolan. All forskning pekar på att små grupper är det allra viktigaste för att barn ska kunna knyta an och känna trygghet. Inte minst är det viktigt för de yngsta barnen – faktiskt viktigare än pedagogtätheten. Kristdemokraterna prioriterar därför små barngrupper i förskolan, och det lägger vi 40 miljoner kronor på.

Vi vill också poängtera att det är helt centralt att staden inte missgynnar förskolor som drivs av andra än kommunen. Tvärtom bör ju föräldrakooperativ, andra privata lösningar eller andra idéburna aktörer uppmuntras. Det är kvalitet som ska mätas, inte ägandeform!

Vi kristdemokrater kommer att fortsätta att värna valfriheten inom barnomsorgen. Vi vill ha en valfrihet, och vi vill ha ett inflytande över vår barnomsorg hemma i de små gemenskaperna där den här sortens frågor hanteras bäst.

Fullmäktigeledamöter! Föga förvånande yrkar jag bifall till Kristdemokraternas budgetreservation.

Anförande nr 564
Borgarrådet B u r e l l (S): Ordförande! Här i kommunfullmäktige tävlar vi ju om att ge mest pengar till förskolans verksamhet. Det är bra för barnen, det är bra för föräldrarna och det är bra för förskolans personal. Men det som räknas är förstås det man gör när man är i majoritet, när man måste ta ansvar för staden och stadens ekonomi som helhet. Som oppositionsparti kan man ju alltid unna sig att tömma skafferiet, räkna optimistiskt på sina besparingar som snabbt ska ge effekt eller slakta kommunal verksamhet som inte är i strålkastarljuset.

Mest relevant, tycker jag, herr ordförande, är att jämföra hur mycket Alliansen satsade under sina tre första budgetår under den förra perioden och hur mycket vi har

satsat under våra tre första budgetår under den här perioden. Alliansen satsade i genomsnitt 193 miljoner kronor per år, vilket motsvarade plus 2,23 procent per år. Den här majoriteten har satsat i genomsnitt 262 miljoner kronor per år, vilket motsvarar plus 2,47 procent per år.

Som jag sade tidigare har alltså den rödgröna majoriteten gjort satsningar som har varit i genomsnitt nästan 70 miljoner kronor större per år om man räknar på dessa tre år. Det handlar ju om hur mycket pengar det finns i verksamheten. Det är det som vi har att utgå ifrån nu.

Ordförande! Jag nämnde också de utmaningar som flera av er har varit inne på. Jag tycker att det är bra inlägg och bra inspel som kommer här och en bra debatton. Det handlar om att rekrytera tillräckligt många förskollärare och barnskötare. Att många nyexade förskollärare får 30 000-32 000 kronor i ingångslön räcker uppenbarligen inte för att attrahera alla de medarbetare som behövs. Lön är viktigt, men det räcker inte hela vägen.

Det är därför vi kräver att fler utbildningsplatser förläggs till Stockholmsregionens universitet och högskolor. Söktrycket är högt, men kapaciteten är fortfarande för liten. För att kompensera detta statliga misslyckande – nu får mina partivänner på riksplanet ursäkta mig – satsar Stockholms stad egna pengar på att vidareutbilda barnskötare till förskollärare. Det kostar naturligtvis mycket mer, men vi tycker att det är värt det. Det är också därför vi tar vara på barnskötare som erbjuds pedagogisk grundutbildning för att uppnå formell barnskötarkompetens.

Vi bygger också för fullt, och vi ger stöd till stadsdelarna som har lokalkännedomen. Inte minst genom Sisab, utbildningsförvaltningen och kommunstyrelsen kommer vi också att kunna hjälpa till med långsiktiga prognoser och strategisk samplanering av utbildningslokaler. Här är de fristående aktörerna jätteviktiga, och vi har god samverkan med enskilda aktörer. Jag är själv ordförande i branschrådet för förskola och är väldigt glad över den expansion som också de strävar efter, och vi försöker hjälpa till bland annat genom efterfrågade regelförenklingar.

Vi går nu vidare med ambitionshöjningar, precis som Freddy Grip har varit inne på, med introduktionsförskolor och vi betonar att förskola är en rättighet för barnen, inte barnpassning som ska underlätta för föräldrarna. Därför undanröjer vi den diskriminering som i dag drabbar de förskoleelever som råkar få ett småsyskon.

Anförande nr 565
J a n J ö n s s o n (L): Ni har ju höjt skatten så jag tänker att det därför borde finnas utrymme att göra ännu större satsningar både på förskolans och på skolans område. Men det verkar ändå inte som om pengarna används till det. Jag undrar: Hur är tanken att man ska kunna rekrytera fler förskollärare med anslagsökningar på 1,46 procent? Jag kan garantera att de förskollärare vi har nog vill ha mer än 1,4-1,5 procent i löneökning. Jag vet heller inte riktigt varifrån Olle Burell fått siffran 30 000-32 000 kronor i månaden för nyexade förskollärare, för min erfarenhet är att nyexade förskollärare vill ha mycket mer och också får det i andra kommuner.

Anförande nr 566
Borgarrådet B u r e l l (S): Jan Jönsson, jag ville inte nämna de ännu högre siffrorna för att på så sätt kanske bidra till ökad löneglidning. Men man får uppemot kanske 35 000 kronor ibland. Så är det. Det är ett viktigt yrke som är attraktivt, och det räcker uppenbarligen inte med lönen.

Det finurliga med vår verksamhet, som vi båda är väldigt engagerade i, är att vi får nya pengar för varje tillkommande barn. Det kommer automatiskt, inte i ett anslag som ges nu den 1 januari och som ska räcka hela året, utan det kommer nya pengar för varje nytt barn. Det viktiga är faktiskt att vi satsar enormt mycket pengar sammantaget på den här verksamheten och har kunnat ge full kompensation för volymökningar plus ytterligare pengar därutöver.

Att inte ännu mer pengar kan läggas här har att göra med helhetskalkylen, och jag tycker att det faktum att det är så, och ni förstår ju att vi självklart vill lägga ännu mer pengar här om vi kunde, bara är någonting som bevisar hur felaktigt ni har räknat på ert budgetalternativ.

Anförande nr 567
J o h a n N i l s s o n (M): Olle Burell talar om för oss att det är lätt att prata i opposition till skillnad från när man styr, och så gick han tillbaka och jämförde med hur det varit förr om åren. Han går väldigt långt tillbaka, till 2006, och fortsätter att prata i absoluta tal om kronor.

Till att börja med har det hänt en del med penningvärdet sedan dess, men om vi bortser från det finns det något som heter volymökning, och det måste ju också beaktas i det hela. Vi har alltså fler barn som går i förskolan nu, och det är därför ni lägger ned mer pengar i kronor och ören.

Går vi tillbaka och tittar i procent är det dock så att ni ger mindre till förskolan än vad kostnads- och löneutvecklingen sannolikt kommer att utvecklas under året, vilket i så fall måste innebära nedskärningar. Hur ska ni lösa det? Var någonstans ska ni spara? Vilka av de fina orden i er budget kommer ni att dra ett streck över?

Anförande nr 568
Borgarrådet B u r e l l (S): Det var inte så att jag gick tillbaka till 2006, utan jag gick tillbaka till 2011, 2012 och 2013. Det var de tre första åren på er förra period som jag jämförde med.

Vi bedömer att med den sammantagna schablonökning som vi har gjort de senaste tre åren så är ekonomin i våra stadsdelar under kontroll när det gäller förskoleverksamheten. Vi är övertygade om att man genom olika insatser där, bland annat i effektiviseringar – inte på personalsidan men på lite andra håll, vilket en moderat borde tycka är ganska rimligt – kommer att kunna upprätthålla en god verksamhet. Vi kommer att följa upp detta, precis som alltid, i tertialrapport 1 och 2 och hålla noga koll på de maxgränser vi har för barngruppernas storlek. Vi vet ju att de gick ned från 15,1 till 14,6 procent på ett år, från 2014 till 2015, så jag tror att det kommer att gå bra.

Anförande nr 569
C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Jag har en fråga när det gäller personalen. Vi har funderat en hel del på det. Vi har väldigt många nyinkomna människor som har en bakgrund i yrket eller som med utbildning kan vara med och ta hand om barn i verksamheten, för vi har ju också barn från olika länder nu.

Jag undrar därför om majoriteten har funderat på ett snabbspår i utbildningen så att man tillsammans med Arbetsförmedlingen snabbare kan få in fler människor. Vi tycker att det är ett problem med bristen på förskollärare och förskolepedagoger i verksamheten. Barngrupperna blir helt enkelt för stora.

Anförande nr 570
Borgarrådet B u r e l l (S): Tack, Christina, för en väldigt bra fråga! Förebilden för en sådan satsning, som vi också vill göra, är ett projekt som heter Från nyanländ till nyanställd lärare, där utbildningsförvaltningen genom stor kreativitet och ett stort engagemang har lyckats hitta ett sätt att mycket, mycket snabbare få människor med just den pedagogiska bakgrund som Christina beskriver in i arbete hos oss. Man använder den tvåårigа etableringstiden på ett målmedvetet sätt för att, parallellt med att man får fram de dokument, valideringar och myndighetskontakter som behövs, ta in dem i vår egen verksamhet egentligen av arbetsgivaregoistiska skäl.

Pedagoger med utländsk bakgrund får först möjligheten att skugga en modersmålslärare som talar samma språk så att man lär känna vår verksamhet, i nästa steg en ämneslärare inom samma gebit så att man lär sig det och i tredje steget praktik och vikariat. Sedan är målet att man kan fastanställas i Stockholms stad. Detta skulle vi kunna gå vidare med inom förskolans område.

Anförande nr 571
R i c k a r d W a l l (–): Ordförande, ledamöter! Nu var det väl 20 år sedan jag själv hade barn i förskolan, så jag väntar ivrigt på barnbarn i förskolan.

Flera talare har tagit upp frågan om maten i skolan. Någon har velat öka på den ekologiska andelen. Någon har argumenterat för att det ska vara svensk- eller närproducerat.

Vi socialkonservativa tycker nog ändå att det viktigaste är att barnens serveras mat, det vill säga även kötträtter. Vi ser ju en oroväckande utveckling där vegetarianer flyttar fram sina positioner. Man har till exempel börjat med köttfria dagar i skolan på Södermalm där jag bor. Man brukar säga att det börjar med en knappnål och slutar med en silverskål, och det här är väl någonting som jag oroar mig för.

Jag läser i budgeten på s. 205, långt ned på sidan, övergripande om både skolor och förskolor: ”Stockholms skolor ska säkerställa att verksamheten bedrivs med ett barnrättsperspektiv och i enlighet med FN:s barnkonvention. Skolorna ska också arbeta normkritiskt och antirasistiskt och motverka… ” Bla bla bla.

Jaha. Då undrar jag lite mer exakt vad det betyder att arbeta normkritiskt. Betyder det att man ska arbeta normkritiskt på samma sätt över hela Stockholms stad, i alla skolor? En norm som är förhärskande inom vissa miljöer är till exempel att flickorna

inte ska ha rätt att gifta sig med vem de vill. Det är en mycket fast och gjuten norm, och därför undrar jag: Är det normkritik att man redan i förskolan i Tensta och Rinkeby ska tala om för barnen att nej, det är helt fel om någon säger till er att man inte ska få gifta sig med vem man vill?

Det var ett exempel på en fundering som jag har, och jag skulle vara jätteglad om man kunde förklara för mig här under debatten vad detta innebär. Är det som jag säger, eller är det på något annat sätt?

Helt kort: Är det inte egentligen ganska bra om alla barn till en förälder har lika många timmar i förskolan?

Anförande nr 572
J a n J ö n s s o n (L): Jag måste kliva in i min professionella roll, fru ordförande, för jag är nämligen rektor till vardags.

Det är redan så i vår läroplan för förskolan och grundskolan att vi ska verka för att barnen får utvecklas som de vill. I detta ingår självklart att om ett barn växer upp i en kontrollerande miljö så ska personalen och skolan stå tydligt på barnets sida. Där har Rickard Wall helt rätt: Alla skolor och förskolor i hela landet ska verka för att barnen får växa upp och bli dem som de vill vara, oavsett hur de vill leva, vem de vill leva med eller vad de vill göra för yrkesval.

Jag hoppas att Rickard Wall har fått ett svar.

Anförande nr 573
R i c k a r d W a l l (–): Det jag har fått svar på från Jan Jönsson är att *han* i varje fall gör allting i *sin* makt för att lägga saker och ting till rätta. Det är naturligtvis väldigt uppmuntrande att höra. Men jag ställer mig fortfarande frågan hur det fungerar i verkligheten.

Jag vet inte om ni har hört talas om dolda kameran, till exempel i *Uppdrag granskning*. Man besöker verksamheter med en kamera, och så kan man avslöja alla möjliga saker. Så länge det inte har skett kan inte jag stå här och säga hur det faktiskt fungerar. Men vi har ju sett en lång rad saker som oskuldskontroller och så vidare.

Jättebra, Jan Jönsson! Stort tack för ditt engagemang, men vi ska alla ha en mental beredskap för att det en dag dyker upp en dold kamera från ett daghem någonstans, och då är verkligheten kanske lite annorlunda.

Anförande nr 574
F r e d d y G r i p (V): Ordförande, ledamöter, stockholmare! För den rödgrönrosa majoriteten är det helt avgörande att det ska gå att lita på förskolan. Föräldrar och barn är inga kunder, och förskolan är ingen marknad. Vinstintresse och girighet måste ersättas av en gemensam strävan för en likvärdig pedagogisk omsorg som lägger grunden för ett livslångt lärande. De satsningar vi gör på förskolan ska gå till mindre barngrupper och mer personal i förskolor i hela staden.

Personalen i förskolan är helt avgörande för kvaliteten. Därför är det prioriterat för oss att bekämpa otrygga anställningar, låga löner och orättfärdiga löneskillnader. Heltid ska vara norm vid anställning, och den ofrivilliga deltiden ska fasas ut.

Vidare är pedagogisk grund- och vidareutbildning med lön under utbildningstiden så viktigt för såväl barnskötare som förskollärare. Det här är viktigt för att stärka båda professionerna, stärka deras roller och stärka deras attraktionskraft.

Barnomsorg på obekväm arbetstid är något som den nya majoriteten prioriterar. Det ska vara självklart att det finns trygg barnomsorg för barnet när föräldrarna jobbar oavsett om det är dagtid på bank eller nattjour på äldreboendet. Barnomsorgen på kvällar och nätter ska hålla hög kvalitet, och för att säkerställa det lägger vi både mer pengar och justerar modellen. Det ska bli lättare för personalen att få kompetenta kollegor, och genom detta stärker vi den viktiga verksamheten.

Bra lokaler och stimulerande utemiljö för både lek och lärande är viktigt för att förskolan ska kunna lägga grunden för det livslånga lärandet. I ett växande Stockholm är det många som har planer för den mark som finns, och därför behöver vi utveckla arbetet med lekvärdesfaktor för att få kvalitativa förskolgårdar som utnyttjar den tillgängliga ytan maximalt.

Med fortsatta satsningar på förskolan lägger majoriteten fram sin budget i dag, och alla vi som kämpar för förskolan bör rösta ja till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 575
A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Vad bra att ni vill satsa på personal! Det tycker vi är bra.

Jag vill läsa ett brev från ett nätverk som heter Förskoleförändring i Hägersten-Liljeholmen. De skriver så här: ”Här kommer en hälsning från verkligheten. Vi är pedagoger i Hägersten-Liljeholmen, såväl barnskötare som förskollärare, som befinner oss i förskoleverksamheterna hela dagarna, varje dag. Det är vårt yrke, ett yrke vi valt och älskar, men ett yrke som vi tyvärr inte kommer att orka arbeta i länge till om inte förutsättningarna förändras. I förskoleprogrammet för Stockholms stad står det att alla barn har rätt till en förskoleverksamhet med hög kvalitet. Vår samlade oro kring att vi inte alls kan erbjuda detta är anledningen till att vi skriver till er idag.” Brevet avslutas: ”Vi har kompetensen – men saknar förutsättningarna!”

Då undrar jag: Vad är viktigast för er? Kvalitet eller kvantitet?

Anförande nr 576
F r e d d y G r i p (V): För oss är kvalitet otroligt viktigt, och vi tar den här oron på allra största allvar. Vi vill att alla barn, oavsett om man har ett syskon eller inte, ska ha rätt till bra förskola, och vi vill att vår personal ska ha de allra bästa förutsättningarna.

Därför kommer vi att följa den här utvecklingen jättenoga. Skulle det bli några negativa konsekvenser och oron skulle bli verklighet har vi möjlighet att skjuta till resurser och följa utvecklingen så att det blir som vi har tänkt oss, nämligen att det

här blir en ökad möjlighet för barnen att gå i förskolan och en ökad möjlighet för föräldrarna att ha en flexibel förskola.

Det är jätteviktigt för oss att bibehålla kvaliteten, och vi kommer att följa det jättenoga och ha en tät dialog med personalen i förskolan.

Anförande nr 577
M i k a e l V a l i e r (KD): Freddy! Majoriteten lovar förskola för papperslösa. Det tycker jag är gott tänkt, och Kristdemokraterna har ju drivit frågan om vård till papperslösa. Men såvitt jag kan se har ni inte budgeterat för det. Vad beräknas detta kosta? Hur påverkar det barngruppernas storlek? Finns det någon konsekvensanalys kring det här?

När det gäller rätten för barn att gå 40 timmar i veckan i förskola trots att föräldern är hemma med ett syskon, var finns barnperspektivet?

Anförande nr 578
F r e d d y G r i p (V): Barnperspektivet är naturligtvis att oavsett om du är ett barn som har syskon eller inte så ska du ha rätt till en bra och kvalitativ förskola. Därför är jag så stolt över att vi gör det här och samtidigt satsar på förskolan så att en kvalitativ förskola för alla också ska bli verklighet.

Uträkningar säger att det handlar om ungefär ett barn per avdelning, och jag är fast övertygad om att den nya majoriteten kommer att klara det här. Samma sak när det gäller förskola för papperslösa: Det är otroligt viktigt för oss att alla barn har rätt till en bra förskola, och jag lovar Mikael Valier att vi kommer att klara det på ett jättebra sätt tillsammans med vår fantastiska personal.

Anförande nr 579
C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Ordförande, fullmäktige! Jag blir lite fundersam när Freddy Grip säger: Om det inte fixar sig det här med förskolan så ska vi se till att det blir som vi vill ha det och som vi har tänkt det, och vi skjuter till de pengar som behövs.

Jag tycker att det är ett ganska lättvindigt sätt att handskas med skattebetalarnas pengar. Jag tycker att man behöver ha en bättre plan än så.

Jag tror fortfarande att föräldrar vet bättre än politiker vad som passar de egna barnen, och sedan vill jag också undra: Vad är en lekvärdesfaktor?

Anförande nr 580
F r e d d y G r i p (V): Jag tror också att föräldrar vet bäst, och det är precis därför som möjligheten att ha barnet på heltid i förskolan även om du är föräldraledig finns. Du får den möjligheten! Som centerpartist skulle jag vara glad och stå och hoppa i talarstolen över att vi ger föräldrarna den här möjligheten och flexibiliteten till barn och föräldrar i förskolan.

Lekvärdesfaktor är någonting som vi har sett i Malmö. Det innebär att vi inte bara utvärderar förskolegårdarna efter yta utan också efter innehåll. Jag blir jätteglad över att Christina Linderholm tar upp det, för jag tycker att det är jätteviktigt att vi också

tittar på innehållet i förskolegårdarna så att kvaliteten blir den allra bästa. Ibland i vår trånga stad kan det vara så att man måste dra ned lite på antalet kvadratmeter, men då kan man stärka upp det genom att öka innehållet i förskolegårdarna, och det tycker jag är jätteviktigt.

Anförande nr 581
J a n J ö n s s o n (L): Nu blev jag lite förvirrad. Freddy Grip säger att om det inte skulle bli riktigt som man har tänkt så finns det möjlighet att skjuta till mer resurser i dialog med förskolans personal. Men när jag diskuterade med skolborgarrådet för en stund sedan sade han att i den helhetskalkyl som majoriteten har gjort går det inte att prioritera ytterligare medel just till förskolan. Det blir lite förvirrande, eftersom ni ändå företräder samma majoritet.

Från Liberalernas sida är vi oroade för att heltidsgarantin i förskolan även för barn till föräldralediga kan leda till kvalitetsbrister och även försvåra schemaläggningar, organisation och så. Det är också något som personalen själva har angett. Jag undrar var den extra kompensationen finns för att hålla kvaliteten i förskolan.

Anförande nr 582
F r e d d y G r i p (V): Den extra kompensationen är att vi, till skillnad från när Alliansen styrde Stockholm, lägger mer pengar på förskolan. Vi fortsätter att prioritera förskolan, vi fortsätter att lägga mer pengar i förskolan både i absoluta tal och procentuellt. Den diskussion som Olle Burell hade med Moderaterna gäller ju inte, för även procentuellt lägger vi mer pengar på förskolan än vad ni gjorde när ni styrde Stockholm.

Detta betyder att det finns möjlighet att hålla kvalitet i förskolan även när vi gör en sådan rättvisereform som att alla barn, oavsett om man har syskon eller inte, faktiskt får rätt till den viktiga verksamhet som vi tycker att förskolan är!

Anförande nr 583
I s a b e l S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Ordförande, fullmäktige! Aldrig tidigare har så många barn gått i förskolan som nu. I dag har vi över 50 000 barn inskrivna i Stockholms förskolor. Förskolan är en av Stockholms mest uppskattade verksamheter. Kvaliteten är hög och mångfalden är faktiskt närmast unik. Det är inte bara barn, föräldrar och personal som vinner på en bra förskola, utan även Stockholm vinner på en bra förskola för framtiden.

För många barn är förskolan också starten på det livslånga lärandet. Förskolan bidrar till att stifta bekantskap med böcker och läsning, matematik och naturkunskap. Men viktigast är naturligtvis en plats där lek och bus får stort utrymme.

Under de två gångna mandatperioderna har förskolan varit en av stadens mest uppskattade verksamheter med några av landets minsta barngrupper, en genomgående hög kvalitet och en stor mångfald när det gäller pedagogiska inriktningar. En viktig anledning till att förskolan är så uppskattad av barn och föräldrar är personalen som arbetar där. Det kan många föräldrar intyga, och det kan jag själv intyga. Jag minns fortfarande hur det kändes när jag lämnade vår lilla Jakob på Djurklouvägens förskola, och han ställde sig i det där vinkfönstret och vinkade. Den som stod bredvid

honom var världens bästa fröken, tyckte jag. Och det är precis så många föräldrar säger om personalen på våra förskolor: Man upplever att den förskola där man har sina egna barn också har den bästa personalen.

Det är ingen tvekan om att en av de viktigaste kvalitetsfaktorerna i förskolan är personalens kompetens. Förskollärarna bär upp förskolan tillsammans med övrig personal. Mot den bakgrunden är det mycket oroande att det råder en sådan stor brist på förskollärare i Stockholm. Vi behöver locka fler förskollärare till våra förskolor men också se till att vi behåller dem vi har. Bristen på utbildade förskollärare borde vara den högst prioriterade utmaningen inom Stockholms förskoleverksamhet 2017. Men majoriteten höjer förskoleschablonen bara med knappa 1 ½ procent och gör inga särskilda satsningar på förskollärarnas löner. Det förvånar mig, eftersom Socialdemokraterna i flera sammanhang talat om att höja lönerna till våra förskollärare för att på så sätt locka fler förskollärare till Stockholm.

Till skillnad från majoriteten går vi liberaler från ord till handling. I Liberalernas förslag till budget avsätts medel för en riktad lönesatsning på förskollärarnas löner motsvarande 1 procent. Vi vill också skapa möjlighet att göra karriär inom förskoleyrket genom att vi inför 100 förstelärartjänster för förskollärare.

Bristen på förskollärare i Stockholm är ett allvarligt problem där det krävs konkreta åtgärder för att få till stånd en förändring. Men majoriteten gör ingenting åt detta. I stället satsar man på rätt till heltid på förskolan för barn till föräldralediga. Man tar sig för pannan! Bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 584
Borgarrådet B u r e l l (S): Tack för allt det du säger, Isabel, när det gäller instämmandet om hur viktig förskolan är. Det är mitt intryck att vi alla tycker att förskolan är viktig, kanske med undantag av vissa partier.

Det är tyvärr så att det fattas förskollärare. Vi skulle kunna höja lönerna ganska rejält och ändå inte kunna trolla fram de förskollärare som behövs. Det handlar alltså om att få ännu fler unga att vilja utbilda sig till förskolläraryrket. Söktrycket ökar som sagt, men då måste staten också se till att det finns fler utbildningsplatser.

Det handlar också om att tänka lite mer långsiktigt och våga ta stora grepp, och jag tror att vi står inför en situation där vi förstår att vi har kommit till vägs ände genom att försöka höja lönerna lite grann varje år och ändå inte kunna öka attraktiviteten. Vi måste prata om vilka karriärvägar det finns inom förskolan, vilket är ett av förslagen. Jag tycker att man kan komplettera med fler, till exempel att man ska ha närvarande pedagogiska ledare på varje förskola. Fler pinnar i karriärstegen tror jag alltså är viktigt.

Anförande nr 585
I s a b e l S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Olle Burell sade ordagrant i SVT i september att höjda löner är vägen fram för att få fler förskollärare i Stockholm, vill jag bara påminna om.

Det är väldigt tufft på förskolorna att hålla den kvalitet som vi så gärna vill ha. Då undrar jag: Hur kan ni göra denna stora satsning på heltid i förskolan för barn till föräldralediga när vi inte har resurser att klara det vi har i dag med vår personal? Jag tycker att det är oansvarigt, och det är inte att ta ansvar för förskolan, Olle Burell.

Anförande nr 586
S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag undrar hur en fyraåring som blir slagen av sina föräldrar ska veta att det är fel om ingen talar om det. Hur ska små flickor förstå att de kan bli precis vad som helst om de hela tiden möts med stereotyper? Hur ska barn förstå att de får bli kära i vem de vill, oavsett kön, om normer aldrig problematiseras?

Både barn och förskolans personal behöver kunskap om barnens mänskliga rättigheter. Därför har vi i majoriteten satsat både på en barnombudsman och på att mäta om barn känner till sina rättigheter. Tillsammans med kommunstyrelsens råd för mänskliga rättigheter ska stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med FN:s kommission om barnens rättigheter. Personal i förskola och skola ska känna till barnens rättigheter och veta vart de ska vända sig när dessa kränks.

I en tid när ideologier som kränker respekten för människors lika värde är på frammarsch är det viktigt att öka kunskapen om mänskliga rättigheter i skolan, och vi måste börja redan i förskolan. Det är när vi grundlägger värderingarna om jämställdhet och att flickor har lika stort värde som pojkar som vi kan förhindra att killar utsätter tjejer för sexuella trakasserier och annat våld och förtryck längre fram.

Förskolan och skolan ska arbeta aktivt med jämställdhet och normkritik. Normkritik handlar om att i stället för att prata om tolerans gentemot utsatta grupper förstå varför människor diskrimineras och få verktyg att bryta de strukturer som skapar obalans och genom att veta varför diskrimineringen sker i stället för att bara konstatera att den har normkritiska pedagogiska förutsättningar att hjälpa oss att förändra samhället i grunden och göra Stockholms skolor och förskolor till förebilder för resten av landet.

Men för Kristdemokraterna är det inte begränsande normer som är ett problem. Nej, det är normkritiken i sig. Kristdemokraterna är kritiska mot normkritiken. Den rödgrönrosa majoriteten menar att varje människa ska få obegränsade möjligheter att forma sin identitet och sina liv, och det är de begränsande normerna som normkritiken sätter fokus på. Därför satsar vi på kompetensutveckling i mänskliga rättigheter, normkritik och genuspedagogik.

Anförande nr 587
Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Normkritik i alla ära, men varför fokuserar inte Feministiskt initiativ på kvaliteten i förskolan? Är ändå inte detta viktigast? Vad är det som är orättvist i dag i förskolan, vilket vi har fått höra från majoriteten, med att barn till föräldralediga har möjlighet att ta del av förskolan mellan nio och tre varje dag – den tid på dagen då den pedagogiska verksamheten huvudsakligen äger rum? Vad är det som är orättvist med att kunna gå på förskolan

och samtidigt kunna få tid med det nya syskonet och med sin föräldralediga förälder? Jag förstår inte det.

Jag ska berätta vad jag tycker är orättvist: Det är att öka arbetsbelastningen i ett läge när vi ser ökade sjukskrivningar bland förskollärare. Det är en viktig fråga, och det borde Feministiskt initiativ också tycka. Vi riskerar ju att få ännu fler förskollärare att sluta i ett läge där det är fler förskollärare som slutar än som anställs i Stockholms stad.

Jag tycker att det är dags att prioritera de riktiga kvalitetsfrågorna när det gäller förskolan, och det hade jag hoppats att ni också ville göra.

Anförande nr 588
S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Jag håller med Anna König Jerlmyr om att det är jätteviktigt att satsa på förskollärare och deras arbetssituation, att vi ska få ned sjukskrivningarna. Men vi ser inte att det står i motsättning till att också jobba med mänskliga rättigheter och normkritik i skolan. Vi ställer inte dessa mot varandra. Vi avfärdar inte vissa frågor som mindre viktiga än andra. Du har hört vad Olle Burell har svarat på den frågan: Vi höjer schablonerna trots ett ökat antal barn i förskolan.

Anförande nr 589
R i c k a r d W a l l (–): Ordförande, ledamöter! Sissela tog upp frågan om mäns våld mot kvinnor. Sissela sitter fast i ett gammaldags stereotypt tänkande som går ut på att pappa slår mamma. Det var någonting som byggdes upp på den tiden när parförhållanden bestod av en man och kvinna.

Nu på senare decennier har vi sett fler och fler samkönade par, och då visar det sig att även i dessa förhållanden finns det någon som slår den andra. I par som består av kvinnor slår den starka kvinnan i vissa fall den svaga kvinnan. Det visar sig nämligen att det inte är så att män slår och är hårda och kvinnor är mjuka och tar emot, utan det visar sig att vissa *människor* i överläge, oavsett kön, utnyttjar det.

Det är liksom det moderna könstänkandet som nu växer fram. Det verkar dock som om Feministiskt initiativ lever kvar i dåtiden.

Anförande nr 590
S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): All forskning och all statistik visar att majoriteten av dem som utövar våld i nära relationer är män. Det är inte någonting som Feministiskt initiativ har hittat på, utan det är fakta. Det betyder inte att vi blundar för annat våld i nära relationer eller våld där kvinnor slår män. I mitt inlägg tog jag upp barn som utsätts för våld av sina föräldrar. Jag sade inte att pappa slår mamma. Men däremot är det viktigt att se att det finns en könsskillnad för att kunna motarbeta problemet på rätt sätt. Man måste ta in insatser som har ett genusperspektiv, för annars missar man problemet.

I Ungdomsstyrelsens ungdomsenkät från 2012 visade det sig att oddsen för att utöva en våldsam handling eller kränkande handling ökar med 3,2 gånger för killar med en

stereotyp syn på könsroller. Därför är det viktigt att skolan aktivt motverkar könsroller.

Anförande nr 591
M i k a e l V a l i e r (KD): Jag vänder mig emot att vi skulle vara emot normkritik. Jag är själv en vandrande kritik mot normen för en kristdemokrat både i mina egna ögon och i många andras. Däremot är vi emot synsättet att alla normer är dåliga. Så är det inte, men den bilden kan man lätt få av er, och det tycker jag är knasigt.

Jag undrar om Sissela Nordling Blanco har respekt för familjer som faktiskt är kloka och kan ta hand om sina barn. Föräldrar kan ta hand om sina barn; de måste inte in i förskolan. Har du respekt för att föräldrar kan göra val som inte du gillar?

Anförande nr 592
S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Absolut, men Kristdemokraterna har varit uppe här flera gånger och kritiserat våra satsningar på normkritik i skolan. Därför skulle jag visst säga att Kristdemokraterna är kritiska mot normkritik. Det var ni redan i gruppledardebatten i går.

Problemet är er förståelse av normkritik. Som jag sade handlar det inte om att ifrågasätta varenda norm som finns i samhället. Vi ifrågasätter till exempel inte normen om att det inte anses okej att spotta någon i ansiktet. Däremot ifrågasätter vi normer om kärnfamiljen, heteronormen, cis-normen och andra normer som skapar problem för människor som inte faller in i dessa normer.

Det är de normerna man måste ifrågasätta, och det handlar inte om att ett sätt att leva är bättre än något annat utan om att människor och barn ska ha fler möjligheter än en.

Anförande nr 593
L a r s S v ä r d (M): Ordförande, ledamöter! I majoritetens budget för 2017 ser jag att det saknas en prioritering på förskolan. Majoriteten vill öka arbetsbelastningen i förskolan med en utökning av antalet timmar för barn till föräldralediga men utan att tillföra resurser som motsvarar den arbetsbelastningen.

Kort sagt: Situationen är problematisk. Andelen förskollärare sjunker. Stockholms stad hade ett nettotapp av antalet förskollärare under 2015. Sjukskrivningarna inom förskolan ökar. Resurserna tryter, och arbetsbelastningen ökar.

Förskolorna behöver en budget som prioriterar kärnverksamheten. I Moderaternas budgetförslag för 2017 höjer vi förskoleschablonen med 50 procent jämfört med vad majoriteten förmår. Vi satsar medel på att utbilda fler förskollärare, och vi vill skapa karriärmöjligheter i förskolan genom förstelärartjänster.

Som gruppledare för Moderaterna i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd vet jag att stadsdelen har förskolor som inte når upp till fullmäktiges mål om minst 25 procent förskollärare. Det problemet delar vi med inte mindre än åtta andra stadsdelar i staden, och det lär inte bli bättre med nettotappet av förskollärare. Snarare kommer det att öka när arbetsbelastningen ökar i förskolan.

I min värld måste politiken samverka med professionen för att lösa problemen. I er värld verkar det som om politiken ska köra över professionen. Så upplever i alla fall nätverket för förskoleförändring det, som består av ca 70 verksamma pedagoger i Hägersten. Detta nätverk har fattat pennan och skrivit ett öppet brev till er, och jag citerar valda delar av vad de skrivit: ”Vi märker inte att ni vill förbättra förutsättningarna för förskolorna i stadsdelen! Vi ser inte ert arbete, vi kan inte känna det! /…/ Ni vet var vi finns – välkomna att ta del av vår verklighet om ni verkligen är intresserade!”

Nej – ska man få till en förskoleförändring inte bara i Hägersten utan i hela Stockholm är det uppenbart att det behövs en annan budget och satsningar på förskolan. Det behövs en moderat budget!

Anförande nr 594
N a s s i r A b d u l l a h i A l i (S): Du inledde ditt tal med att ni moderater satsar på förskolan. Då är min fråga: Hur får ni egentligen ihop er allians när ni lägger fram fyra olika förslag till budget för förskolan som skiljer sig med flera hundra miljoner? Kommer det fortsatt att vara så att ni pratar om att satsa på förskolan och samtidigt fortsätta med er skattesänkarlinje?

Anförande nr 595
L a r s S v ä r d (M): Självklart kommer vi att komma överens! Titta på hur det har varit – 2014 satsade vi 3,4. År 2015 var satsningen 1,8. Året därpå, 2016, var det 2,2. Nu höjer ni 1,5. Vi höjer 2,2.

Vi har gjort satsningar, och vi kommer att göra satsningar. Vi kommer att komma överens på den här sidan, och vi kommer tillbaka 2018.

Anförande nr 596
I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Ordförande, ledamöter! Finns det några föräldrar här, kanske? Åhörare! Medborgare!

Jag vill börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut när det gäller förskolan. Vi i Miljöpartiet är väldigt nöjda med vad vi har kommit fram till. Det finns mycket mer att göra, och därför tänker vi sitta kvar efter 2018 och göra det som blir ännu bättre.

En sådan sak tog Christina Linderholm upp, och det var det här med lekvärdesfaktor. Hon frågade vad det var för någonting, och nu ska jag berätta det lite snabbt.

Det här är något som kommer från Malmö stad och som handlar om att vi ska göra skolgårdar för barn både i förskola och skola som stimulerar till lek och lust men samtidigt också möjliggör för ungar att få vara i fred på vissa ställen och njuta av naturen på andra. Det handlar om yta, och det handlar om olika ställen där man kan göra olika saker, där man kan vara trygg och där man kan vara vild, som det heter. Det handlar om tillgänglighet, det handlar om att det ska finnas vegetation och topografi som är spännande, och det handlar om integration av lekutrustning i landskapet och möjlighet till omvärldsutsikt så att man kan se att förskolan finns i ett sammanhang.

Det här är någonting som vi i Stockholm har som utgångspunkt när vi planerar framöver, och det kommer vi att märka av framför allt efter valet.

Anförande nr 597
R i c k a r d W a l l (–): Ordförande, ledamöter! Ingegerd berättar nu mycket om vad som ska hända efter 2018, att ni tänker sitta kvar och så vidare. Då tänkte jag upplysningsvis bara fylla på här och berätta att jag kommer att lämna er efter 2018. Jag kommer att lämna både det här huset och landstingshuset och flytta över till riksdagen.

Anförande nr 598
F r i d a J o h a n s s o n M e t s o (L): Jag vill ställa en försiktig fråga till dig, Ingegerd, eftersom du representerar inte bara majoriteten här utan även ett regeringsparti som har stort ansvar för skol- och förskolefrågorna. Skolborgarrådet var uppe här tidigare och sade att lönesatsningar inte är det viktigaste och att han inte vill prata om de höga löner man kan få i andra kommuner. Ni har valt att inte öronmärka lönesatsningar, och sådant kan vi debattera fram och tillbaka.

Men jag tänkte på en sak. Olle Burell beklagade i sin replik att det fattas förskollärare därför att regeringen har dragit in på utbildningsplatserna, och det är precis vad som har hänt. Det har man gjort här i Stockholmsregionen.

I Liberalernas budget slår vi fast att det här är väldigt olyckligt, att det är viktigt att vi utbildar fler förskollärare och att vi på grund av regeringens politik behöver samarbeta mer med andra regionala lärosäten. Hur ser Miljöpartiet lokalt på det?

Anförande nr 599
I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Vi är ju ett lokalt parti, och vi kommer i första hand att utgå från de lokala behoven, och de lokala behoven ser ut så att vi behöver fler utbildningsplatser. Detta kommer vi att jobba för och se till att det blir av.

Anförande nr 600
M i k a e l V a l i e r (KD): Jag hade tänkt ställa en fråga till Ingegerds partikollega Maria Antonsson, men hon verkar inte komma upp här så jag måste ställa den till dig, Ingegerd: Tycker du att det är en förutsättning för att barn ska kunna utvecklas till glada och trygga barn att de går i förskolan, eller kan du se andra former av barnomsorg?

Den här debatten handlar om förskolan. Jag tycker att det ska ändras till barnomsorg eftersom jag vill ha in det som tidigare hette dagmammor, det vill säga pedagogisk omsorg, och flerfamiljssystem. Det pratas väldigt ensidigt om förskola. Finns det inte andra former än förskola som Miljöpartiet kan tänka sig att stötta och uppmuntra?

Anförande nr 601
I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Vi utgår från forskning, och den forskningen säger att det är bättre för barn att vara i förskolan. Det går bättre för dem när de sedan kommer till skolan. Det kan finnas särskilda alternativ, men i stort sett vill vi se till att förskolorna är den miljö där ungarna mår allra bäst.

Anförande nr 602
Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! Huruvida Miljöpartiet sitter kvar efter 2018 eller inte är väl någonting som väljarna kommer att ha en del att säga till om, kan jag tänka mig.

Det finns ju ingen här i rummet som inte är engagerad i förskolan eller som inte tycker att förskolan ska bedriva en så bra och givande och innehållsrik verksamhet som möjligt. Lekvärdesfaktor – strålande! Men min fråga är: Var är pengarna? Vi höjer ju schablonen mer än vad ni gör.

Anförande nr 603
I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Det har visat sig med Malmö som exempel att det här egentligen inte behöver kosta så väldigt mycket pengar. Det handlar i stället om att man redan från början planerar skolgårdar på ett bra sätt och att man har verktyg för det. Sedan skjuter vi ju till en massa pengar för att bygga skolor och skolgårdar, och det måste man göra även i framtiden.

Anförande nr 604
C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Ordförande, fullmäktige! Trygga barn blir trygga vuxna, och i den här salen är vi ju ganska överens om förskolans betydelse. Vi hejar alla på och tycker att det är fantastiskt. Därför tänkte jag hålla mig i den kören så att jag inte sjunger i otakt.

En del av föräldrarnas trygghet är att barnen är trygga när de är i förskolan. Det innebär att man ska känna en samhörighet med förskolan. Man ska känna sig välkommen till den förskola man väljer. Föräldrar är olika, barn är olika, och därför ska det finnas valfrihet. Man ska kunna lita på att personalen är kunnig, oavsett vilken förskola man väljer, och att det finns tillräckligt med personal. Barngrupperna ska inte vara för stora, och därför finns det en viss oro för det här med heltid på förskolan för barn till föräldrar som är hemma med syskon.

Vi vill också betona betydelsen av att det ska vara en bra, giftfri, trevlig och hälsosam miljö i och runt förskolan. Staden måste öka ambitionen när det gäller livsmedel. Det ska vara samma krav när det gäller djurhållning och miljö som på svenska livsmedelsproducenter. Det kanske är bättre, men det behöver bli ännu bättre.

Maten ska såklart vara god och varierad, och den ska helst kunna lagas på förskolan. Man ska nämligen kunna koppla den pedagogiska verksamheten till matsituationen så att man kan prata även kring det.

Odlingar vid förskolan skulle väl kunna vara en del av lekvärdesfaktorn – vilken jag i och för sig tycker låter lite som ett påbud. Ändå: Odling av grönsaker och kryddväxter ger också en förstärkning av upplevelsen och förståelse för matens betydelse till barnen. Det är dessutom väldigt pedagogiskt att odla och se saker växa och sedan kunna äta dem till lunchen. Jag vill inte gå så långt som till att hålla djur för att äta dem till lunch, men djurhållning är också ett pedagogiskt hjälpmedel i många fall. Odlingslotter vill vi i alla fall se.

Barnen måste även få ha en varierad utomhusverksamhet. Är man i staden ser det inte likadant ut som långt ute i en förort där det finns massor av utrymme. Men utemiljön ska vara väldigt bra för barnen. Oavsett om man går med ett snöre över gator och torg ska det vara tryggt och säkert i det fallet, var man än är.

Anförande nr 605
Borgarrådet B u r e l l (S): Ordförande! Jag blir så inspirerad – det är nästan lite hallelujah moment här. Det är första gången sedan jag kom in i kommunfullmäktige – i modern tid, jag var inne en vända förut – som jag hör en centerpartist låta som man vill att en centerpartist ska låta.

Det vill jag på alla sätt hylla och välkomna, och jag tror verkligen att vi kan hitta mycket samsyn, säkert med andra borgerliga partier också. Då kan vi alla glädja oss åt, och nu kommer sakupplysningen, att i budgeten ingår ju en ökad satsning på ekologisk och närodlad mat. Också när man tittar på de investeringar som görs har vi Sisab som har utvecklat under den förra perioden och nu vidareutvecklar ett koncept som heter framtidens förskola. Det är miljöklass Silver på byggnader, och på alla sätt försöker vi att skapa hus som ska hålla i decennier framöver och som ska kunna inrymma och uppmuntra det som Christina Linderholm tar upp.

Sedan är det oroande att höra att det finns konsulter som åker runt till bostadsrättsföreningar och talar om hur man kan få ut förskolor. Vi har någonting att jobba för tillsammans!

Anförande nr 606
C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Det låter väldigt bra! Jag kan återgälda det och säga att jag ibland tycker att Olle Burell låter som en centerpartist, så då kan vi möjligen samlas någonstans i mitten.

Jag är väldigt glad att det finns en sådan framåtanda när det gäller kvaliteten på förskolorna och på maten. Jag är mer oroad för personalen. Men det är som sagt var också ett problem som vi förmodligen delar. Vi satsar därför lite mer på personalen än vad majoriteten gör, så i det fallet ligger vi lite steget före.

Jag vill än en gång betona att kvaliteten är det viktigaste, oavsett vilken form förskolan finns i, och jag hoppas att Olle Burell står upp för föräldrarnas valfrihet, inte bara rätten att välja 40 timmars vecka i förskolan.

Anförande nr 607
M a r i a A n t o n s s o n (MP): Jättespännande och kul att Christina lyfter fram de här frågorna! Jag kan bara meddela att på Östermalm har vi tagit fram en klimatsmart måltidsstrategi som innefattar både andelen vegetabilier och var köttet kommer ifrån. Man får ju inte skriva att det måste vara svenskt kött, men vi har skrivit in det med andra ord så att vi kan få ett högkvalitativt, närproducerat kött såvitt det är möjligt.

Vi reglerar också vad man får använda för verktyg i maten så att man inte använder plastredskap som släpper kemikalier till maten exempelvis. Man får inte heller

använda plasthandskar som inte är avsedda för livsmedel, eftersom de kan släppa ftalater till feta livsmedel.

Sedan skulle jag hälsa och säga att lekvärdesfaktorn är ett verktyg och inte ett påbud.

Anförande nr 608
C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Jag känner mig naturligtvis genast mycket tryggare i att detta inte är ytterligare ett påbud.

Självklart ska barnen ha en giftfri vardag. Jag kan inte förstå att någon annan skulle tycka något annorlunda. Det är fortfarande så att i den här normkritiska och genusmedvetna majoriteten skulle jag önska lite mer variation i personalen – både kvinnor och män, människor av olika härkomst och så vidare. Där finns det någonting att satsa mer på om man ska ge ytterligare något litet medskick till majoriteten för framtiden.

Annars känns det när det gäller miljö och kvalitet som att Centerpartiet ligger precis rätt, och vi är väldigt glada att vi har så många påhejare i just det här sammanhanget.

Anförande nr 609
H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Ordförande! Förskolan är en av stadens viktigaste verksamheter. Det är vi nog alla överens om här. Stockholm har i dag generösa regler avseende förskola för barn till föräldralediga. Majoriteten lägger trots detta i sin budget att barn till föräldralediga får rätt till heltidsvistelse på förskolan. Ni har dock inte avsatt några medel till det.

Det finns i dag möjlighet till flexibilitet gällande hämtning och lämning med 30 timmar per vecka fördelade under fyra eller fem dagar och mellan klockan 08.00 och 09.00 och 14.00 och 16.00. Stockholms stad erbjuder alltså barn till föräldralediga längre vistelsetider på förskolan än skollagens krav om 15 timmar i veckan.

Det finns redan i dag möjlighet till heltid genom att vårdnadshavare kan ansöka om avsteg från den begränsade vistelsetiden. Majoriteten har med anledning av detta lyft att det skapas en del administration vid behandling av deltidsavtal och ansökan om heltid. Inom Kungsholmens stadsdel där jag sitter i stadsdelsnämnden är det åtta fall där vårdnadshavare har ansökt om heltid. Kungsholmens stadsdelsförvaltning konstaterar att den administrationen inte står i proportion till de ekonomiska konsekvenser ett införande av heltid kommer att få.

Det medför redan i dag utmaningar att schematekniskt täcka behovet av personal under dagen. En ytterligare förlängning av vistelsetiden ställer därför krav på fler pedagoger och inte minst förskollärare som redan är svåra att rekrytera. Förslaget medför även svårigheter med organisationen av planeringstid för personalen, vilket är en förutsättning för en kvalitativt hög pedagogisk verksamhet.

Stadsdelsförvaltningar runt om i staden konstaterar att förslaget kommer att leda till konsekvenser ur både ett personellt och ett ekonomiskt perspektiv. Vi delar förvaltningarnas oro över detta ofinansierade förslag.

Moderaterna satsar verkligen på förskolan i vår budget och lägger därför nästan 95 miljoner kronor mer än majoriteten på förskolan. Jag yrkar därför bifall till Moderaternas budgetreservation.

Anförande nr 610
N a s s i r A b d u l l a h i A l i (S): När jag tittar igenom det budgetförslag som ni har lagt fram kan jag se att den största delen av er budget handlar om att öka antalet och värna om fler privata utförare inom både skolan och förskolan. Mina frågor till dig är: Är det Moderaternas lösning på skolans utmaningar i Stockholm? Vilka förslag har ni för att möta utmaningarna?

Anförande nr 611
H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Tack för frågorna! Vi tycker att fristående förskolor har viktiga saker att erbjuda här i Stockholm, men det är långt ifrån det enda förslaget som vi lägger fram i vår budget. Vi har till exempel fokus på att vi vill ha en uppdragsutbildning i samarbete med Stockholms universitet för att kunna få fler förskollärare. Det är ju ett jättestort problem i dag att det finns för få förskollärare, och det kommer att bli ännu större om man genomför ert förslag med heltid för barn till föräldralediga. Visst är fria aktörer i förskolorna en viktig del för att vi ska klara av barnomsorgen i Stockholm, men vi behöver även ha kommunala förskolor.

Anförande nr 612
F r e d d y G r i p (V): Jag får det inte riktigt ihop det. Moderaterna pratar väldigt ofta om valfrihet och att man ska kunna välja mellan olika förskolor. Nu ger vi föräldrarna en riktig möjlighet att bestämma hur länge man ska ha barnen på förskolan om man är föräldraledig. Man får möjlighet ha dem där 40 timmar, och man kan fortfarande låta dem vara där 30 timmar. Man får helt och hållet bestämma det själv. Då går ni i taket och säger: Nej, nej, nej, sådan valfrihet ska vi inte ha. Jag får inte riktigt ihop det.

Det är inte riktigt sant att det inte finns pengar kopplat till detta. I dag får man ersättning för heltid för alla barn. De pengarna finns i förskolan. Vi ger bara föräldrarna den här möjligheten samtidigt som vi tillskjuter mer pengar än vad ni gjorde under er regeringstid.

Anförande nr 613
H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Någon regeringstid är det väl knappast tal om när vi sitter i kommunfullmäktige. Visst kan förslaget vara bra om det är finansierat, men nu har ni inte lagt några extra medel för att finansiera det här förslaget. Vi befinner oss i en situation där barngruppernas storlek ökar. På Kungsholmen har antalet barn ökat från 14,5 barn per grupp upp till 16, och det är till och med tveksamt om majoriteten kommer att kunna hålla det. Vi befinner oss i en situation där fler förskollärare väljer att sluta än vad staden anställer. Då är det verkligen inte läge att lägga fram ett sådant här förslag.

§ 16 Rotel IV Skolroteln

Utbildningsnämnden
Grundskola och skolbarnomsorg
Gymnasieskola
Särskola
Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

Anförande nr 614
Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Vad härligt att vi får fortsätta att diskutera någonting som jag tror att vi till stora delar är överens om, nämligen hur viktigt det är med skola och gymnasieskola, och tävla om att komma med de bästa idéerna om hur vi ska utveckla den fantastiska verksamhet som vi har i Stockholm.

Jag har redan framhållit att vår vision måste vara att alla stockholmsungdomar tar studenten på ett eller annat sätt i den utbildning som passar dem och som kan leda vidare till ett gott liv, antingen jobb direkt och kanske studier lite senare eller högre studier direkt och sedan ett spännande jobb. Sedan skolar man om sig, och då tar Emilia hand om vuxenutbildning och så vidare. Man ska kunna komma till Stockholm och få en bra start eller en nystart på sin livsresa genom ett lärande oavsett i vilken ålder man kommer hit. Vi vill naturligtvis att det här ska omfatta alla stockholmare.

En glädjande sak är att Lärarförbundet i sin rankning av Sveriges skolkommuner säger att Stockholm klättrar kraftigt samtidigt som de naturligtvis uttrycker oro över de höjningar som de skulle vilja ha högre. Det får man respektera, men vi vet att vi kommer att få ihop det. Vi har alltså klättrat 95 platser. Vi är den kommun i Sverige som satsar mest resurser per elev. Det har att göra med att vi i den här nya majoriteten som tillträdde efter det senaste valet har fortsatt att lägga ännu mer pengar på skolan. Även här, om man jämför de tre första åren under den förra borgerliga mandatperioden med våra första tre år, ser man tydliga skillnader. Snittet för den årliga ökningen under allianstiden var 352,27 miljoner medan snittet för våra tre första år är 481 miljoner. Det är alltså en skillnad på nästan 129 miljoner kronor.

Våra skolor är ganska välförsedda med resurser. Det viktiga nu är att vi ger våra skolledare, lärare, förskollärare i grundskolans förskoleklass, barnskötare, skolsköterskor och alla andra som behövs för att göra en bra skola ännu bättre arbetsförutsättningar. Det är därför som det är så viktigt att vi genom hela organisationen, från utbildningsdirektör till den enskilda läraren i klassrummet, betonar att vi ska ha ett ledarskap för lärande och en pedagogisk utveckling som sker väldigt mycket genom ett kollegialt samarbete med eleven i centrum.

Jag stolt över att vi förutom att satsa på innehållet i verksamheten också investerar som aldrig förr i bra skolbyggnader runt om i Stockholm. Vi har alltså mer än fördubblat investeringar i utbildningslokaler, från 1,1 miljarder till 2,3 miljarder, sedan vi tog över.

Därmed ber jag att få yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 615
Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! Democracy cannot succeed unless those who express their choice are prepared to choose wisely. The real safeguard of democracy, therefore, is education, sade Franklin D. Roosevelt.

Vi talar alltid om skola i den här salen. Det är bra. Det är precis som det ska vara, men den här gången är det ändå inte riktigt som det brukar vara. Finansborgarrådet nämnde inte skolan i sitt inledningsanförande i går. Det är nog unikt. Å andra sidan, med tanke på hur tunn majoritetens budget är på skolområden, klandrar jag henne inte.

Vad har majoritetens skolretorik lett till? Vad blev det av alla de här löftena om exempellöst stora satsningar på lärarlöner, skola och skollokaler? Jo, det blev möjligen lite mer än en tumme, men inte så mycket mer. Nu efter två år står det helt klart att det finns tre nivåer i fallande skala i socialdemokratisk skolpolitik. För det första vad man säger i opposition att man ska göra i majoritet. För det andra vad man säger i nyvunnen majoritet att man ska göra senare i majoritet. För det tredje vad man faktiskt gör i majoritet.

Ni har den minsta höjningen av schablonen på tolv år. Behöver jag nämna vilka som satt i majoritet då? Det här försöker ni finta bort genom att påstå att ni satsar mer i kronor på skolan. Ja, det gör ni därför att vi har fler elever. Fler elever gör att skolan kostar mer, men det är volymförändringar det handlar om. Det intressanta är hur mycket ni ökar per barn. Hur mycket höjer ni schablonen? Den höjer vi dubbelt så mycket som ni. De höjningar ni gör täcker knappt ens de löneökningar för lärare som redan är framförhandlade, och det tar absolut ingen höjd för några ytterligare höjningar av lärarlönerna. Tror ni inte att vi märker det? Tror ni inte att lärarna märker det? Jo, det gör de.

Majoritetens budget innehåller fina ord, men väldigt få konkreta förslag och resurser. Hur ska vi behålla de lärare vi har? Det finns det inga svar på? Hur ska vi klara det faktum att lärare väljer att lämna yrket på grund av arbetsbelastningen och bristande karriärmöjligheter? Det finns det inga svar på. Vi dubblerar schablonerna, vi inför lärarassistenter och vi prioriterar förstelärare från förskola till gymnasium.

Utbildningens roll, utbildningens funktion och betydelse för att samhället ska utvecklas och för att människor ska kunna ta sig ur utanförskap och segregation, behöver jag inte orda om. Den är vi helt överens om, men vi gör allvar av detta genom att prioritera föräldrars och elevers fria val. Man ska kunna välja skola. Det ska finnas skolor att välja bland. Vi, som representanter för den kommunala skolhuvudmannen, har ett ansvar för att se till att de skolor vi driver är så bra som de kan vara, men vi måste också bejaka alternativen, för vi vet att föräldrar och elever vill ha alternativ. Alla Stockholms barn ska ha tillgång till en bra skola. Det är vårt ansvar att se till att de har det, och vi moderater tar det ansvaret på största allvar.

Med det vill jag yrka bifall till vår budgetreservation.

Anförande nr 616
I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Ordförande, ledamöter och medborgare! Lärandet handlar om överlevnad. Det lilla barnet ägnar all sin vakna tid åt att upptäcka och lära känna sig själv och omvärlden och hantera den. Driften och lusten att lära är medfödd. Vår uppgift är att ta till vara och utveckla den lusten hos alla barn, och den ska frodas ända in i vuxenlivet.

Det är vår uppgift som politiker att bädda för att alla de som är anställda i våra skolor, fritidshem och fritidsklubbar får de bästa förutsättningarna att stödja elevernas utveckling. Det gör vi genom att satsa på bättre arbetsmiljöer, högre löner och kompetensutveckling och genom att bekämpa det som Skolkommissionen definierar som det största problemet med den svenska skolan, nämligen segregationen och bristen på likvärdighet.

Vår budget präglas av samarbete. Vi behöver mer och bättre samarbete mellan dem som möter våra barn och unga, mellan skolan och fritidshemmet, mellan skolan och stadsdelen, mellan skolan och föreningslivet, mellan skolan och kulturlivet, mellan skolan och lärarutbildningen och mellan skolan, vuxenutbildningen och arbetslivet. Det är utifrån den helhetssynen som vi nu fortsätter att satsa på lärandet och en hållbar utveckling i förskolor, grundskolor och gymnasier. Jag kommer tillbaka till det senare.

Lärandet och en hållbar utveckling utgår från de 17 målen i Agenda 2030. Det handlar om att eleverna, från förskolan till och med gymnasiet, förbereder sig på att aktivt kunna bidra till vår världs överlevnad. Lärande för en hållbar utveckling baseras på modern forskning och innebär ett ämnesövergripande kollegialt samarbete där de skapande aktiviteterna tar en viktig plats och sträcker utanför skolans väggar. I lärandet för en hållbar utveckling deltar eleverna aktivt i planeringen av studierna. Det är ett sätt att satsa på våra framtida planetskötare.

Anförande nr 617
F r e d d y G r i p (V): Fru ordförande, ledamöter, stockholmare! Elevernas kunskaps- och bildningsresa är inte bara viktig för deras och Sveriges framtid, utan det är också elevernas vardag. Det är vi politiker som har ansvar för att ge skolorna de absolut bästa förutsättningarna. Därför är jag stolt över att den rödgrönrosa majoriteten lägger fram ett seriöst och finansierat förslag som sammantaget med våra satsningar tidigare år visar att vi prioriterar skolan. Vi vill bekämpa segregationen och de konsekvenser som en marknadsutsatt skola utsätts för.

Grundskolan växer med 4 000 elever nästa år, och vi lyckas både budgetera för denna expansion med fler elever samtidigt som vi kan fortsätta att öka schablonerna, det vill säga de resurser som går till varje elev. Vi satsar på grundskolans tidigare år. Det är år som är helt avgörande för elevens resultat genom hela skolgången.

Det behövs många nya skolor i Stockholm, och vi behöver investera i nya och befintliga skolbyggnader. Efter det att vi förra året, som Olle var inne på, investerat över 1 miljard har vi ännu högre ambitioner än så. Därför har vi mer dubblerat investeringarna i nya skolbyggnader. Det är historiska investeringar som är så välbehövliga. När vi bygger nya skolor ska en av ambitionerna vara att försöka bryta

den skadliga segregationen så att elever med olika bakgrund och med olika förutsättningar i stället går i samma skolor. Den här segregationen beror både på bostadssegregation och på skolval.

Det som händer i klassrummet är dock det absolut viktigaste. Tillgången till kompetent personal är prioriterad. Vi vill fortsätta att stärka läraryrkets attraktivitet så att fler vill bli lärare och fortsätta att vara lärare i vår stad. Men även när den ordinarie läraren är frånvarande ska eleverna möta kunnig och kompetent personal. Därför går vi framåt med mobila lärarteam med vikarier. Det kommer att underlätta möjligheten för lärarna att åka i väg på viktig och efterlängtad kompetensutveckling.

Med de orden vill jag å Vänsterpartiets vägnar yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 618
J a n J ö n s s o n (L): Fru ordförande, fullmäktige! Låt mig börja med att yrka bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen. Stockholm har fantastiska barn och ungdomar med stora ambitioner inför framtiden och engagemang och empati för andra människor och det klot vi lever på. Vi har också under de senaste åren välkomnat många unga som kommer hit från andra länder, även de med höga förväntningar på möjligheterna i sitt nya land.

Vi liberaler prioriterar därför skola och utbildning i vår budget för att ge alla möjligheter att förverkliga sina framtidsdrömmar och för att stärka en fast förankring i demokrati, tolerans, jämställdhet och mänskliga rättigheter. Men det allra viktigaste skälet till prioriteringen för oss liberaler är att utbildning ger frihet.

Låt mig slå fast att redan i dag erbjuder Stockholms stad en god utbildning, men den behöver bli bättre. Stadens ambitioner på utbildningsområdet får därför inte sänkas, men tyvärr ser vi att det är vad som nu sker. Budgetpåslagen per elev för 2017 är så låga att vi får gå hela tolv år tillbaka i tiden för att se dess like. Även då hade Socialdemokraterna för övrigt ansvaret för skolan.

Nya idéer för att utveckla skolan finns inte heller. Det finns inga idéer för hur fler elever ska gå ut skolan med fullständiga betyg, för hur fler nyanlända ska förverkliga sina framtidsdrömmar, för hur Stockholm ska kunna rekrytera den bästa skolpersonalen, för hur elevernas kunskaper bättre ska följas upp och stödet stärkas eller för hur skillnaderna mellan skolor i olika stadsdelar ska minska.

Vi liberaler satsar över ¼ miljard mer på skolan än vad majoriteten gör. Vi satsar på en extra löneökning på 1 procent för alla lärare, 174 nya förstelärartjänster till skolor med komplicerade utmaningar, försök med lärarassistenter, heltidsmentorer eller extra kuratorsstöd för att frigöra lärares tid för undervisning och undervisningsgaranti i högstadiet och gymnasiet. Om en lektion ställs in ska undervisningen kompenseras vid annat tillfälle. Nyanlända barn och ungdomar som kommer till Sverige under sommaren ska få börja i skolan redan då, och de som anlänt tidigare får extra skoltid genom halverat sommarlov. För oss liberaler är det självklart att värna gömda och papperslösa barns rätt att gå i skolan.

Vi har många fler förslag på hur Stockholms skolor kan utvecklas. Vi beklagar de låga påslag som den rödgrönrosa majoriteten lägger på skola och utbildning. Det är kanske extra beklagligt just nu eftersom det står i stark kontrast till de höga ambitioner som staden behöver ha för demokrati och mänskliga rättigheter.

Vi liberaler prioriterar skola och utbildning, för goda kunskaper och en fast förankrad värdegrund ger människor frihet att göra fria livsval. Det är en viktig vaccination vi kan ge våra unga mot extremism, intolerans och populism.

Anförande nr 619
P e r O s s m e r (SD): Ordförande, ledamöter! Som framgår av Sverigedemokraternas budgetförslag vill vi reducera hemspråksundervisningen i skolan. Det beror på att vi inte anser att det finns vetenskapligt stöd för den.

Men vi vill mycket mer. Stökiga elever som förstör för andra elever ska snabbt avskiljas och överföras till så kallade jourskolor där de får möta en fast disciplin som ställer krav på de stökiga. De kanske 5 000 begåvade barn som finns i Stockholms skolsystem ska ges tillfälle till en skolgång som premierar deras lust att lära och gör att de slipper de kamrater vars främsta syfte är att sabotera för lärare och elever.

Vi vill också att hälsovården i skolan ger alla elever möjlighet att träffa en skolläkare någon gång i veckan. Vi vill att det ska vara obligatoriskt för alla elever att årligen genomgå en hälsoundersökning, inte minst för varje elevs bästa men också för att man ska upptäcka smittsamma sjukdomar som kan skada såväl den enskilde som omgivningen.

På de skolområden som nämns i Vänsterns budget finns det många texter som förespråkar genuspedagogik. Jag tänker inte föra någon genuspolitisk diskussion här, men Sverigedemokraterna tror inte på ovetenskapliga teorier som sanningslöst säger att det finns små eller inga skillnader mellan könen och att den sociala tillvaron och identiteten är mycket formbar. Vi tror inte heller att egenskaper hos män och kvinnor enbart är sociala konstruktioner som lätt kan påverkas. Genuspolitik är just politik, och det ska inte heller få utövas en skadlig politisk påverkan i Stockholms stads skolor.

Vi har också ett förslag som gäller så kallade förberedelseklasser. Tanken är att de ska förbereda den enskilde eleven inför en placering i en vanlig klass. Vi tänker då först och främst på nyanlända elever. Ett resultat av en sådan skolform är att övriga elever inte behöver stoppas upp i sitt lärande för att den nya eleven ska hinna ikapp. Den nyanlända eleven får gå i den här klassen tills han eller hon har sådana kunskaper i framför allt svenska språket att man kan sättas i en klass med elever i ungefär samma ålder. Att de är lite över- eller underåriga spelar mindre roll.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 620
C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag börjar med att yrka bifall till Centerpartiets budgetförslag.

Det är dags att säga ifrån nu. Många av oss har fått nog. Det är fullständigt otillständigt att barn och ungdomar inte ska känna trygghet i skolan. Allt fler blir mobbade, allt fler blir utsatta för näthat och allt fler känner stress och oro. Vi har nyligen hört här i veckan att många, ända upp till 60 procent, av skolungdomarna inte duschar efter idrottslektionerna. De går hellre svettiga till nästa lektion än att klä av sig inför sina kamrater av rädsla för att bli fotograferade med mobilkameror eller bli mobbade för sitt utseende. Det är dags att göra skolan till en frizon med nolltolerans mot mobbning och näthat. Vi måste ta vårt ansvar för barn och ungdomar.

Det är också dags att ge de vuxna i skolan tillbaka sin auktoritet. Jag menar inte att de ska vara auktoritära, utan jag menar den vuxenauktoritet som sjysta vuxna har, och de ska få och våga ta sitt vuxenansvar. Det är också dags för föräldrarna att ha tilltro till lärarnas kompetens och inte ifrågasätta allting. Lärarna ska få vara kompetenta pedagoger och förmedlare av kunskap. Det är också dags att se till att skolledarna får vara ledare. För att detta ska bli verklighet måste politiken göra två saker, dels ge skolan ramar inom vilka de som arbetar i skolan kan verka, dels ge skolledare och lärare möjlighet att vara professionella. Vi måste se till att det finns tillräckligt många vuxna i skolan för att sköta de olika uppgifterna så att inte lärarna behöver vara administratörer, allt-i-allo, vaktmästare och alla möjliga saker som de ibland får vara.

Ordförande, fullmäktige! Kunskap är makt, makt över sitt liv, makt att förstå omvärlden och sammanhang, makt att göra val och makt att påverka. Barn och ungdomar måste få redskap och vägledning till kunskap för att nå sina mål. Målen måste vara individuella och utgå från varje ungdoms förutsättning och förmåga. Målen ska sättas tidigt och utvecklas med den unga så att de som behöver stöd också får det.

Vi lägger fokus på lärarna, på de vuxna i skolan och på fler vuxna i skolan. Vi i Centerpartiet satsar mer än vad majoriteten gör just för att de vuxna i skolan är så viktiga.

Anförande nr 621
S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Stockholm behöver en politik för att bryta skolsegregationen. Vi har ett läge i Stockholm som kräver det. Under alltför lång tid har vi sett att segregationen ökar då infödda svenskar flyttar sina barn från skolor med många utomeuropeiska invandrare och nyanlända. Högutbildade och höginkomsttagare flyttar sina barn först. Stockholm behöver en skolpolitik som slår vakt om likvärdigheten i skolan och en skolpolitik som utjämnar resurser och tar ansvar för de skolor som har de tuffaste utmaningarna. Därför satsar den rödgrönrosa majoriteten mer resurser till Stockholms stads skolor än någonsin tidigare.

Vi står också för en skolpolitik som tar ansvar för skolans uppdrag att främja, förmedla och förankra respekten för demokrati och allas lika värde. Det är inskrivet i skollagen, läroplanen och barnkonventionen. Vi lever i en tid när demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter är under hot. Rasism och extremism växer sig starkare och utgör ett direkt hot mot alla människor som faller utanför normen, och det är också ett hot mot hela vårt samhälle och vår demokrati. Det finns i dag skolor, lärare och rektorer i Stockholm som gör ett fantastiskt arbete för att motarbeta

rasism, och vi vill att alla goda exempel ska få spridning. Därför satsar den rödgrönrosa majoriteten på ett lärarnätverk för att förebygga rasism och extremism.

Vi ser också hur många barns och ungas vardag kantas av machoideal, hederstänk, sexuella trakasserier, våld och hot. Det finns tjejer som inte får bestämma vad de ska göra på sin fritid, pojkar som blir offer för gatuvåld och hbtq-ungdomar som utsätts för hatbrott. Därför satsar vi på att höja kunskaperna om och motverka hedersnormer. Lärare och elevhälsan ska nu få den kunskap som behövs för att känna igen signalerna från elever som lever i hedersförtryck och kunna sätta in rätt hjälp.

I den rödgrönrosa budgeten fortsätter vi att satsa på normkritik, hbtq och genuspedagogik i skolan. Vi inför också antivåld på schemat. Det är genom att ifrågasätta machoidealen och våldsnormen som vi kan stoppa sådant som sexuella trakasserier och gatuvåld. Pojkar måste få ett annat alternativ än våld och sexism.

Att oppositionen i detta läge är överens om att slopa vår satsning på att förstärka kunskapen om mänskliga rättigheter i skolan är häpnadsväckande. Det handlar om att ni vill sätta stopp för att unga ska lära sig hur vi behandlar varandra, att respektera andras liv och kroppar och på riktigt förstå vad allas lika värde betyder i praktiken. Jag är stolt över att kunna presentera en budget som lyfter arbetet för mänskliga rättigheter in i klassrummen.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 622
E r i k S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! En av de verksamheter som jag tycker är absolut roligast att besöka i min roll som politiker är faktiskt just skolor. Att mötas av lekande barn, nyfikna och frågvisa elever och en mycket professionell personal som brinner för sitt yrke ger mig väldigt mycket energi. Det råder ingen tvekan om att Stockholm har väldigt bra skolor generellt även om förutsättningarna naturligtvis ser väldigt olika ut mellan olika skolor.

Samtidigt kan vi konstatera att ytterligare ett år nu har passerat, och än en gång ser vi sämre skolresultat i Stockholm. Färre elever än någonsin i Stockholm når gymnasiebehörighet, och färre elever än någonsin når godkänt i grundskolans samtliga ämnen. Det är en utveckling som jag tror att vi alla tycker är bekymmersam. Ofta blir svaren på problemen resursbrist, men sanningen är att skolan aldrig har haft så mycket pengar som i dag. Sverige satsar näst mest i hela Europa på skolan mätt i andel av bnp. Av Sveriges kommuner satsar Stockholm kanske allra mest på skolan. Att resursbrist skulle vara det huvudsakliga problemet är därför inte särskilt troligt.

Därför presenterar inte heller Kristdemokraterna en budget med ökade anslag till skolan utöver de anslag som majoriteten anslår. Däremot gör vi vissa omdisponeringar till områden där vi tror att de gör större nytta i skolan. Vi lägger mer pengar på elevhälsa, ledarskapsutbildningar och fler karriärtjänster.

OECD är tydliga med sina rekommendationer för hur resultaten ska bli bättre i svensk skola. Det handlar om tydligare och bättre ledarskap, högre förväntningar på eleverna och bättre arbetsro i klassrummen. Det vi i Sverige däremot lägger väldigt

mycket fokus på såsom ökad lärartäthet, mindre klasstorlekar och mer pengar spelar betydligt mindre roll enligt OECD.

Trots det rör sig den politiska debatten i just detta avseende tyvärr inte framåt. I stället för att ösa beröm över exempelvis Engelska skolans fantastiska resultat och arbete med elever med väldigt olika förutsättningar hotar i stället en del politiker med att lägga ned Engelska skolan genom en rad olika regleringar. Det är rena uppochnedvända världen för mig.

Vi har med andra ord en politisk diskussion som mest handlar om resurser och olika former av vinstbegränsningar medan vi har forskare och experter som mer pratar om ledarskap, arbetsro och förväntningar. Jag undrar hur det kunde bli så här fel.

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas budgetmotion.

Anförande nr 623
Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Jag vill faktiskt börja med att uttrycka ett tack som jag inte hann med tidigare till våra fantastiska medarbetare på alla nivåer i skolan som har bidragit till att Stockholms stad har lyckats med en fantastisk bedrift trots att vi när vi debatterade budgeten här för ett år sedan inte kände till att vi skulle ställas inför en stor utmaning med att ta emot nyanlända elever, framför allt på gymnasiesidan och på högstadiesidan. Detta har vi alltså lyckats med så väl att vi får beröm från de statliga myndigheter som nu kommer hit och forskar i hur vi har lyckats. Jag vill rikta ett stort tack till alla som har gjort detta möjligt.

Stort tack till alla föräldrar som har hört av sig och undrat varför de inte får nyanlända på sin skola och till de skolledare som har sagt att de också vill ha en förberedelseklass! När vi tog över var det bara 14–15 av våra skolor som tog emot i stort sett alla nyanlända. Det var bara på dessa skolor som det fanns fler än tio nyanlända elever, vilket är gränsen för när Statiska centralbyrån börjar räkna hur många nyanlända det finns. Nu finns det nyanlända elever på nästan alla våra skolor i hela staden. Det är en enorm framgång och en enorm bedrift av vårt skolväsen i Stockholm. Tack alla ni som har hjälpts åt att vi har haft en så bred enighet!

Till min ärade borgarrådskollega Cecilia Brinck vill jag säga att det kan vara bra att lyssna lite mer noggrant när finansborgarrådet håller sina anföranden. Finansborgarrådet har naturligtvis nämnt skolan. Jag minns att hon sade att segregation i verkligheten betyder att om du föds i fel område är det stor risk att din begåvning inte tas till vara. Det hänger samman med skolan. Hon sade också att varje beslut som vi fattar i denna sal som öppnar för fler att nå behörighet till gymnasiet är ett steg i rätt riktning. Det handlar om skolan. Hon talade också om att investeringar gör att vi återtar makten över stadsplaneringen och att satsningen på nya skolor är rekordstor i budgeten. Jag är glad att ha ett sådant finansborgarråd.

Till Christina Linderholm vill jag säga att jag nästan blir lite rädd att den genetiska säregenheten jag har att jag är lite centerpartist ska bubbla upp för mycket, för jag tycker att du säger många bra saker. Det handlar väl också om den traditionella centerpartisten som vet hur man nackar en höna när det behövs, men med mycket kärlek för att barnen ska få mat på bordet. Lite ordning och reda på det sättet.

Erik Slottner tar upp resurser. Jag tycker att du problematiserar det här lite grann på ett sätt som många andra borgerliga företrädare inte kan göra som bara pratar om hur många procent hit och dit som skolan skulle kunna behöva. Jag vill jättegärna föra diskussioner tillsammans med dig och andra här om de system som vi har fastnat i. Du ställer frågan: Hur kunde det bli så här? Skolpengssystemet i Sverige suger ut resurser som gör att vi häller in mer pengar i en läckande hink.

Anförande nr 624
J a n J ö n s s o n (L): Fru ordförande! Vi har fått höra här vid flera tillfällen att det ges ut volymkompensation och att det skulle vara den stora nyheten i den här budgeten. Men vad jag vet har Stockholms stad alltid gett volymkompensation, för annars skulle det innebära att vissa barn inte får någon skolpeng. Jag förstår inte riktigt varför det slås upp så väldigt stort.

Sedan undrar jag lite över en annan sak. Schablonökningen för grundskolan ligger på 1,3 procent. Enligt Riksbanken låg inflationen för oktober på 1,2 procent. På vilket sätt är det här en väldigt stor anslagsökning till skolan? Jag förstår inte riktigt det. Jag får inte ihop matematiken.

Anförande nr 625
Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Jag har inte påstått att det är en väldigt stor ökning i år. Det jag framhåller är att under de tre år som vi i den här majoriteten har styrt Stockholm har vi sammantaget gjort en stor volymökning. Vi gick ut mycket hårt år ett och år två. Sedan dess har det skett en förändring i hela vårt skolsystem som innebär att vi väldigt snabbt fick ta emot många nya elever. Det är inte alla kommuner som hade klarat att kompensera denna volymökning fullt ut och fortfarande, vilket vi nu gör, lägga på ännu mer pengar. Att få fler elever på skolor där det finns viss kapacitet ledig leder också till att man får ett ökat handlingsutrymme när man får in en ny skolpeng för varje ny elev. På våra skolor finns det också sammanlagt ungefär ¼ miljard i olika resultatfonder. Det är lite ojämnt fördelat, men det är ändå en tillgång för utbildningsförvaltningen.

Anförande nr 626
Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! Jag ber naturligtvis ödmjukt finansborgarrådet om ursäkt om jag i förbifarten råkade missa att hon tydligen nämnde skolan. Jag är också tacksam mot skolborgarrådet för att han säger det från talarstolen och inte från bänken.

Jag fortsätter nu på mitt tema från i går att dela ur rosor när jag tycker att det är välförtjänt. Det har, som Olle säger, varit en enorm utmaning. Jag tycker ändå att vi får säga att den delen av mottagandet har fungerat bättre än många andra delar. Precis som skolborgarrådet säger har skolorna, och om detta råder det ingen politisk oenighet alls, på ett fantastiskt sätt kommit samman och sagt att de också vill vara med. Men det finns en del till här, och det är att de fristående skolorna nu har laglig möjlighet att delta i arbetet med att ta emot nyanlända. Det tycker jag att vi måste bli lite bättre på att bejaka eftersom de spelar en mycket viktig roll när det gäller att ge nyanlända elever en bra skolstart i Sverige.

Anförande nr 627
Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Jag vill tacka borgarrådet Brinck för konstaterandet att vi alla har försökt jobba för det här på ett bra sätt. Jag kan också lugna borgarrådet Brinck med att en kollega som vanligtvis sitter nära henne, nämligen ledamoten Ulla Hamilton tillika vd för Friskolornas riksförbund, i den egenskapen var på ett möte ganska nyligen tillsammans med medlemsföretag och fick möta stora delar av utbildningsförvaltningens ledning. De hade en väldigt bra diskussion om hur vi, vilket vi alltid har velat och tänkt, ska ha ett bra samarbete nu när det, precis som Cecilia Brinck påpekar, är möjligt för fristående verksamhet att börja ta sitt ansvar, för det vill de.

Vi hoppas verkligen att man vågar avsätta så många platser som behövs, det vill säga låta nyanlända elever gå före i kön, och orka stå emot den föräldraopinion som möjligtvis uppstår. Det har vi lyckats med i den kommunala skolan.

Anförande nr 628
C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Ordförande, fullmäktige och Olle! Jag har aldrig nackat en höna, jag har aldrig mjölkat en ko men jag är mycket stolt över att vara centerpartist.

Även på skolans område, som är ett av våra viktigaste områden i politiken, behöver vi snabbspår för lärare. Vi pratade om det förut. Jag skulle vilja lägga till yrkeslärare, för det är en lite bortglömd kategori. Vi behöver faktiskt fler ungdomar som går yrkesutbildningar i våra skolor.

Sedan undrar jag om det är möjligt att locka tillbaka lärare. Några kan ju faktiskt ångra sig när de har varit borta från läraryrket och vilja komma tillbaka. De känner kanske inte att legitimation är det de först tänker jobba med. De kanske skulle kunna få dispens ett tag för att komma in. Det är oerhört viktigt att vi får in fler duktiga lärare i skolan med eller utan legitimation egentligen.

Anförande nr 629
Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Man kan nästan tro att Christina Linderholm jobbar som personalchef på utbildningsförvaltningen. Väldigt mycket av det hon säger här liknar exakt vad vår kreativa förvaltning har lyckats med. De har gått ut med en vädjan eller inbjudan till pensionerade lärare. De har fått ett enormt gensvar till det möte som ägde rum, och kring 50 procent tackade ja. Vi har massor av nypensionerade lärare som jobbar runt om i våra skolor. Jag tycker att det är jättekul. De säger att de vill undervisa och inte gå på några möten. Det är ungefär det som man kan ta med sig. Vi vågar nu gå vidare med ännu äldre pensionärer för att se om det finns andra ställen i organisationen som de kan jobba på.

Emilia har fantastiska insatser när det gäller yrkesutbildningar, yrkes-sfi och yrkesvux. Jag har bevittnat flera när jag har varit ute. Vi har yrkesinriktade program där man också har kunnat upplåta plats för vux och sfi på ett mycket fint sätt. Våra rektorer och lärare tycker att det är jättekul att jobba med de här eleverna. Där kan det också födas fler yrkeslärare i framtiden. Tack för det inspelet!

Anförande nr 630
M a r k u s N o r d s t r ö m (M): Ordförande, kommunfullmäktige, åhörare! Jag tänker uppehålla mig lite grann vid att Olle Burell påstod att vi satsar mer pengar på skolan. Jag tycker att det är viktigt att reda ut det. Jag tänker gå tillbaka till hösten 2014. I valet lovade Socialdemokraterna att om man skulle höja skatten skulle den oavkortat gå till skolan. Hela skattehöjningen skulle gå till skolan. Skattehöjningarna har inbringat 1,3 miljarder. Utbildningsnämndens budget har justerats upp med 1 711 miljoner ungefär. Justerat för volymförändringar är det en rejäl ökning på 740 miljoner. Det är en ökning, men är 740 miljoner och 1,3 miljarder samma summa? Nej.

Kan skolborgarrådet förklara varför Socialdemokraterna har svikit sitt vallöfte?

Anförande nr 631
Borgarrådet B u r e l l (S): Vi har uppfyllt vårt vallöfte om att satsa på utbildning och ge alla barn och ungdomar en bra start. Vi har tagit fram, precis som jag framhöll tidigare, de pengar och de beslut som behövs för att våga göra investeringar i nya skolbyggnader på ett sätt som ni hade skrivit om men inte lyckats leverera någon gång. Vi var de första som fick upp investeringarna över 1 miljard. Vi har också tillfört utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna pengar. Vi har satsat på andra verksamheter som också är mycket viktiga för våra elevers kunskapsutveckling. Dessa finns inom ramen för demokratiarbete, fritidssatsningar och kulturarbete.

Jag vill absolut säga att de skattehöjningar som vi har gjort har gått till våra barn och ungdomar för att de ska kunna ha det bra både i verksamheten i förskolor och skolor och i allting annat som är viktigt runt omkring, och inte minst också för att deras föräldrar ska kunna ha det bra och för att deras närmiljö ska kunna vara bra. Det är jätteviktigt för att våra skolor ska fungera. Jag är nöjd med vår prestation på den punkten.

Anförande nr 632
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag får väl tacka för berömmet från Olle Burell eller hur jag nu ska tolka det. Men Socialdemokraterna byggde upp en hel valrörelse i Stockholm på att det var resursbrist i skolan. Det var det stora problemet, och precis som Markus sade lovade man en skattehöjning som oavkortat skulle gå till skolan. Det var det enda ni pratade om i valrörelsen när det gäller skolpolitik. Det var mer resurser, mer resurser och mer resurser. Och sedan har ni ändå inte verkställt det som ni lovade.

Vi kan ha två skolor med väldigt lika förutsättning när det gäller elevsammansättning men de får ändå väldigt olika resultat. Ofta blir förklaringen till varför de uppvisar så olika resultat på två liknande skolor att det handlar om ledarskap och den arbetskultur som gäller på skolorna. Jag tänker på Bagarmossens skola som lyftes rejält när de bytte rektor och Montessoriskolan på Kungsholmen som var den bästa. Vad sade den rektorn? Jo, det handlar nästan enbart om arbetsro. Vi satsar på arbetsro i vår skola. Och det kan man få utan resurser.

Anförande nr 633
Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Jag blev lite stum på grund av det som Erik Slottner slutade med. Han pratade om arbetsro. Om det är något parti i den här salen som har bidragit till att försämra arbetsron och studieron i våra skolor är det ju tyvärr Kristdemokraterna som pådyvlade övriga allianspartier något så fruktansvärt dumt som ett vårdnadsbidrag. Det har gjort att så många barn och unga i vår stad inte kom in i förskolan utan stannade hemma. De fick inte någon social fostran, lärde sig inte turtagning och fick inte den förberedelse för skolgången som behövs för att ha ordning.

Återbesök de skolor som du har besökt i ytterstaden och prata en gång till med rektorerna som jobbar där och hör vad de tycker om det fruktansvärda sociala experiment som ni såg till att genomföra!

Anförande nr 634
P e r O s s m e r (SD): Ordförande! Först en ren sakupplysning. Det var intressant att höra om de förberedelseklasser som finns. Jag kan då konstatera att det är ett embryo till den förberedelseskola som vi talar om.

Men det var egentligen inte det jag skulle prata om, utan det gäller det som Christina Linderholm talade om, nämligen mobiltelefonerna, mobbningen och det gissel som mobiltelefonerna på många sätt är. Nu läste jag, det kanske till och med var i går, att Skolverket gått ut med en information till rektorerna om att de, om jag fattade det rätt, har rätt att beslagta eller ta hand om mobiltelefoner. Det är en del för att stärka den allmänna ordningen i skolan. Då frågar jag dig, Olle Burell: Hur ser du på detta att man skulle ingripa mot mobiltelefoner? Har ni diskuterat det på något sätt? Kommer ni att diskutera det?

Anförande nr 635
Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Vi har ju alla som enskilda personer rätt att ha olika teorier om hur man utvecklar en verksamhet trots att vi inte har utbildning inom den. Jag, som inte är utbildad till lärare eller skolledare utan är arkitekt i botten, vill dock verkligen inte komma med de exakta anvisningarna om hur man ska bedriva undervisning på en skola generellt eller i klassrummet. Jag har gjort snart 100 verksamhetsbesök på förskolor och skolor, både fristående och kommunala, och alltid upplevt att rektor och lärare själva har hittat ett sätt som fungerar för dem. Det jag kan göra är att ge dem stöd i deras beslut så att de vågar stå emot eventuella synpunkter från föräldrar eller andra utomstående som faktiskt inte har inne i skolan att göra. Jag tycker att Sverigedemokraterna borde ta ansvar för att minska trakasserier och förföljelse i det här landet genom att tala med sina väljare om alla människors lika värde och göra en omsvängning i er retorik. Den retoriken bidrar till hot och otrygghet hos elever, föräldrar och lärare. Så är det.

Anförande nr 636
A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag vill prata om de barn som inte alltid får höras i den politiska debatten. Det är de barn som är i behov av särskilt stöd. Det gäller också de barn som är placerade av socialtjänsten. Det handlar om alla de barn som upplever otrygghet i skolan och blir utsatta för mobbning.

Skolverket släppte en mycket intressant rapport i september som rör tillgängliga lärmiljöer. Det är en rapport som pekar på alla de utmaningar som finns för att säkerställa att funktionshinderperspektivet tillgodoses i det systematiska kvalitetsarbetet. Många skolor strävar efter detta, men de når inte ända fram. Den stora utmaningen rör framför allt alla de barn som har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

För att barn med särskilda behov ska få så goda förutsättningar som möjligt vill vi att fler speciallärare anställs, att organiserad läxhjälp ska erbjudas alla barn på fritis eller i skolan och att man överväger ett extra skolår. På vilket sätt ska ni i majoriteten med så låga påslag till skolan garantera dessa barns rättigheter?

Ungefär ett barn i varje klass kommer före 18 års ålder att vara placerat utanför hemmet av socialtjänsten. Vi vet att dessa barn har en sämre fysisk och psykisk hälsa. Som grupp har dessa barn sämre skolresultat, sämre förutsättningar över tid med fler självmord, missbruk, kriminalitet etcetera. Den enskilt viktigaste faktorn för att dessa barn ska lyckas är en bra skolgång. Vi vill att alla skolor ska ha en namngiven kontaktperson i socialtjänsten eftersom vi vet att samarbetet mellan skola och socialtjänst många gånger brister. På vilket sätt ska ni med så låga påslag till skolan garantera dessa barns rättigheter?

60 000 barn utsätts för mobbning i de svenska skolorna. Det är en svindlande siffra. Mobbning är upprepade kränkningar över tid, och de kan både vara verbala och fysiska. Numera sker också en stor del av mobbningen på nätet. Det är många barn som öppnar Snapchat eller Kik med en klump i magen. Det absolut bästa botemedlet mot mobbning är en trygg skola där vuxna tar ansvar för skolmiljön. Mobbning måste börja ses som det lagbrott det är, och nolltolerans ska gälla. Det är ingen ursäkt att misshandel sker i skolan. Vi liberaler vill se en trygghetsakut och en förstärkt elevhälsa. Det är viktiga insatser för att minska mobbningen. På vilket sätt ska ni i majoriteten med så låga påslag till skolan garantera dessa barns rättigheter?

I Liberalernas skola får alla barn inte bara en utan flera chanser. Liberalerna vill mer, och vi vill bättre. Bifall till Liberalernas budgetreservation!

Anförande nr 637
Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Tack, Anne-Lie! Jag håller med om väldigt mycket av det du säger. Jag tycker att det är sympatiskt och viktigt att ringa in att alla, precis som Christina också var inne, ska känna att skolan är en frizon från mobbning och trakasserier. Vi i våra generationer är kanske oförberedda på hur mycket som kommer in i skolan och klassrummet och elevers vardag via mobiltelefoner eller på andra sätt som man berättar om. Men om det är någonstans som jag tänker att vi faktiskt skulle kunna ta en paus från den eviga sifferexercisen, där vi bara pratar om hur vi tävlar med satsningar och så vidare, och i stället gå in på arbetssätten är det här.

Jag tror att ett systematiskt kvalitetsarbete som har en tydlig organisation och en tydlig ledning som fungerar ända ut i ledarskapet i klassrummet är det viktigaste för att komma åt de här problemen. Det är också därför som vi har gjort starka satsningar på elevhälsan och ska ha fungerande elevhälsoteam på alla våra skolor.

Anförande nr 638
A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande! Jag är också övertygad om att vi i stora delar har en samsyn i de här frågorna om utsatta barn, mobbning, kränkningar etcetera. Det är absolut så att det systematiska kvalitetsarbetet, hur man jobbar med organisationen, ledarskapet och så vidare, är extremt viktigt. Samtidigt är det så att vi gör betydligt större satsningar än vad ni gör på skolan. Vi har en satsning på 3,2 procent, och ni har ett anslag på 1,3 procent. Nej, man kanske inte ska tävla hela tiden. Det är klart att kvaliteten är det viktigaste, men pengar spelar roll. Det är jag helt övertygad om.

Anförande nr 639
T i n a K r a t z (V): Fru ordförande! Tack för du lyfter upp de här barnen som har särskilda behov, Anne-Lie! Jag vill därför passa på att lyfta upp de romska barnen ännu en gång. De romska barnen syns inte alls till i er budget. Arbetet med den romska inkluderingen har ju varit ett kommunalt ansvar ända sedan den nationella minoritetslagstiftningen kom. Arbetet i Stockholm har varit minst sagt trevande. Det har inte gjorts så mycket. Vi kan konstatera att diskriminering fortfarande drabbar romer, inte minst de romska barnen. Om man ska döma efter er budget finns det fortfarande inget intresse för den här frågan.

Därför vill jag passa på att fråga hur ni tänker jobba med att inkludera de här barnen, motverka de ojämlikheter som finns och öka kunskapen om romsk inkludering hos skolpersonalen och hur ni ska jobba med de romska barnens närvaro i skolan.

Anförande nr 640
A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande! Tack, Tina! Du ställde samma fråga till mig i går. Jag tycker att det är en mycket viktig fråga och en mycket viktig grupp som du lyfter upp. Den romska gruppen är många gånger osynliggjord. Jag ger dig samma svar i dag som jag gav dig i går. Skolan och skolgången är den viktigaste vägen att ta sig från utanförskap till innanförskap. Under min tid som socialsekreterare mötte jag personer i min ålder, alltså drygt 30 år, som inte kunde läsa, räkna eller skriva. Det tyder väl ändå på att skolgången är det absolut viktigaste. Då spelar faktiskt pengarna roll.

Vi satsar mer på skolan, och jag tror att det är mycket avgörande. Sedan måste de här barnen också få rätt att gå i skolan. Skolplikten måste uppfyllas. Vi kan börja där.

Anförande nr 641
L i s a P a l m (FI): Tack för att du lyfter upp detta med mobbning och kränkande behandling i skolan! Det är jätteviktigt. Vi vet att många tjejer blir utsatta för sexuella trakasserier i skolan. Det är där det ofta förekommer. Men när jag läser era budgetar från tidigare år kan jag se att det är först nu som ni börjar agera mot sexuella trakasserier. Och i samband med att det har varit en stor fråga under sommaren blir det lite plakatpolitik, det vill säga att ni bara agerar när det tas upp medier. Hur ska vi stärka barns rättigheter när ni i er budget väljer att ta bort de satsningar som vi vill göra på mänskliga rättigheter i skolan?

Anförande nr 642
A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande, Lisa! Man kan säkert beskylla Liberalerna för att vi har brustit och för att vi kunde ha gjort mer och bättre, men det här är inga nya frågor. De här frågorna fanns ju på tapeten innan Feministiskt initiativ kom in. Du har lyft upp den här frågan upprepade gånger, men jämställdhet, demokrati, barns rätt till sin egen kropp etcetera är sådant man har fått lära sig i skolan. Det är värderingar som vi har burit med oss i det demokratiska systemet under väldigt många år. Det är ingenting som Feministiskt initiativ har uppfunnit och som ni ska ta åt er hela äran för att det nu har kommit på tapeten. Liberalerna har varit drivande när det gäller jämställdhetsfrågor och i jämställdhetskampen och varit drivande för rösträtt och så vidare. Nej, Lisa Palm, det där funkar inte.

Anförande nr 643
F r e d d y G r i p (V): Fru ordförande, ledamöter, stockholmare! Skolan ska vara en plats där elever från olika bakgrund möts och gör en kunskaps- och bildningsresa tillsammans. Alla elever måste kunna lita på att den närmaste skolan är den bästa. Därför måste det vara slut med att leka affär med elevernas utbildning. Jag är fast övertygad om att skolan ska drivas offentligt eller ideellt men inte kommersiellt.

Skolsegregationen och de ökande skillnaderna mellan skolorna är det största hotet vi har i vårt skolsystem i dag. I våra budgetar försöker vi med allt vad vi på kommunal nivå kan göra för att komma åt det problemet. Det gör vi genom att alla våra grundskolor nu tar ansvar för nyanlända. Genom våra historiska investeringar i nya och befintliga skolor försöker vi aktivt minska segregationen. Vi ställer krav på likvärdighet, till exempel elevhälsoteam som finns på plats inte bara varannan torsdag, bemannade skolbibliotek och bra fritidsverksamhet på samtliga skolor i staden. Sammantaget ska alla elever i vår stad, som skollagen säger, nå sin fulla potential.

Ett viktigt initiativ som jag är stolt över är att vi öppnar skollokaler för föreningslivet och civilsamhället som i dag har svårt att hitta bra möteslokaler. Genom att installera kodlås kan vi låta lokalerna användas även efter skoltid. Vårt mål är att minst en skola per stadsdel ska öppnas nästa år.

Personalen i skolan är vår viktigaste resurs. Därför är det av yttersta vikt att vi fortsätter att ha en god löneutveckling, minskar den onödiga administrationen och erbjuder relevant vidareutbildning och kompetensutveckling. Vi tar strid mot allmänna visstidsanställningar och vill att stadens anställda ska ha trygga anställningar. Här är personer som arbetar med elever i behov av särskilt stöd och elevassistenter särskilt viktiga grupper.

Med fortsatta satsningar på skolan lägger vi i majoriteten fram vår budget i dag. Alla vi som kämpar för skolan bör rösta ja till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 644
C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Herr ordförande, fullmäktige och Freddy! Det finns en liten sak som du inte riktigt verkar ha fattat helt och hållet, och det är att du är en del av majoriteten, så klaga inte över det som inte fungerar. Fixa det i stället!

En annan sak som är helt uppenbar när man lyssnar på dig är att föräldrarna kan glömma valfriheten. Möjligen kan man få rätt till heltid i skolan, 40 timmar i veckan precis som på dagis, men inte ha valfrihet att kunna välja olika pedagogiska alternativ eller annan skola. Ska det gälla gymnasieskolan också, Freddy?

En skola per stadsdel ska öppnas. På 80-talet, när jag senast satt i Skolstyrelsen som det hette då, var skolorna öppna. Föräldrar, föreningar och alla möjliga kunde ha möten i skolans lokaler på kvällarna. Det fanns någonting som hette vaktmästare då. Det var en bot mot tomma lokaler, Freddy.

Anförande nr 645
F r e d d y G r i p (V): Tack, Christina! Ja, vi vill öppna nya skollokaler. Ni gjorde inte det när ni styrde. Vi gör det. Som ett första mål har vi att det ska ske i en skola per stadsdel, men vi kommer naturligtvis att försöka öka det ännu mer.

Jag blir beklämd när man försöker koppla ihop valfrihet, vinst och friskolor på ett så ohederligt sätt som ni gör. Dessutom blir jag så beklämd när man inte kan se de skadliga segregerande effekter som blir konsekvenser av det här skolvalet. Jag vill fråga dig vad du har för lösning. Jag inser att det här är ett problem. Jag vill hitta lösningar för att bryta segregationen. Jag vill våga vända på varenda sten. Jag vill våga ifrågasätta så att vi får en skola där man möts över bakgrundsgränser och där man möter elever med olika förutsättningar. Vad vill du göra åt den ökade segregationen?

Anförande nr 646
F r i d a J o h a n s s o n M e t s o (L): Hallå, Freddy! Jag är säker på att du har läst Liberalernas budgetmotion mycket noggrannare än din kollega Tina och har sett hur vi lyfter upp romsk inkludering, så jag behöver inte ställa frågor till dig om det.

Jag tänker fokusera på det du nämnde i inledningen av ditt anförande, nämligen kunskapsskolan. Sedan gick du vidare och pratade om en massa andra saker, och det gör Vänsterpartiet ofta. Vi i Liberalerna upplever inte riktigt att kunskap står i centrum för Vänsterpartiet när det gäller skolpolitiken. Ett starkt exempel på det är hur man ser på inlärning och vikten av läxor. Där har Vänsterpartiet en ganska enkel politik, ni är bara emot trots att all forskning talar om hur viktigt det är med upprepning, nya länkar i hjärnan och hur man arbetar vidare med det.

Liberalerna fokuserar mycket på läxhjälp. Vi fokuserar på att man ska få läxhjälp i stadsdelarna, i skolorna, på fritis och vi talar också om en digitaliseringsmöjlighet, det vill säga en individualisering av läxhjälp som kan komma varje barn till del i deras hem, på bibliotek eller på andra ställen. Hur ställer sig Vänsterpartiet till det? Är ni negativa även till de läxorna?

Anförande nr 647
F r e d d y G r i p (V): Resultatet i skolan är det absolut viktigaste för Vänsterpartiet. Mitt mål är att eleverna ska kunna göra en kunskaps- och bildningsresa där de gör det tillsammans med elever från olika bakgrund.

Nej, ska jag vara ärlig tycker jag inte att politiker ska stå i den här talarstolen, precis som ni har gjort och er utbildningsminister Jan Björklund gjorde, och bestämma var läraren ska stå, om det ska vara Ipad eller penna och om man ska ha läxor eller inte. Det är upp till professionen i skolan att bestämma. Lärarna har utbildning, kompetens och vet hur läxor ska användas. Jag är själv lärare och har tagit del av forskning om läxor. Där kan man se att såsom läxor används är de ganska negativa, men det finns sätt att göra det bättre. Men det ska inte vi bestämma över, utan det ska lärarna bestämma över.

Anförande nr 648
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Efter ett sådant här inlägg inser man att en minut i replik är alldeles för lite. Du säger att du vill att elever från olika samhälls-bakgrunder ska kunna mötas på en och samma skola, Freddy Grip. Jag kan berätta för dig att innan det fria skolvalet infördes var det mycket svårare än vad det är i dag med det fria skolvalet. Du anar inte hur många elever som exempelvis åker med blå linje från Järvafältet till Kungsholmen för att gå i olika fristående skolor som finns där. Det hade inte varit möjligt med ditt system.

Sedan säger du att närmaste skola ska vara den bästa. Det är en praktisk omöjlighet så länge det inte finns en enda skola. Det är floskelretorik du hänger dig åt. Det är klart att den närmaste inte kan vara den bästa. Så länge det finns olika skolor kommer kvaliteten att se olika ut. Frågan är: Kan konkurrens bidra till att främja kvaliteten? Ja, det gör det inom alla andra sektorer, och jag är övertygad om att det också sker inom skolan. Därför är vi för både fritt skolval och fristående aktörer inom skolväsendet.

Anförande nr 649
F r e d d y G r i p (V): Jag önskar verkligen att Erik Slottner kunde ta av sig de ideologiska skygglappar han har och ta del av den nationella och internationella forskningen kring skolval. Då skulle han se den starka segregerande effekt som skolval har här i Sverige och överallt annars. Vår politik handlar om att motverka segregationen, inte öka den. Något som är än mer beklämmande är att i Erik Slottners eget förslag tar man helt bort de ökade insatser som vi lägger på socioekonomiskt stöd. De 70 miljoner som vi har tillfört extra för att försöka utjämna de här skillnaderna skär han bort i ett pennstreck och tycker att det inte gör skillnad. Men, dessa 70 miljoner är 140 lärare, Erik Slottner. De om några kan göra skillnad för elevernas resultat.

Jag tycker att du får gå hem och göra din läxa. Ta del av skolforskning och kom tillbaka med lite bättre förslag!

Anförande nr 650
M a r k u s N o r d s t r ö m (M): Ordförande! Du pratar väldigt mycket om att det ska vara en god löneutveckling för lärare och att personalen är vår viktigaste resurs. Det kan jag skriva under på. Det är inte ofta jag skriver under på saker och ting som Vänsterpartiet säger, men det kan jag skriva under på. Men då undrar jag: Varifrån kommer pengarna? Varifrån ska ni ta resurserna? Den enorma satsningen från S, V, MP och FI på Stockholms skolor 2017 är en schablonhöjning i grundskolan på 1,3 procent och en schablonhöjning på gymnasieskolan 1,3 procent. Motsvarande

höjning under Alliansens sista år 2014 var långt över 4 procent. Var ska den goda löneutvecklingen komma ifrån med så fattiga schablonökningar?

Anförande nr 651
F r e d d y G r i p (V): Tack! Jag har på samma sätt som borgarrådet Larsson förberett mig. Jag har Exceldokumentet här med alla schablonökningar under de år när ni styrde, och jag har schablonökningarna under de år när vi styrde. Du kan komma över, och så kan vi titta på dem gemensamt. Då kommer vi att se att vi satsar mycket mer än vad Alliansen gör när de styr i Stockholms stadshus.

När det gäller grundskolans tidigare år, de viktigaste åren för eleverna, har vi ökat schablonerna under våra tre första år en femtedel mer än vad Alliansen gör. Det gör skillnad på riktigt. Det kommer att kunna vara ett första steg mot en resultatförbättring i den svenska skolan och i Stockholms skolor, och vi kommer inte att sluta. De här tre åren är inte våra enda år. Vi kommer med en budget till, och dessutom vinner vi valet nästa gång. Då kommer vi att fortsätta att prioritera skolan. Pengarna finns här, och vi fortsätter att satsa dem. Är du nyfiken har jag hela Exceldokumentet här som vi kan gå igenom tillsammans. Jag är matematiklärare, så att vi kan göra det på ett pedagogiskt sätt.

Anförande nr 652
Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! Måtte makterna bevara skolan från mer prioritering av det slaget! Jag ägnade mitt förra anförande åt att tala om vad majoriteten inte gör, så nu tänker jag tala om vad vi vill göra i stället.

Vi fokuserar på att stärka kunskapsresultaten med mer undervisningstid, mer resurser till barn med särskilda behov, fler förstelärare framför allt i utanförskapsområden, screening i övergången mellan förskola och skola, aktivt skolval för alla, valfrihet och fokus på kvalitet i stället för den här märkliga upphetsningen över driftsform som nu är det enda som Vänstern pratar om när det gäller skolan.

Organisationsfrågor är sällan så där vansinnigt upphetsande, men samtidigt är det så att om man har en verksamhet med den budgetomslutning som utbildningsverksamheten i Stockholm har måste vi också ha en ändamålsenlig organisation, och vi tror att den kan förbättras. Vi vill dela upp utbildningsnämnden i två nämnder, en skolnämnd och en gymnasienämnd, för att bättre kunna fokusera på de stora och rätt skilda utmaningar som de olika skolformerna har. I dag blir det lätt så att gymnasiefrågorna, som är mycket viktiga, tenderar att hamna inte nödvändigtvis i skymundan men de kommer inte riktigt i första rummet hela tiden. Vi har enorma utmaningar på gymnasiet, till exempel när det gäller att höja yrkesprogrammens attraktivitet. Då måste vi ha en organisation som vi kan jobba med.

Andra företrädare för Moderaterna har redan berättat hur mycket mer än majoriteten vi höjer schablonen för förskola, grundskola och gymnasieskola. Vi vill ha fler förstelärare i grundskolan. Vi vill utreda screening av elever i behov av särskilt stöd vid övergång mellan förskola och skola i mycket större utsträckning än vad som görs i dag. Vi vill ha introduktionsklasser sommartid för nyanlända så att de inte ska behöva vänta med att börja skolan till hösten om de kommer under sommarmånaderna. Vi vill att alla elever ska ha möjlighet att delta i företagsamhetsverksamhet. Vi

vill ha ett pilotprojekt med lördagsgymnasium. Vi vill stärka de praktiska utbildningarna. Vi vill att de elever som kan och har förutsättningar ska kunna få delta i universitetskurser under sin tid i gymnasiet. Vi vill stärka insatserna mot hedersrelaterat våld och förtryck i skolan. Vi vill satsa extra på skolledare och skolledares löner. Vi vill öka undervisningstiden. Vi vill att Stockholm ska ansöka om att få bli pilotkommun för införande av ett treterminerssystem. Vi vill centralisera rättningen av nationella prov. Vi vill ha profilfritis. Det finns i närliggande kommuner. Den som är nyfiken på hur det kan te sig kan till exempel åka till Tyresö och titta.

Vänstern försöker slå röda dunster i ögonen på oss med sitt ständiga prat om de exempellösa satsningarna på skolan, men det fungerar inte. Som jag sade tidigare gör ni de lägsta satsningarna på skolan på tolv år. Vi däremot kan sänka skatten och samtidigt prioritera skolan.

Jag yrkar bifall vår budgetreservation.

Anförande nr 653
I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Jag har egentligen flera olika frågor när det gäller ditt anförande, Cecilia, men jag plockar ut en. Jag har för det första väldigt stor respekt för dig i utbildningsnämnden och i den grupp vi sitter i om gemensamma regionfrågor när det gäller utbildning och framför allt gymnasium.

Jag vill börja med att fråga dig om det här med screening. Vi har problem med det av det enkla skälet att vi inte förstår vad det ska vara bra för. Det vi behöver är närvarande, kompetenta lärare som tidigt upptäcker hur det står till med ungarnas lärande. Det klarar de. Det ingår i deras utbildning. Vad finns det för mening med att göra en sådan här dyrbar operation med barn som kanske inte ens mår bra av det?

Anförande nr 654
Borgarrådet B r i n c k (M): Det är en jättebra fråga. Problemet är att en av de saker vi vet är att ju tidigare man kan sätta in insatser för barn som har behov av särskilt stöd desto större är möjligheterna att lyckas. Vi klarar inte riktigt det. Vi kommer för sent. Vi är inte så duktiga som vi borde kunna vara på att ta reda på vilka behov de individuella eleverna har. Om man gör den ständiga jämförelsen med Finland – vilket vi ofta gör när vi diskuterar skolor fast den inte är alldeles rättvisande på alla sätt – är detta en av de saker som väldigt tydligt skiljer den svenska skolan från den finska. De är väldigt mycket bättre på att sätta in insatser tidigare. Då tror vi att med en bättre fungerande screening i övergången mellan förskola och skola ökar vi våra möjligheter att sätta in insatser tidigare för de barn som behöver det. Det är helt centralt för att de barnen ska kunna få den skolgång de har rätt att få och uppnå de resultat som de faktiskt enligt skollagen har rätt att uppnå.

Anförande nr 655
N a s s i r A b d u l l a h i A l i (S): Tack för ditt tal, Cecilia! I inledningen av ditt tal nämner du de organisationsförändringar du vill göra i skolan. Då är mina frågor till dig: Är Moderaternas lösning på skolans problem att tvångsförvalta alternativt lägga ned skolorna i ytterstaden? Hur ökar det kunskapsresultaten?

Jag är också nyfiken på hur ni ska kunna styra tillsammans med de andra partierna i Alliansen när ni inte kan komman överens om hur mycket ni ska satsa på skolan.

Anförande nr 656
Borgarrådet B r i n c k (M): Jag börjar där du slutade. Det har faktiskt aldrig varit ett problem förut. Givet den majoriteten som ditt parti ingår i är väl det där att man förhandlar och kompromissar inte helt okänt. En av grundstenarna i en kompromiss är att alla inte får precis som de vill hela tiden. Jag är inte dugg orolig för att vi inte ska kunna komma överens om en gemensam stark skolpolitik efter valet 2018 när vi har majoritet.

En organisationsförändring av utbildningsnämnden har ärligt talat inte ett dugg med skolorna i ytterstaden att göra. Grundskolorna administreras redan i dag centralt inifrån staden. Förskolan administreras av stadsdelarna och kommer fortfarande att administreras där. Det är en del av de politiska besluten som vi flyttar. Jag tror att det är otroligt viktigt att ha bra skolor i hela staden, men vi måste ha en ändamålsenlig organisation som gör att vi kan lyfta upp de behov som de olika skolformerna har på ett tydligare sätt än vad jag tycker att vi kan göra i dag. Men som jag också sade är organisationsfrågor sällan så där vansinnigt upphetsande, och jag vet ingen som någonsin har vunnit ett val på dem.

Anförande nr 657
F r e d d y G r i p (V): Som matematiker blir jag faktiskt riktigt bekymrad när jag hör Cecilia Brincks inledningsanförande där hon försöker dribbla med siffror. Jag har som sagt hela Excelfilen här. Vi kan gå igenom den. Det är faktiskt så att era budgetförslag spretar åt alla håll. Erik Slottner vill med ett pennstreck ta bort de extra satsningar på socioekonomiskt stöd som vi har gjort. Det handlar om 70 miljoner. Det innebär 140 lärare. Ni vill satsa på skolan, men ni finansierar det genom en stor omorganisation av stadsdelsnämnderna där ni helt plötsligt ska få 200 miljoner från år ett i besparingar. Folkpartiet drar ned på allting och satsar på skolan. Det håller inte ihop. Jag undrar hur ni ska lyckas få en skola där ni lägger mer pengar, Cecilia Brinck. Tittar vi på facit från era år i majoritet lägger vi mer pengar på skolan.

Anförande nr 658
Borgarrådet B r i n c k (M): Nej, Freddy Grip, det gör ni inte. Jag har också Excelfilerna. Däremot ägnar jag mig inte åt den rätt extensiva mansplaining som du sysslar med i den här talarstolen. Årets exempel är tydligt nog. Ni höjer grundskole-schablonen med 1,3 procent. Vi höjer med 2,6 procent. Går vi tillbaka till 2006 när Alliansen tog över makten i staden ser vi att vi har höjt varje år. Ni har höjt mycket mindre varje år. De satsningar som ni säger i opposition att ni ska göra gör ni aldrig i majoritet. Det gjorde ni för övrigt inte mellan 2002 och 2006 heller, men det är så få här i salen som minns hur det var då, så det kanske vi inte behöver gå tillbaka till. Ni säger en sak i opposition, och sedan gör ni en helt annan sak. Om det beror på att ni inte kommer överens internt vill jag inte uttala mig om, men misstanken ligger rätt nära.

Anförande nr 659
E l l i n o r R i n d e v a l l (S): Ordförande, åhörare! För oss i majoriteten är det överordnade utbildningsmålet att alla elever i Stockholm, oavsett var de bor eller

vilken bakgrund de har, ska garanteras en god och likvärdig utbildning. Vägen dit är för oss lika enkel som den ibland kan vara svår. Det handlar om att ta ett övergripande ansvar för att vår målsättning ska kunna bli verklighet.

Elevantalet i kommunala gymnasieskolor i Stockholms stad bedöms öka med 850 elever fram till år 2019 och därefter med 4 000 elever fram till år 2024. Det är fantastiskt, för det innebär att människor faktiskt vill vara i vår stad, men det ställer också stora krav på hur vi i politiken agerar för att skapa förutsättningar för den goda och likvärdiga utbildning vi vill ha.

Majoriteten i Stockholms stad har dock bestämt sig. Vi ska bygga en stad för alla. Vi pratar ofta om 140 000 nya bostäder, det som vi har i sikte, men det handlar också om att bygga så mycket mer än bara bostäder. En stad för alla kräver också andra utrymmen där vi kan mötas, utvecklas och lära inför framtiden. Att bygga skolor är därmed en central fråga för att möta utbildningsbehovet hos våra unga.

Det har kommit lite frågor om vad vi faktiskt gör när vi sitter majoritet i dag. En av de saker som vi gör är vårt skolprojekt på Kungsholmen. Fastigheten Murmästaren 3 är en centralt belägen, vacker byggnad från 1926 med ett historiskt värde. Den här byggnaden kommer nu att byggas om för att bli en skola. Rent lokalmässigt passar den väldigt bra för skolverksamhet. Förhoppningsvis kommer även den här byggnadens placering, historia och arkitektur att kunna bidra till inspiration och studielust för de 2 200 elever som kommer att kunna studera där när det är färdigbyggt.

Den nya skolan ger fler elever chansen att gå på sitt förstahandsvalda gymnasium centralt i staden. Inledningsvis kommer de här lokalerna att används för två skolor, som evakueringslokal för Östra real och för den första årskursen i den nya skolan. När Östra real sedan flyttar tillbaka till sina nyrenoverade lokaler kommer huset att fyllas av den nya skolans samtliga årskurser. På så sätt löser vi både evakueringen av Östra real och uppstarten av den nya skolan på ett klokt sätt.

Åhörare! Stockholm ska vara en stad för alla. Därför arbetar vi för att säkerställa att det finns bra lokaler där våra barn kan förbereda sig inför framtiden. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 660
J a n J ö n s s o n (L): Herr ordförande! Jag hörde dig säga att alla ska få en god och likvärdig utbildning oavsett var de bor, Ellinor. För många elever och familjer innebär det också att man ska ha rätten att välja vilken skola man ska gå i. Den möjligheten utnyttjar inte minst mina egna Skärholmsbor i ganska stor utsträckning. Nu har vi hört Vänsterpartiets representant Freddy Grip angripa det fria skolvalet mycket kraftfullt ifrån talarstolen. Vi har hört skolborgarrådet själv säga att skolpengssystemet suger ut resurser ur systemet, och vi har hört en massa annat här.

Vad är Socialdemokraternas uppfattning om det fria skolvalet? Ska alla som väljer skola börja känna sig oroade för att Socialdemokraterna inte längre står bakom det fria skolvalet, som är en mycket viktig del i att få en god och likvärdig utbildning?

Anförande nr 661
E l l i n o r R i n d e v a l l (S): Tack för din fråga! Vi är positiva till fler aktörer. Vi är positiva till möjligheten att välja. Det var precis det jag pratade om i mitt anförande också. Jag tror att det som man behöver tänka på och det som är den viktiga knäckfrågan är att alla skolor måste vara bra. Det ska inte vara fråga om att välja bort dåliga skolor, utan vi måste höja kvaliteten på alla skolor. Det är den huvudsakliga frågan. Det ska inte vara det som vägleder.

Anförande nr 662
J o h a n N i l s s o n (M): Tack för ditt anförande, Ellinor! Det är lätt att hålla med om ganska mycket av det du säger. Du nämnde att ni vill garantera en god och likvärdig utbildning, att det ska byggas och investeras i nya skolor och säkerställas bra lokaler för utbildning. Jag vill ställa samma fråga till dig som mina kolleger har ställt: För vilka pengar då? 1,3 procent är den lägsta satsningen på tolv år. Ni gillar att berätta hur mycket pengar det här är i kronor, men ni tänker inte på volymökningar. Det är fler barn som ska gå i skolan. Var ska ni skära någonstans? Vilka satsningar ska bort för att ni ska få budgeten att gå ihop?

Anförande nr 663
E l l i n o r R i n d e v a l l (S): Vi har till exempel fördubblat investeringarna i skolbyggnader, vilket var vad jag pratade om just nu. Vi har klättrat 95 platser i rankningen. Vi är inte i topp men löneledande i Stockholms stad. Olle Burell har redan svarat på den här frågan. Vi har skjutit till extra pengar i budgeten. Det finns alla möjligheter att fortsätta att vidareutveckla skolan i Stockholm.

Anförande nr 664
C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Herr ordförande! Det låter väldigt bra det du säger, Ellinor. Jag ser ju att ni har satsat mer på att bygga nya skolor. Jag har en mycket specifik fråga, och det kanske inte är du som borde svara på den, men jag ställer den ändå. Johan Skyttes skola i Älvsjö är en skola med en massa gamla baracker som ska rivas. Det ska byggas nytt och göras fint. Det ska bli en väldigt bra skola, och man är mycket glada i Älvsjö att den ska byggas om. Men det står i planen att man ska ha en aktivitetsbaserad undervisning, så skolan ska byggas speciellt för detta. Det får mig att bli väldigt oroad. Inte nog med att det fria skolvalet ifrågasätts, utan nu ska man också hitta på en ny variant av undervisning och utbildning som känns lite läskig.

Anförande nr 665
E l l i n o r R i n d e v a l l (S): Förändring kan vara läskig, men det kan också vara positivt. Jag kan tyvärr inte svara på exakt vad som gäller för just den här skolan. Men som jag var inne på tror jag att det kan vara bra att tänka i nya termer. Skolan i Sverige har haft en del kvalitetsproblem bakåt i tiden i stort. Jag kan inte svara mer än så. Jag hoppas att det här blir en jättebra lösning.

Anförande nr 666
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag begärde replik när Ellinor tog upp länsstyrelsens hus på Hantverkargatan, Murmästaren 3. Jag trodde att vi var många som tyckte att det var mycket positivt när vi kunde ta del av att det planeras att bli gymnasieskola där. Men när vi såg kostnaderna för detta satte vi klackarna i backen.

Vi känner inte att vi kan lägga så mycket pengar på lokaler. Lägger vi mycket pengar på lokaler får vi dra ned pengar på undervisning i stället. Ska det bli så att vi i fortsättningen ska klara av den ökade elevvolymen med väldigt dyra lokaler riskerar det att försämra kvaliteten i undervisningen. Nu kan vi få en situation där vi lägger mycket pengar på lyxiga innerstadsskolor som finansieras genom att sänka skolpengen till redan befintliga skolor. En sådan utveckling är jag mycket rädd för framöver.

Anförande nr 667
E l l i n o r R i n d e v a l l (S): Tack för din fråga! Jag tycker att du tar upp en viktig sak. Det är självfallet jätteviktigt hur vi finansierar vår utbildning och var eleverna ska gå i skolan. Man konstatera att det är extremt populärt och många unga söker sig till våra centrala skolor. I det här specifika projektet är det en lokal som är ganska väl anpassad för att göra om till en skola. Det finns väldigt goda förutsättningar att göra det. Vi har fått ned hyran från ursprungspriset. Man kan tycka att det är dyrt, men det är en bra investering för våra unga. Jag är helt övertygad om att den här skolan behövs och kommer att bli bra.

Anförande nr 668
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande och ledamöter! Jag ber om ursäkt för att jag måste gå upp i debatten nu, men när vi skulle trycka in oss till debatten om gymnasieskolan lyckades jag inte bli först. Jag hann inte hålla mitt anförande. Men jag måste ju yrka på någonting. Då gör jag det nu i stället. Mycket av debatten handlade ju om att ösa på pengar. Det var närmast Olle Burells mantra under hans anförande. Men Kristdemokraternas Erik Slottner menade på att det inte handlar om att vräka ut pengar, utan om att fixa till ordning och reda i skolan. Det där är musik i mina öron. Därför yrkar Vi socialkonservativa bifall till Kristdemokraternas förslag till beslut.

Jag vill tillägga något kort. För ett år sedan presenterade jag politiken för klassrummet. Nu ska jag bara presentera lite grann av vad det kan handla om utanför klassrummet. Det krävs faktiskt att man har en bra miljö även utanför klassrummet på raster och så vidare och i korridoren, så att man kan komma in i klassrummet i harmonisk stämning.

Kort måste jag då berätta vad min mellangosse råkade ut för när han gick i sjunde klass. Det är ett antal år sedan, men situationen är likadan nu. Han hade börjat i en ny skola i sjunde klass. Han var ute med någon kompis. Det var ett större gäng niondeklassare som började kasta sten mot min son och hans kompis – inte så att det riskerade att träffa huvudet, men det var ändå obehagligt. Då kommer en lärare. Vad gör den lärarinnan? Jo, hon säger till min gosse: Men varför springer ni inte iväg, pojkar?

Det är den bekväma lösningen, va? Lärarinnan såg ett problem: Eleverna kastar sten på varandra. Hon såg en stor grupp niondeklassare och en liten grupp sjundeklassare. För att lösa problemet enkelt gick hon på min grabb, i stället för att stå upp för vad som är rätt och riktigt. Det är angriparna man ska slå mot. Min son har fått lära sig från barnsben att man ska stå på sig och hålla på sin rätt. Han tjabbade därför emot, och det ledde till att lärarinnan sedan ringde hem till mig på kvällen och så vidare. Jag sade till lärarinnan att jag hade lärt honom att han inte ska behöva vika ned sig.

Det här är viktiga saker, inte bara för inlärandemiljön. Vilken signal skickar ni ut till våra barn? Jo, ni skickar ut signalen att det inte är vad som är rätt som är det viktiga, utan vem som gapar högst. Ni kommer att misslyckas fullständigt även med skolan om ni inte lägger om stilen.

§ 17 Rotel V Miljöroteln

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Stockholm Vatten och Avfall AB
Avfallsnämnden
Servicenämnden

Anförande nr 669
Borgarrådet L u h r (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag är glad och stolt över att vara miljöborgarråd i Stockholm. Det viktigaste vi kan göra för oss själva och för framtida generationer är att ta ansvar för vår miljö och vårt klimat både lokalt och globalt. Det är precis vad vi gör i Stockholms miljöbudget för 2017. Miljön är det område där precis alla gynnas av de insatser vi gör, såväl du som din granne, dina barn och dina gamla föräldrar. Men även de som bor på andra sidan Östersjön och de som bor i länder där klimatförändringarna börjar märkas rejält berörs av det vi gör i Stockholm.

De satsningar som vi gör på miljöområdet och i vår miljöbudget gör stor skillnad för väldigt många. Därför går jag med raska steg till jobbet varje dag. Jag vet att vi gör vårt yttersta för att säkra att Stockholm ska vara och förbli världens bästa stad att bo i. Man jag vill också att Stockholm tar ansvar för att vi inte ska bidra till miljökatastrofer på andra platser, till exempel där vår mat produceras eller där våra kläder tillverkas. I årets budget storsatsar vi på vatten, på en klimatsmart stad med klimatsmart byggande, på ett renare Stockholm med färre skadliga kemikalier och på en robust grönstruktur.

Vi i den rödgrönrosa majoriteten vill se ett klimatsmart växande Stockholm. Det innebär att vi måste planera väl för en växande stad. Att bygga 140 000 nya bostäder och allt som hör till är en stor utmaning. När Stockholm växer måste vi ta stor hänsyn till hur vi planerar och bygger och samtidigt se till att vi håller kvar och förstärker stadens blå och gröna värden. Närheten till vatten och grönska är nämligen något av det som stockholmarna håller allra närmast intill hjärtat. Vi måste hela tiden se helheten. Vattnet och grönskan ska inte bara vara vackra att se på utan vi ska kunna bada i våra vatten utan att bli sjuka. Våra barn ska kunna leka nybyggare i en skogsdunge runt knuten. Vi ska kunna öppna persiennerna på morgonen och se hur ett rådjur mumsar på grannens dyra tulpaner. Vi ska kunna andas ren luft och slippa oroa oss för skadliga kemikalier i vårt vardagsliv. Vi ställer höga krav på hur staden och byggnader planeras och konstrueras. I vår budget satsar vi på att hela byggprocessen ska bli mer klimatsmart från första spadtaget till den sista tegelstenen.

Vårt sätt att hantera vad det innebär att vara en växande storstad gör Stockholm till ett föredöme för många andra länder och städer. Många vill lära sig vad vi gör här. Det innebär att vi nu har krav och förväntningar på oss från omvärlden att leda utvecklingen framåt. Världen ser på, och det ställer också krav på oss. För att lyckas bygga en hållbar stad måste vi driva utvecklingen framåt. Att leda och pröva nya innovationsprojekt är ett av de områden som vi har pekat ut i budgeten för 2017 där vi bland annat testar nya avfallslösningar och projekt som handlar om bättre lösningar för vårt vatten. Vi satsar tillsammans på en grönare och renare stad för oss och för världen.

Med de orden yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till budget för 2017.

Anförande nr 670
L a r s J i l m s t a d (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Välkommen tillbaka från klimatmötet i Marrakech, Katarina! En sådan här dag när brunt slask täcker Stockholm skulle det vara frestande att komma med kritiska synpunkter på vår miljö, men först vill jag påminna om det systematiska miljöarbete som alliansparti-erna bedrev under våra senaste åtta år vid styret. Det ledde bland annat till att Stockholm blev Europas första miljöhuvudstad 2010. Det arbetet med att utveckla lösningar på olika miljöproblem och även göra det enklare för stockholmarna att göra miljösmarta val har vi fortsatt. Utan att förfalla till alltför mycket smicker kan det sägas att även den nuvarande majoriteten fortsatt i de upptrampade spåren. Det är glädjande när vi, ställda inför livsviktiga utmaningar, kan ha en i allt väsentligt gemensam syn på problemen och angelägenheten att bemästra dessa.

Det finns förstås skillnader. Vi ser att majoriteten på flera olika sätt bekämpar bilismen. Det gör inte vi. Vi vill i stället styra mot miljöriktiga lösningar när det gäller våra invånares sätt att förflytta sig. Ja, vi ska komma till rätta med utsläppen, och nej, vi ska inte hindra eller fördyra rörligheten för människor. För många familjer är bilen den småskaliga och ibland enda lösningen på transportbehoven. Jag tycker att vi politiker, i stället för att bekämpa bilismen, ska uppmuntra och premiera en övergång till fordon som är oberoende av fossila bränslen.

Vi bör inventera vad som behöver göras för att främja den utvecklingen och även utvecklingen mot självkörande bilar. Sådana tar också plats även om modern teknik kan bidra till smarta sätt att minska trängseln. Vi ska också göra vad vi kan för att vår stad inte i onödan ska behöva fyllas av bilar när det vettiga i stället kan vara att leda runt dem. Förbifart Stockholm och Södra och Norra länken är bra exempel. Dessa väntar nu bara att få sällskap av den missade länken, den östra. Den behöver byggas snarast. Då får vi en färdig ringled runt Stockholm.

Jag har tidigare motionerat om att forcera satsningen på laddstolpar. Jag tycker att det vore bra om majoriteten kom med konkreta åtgärder som gör att vi verkligen får till stånd ett stort antal laddstolpar. Jag talade förra året om behovet av att fasa ut stadens oljepannor. Jag skulle gärna se en tidsplan för när och hur detta kan ske. Med nya Slussen får vi en bättre beredskap mot översvämningar, men vi behöver ändå ha ett fortsatt fokus på att vi ska kunna förhindra stora översvämningar. De värsta scenarierna ligger framför oss. Vi säger nej till dubbdäcksförbud. Vi vill i stället ha avgifter för dubbdäck.

Jag yrkar bifall till Moderaternas förslag.

Anförande nr 671
M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det känns ringrostigt att stå i den här talarstolen. Jag börjar med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

När jag för två veckor sedan reste hem från en klimatkonferens i Zambia var jag glad över att vara på väg till ett land där 100 procent av hushållen har elektricitet, 100

procent av hushållen kan värma sina hus och de allra flesta kan gå till och från arbetet på en upplyst väg. Men det blev också extremt påtagligt att bara våra svenska miljöavtryck skulle kräva ungefär 3,7 planeter. Det är helt enkelt inte hållbart. Vad än Donald säger är klimatförändringarna en av vår tids största utmaningar.

Under hösten stod det klart att det klimatavtal som förhandlades fram i Paris 2015 och som binder alla deltagande länder fått tillräckligt stöd för att kunna träda i kraft redan inför klimatkonferensen i Marrakech. Ni vet säkert alla att det innebär att de länder som undertecknat avtalet är ense om att den globala temperaturökningen ska hållas långt under 2 grader och att alla jobbar för att den ska stanna någonstans runt 1,5. Vi vet att planetens överlevnad inte är direkt beroende av att det inte blir varmare men att det är direkt avgörande för mänskligt liv. Temperaturökningen riskerar att få mycket allvarliga konsekvenser för livet på jorden. Det är oroande när UNEP, som en del av FN:s klimatpanel, veckorna före Marrakechmötet varnar för att temperaturen är på väg mot 3 grader. Det är bråttom med andra ord.

Men det spelar faktiskt ingen roll hur många gånger vi upprepar att klimatförändringarna är vår tids största utmaning, vår tids ödesfråga. Det som spelar någon roll är vad vi gör. Det är de åtgärder vi beslutar om och sedan förmår och orkar genomföra som gör skillnad. Det är därför det också är så viktigt att vi i det här huset har en sådan stor enighet om att ta ansvar för att hejda klimatutvecklingen. Det kommer att innebära en omställning där var och en kommer att få bidra för att kraftigt minska Stockholms miljöavtryck. Städerna kommer att ha en ofantligt viktig roll i det arbetet.

Jag ska också prata om några andra hjärtefrågor i den här budgeten, och nu ska jag prata fort. Alla hållbara stora städer har parker och stora grönområden. London, Paris och New York blandar parker, grönområden, skyskrapor och sammanhållna skylines. I Berlin har man folkomröstat om att inte bygga på en flygplats eftersom man vill ha rekreation. Det är viktigt också för Stockholm. I vår budget har vi fortfarande med de fantastiska möjligheter som staden har att säkerställa en långsiktig hållbarhet med naturreservat som ska bli fler och ännu mer tillgängliga för medborgarna. Arbetena för de här naturreservaten kommer att fortskrida när vi bygger ett klimatsmart Stockholm, ett Stockholm som håller ihop och ett Stockholm för alla.

Anförande nr 672
R i k a r d W a r l e n i u s (V): Ordförande, ledamöter! Så gott som varje år infaller Stockholms budgetfullmäktige samtidigt som FN:s årliga klimattoppmöte. I år var det i Marrakech. Även om både Marocko och FN känns väldigt avlägsna från vår lokala snösörja hänger det globala och det lokala väldigt nära samman i miljö- och klimatfrågorna. Alla klimatutsläpp har globala effekter, men alla utsläpp sker lokalt.

Låt mig komma med några inledande ord om det globala läget. Den 8 november i just Marrakech släppte Världsmeteorologiska organisationen sin nya rapport som visar att 2016 troligen blir det varmaste året på jorden sedan mätningarna började. Medeltemperaturen väntas bli 1,2 grader över det normala, vilket är väldigt nära målet om 1,5 grader i Parisavtalet. Den visar också att perioden 2011–2016 är den varmaste uppmätta femårsperioden någonsin. Effekterna av klimatförändringarna är

nu fullt synliga. Under den här perioden har vi bland annat sett en katastrofal torka på Afrikas horn med en ¼ miljon döda. Vi har sett en tyfon i Filippinerna med 8 000 döda. Vi vet att den långvariga torkan i Syrien var en starkt bidragande orsak till krigsutbrottet.

Allt det här påverkar oss här, precis som ny forskning som visar på allt snabbare havsnivåhöjningar. Stämningen på årets klimattoppmöte rapporteras ha varit tämligen låg beroende på detta men också för att samma dag som rapporten från meteorologerna släpptes valde USA en president som bland mycket annat också är klimatförnekare och bland annat har twittrat om att global uppvärmning är ett koncept som uppfunnits av och för kineserna i syfte att konkurrera ut USA:s industri. Att man ens ska behöva diskutera om klimatförändringarna äger rum år 2016.

Men alla nyheter är faktiskt inte så dåliga. Det finns också rapporter som visar att den globala utsläppsökningen nu tycks ha stagnerat åtminstone tillfälligt, och huvudorsaken är stora satsningar på förnybar energi främst i Kina. Så mycket för Trumps konspirationsteori.

Jag sade att alla utsläpp är lokala, och det innebär också att de måste stoppas lokalt. Det är lika viktigt att vi täpper till skorstenar och avgasrör här i Stockholm som att man gör det någon annanstans. Under två år har vi i den rödgrönrosa majoriteten jobbat hårt för att Stockholm ska öka sina ambitioner på klimatområdet. Nu kommer också resultaten, men mer om dem senare. De gör Stockholm bättre, och Stockholm tar sitt klimatansvar. Det är bara så vi också kan rå på den globala klimatförändringen.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 673
J o a r F o r s s e l l (L): Jag vill börja med att tacka för den goda stämningen vi har i nämnden och tacka för att majoriteten fortsätter med flera av de satsningar, tankar och spår som Alliansen har stakat ut sedan länge. Det är vi glada för. Sedan önskar jag att vi försöker att inte måla ut Kina alltför vänligt men ändå ser med viss framtidstro på våra liv, vår framtid och vår jord.

Det finns som sagt en rad olika satsningar i den här budgeten där Alliansen och den nuvarande majoriteten delar uppfattning därför att den nuvarande majoriteten fortsätter med dem, men det finns också några skiljelinjer och några saker som jag skulle vilja poängtera och peka ut i Liberalernas budgetförslag.

Den första och kanske tydligaste skiljelinjen handlar om ett perspektiv. Jag och Liberalerna i miljö- och hälsoskyddsnämnden driver att miljön faktiskt är till för människan och inte tvärtom. Miljön har sitt värde därför att den brukas av oss människor. Miljön har, precis som Luhr pekade ut, sitt värde därför att jag ser ett rådjur och mår bra av det eller därför att jag äter rådjuret och kanske mår ännu bättre av det. Det här är ett viktigt perspektiv eftersom det också får konsekvenser. I vår budget fortsätter vi att driva den satsning på tillgänglighet till naturreservat som Miljöpartiet på olika sätt har försökt att ta pengar från för att göra andra saker under fler års tid.

Det är också tydligt att vi satsar på att det ska vara enkelt för människor att vara miljösmarta. Det här handlar inte om att vi ska göra människors livs svårare för miljöns skull, utan vi ska försöka göra människors liv enklare samtidigt som vi värnar om miljön. Miljön har ett värde därför att vi människor behöver den för att leva.

Det andra perspektivet som visar en skiljelinje är att jag tror och jag tycker, och det framgår också i vår budget, att marknad, marknadens krafter och marknadens mekanismer är av oerhört stor vikt för att vi ska få bukt med miljöproblemen. Efter det att Trump har valts till president i USA har det nu också lyfts fram att en sak som kanske kommer att kunna rädda oss är att marknaderna har pressat ned priserna på solceller så att det inte kommer att vara lönsamt med kolet som Trump återigen vill bryta.

På samma sätt hjälper också marknaden till här i Sverige, till exempel när det gäller insektsproteinet som Miljöpartiet tidigare har hjälpt till att försöka stoppa. Men vi har också sett hur Miljöpartiet har verkat på ett marknadsovänligt sätt när det gäller Joe & The Juice.

I övrigt framför vi också i budgeten att vi bör försöka ha tillsynen på den nivå som lagen föreskriver för att det ska bli likvärdigt över hela landet och för att det ska fortsätta att vara enkelt att vara entreprenör i den här staden, så att vi tillsammans kan skapa den tillväxt som krävs för att vi ska kunna göra de miljösatsningar som vi vill göra.

Med de orden tackar jag för mig.

Anförande nr 674
P e r O s s m e r (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! När det gäller miljö- och hälsoskydd kan man tala om det mesta som berör oss invånare här i Stockholm. På nästan alla de områden som har diskuterats under dessa två dagar finns det beröringspunkter som rör hälsa och levnadsbetingelser. Jag skulle vilja säga att bo här i Stockholm är att nästan ständigt försöka leva i samklang med olika slag av miljöer. Vi måste fortsätta arbetet med att skapa goda levnadsvillkor och miljöer, och det tror jag att vi är överens om. Om man tänker efter är det egentligen inte så dåligt här i Stockholm. Hornsgatan anses ha dåligt luft, men det är trots allt så att ibland är luften 90 gånger sämre i Peking.

Vi är alltså i stort sett ense om målen. Verktygen kan vara lite olika. Det har talats om bilar. Vi sverigedemokrater har tidigare sagt att här gäller det att skynda långsamt. Det är inte säkert att bilar med batterier är det allena saliggörande. Det kan komma vätgas eller någonting annat.

En viktig del av miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet är övervakning och kontroller av miljöfarlig verksamhet hos näringsidkare och även när det gäller livsmedel, och då handlar det framför allt om risken för smittspridning i restauranger och livsmedelsbutiker. Det har flera gånger uppmärksammats och avslöjats livsmedelsskandaler här i Sverige och ute i Europa. Det har handlat om olika saker, ofta felaktiga nationella ursprungsbeteckningar eller felaktiga angivelser vad gäller

kött eller liknande. Bakgrunden till detta är låg upptäcktsrisk och låga straff samtidigt som det finns väldigt stora belopp i rörelse. Vi talar om många tiotals miljarder. Därför är det viktigt att miljö- och hälsoskyddsnämnden kan prioritera en övervakning- och kontrollverksamhet, vilket har en avgörande påverkan på medborgarnas välbefinnande och hälsa.

Problem och risker med dåligt kylda matvaror i de kassar som förekommer vid hemleveranser har nyligen uppmärksammats i medier. Det är bra att det sker. Men det är inte journalister som ska göra sådana upptäckter. Egentligen är det i stället stadens tjänstemän som ska vara ute på fältet, borgarrådet Luhr. De ska inte bli sittande vid sitt skrivbord, utan de ska vara på alerten och göra sådana här upptäckter och kontroller.

Ordförande! Bifall till SD:s budgetförslag!

Anförande nr 675
J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Ibland får jag höra av borgarrådet Luhr att Centerpartiet inte driver en tillräckligt hård miljöopposition. Jag ser inte samsynen inom miljöpolitiken som ett problem. Många andra kommuner runt om i Sverige som inte käbblar om miljöfrågorna, utan har bestämt sig för att påverka utvecklingen på riktigt, kännetecknas av en stor uppslutning kring att lösa klimatutmaningarna och är överens om att bygga en miljövänligare kommun. Det är inte konstlade konflikter på miljöområdet som våra stockholmare vill ha. De struntar om det var Centerpartiet eller Miljöpartiet som först föreslog lösningen. De vill åt resultatet.

Med detta sagt finns de givetvis skillnader, kanske inte främst mellan Centerpartiet och Miljöpartiet, utan kanske mer bland samarbetspartierna inom det rödgrönrosa styret där både Vänsterpartiets och FI:s näringslivshatande politik gör att man inte riktigt ser hur viktigt sammanhanget mellan näringsliv och politik är. Det är när de här storheterna samarbetar som vi kan göra riktigt skillnad. Att bara sitta och tro att offentliga lösningar ska rädda miljön är helt klart ett feltänk.

Centerpartiet vet att det går att kombinera tillväxt och en bra miljö. Sverige som land är ett lysande exempel på detta. Vi måste göra samma resa nu när vi ska bygga, som vi vill, 160 000 nya bostäder fram till 2030. Ska vi göra det ska vi inte göra samma misstag som tidigare, utan vi ska bygga klimatsmart. Centerpartiet vill som ni alla vet bygga en tät, hög och miljövänlig stad. Kollektivtrafiken ska nyttjas maximalt, och bilberoendet måste minska. Bygger vi staden tätare inifrån och ut slipper vi ta i anspråk grönområden, och vi kan spara våra viktiga parker.

Ordförande! Den samsyn som jag tidigare nämnt är viktig för att ingen ska behöva tvivla på att Stockholm, oavsett vilket block som styr, kommer att fortsätta vara ett internationellt miljöföredöme. Vi vill att internationella besökare ska fortsätta att vallfärda till Stockholm och besöka våra miljöstadsdelar. Centerpartiet vill också utvidga vår palett med miljöspetsområden där vi på mindre områden, kanske kvartersvis, ska kunna testa nya miljölösningar för bättre byggande. En viktig sak som vi inte heller får glömma är att vi vill att våra besökare ska kunna ta sig dit och åka kollektivt och miljövänligt när de besöker våra miljöstadsdelar. Det är faktiskt

inte okej att vi inte har fullgod kollektivtrafik till Norra Djurgårdsstaden. Där har vi lagt en liten men naggande god investering för att locka med landstinget som inte riktigt verkar få tummen ur.

För att Stockholm ska vara ett miljöföredöme framöver måste vi ha de effektiva verktygen som vi så väl behöver. När det gäller luften och möjligheten att förbättra luften har vi inte rätt verktyg. Jag tror att vi i den här salen vet att det är dubbdäcksavgifter och miljözoner som måste till, men där måste Miljöpartiet vara tydligare och driva på regeringen så att vi kan få de verktygen.

Bifall till Centerpartiets förslag till budget!

Anförande nr 676
M a l i n E r i c s o n (FI): Det är lätt att känna ångest över klimatförändringarna på grund av insikten om att miljöförstöringen går i allt snabbare takt och funderingar på vilken värld vi lämnar efter oss till kommande generationer. Hur vet jag då att jag gör rätt för att leva hållbart? Det är inte enkelt i ett konsumtionssamhälle där de flesta stadsbor dessutom befinner sig långt ifrån matproduktionen. Därför måste staden hjälpa våra invånare att göra rätt. Ett initiativ är informationssajten Klimatsmarta stockholmare som ökar kunskapen om vår egen klimatpåverkan och samtidigt ger oss verktyg för att minska den. Där kan man få information både om klimatsmart resande och om hur man kan konsumera hållbart och med miljöhänsyn.

Enligt Naturvårdsverket slänger vi enorma mängder mat i Sverige varje år. Den största andelen är det som hushållen slänger. Det motsvarar 74 kilo per person och år eller nästan ett kilo per dag för en familj på fyra personer. Därför ska vi göra det så enkelt som möjligt för våra invånare att leva hållbart och minska sin klimatpåverkan. För att bättre ta till vara det matavfall som ändå blir intensifierar vi arbetet med matavfallsinsamlingen med målet att 70 procent av allt matavfall ska samlas in 2020.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har också ett stort ansvar för att vi ska nå målet om ett fossilbränslefritt Stockholm till 2040 och att stadens egen organisation ska nå dit redan 2030.

Nu när vi bygger vidare på Stockholm i hög takt är det avgörande att vi inkluderar miljöfrågorna i all planering så att vi inte tappar bort delar som långsiktig hållbarhet, grönstrukturer och ekosystemtjänster.

Med fler invånare ökar också trafiken som har stor betydelse för att miljökvalitetsnormerna överskrids. Därför ska också miljö- och hälsoskyddsnämnden arbeta med trafiknämnden för att luftkvaliteten ska bli bättre.

Miljöfrågor har traditionellt undantagits maktanalyser, trots att olika maktordningar tydligt samverkar också i miljöfrågorna. Vi vet att det framför allt är kvinnor och barn som drabbas mest av de globala miljöförändringarna, och den senaste tidens händelser i USA gör inte klimatarbetet lättare. Flera har från denna talarstol beklagat utgången av presidentvalet i USA för en vecka sedan. Med Donald Trump har vi en klimatförnekare som president i en av världens stormakter. Det är ett allvarligt hot mot allt det arbete som vi lägger ned lokalt och globalt för en bättre miljö och ett

bättre klimat, men det betyder inte att vi ska ge upp. Tvärtom måste vi fortsätta att arbeta med det vi kan göra här i Stockholm och med det som vår konsumtion orsakar i andra delar av världen. Den miljöpolitik vi skapar här på lokal nivå för vår stad kommer att få konsekvenser för framtida generationer och för vår omvärld.

Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens budget.

Anförande nr 677
E r i k S l o t t n e r (KD): Herr ordförande! Precis som Malin var inne på här på slutet är det klart att det finns en berättigad oro för vad det amerikanska presidentvalet kommer att få för konsekvenser inom bland annat miljöpolitiken. Löftet att riva upp Parisavtalet ger onekligen anledning till en viss oro, och vad detta kommer att leda till har vi ingen aning om just nu. Man kan tycka att det här är särskilt nedslående med tanke på att det nu ändå kommer en del rapporter om att de globala utsläppen inte längre ökar; man kan ana att det till stor del kan bero på de internationella avtal som har tecknats. Utan dem tror jag inte att de här minskningarna hade varit möjliga.

Då kan man fråga sig om de här framstegen kommer att vara förgäves. Vi hoppas inte det, och är man mer optimistiskt lagd, vilket jag ändå tycker att man ska vara, kan man också tänka att det här är en skuta som är omöjlig att vända. Oavsett vilken USA:s inställning kommer att vara kommer resten av världens regeringar att fortsätta arbeta för att reducera de klimatpåverkande utsläppen. Vi får verkligen hoppas att det är det som kommer att ske framöver, samt att också USA kommer att fortsätta på det viktiga arbetet, på den viktiga linje de har slagit in på.

Men oavsett globala klimatavtal och presidentval i olika länder spelar också det lokala miljöarbetet en stor roll. Det är väldigt glädjande att vi i den här salen är så överens om vikten av en aktiv miljöpolitik. Jag är också glad för att det inte är det ekonomiska anslaget till en viss förvaltning som avgör om man ska anses som miljövän eller inte. Jag tycker att det fanns sådana tendenser tidigare, exempelvis om man går tillbaka ett decennium i tiden. Detta är ett arbete som samtliga förvaltningar och bolag måste göra för att man ska nå varaktiga resultat. Stockholm är väldigt duktigt på det här området, och det tycker jag att både vi i Alliansen och den rödgrönrosa majoriteten ska ha kredit för.

Låt oss nu kolla på en del av utvecklingen i staden! Det är olyckligt att målet om att samla in 70 procent av matavfallet inte beräknas uppfyllas till 2020, för det är ett viktigt verktyg för att bli av med fossilbränsle. Kristdemokraterna tycker också att majoriteten är alldeles för dålig på att få igång laddinfrastrukturen för elbilar. Ska vi klara målet om en fossilbränslefri fordonsflotta till 2030 måste det vara enkelt att köra elbil, men det är vi tyvärr en bit ifrån. Detta satsar Kristdemokraterna ytterligare 2 miljoner kronor på.

Jag noterar också att löftet om fler naturreservat ligger fast. Jag tycker dock att man ska vara lite försiktig på det här området. Det gäller inte minst Årstaskogen. Det riskerar nämligen att omintetgöra tusentals möjliga bostäder. Vi missar också en möjlighet att skapa trygga gångstråk och sammanlänkningar mellan olika stadsdelar.

Stockholm är och ska vara en grön stad, men det ska vara grönytor med kvalitet, där människor vågar röra sig. Därför yrkar jag bifall till Kristdemokraternas budget.

Anförande nr 678
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande och ledamöter! Jag stod här under förra budgetdebatten, för ett år sedan, och redogjorde för Vi socialkonservativas miljö- och klimatpolitik, och det finns egentligen inte så stor anledning att upprepa det igen. Jag vill dock nämna att vi i landstinget i tisdags, i förrgår, antog miljöprogrammet för de kommande fem åren. I landstinget har man i sin politik så att säga ett ankare som alla är överens om. Det går ut på att landstingets viktigaste klimatåtgärd är att öka kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna. Det här är som ett ankare, en grund för tänkandet. På samma sätt finns det anledning för Stockholms stad att också kunna enas om ett ankare för hela miljötänket, hela tänkandet för miljöarbetet. Men jag har inte sett det, varken i partiernas eller i majoritetens tyngdpunkter, utan det är fråga om massor av olika åtgärder. Möjligen är Moderaterna någonting på spåren. Det förhåller sig nämligen så här: Den viktigaste åtgärden för Stockholms stad i miljöarbetet är att bidra till bygget av en östlig förbindelse.

Anförande nr 679
T o r u n B o u c h e r (V): Ordförande och ledamöter! Här kommer möjligen ett litet pausprogram, för jag ska prata om servicenämnden. Servicenämnden är inte en plats för stora ideologiska strider. Det är en liten nämnd, men den har stor betydelse för staden. Vi i majoriteten har inte heller gett denna nämnd några stora och politiskt banbrytande nya uppdrag i år, utan i stort sett har vi bett serviceförvaltningen att tuffa vidare.

Jag är dock mycket nöjd med det uppdrag som är nytt och som vi har gett förvaltningen. Nu kan jag uppmana dem i oppositionen som är intresserade av äldreomsorg att lystra litet extra, för det handlar nämligen om ett uppdrag till Äldre direkt. De flesta av er har skrivit en hel del om Äldre direkt, men under äldrenämnden. Äldre direkt är dock en avdelning av Kontaktcenter, som ligger under servicenämnden. Ni vill mycket med Äldre direkt. Vi i majoriteten har svarat med det optimala uppdraget. Det lyder: ”Servicenämnden ska i samverkan med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt för att förbättra information och kontaktvägar mellan stadens olika aktörer i äldrefrågor.” Se där – lösningen på alla era problem! Vi tror nämligen inte att det är världens bästa idé att vi politiker försöker tänka ut exakt vad som behövs för att förbättra Äldre direkt eller förbättra kommunikationen med de äldre i staden, utan vi tror att det är servicenämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna och främst tillsammans med trygghetsjouren på äldrenämnden som har bäst förutsättningar att göra det.

Äldre direkt har haft sämre uppklarandegrad än andra tjänster på Kontaktcenter. Detta har förbättrats sedan vi kom i majoritet. Förvaltningen har arbetat väldigt bra med den här frågan. Men, som förvaltningen själv uttrycker det, finns det en del gränssnitt mellan stadsdelarna, servicenämnden och trygghetsjouren som behöver klaras ut. Vem är bäst på att göra vad? Hur förenklar vi för de äldre på bästa sätt? Huvudansvaret för uppdraget ligger som sagt hos servicenämnden. Vad man efter denna översyn kommer att landa i för förbättringar är en fråga för dem som arbetar

med detta på daglig basis. En mycket nöjd ersättare i servicenämnden, nämligen jag, yrkar därmed bifall till kommunstyrelsens förslag till budget 2017 i servicenämnden.

Anförande nr 680
H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Jag var glad att du nämnde servicenämnden, Torun Boucher. Jag tänkte fråga lite om den upphandlingspolicy som ni i majoriteten antagit, framför allt det här med vita-jobb-modellen. Vilka konsekvenser anser ni att vita-jobb-modellen med fackliga kontrollanter får för de företag i Stockholm som ska vara delaktiga i upphandlingarna? Vad man ser nu är ju att det är allt färre och färre företag som väljer att delta i upphandlingar. Jag sitter även i fastighetsnämnden. Där har vi många ärenden där det är få eller till och med inga personer eller företag som lägger anbud. Vi menar att vita-jobb-modellen med fackliga kontrollanter kommer att försvåra upphandlingarna och att det kommer att vara färre företag som deltar.

Anförande nr 681
T o r u n B o u c h e r (V): Jag känner att ni har fastnat lite grann på de här fackliga kontrollanterna. Det har med Malmömodellen att göra. Vi har nu en upphandlingspolicy som mig veterligen inte är en exakt blåkopia av Malmömodellen. Jag är ganska nöjd och belåten med den nya upphandlingspolicyn, eftersom den värnar arbetsrättsliga villkor, sociala krav och vad man kan använda upphandling till för att förbättra olika delar av samhället i övrigt. I vår modell har vi inte fastnat i just precis samma modell som Malmö har, men det verkar däremot Moderaterna ha gjort. Det är lite tråkigt.

Anförande nr 682
R i k a r d W a r l e n i u s (V): Ordförande och ledamöter! När man lyssnar på inledningsanförandena från den borgerliga sidan framstår det som att miljöpolitiken är i det närmaste konfliktfri, att vi tycker samma sak. Och det är väl egentligen ingen som är emot en bra miljö. Men om man verkligen menar allvar med det och är beredd att genomdriva det som krävs hamnar man ofta i klinch med ganska starka ekonomiska och politiska intressen. Därför tycker jag att det är viktigt att synliggöra vissa av skillnaderna oss emellan. Jag nämnde i mitt förra anförande att resultatet av vårt arbete nu kommer. Jag tänkte exemplifiera med några saker.

Som ni vet kommer strategin för ett fossilbränslefritt Stockholm snart upp i fullmäktige. Den kommer att bidra till att Stockholm blir en av världens första klimatneutrala städer. Vi satte vårt datum till 2040, ett decennium tidigare än vad borgarna gjorde. Från och med kommande vinter kommer Fortums biobränsleeldade kraftvärmeverk nr 8 att bidra till väsentliga sänkningar av utsläppen av fossil koldioxid i Stockholm. Vi var överens om att bygga det, och det är bra. Men vi nöjer oss inte med det, utan vår tydliga målsättning är alltjämt att all kolkraft ska vara utfasad till 2020, ett decennium tidigare än vad borgarna ville.

Vi har under året antagit ett nytt miljöprogram. Det finns bland annat ambitiösa målsättningar om att minska biltrafiken, trots att vi har en ökande befolkning. Jag är glad att Alliansen stödde detta, men i går fick vi höra hur Moderaterna har tänkt sig att minska biltrafiken: Man vill bygga en östlig förbindelse, som enligt Trafikverket kommer att öka biltrafiken i staden med ungefär 700 000 fordonskilometer per dygn. Det motsvarar 17 varv runt jorden med bil per dygn.

Vi har tillsatt ett klimatkansli som ska koordinera stadens klimatarbete och se till att satsningar för 1 miljard kronor sker i stadens bolag och förvaltningar. Det kommer att ge stora resultat, men borgarna vill dra undan finansieringen av detta. Stockholm Vatten har nu en plan för hur 70 procent av matavfallet ska samlas in och rötas till biogas 2020. Om jag förstår det rätt är borgarna kvar vid en nivå på 50 procent, och under sin tid uppnådde de 12 procent. Nästa år och de kommande åren kommer en lång rad andra planer att tas fram och beslut fattas som rör hur vi ska nå fossilfrihet. Det handlar bland annat om utfasningen av kolet i Värtan och om plaster i avfallsförbränningen. Det rör inte minst hur Stockholms stad ska bli en fossilfri organisation till 2030.

Det jag vill säga med detta är att klimatarbetet i Stockholm har accelererat sedan valet 2014. Det är skillnad. Vi gör skillnad.

Anförande nr 683
J o n a s N a d d e b o (C): Det är spännande att lyssna på Rikard och höra om allt bra som händer. Men jag vill ifrågasätta det här med Fortums kolpanna och 2020. I stadens strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 står det att Fortum Värme ska ha avvecklat den senast 2030. Men jag vet att ni har lovat 2020. I februari 2015 sade Katarina Luhr att det snart skulle komma fram en sådan här plan. Vad är ”snart”? Ännu finns det inga planer och ingen strategi. Det mumlas ibland om att det kommer en plan under 2017 för när det här ska kunna vara avvecklat. Jag vill först se en plan för hur det ska kunna avvecklas. Ni talar om att nå mål inom miljöpolitiken, men att stå och säga att det här ska vara avvecklat till 2020 utan att ha någon realism i det är oansvarigt.

Anförande nr 684
R i k a r d W a r l e n i u s (V): Vi har naturligtvis aldrig lovat detta. Det är som alla vet en komplicerad rådighet över detta. Jag kan säga att det inte är jag eller vi som har sålt ut halva bolaget. Hade vi bara kunnat fatta ett beslut inom majoriteten om att fasa ut kolet hade vi naturligtvis gjort det. Vi är överens inom majoriteten. Det är bara det att det finns en annan ägare som det har tagit lite tid att övertyga. Men vi är fortfarande förhoppningsfulla. I den fossilplan som vi antar vid nästa sammanträde i kommunfullmäktige är det inget mummel, utan det står i klartext att nuvarande beslut är 2030 men att Fortum Värme får i uppdrag att ta fram en plan för hur det ska ske tidigare.

Anförande nr 685
J o a r F o r s s e l l (L): Jag är naturligtvis också förhoppningsfull. Jag är förhoppningsfull om att vi löser klimatproblemen – kanske nästa år eller nästa vecka. Men det betyder inte att det är realistiskt. Dessutom kan man åter ställa sig de frågor som vi har ställt från den här talarstolen många gånger tidigare och många gånger i dag: Kan man lita på Miljöpartiet? Kan man lita på Vänsterpartiet? Kan man lita på Socialdemokraterna?

Vi har sett en massa luftsatsningar i den här budgeten på flera andra områden. Vi kan konstatera att ni tidigare har misslyckats med att hålla andra så kallade löften – eller förhoppningar. Läser man budgeten noga ser man att det är ganska mycket luft. Ni flyttar runt mål som vi har haft, så att de inte går att följa upp. Ni tillsätter ett

klimatkansli, och man kan diskutera om det är bra eller inte och vilka effekter det kommer att kunna få. Men om man inte gör någonting konkret blir det bara som med regeringens många arbetsgrupper: Det blir ingen output, men en stor input. Det kommer att kosta resurser, och det kommer att ta resurser från viktigt klimatarbete.

Jag tror att vi nästa år återigen kommer att stå i den här talarstolen och fråga oss: Kan man lita på Vänsterpartiet? Kan man lita på den samlade vänstern? Kan man lita på Miljöpartiet?

Anförande nr 686
R i k a r d W a r l e n i u s (V): På tal om luftslott – det fanns inte så väldigt mycket att bemöta i ditt inlägg, för det var mest en massa antaganden, oro och så vidare över saker som eventuellt ska ske eller inte ske. Jag lade fram en hel lista, tyckte jag. Jag nämnde sex, sju, åtta punkter med exempel på att vi faktiskt gör saker eller är på väg att presentera väldigt seriösa planer, såsom en hel strategi för att fasa ut de fossila bränslena i Stockholm. Det är ett av de första fallen, om vi lyckas med det, och det ska vi göra, för vi fortsätter att ta fram planer för varenda detalj i den större planen. Dessutom vill vi ta fram nya planer. Det finns hur mycket konkret som helst att gå på. Jag kan inte riktigt se att det skulle finnas någon realism i dina farhågor.

Anförande nr 687
B e r t h o l d G u s t a v s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! Det är ungefär två år sedan jag väckte en motion om en östlig förbindelse. Ännu har jag inte fått något svar. Nu förstår jag varför Karin Wanngård inte har vågat svara ännu. Det är bara uppskjutet och uppskjutet. Det är nämligen så att ni inte är överens i majoriteten. Ni har inte ens vågat svara om ni tycker att detta är bra eller inte. Ändå kan det åtgärda så stora problem i staden. Trafiken väntas minska med 60 procent på Karlavägen och med 20 procent på Södermalm och däremellan. Det skulle ge plats för cyklister och fotgängare på ett betydligt bättre sätt. Stockholm är den enda huvudstad i Europa som inte har en ringled. Vartenda större samhälle i Sverige har en ringled, så att man slipper köra rakt igenom staden. Nu är den östliga förbindelsen Karlavägen eller Strandvägen och igenom nationalstadsparken.

Anförande nr 688
R i k a r d W a r l e n i u s (V): Karin Wanngård får såklart svara för sig själv, men jag har hört henne står här i talarstolen under fullmäktige och säga: En östlig förbindelse är inte någonting vi prioriterar i Sverigeförhandlingarna – vi prioriterar kollektivtrafik. Men det får hon såklart upprepa själv.

Det är förstås inte sant att Stockholm skulle vara den enda stad i Europa som inte har en ringled. Det finns hur många som helst som inte har det.

Jag undrar en sak. Jag hörde även i Lars Jilmstads inledningsanförande att ni nu inte vill bekämpa bilismen utan på något sätt vill flytta ut den från staden. Men i ert remissvar till strategin om ett fossilbränslefritt Stockholm säger ni att ni instämmer i att minskad personbilstrafik kommer att krävas. Hur ska ni ha det? Om ni inte bara vill minska trafiken på Karlavägen utan faktiskt i hela staden är en östlig förbindelse en dålig idé.

Anförande nr 689
E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Om det är den som har det snävaste årtalet som vinner miljöpolitiken är det ganska lätt att vinna den miljöpolitiska debatten. Då kan vi säga att vi ska uppnå alla mål i morgon, och så har vi vunnit. Men ett årtal blir ganska meningslöst om man saknar färdplan dit. Vi kan exempelvis ta matavfallsinsamlingen, där ni har ett mål på 70 procent till 2020 som ni beräknar att ni inte kommer att uppnå. Alliansen har ett mål på 50 procent, men till 2018. Man kan ana varför ni strök årtalet 2018. Det råkar nämligen vara valår 2018. Det kanske kan bero på det. I stället har ni ett mål längre fram som ni själva beräknar att ni inte ska klara av.

Vad gäller mål för biltrafiken: Om vi uppnår en fossilbränslefri fordonsflotta, vilket jag verkligen hoppas att vi kommer att göra inom inte alltför lång tid, blir ju inte biltrafiken något större problem i framtiden. Trängsel kommer den fortfarande att förorsaka, men inte utsläpp. Och då kan vi bygga den östliga förbindelsen.

Du sade att det finns mängder av städer i Europa som inte har någon ringled. Jag skulle vilja veta vilka städer det är.

Anförande nr 690
R i k a r d W a r l e n i u s (V): Du kan gärna söka på min blogg, så hittar du svaret på vilka städer det är. Där har jag gjort en sammanställning över det. Jag har inte memorerat alla dessa tiotals huvudstäder.

En annan anledning till att vi strök målet om 50 procents matavfallsinsamling till 2018 kan ju ha varit att ni fram till 2014 bara hade nått upp till 12,5 procent. Det såg lite svårt ut med tanke på det tidsperspektivet. Därför höjde vi ambitionen men flyttade också fram årtalet lite grann. Det är sant att det har gått lite långsammare än vad vi hade hoppats, men jag tror inte att målet är struket på något sätt, för nu är vi på gång med planeringen av en sorteringsanläggning i Högdalen och så vidare. Jag är fortfarande förhoppningsfull.

Nej, naturligtvis räcker det inte att bara sätta upp mål. Man måste också backa upp sina mål med bra resurser. I det sammanhanget vill jag ställa en fråga. Ni genomför ju en veritabel slakt av miljö- och hälsoskyddsnämnden. Ni vill minska budgeten från 104 miljoner till 78 miljoner. På vilket sätt skulle det underlätta för att uppnå målet? Det förstår jag inte riktigt.

Anförande nr 691
P e r O s s m e r (SD): Fru ordförande! Ledamöter! Jag är glad att jag kom så högt upp på talarlistan. Men det ligger fusk bakom. Jag hade en ung man som hjälpte mig med sina snabba fingrar.

Jag tänkte säga några ord om Stockholms vatten och avfall. Målsättningen är att 70 procent av matavfallet ska omvandlas till biogas. Det tycker väl alla är riktigt. Nu lär det vara så att det finns inkörningssvårigheter med en ny entreprenör, så målet kan bli svårt att uppnå. Men det finns också ett mer metodiskt problem: Man måste i så fall ändra insamlingsordningen och metodiken här i staden. Vad jag vet kan det

finnas vissa fastigheter här i staden där man separerar avfall, men åtminstone där jag bor på Norrmalm är vi efter vår tid och gör det inte. Då måste det ske en ändring.

Sedan har vi hushållssopor och Högdalens värmekraftverk. Det är inte en helt ofarlig verksamhet. Vi vet hur det i Europa kommer sopor från utlandet. I Neapel är det maffiakarteller som står bakom detta. Ett av många tåg kommer från Norge. Det är alltså väldigt viktigt att man bevakar och kontrollerar att det inte finns giftiga ämnen som sedan hamnar i avfallsdepåer.

Det behövs fler avfallsstationer, i varje fall inom tullarna. Vi har äntligen öppnat en i Vanadislunden. Jag vet inte om det finns fler innanför tullarna, men det måste naturligtvis finnas fler stationer där vi kan lägga fasta sopor. Det vanliga problem som alla stöter på är att avfallskärlen och containrarna, som står lite varstans men kanske inte på tillräckligt många ställen, så ofta är överfulla.

Rent vatten tas ofta som en självklarhet. Vi har just i sommar blivit uppmärksammade på denna fråga i och med den torka som vi hade i sydöstra Småland. Det är alltså viktigt att man följer upp detta. Här i Stockholm tar vi mycket vatten från Mälaren och andra depåer, men man måste ständigt ligga i framkant.

Många har talat om global uppvärmning. Jag ska väl säga att jag inte tror som Trump. Jag tror att det sker en global uppvärmning, med höjda havsnivåer och risken att Mälarens vattennivå stiger på grund av nederbörd. En sak som man måste uppmärksamma är de så kallade hundraårsregnen, som nu blir tioårsregn. Jag har tidigare varit inne på vikten av att man har reservoarer för breddning och pekat på att man exempelvis i Tokyo har enorma utrymmen under mark där man kan samla det vatten som kommer. Det är viktigt att även vi i Stockholm funderar på det.

Anförande nr 692
Borgarrådet L u h r (MP): Jag får se hur mycket jag hinner besvara. Per Ossmer pratade först om matavfall. Vi har satsat ganska hårt på att öka insamlingen av matavfall. Det som vi börjar med är de lägst hängande frukterna. Vi samlar in från restauranger och storkök, där de stora mängderna finns. Samtidigt håller vi på och bygger en optisk sorteringsanläggning i Högdalen. Man kan ha den gröna påsen. Vi satsar på olika nivåer för matavfallsinsamlingen för att speeda upp det här.

Sedan pratades det om farligt avfall. Här utövas tillsyn av miljö- och hälsoskyddsnämnden, som tittar på till exempel vad det avfall som vi importerar innehåller. Det får inte innehålla farligt avfall. Men vi siktar också på att bygga ut systemet för inlämning av farligt avfall i Stockholm, till exempel genom robotiserade maskiner som tar emot det farliga avfallet, så att man kan lämna det dygnet runt. Vi har också mobila återbruk och mobila återvinningsstationer som ska åka runt och hämta upp avfall i stället för att man bygger stationära sådana.

Anförande nr 693
P e r O s s m e r (SD): Vad ska jag säga? Jag är glad att du sprudlar av olika åtgärder och idéer. Jag kan väl säga att det är bra att vi jobbar vidare på den här vägen, för det här är svåra saker, både tekniskt och på annat sätt.

Sedan får jag väl säga när det gäller miljö- och hälsoskyddsnämnden, eftersom du står här, att vi ser på resultatet att det fungerar bra. Jag tror också att du med din – jag ska vara snäll i eftermiddag – vetenskapliga bakgrund är en utmärkt ordförande.

Anförande nr 694
Borgarrådet L u h r (MP): Det är väldigt roligt att se att vi är så överens om att miljön är viktig. Det känns som att vi är ganska eniga över hela salen just nu. Det är åtgärderna som är lite olika.

Förra veckan var jag som sagt i Marrakech i Marocko på klimattoppmöte. Där fick jag bland annat ta del av en studie där man hade tittat på kostnader och nyttor av klimatarbetet. Glädjande nog, men kanske inte jätteöverraskande, kunde man se att det fanns väldigt mycket stora nyttor i ett aktivt klimatarbete. Det kan kosta lite initialt, men det blir väldigt stora nyttor i längden. Det gällde luftkvalitet, hälsa och miljö, men också olika sociala och ekonomiska faktorer. Det visar att miljöinvesteringar kan kosta lite i början, men ofta i längden är väldigt lönsamma.

Därför tror jag att de besparingar på miljön som vi ser i många av de olika allians-budgetarna med största sannolikhet kommer att leda till ökade kostnader i framtiden. I går pratade vi väldigt mycket om en räknesnurra som står på Stureplan och ser våra lån. Jag tycker att vi kunde sätta upp en räknesnurra om miljön också. Om vi sparar nu, vad kommer det då att kosta i framtiden? Kan vi sätta den snurran bredvid och se vad vi får för ökade kostnader när vi lånar av framtiden?

Nu går vi från ord till handling i Stockholm. Vi satsar på att Stockholm även i framtiden ska vara den allra bästa staden att bo i. Vi tar ansvar för klimatet. Om två veckor kommer vi att presentera den nya klimatstrategin, som Rikard Warlenius faktiskt redan har presenterat ganska rejält. Den kommer att guida alla stadens förvaltningar i arbetet med att göra Stockholm fossilbränslefritt till 2040.

I vår budget förstärker vi Energicentrum vid miljöförvaltningen med 3 miljoner för att lägga grunden för arbetet för ett fossilfritt Stockholm. Det här är ett arbete som ska utföras i hela staden. Vi gör ytterligare arbete för att minska vår klimatpåverkan från Stockholms alla byggprocesser. Vi har kvar vår klimatmiljard, där alla förvaltningar kan söka pengar. Vi ger mycket pengar till klimatarbete.

Vi tar också ansvar för Stockholms vatten. Vi satsar 50 miljoner kronor på stadens vattenarbete – hälften på utredningar, hälften på åtgärder som ska se till att det händer någonting. Det här händer nämligen inte av sig självt. Miljöarbetet ger oss väldigt stora fördelar, och fler fördelar än de mest uppenbara. Ett renare vatten ger oss fler och friskare fiskar. Vi får fler badplatser. Bra badvatten ger livsglädje för både vuxna och barn. Vi säkrar vårt dricksvatten i längden.

I vår miljöbudget tar vi ansvar. Vi skjuter inte saker på framtiden. Vi bidrar till en bättre miljö och bättre klimat, både lokalt och globalt. I budgeten för 2017 ser vi tydligt hur vi ställer om staden och tillsammans bygger ett Stockholm som håller samman, både nu och i framtiden.

Anförande nr 695
J o n a s N a d d e b o (C): Jag hoppas att den där räknesnurran inte inkluderar Centerpartiet, för vi vill investera i miljön. Vi vill också lägga resurser på gröna åtgärder, precis som majoriteten gör. Vi lägger dessutom mer pengar än majoriteten.

Vad händer när ni ska fylla era stora ord med handlingar? Jag tänker jaga er på den här punkten. Det kanske blir som när ni skrev riktlinjer för ett grönare Stockholm. Ni skickade ut en produkt till stadens förvaltningar. Men din egen förvaltning skriver att det är en otydlig koppling till Vision 2040, att den strategiska vägledningen är svag och att man blandar olika begrepp. Det är det här det är fråga om. Vi behöver inte större otydlighet när vi ska bygga Stockholm. Vi behöver ju tydlighet när det gäller miljömålen. Då skickar staden ut riktlinjer som inte alls håller måttet. Du får inte skylla på finansroteln den här gången; du är miljöborgarråd för hela staden. Hur kan ni lägga fram ett sådant här förslag över huvud taget, Katarina?

Anförande nr 696
Borgarrådet L u h r (MP): Jag skyller inte på någon. Vi har länge velat ha ett direktiv om hur man ska ta ett mycket större och övergripande ansvar för Stockholms grönstruktur. Vi bygger jättemycket, och det är jätteviktigt att se till att vi inte bygger sönder Stockholms gröna värden. Därför har vi tagit fram en sådan här strategi. Sedan har vi skickat ut den på remiss och fått svar om vad som är otydligt för tjänstemännen och hur man ska kunna använda den på ett bättre sätt. Det är väl jättebra att vi får input, så att vi kan göra den här strategin bättre. Strategin ska också knytas till översiktsplanen. Vi ska kunna planera mycket bättre vad gäller parker, rekreation, ekosystemtjänster och vattenhantering. Det är ett jätteviktigt dokument. Det här ska bli bra och styrbart. Nu har vi chansen att för första gången göra ett riktigt bra dokument som skyddar vår grönstruktur.

Anförande nr 697
J o a r F o r s s e l l (L): Jag är glad att du i ditt anförande lyfte fram det internationella arbetet. Att representera och driva på internationellt är naturligtvis en viktig del i dina uppgifter. Då vill jag ändå återkoppla till näringslivsfrågorna, som är viktiga, och ställa en fråga om hur ni verkar för att näringslivet ska bli en viktig motor. Trump vill nu gräva upp kolet igen. Men vad gäller näringslivet och marknaden blir det enligt Swansons lag så att priset på solceller sänks. Det är förmodligen det som kommer att kunna stoppa Trump: att vi har en välfungerande solcellsmarknad. På samma sätt skulle man kunna tänka sig att det fungerar när det gäller föda. Min fråga till dig är: Vad gör du i ditt internationella arbete för att förändra den EU-lagstiftning som gör att vi inte får sälja insektsprotein och nu inte heller chiapudding i Stockholm, Sverige och EU?

Anförande nr 698
Borgarrådet L u h r (MP): Det jag har gjort hittills vad gäller insektsprotein är att stå bakom en kokbok som vi har lanserat, något som jag också har fått väldigt mycket kritik för. Där finns det recept med insektsprotein. Jag tror faktiskt också att chiapudding finns med i den där kokboken.

(J o a r F o r s s e l l (L): Det är också samma lagstiftning.)

Ja, jag vet det. Men det är väl inte de sakerna som jag har lyft högst i det internationella samarbetet. Det jag har gjort hittills är att försöka lyfta fram de bra saker vi gör i Stockholm, för vi går faktiskt före. Att vi nu ska bli fossilbränslefria till 2040 är oerhört viktigt för andra städer att höra. De kan också se vad vi gör. Här är till exempel strategin för fossilbränslefritt jätteviktig. Vi kan visa delar av den och visa hur vi har nått så långt i vårt klimatarbete. Det är jätteviktiga saker.

Näringslivet är oerhört viktigt. Vi jobbar med Klimatpakten, som nu har över 200 medlemmar. Vi försöker förenkla för olika företag att söka bygglov för solel. Jag har fler bra exempel, men dem får jag ta en annan gång.

Anförande nr 699
E r i k S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Det är såklart inte alltid lätt att försvara besparingar, men jag ska ändå göra ett försök. Jag kan tycka att det är rätt att göra besparingar och effektiviseringar inom många verksamheter. Som jag sade i mitt inledningsanförande tror vi inte att det är anslag till en viss nämnd eller en viss förvaltning som avgör miljöarbetet i kommunen, utan det här är någonting som ligger brett. Vad gäller en hel del uppdrag åligger det till exempel kommunstyrelsen att se till att de genomförs.

Just inom miljöförvaltningen har vi fått indikationer på att det finns en del effektiviseringar som man kan göra. Därför har vi lagt oss på en högre effektiviseringsgrad just i miljönämnden än i andra nämnder. Du nämner själv den kommunala kokboken som ett exempel. Jag hörde om ett projekt där 20 personer skulle ut och lyssna på tystnaden. Det finns en del sådana här flummiga projekt som vi nog inte direkt anser gagnar våra barns och barnbarns framtida miljö. År 2006 gjorde Alliansen en del besparingar vid miljöförvaltningen när vi fick makten i Stockholm. Det här är ingenting som ni återställde 2014, så uppenbarligen kan man bedriva ett aktivt miljöarbete utan att öka anslagen till miljöförvaltningen.

Anförande nr 700
Borgarrådet L u h r (MP): I vår budget satsar vi ungefär 105 miljoner i skattepengar på miljö- och hälsoskyddsnämnden. Ni drar ned miljöbudgeten med 26,4 miljoner, ungefär 25 procent, för miljö- och hälsoskyddsnämnden. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en jätteviktig del i att lägga upp strategier för hur man ska genomföra olika miljöprojekt. Ni skriver i er budget att ni vill ha rent vatten och ett klimatarbete, men ni tar bort alla pengar för hur man ska nå dit. Jag kan inte heller riktigt se att ni skulle ha lagt pengar på något annat ställe i budgeten för att de här åtgärderna ska vidtas – om man nu ska göra detta ute i förvaltningarna. Vi tror att man måste göra strategier och vägledningar för expertfunktioner. Det absolut effektivaste är att hjälpa olika förvaltningar och bolag att komma dit. Om man nu tar bort den funktionen tror jag att det kommer att kosta mer i längden. Jag kan inte se att ni skulle ha satsningar vare sig på miljöförvaltningen eller någon annanstans som kan leda till att de här åtgärderna vidtas.

Anförande nr 701
J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Centerpartiet har länge drivit en politik för mer förnybar energiproduktion i Stockholm. Därför avsätter vi pengar och investeringar för att kunna skapa mer solceller på stadens tak.

Vi har också drivit på för biogasproduktion och matavfallsinsamling. Frågar man sig nu hur den nuvarande majoriteten levererar på det här området kan man konstatera att det går rätt så sakta. Att Miljöpartiet också har strukit målåret 2018 skvallrar givetvis om att det inte går så bra. Jag är orolig för att vi inte ens når målet om en 70-procentig insamling till 2020.

Sedan kan vi gå över till en riktig långkörare som redan har varit uppe i debatten, nämligen Fortums koleldade kraftvärmeverk, som majoriteten har lovat ska vara stängt redan 2020. Där har vi dock inte sett någonting annat än att en plan är på väg fram. Framför allt Miljöpartiet har inför valet och efter valet lovat att de ska se till att värmeverket ska stängas redan 2020. Men än så länge har vi inte sett någon plan som grund för detta. Det riskerar att bli ett brutet vallöfte. Vi är självklart också för en avveckling, men på realistiska grunder.

När det gäller målsättningen om ett fossilbränslefritt Stockholm till 2040 kan man konstatera att 2017 blir ett utredningstungt år. Den efterlängtade färdplanen tog oss inte till några konkretionshöjder utan resulterade i ett fortsatt utredande. Vi har faktiskt knappt kommit närmare målet alls. Kanske har man i stället mest förlamat miljöarbetet i staden genom en mängd utredningsuppdrag. Vi står absolut bakom 2040-målet, men det är väldigt lite som pekar på att vi kommer att nå det målet med dagens arbetstakt.

För att visa på att vi har ambitioner ska Stockholm gå före och bli en fossilbränsle-oberoende organisation till 2030. Där har vi från Centerpartiet försökt tänka lite nytt. Vi har föreslagit en indexering av alla mål som krävs för att vi ska lyckas med det. På det sättet vet vi vad som måste göras nästa år och alla andra år fram till 2030. Genom en indexering blir det tydligare både för våra verksamheter och för oss politiker vilka resurser som måste till för att vi ska nå målet. Vi föreslår också att staden ska kunna emittera gröna obligationer för att få näringslivet med i våra satsningar på klimat- och energiförbättrande åtgärder.

Ordförande! Det är lätt att under den här debatten glömma bort en stor och viktig verksamhet som miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för, nämligen hälsoskydd och tillsyn. I Stockholm är det här en väl fungerande verksamhet. Men vi anser att man måste jobba ännu mer med detta och avsätter medel för att genom ett småföretagarprogram arbeta med regelförenklingar och företagsvänlig tillsyn. Alla ska tjäna på tillsynen – staden, våra medborgare och företagen. Därför yrkar jag åter bifall till Centerpartiets förslag till budget.

Anförande nr 702
R i k a r d W a r l e n i u s (V): Först och främst har vi, som jag sade, inte kunnat lova någonting om Fortum därför att det som alla vet är en delad rådighet. Men detta är vår tydliga målsättning. Vi vill det. Vi tycker att det här är en så pass viktig fråga. Det är ungefär en tredjedel av Stockholms utsläpp som kommer från det här kolkraftverket. Jag tycker att det har varit värt att försöka genomdriva detta, eftersom vi tycker att det är så viktigt, trots att vi vet att det inte nödvändigtvis blir så himla lätt.

Jag skulle också vilja säga en annan sak. Det gäller ditt påstående i inledningsanförandet om att Vänsterpartiet för en näringslivshotande politik – näringslivshatande till och med.

(J o n a s N a d d e b o (C): Fientlig!)

Hatande, har jag skrivit upp i alla fall. Ge gärna exempel på hur vi har gjort i samband med en grön omställning och så vidare!

Jag vill säga ytterligare en sak, men nu hinner jag knappt det. Du kan inte säga att marknaden inte är ett problem. Du måste ändå notera att klimatförändringarna sammanfaller med den globala industrikapitalismen. Om det så att säga löste sig av sig självt, om marknaden löste problemen av sig själv, skulle vi inte ha några problem. Vad det handlar om är naturligtvis att reglera detta, så att det bra växer och det dåliga försvinner. Marknaden i sig kan inte lösa detta.

Anförande nr 703
J o n a s N a d d e b o (C): Nu vet man nästan inte var man ska börja någonstans!

Vänsterpartiet har tydligen aldrig lovat att stänga något kolkraftverk. Ni har bara ambitioner. Jag vet i alla fall att Miljöpartiet, som ni samregerar med, har lovat det och har gjort det till ett vallöfte. Ni har haft två år på er att ta fram planen, men ingenting händer. Jag vill se en realistisk plan för hur ni ska kunna stänga kolkraftverket till 2020. Ingen skulle vara gladare än jag om ni kom fram med den planen.

Det här med det globala näringslivet och industrin är bara ytterligare ett exempel på att ni inte tror att det finns någon kraft i ekonomin som skulle kunna vara med och styra om marknaden. Jag tror att marknaden faktiskt kommer att vara en del av nyckeln. Man kan inte bara sitta på kammaren och tro att det är det offentliga som ska lösa alla problem. Det kommer inte att hända. I stället måste vi se till att vi använder marknaden på ett klokt sätt och ställer om samhället till en grönare utveckling. Annars kommer ni i Vänsterpartiet att sitta med händerna i fickorna och vänta på att någonting ska hända. Jag vill jobba tillsammans med näringslivet för att det här ska hända.

Anförande nr 704
Borgarrådet L u h r (MP): Jag tänkte börja med det här med ”först utredningar, sedan åtgärder”. Ni var ganska duktiga på att göra utredningar när ni satt vid makten, men det var väldigt lite åtgärder som blev av. Jag tycker att handlingsplanen för god vattenstatus är ett jättebra exempel på hur vi jobbar nu. Vi har 23 vattenförekomster. Vi tar fram åtgärdsplaner för var och en. Sedan börjar vi med åtgärder och lägger pengar för det. Vi börjar med Brunnsviken och Bällstaån i år. Vi tar under tiden fram åtgärdsplaner för nästa år, och så lägger vi mer pengar för att kunna vidta fler åtgärder. Jag tycker att det är så man måste jobba. Det är det bästa sättet: att först göra bra planer för hur man ska jobba och sedan vidta åtgärderna och hela tiden ha en plan för hur det ska gå till.

Vad gäller kolet i Värtan har vi skrivit väldigt tydligt i budgeten – och det finns också med i klimatplanen – att det under 2017 ska presenteras en tidsplan för

avveckling. Vi har också skrivit väldigt tydligt att majoritetens vilja är att vi avvecklar kolet till 2020. Det framgår också väldigt tydligt i strategin. Men vi äger bara 50 procent av Fortum Värme. Vi kan inte göra mer än att förhandla med dem.

Anförande nr 705
J o n a s N a d d e b o (C): Jag börjar med kolet. I februari 2015 sade du att det snart skulle komma fram en plan. Nu säger du att det kan komma en plan under 2017, vilket är nästan tre år senare. När jag får se den planen kommer jag att tro att ni ska kunna nå ert mål.

När det gäller frågan om ett fossilbränslefritt Stockholm till 2040 är det en mängd utredningar. Där får du inte kasta sten i glashus, för ni har också en hel del utredningar där. Och det är klart att man måste utreda saker för att veta hur man ska ta sig vidare. Men då är det väl bra att vi står bakom era ekonomiska satsningar för att lösa vattenstatusen och jobba med de här sakerna. Vi lägger mer pengar än Miljöpartiet på miljöfrågorna, både i miljö- och hälsoskyddsnämnden och i miljöinvesteringar. Där är vi överens. Det är klart att det måste komma till handling när vi nu har utrett sakerna.

Anförande nr 706
E l l i n o r R i n d e v a l l (S): Ordförande! Medborgare och fullmäktige! Vi har länge levt över våra tillgångar, och under ett antal år framöver kommer det här tyvärr att fortsätta i ett globalt perspektiv. Parisavtalet spred stor glädje över världen förra året och fortsätter att vara en viktig överenskommelse, men valet av Trump visar åter hur sköra de internationella överenskommelserna i realiteten är. Flera har i kväll frågat sig om det här innebär något slut, men jag vill säga: Nej, vi behöver inte misströsta helt.

Förra gången vi hade budgetdebatt pratade jag om hur viktigt och framgångsrikt städernas arbete är. Jag vill lyfta fram det igen. Över hela jorden visar just städer hur mycket de är kapabla att förbättra och förändra. Det finns de som tror att det inte spelar någon roll vad Stockholm gör, men, åhörare, ingenting kunde vara mer fel. Det är nämligen lokalt som människor upprörs över att de inte längre kan bada i sin närmaste sjö. Det är när fiskarna i vårt närmaste hav konstateras vara farliga att äta som vi inser och oroas över vad som händer med vår miljö. Det är i sådana situationer som miljöproblemen blir verkliga. Medvetenheten skapar engagemang, och mobiliseringen byggs underifrån. Det är det trycket och den viljan till förändring som kombinerat med lokala framgångar gör att stater till slut enas kring Parisavtal.

Med det sagt vill jag lyfta fram några viktiga mål och framgångar som vi arbetar med i Stockholms stad just nu. Majoriteten har verkligen visat att vi förstår att miljöfrågan är en avgörande framtidsfråga. Vi är beredda att satsa på den. Just nu bygger Stockholm Vatten ett av världens modernaste reningsverk i Henriksdal. Målsättningen är att ha en vattenrening värdig framtidens miljökrav och ett dricksvatten av toppkvalitet. Vi har höjt målet för insamling av matavfall till 70 procent, och vi har tillsatt en arbetsgrupp som styr mot att vi ska klara det målet. Vi pressar också ned det gamla målet för ett fossilfritt Stockholm med tio år från 2050 till 2040. Det här ligger helt i linje med vad forskningen ser kommer att krävas för att vi även i framtiden ska kunna fortsätta att leva i en värld som liknar den vi lever i nu.

Åhörare! Miljöfrågorna måste bli en naturlig del i utformningen av framtidens Stockholm. Stockholm har redan kommit långt, men vi ska fortsätta att ligga i den absoluta toppen. Det är vårt ansvar. Stockholm ska inspirera, sänka trösklar och visa nya vägar. Stockholm ska vara en stad för alla, både innanför och utanför stadens gränser. Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 707
J o n a s N a d d e b o (C): Det är bra det här med ett fossilbränslefritt Stockholm till 2040. Vi står också bakom den målsättningen. Men det räcker inte att bara ha målsättningar. Man måste också komma till handling. Nu vill jag veta vad Socialdemokraterna anser om kolkraftverket i Värtan. Tror ni att det kommer att finnas en realistisk möjlighet att stänga det redan 2020, eller är det som Fortum Värme säger, att den realistiska avvecklingen kan ske först till 2030? Vad vilja Socialdemokraterna?

Anförande nr 708
E l l i n o r R i n d e v a l l (S): Vad vi vill tycker jag är jättetydligt och klart. Vi har sagt att staden tar på sig att säkerställa att Fortum Värme kommer att genomföra beslutet om att avveckla kolanvändningen. Vårt mål är att det ska ske till 2020. En plan kommer att tas fram. Det är inte så mycket mer jag kan säga om det. Det är extremt viktigt att ha visioner i miljöarbetet. Sådana sätter vi också upp, och vi är extremt tydliga med de visionerna. Sedan är det bara att jobba framåt och se till att lösa det. Så tänker jag.

Anförande nr 709
M e r v i M ä k i n e n A n d e r s s o n (S): Ordförande, presidium, ärade ledamöter, kära stockholmare! Det är en stolt ledamot av miljö- och hälsoskyddsnämnden som står framför er. I en fritidspolitikers vardag finns det tillfällen då vägen mot målet syns lång och oändlig, men så är det inte i dag. Plötsligt händer det – allt du kämpat för, önskat och drömt om finns prydligt nedskrivet och upptecknat i majoritetens förslag till budget för kommande år. För inte så länge sedan presenterade finansborgarrådet Karin Wanngård och miljöborgarrådet Katarina Luhr vårt nya innovativa förslag för ett grönare Stockholm, som behandlar nya riktlinjer för planering och utveckling av stadens naturområden och parker. En stad för alla innebär för oss att miljö- och klimatfrågan implementeras i alla steg i stadens styrning – i samtliga förvaltningar, i våra bolag och hela vägen genom budgetprocessen. Vi pratar alltså om ett helhetsgrepp som inte har funnits tidigare. Ingen kommer undan.

Jag har länge närt en dröm som jag anser vara genomförbar i och med dagens budget. Jag har en vision om en nära framtid där stockholmarna över hela staden har tillgång till grönytor och naturreservat för rekreation, där ny bebyggelse tar hänsyn till befolkningens behov socialt, funktionellt och ekologiskt, där det finns gröna hus med energianvändning och uppvärmning som lämnar minsta möjliga ekologiska fotspår och där utsläppsvattnet en vacker dag kommer att vara rent nog att gå raka vägen ut till våra ömt omhuldade vattendrag. Det är med ohöljd glädje, och med ett litet bibelcitat, Olle, som jag yrkar bifall till den samlade majoritetens förslag till budget: ”Du är skön alltigenom, min älskade, på dig finnes ingen fläck.”

Anförande nr 710
J o n a s N a d d e b o (C): Var det ett bibelcitat, sade du?

(M e r v i M ä k i n e n A n d e r s s o n (S): Ja, från Höga Visan.)

Då blir Olle nöjd också!

Det är klart att man kan måla framtiden i ett rosarött skimmer, och det är klart att du som socialdemokrat tycker att er budget är fantastisk och att alla miljölösningar är klara. Men det är rätt så bra, Mervi, om man faktiskt lyssnar på debatten och inte bara läser sitt redan färdigskrivna manus när man går upp i talarstolen. Jag stod precis och attackerade Katarina för att det här programmet om ett grönare Stockholm lämnar mycket övrigt att önska. Jag tror också att du var med i nämnden och hörde om det faktum att det här programmet får väldigt mycket kritik av den förvaltning som du och jag sitter i styrelsen för. Det är en otydlig koppling till visionen, och den strategiska vägledningen är svag. Man skriver också: Många olika begrepp används om samma sak, och samma begrepp används för olika saker.

Det är inte mycket i det här programmet som är så mycket att vara stolt över. Jag hoppas, som Katarina säger, att det här får en bra remiss, så att vi kan ändra och justera mycket i det programmet.

Anförande nr 711
M e r v i M ä k i n e n A n d e r s s o n (S): Var det ett påstående eller en fråga?

(J o n a s N a d d e b o (C): Du var så glad över programmet.)

Jag är inte bara glad över programmet, utan det är bara ett exempel på hur vi gör för att implementera allting i hela den stora processen.

Anförande nr 712
J o a r F o r s s e l l (L): Jag är inne lite på samma tema som Jonas var i sin replik. Du sade att den här budgeten innehåller allt som Socialdemokraterna någonsin har önskat, eller åtminstone allt som just du någonsin har önskat. Då undrar jag: Är det så att era ambitioner inte sträcker sig längre än vad den här budgeten gör? Är det så att ni inte vill fortsätta att jobba på samma sätt som Alliansen försöker göra för ett näringsliv som kan få växa, ta plats och vara med och bidra till att rädda oss från klimatförändringarna? Är det så att du är nöjd med att ni har en sämre satsning på tillgängligheten till våra naturreservat? Är det verkligen så att den här budgeten innehåller allting som du någonsin kan önska? Det är i så fall ganska skrämmande – och talande för hur visionslös den här majoriteten är.

Anförande nr 713
M e r v i M ä k i n e n A n d e r s s o n (S): Framför allt vill jag svara att det är en budget för 2017 och med inriktning till 2019. Jag vet inte riktigt vart du vill komma. Det är trist att du tycker att vi är visionslösa, men vi ska försöka ändra på det. Vi har en budget kvar att ta hand om.

Anförande nr 714
T o b i a s J o h a n s s o n (V): Vårt anrika företag Stockholm Vatten grundades 1856. Det sammanfaller faktiskt med den tid då Per Anders Fogelströms 15-åriga romankaraktär Henning Nilsson flyttade till ”mina drömmars stad”, Stockholm. Fogelström skriver: ”Solen och vinden kom sällan åt att skura rent, stanken steg kvävande från strändernas jäsande sophögar och rännstenarnas slemmiga avfall.” Av Fogelströms beskrivning inser man ganska väl hur viktig bolagets verksamhet har varit.

Vad vill då det rödgrönrosa samarbetet med Stockholm Vatten och Avfall AB? Vi har en vision om ett klimatsmart Stockholm, och vi arbetar för ett fossilfritt Stockholm. Vad vill vi då göra konkret? Ja, listan är lång, men jag kan ta några exempel. Vi vill uppföra och äga en optisk sorteringsanläggning för matavfall. Vi vill minska klimatpåverkan i reningsprocesser och minska utsläppen från avloppsreningen. Vi vill minska bräddningen och öka biogasproduktionen, och vi vill naturligtvis öka insamlingen av matavfall, så att vi når våra mål.

Var finns då den politiska konflikten mellan oppositionen och majoriteten? Vi i majoriteten vill ha ett ekonomiskt hållbart Stockholm. Därför har vi ökat takten i förnyelsen av vatten- och avloppsledningsnätet. Vi har återinfört det förebyggande underhållet. Under åtta år av borgerligt styre minskade man investeringarna. Man gick då från ett förebyggande till ett avhjälpande underhåll, det vill säga att endast akuta åtgärder skulle vidtas. Under de första borgerliga åren var också en av indikatorerna på framgångsrikt arbete hur mycket man kunde minska antalet anställda i bolaget.

Låt oss nu se på de olika förslagen! Liberalerna vill ha alternativa driftsformer. På svenska betyder det privatisering eller upphandling. Vi kan ta ett exempel. Under de borgerliga åren såldes dotterbolaget Fordonsgas Stockholm AB. Men efter några år insåg man att försäljningen var olycklig, så skattebetalarna och taxekollektivet var tvungna att köpa tillbaka allt. Men varför lära av misstag när man kan göra om dem gång på gång?

Moderaterna säger att taxan är iögonfallande hög. Då undrar jag: Hur vill ni då minska taxan? Ni skriver ju inte rakt ut att det är genom minskat underhåll. Är det privatiseringar som ni vill komma med?

Jag vill avsluta genom att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till mål och ägardirektiv för Stockholm Vatten.

Anförande nr 715
J o n a s N a d d e b o (C): Tobias! Tack för din fantastiskt fina beskrivning av Stockholm Vatten och Avfall AB. Det är ett viktigt bolag som vi har i kommunal regi. Det som man funderar lite kring, och som vi tycker är viktigt, är matavfallsinsamlingen. Vi hörde nyss din partikollega gå upp och säga: När man inte sina mål får man stryka dem. Det som åsyftades var 2018-målet om en 50-procentig insamling. Är det så att man stryker målet för att man inte lyckas få till den här optiska sopsorteringsanläggningen? Tror du att ni kommer att kunna nå 2020-målet om en 70-procentig matavfallsinsamling?

Anförande nr 716
T o b i a s J o h a n s s o n (V): Ja, jag är övertygad om att vi kommer att klara det här. Jag har försökt ställa alla frågor jag kan ställa till bolaget. Jag har frågat vilka ytterligare verktyg man behöver. Bland annat har man pekat på att vi måste differentiera avfallstaxan ytterligare. Framför allt har det varit svårt att få in restauranger. Det har helt enkelt hitintills inte varit tillräckligt lönsamt att sortera ut – restaurangerna har i alla fall inte tyckt så. Jag beklagar att vi var tvungna att flytta fram målet, men tyvärr hade det hänt för lite fram till 2014. Men jag hoppas och är övertygad om att vi kommer att nå målet.

Anförande nr 717
L a r s S v ä r d (M): Fru ordförande! Ledamöter och åhörare! Jag tänkte precis som Tobias uppehålla mig vid Stockholm Vatten. Jag måste väl hålla med Tobias – visst har vi kommit långt sedan Fogelströms tid.

Efter en genomgång av partiernas budgetförslag kan jag konstatera att vi faktiskt är ganska överens om framtiden för Stockholm Vatten, även om vi har lite olika visioner. Men det finns alltid ett ”men”. I det här fallet finns det flera ”men”. Jag tänkte bara uppehålla mig vid ett av dem.

Utgångspunkten för mig och Moderaterna är att uttag av skattemedel – och taxemedel, som det är fråga om när det gäller Stockholm Vatten – ska ske i den utsträckning som krävs för att hantera kostnaderna i kärnverksamheten. Detta är också lagreglerat. Av den anledningen har vi i vår budget krävt att bolaget ska införa en särredovisning av intäkter och kostnader som inte är hänförliga till va-kollektivet. Detta blir alltmer angeläget när man ser de vidlyftiga ägardirektiven från majoriteten.

Här ska jag uppehålla mig vid ett exempel. I majoritetens ägardirektiv står det att man ska påbörja installationen av solenergianläggningar. Det här fanns även i budgeten för 2015 och 2016. Jag vill påminna majoriteten om att bolaget redan 2013 fick uppdraget att utreda möjligheterna att installera solcellsanläggningar på ett av vattenverken. Ni skriver i er budget att bolaget ska påbörja installation av solenergianläggningar. Jag tycker att man borde ta reda på vilka erfarenheter bolaget har från sin pilotanläggning innan man ger tvingande direktiv.

Bolaget har gjort en utvärdering. Mot bakgrund av den utredningen skulle jag vilja fråga borgarrådet Luhr om hon tycker att det är ansvarsfullt att bolaget ska påbörja installation av solcellsanläggningar – notera att det är pluralform i direktiven – när enligt bolaget en förutsättning för att man ska uppnå lönsamhet är att investeringskostnaden minskar med 60 procent samtidigt som energipriset ökar med 147 procent. Är installationen av nya solcellsanläggningar utifrån detta perspektiv något som va-kollektivet ska stå för? Det är mot den bakgrunden som vi bland annat i vår budget vill att bolaget ska återkomma med ett reviderat förslag för va-taxan utifrån bolagets faktiska behov samt framdeles särredovisa de intäkter som inte är hänförliga till bolaget.

Anförande nr 718
Borgarrådet L u h r (MP): Vi har nu under någon timme diskuterat att vi har en klimatproblematik. Som du kanske vet är Stockholm Vatten det företag som gör av

med mest energi inom staden. Det här är någonting som vi måste jobba lite med. Vi har tidigare gett direktiv om att man skulle utreda solel på Stockholm Vattens anläggningar, eftersom det finns ganska mycket plats för solel där. Enligt den första utredningen skulle pilotanläggningen i sämsta fall spara ungefär 1 ½ miljon för bolaget. Sedan dess har elpriserna gått ned, men det är fortfarande så att en installation av solel kommer att betala sig långt innan installationen har ”gått ut”. Den kommer alltså att hålla mycket längre och producera el långt efter att anläggningen är betald.

Det här är en verksamhet som vi kommer att fortsätta ha. Jag tycker inte att det är något konstigt. Jag har också stämt av med bolaget vad de tycker att de gör utanför va-taxan, och det enda är att sälja avlopp och vatten utanför kommunen, vilket redan i dag särredovisas.

Anförande nr 719
L a r s S v ä r d (M): Min uppfattning är att det är investeringar i en ”Ebberöds bank”-anläggning. Jag har ingenting emot att man ska göra solcellsanläggningar. Jag ifrågasätter om det är va-kollektivet som ska satsa sina avgifter på en installation som inte är lönsam och inte kommer att bli det under livstiden. Om du inte har tagit del av bolagets egen redovisning ska du få den av mig nu.

Anförande nr 720
E v a K ö h l e r (S): Fru ordförande! Ledamöter och åhörare! Det här är första gången jag talar i denna församling.

Tack för applåderna! Jag tror att de flesta i den här församlingen kan hålla med mig om att vårt vackra Stockholm ska vara en grön stad, både i betydelsen ”full av grönska” och i betydelsen ”miljövänlig”. De flesta av stadens invånare delar också den ambitionen. Det måste därför vara enkelt för den enskilda medborgaren att göra miljövänliga val och leva klimatsmart. Det är också därför politiken behöver ta ett ansvar för att skapa förutsättningar och förenkla goda val. Något så enkelt och konkret som de mobila återvinningscentralerna gör det smidigt för medborgarna att bli av med miljöfarligt avfall, samtidigt som detta skyddar vårt vatten och vår miljö från farliga kemikalier. En liknande möjliggörare är satsningarna på insamling av matavfall, som nu blir gratis vid hämtning för flerfamiljshus, vilket gör det riktigt enkelt att agera miljösmart.

Men vi socialdemokrater vet att miljöfrågor inte bara handlar om livsstilsval utan också om människors materiella förutsättningar. Vi socialdemokrater vet att det krävs offentliga investeringar för att klara våra miljömål. Den fria marknaden är oumbärlig för att hitta på nya miljösmarta lösningar, men det krävs ett politiskt ledarskap, investeringar och ett strategiskt arbete för att förhoppningarna om en mer miljövänlig framtid ska bli verklighet. Det är därför viktigt med sådana strategiska satsningar som strategin för ett fossilbränslefritt Stockholm till 2040, klimatmiljarden och den klimatenhet som har inrättats för att driva på och samordna statens klimatarbete.

Ett annat exempel är stadens satsningar på en giftfri förskola. Vi erbjuder utbildning, vägledning och tips om konkreta åtgärder som personalen på förskolorna kan vidta

för att minska exponeringen för skadliga ämnen. Det är oerhört viktiga satsningar för att den miljö där barnen vistas för att utvecklas, växa och få känna sig trygga ska vara en säker miljö. Då kan de växa upp trygga och få njuta av vårt vackra Stockholm och bidra till dess miljövänliga framtid. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 721
L a r s J i l m s t a d (M): Gratulerar, Eva! Du hann ju med att säga det du skulle inom tre minuter. Det hann inte jag när jag hade ordet i första vändan. Därför vill jag förtydliga en sak kring det här med dubbdäcken, som jag talade om: Bilister med dubbdäck som hade hunnit sätta på dem före vårt snöoväder var sannolikt de som klarade den utmaningen allra bäst. Det tycker jag bara är en påminnelse om att vi ibland måste väga nackdelar och fördelar mot varandra. Vi tycker inte heller om dubbdäck, men vi tycker att vi ska ha styrande dubbdäcksavgifter i stället för renodlade förbud.

Jag lade märke till att Katarina i sitt anförande pratade mycket om vatten och sade att det är jätteviktigt. Då vill jag plocka fram en av mina käpphästar. Du anar säkert vilken, kan jag tänka mig. Ni tycks ju komplett ha vänt ryggen mot de människor som bor i stadsdelarna kring sjön Magelungen. Igenväxningen där har bara blivit värre och värre. Jag tror att du har sett hur det ser ut där och att du kanske rent av håller med mig om detta. Samtidigt säger man i programmet för Tyngdpunkt Farsta att man ska vända Farsta mot sjöarna. Det låter ju väldigt trevligt – om man bara kan se sjö och vatten i stället för en grön sörja. Jag tycker att det är absolut nödvändigt att man gör någonting. Ni har komplett svikit alla löften som getts tidigare. Du pratar om badplatser. Det blir ingen badplats i Fagersjö. Den har ni satt stopp för. Det blir ingen annan åtgärd heller. Förra året gjorde ni någon patetisk vassklippning, som förlorade sin effekt efter några veckor.

I Stadshuset och i miljö- och hälsoskyddsnämnden har vi inte fått något vidare gehör för önskemålen kring sjön Magelungen. Men ute i vår stadsdelsnämnd har vi ett blocköverskridande samarbete. Samtliga, även de rödgröna partierna, är helt överens om att något verkningsfullt verkligen måste göras. Jag tycker att det är beklagligt att alla omnämnanden av Magelungen har försvunnit ur er budget. Det skedde redan förra året, och det är detsamma i år. Jag yrkar bifall till Moderaternas budget, där bland annat Magelungen nämns.

Anförande nr 722
R i k a r d W a r l e n i u s (V): Jag var fräck nog att ställa en fråga till din kollega som inte kunde svara förut om er syn på bilismen. Vi är säkert överens om att det är jättebra med elbilar och att vi ska sträva efter en fossilfri bilism. Men det är fortfarande så att bilar tar mycket plats, än så länge orsakar väldigt stora utsläpp och har en massa nackdelar i stadsmiljön. Å ena sidan sade du i ditt inledningsanförande att ni inte vill bekämpa bilismen utan utsläppen. Du verkar förneka alla de andra problem som finns med bilar i storstäder. Å andra sidan var du med och skrev under ett SU, var det säkert, till strategin för ett fossilbränslefritt Stockholm, där ni skriver att ni ”instämmer i att en minskad personbilstrafik kommer att krävas”. Det gladde mig väldigt mycket att Moderaterna var med och undertecknade det SU:et. Nu undrar

jag: Var står ni egentligen? Gillar ni bilismen, eller vill ni vara med och avskaffa bilnormen?

Anförande nr 723
L a r s J i l m s t a d (M): Det är så enkelt som jag sade tidigare. Vi tycker om bilism, men vi tycker inte om utsläpp. Vi vill på alla sätt och vis stödja en övergång till en fossiloberoende transportapparat i landet. Vi gillar kollektiva lösningar, ja. Men de räcker inte hela vägen. Det är många människor som är väldigt beroende av de småskaliga lösningar som bilen erbjuder.

Vi anser att utvecklingen nu går rasande fort. Häromdagen hade man den första renodlade elbilsmässan. Batteriutvecklingen går väldigt snabbt. Jag tycker att det är konstigt att ni bekämpar någonting som bär löften om att kunna bli så bra framöver.

Anförande nr 724
M a r i a A n t o n s s o n (MP): Jag blir nyfiken som ordförande för Östermalms stadsdelsnämnd. Vi har tittat en del på Österleden, eller den östliga förbindelsen, som du nämner. Ett av de lägen där den är tänkt att komma upp finns på Valhallavägen. Att det skulle bli en ringled kanske stämde när den planerades för 60 år sedan. Ett av trafiklägena är mitt på Valhallavägen, utanför Naturvårdsverket ungefär. Har du tänkt att den här vägen ska bli enkelriktad från Östermalm till Nacka? Annars är det ju så att de här 60 000 bilarna, eller ännu fler, kommer att flöda in i innerstaden. Vi Östermalmsbor räknar oss i alla fall som innerstad. Jag ser inte att den här vägen skulle gå runt staden. Skulle man bygga en ringled skulle den väl kanske gå via Lidingö och Danderyd och runt staden. Men det här känns som en väldigt omodern lösning. Jag vill bara höra hur du tänker om detta.

Anförande nr 725
L a r s J i l m s t a d (M): Först och främst har det väl inte tänkts färdigt, vad jag kan förstå, vad gäller Österledens definitiva sträckning. Det jag kan säga om detta, utan att på något sätt vara expert på hur sträckningen kan göras riktigt optimal, är att den bör anknyta till de delar av en ringled som vi nu har, alltså Södra länken, Norra länken och så vidare, så att vi får en möjlighet att komma runt staden. Jag ser inte att man ska komma upp precis i dina kvarter.

Anförande nr 726
Borgarrådet L u h r (MP): Jag tar varje chans att få prata vatten, för jag tycker att vi är så himla bra på vattenarbetet. Vi satsar så himla mycket pengar på att göra alla våra 23 sjöar och vattendrag bra.

Magelungen är ett prioriterat vattendrag som vi började jobba med från början. Vi visste också att det fanns en stark opinion för att göra vattenspegeln större. Vi började med ett projekt för att röja vass, vilket inte var speciellt lyckat, eftersom Magelungen är ganska övergödd; det växte upp väldigt mycket vass direkt igen. Jag vet nu att Familjebostäder har funderingar på att genomföra ett nytt vassröjningsprojekt, men grundproblemet är att Magelungen måste åtgärdas från flera kommuner inklusive Stockholm. I det åtgärdsprogram som vi tar fram – tillsammans med alla de andra programmen – ingår det att minska övergödningen och göra Magelungen frisk igen. I Moderaternas budget är det Bällstaån och Magelungen som är omnämnda,

även om ni inte heller satsar pengar på dem. Kan det bero på att Lars Jilmstad bor vid Magelungen?

Anförande nr 727
L a r s J i l m s t a d (M): Jag lyssnar på den lokala opinionen. Det bör man väl göra som politiker. Visst, jag ser sjön varje dag. Just nu ser det ganska bra ut, eftersom det ligger is ovanpå sörjan. Men så fort isen försvinner blir det värre med det.

Jag vill gärna koppla ihop det här med något som vi talade om i går – medborgarbudgetar och det lokala inflytandet. När människor i Fagersjö får önska sig någonting med sin stadsdel är det att de får tillgång till sjön ordentligt. Vi har inget lokalt torg eller lokalt centrum, utan vår plats i tillvaron när vi umgås med varandra är ned mot sjön – och helst i sjön, höll jag på att säga, men där kan vi inte vara, som det ser ut nu.

Jag tycker att man ska lyssna på opinionen. Partier över blockgränserna har lovat Fagersjöborna och Farstaborna väldigt mycket i decennier men svikit.

Anförande nr 728
H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Fru ordförande! Servicenämnden har som en av sina viktigaste uppgifter att genomföra centrala upphandlingar samt vara ett upphandlingsstöd. Stadens upphandlingar ska vara marknadsmässiga och konkurrensneutrala och säkerställa hög kvalitet kombinerat med kostnadseffektivitet. Vi vill att servicenämnden i större utsträckning ska verka för fler innovationsupphandlingar där det är lämpligt. Genom att upphandla, implementera och använda innovativa lösningar inom staden kan bättre tjänster och samhällsservice och högre nytta erbjudas till stockholmarna. Innovationsupphandling är ett utmärkt verktyg för att gynna både nytänkande och utveckling och samtidigt lösa utmaningar och problem som vi har inom vardagen och inom stadens verksamheter. Innovationsupphandlingar främjar dessutom tillväxten av innovativa företag.

Majoriteten skriver i sitt budgetförslag att staden ska arbeta enligt vita-jobb-modellen och ställa krav på arbetsvillkor i nivå med svenska kollektivavtal för att undvika oseriösa aktörer. Självklart ska oseriösa aktörer undvikas. Det görs genom att man genomför seriösa upphandlingar enligt gällande lagstiftning, följer upp ingångna avtal och utnyttjar den kompetens och kunskap som finns hos våra upphandlare. Majoriteten verkar dock anse att gällande lagstiftning och servicenämndens kompetens inte är tillräcklig och att vita-jobb-modellen ska användas.

Vi anser inte att vita-jobb-modellen med fackliga kontrollanter ska vara en del av stadens upphandlingspolicy. Modellen riskerar att leda till att allt färre företag vill delta i våra upphandlingar, vilket redan i dag är ett stort problem. Dessutom kommer modellen att leda till en likriktning hos de företag som lägger anbud genom att småföretag stängs ute, då de oftast varken har kollektivavtal eller har möjlighet att tillgodose sociala krav i form av att till exempel anställa långtidsarbetslösa.

Majoriteten verkar blunda för att det redan existerar omfattande lagstiftning och regelverk med tillhörande tillsyn inom bland annat miljö-, arbetsmarknads- och

jämställdhetsområdet. Varför inte utnyttja dessa, tillsammans med uppföljning av ingångna upphandlingsavtal, för att säkerställa att stockholmarna får bästa möjliga kvalitet för sina skattepengar i de tjänster och varor som upphandlas? Staden behöver också skärpa åtgärderna mot leverantörer som inte uppfyller avtalsvillkoren.

Det är nu hög tid att staden reparerar sin fallande placering i Svenskt Näringslivs rankning över företagsklimat och förbättrar sin attityd till företagarna. Moderaterna vill därför att upphandlingar ska användas som ett medel för att driva utvecklingen i innovativ och ekonomiskt hållbar riktning. Vi vill ha största möjliga kvalitet för stockholmarnas skattepengar och samtidigt gynna företagande via upphandlingsunderlag som innehåller krav som man tydligt kopplar till den vara eller tjänst som upphandlas.

Jag yrkar bifall till Moderaternas budgetreservation.

Anförande nr 729
Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Diskussionen om vita jobb hör naturligtvis hemma under servicenämnden. Det här handlar inte bara om attityden mot företag, utan också om attityden mot de anställda. Där tycker jag att Moderaterna lämnar en del i övrigt att önska. Varför inte bara vara tydlig? Varför inte bara vara ärlig? Ni låtsas att detta handlar om facket som kontrollanter. Men ni ställer er ju också på riksnivå negativa till att hitta en lagstiftning där man löser de här frågorna. Ni är inte intresserade av att lösa frågan med kollektivavtal och sjysta villkor för de anställda. Ni vill ju att den offentliga sektorn ska fortsätta vara en drivkraft inte bara för lönedumpning utan också för ekonomisk brottslighet. Det är situationen som den är i dag. Ni har tagit ställning för det. Säg som det är!

Anförande nr 730
H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Du kanske inte lyssnade på vad jag sade, men jag sade att man självklart ska undvika oseriösa aktörer. Vi anser dock att man kan göra det utan vita-jobb-modellen. Som jag sade vill vi att man ska göra en uppföljning av ingångna avtal, ha en seriös upphandlingspolicy i staden och använda den kompetens som finns hos de upphandlande medarbetare vi har inom servicenämnden.

Vi hörde tidigare i dag att det inte alls skulle vara några fackliga kontrollanter i vita-jobb-modellen, men nu verkar du sväva på målet om detta. Hur kommer det att bli? Kommer det att vara fackliga kontrollanter som utför de här kontrollerna i vita-jobb-modellen, eller kommer det inte att vara det?

Anförande nr 731
J o a r F o r s s e l l (L): Jag skulle vilja knyta an till en lite annan fråga än dem som vi har diskuterat här tidigare i dag. Jag vill prata om att den här nämnden är ganska intressant, eftersom man får ett brett hållbarhetsperspektiv på saker, och hållbarhet handlar ju inte bara om miljö. Det är inte heller bara miljö i den direkta meningen som den här nämnden ägnar sig åt, utan det vi gör berör också social hållbarhet, ekonomisk hållbarhet och en rad andra frågor.

För att kunna göra olika typer av miljösatsningar, oavsett om det gäller er budget eller vår budget, krävs det att vi har ett bra företagsklimat, så att vi har hög tillväxt

och så att den skattesats vi kommer överens om genererar skattekronor som vi kan använda för att göra miljösatsningar. Det krävs att vi har ett bra företagsklimat som gör att företag vågar satsa på innovation, vågar satsa på handel, vågar satsa på att växa och vågar satsa på att skapa ny miljöteknik i Stockholm.

Det krävs också ett socialt ansvarstagande från oss när vi ägnar oss åt miljöpolitik. När vi till exempel gör satsningar på solceller i områden där det kan vara svårt att betala hyran vill vi att resurser ska kunna gå tillbaka till dem som är boende. I Liberalernas budget är vi tydliga med det. Det är en social hållbarhetsfråga som vi lyfter fram i vår budget men som saknas i er budget.

Jag gick in lite snabbt nu på telefonen och läste på den blogg som Rikard från Vänsterpartiet har. Jag kunde inte hitta någon lista där på saker som Rikard vill göra för att öka tillväxten eller se till att vi får ett bättre företagsklimat, så att vi också kan göra bättre satsningar och få se mer och bättre innovationer. Socialdemokraterna stod tidigare här uppe och pratade om att de ville ha ett ledarskap för ett stärkt näringsliv. Tyvärr är det inte det vi ser. Vi ser ett ledarskap som inte tar ansvar för att ta strid mot de EU-regleringar som stoppar innovationer här i Sverige eller stoppar ett modernare sätt att konsumera föda. Vi ser inte ett ledarskap som stärker näringslivet.

Vi ser att det blir svårare för företagare i Stockholm. Vi ser att skatter höjs och att avgifter höjs. Det blir mer reglerat. Vi har rigida kontroller, även i jämförelse med övriga delar av landet. Det som ni står här uppe i talarstolen och säger att ni önskar och det som krävs för att vi ska kunna ha en miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling finns inte i er budget. Därför undrar jag: Vad har ni för förslag för att vi ska kunna öka tillväxten och se till att företagandet blir bättre? Och vad gör ni för att också de personer som bor i områden med lägre köpkraft ska kunna få ta del av de resurser som till exempel solceller genererar?

Anförande nr 732
R i k a r d W a r l e n i u s (V): Jag tackar för frågan och för att du gjorde dig omaket att läsa på min blogg i stället för att bara slänga ur dig att vi hatar olika saker, vilket någon annan här i salen inte kunde ge något exempel på. Jag kan säga att jag har varit med och formulerat Vänsterpartiets politik i de här frågorna, så jag vet ganska bra vad det är för saker vi driver. Det handlar inte om att hata näringslivet eller motverka gröna innovationer, utan det är i stora drag tvärtom. Vi har en kritisk syn på att marknaden inte av sig själv kommer att lösa det här problemet, och detta tror jag att vi egentligen är överens om. Det är inte neutralt i miljösammanhang om det är Shell som växer eller om det är Tesla som gör det, eller hur? Och båda är företag som agerar på marknaden.

Vi politiker måste hjälpa till och stödja det som är grönt och bra och försöka minimera det som är väldigt dåligt. Det är alltså fråga om en reglerad marknadsekonomi. Det är så roliga vi är i Vänsterpartiet numera. Jag hade gärna gått in på lite exempel här också, såsom hur vi föreslår att hjälpa SSAB och ställa om för dem, men jag hinner inte.

Anförande nr 733
J o a r F o r s s e l l (L): Det där är intressant. Min bild är ändå att näringslivet ofta går före politiken och ofta även före Vänsterpartiet. Jag träffade stålindustrin för en vecka sedan på ett stort seminarium, och de kunde väldigt tydligt visa att de mål som politiken sätter upp och de mål som regeringen sätter upp är mycket mindre långtgående än de som stålindustrin själv har.

Likadant är det om vi tittar på livsmedelsproduktionen. Som vi har varit inne på tidigare ligger de i framkant där, även jämfört med vad politiken gör. Jag tycker att det här är en genomgående sak som man kan konstatera. Industrin och marknaden är ofta tidigare och ligger ofta före politiken, även i sina klimatambitioner. Då räcker det inte att föra den politik som ni för och som gör att vi sjunker i näringslivets rankningar, utan då måste man se till att skatterna är på en rimligare nivå, att regleringarna är rimligare och att man jobbar för att fler ska kunna ägna sig åt innovation och företagande även i Stockholm.

Anförande nr 734
Borgarrådet L u h r (MP): Det var en jättebra fråga du ställde. Innovation är en av mina hjärtefrågor. Jag tycker att det är jätteroligt att du ställer frågan. OECD släppte en rapport 2014, tror jag, eller om det nu var 2013, där Stockholm fick väldigt mycket beröm, men däremot inte så mycket beröm för hur vi gynnade grön ny teknik. Därför har vi funderat lite på hur vi ska jobba med det. Vi har innovationsprogram. Vi håller på och jobbar med en innovationsplattform inom staden tillsammans med Vinnova. Vi har en innovationsdirektör. Förra året vaskade vi fram den här mobila återbruksstationen tillsammans med två företagare med hjälp av innovationsupphandling. På avfallssidan har vi alltså börjat. På vattensidan har vi nu vaskat fram två projekt, ett som handlar om att titta i realtid på föroreningar i Bällstaån och ett som handlar om att titta på läckage i avloppsnätet. Vi jobbar med detta tillsammans med KTH och även med Ericsson, tror jag det är – de har ett av de här projekten i alla fall.

Detta är alltså något vi jobbar med. Jag tror att vi har åtta ny innovationsprojekt som vi har plockat fram och som är lämpliga att testa inom staden.

Anförande nr 735
J o a r F o r s s e l l (L): Flera av de projekt som vi har drivit fram tillsammans i miljönämnden kan säkert vara bra. Men jag tror att det är farligt när man har synen att det är politiken som ska vara drivande och att det är politiken som ska driva samhällsutvecklingen. Jag tror snarare att det är vi människor tillsammans på en marknad där vi möts i samhället som är den kraft som är mest drivande. Det är också tydligt när man tittar på solcellsmarknaden, till exempel. Det finns naturligtvis stora statliga interventioner, men det är också så att det finns en efterfrågan som driver på utvecklingen. När man tittar på stålindustrin är det tydligt att det är efterfrågan på miljövänligt stål och inte politiken som driver på utvecklingen.

Jag skulle vilja uppmana majoriteten att inför nästa budget försöka se till att det finns ett starkare marknadsekonomiskt perspektiv i budgeten och att erkänna att det är tillväxt, företagande och efterfrågansdriven innovation som förmodligen på sikt är det som genererar störst effekter – inte bara politiken.

Anförande nr 736
P a t r i k S i l v e r u d d (L): Fru ordförande! Jag var lite orolig över att min kära partikollega skulle namnge alla i salen för att locka upp dem till replikskifte. Då hade inte jag fått tala, eftersom debattiden snart går ut. Det hade varit väldigt tråkigt. Ty tala är silver, tiga är guld.

Fru ordförande, fullmäktige, ledamöter och åhörare! Jag är trafikpolitiker i den här staden. Jag betraktar mig även som miljöpolitiker. Egentligen är det en smula märkligt att miljön diskuteras vid ett annat tillfälle och på en annan dag än frågorna kring infrastruktur, markanvändning och byggnation. De hör ju så tydligt ihop.

Min liberala kollega Joar har redan sagt mycket om vad vi liberaler vill göra inom området och nämnderna. Jag nöjer mig med att utöver det lyfta fram några punkter som jag tycker är särskilt viktiga.

Våra grönområden och nedslitna parkytor ska systematiskt rustas när det byggs nya bostäder. En tät stad behöver grönska i nya och förtätade kvarter. För varje ny bostad som byggs bör ett träd planteras. Detta är faktiskt viktigare än man kan tro. En del tycker att träd bara är någonting som är till för utseendet, men vi som vet bättre vet att träd är en förutsättning för en tät bebyggelse och en tät stad. När det gäller träd är jag lite som Asterix hund Idefix. Jag blir väldigt ledsen när jag ser ett träd fällas, och jag blir väldigt glad när jag ser ett träd planteras. Att jag möjligen är mer lik Obelix till utseendet må väl vara mig förlåtet. Men ändå, mina vänner – träd är väldigt viktiga!

Jag skulle återigen vilja lyfta fram några förslag på hur man kan förbättra luftkvaliteten i övrigt. Vi tog upp dem i går, men jag tycker att de passar här också. Avgifter för dubbdäck i stället för dubbdäcksförbud på enstaka gator skulle vara en stor bonus och en stor fördel för den här staden, liksom en betydligt bättre parkeringsapp, där man skulle kunna se i realtid hur tillgången till parkeringsplatser ser ut och därmed kunna minska det onödiga kringåkandet, för att inte tala om folks frustration. Kan man ta till sig Liberalernas förslag på att ta ut högre böter på bilar som fastnar i boxen i korsningar skulle vi få ett bättre flöde och därmed lägre utsläpp. Utredande och ännu hellre införande av en lokal trafikpolis skulle kunna åstadkomma mycket för den här staden vad gäller både trafiksäkerhet och miljö.

Med det, fru ordförande, yrkar jag bifall till Liberalernas budgetförslag.

Anförande nr 737
M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Jag blev väldigt fascinerad när du pratade om träd, eftersom jag också gillar träd väldigt mycket. Det finns en plats i södra delen av staden där det finns en väldig massa träd och där vi vill göra ett naturreservat, nämligen Årstaskogen. Dina kollegor där borta vill ju bygga hus där. Hur ställer du dig till de träden?

Anförande nr 738
P a t r i k S i l v e r u d d (L): Vad säger vi om Årstaskogen som naturreservat? Jag har fått en teaterviskning från mina kära partikollegor och Centern, möjligen mer från Centern än partikollegorna. Budskapet är: Bygg inte där!

Anförande nr 739
Borgarrådet L u h r (MP): Det talades en del om trafik. Jag tror att min kollega trafikborgarrådet Daniel Helldén kanske skulle kunna svara på dessa frågor senare. Men jag vill också säga att träd och grönska är jätteviktigt. Det är viktigt på väldigt många sätt. Det är därför vi försöker ta ett helhetsgrepp genom strategin för ett grönare Stockholm, som är ute på remiss. Jag håller helt med där.

Jag vill också mer allmänt tacka för en trevlig debatt och tacka för detta pass.

Anförande nr 740
P a t r i k S i l v e r u d d (L): Det känns lite märkligt att ta emot detta tack, men vi tackar naturligtvis tillbaka, även om jag själv har deltagit i just den här debatten högst sporadiskt. Det var i alla fall väldigt trevligt.

Ibland kan det bli lite fånigt när man sätter upp mål och sådant, men när det gäller träd tycker jag väl ändå att det finns en poäng i det. Ett nytt träd för en ny bostad är ett ganska enkelt mått som jag tycker att den här staden borde kunna hålla. Staden New York klarar av att plantera 1 miljon träd på tio år, till största delen betalt genom insamlingar, kan man väl säga. Jag tycker att de är en föregångare. Och oavsett om man vill ha höga hus, låga hus eller många hus över huvud taget finns det all anledning att plantera fler träd.

§ 18 Rotel II Stadsbyggnads- och kulturroteln

Kulturnämnden
Stockholms Stadsteater AB
Stadsdelsnämnderna: Verksamhet för barn, kultur och fritid

Anförande nr 741
Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Fullmäktige! Äntligen är vi framme vid kulturdebatten! Kulturen har som vi alla vet ett mycket starkt egenvärde. Jag brukar säga att kulturen är lite som kärleken – den behöver faktiskt inte motiveras. Men vi vet också att ett deltagande i kulturlivet har många positiva effekter. Man lever längre. Man har ett rikare liv om man deltar i kulturlivet. Jag har till och med en gång haft förmånen att vara på ett vetenskapligt seminarium i Bryssel där man med statistik och kurvor visade de positiva effekterna av alla former av kultur, utom poesin, som tvärtom hade en rakt negativ effekt. Vi kanske alltså ändå ska glädjas lite åt att Dylan inte verkar komma hit.

Skämt åsido! Vi vet att kulturen har positiva effekter. Vi vet också att det kulturella kapitalet och det kulturella deltagandet är ojämnt fördelat i befolkningen och över staden. Därför måste det vara kulturpolitikens uppgift att ge fler tillgång till kulturen. Utifrån det perspektivet vill jag att man ser mycket av det vi har gjort de senaste åren: den nya scenen för Stadsteatern i Vällingby, avgiftssänkningarna i kulturskolan, satsningarna på fler visningsmöjligheter och fler festivaler för film och nu senast Kretsteaterns återuppståndelse, som innebär att Parkteatern spelar också vintertid i Stockholms ytterstad.

Ur det perspektivet vill jag också att man ser och betraktar årets budget, för inriktningen är åt samma håll. Politiken drivs i samma syfte. När Stadsteatern flyttar ut på Sergels torg är det ett sätt att göra kulturen tillgängligare. El Sistema byggs ut, inte bara så att verksamheten nu har tredubblats sedan 2014, utan också så att vi ser över möjligheten att ta vidare pedagogiken och konceptet in i en annan konstform tillsammans med Moderna museet. När vi gör det är det ytterligare ett sätt att nå fler personer, fler människor. Och när vi högtidlighåller den 100:e födelsedagen för en av våra mest lästa och mest folkkära författare, Per Anders Fogelström, är det ett sätt att stimulera fler till att läsa mer. Det går en röd tråd genom det vi gör.

Till sist vill jag också säga någonting kort om vårt arbete för att etablera Stockholm som en stark filmregion. Vi måste – och kommer att – fortsätta att göra filmen mer tillgänglig. Vi ska ha fler festivaler och fler biografer, och fler filmer ska spelas in i vår region.

Ordförande och fullmäktige! Jag ber att få yrka bifall till en stark kulturbudget som kommer att bidra till ett starkt, brett och fritt kulturliv. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 742
S o p h i a G r a n s w e d (M): Fru ordförande! Kära ledamöter och åhörare! Stockholm är en stad i världsklass. Det är också det som Vision Stockholm 2030 säger, och den råder fortfarande, tro det eller ej. Stockholm ska ha ett brett kulturut-

bud med någonting för alla. Vi vill satsa på Stockholms bibliotek. Vi vill bygga fler bibliotek, men vi vill framför allt tillgängliggöra biblioteken för fler. Därför gör vi en satsning på morgonöppna bibliotek, för det ska gå att låna böcker på väg till skolan eller på väg till arbetet.

Jag skulle vilja prata om kulturstödet. Kulturstödet ska utgå från vad man vill göra snarare än vad man faktiskt har gjort. I dag går en väldigt stor del av kulturstödet till att finansiera dyra lokalkostnader. Staden måste se över alla sina lokaler och garantera att varje lokal kan nyttjas effektivt. Vi vill därför främja de kulturverksamheter som nyttjar sina lokaler effektivt genom att de har verksamheter stora delar av dygnet men även lånar ut eller hyr ut lokalerna till andra kulturaktörer som vill komma in och få tillgång till en lokal. Jag har pratat en hel del med fria scenkonstnärer, och de vittnar om hur svårt det är att få tag på en lokal, finansiera lokalen och även finansiera en repertoar. Om man inte redan finns med i Stockholm stads system för kulturstöd är det väldigt svårt att komma in. Kulturstödet är i dag utformat som så att har man väl en gång fått kulturstöd finns man i systemet, men alla de andra, som inte har lyckats ta sig in, har väldigt svårt att få ta del av de här kulturpengarna. Det är något som vi vill ändra på.

Kulturhus är väldigt viktigt. Därför måste vi när vi stadsplanerar planera in kulturhus och kulturverksamheter i hela staden. Vi vill utveckla kulturskolan och El Sistema. Därför vill vi sänka avgifterna för de barn som bor i familjer med svagare ekonomiska förutsättningar.

Jag vill även belysa frågan om trygghet, som är otroligt viktig. Vi har, främst det senaste året, men även åren dessförinnan, sett hur otryggheten ökat på stadens bibliotek och på våra evenemang runt om i Stockholm, framför allt på We are Stockholm. Därför gör vi extra trygghetssatsningar i vår budget. Vi satsar 5 miljoner extra på trygghet på biblioteken och 1 ½ miljon extra på We are Stockholm.

Med det yrkar jag bifall till Moderaternas budget.

Anförande nr 743
M i c k e S e i d (MP): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Jag vill börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till kulturbudget. Möjligheterna för varje stockholmare att lära sig att skapa, dela och uppleva kultur där hen befinner sig har aldrig varit angelägnare än just nu. I ett Stockholm för alla måste alla våra kommunala bibliotek, museer och arkiv vara tillgängliga för varje medborgare. Sedan inträdesavgifterna togs bort på museerna har besökstalen och med dem också kunskapsspridningen ökat minst sagt markant. Vi rödgrönrosa satsar nu ytterligare på dessa verksamheter och på deras personal, som har några av de viktigaste jobben i ett öppet och demokratiskt samhälle.

I ett Stockholm för alla och med alla måste vi också kunna samtala med varandra. Därför genomför vi rödgrönrosa en till synes självklar reform. I en samverkan mellan kulturnämnden och utbildningsnämnden samt SISAB ska minst en skola per stadsdelsnämnd ges möjlighet att låta föreningsliv och civilsamhälle använda stadens system för att boka en lokal hos dem. I en annan samverkan, mellan kulturnämnden och fastighetsnämnden, tar majoriteten nu fram minst 200 nya lokaler och ateljéer för

konstnärligt skapande till år 2020. Det blir alltså mer skapande av fler. Det ska vara enkelt att samverka i ett Stockholm för alla.

Det kan vara roligt att se tillbaka, men det är viktigare att se framåt. Så sade Per Anders Fogelström, född den 22 augusti 1917, en unik författare och föreningsmänniska och inte minst en fredsaktivist av rang. Under hela nästa år kommer vi alla att minnas PAF och se framåt på samma gång. ”Hon kände att staden låg i världen, att världen angick henne, att hon måste våga vandra ut i den. Att man måste våga vara hemma. Flickan drömde. Världen väntade.” Med slutet av Fogelströms *Stad i världen* i åtanke initierar vi rödgrönrosa nu äntligen arbetet med ett nytt kvinnohistoriskt museum och kulturcentrum i en bred samverkan tillsammans med en mångfald av andra civila aktörer i ett Stockholm av och för alla.

Vi vill dessutom inkludera kulturen i planeringen av den växande staden, till exempel i Slakthusområdet. Kultur är synonymt med civilisation. Därför är det vårt gemensamma ansvar att främja kreativitet och kultur i ett Stockholm för, med och av alla.

Anförande nr 744
J u l i a n a G r i s t e l l i (V): Ordförande, fullmäktige, åhörare och journalister! De rödgrönrosas kulturbudget är ett viktigt steg på vägen mot ett mer inkluderande kulturliv i hela staden. Vi vill ha fler grymma lokaler förankrade i initiativ. Därför fortsätter vi att stärka kulturstödet för ett rikt och friare kulturliv i hela staden. Ni kanske har hört att Kretsteatern kommer att börja turnera i förorten. Vänsterpartiet har kämpat länge för det när vi varit i opposition. Kretsteatern liknar Parkteatern och ska turnera inomhus året runt i ytterstaden till låga priser. Detta är en viktig insats som gör att flera kulturarbetare ska kunna försörja sig inte bara under sommarsäsongen utan även under vintermånaderna. Vi bedriver en progressiv kulturpolitik. Vi öppnar 700 nya platser i El Sistema, som är en gratis del av kulturskolan i ytterstaden. Vi öppnar skollokalerna till kultur- och föreningsliv till låga priser. Vi vill ha fler lokala kulturhus i förorten. Vi planerar ett kvinnohistoriskt museum och kulturcentrum i Stockholm.

Min vän Suad, som kommit till Sverige som flykting från Irak, har pluggat heltid och jobbat i tunnelbanan på helgerna. Ibland hade hon svårt att hinna låna böcker till studierna på grund av bibliotekens öppettider. När hon berättade för mig hur glad hon blev när bibblan utökade öppettiderna värmde det i bröstet. Med rödgrönrosa kulturpolitik kan fler unga, som min vän Suad, ta del av stadens olika öppna mötesplatser för kultur. De ska finnas nära stockholmare, vara tillgängliga för alla och vara öppna för alla.

Om det är något som jag är särskilt stolt över är det att vi tog bort högerns censur av graffiti. Vi rödgrönrosa fortsätter att främja kultur i staden, mer kultur i staden och mer gatukonst genom till exempel öppna graffitiväggar och muralmålningar, där invånarna är delaktiga, som i Husby och på Söder.

Skillnaden mellan högerns och vänsterns kulturpolitik är tydlig. Med högerns kulturpolitik blir kultur till en lyxvara. Med vår politik ska kultur vara tillgänglig för alla, även i förorten. Bifall till kommunstyrelsens förslag till kulturbudget!

Anförande nr 745
R a s m u s J o n l u n d (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Kultur är något som skapas av människor – kulturaktörer och dem som tar del av kulturen, proffs och amatörer. Kulturpolitiken handlar om att skapa möjligheter för alla att skapa, medverka till och ta del av goda kulturupplevelser. I dessa dagar känns det särskilt viktigt att ha en demokratisk, öppen och respektfull debatt om just kulturpolitik, yttrandefrihet och kultur för alla. Kultur för alla stockholmare, kultur som inte är kommersiellt bärkraftig men viktig, kultur som ännu inte skapats men finns som idéer i människors tankar och latent i möten mellan människor – det är kulturpolitikens uppgift och existensberättigande.

Kultur gör sig bra för högtidstal, vilket kanske har märkts lite här. Men det är, som det mesta här i livet, mest slit och släp, och då talar jag inte främst om den kommunala kulturpolitikerns vardag. Att möjliggöra god kultur för alla stockholmare betyder att vi måste möjliggöra saker och ting för dem som skapar kultur och konst. Det gäller professionella konstnärer men också stockholmarna själva, inte minst våra barn och unga i alla delar av staden. De som nu grundlägger kulturvanor är framtidens aktiva kulturkonsumenter eller konstnärsproffs. Möjliggörandet handlar om moderna, tillgängliga och trygga bibliotek som ska vara en frizon för fritt tänkande, lugn och kreativitet. Möjliggörandet handlar om en kulturskola som måste nå fler och som måste pröva nya grepp. El Sistema, som vi liberaler tog till Stockholms ytterstad, har varit en stor framgång som bör utvidgas.

Möjliggörandet handlar om att ha fokus. Resurser och kraft ska ägnas åt kulturens kärna, inte åt att bygga upp nygamla byråkratiska strukturer, om än med goda syften. Möjliggörandet ska lyfta nya aktörer, som ytterligare kan berika Stockholms kulturliv. Det ständiga problemet med lokaler – tillgången, standarden, kostnaderna – borde kunna avhjälpas om plats ges för fler konstnärer, konstellationer, idéer och uttryck. Vi borde utreda hur staden kan underlätta tillkomsten av ett icke-kommunalt scenkonsthus. Kulturens plats i stadsutvecklingen, med arbetsmöjligheter för utövande konstnärer i ateljéer, verkstäder och studior och ett kultur- och nöjesliv som både får låta och får ta plats, måste bli mer än vackra ord. Möjliggörandet handlar om att staden ska vara en god hyresvärd. Vi har tyvärr i dag sett ytterligare ett svek mot Debaser, och det är bara ett exempel på hotet mot kultur- och nöjeslivet i Stockholm.

Möjliggörandet handlar sist och slutligen om att konsten och kulturen ska vara fri. Vi behöver stadfästa och förstärka principen om armlängds avstånd mellan politiken och kulturen. Det har blivit tydligt igen denna mandatperiod. Vi liberaler avskaffade kulturstödsutskottet, där politiker satt och bestämde i detalj vilka som skulle få pengar, och vi införde det nya framgångsrika kulturstödet. Nu är det dags att ta nästa steg: ta ifrån kulturnämnden besluten om kulturstödet och införa Stockholms kulturråd.

Med det yrkar jag bifall till Liberalernas budget för kulturnämnden.

Anförande nr 746
M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Låt oss tala om kulturpolitik och hur kulturpolitiken ska bedrivas i Stockholm! Sverigedemokraterna vill stödja kulturprojekt som har fokus på att rädda svensk kultur och vårt svenska kulturarv.

Det är en stor skatt som vi ska vara väldigt stolta över. Vi måste också göra vad vi kan för att bredda informationen och kunskaperna om svenska värderingar, för det är faktiskt så att svenska värderingar är en del av vår svenska kultur. Vi måste också bli tydligare gentemot människor som kommer till Sverige från andra länder om vad som gäller i Sverige.

Vi i Sverigedemokraterna beskylls ofta för att inte ha några lösningar på den segregation och det utanförskap som vi ser växa fram mer och mer. Men det stämmer inte riktigt. Till exempel satsar vi mer pengar än vad den röda majoriteten gör på svenskundervisning, för vi vet att det är steg ett för att man ska kunna bli en del av det svenska samhället. Vi vill också starta lokala kulturkontor i segregerade förorter. De ska kunna sprida mer information om svensk kultur, svenska värderingar och svenska normer. Vi kommer att erbjuda människor som har kommit till Sverige redskapen för att kunna bli en del av det svenska samhället. Sedan är det självklart så att ett stort ansvar ligger på varje individ att också vilja bli en del av det svenska samhället.

Som det är i dag ger man väldigt mycket kulturpengar till projekt som har som syfte att bejaka utländska kulturer i Sverige. Det här förfelar helt enkelt sitt syfte, för det bidrar till ett segregerat samhälle när man uppmuntrar människor att hålla fast vid en kultur och värderingar som ofta inte är kompatibla med våra svenska värderingar. Det är därför vi kommer att genomföra en omfördelning. Vi kommer i stället att lägga pengar på projekt, föreningar och organisationer som vill bredda svensk kultur, svenska normer och våra svenska värderingar. Den kulturpolitiken bidrar till ett mer sammanhållet samhälle. Vi i Sverigedemokraterna vill bygga ett sammanhållet samhälle. Det är därför jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas förslag till budget för 2017.

Anförande nr 747
J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag ska börja mitt anförande med att redogöra för att Centerpartiet precis som tidigare år har föreslagit att staden ska slå ihop kulturnämnden och idrottsnämnden. Detta gör vi inte för att vi vill ha mindre kultur och idrott i vår stad, utan för att vi ser att vi kan minska och effektivisera byråkratin. De i den här salen som anser att detta är en ambitionssänkning för kulturen har helt fel. Vi vill att pengarna ska gå till mer kultur och inte fastna i lönekostnader hos kommunala tjänstemän.

Kulturen är viktig, och kulturen behövs, särskilt i de tider som vi lever i nu. När samhällets grundfundament – demokrati, mänskliga rättigheter och tolerans – utmanas behövs kulturen extra mycket. Just därför är det viktigt att vi långsiktigt ger förutsättningar för att kulturen ska utvecklas, frodas och finnas när vi behöver den som mest. Samtidigt är det viktigt att vi inte lägger våra politiska ”klåfingrar” på kulturen och låter våra egna politiska prioriteringar styra. Kulturen ska vara fri och ifrågasättande. Den ska hjälpa människor att reflektera över sig själva och sin omvärld. Här finns kulturens egenvärde, och det ska vi slå vakt om.

En viktig infrastruktur inom kulturens värld är vårt rika föreningsliv, som utgör grunden och stommen i mångas kulturutövande. För oss är det viktigt att vi ger goda förutsättningar för att främja den underifrån efterfrågade kulturen. Staden ska

understödja den verksamheten, inte tränga ut den med egen verksamhet. Vi ska komplettera och lyfta de verksamheter som finns.

Ordförande! Vi vill att kulturen ska komma fler till del och att tillgängligheten ska öka. Vi fortsätter att föreslå reformer för att fler ska kunna tillgodogöra sig kultur, dels genom kulturcheckar för barn och unga, dels genom kulturskolepeng, som ska leda till att fler barn och unga kan få en plats för att utöva kultur. Stadens verksamheter måste förbättra sig, och fler kulturutövare skulle kunna öka sina intäktskällor. El Sistema-verksamheten är uppskattad och ska utvecklas, så att fler får ta del av den. Där stöder vi majoritetens satsningar.

Ordförande! Avslutningsvis vill jag, som jag gjort så många gånger förr i den här debatten, lyfta fram frågan om behovet av en ny bibliotekspolitik. Vi känner att biblioteken behöver en nytändning. Vi vill att de ska utvecklas till efterfrågade mötesplatser och kulturcentrum. Vi vill göra det möjligt för personalgrupper och företag att ta över driften av stadens bibliotek. Vi hoppas på det sättet kunna skapa nya möjligheter för ett ökat engagemang och mer innovationskraft. Det här förslaget brukar få vänstersidan att se rött. Men låt oss lägga skygglapparna åt sidan och se om inte detta skulle kunna vara en framkomlig väg. Vi förespråkar fortfarande en kostnadsfri och skattefinansierad biblioteksverksamhet. Däremot tror vi att driften kan skötas av andra kreativa entreprenörer.

Därmed vill jag yrka bifall till Centerpartiets budgetförslag.

Anförande nr 748
L i s a P a l m (FI): Vad gjorde kvinnorna medan männen skrev historia? Det är en relevant fråga, eftersom kvinnors liv och erfarenheter tyvärr ofta utelämnas i historiebeskrivningen. Kvinnor har genom alla tider gestaltat och dokumenterat sin samtid. Men det betyder inte att dessa berättelser alltid har fått synas. I år fick hela noll kvinnor Nobelpriset. Genom tiderna har 110 personer tilldelats Nobelpriset i litteratur. Bara 13 av dem har varit kvinnor. I ett demokratiskt samhälle är det beklagligt.

Det är kulturpolitikens uppgift att se till att alla får möjlighet att skapa, synas och verka inom konst- och kulturlivet. Det gäller även på den kommunala nivån. Därför är vi stolta och glada över att Stockholm år 2017 påbörjar planeringen av ett inkluderande kvinnohistoriskt museum och kulturcentrum. Planeringen ska ske i bred samverkan mellan exempelvis stat, landsting, civilsamhälle och forskarvärld.

Vi ser också till att kulturen kommer fler till del genom att vi satsar på kultur i förorten. Det gäller till exempel kulturhuset i Vällingby och Stadsteaterns satsning på att få ut scenkonst till alla delar av staden. Vi vill att alla barn i den här staden ska få tillgång till kulturupplevelser. Vi satsar på kulturskolan och på att alla skolelever ska få minst en professionell kulturupplevelse per termin. År 2017 satsar vi också på att göra kulturen tillgänglig för fler genom ett samarbete med Moderna museet. Skolor i Stockholms förorter ska ge sina elever möjlighet att ta del av deras verksamhet.

Oavsett var du bor, oavsett vad du eller dina föräldrar har i plånboken och oavsett om du är ensamstående mamma eller pensionär ska du ha råd att ta del av kulturen.

Konsten och kulturen är en av de bärande krafterna i det samhälle vi vill ha. I tider då vi ser hur antidemokratiska och rasistiska iskalla högervindar kommer in i kulturen kommer kulturen också att vara ett av våra sätt att sätta ord på och motverka de strömningarna. Nu behövs den fria konsten och kulturen mer än någonsin. Den rödgrönrosa majoriteten verkar för fri konst och en kulturpolitik som är till för alla. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 749
O f e l i a N a m a z o v a (KD): Ordförande! Stockholm ska vara en internationell stad med ett berömt och rikt kulturliv. Stockholmare ska mötas av ett rikt utbud av museer, konsthallar, konserter, teatrar och andra kulturyttringar. Kultur ska ges plats i fler verksamheter, för kultur skapar gemenskap och bryter segregation. Kultur bygger broar människor emellan.

Kulturpolitiken ska också skapa utrymme för fler visionära människors skapande. Bibliotek ska finnas där människor finns, och lässatsningen för barn ska fortsätta. Även små kulturscener och aktörer utan egen scen ska få ta del av kulturstödet.

Stockholms kulturpolitik ska ge kulturlivets olika delar, såväl institutionella som kommunala, det fria och kommersiella, likvärdiga och goda förutsättningar. Med Kristdemokraternas politik kommer kultur fler till del, och fler får utöva den. Därför yrkar jag bifall till Kristdemokraternas förslag till budget!

Anförande nr 750
J u l i a n a G r i s t e l l i (V): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Återigen: Det är skillnad mellan höger och vänster. Det som högerns budget tar bort i ytterstadens kulturliv fortsätter vi att satsa på att öppna fler lokala kulturhus och demokratiska mötesplatser för kultur och föreningsliv i ytterstaden. I detta syfte kommer åtminstone en skollokal per stadsdel att öppnas för kultur och föreningsliv till billiga priser.

En annan nyhet är att vi satsar på att stadsarkivets programverksamhet ska nå flera. De har till exempel börjat samarbeta med biblioteken i ytterstaden, till exempel Kista bibliotek. Vänsterpolitik stöder ytterstadens spännande, nyskapande och mångfasetterade kulturliv.

Kvinnors kultur och historia har länge osynliggjorts, och vi som en feministisk majoritet har bestämt oss för att ändra på det, dels genom att ge tjejerna lika plats för kultur och organisering till exempel genom att öppna fritidsgårdar med tjejprofil i Hjulsta, genom att börja kartlägga vilka det är som gynnas av olika satsningar och dels genom att vi i kulturbudgeten för 2017 lägger uppdraget till kulturförvaltningen att påbörja arbetet med att öppna ett kvinnohistoriskt museum och kulturcentrum i Stockholm, detta i samråd med kvinnoföreningar och organisationer.

Medan vi läser i tidningarna att högern vill tysta kvinnors och tjejers yttrandefrihet genom att vilja lägga ned Umeås kvinnohistoriska museum i Sverige vill vi tvärtom ge mer plats åt kvinnors röster genom kulturcentrum och ett kvinnohistoriskt museum i Stockholm som innebär en demokratisk mötesplats för kvinnorörelsernas historia, kvinnokampens aktualitet och en plats öppen för alla.

Anförande nr 751
R a s m u s J o n l u n d (L): Ett kulturliv för alla är vi många här som pratar om. Vi kanske har lite olika definitioner av det; i alla fall har vi olika vägar att nå dit. Men det är bra att vi delar en ambition.

Det jag undrar över är hur ni på majoritetssidan tänker om ett kulturliv som är tillgängligt för alla, och då tänker jag på personer med olika funktionsvariationer. Det finns ju många konstverk, byggnader, minnesskyltar och fasta installationer i staden som skulle göras mer tillgängliga. Även när det gäller konstutställningar och andra typer av utställningar finns det ju inte minst med teknikens utveckling stora möjligheter att förbättra tillgängligheten för personer med olika funktionsnedsättningar.

Vi liberaler har kommit med antal förslag om detta i vår budget men också i skrivelser i kulturnämnden. Vi har dock inte riktigt vunnit gehör för dem, så jag tänkte fråga om ni har något att säga om det.

Anförande nr 752
J u l i a n a G r i s t e l l i (V): Absolut! Rödgrönrosa kulturpolitik har varje gång en tanke på de prioriterade grupperna i samhället, de som länge har stått exkluderade från just kulturlivet. Personer med funktionsvariation och funktionshinder är absolut en av de prioriterade grupperna.

Hur konkretiserar sig då den politiken? I praktiken betyder det till exempel att när Medborgarhuset renoveras så har vi lagt ett särskilt uttalande och sagt att renoveringen kommer att ske i samråd med funktionshindersrådet. Det är en av våra satsningar.

En annan viktig satsning är till exempel kultursekreterarna som ni vill ta bort och som till exempel ska se till att LSS-boende ska få kultur. Varför vill Liberalerna ta bort kultursekreterarna?

Anförande nr 753
E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Det finns olika former av kultur, och jag tänkte börja med att prata om politisk kultur.

Att bygga är en central fråga i alla stadsdelar och något som engagerar många människor. Medborgardialogerna är uppskattade. Stadsdelsnämnderna odlar en politisk kultur där medborgarna inbjuds att informera sig och dela med sig i en öppen del som inleder stadsdelsnämndernas sammanträden. Många stadsdelar har även regelbundna träffar med det lokala näringslivet och de kommunala bostadsbolagen. Bostadsbolagen gör ovärderliga insatser när de erbjuder rabatterade mötesplatser och medverkar till ett lokalt anpassat och intressant utbud när de hyr ut till kaféer och restauranger, reparations- och miljöverkstäder – ett starkt kulturellt inslag i stadsdelarna utanför tullarna.

Mina vänner! Kultur betyder ju ”odling”. Intresset för lokalt brukande av mark ökar. I Skarpnäck finns nu 38 brukaravtal där ansvar delas mellan boende och stadsdel. Nytt för i år i budgeten är att IOP, ideellt-offentligt partnerskap, ska kunna växa till,

och det finns flera ideella verksamheter som visat intresse. Det är en utmaning för staden att möta de ideella krafterna och få ihop verksamheter som spänner över flera facknämnders kompetens till gagn för ett partnerskap – en samarbetskultur som ska gödslas.

Biblioteken är kulturella centrum. I den nya biblioteksplanen öppnas det nu upp för att utveckla stadsdelarnas bibliotek i samverkan med kulturnämnden. En del stadsdelar har även egna kulturhus.

I en växande stad behövs fler kulturhus, och kulturnämnden ska samverka för lokala initiativ. En växande stad ställer också ökade krav på skötsel av parker, parklekar och naturreservat, och det här är ett stort utvecklingsområde i en växande stad. Många olika aktörer är inblandade. Stadsträdgårdsmästaren har ett samordnande ansvar att få ihop de olika facknämndernas kulturer.

Stockholms kultur har bredd, och den är på tillväxt! Kultur inplanerad från byggstart i Slakthusområdet, Parkteatern till Skarpnäck och El sistema till Farsta, och så, som toppen, ett kvinnohistoriskt museum till huvudstaden till gagn för alla!

Anförande nr 754
R a s m u s J o n l u n d (L): Ewa Larsson nämnde El sistema på slutet, och då passar jag på, även om hon inte sitter i kulturnämnden. Vi är ju ense om denna satsning och utökning, och det är jättebra. Men jag funderade lite på varför man har valt att samarbeta med statliga institutioner. Kan Ewa Larsson säga någonting om det? Vi har ju många egna institutioner i staden.

Det är jättebra att man utvidgar El sistema till fler konstformer; det tycker vi också, även om jag är lite sur på att Socialdemokraterna och Roger hann först ut med det. Varför kan man då inte samarbeta med stadens egna institutioner? De statliga institutionerna har liksom ett ansvar för hela landet, och jag tänker att det kanske finns en och annan någon annanstans i Sverige som förvisso blir inspirerad men kanske också lite småsur över att Stockholm roffar åt sig den här resursen också. Vad är tanken?

Anförande nr 755
E w a L a r s s o n (MP): Stockholm är ju en del av landet, och det är ju så att vi drar till oss en väldigt stor kompetens som även övriga landet naturligtvis har utbyte utav i en in- och utandning som vi brukar prata om. Det ena utesluter alltså inte det andra. Surheten får Rasmus Jonlund ta med Roger!

Anförande nr 756
S a l a r R a s h i d (S): Ordförande, ledamöter! Ännu en budgetdebatt i kulturens tecken, ännu en budgetdebatt om kulturens viktiga roll för våra stockholmare och för vår stad. Ännu en budgetdebatt där besvikelsen fortfarande kvarstår över dessa tunna, tama, blygsamma oppositionsbudgetar inom kulturens område.

Envar sin egen lyckas smed, och att lyssna är ändå en halv framgång. Kanske är det just att de inte lyssnar som är oppositionens stora problem, för hade de lyssnat hade de vetat hur verkligheten är ute i Stockholm. Då hade de väl förstått kulturarbetarnas

situation. Då hade de väl förstått vad det fria kulturlivet önskar sig. Då hade de väl sett denna mycket splittrade stad och hur kulturen inte alltid förmår nå alla.

Vi från majoriteten kanske ändå begär för mycket av oppositionen. Vi får kanske nöja oss och säga att vi ändå har lite tur – tur att det är vi som styr den är staden, tur att det faktiskt finns liberaler inom Alliansen som ändå tar kulturen på allvar. De övriga oppositionspartierna bedriver nämligen en stor slakt, kan man säga, på kulturbudgeten.

Ordförande, ledamöter! Det tål att upprepas: Kulturen har ett egenvärde! Kultur för kulturens egen skull och inte för något annat. Kultur för värnandet av det konstnärliga uttrycket och kultur som ett mål i sig självt. Med denna insikt har vi ännu ett år bidragit till en aktiv kulturpolitik, en politik inriktad på tre aspekter för att göra kulturlivet tillgängligt och mer angeläget för fler.

Geografisk närhet – vi etablerar nya kulturskolor och nya lokala kulturhus. Vi har bidragit till en spridning av kulturstödet, precis som det som efterfrågas från den här sidan, till det fria kulturlivet. Vi har bidragit till ett tydligt socioekonomiskt perspektiv. Kulturen ska nå fler och nya grupper, och vi har exempelvis kraftigt sänkt avgifterna i kulturskolan och tagit bort inträdesavgifterna på museerna. Slutligen har vi sett till att kulturen tilltalar fler. Upplevelsen är allt, och här kan jag hålla med om att det kanske inte alltid är avgifter som är hela lösningen, utan upplevelsen har fått stå i centrum.

Ordförande, ledamöter! Det är på detta sätt vi når framgång inom kulturpolitiken. Det är på detta sätt kulturfrågan inte blir en lyxfråga. Alla borde ha rätt att få uppleva kultur i vår stad!

Anförande nr 757
S o p h i a G r a n s w e d (M): Ordförande! Sade du, Salar, att vi slaktade kulturlivet? Det verkar som om vi har träffat helt olika kulturaktörer när vi har varit ute i verksamheterna. Jag har pratat med väldigt många i det fria kulturlivet, och de vittnar om hur svårt det är, vilket jag nämnde i mitt tidigare anförande, att faktiskt komma in och få ta del av det kulturstöd som finns i Stockholm. I dag är det nämligen utformat så att när man väl är inne så är det väldigt lätt att fortsätta få stöd år efter år. Men är man inte inne så är det väldigt svårt att få ta del av kulturstödet.

Ska vi prata om faktiska siffror så ja, vi höjer avgifterna för kulturskolan men samtidigt sänker vi avgifterna i kulturskolan för dem med de allra lägsta inkomsterna. Vi återinför även entréavgifter på stadens museer. Om vi då ser till våra budgetar så satsar Moderaterna 5 miljoner mer på kulturen än vad ni gör i majoriteten.

Anförande nr 758
S a l a r R a s h i d (S): Jag måste säga att detta inte stämmer. Ni går ju tillbaka 10 procent till föregående kulturbudget. Alla de satsningar som vi har lagt ned här har ni i stort sett varit emot.

Angående det kulturstöd som Sophia pratar om vill jag säga att vi har varit för många av de förändringar ni gjorde. Men det är själva innehållet och ökningen, hur mycket pengar som det fria kulturlivet ska få, som vi har varit med och bestått.

Till sist: Kulturskolan ska vara för alla. Jag vill inte ha en selektiv kulturskola som bara sänker avgifterna för vissa. Jag vill ha en kulturskola där alla barn har samma rätt att ta del av kultur och få producera kultur till en väldigt billig penning. Det är välfärdspolitik!

Anförande nr 759
A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande! Det är alldeles rätt som Salar säger att kulturen är en hjärtefråga för oss liberaler. Jag vet också att vi är överens om att kulturen ska nå fler barn och ungdomar.

En hjärtefråga för oss liberaler inom kulturpolitiken är just den kultur- och fritidspeng som den förra regeringen instiftade, som nuvarande regering tog bort och som ni i majoriteten i Stockholms stad valde att inte behålla, vilket man har gjort i en del andra socialdemokratiskt styrda kommuner, exempelvis Botkyrka.

I den här budgeten lägger ni någonting som ni kallar för sommarlovspeng. Men både Salar och jag är medvetna om att vi har fyra årstider i den här staden. Det har ju den senaste veckan visat på, om inte annat. Ni gör alltså en satsning på 2 ½ miljoner. Vår kultur- och fritidspeng skulle innebära 6 miljoner till att fler barn och ungdomar får ta del av kultur och fritid. Vad säger ni om det?

Anförande nr 760
S a l a r R a s h i d (S): Jag tror att man får prioritera vilka typer av satsningar man vill göra. Vi har sett till att barnen får möjlighet att uppleva kvalitativ kultur åtminstone en gång per termin. Vi har sett till att sommarlovspengen har kommit in, vi har sett till att sänka avgifterna i kulturskolan, vi har utökat El sistema och vi har sett till att fler kan gå på museum.

Det är en sammanhållen bild av en sammanhållen kulturpolitik som skulle kunna nå fler. På det sättet tycker jag att de där 6 miljonerna inte väger upp.

Anförande nr 761
Borgarrådet M o g e r t (S): Ordförande, fullmäktige! När man lyssnar på den här debatten kan man få för sig att kulturdebatten är lite av kommunpolitikens motsvarighet till vad kattbilder är på Facebook, alltså någonting som alla älskar och tycker om och som är helt harmlöst.

Men så är det inte, för det är i kulturpolitiken och kulturbudgeten som de riktigt stora skillnaderna finns. Det är här de stora skillnaderna i pengar syns, och de följer inte, ska man säga, blockgränserna. I det här fallet är det ytterst tydligt att Liberalerna tillhör det man knappt trodde fanns ens, en borgerlig vänster, medan Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet snarast ser kulturposten som något slags budgetregulator där man kan lägga till eller dra ifrån det som blev kvar när man inte får ihop budgeten på slutet. Då kan man ta lite från kulturen. Det är känslan när man

läser dessa budgetar. Sverigedemokraterna sparar 40 miljoner på ett stöd som inte finns.

Det mest uppseendeväckande är ändå skillnaderna mellan M, KD, C och Liberalerna. Moderaterna, Kristdemokraterna och Centerpartiet vill skära någonstans i storleksordningen 50-60 miljoner på kulturnämnden. Om jag förstår det rätt vill de skära ungefär 20 miljoner på Stadsteatern. Omvänt vill Liberalerna lägga till ytterligare 5 miljoner på Stadsteatern och har en försiktig minskning på 6 miljoner på kulturnämnden.

Moderaterna och Kristdemokraterna baserar dessutom sin budget på en höjd avgift på 25 miljoner på kulturskolan. Jag måste få uppehålla mig vid detta lite, för det är en fantastisk felräkning. Det skulle motsvara en höjning av terminsavgiften på ungefär 2 000 kronor per person. 2 000 kronor extra för att dra 25 miljoner, förutsatt att man inte skulle få färre deltagare om man höjde avgifterna så mycket – det är en sanslös felräkning ni har gjort! Den hade varit pinsam för ett stort parti som Moderaterna om det hade hänt en gång. Men nu är det andra gången ni gör det här.

Låt mig förklara att om ni strävar efter att återställa avgifterna som de var 2014 är det ungefär 3-4 miljoner i ytterligare intäkter som ni kan räkna med. Skulle ni vidhålla den här nivån kan jag bara säga att då kommer det att bli väldigt ensamt för personalen på kulturskolan. I praktiken innebär den här budgeten från M och KD att man lägger ned kulturskolan. Det vore bra om ni rättade till detta så att vi kan ha en seriös debatt om kulturen, för det finns en del frågor, exempelvis hur ni ska samarbeta med Liberalerna kring detta. Finns det någon som helst trovärdig budget? Och till Liberalerna: Jag antar att en vit medelålders man som jag får citera Dylan: How does it feel to be on your own?

Ordförande, fullmäktige! Det finns bara ett seriöst förslag till budget i den här församlingen, och det är kommunstyrelsens. Bifall till detta förslag!

Anförande nr 762
O f e l i a N a m a z o v a (KD): Ordförande! Roger Mogert, vi vill att kultur ska komma fler till del, även de som är ekonomiskt utsatta. Därför har vi en fritidspeng som gör det möjligt för fler att åtnjuta Stockholms kulturliv. Men ni vill inte ha någon fritidspeng. Hur tänker Roger Mogert att de som befinner sig i Stockholms utanförskapsområden ska kunna ta del av kulturlivet?

Anförande nr 763
Borgarrådet M o g e r t (S): Jag tänker att man gör det exempelvis med en låg kulturskoleavgift, med en teater som finns där människor bor, med verksamheter med låga trösklar och låga intäkter – inte med allmosor till dem som får socialbidrag, vilket är er modell. Det är skillnaden mellan er och vår politik.

Sedan skär ni 90 miljoner på kulturnämnden – gå och titta i din budget! Ni ska skära på bibliotek, på kulturskola, på teatrar, på museum. Ni skär rakt över ungefär 10 procent. Det är din kulturbudget.

Anförande nr 764
R a s m u s J o n l u n d (L): Det känns faktiskt bra att vara liberal i kulturdebatten, inte minst när vi tittar på vad vi har lyckats åstadkomma när vi har haft ansvaret för kulturfrågorna i Stockholm och hur budgetarna har ökat då. Därför känner jag mig ganska lugn.

Jag vill passa på att ställa en annan fråga. Jag tog i mitt inledningsanförande upp frågan om vårt kultur- och nöjesliv som vi både värnar och bekymrar oss om en del. Vi har till exempel frågan om Debaser som är ett problem i sig men också ett problem eftersom det är ett utslag av något som verkar vara ett växande problem för kultur-, musik- och nöjeslokaler i Stockholm, nämligen att de stängs och försvinner utan att det planeras in några nya. Det är som om kultur som låter och stökar lite grann inte riktigt får plats i staden.

Nu har staden svikit sitt andra löfte till Debaser. Hur ser ni på detta? Kan vi rädda dem?

Anförande nr 765
Borgarrådet M o g e r t (S): Som Rasmus Jonlund vet har jag engagerat mig i frågan. Det är till stor del en fastighetsfråga, så den kanske borde ha varit i morgon, men om man pratar generellt om behovet av den typen av scener som stökar och låter lite, som Rasmus Jonlund säger, så är det ett stort behov i Stockholm. Det är en verksamhet där det kanske är naturligt att scener kommer och går, men det är viktigt att ha en planering, och det är därför vi ser till att få in kulturen när vi planerar Slakthusområdet och södra Skanstull. Kulturen är redan med, och vi får in kulturscener redan i ett tidigt skede. Det är faktiskt en avgörande skillnad mot den förra mandatperioden, måste jag påpeka.

Jag kan passa på att svara på en spännande fråga om El sistema från Rasmus förra inlägg om varför vi inte jobbar med egna institutioner. Det finns två svar på det. Det ena och lite oförskämda är att vi gjorde det fram till 2006, och sedan avskaffade ni det. Det är det taskiga svaret. Vi hade Stadsteatern som jobbade ihop med Grimstaskolan, och det åkte ut när ni gjorde om kulturskolan. Jag tror att det viktiga är att hålla konceptet med El sistema som handlar om klassisk musik någorlunda intakt, så när vi jobbar med Moderna sedan kanske vi ska ha en annan etikett på det.

Anförande nr 766
J o n a s N a d d e b o (C): Jag brukar tycka att Roger Mogert har en väldigt bra och spänstig debatteknik, men ibland sluggar han vilt. Han kastar på oss några miljoner hit och dit kring Stadsteatern. Förra året var det 115 miljoner per år i tre år, och den här gången är det 20 miljoner på Stadsteatern i tre år. Ibland blir det lite otydligt vad som går fram här, men Roger Mogerts oro för att Alliansen inte skulle kunna få ihop det när det gäller kulturpolitiken är nog en falsk oro. Vi har varit med och styrt de fyra senaste åren, så nog kommer vi att klara av det.

Nej – vi tycker inte att alla politiska projekt som ni har på vänsterkanten är rätt. Det är inget konstigt alls att vi har varit kritiska till stadens filmvisning och kommunala filmsatsningar. Inte heller kommer vi att prioritera avgiftsfria besök på museum och sådant.

Vi prioriterar stadens kärnverksamhet. I vår budget lägger vi 651 miljoner mer på kultur och idrott, eftersom vi slår ihop det, än vad vi lägger på försörjningsstöd. Det tycker inte jag är lite resurser till kultur och idrott.

Anförande nr 767
Borgarrådet M o g e r t (S): Det är helt riktigt: Jag var faktiskt snällare i år än förra året. Det står nämligen i er budget att ni vill avskaffa koncernstödet till Kulturhuset Stadsteatern helt. Jag tror att det stod i den förra att ni skulle göra det och trappa av det på tre år. Det står inte riktigt lika tydligt i den här, och eftersom ingen av er utom Liberalerna är riktigt tydlig utan bara säger att det ska minska så tog jag er sista budget, det vill säga 2014 års budget. Där står det angivet med siffror att 2016 ska stödet till Kulturhuset Stadsteatern ha minskat med 20 miljoner, och det är väl det senaste spåret ni har lämnat efter er. Det är väl rimligt att tänka sig att ni fortsätter att tycka ungefär så även i opposition.

När ni säger att ni vill privatisera biblioteken måste jag bara säga att jag gärna skulle ha velat vara med när Jonas Naddebo lyfte det med Madeleine Sjöstedt. Jag kunde nästan ha gett hela min frimärkssamling för att få vara med på det mötet.

Anförande nr 768
J o h a n N i l s s o n (M): Roger Mogert gav oss mycket energi till lite snabba svar. Han talar om att Moderaterna driver en stor slakt av kulturpolitiken och att vi använder kulturbudgeten som en budgetregulator, och det där reagerade jag såklart på.

Moderaterna lägger i sitt budgetförslag 966 miljoner på kulturen. Det är visserligen 30 miljoner mindre än vad ni lägger, men 966 miljoner kronor kan knappast kallas för en slakt.

Det som Roger Mogert lyfter fram är kulturskolan, och ja, det finns en ideologisk skillnad. Vi vill nämligen ge stöd till de familjer som verkligen behöver en lägre avgift i kulturskolan, och vi förstår inte varför ni ska ge stöd och lägre avgifter till höginkomsttagare.

Ni har genomfört en sänkning av avgifterna till kulturskolan. Det kostar 25 miljoner kronor, och det var 800 fler ungar i kulturskolan, vilket alltså ger en kostnad på 30 000 kronor per plats. Tycker Roger Mogert att den kostnaden står i relation till utfallet av reformen?

Anförande nr 769
Borgarrådet M o g e r t (S): Återigen – nej, nej, nej! Den sänkta avgiften kostar inte 25 miljoner. Den kostar mellan 3 och 4 miljoner. Ni använder budgetposten från 2015 som heter Fler platser och sänkta avgifter, 25 miljoner. Det var en generell förstärkning av kulturskolan som, oss emellan, hade haft åtta rätt halvdana år under ett borgerligt styre. De behövde en rejäl förstärkning. En mycket liten del av det gick till att sänka avgifterna, och det är därför Moderaternas budget är helt oanvändbar. Den bygger nämligen på sådana enorma taxehöjningar att ni skulle vara ensamma i de där lokalerna om ni gick dit.

Gå hem och räkna! Fråga förvaltningen! Ställ frågan: Vad behövs det för att vi ska tillbaka till de nivåer där vi vill vara? Då kan vi ha en bättre diskussion, för er budget duger faktiskt inte. Den duger inte till diskussionsunderlag, för det är 25 miljoner fel.

Sedan sade jag ingenting om slakt. Jag sade att ni använder kulturen som budgetregulator, och det står jag för, för den känns lite så. Ni har räknat och lagt på lite pengar här, ni har hittat på lite pengar på stadsdelarna, och så saknas det lite pengar och då drar ni av det från kulturen.

Anförande nr 770
J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Centerpartiets kulturpolitik kan sägas ta spjärn mot den elitistiska synen på kultur. Kultur kan vara både fin och ful. Den kan ha konstnärlig höjd och ibland vara banal. Kulturen kan oroa eller oroa.

Vårt synsätt är att kulturen tar sin utgångspunkt i stockholmarnas vardag och behov. Vi tror på människors förmåga att själva avgöra vilken sorts konst och kultur som de vill ta del av. Ur den utgångspunkten vill vi utreda om det går att bredda den regel som säger att offentliga byggherrar i dag måste avsätta 1 procent till konstnärlig utsmyckning. Vi skulle vilja ställa om de här pengarna till en medborgarfond där stockholmarna skulle kunna söka och föreslå konstnärlig utsmyckning och utveckling av stadsmiljön som man skulle vilja ha. När vi nu ska bygga så många bostäder fram till 2030 är detta extra viktigt, och det kommer att kunna bli riktigt stora summor som skulle kunna utgöra en välbehövlig injektion i utvecklingen av vår stadsmiljö.

En annan konstform som börjar utvecklas i staden är gatukonst, graffiti och muralmålningar, en ofta uppskattad konstform som vi vill se mer av. Men även här får den gärna växa underifrån. Här kan våra idéer om underutnyttjade platser komma väl till pass. En bortglömd grå vägg kan få nytt liv och bidra till en bättre stadsmiljö. Centerpartiet vill att staden utvecklar och fortsätter sitt arbete med lagliga väggar.

Ordförande! Vårt förslag om Open Streets ligger fast. Vi har inte övertygats om att sommargågator är ett tillräckligt bra substitut. Anledningen till det är just tydligt kopplat till kulturen. Open Streets är tänkt att både ifrågasätta bilen som norm och att visa på hur gatuutrymmet kan nyttjas mer flexibelt. Men det är också en tanke om att kunna fylla staden med kultur, evenemang och en levande stadsbild. Därför platsar Open Streets i kulturdebatten. Det går inte att ersätta vårt förslag med gågator och lite uteserveringar. Våra ambitioner är betydligt större!

Avslutningsvis, ordförande: Vi har också föreslagit ett utvidgat uppdrag till Kulturhuset Stadsteatern. Vi anser att fristadsprogrammet för att skydda författare ska utvidgas och innefatta fler konstnärsformer. Där ser vi en långsiktig ambition om att vi skulle kunna ge ett verkligt andrum för upp till tio konstnärer på sikt.

Stadsteatern får också ett uppdrag att göra det möjligt att nå fler med kultur genom att testa möjligheterna att erbjuda Stockholms skolungdomar avgiftsfria biljetter till föreställningar i mån av plats. Jag yrkar fortsatt bifall till Centerpartiets budgetförslag.

Anförande nr 771
J u l i a n a G r i s t e l l i (V): Centerpartiet har en ganska öppen syn på graffiti och gatukonst, och i den meningen har ni en öppen syn på yttrandefrihet och konstnärlig frihet. Samtidigt undrar jag hur det skulle se ut i ett högerstyre när alla era kamrater är helt för censur av graffiti. Ni säger också att ni vill ha ett föreningsliv som kommer underifrån. Jag undrar: Hur kommer det här föreningslivet att stärkas om ni tar bort de lokala kulturhusen?

Sist men inte minst: Hur får ni ihop den öppenhet som ni säger att ni vill ha med att vilja släppa in marknadens osynliga hand på biblioteken och privatisera dem?

Anförande nr 772
J o n a s N a d d e b o (C): Jag tittade på debatten vi hade förra året inför den här debatten, och det blir precis samma vänstersväng som ni utlovade i talarstolen. Det är klart att om man kan höja skatten hur mycket som helst och ha pengar till allt åt alla och inte vara beredd att prioritera går det givetvis bra att just lova allt åt alla.

Jag tror att vi i Alliansen kommer att klara av att styra den här staden jättebra efter 2018 också.

När det gäller synen på graffiti, konst och gatukultur är det just vårt underifrånperspektiv som råder. Vi tycker att konst ska kunna växa underifrån, och vi vill inte lägga samma politiska raster på kulturen som Vänsterpartiet vill. Vi vill att den ska ha möjlighet att växa och leva på det sättet som den gör underifrån, och det går inte bara att stampa med foten och kasta skattepengar för att skapa den fria kulturen. Det måste också ges rätt förutsättningar.

Anförande nr 773
R a s m u s J o n l u n d (L): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! Kultur är en fråga om yttrandefrihet. Det är i grund och botten vad det handlar om. Vi ska möjliggöra, men vi ska framför allt aldrig förhindra människors uttryck, kommunikation och förmåga att skapa upplevelser för sig själva och för andra.

Att värna vårt fria kulturliv och vitala kulturinstitutioner är en sak. Att främja en god infrastruktur för konstnärer och kulturskapare är en annan. Men vi ska också stå upp för yttrandefrihet i vår omvärld. Den värld där yttrandefriheten kringskärs ligger närmare än på mycket länge. På andra sidan Atlanten sker politiska förändringar vars resultat och effekter ingen av oss ännu kan analysera. På andra sidan Östersjön och i vår egen europeiska union finns länder och områden där rättsstat och kulturell frihet inte är något att ta för givet, vare sig till namnet eller till gagnet.

Stockholm och Sverige ska vara föredömen. Vi ska kritisera, men vi ska också föregå med gott exempel. Vi ska vara en fristad för dem som behöver.

Fria och trygga bibliotek och ett fritt kulturliv utan politiska pekpinnar är naturligtvis a och o. Nätverket av författarfristäder har på senare år alltmer diskuterats också i termer av fristäder för andra konstutövare. Vi liberaler har ju varit med och tagit initiativ till att Stockholms fristadsprogram ska utökas. Sådana beslut har tagits, och det måste nu förverkligas.

Anförande nr 774
A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Ordförande, åhörare, ledamöter! Jag skulle vilja gå tillbaka till det som Rasmus Jonlund pratade om i sitt förra inlägg om kultur som stökar. Igår målade barnen från Plommonlundens förskola på barnens graffitivägg i Björns trädgård. Det är någonting vi har infört lokalt. Det är ett projekt som hade varit förbjudet och omöjligt under Alliansens period. Jag har en fråga till Rasmus Jonlund: Var det en bra liberal kulturpolitik? Var det ett sätt att stå upp för yttrandefrihet?

Anförande nr 775
R a s m u s J o n l u n d (L): Inga kulturuttryck och inga kultur- och konstformer ska censureras. Sedan vet vi båda två att det är mer komplicerat än så när det gäller graffiti och graffitikulturens koppling till klotter och skadegörelse. Men det innebär ju inte att graffitikulturen och konstformen i sig ska censureras.

Anförande nr 776
A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Ordförande, ledamöter! Vi pratar mycket om hjärtefrågor här, och min hjärtefråga är Stadsteatern. Den kostym som den styrande rödgrönrosa majoriteten i stadshuset har gett Kulturhuset Stadsteatern är för stor. Pengarna räcker inte, och verksamheten riskerar att tappa i kvalitet och attraktivitet.

Stadsteatern får nästa år 10 miljoner i tillskott, och de får ett rejält breddat uppdrag. Ernst & Young har flera gånger slagit ned på att verksamheten är mycket sårbar ur ett ekonomiskt perspektiv, eftersom man har satt väldigt optimistiska kalkyler för intäkterna.

Stadsteatern har breddat sitt uppdrag bland annat genom att öppna ny verksamhet i Vällingby. Detta är gjort. Ett tioårigt kontrakt är tecknat. Detta är en av anledningarna till de stora kostnadsökningarna. Stadsteatern ska också ta över Klarabiografen i egen regi. Man ska bredda Parkteatern till fler stadsdelar och kommuner, och man ska även ha turné inomhus vintertid. Man ska öppna biograf i lokalerna i Skärholmen, och sedan får man ett ytterligare uppdrag att i samråd med trafiknämnden programlägga verksamhet på Plattan. Sergels torg ska fyllas av olika slags konst- och mötesformer.

Vi tycker att innan man breddar uppdraget så här kraftigt bör man ta itu med de problem som finns på Stadsteatern i dag. Antalet besökare minskar i samtliga verksamheter. Detta sker trots att fri entré har införts. Särskilt stora blir effekterna för verksamheterna när betalande publik uteblir. I år beräknas 70 000 färre biljetter säljas – 70 000!

Därför tvingas ledningen för andra gången i år skriva ned de förväntade intäkterna. Att intäkterna sjunker med 18,4 miljoner är en kännbar minskning. Det är uppenbart när man sätter det i relation till 2015. Biljettintäkterna sjönk då med en femtedel.

Ledningen drar nu i bromsen enligt osthyvelsprincipen, och samtliga verksamheter får besparingsbeting. Man pekar ut färre visstidsanställningar och minskade rörliga kostnader. Det betyder att färre personer ska prestera samma volym men till lägre produktionskostnader. Att detta inte skulle påverka kvaliteten är svårt att tro.

Bifall till Moderaternas budgetreservation!

Anförande nr 777
Borgarrådet M o g e r t (S): Det stämmer såtillvida att vi har haft ett ganska hårt år bakom oss i teatern. Vi har haft en intäktsminskning framför allt på teatern, en biljettminskning som jag inte skulle våga stå och säga att den beror på att vi har ett sämre utbud. Jag vill tydligt markera att det i så fall får stå för Moderaterna. Men det är en riktig analys.

Att koppla ihop det med de reformer som har gjorts är också ytterst tveksamt. Vi har tillfört 30 miljoner under tre år till verksamheten. Därför har vi för i år en budget i balans. Vi har lagt en budget för nästa år som också landar i balans med ett ganska försiktigt estimat gällande vilka intäkter vi kommer att få. Situationen är därför i högsta grad under kontroll.

Nu reserverade Anette Hellström sig mot den budgeten, ska man säga, till förmån för sänkt koncernstöd och fler uppgifter åt teatern och bolaget att genomföra. Den ekvationen får jag inte ihop.

Anförande nr 778
A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Jag tycker fortfarande inte att jag har fått svar på frågan hur vi ska klara det breddade uppdraget med den här lilla penningen som har lagts. Jag tycker inte att jag har fått svar på den frågan.

Anförande nr 779
J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Först av allt vill jag lyfta fram en viktig verksamhet med mycket goda resultat år efter år, nämligen Stockholms stadsarkiv som jag tycker får för lite uppmärksamhet i fullmäktigesalen.

Stadsarkivet kan vid en första anblick låta som någonting grått och trist men är i själva verket en central resurs i stadens informationsförsörjning och ger stockholmarna insyn i stadens beslutsprocess liksom fantastiska möjligheter till forskning ur olika perspektiv.

Stadsarkivet har ett viktigt arbete att göra med den ökade digitaliseringen i staden och att effektivisera vår interna ärendehantering. Under de senaste åren, speciellt sedan början på det här decenniet, har besöksstatistiken för Stockholms stadsarkiv varit fantastisk. Allt fler söker sig till stadsarkivet för att förkovra sig och ta del av den information som finns lagrad här. Stadsarkivet gör också ett viktigt arbete för folkbildningen och Stockholms historia, något som jag är väldigt glad för.

Vidare i kulturnämndens verksamhet läser jag majoritetens budgetförslag för kulturnämnden och intresserar mig då återigen för kulturskolan. Jag tror att vi alla är överens om att kulturskolan spelar en viktig roll för våra barns skapande och möjligheter att utöva kultur. Däremot reagerar jag på misslyckandet med de sänkta deltagaravgifterna i kulturskolan. Ni säger att ni har sänkt deltagaravgifterna för alla, även dem med allra bäst inkomster, därför att ni tror att ni ska få fler barn som går till kulturskolan. Men deltagandet ökar ju inte mer än marginellt, så den här avgiftssänkningen är uddlös och når inte sitt syfte. Jag kan bara utgå från budget 2015, och där

står det att ni satte av 25 miljoner kronor till avgiftssänkningen och fler barn i kulturskolan.

Vi moderater motsätter oss den låga taxan, för vi kan inte förstå varför vi ska subventionera högavlönade familjer med en lägre avgift. Vi moderater föreslår i stället att de som har låga inkomster får en ännu lägre avgift eller snarare att vi breddar så att fler omfattas av den subventionerade avgiften. Men tjänar man bra har man råd att betala några hundralappar för att gå i kulturskolan.

Kulturskolans fokus ska absolut läggas på att finna nya metoder för att få in fler barn och unga i verksamheten, det håller vi också med om. En viktig del av det är att till exempel jobba vidare med El sistema som försöker locka barn och ungdomar i ytterstadsdelarna att ta del av kulturskolans utbud. El sistema startade vi upp under den tid vi styrde, och det är någonting som vi vill värna och utveckla.

Vidare vill vi också att kulturskolan ska kunna bli en mer naturlig del av fritidshemmens verksamhet och att kulturskolan ska kunna förlägga lektioner i anslutning till fritidshemmen. Det är också ett sätt att skapa synergier mellan verksamheterna. På så vis lyfter vi kulturen och kulturskolan och gör den till en naturlig del i barns och ungas vardag.

Bifall till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 780
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Nu har Johan Nilsson pratar mycket om barn och om vikten av att barn kan ta del av kultur, och det håller jag med om. Men en del av satsningarna under verksamhet för barn, kultur och fritid handlar också om barns möjlighet att ta del av kolloverksamhet. Ni skriver att ni vill uppmuntra barn i ytterstaden att ta del av kolloverksamheten, men ändå tar ni bort satsningen på familjekollo som just syftar till att hjälpa familjer med ekonomisk, psykisk och social utsatthet att åka på kollo tillsammans liksom avgiftssänkningen för kollo för barn.

Hur tror ni att de åtgärderna ska göra att fler barn kan åka på kollo och då särskilt de i ytterstaden?

Anförande nr 781
J o h a n N i l s s o n (M): Vi har bara olika lösningar och olika förslag. Vi ställer inte upp på det som ni har skrivit i er budget utan har andra lösningar för detta som ni kan läsa om i vår budget.

Vi värnar om de svaga familjerna, och det finns andra stöd för dessa familjer att få för att kunna skicka sina barn på kollo.

Anförande nr 782
J u l i a n a G r i s t e l l i (V): Vi sitter tillsammans i arkivutskottet, och när Johan talar om stadsarkivet blir jag lite nyfiken. Jag undrar varför Moderaterna vill ta bort den satsning vi gör för att stadsarkivet ska nå fler i ytterstaden. Det är min första fråga.

I er kulturbudget ser man många satsningar på trygghet. Det här är inte direkt kopplat till själva kulturfrågan, och därför undrar jag vad Moderaterna vill med kulturen när ni sänker kulturens och kulturförvaltningens budget med nästan 65 miljoner kronor.

Anförande nr 783
J o h a n N i l s s o n (M): Jag vill ändå vända på steken och säga att vi satsar 966 miljoner kronor på kultur, vilket är väldigt mycket pengar. Jag tycker inte att det är en kulturslakt, vilket vi fick höra här förut och som faktiskt också är dokumenterat på nätet. Jag tycker att det är en bra satsning och mycket pengar från Moderaterna.

Jag förstod nästan att frågan skulle komma om stadsarkivet. Stadsarkivet är en viktig verksamhet som jag värnar om och tycker om, men jag kan också erkänna att det inte är en kärnverksamhet på samma sätt som förskola och äldreomsorg. Därför har vi tagit bort satsningen på 1 ½ miljoner kronor när det gäller att nå nya grupper. Men jag tror att stadsarkivet kommer att lyckas med det ändå, eftersom stadsarkivet bedriver en jätteduktig verksamhet, och man lyckades bredda och nå nya grupper under de åtta år som Alliansen styrde i Stockholm. Därför är det min övertygelse att man kommer att lyckas med det arbetet ändå, utan den pengen.

Anförande nr 784
Borgarrådet M o g e r t (S): Ordförande! Jonas Nilsson talar jättevackert om arkivet och alla älskar stadsarkivet. Men det skär sig ju lite när ni också skär på arkivet. Jag måste ändå säga det. Vi tillför i realiteten, om man ska vara ärlig, 0,7 miljoner kronor, men ni skär bort 1 ½ miljon. Det är en oppositionsbudget, men jag tycker ändå att det är olyckligt.

När det gäller den sänkta avgiften har Jonas Nilsson absolut en poäng i att det inte räcker med att sänka avgifterna. Det är jag ytterst medveten om. Han har fel om siffrorna; det kan vi reda ut sedan så att han får svart på vitt om det. Men det är helt riktigt att det inte räcker med att sänka avgifterna, precis som att det inte räcker att biblioteket är kostnadsfritt för att alla ska hitta dit. Det handlar om mycket annat. Det handlar om kulturvana, det handlar om vad man har med sig hemifrån, det handlar om var man bor i förhållande till verksamheten.

En sänkt avgift är alltså inte tillräckligt, men det är nödvändigt – nödvändigt men inte tillräckligt. Vill man nå fler kan man inte han höga avgifter, för då kommer man att styra bort barn från hem med låga inkomster och barn från kulturovana hem.

Anförande nr 785
J o h a n N i l s s o n (M): Det är bra att vi är överens om det, och som jag sade i mitt anförande: När det gäller kulturskolan och avgifterna kan vi bara gå på att ni satte av 25 miljoner kronor i budgeten 2015 för att sänka avgifterna i kulturskolan och öka antalet platser.

Det är bra att vi är överens om att man behöver gå andra vägar också, men jag kan ändå inte förstå varför höginkomsttagarfamiljer ska ha en reducerad avgift i kulturskolan. Det är just det vi inte ställer upp på. Vi säger i stället att fler med låg inkomst ska få en reducerad avgift, vilket gör att vi borde fånga upp fler svaga hushåll och få med deras barn i kulturskolan.

Anförande nr 786
T o r u n B o u c h e r (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! I budgeten finns det en rubrik som heter Kultur för alla. Nästan alla partier har rubriken Kultur för alla. Under den rödgrönrosa rubriken står det att alla barn, ungdomar och äldre, oavsett förutsättningar, ska ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Jag är lite inne på äldrespåret oavsett vad jag pratar om i dag, men jag är så himla nöjd med att det står om äldre även där.

För att klara det här uppdraget har kultursekreterarna fått ett särskilt ansvar. Häromveckan träffade jag en kultursekreterare i västerort. Hon hade precis dragit igång ett nätverk runt hur man kan främja kultur inom äldreomsorgen – så roligt! Jag blev så glad!

Oppositionen skriver faktiskt ingenting om äldre i sina kulturavsnitt. Men de skriver lite grann om kultur i sina äldreavsnitt. Liberalerna menar till exempel att det är viktigt att stadsdelarna arbetar för att göra kulturupplevelser tillgängliga för de äldre. Moderaterna tycker att kultur kan vara en viktig del i arbetet att främja trivseln på äldreboenden. Centerpartiet skriver tyvärr ingenting om kulturen under äldreavsnittet, men de tycker i alla fall att det är viktigt med sociala aktiviteter på äldreboendena. Kristdemokraterna vill genomföra en särskild satsning på kulturella aktiviteter.

Jag känner att kanske borde oppositionens äldrepolitiker diskutera med sina kulturpolitiker, i synnerhet som deras kulturpolitiker alldeles unisont avskaffar kultursekreterarna – de där personerna som precis har börjat arbeta med det som oppositionen trots allt verkar tycka är viktigt, det vill säga kultur inom äldreomsorgen.

Tur för alla kultursatsningar inom äldreomsorgen att det är vår budget som kommer att röstas igenom! Därmed bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 787
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande, fullmäktige! Ingen har väl missat debatterna kring We are Stockholm, inte medierna och inte heller vi som sitter i den här församlingen. Därför vill jag också uppmärksamma att vi fortsätter de trygghetsskapande satsningarna mot sexuella trakasserier. Förra året tillsatte staden en trygghetskoordinator som nu fortsätter att utöka sitt arbete med normkritik och mot sexuella trakasserier. Årets festival hade budskapet We are Respect.

Det som föga förvånande framkom var att ungdomar på We are Stockholm vittnade om att sexuella övergrepp och sexualbrott inte bara sker på festivaler utan även är en del av vardagen i skolan och samhället. Då krävs det mer arbete än under en festival, och därför utvecklas nu den här trygghetssatsningen till att omfatta det stadsövergripande projektet Respekt och självrespekt, ett projekt som redan har prövats i Hägersten-Liljeholmens stadsdel. Unga utbildas för att själva kunna ta makten över sina egna liv så att de också kan och vill skapa utrymme för att andra ska ta makten över sina. Det syftar också till att andelen sexuella kränkningar, trakasserier och sexualbrott ska minska, att minska det sexistiska och sexualiserade språket bland unga och öka tryggheten bland unga genom att främja en växande självrespekt och

respekt gentemot andra så att utsatta ungdomar kan dra gränser och motstå destruktivt grupptryck.

Men det är inte bara ungdomar som ska utbildas utan självklart även arrangörer av evenemang och berörda förvaltningar och bolag. Vi tar ett ansvar och ett grepp om frågan kring tjejers trygghet och rätt att vara fria från trakasserier även i 2017 års budget, som jag är glad att yrka bifall till.

Anförande nr 788
P e r O s s m e r (SD): Ordförande! När jag gick fram här kände jag plötsligt en tvekan om jag fick stå här i talarstolen. Vi har ju från vänster hört att vi inte kan läsa, skriva eller räkna. Har man då rätt att tala om ett så svårt ämne som kultur? Det kanske man kan fråga sig.

Hur som helst tänker jag göra det ändå. Vi sverigedemokrater vill uppmuntra en sammanhållen kultur där den stora allmänheten kan påverka kulturutbudet. Mycket i vår samtidskonst ter sig främmande för de allra flesta. Är det konst när man filmar hur man målmedvetet slår sönder en tunnelbanevagn? Är det konst när man gör en chokladtårta i form av en docka som föreställer en afrikansk kvinnokropp och sedan låter någon skära upp magen på den här dockan eller tårtan?

Vi sverigedemokrater tycker inte det. Det som kallas kultur ska inte bara vara provokationer. Det ska vara någonting som slår an strängar av skönhet, leder till eftertanke och kanske till nya tankar och idéer. Vi vill också värna om ett gemensamt kulturarv. Många i likhet med förre statsministern Reinfeldt säger att vi i Sverige inte har någon egen kultur. Men vi tycker inte så. Vi skäms inte för potatis och sill, inte för julgran – ja, jag vet mycket väl att den kom på 1800-talet från Tyskland – inte heller för Carl Larsson, Strindberg, Taube eller för den delen ABBA. Vi skäms inte för det, utan vi vill premiera kulturprojekt som bejakar svenskt kulturliv.

Vi tror heller inte på föreningar med etnicitet som grund för medlemskap. Vi tror inte att det värnar samhörigheten eller gemenskapen här i landet. Därför finns det ingen anledning att prioritera det när det gäller kulturliv i Stockholm. Nyinflyttade invandrare får gärna ha sina egna föreningar om de sköter ekonomin själva, precis som låt oss säga de som vill uppföda vissa hundraser eller vara med i särskilda landskapsföreningar – you name it. Men det finns ingen anledning för Stockholms stad att ekonomiskt understödja sådana verksamheter, varken när det gäller etniska föreningar eller kennelklubbar.

Staden delar ut olika slag av kulturbidrag, ibland till sådana som helst vill syssla med sin hobby, tror vi. Det måste ställas krav på kulturarbetarna. Det är ju så att Svenska Akademin har sina krav och värderingar. Där väljer man in författare som bara har lyckats sälja 200 exemplar av sin bok. Vi ska utgå från att vi kan ställa andra krav.

Anförande nr 789
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag vill börja med att säga att vi tar starkt avstånd från den här kultursynen som går ut på att det skulle finnas *en* kultur och den enda som skulle finnas. Det är jätteviktigt för demokratin att stadens invånare ska få utöva sina rättigheter att bilda förening. Dessutom står det också i FN:s deklaration

om mänskliga rättigheter att i de stater där det finns etniska, religiösa och språkliga minoriteter ska de som tillhör sådana ha rätten att i gemenskap med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv. Det är skrämmande att ni hotar den rätten.

Att säga att man bara ska stödja föreningar med den svenska kulturen är förkastlig. Vi har fem nationella minoriteter i Sverige: romer, sverigefinnar, tornedalingar, judar och samer. Jag är upprörd och arg över att ni står här och hotar de mänskliga rättigheterna för de erkända nationella minoriteterna som vi har i det här landet. Min fråga blir väl mer retorisk, men varför vill ni bryta mot de mänskliga rättigheterna?

Anförande nr 790
P e r O s s m e r (SD): Frågan är verkligen retorisk. Det finns jag vet inte hur många, kanske 2 000 deklarationer från FN. Det går alltid att hitta någon som passar i något sammanhang, så det tycker jag inte att vi ska ta alltför allvarligt, utan vi ska se det här mer från ovan.

Vi bryter inte mot något. Vi talar inte om en enda kultur. Jag har sett många kulturer, för jag har rest runt i världen. Men här i Stockholm vill vi ändå främja en sund, nationell kultur. Det är vad de flesta, eller i alla fall många, svenska medborgare vill, tror vi, och det är för oss en ideologisk fråga. Precis som Anna Rantala Bonnier och andra på er sida säger nej till vinster i välfärden är detta en ideologisk fråga för oss.

Anförande nr 791
A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande! Per! Först och främst kan man väl konstatera att Per Ossmer inte har särskilt bra koll på de mänskliga rättigheterna. Men det var inte riktigt det jag tänkte tala om, utan jag utgår i stället från att ni hela tiden återkommer till vad som är svensk kultur. Ni pratar om det svenska kulturarvet, och då tänkte jag höra mig för om det kanske handlar om vikingabyar, pilsnerfilm eller kungahuset. Men Per säger att det snarare handlar om sill och potatis och ABBA.

Jag som liberal tycker att det är fantastiskt med mångkultur och mångfald, att det är någonting som får Sverige att utvecklas och växa. Jag vet inte om Per Ossmer har sett ett program som heter *Allt för Sverige*. Det är amerikaner med svenskt ursprung som kommer över hit, och man märker verkligen hur stolta de är över sitt svenska ursprung. Var det fel av dem som emigrerade till USA från Sverige att behålla en del av det svenska kulturarvet? Kan ni inte se att det är en styrka som har bidragit till att USA och Sverige har vuxit som nationer och i sitt välstånd?

Anförande nr 792
P e r O s s m e r (SD): Det är lite svårt att svara, för det var lite osammanhängande, men jag kan ta fasta på *Allt för Sverige*. Jag har kanske sett lite snuttar, så jag vet vad det handlar om. Nej, det var inget fel att de bevarade sin svenska kultur och kanske i vissa fall till och med det svenska språket. Det var bara det att i USA lyfte de inga stora understöd. De fick inga bidrag på det sättet, och det är det vi säger: Låt folk hålla på! Det är ungefär som om jag skulle säga att jag gärna vill gå omkring i landskapsdräkt från Vemmenhögs härad i Skåne någonstans, och så vill jag ha bidrag till sådan dans.

Men det är inte det vi vill. Staden ska inte syssla med sådant, men låt gärna folk göra det! Det är det vi säger. Det är fullt fritt att utöva sin kultur – låt dem göra det!

Anförande nr 793
A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Jag har bara en kort fråga: Kan det som är svenskt ändras?

Anförande nr 794
P e r O s s m e r (SD): Självfallet. Varje kultur står ju under inflytande. Jag nämnde *en passant* det här med julgran. Visst är det så. Det är därför vi äter kebab, pizza och så vidare.

Anförande nr 795
R i c k a r d W a l l (-): Ordförande och ledamöter! Jag tjänstgjorde inte under det här blocket vid det första debattillfället, så därför måste jag gå upp här nu och yrka på någonting. Jag har redan yrkat bifall till Sverigedemokraternas, Moderaternas och Kristdemokraternas förslag, så det är Centern och Liberalerna kvar att välja mellan. Nu gäller det här kulturdelen inom rotel II, men det är ändå stadsbyggnads- och kulturroteln. Då är frågan: När det nu är rotel II, kan man yrka till förmån för ett parti som är för Nobelcenter? Svar nej! Alltså yrkar jag bifall till Liberalernas förslag till beslut.

Jag råkade sitta i matsalen och fick höra på kulturdebatten. Då hörde jag fragmentariskt Feministiskt initiativs representant, som påpekade att kulturen är under attack, att det är hot, iskalla vindar och grejer. Jag skulle inte kunna instämma mer. Varje vecka läser vi och hör om att man censurerar böcker, att barnböcker måste skrivas om för att personerna inte har rätt hudfärg och så vidare. Det här känner ni till, så jag behöver inte berätta det för er.

Däremot ska jag berätta för er att min farfar berättade för mig att det en gång under hans levnad fanns en tid då det kändes relevant att lyssna till Heinrich Heines ord: Där man bränner böcker, där bränner man till slut även människor. Man kan fråga sig: Ett samhälle som censurerar böcker och stoppar ned dem i källaren och kassavalven, vad kommer det samhället till slut att göra med människor? Tänk på det, ni!

§ 19 Rotel VIII Äldre- och personalroteln

Äldrenämnden
Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg
Micasa Fastigheter i Stockholm AB
Kommunstyrelsens personal- och jämställdhetsutskott

Anförande nr 796
Borgarrådet L i n d b l o m (V): Vi står inför väldigt stora demografiska förändringar de kommande 20 åren. Ni har hört mig prata om det förut. Andelen äldre i befolkningen kommer att öka väldigt kraftigt, och för att vi ska klara det här som kommun krävs det långsiktig samhällsplanering, samordning och nya, innovativa arbetssätt.

Som ni vet har vi påbörjat ett omfattande utvecklingsarbete inom hemtjänsten som nästa år ska rulla ut över hela staden. Äldre ska få större inflytande över själva innehållet i sina egna hemtjänstinsatser, och personalens yrkeskunnande ges större utrymme än i dag. Målet är en personcentrerad hemtjänst med en hög personaltätkontinuitet som ingår i en sammanhållen vård- och omsorgskedja.

I den här staden ska alla äldre också ha rätt till ett tryggt boende, oavsett om man vill bo hemma så länge som möjligt eller flytta till en annan typ av boende. Har man behov av omvårdnads- och hälsoinsatser ska det finnas plats på servicehus eller på ett vård- och omsorgsboende. Men det ska också finnas alternativ för den som framför allt söker trygghet och gemenskap. Den typen av boenden saknas nästan helt i Stockholm i dag, och det gläder mig att vi nu höjer upp servicen i våra trygghetsboenden genom att tillskapa aktivitetscenter.

Men vi kommer heller inte att klara dessa demografiska utmaningar utan engagerade och kunniga medarbetare och chefer. För att klara våra framtida kompetensförsörjningsbehov inte minst inom välfärdsyrkena måste vi arbeta för att höja yrkenas status, förbättra arbetsmiljön och verka för att alla fler utbildar sig redan på gymnasiet eller ges möjlighet att ställa om i vuxen ålder.

Vi ska vara en eftertraktad arbetsgivare som ger rätt till heltid och en trygg anställning. Möjlighet att ständigt vidareutvecklas i sitt arbete och en arbetsmiljö som främjar hälsa är en självklarhet.

Jag kan inte nog betona att arbetet för att möta de demografiska förändringarna kräver långsiktighet och uthållighet. Givetvis kommer olika politiska majoriteter att sätta sin färg på det arbetet. Det är så det fungerar när vi arbetar i en demokratiskt styrd organisation. Men för att klara den här utmaningen måste vi enas om en gemensam färdriktning.

Jag ser fram emot att följa äldreförvaltningens nya uppdrag med att ta fram ett program för framtidens äldreomsorg som ska vara stadsövergripande och, hoppas jag, blocköverskridande, och jag ser uppriktigt fram emot att fortsätta diskutera äldreomsorgens utmaningar med er, pensionärsorganisationerna, medarbetare, chefer, fackliga företrädare och branschen. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 797
D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! Så här i halvtid under mandatperioden tycker jag att vi tänker tillbaka lite på valrörelsen 2014. Socialdemokraternas första reklamfilm visade tydligt deras fokus. För att pränta in budskapet att välfärden håller på att gå sönder skildrade ni en anhörig som var oroad över hur mamma egentligen hade det på sitt äldreboende. Här är slutscenen – vem vill ha en mamma som är ensam, olycklig och inte har personal som hinner med?

Det är ett viktigt budskap som förpliktar, så låt oss därför ställa oss frågan så här i halvtid: Vad fick de väljare som röstade på Socialdemokraterna? Här är sammanfattningen. Resultatet är brett eller ansvarsfullt. Det är ett extremparti som har fått frågorna, ett parti med utgångspunkten Upp till kamp för välfärd utan vinst – en skev ideologisk motsättning och målsättning som inte delas av något annat parti.

Sedan Vänsterpartiet klev in på äldreroteln har vi fått se återkommande återkommunaliseringar. Det handlar om totalt 26 olika verksamheter. I år fortsätter det med åtta gruppbostäder och dagliga verksamheter i Bromma. Sabbatsbergsbyns vård- och omsorgsboende är hotat. Det är en medveten politik som endast de 9 procent som röstade på Vänsterpartiet ville ha.

I stället för att prioritera hemtjänstpersonalen genom att möjliggöra parkeringstillstånd och säkerställa ökad kontinuitet vill man göra det svårare och öka trösklarna för Stockholms hemtjänstverksamheter.

I år halverar majoriteten finansieringen till det populära projektet om ungdomsbesök på äldreboenden trots ett fortsatt stort intresse. Färre som ägnar sig åt sociala aktiviteter – fler ensamma äldre. Jag som själv drev på för det här projektet undrar ju hur den nedskärningen rimmar med den första bild jag visade med det som Socialdemokraterna sade till väljarna.

Men väljarsveket slutar tyvärr inte där. I december 2013 skrev Karin Wanngård på om att den förda politiken inneburit att bedömningarna blivit alltmer restriktiva i äldreomsorgen. Men det har blivit tvärtom. Äldre som får avslag på sina ansökningar om att flytta till vård- och omsorgsboende ökar. År 2015 nekades 17 procent att flytta.

Jag har tidigare i den här talarstolen efterfrågat blocköverskridande samarbete kring frågan om de restriktiva bedömningar som äldre får. Det erbjudandet kvarstår. Vi har tydliga reformer för biståndsbedömningen i vårt budgetförslag. Vi vill skriva ett kvalitetskontrakt med de äldre som kommer till staden för insatser. Det behöver bli tydligare vad staden åtar sig, vad äldre kan förvänta sig och vilka krav den enskilde kan ställa: en gemensam vårdplanering utifrån äldres behov, en kontaktperson som har tid till enskild uppföljning och som hanterar omprövningsbeslut tillsammans med likvärdiga bedömningar över hela staden.

I stället för att ta i hand på att det behövs reformer på det här området, något som ni själva skrev under på före valet, börjar ni backa. År 2017 blir det första året som ni inte avsätter medel till generösare biståndsbedömning i stadens budget. På det här

sättet kan vi sätta äldre i fokus, underlätta för biståndsbedömarna och undvika krånglig byråkrati.

Jag yrkar bifall till Moderaternas budgetreservation!

Anförande nr 798
M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige! Jag börjar med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, bara så att jag inte glömmer bort det.

Jag ser med tillförsikt fram emot 2017. Jag ser fram emot att nu börja verkställa beslut om hemtjänsten, att omforma hemtjänsten så att både de äldre och de proffs som jobbar inom hemtjänsten får ett betydligt större inflytande över innehållet och tjänsterna och framför allt hur och när insatserna genomförs. Majoriteten gör även en ordentlig satsning på hemtjänsten rent ekonomiskt. Jag ser också fram emot att kunna ställa större krav på utförare framöver och därigenom höja hemtjänstens kvalitet.

Jag ser fram emot att börja verkställa en del av förslagen i äldreboendeutredningen, men jag oroar mig faktiskt också för en del saker. Jag oroar mig för att vi inte ska klara av att göra de förbättringar för de multisjuka äldre som all expertis säger behöver göras. Vi gör vår del i staden med de speciella hemtjänstteamen, men jag vill att ni tar med en hälsning till det andra huset längre upp som nu förbereder Vårdval geriatrik som splittrar de sammanhållna vårdkedjor som professorer på området, medicinare och utredare nu säger att vi måste göra. Vi har pratat länge nog om multisjuka äldre som ständigt hamnar mellan stolarna mellan kommun och landsting. Därför tar jag upp detta nu även i vår budgetdebatt.

När det gäller äldreboendeutredningen har Micasa en oerhört viktig roll som det bolag som tillhandahåller bostäder för våra äldre. Micasa har också andra viktiga funktioner, för i dag använder de en del av beståndet för att ta emot flyktingar som behöver tak över huvudet för första gången när de kommer till Sverige.

Jag ser som sagt var med tillförsikt på de förändringar som vi kommer att göra inom hemtjänsten och inom äldreboendena, och jag är övertygad om att de kommande två åren, när man praktiskt genomför det som vi har diskuterat hittills och som är utrett, så kommer Stockholms äldre att få det väldigt mycket bättre.

Anförande nr 799
H a l i t A z i z o g l u (MP): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! Jag börjar med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till budget.

För att säkerställa behoven av äldreboenden på lång sikt och utveckla våra boendeformer för äldre i staden sjösatte vi i majoriteten i början av mandatperioden äldreboendeutredningen. Nu genomförs flera av förslagen i äldreboendeutredningen. Stadens boendeformer för äldre ska bli tydligare, byggas ut i takt med behovet och i högre grad än i dag tillgodose behov av trygghet och gemenskap. I årets budget lägger vi 21 miljoner för att skapa aktivitetscenter på trygghetsboenden och för att sjösätta den nya boendeformen trygghetsboende med aktivitetscenter, ett icke-biståndsbedömt mellanboende som kommer att möjliggöra för äldre som känner ensamhet och otrygghet att få ett tryggare boende med nära tillgång till måltider och

sociala aktiviteter i anslutning till boendet. För oss gröna och hela den rödgrönrosa majoriteten är livskvalitet för äldre viktigt, och denna nya boendeform är en viktig del i att skapa mer livskvalitet för många äldre i Stockholm.

Hemtjänsten i Stockholm har varit nedprioriterad under lång tid, men genom den hemtjänstutredning som vi i den rödgrönrosa majoriteten sjösatte och de resurser vi skjuter till under denna mandatperiod utvecklar vi nu hemtjänsten. Den viktigaste förändringen inom hemtjänsten är att vi arbetar för att öka inflytandet för de äldre och för personalen. Hemtjänsten förändras med inriktningen att stärka den enskildes möjlighet att styra över sin vardag. Det gör vi genom att införa ramtid där de äldre i samråd med biståndshandläggare och berörd personal ska bestämma över hur hemtjänsttimmarna ska disponeras just för dem.

Ordförande, ledamöter! Under året har vi påbörjat ett utvecklingsarbete för hemtjänsten i tre stadsdelar: Bromma, Hässelby-Vällingby och Kungsholmen. År 2017 ska ett nytt förfrågningsunderlag antas och börja gälla för hemtjänsten. Därmed går vi över till ramtid för all hemtjänst i staden. Det här är en av de viktigaste reformerna för att förbättra äldreomsorgen som genomförs i Stockholm på mycket länge, och det ökar våra äldres välbefinnande och livskvalitet.

Vi i den rödgrönrosa majoriteten har lagt fram ett budgetförslag där vi stärker de äldre stockholmarnas livskvalitet och tar nya viktiga steg i utformandet av framtidens äldreomsorg.

Anförande nr 800
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Ordförande, fullmäktige! I huset bredvid mig bodde Edit. Hon blev 96 år, och de sista åren tillbringade hon hemma, liggande i sin säng. Det var ett eget val hon gjorde, för hon ville verkligen bo hemma med stöd och hjälp av hemtjänst och hemsjukvård.

För några månader sedan flyttade min 91-åriga mamma till ett vård- och omsorgsboende efter att ha klarat sig själv till för ett år sedan. Hennes bestämda önskan var mycket tydlig: Den dag jag behöver hjälp på natten och flera gånger om dagen, då vill och måste jag få komma till ett boende, för jag vill inte ligga ensam hemma.

Det här visar hur olika vi är oavsett ålder. Oavsett vilka som har makten måste vi vara lyhörda och planera så att möjligheten att påverka sitt eget liv finns också de allra sista åren i livet.

Alldeles för ofta hör vi ändå fortfarande om riktigt gamla som har nekats plats på servicehus och vård- och omsorgsboende, och tyvärr har det också ökat. Därför vill vi liberaler att alla som är 85 år och så önskar garanteras plats på serviceplats eller vård- och omsorgsboende. Platser finns fortfarande, och vi har avsatt pengar för att det ska vara möjligt. Vi vill att valfrihet ska införas även för servicehusen, och självklart gäller parboendegarantin. Den vill vi utöka till att gälla även nära vänner.

Tyvärr finns det inte majoritet i salen för det här kravet, så i dagsläget måste det till andra åtgärder. Det är dags att majoriteten tar sitt ansvar för avslagsbesluten.

Beslut om avslag till servicehus eller vård- och omsorgsboende är delegerat till biståndsbedömarna. Politikerna i stadsdelarnas sociala delegationer har avhänt sig möjligheten att ingripa i orimliga avslagsbeslut. Vi liberaler vill att de lokala politikerna ska ta ansvar och besluta när det föreslås avslag. Gynnande beslut ska vara kvar på delegation. För oss är det här en viktig fråga. Majoriteten ska ta ansvar för sin politik – i dag skyller ni ifrån er.

De allra flesta vill bo hemma så länge som möjligt, och därför är en bra hemtjänst med många aktörer och välutbildad personal en av de viktigaste länkarna i en bra äldreomsorg. Vi satsar mer än majoriteten på hemtjänsten, och vi är eniga om ett mer flexibelt ersättningssystem. Vi är också väldigt glada för att ni när det kom till kritan inte vågade avskaffa LOV-upphandlingarna. Men ni hade nog gärna velat!

Stockholms årsrika invånare har rätt till och ska få den stöd och hjälp de önskar och behöver. Därför yrkar jag bifall till Liberalernas förslag i kommunstyrelsen.

Anförande nr 801
P e r O s s m e r (SD): Ordförande! För några gånger sedan beslöt vi här i fullmäktige att det skulle ske betydande förändringar beträffande äldrenämnden. Den kommer att öka i betydelse; bland annat kommer upphandlingsfrågan att centraliseras till den. Jag förmodar därför att nästa år blir diskussionen lite annorlunda.

Vad vill då Sverigedemokraterna när det gäller äldreomsorg? Precis som alla andra, skulle jag vilja säga, vill vi att alla äldre ska kunna uppleva trygghet i sitt boende. Vi vill, och det vill nog andra partier också, att alla som fyllt 85 år och som önskar detta ska beredas någon form av anpassat kollektivt boende efter eget val. Möjligtvis behövs en enkel biståndsbedömning.

För dem som vårdas hemma, och det gäller ju alltid, är det viktigt att man kan kommunicera med den personal som tar hand om dem. Därför måste personalen ha tillräckligt goda kunskaper i svenska.

Vi sverigedemokrater tycker precis som andra att vården ska vara av god och hög kvalitet. Detsamma gäller maten. Vi har också föreslagit att för att många, särskilt dementa, ska få ett bättre umgänge och kanske kunna hålla sig friska längre så ska det finnas sällskapsdjur på vårdboende. En speciell åtgärd som föreslås är att de äldre på olika vårdboenden ska ha tillgång till sällskapsdjur, och eftersom en av mina svagheter är att jag är djurvän så tycker jag att det är ett väldigt bra förslag.

Det finns en annan fråga med andra dimensioner, och det gäller korttidsplatser. I dag är det så att på de vanliga sjukhusen som administreras av Stockholms läns landsting blir gamla liggande på vårdavdelning efter att de är färdigbehandlade. De kan vara alldeles för dåliga för att kunna skickas hem, och därför får de ligga kvar där. I stället borde de få vård på någon form av korttidsboende där de kan återhämta sig och det kan bli tal om en fortsatt rehabilitering för dem. Jämför vi med andra städer, till exempel Göteborg, hade 1,4 procent av dem som är över 65 år beviljats korttidsplats, medan det bara var 0,25 procent i Stockholm. Det var alltså sex gånger bättre i Göteborg, så där ligger vi efter. Detta kostar även pengar för kommunen. Efter fem

dagar, alltså när patienten är färdigbehandlad, måste man betala till Stockholms läns landsting. Därför finns det all anledning att korttidsboende prioriteras för dem som behöver det.

Ordförande! Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 802
S t i n a B e n g t s s o n (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Skål! Ja, tänk den som fick säga det lite oftare på ett äldreboende. Med Centerpartiets budget skulle det vara möjligt. Vi vill nämligen kunna ge äldreboenden serveringstillstånd. Det kan tyckas som en udda och väldigt liten prioritering, men si, den som tror det har fel, för det är i själva verket ett uttryck för det som vi tycker är det viktigaste med äldreomsorgen – omsorgen på individens villkor, omsorg som präglas av valfrihet både vad gäller utförare och innehåll.

Ordförande! I samma anda satsar vi på många saker som kan förbättra vardagen för den som är gammal. Vi skapar en utevistelsegaranti så att alla ska få möjlighet att komma utanför bostadens fyra väggar. Vi skapar möjlighet till mer sysselsättning på äldreboenden. Tänk hur mycket roligare livet kan vara om man får aktivera sig på olika sätt, kanske genom musik, målning, sittgympa eller varför inte ett snöbollskrig. Det var det nämligen på ett äldreboende i Jakobsberg förra onsdagen.

Självklart vill vi att det ska finnas servicelägenheter där inte bara äldre bor utan i ett blandat bestånd bland bostäder med barnfamiljer, studenter och andra.

Ordförande! Matglädje är en förutsättning för att våra äldre ska äta tillräckligt. Vällagad och antibiotikafri mat ska locka med doft, färg och smak. Upphandlingar ska inte bara handla om priset på maten utan också om kvaliteten. Valfriheten ska vara vägledande även här. Äldre som orkar ska ges möjlighet att äta lunch tillsammans med elever på stadens grundskolor. På så sätt garanterar vi tillgång till god och näringsriktig mat samtidigt som vi skapar en brygga mellan generationerna. Äldre och unga kan lära av varandra och ha roligt tillsammans, något som vi många gånger har tappat i Sverige.

Ordförande! Oftast handlar nog insatser för äldre om att ta hand om och att hjälpa. Det är nog så viktigt, men det är också viktigt att vi som är yngre bejakar det som äldre kan. Allt oftare ser vi exempel på så kallad ålderism, alltså diskriminering av äldre på grund av ålder. Det vill vi motarbeta i stadens verksamheter och skapar därför en handlingsplan för hur det ska gå till.

Vi vill att äldreboenden ska vara trygga, och då menar vi inte bara i termer av säkra lås och halkfria mattor utan även att de ska vara giftfria. Vi genomför därför en inventering för att fasa ut giftiga kemikalier som asbest, radon, ftalater och hormonstörande ämnen från stadens äldreboenden.

Ordförande! Livet ska vara meningsfullt, gott och inte minst roligt ända till slutet. Därför yrkar jag bifall till Centerpartiets förslag till budget.

Anförande nr 803
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande, fullmäktige! Att åldras i Stockholm ska vara förknippat med goda förutsättningar och respekt för vars och ens egna behov och resurser. Det här ställer stora krav på en bra och stabil äldreomsorg. Vi vet att när den befintliga äldreomsorgen brister så blir det anhöriga som får rycka in, vilket riskerar att bli en kvinnofälla där kvinnor får gå ned i tid och prioritera om sina liv för att vårda äldre föräldrar, svärföräldrar eller andra anhöriga om den kommunalt finansierade vården inte skulle räcka till.

Det här tar vi tag i och gör satsningar både på personalens arbetssituation och på rätten till heltid, men vi ser också till de anhöriga, för nu tar äldrenämnden och socialnämnden gemensamt fram ett nytt anhörigprogram.

Dessutom är många äldre, kanske mer än yngre, beroende av personal och biståndsbedömare vars kompetens och bemötande kan vara avgörande för hur man upplever sitt liv och sin vardag. Det här gör vi också politik av. Den här budgeten tar ett krafttag i arbetet för mer självbestämmande inom äldrevården. Nu får äldre själva bestämma vad deras hemtjänsttimmar ska användas till. Vi utvecklar också kompetensen inom äldreomsorgen för att även äldre födda utanför Sverige ska kunna bli mötta av personal med språk- och kulturkompetens.

Precis som i övriga samhället har äldreomsorgen ett behov av att utvecklas så att människor kan bli bemötta utifrån vilka de är och hur de har valt att leva sina liv och inte från en norm som tvingar in dem i obekväma könsroller och skavande förväntningar om vem som ska älska vem. Man ska kunna leva på det sätt man önskar. Därför ska stadens hbtq-program implementeras även inom de plan som rör äldreomsorgen så att personalen kan arbeta med inkluderande vård och bemötande men även att fortsätta arbetet med särskilda boenden för äldre hbtq-personer.

En del saker blir nog lättare med åren. Tyvärr är inte alltid jämställdheten en del av det. Vi ser att kvinnor får sämre pensioner på grund av ojämlik fördelning av ansvar för hem och barn och att även äldre kvinnor drabbas av våld i sina relationer av personer som de står i beroendeställning till.

Även detta finns det satsningar på i 2017 års budget. Stadens jämställdhetsprogram ska implementeras i äldreomsorgen. Vi ska ha jämställd biståndsbedömning, och tillsammans med Unizon gör staden en särskild satsning mot våld i nära relationer som drabbar äldre. Vi ser att särskilda grupper kräver särskilda satsningar och att det som drabbar kvinnor i alla åldrar ändå drabbar äldre kvinnor på ett särskilt sätt. Det är en viktig satsning i stadens jämställdhetsarbete, en viktig trygghetssatsning för äldre kvinnor och ett steg till i kampen för att Stockholm ska bli fritt från våld. Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget för 2017!

Anförande nr 804
S o f i a M o d i g h (KD): Ordförande! Jag börjar med att yrka bifall till Kristdemokraternas budgetreservation.

Det är fantastiskt att så många äldre är så friska och att allt fler personer får leva friska riktigt länge. För oss kristdemokrater är det viktigt att betona äldre människors

integritet och självbestämmande. Äldre människor har ju i de allra flesta fall levt sitt liv och fattat en massa beslut utan hjälp av någon myndighet. Bara för att man blir äldre och, som man brukar säga, skröplig ska man inte behöva förlora sin värdighet.

Vi är alla olika och har olika behov och önskemål utifrån det liv som vi har levt. Därför måste det finnas en äldreomsorg som erbjuder en mångfald av insatser, utförare och boendealternativ. Det borde ligga i kommunens intresse att det finns en mångfald, eftersom det betyder att olika behov uppmärksammas och olika lösningar utvecklas.

Det är ju ingen hemlighet att vi i Kristdemokraterna upplever att majoriteten gör motsatsen, att majoriteten vill begränsa och kommunalisera så att man som politiker kan bestämma över huvudet på folk vad de vill ha och behöver. Den linjen, ärligt talat, verkar ju inte gå helt bra. I tertialrapport 2 lyckas majoriteten bara uppfylla tre av nio indikatorer.

Vi kristdemokrater vill i stället införa en generösare biståndsbedömning inom hemtjänsten och satsar 40 miljoner på det. Vi vill att alla över 85 som känner oro, otrygghet eller ensamhet ska ha rätt till äldreboende, och det satsar vi också miljoner på. Vi vill också öka välbefinnandet inom äldreomsorgen genom god mat, sociala aktiviteter och kultur. Vi satsar också på omsorgsvärdar och ungdomsbesök och på att Äldre direkt ska ha öppet även på helger.

Totalt betyder detta att vi satsar 88 miljoner kronor mer än majoriteten på äldre i Stockholm.

Anförande nr 805
Borgarrådet L i n d b l o m (V): Som jag sade i mitt inledningsanförande ska alla äldre ha rätt till ett tryggt boende, oavsett om man vill bo hemma så länge som möjligt eller flytta till en annan typ av boende. Om du har behov av omvårdnads- och hälsoinsatser ska det finnas plats på ett servicehus eller ett vård- och omsorgsboende. Äldre ska inte heller behöva gå igenom långa överklagandeprocesser. Vi måste se till att fler får rätt från början, men vi måste också få fram trygga boenden med service som inte kräver biståndsbedömning för den som framför allt känner ensamhet och otrygghet.

Det är sista är otroligt viktigt och en väldigt stor förklaring till de avslag vi har: Vi har brist på boenden utan biståndsbedömning men med trygghet och service för den som till exempel söker servicehus för att man bor tre trappor upp utan hiss. Man har kanske inte de hälso- och omvårdnadsbehov som krävs för ett servicehus, men det betyder inte att man inte har behov av ett anpassat boende.

Jag är otroligt glad över att den stora satsningen vi gjorde förra året på 52 miljoner till generösare biståndsbedömning ligger kvar i årets budget. Vi går också vidare med att satsa ytterligare 21 miljoner på att höja servicen i våra trygghetsboenden.

Men jag skulle faktiskt vilja passa på att lyfta en annan väldigt stor utmaning i det här sammanhanget som man ska ha med sig både nu och när vi diskuterar äldreomsorgen längre fram, och det är alla de servicehus som har tillåtits förfalla

under så många års tid. En del av våra servicehus kommer vi att kunna upprusta och utveckla, men jag kan här och nu vara väldigt tydlig med att en del av dem kommer att behöva ersättas med nyproduktion. Servicehus som inte går att upprusta i enlighet med Arbetsmiljöverkets standard ska dock så långt som det bara är möjligt finnas kvar som boenden för äldre.

Vi ska bygga minst 28 nya vård- och omsorgsboenden fram till 2040. Den handlingsplanen tog vi i kommunfullmäktige tidigare i år. Det pågår också ett intensivt arbete för att få fram motsvarande planer och mark för övriga boendeformer för äldre. Det gäller trygghetsboenden, och det gäller servicehus.

Det är helt enkelt dags att bryta trenden som har pågått i det här landet under väldigt lång tid, där antalet äldreboendeplatser konsekvent har minskats. Vi måste rusta oss inför framtiden, och vi ska påbörja en historisk utbyggnad av bra bostäder som erbjuder en god arbetsmiljö för personalen, yt- och kostnadseffektivitet, attraktiva lokaler och rimliga kostnader för den äldre. Det arbetet påbörjar vi nu.

Anförande nr 806
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Clara, det låter väldigt bra, det här, men jag tror att vi är eniga om att det behövs fler boenden. Det är ju inte konstigt, eftersom antalet äldre äldre ökar och vi har lite tid på oss här.

Jag skulle vilja ställa en fråga. Ni säger själva och Micasa säger att det tar sju år från planering till själva boendet, så det är verkligen hög tid när man tittar på när de här platserna och boendena behövs. Då är det konstigt att i alla nya boendeplaner, vad jag förstår när man pratar med dem som sitter i stadsbyggnadsnämnden, så finns det ju inga vård- och omsorgsboenden inlagda. Var ska de här få plats någonstans? Det finns ju varken skolor, äldreboenden eller någonting. Det spelar ingen roll om man säger att det behövs 28 nya – var ska de vara när de inte finns med i planeringen för en växande stad?

Anförande nr 807
Borgarrådet L i n d b l o m (V): Eftersom planeringsprocesserna är så långa som de är hade jag verkligen önskat att man hade påbörjat den här utbyggnaden långt tidigare. Jag blev förvånad när jag tillträdde över bristen på samordning mellan markplaneringen och äldreboendeplaneringen. Äldreförvaltningen gör utmärkta analyser där man gör prognoser tillsammans med stadsdelarna, men det följs inte upp på exploateringssidan.

Jag kan säga att de 28 vård- och omsorgsboendeplatserna redan är utpekade och markanvisningsansökningarna redan inskickade. Det pågår intensiva samtal mellan exploateringskontoret, stadsdelarna och Micasa. Micasa bygger nytt i Rinkeby, och det kommer att vara det första som öppnar, men annars tog vi ju en handlingsplan i kommunfullmäktige som rör äldreboendeplanering med utblick mot 2040. Där står det väldigt tydligt vilka boende, när de behöver öppnas och var de ska öppnas.

Vi har verkligen påbörjat en långsiktig planering, och nu när vi också tar med servicehus och trygghetsboenden i den årliga äldreboendeplaneringen kan vi göra

motsvarande planer för de boendeformerna också. Men dem glömde man bort i den tidigare äldreboendeplaneringen.

Anförande nr 808
S o f i a M o d i g h (KD): Det kanske delvis blev ett svar på det jag undrade också, men jag är inte riktigt säker.

Clara konstaterar i sitt inlägg att det blir avslag och delvis varför det blir det. Men då är frågan vad hon ska göra åt det, och det kanske är den här boendeplanen som är svaret. Då är det ju ett väldigt långsiktigt svar, tycker jag.

Det andra som är intressant och som Clara tog upp är det här med den generösare biståndsbedömningen, något som vi är väldigt positiva till. Jag frågade ju borgarrådet på förra fullmäktige eller möjligtvis förrförra hur det hade gått med den generösare hållningen som ändå har införts. Nu har ju tiden gått, så det kanske finns mer svar i dag, men då sade hon ungefär så här att man hade minskat åtstramningen eller vad man ska säga. Det var på väg, på något sätt, lite grann åt rätt håll.

Då undrar jag: Hur svårt kan det vara att vara generösare? Det är ju ändå önskvärt att medel satsade på generositet får genomslag fort.

Anförande nr 809
Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag tror att man måste ta i beaktande att biståndsbedömningen till syvende och sist styrs av lagstiftning, det vill säga socialtjänstlagen. Vad jag säger här i talarstolen är en sak, och sedan sitter professionen och gör individuella bedömningar. Det är mer komplicerad process än man kan ge sken av, eftersom det är en fråga om myndighetsutövning.

Sedan måste man ju vara med på att det är flera olika spår här. Ja, vi behöver bygga! Herregud, vi kommer att behöva utöka andelen vård- och omsorgsboendeplatser med 20 procent, allt annat lika, bara på grund av volymökningarna, och det måste vi ha en långsiktig planering för! Då räcker det inte bara med nya vård- och omsorgsboenden, utan då måste vi ha olika typer. Vi vill ha fler boenden likt Blomsterfonden som vi har samtal med, vi har samtal med SVPH och vi har tittat på egna olika alternativ.

Jag är också intresserad av att det ska finnas alternativ redan nu för den som söker trygghet och gemenskap, och då är just trygghetsboende med aktivitetscenter jätteviktigt. Där ser vi servicehus som vi inte klarar av att upprusta, och där kan vi öppna upp ännu fler platser för äldre.

Anförande nr 810
D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! Någonting jag vill börja med att ge er är att ni uppenbarligen är väldigt bra förhandlare i Vänsterpartiet. Det var ju ni som gick till val på en skattehöjning på 60 öre, och det är ni snart uppe i. På så sätt har ni verkligen lyckats.

Däremot kan man väl påstå att pengarna inte går just till äldreomsorgen. Framför allt ser vi färre vårdplatser och dessutom en restriktivare biståndsbedömning, och jag

förstår inte riktigt hur det hänger ihop: högre skatt tillsammans med de här två olika sakerna.

När det kommer till boendeplatser är det nu 138 färre i innerstaden, och det var knappast något man såg på en valaffisch från er. När det kommer till biståndsbedömningen lade ni själva förslag på att den skulle bli mindre restriktiv, men vi har inte sett något resultat av detta. Andelen som får nej på ansökan om att få flytta till ett vård- och omsorgsboende har alltså ökat från 11 procent 2012 till 17 procent 2015.

Jag undrar snarare varför ni inte tar vårt handslag när det kommer till att faktiskt se till att det blir en reformerad biståndsbedömning.

Anförande nr 811
Borgarrådet L i n d b l o m (M): Jag gör gärna ett handslag när det gäller program för framtidens äldreomsorg, för jag tror på riktigt att vi visserligen kan ha stora diskussioner här, men framför allt behöver vi sätta oss ned och komma överens om en gemensam färdriktning. Våra stadsdelar och våra förvaltningar måste nämligen få arbetsro, och det gäller inte bara äldreomsorgen utan det gäller stadsövergripande. Vi måste få med trafiken, vi måste få med kulturen, vi måste få med alla delar i staden och förstå att demografiska förändringar av den här omfattningen har vi inte sett i Sverige förut.

Med det sagt vill jag för det första säga att när det gäller restriktivare biståndsbeslut får Dennis Wedin titta på siffrorna en gång till, för det stämmer helt enkelt inte. För det andra måste man också ha respekt för att när vi tog över så fick vi ärva 14 av 16 servicehus som inte nådde upp till Arbetsmiljöverkets krav. Under mitt första år behövde jag hantera fyra fem föreläggande från Arbetsmiljöverket, där vi skulle få viten om vi inte akut åtgärdade arbetsmiljöproblem på grund av våtutrymmen och så vidare.

Ni satte mig alltså inte i en lätt situation. Det var uppenbarligen så att ni hoppades att servicehusen skulle vittra bort och klara sig själva. Nu sitter jag och försöker reda ut en jävla härva, ursäkta svordomen, och det är inte helt lätt.

Anförande nr 812
M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Clara nämner här att alla ska ha rätt till ett tryggt boende, och det är ju jättebra. Jag tänker då på den situation som har fått väldigt stor uppmärksamhet på Södermalm med Vintertullen. Där blev det så att de äldre fick flytta ut, och så flyttade det in andra hyresgäster där. Kan du, Clara, förstå att det är många äldre som bor på ålderdomshem, servicehus och så vidare som känner en oro över att den dagen huset måste renoveras så blir man tvungen att flytta ifrån sitt hem?

Anförande nr 813
Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det är klart att ingen vill flytta ifrån sitt hem den dagen det behöver totalupprustas, men du vill heller inte bo i ditt hem den dagen det behöver totalupprustas. Du kan inte bo i ett äldreboende där man flyttar bärande väggar. Det går inte. Den typen av boendemiljö är inte värdig våra äldre.

Jag tycker att det är väldigt fascinerande att ett parti som säger sig värna så mycket om stockholmarnas trygghet och så vidare aktivt underblåser falska rykten och sprider direkta felaktigheter i syfte att skapa otrygghet och hatiska stämningar. Martin Westmont vet lika väl som jag att Vintertullen drabbades av otroliga skyfall 2014, att den inre och yttre fasaden är fuktskadad, att vi behöver byta stammarna, ventilationssystemet och sprinklersystemet. Man var tvungen att sätta ut hinkar i korridorerna för att fånga upp regnvatten. Vill Martin Westmont att våra äldre ska bo i en sådan miljö? Det är frågan!

Anförande nr 814
R i c k a r d W a l l (–): Ordförande, ledamöter! Vi socialkonservativa har en väl genomarbetad och väl genomtänkt äldrepolitik. Men jag är partilös och kan inte lägga någon egen budget. Jag är förste ersättare, så jag skulle liksom kunna förbereda yrkanden och motiveringar, men det var ingen mening. Jag blev inkallad nu.

Dessutom är det så att jag presenterade kärnan i vår äldrepolitik för ett år sedan, och då finns det ingen anledning att upprepa det igen. Därför gör jag nu så när jag står här på stridslinjen att jag väljer vem jag ska rösta på.

År 1976 i valrörelsen var det bara en enda partiledardebatt, på fredagkvällen, och efteråt frågade jag farfar vad han skulle rösta på. Då sade han att det var bara Gösta Bohman som verkade vettig, så han skulle rösta på Moderaterna.

Då säger väl jag så här att den som verkade mest vettig här var ju Per Ossmer, och därför yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas förslag till beslut.

Anförande nr 815
T o r u n B o u c h e r (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! När oppositionen lägger budget för äldreomsorg står driftsformer i fokus, inte kvalitetsutveckling, medan vårt fokus i budget 2017 helt och hållet är kvalitetsutveckling. Kvalitetsutveckling är vårt stora fokus, därför att ni så flagrant missade detta under den förra mandatperioden, upptagna som ni var av driftsformsfrågor.

Trots oppositionens snudd på adrenalinstinna fokus på driftsformer är de förslag ni ändå lägger fram ofta på en förbryllande detaljnivå – förbryllande, eftersom större delen av äldreomsorgen drivs privat och därmed är kontraktsstyrd snarare än budgetstyrd. Middagsdukningar i all ära, men hur ska ni ha det? Ni kanske borde sätta lite större tilltro till att de privata utförarna kan tänka själva. Är det inte därför ni vill ha dem?

Moderaterna är det största partiet och hade ansvar för äldreomsorgen för bara två år sedan. Därför hade jag förväntat mig en kunnigare budget från er. Det finns alldeles för mycket felaktigheter i er budget som jag inte hinner gå in på här. Jag ska i stället fokusera på ert mål om ökad kontinuitet.

Moderaterna vill öka kontinuiteten. De äldre ska slippa träffa alltför många olika personer i äldreomsorgen. Ni vill därför införa en kontinuitetsbonus, en penningbelöning till de utförare som förbättrar kontinuiteten, men Moderaternas budget styr åt ett helt annat håll.

För det första vill ni dela upp biståndshandläggningen på flera olika personer – på biståndshandläggare, kontaktpersoner, coacher och på Äldre direkt. Detta innebär fler olika personer för den äldre att ha kontakt med. Dessutom delar ni upp hemtjänsten på service och på omsorg så att olika personer sköter olika delar av hemtjänsten, vilket återigen innebär fler olika personer att ha kontakt med. Det ger en försämrad kontinuitet för brukarna.

För det andra har ni, precis som alla andra övriga partier i opposition, strukit vår kompetenssatsning för bättre schemaläggning – just det som ska stärka arbetet med att förbättra kontinuiteten för de äldre, något som alla som följde tv-programmet *Sveriges bästa hemtjänst* sannolikt minns värdet av. Den besparingen tycker jag var både snål och kontraproduktiv.

Detta är bara ett exempel. Det är uppenbart att vi behöver prata mycket mer om äldreomsorgen nu här i dag men även resten av året, för all I want for Christmas är en skarpare opposition. Bifall kommunstyrelsens förslag till budget 2017!

Anförande nr 816
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Torun säger att vi på vår sida bara fokuserar på driftsformer. Men är det några som är fokuserade på driftsformer är det väl just ni! Torun tillhör ju ett parti som har bedrivit en hel valrörelse mot fristående alternativ och pratar om vinster i välfärden som något av det värsta som skulle kunna hända och som finns i det här landet.

Torun talar rätt väl nu, precis här, om de privata alternativen. Jag får intrycket att hon tycker att de behövs. Hur tror Torun Boucher att det kommer att drabba Stockholm om Reepalus utredningsförslag går igenom? Har ni tänkt på det? Läste du, Torun, Dagens Nyheter häromdagen om vad de säger om välfärdens Grupp 8?

Anförande nr 817
T o r u n B o u c h e r (V): Absolut. Jag är personligen väldigt intresserad av driftsformsfrågor och följer Ilmar Reepalus utredning jättenoga och har även pratat med flera av dem som ingår i Svenskt Näringslivs så kallade Grupp 8. Jag tycker att det är väldigt intressant.

Men om man läser vår budget, för det är ju den vi diskuterar i dag, står det faktiskt under Äldreomsorg inte ett ord om driftsformer, utan det står om kvalitetsutveckling. Där vi befinner oss i Stockholm i dag, där 80 procent av äldreboendena och 70 procent av hemtjänsten drivs privat, har vi inte tid att ägna oss åt driftsformsfrågor. Vi behöver i stället ägna oss åt kvalitetsutveckling.

Anförande nr 818
D e n n i s W e d i n (M): Det är väldigt underhållande att få kritik på Twitter från socialdemokrater som säger att jag är oförskämd i talarstolen, och så går Vänsterpartiet upp och säger sig önska en skarpare opposition och att det är en dålig budget. Det sade Torun förra året också, och det är ju jättetråkigt att du tycker det och jag tar verkligen till mig det.

Nej – så här är det. Torun säger att det här är ett snålt och kontraproduktivt förslag. Då undrar jag: Någonting som är ganska snålt och ganska kontraproduktivt är väl ändå att halvera finansieringen av ett populärt projekt för att unga ska komma ut på besök i äldreomsorgen och ägna sig åt sociala aktiviteter på våra äldreboenden. Varför halverar ni det projektet? Varför ser ni till att 33 verksamheter får en halverad finansiering jämfört med sista året vi styrde?

Det undrar jag över. Sedan kommer jag att berätta mer om vårt kvalitetskontrakt som handlar om att staden ska skriva under på vad vi har för erbjudanden till våra äldre. Det måste bli tydligare vad vi binder upp oss till så att de kan ställa krav på oss, och detta handlar vårt budgetförslag om.

Anförande nr 819
T o r u n B o u c h e r (V): Under förra mandatperioden lades diverse olika arbetsmarknadspolitiska projekt på äldrenämnden. Nu har vi fört tillbaka dessa arbetsmarknadspolitiska projekt. Äldrevärdar var det som fördes tillbaka allra först, det pratar ni aldrig om, men det ligger hos arbetsmarknadsnämnden. En del vill att det ska införas igen, men det finns redan och ligger under arbetsmarknadsnämnden. De finns på riktigt som fysiska personer ute i verkligheten.

Det är dessutom fler ungdomar i dag ute i äldreomsorgen, därför att vi också förde över pengar till feriearbeten. Vi har betydligt fler ungdomar i feriearbete inom äldreomsorgen i dag än under er mandatperiod. Summan av kardemumman är att vi har många fler ungdomar inom äldreomsorgen i dag, men de administreras inte längre av äldrenämnden. Det är den stora skillnaden.

Anförande nr 820
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Ordförande, fullmäktige! Stockholm är den stad i världen som har flest ensamhushåll. Ofta är det unga vuxna som har valt att leva så, men i den här gruppen finns också ensamma äldre stockholmare där make eller maka och vänner har dött och där ensamhet och isolering förmörkar livet.

Kort sagt: Det är alldeles för många äldre som känner sig ensamma och övergivna i vår stad, och så ska det inte vara. Det ska finnas platser i alla stadsdelar där man kan träffa nya människor när den närmaste vännen har gått bort, platser där man kan utöva intressen, friskvård och äta en måltid tillsammans. En plats där man själv också kan få vara en person som hjälper till efter sina egna önskemål och sin egen förmåga. En plats där man är efterfrågad och behövd.

Storhelger och sommar – det är då ensamheten känns som allra svårast, säger många. Barn och barnbarn reser bort på semester, och de aktiviteter som man går på har uppehåll. Därför ska de här attraktiva samlingsplatserna finnas i varje stadsdel även under semestertider, och utflykter ska ske vid flera tillfällen under hela sommaren. Vid lång- och storhelger ska man kunna möta andra. Det kan med fördel ske tillsammans med frivilligorganisationer för att inte tala om feriearbetande ungdomar, som är mycket uppskattade i äldreomsorgens verksamheter.

Glöm inte att äldre hjälper äldre när tillfälle ges! Vi liberaler vill satsa på fler öppna verksamheter för äldre, och det anslår vi 2 miljoner till. Alla är inte uppkopplade, så Äldre direkt är en viktig informationskälla.

Måltiden är en av de viktigaste stunderna på dagen för många, och den som har hemtjänst ska såklart kunna välja om de vill ha hjälp med att laga mat hemma eller få matlåda. Den som har flyttat till vård- och omsorgsboende ska alltid kunna välja på flera rätter, och för att det ska vara trevligare runt bordet ska personalen uppmuntras att äta tillsammans med de äldre, till exempel genom subventionerade måltider.

Tyvärr kan sysslolösheten och ensamheten finnas kvar trots att man har flyttat till ett boende. De flesta orkar kanske inte så mycket, men just därför är det så viktigt att ta till vara den tid som orken finns där. Det är då man ska göra det där som känns roligt och som man har längtat efter. Därför ska alla erbjudas att fylla i leva-livet-kontrakt. Där ska stå vad just du är intresserad av och vad just du vill göra. Till detta har vi liberaler anslagit 1 miljon.

När vi föds är vi alla lika, men ju äldre vi blir desto mer unika blir vi. Ändå behandlas ofta äldre som en grupp med samma önskemål och behov. Det tycker vi är fel. Vi liberaler ser individen. Vi ger oss inte, för det är klart att mormor ska kunna skajpa från äldreboendet. Det är klart att hunden ska flytta med morfar till boendet, och det är klart att farmor ska få välja från olika menyer. Därför yrkar jag bifall till Liberalernas förslag.

Anförande nr 821
T o r u n B o u c h e r (V): Jag tycker att det var rätt roligt att läsa er budget. Det finns en hel del intressanta saker i den, så jag ska vara lite snällare än jag var alldeles nyss mot Moderaterna. Jag kan vara snäll mot Moderaterna sedan.

Även ni vill göra en generösare biståndsbedömning. Jag tror att vi alla någonstans vill det, och någonstans sätter budgeten gränser för vad vi kan åstadkomma. Men ni har så många avdrag på det där generösare biståndet, och det är ett problem: 50 miljoner kronor minus 26 miljoner i avdrag för förra årets satsning minus en effektivisering på 18,5 miljoner kronor som vi inte har på stadsdelsnämnderna. Det ger typ ingenting. Dessutom har ni hittat på någon helt ny besparing på 8 miljoner kronor som ett slags kollektiv bestraffning ifall någon stadsdelsnämnd beslutar sig för att inte gå ut i förnyad upphandling. Ni tar liksom bort alla pengarna igen.

Anförande nr 822
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Det där sista kan jag svara på snabbt. Det är bara att gå till vissa stadsdelar, till exempel Enskede-Årsta, där man ser tydligt i budgeten vad det kostar att ta tillbaka verksamheter, och det finns fler exempel på det. Så ser det ut.

Det som är tydligt och klart är att vi har en högre schablon än vad ni har på hemtjänsten, och vi har satsat tydligt på de här verksamheterna, så nog har vi pengar till de saker som vi gör.

Dessutom tycker vi att för att komma åt den här biståndsbedömningen som vi tycker är för snäv och särskilt när det gäller beviljat boende så ska de sociala delegationerna ta ansvar för avslagen, för då vet man ju också vad som händer. Annars får man som politiker läsa i efterhand på delegationslistor och har ingen möjlighet att ingripa. Det spelar faktiskt ingen roll hur mycket vi är eniga om att riktlinjerna ska vara generösare när det inte fungerar i praktiken. Då måste vi också ta ansvar för det.

Anförande nr 823
L a r s J i l m s t a d (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är på många sätt tufft för äldre och pensionärer i Stockholm. Äldre och pensionärer har fått kraftiga kommunalskattehöjningar. På ekonomispråk brukar man säga att höjd kommunalskatt inte är speciellt fördelaktigt ur fördelningspolitisk synpunkt, då låginkomsttagare, ofta pensionärer, drabbas hårdast. Då kan man fråga sig: Vad har Stockholms äldre fått för de skattehöjningar som har drabbat dem och naturligtvis även andra? Inte särskilt mycket. Statistik från äldreförvaltningen visar att över var sjätte person som sökte plats på vård- och omsorgsboende i Stockholms stad 2014 fick avslag på sin ansökan. 40 procent fick avslag när det gällde serviceboenden. Många av Stockholms äldre står i kö till äldreboenden, och den kommunala hemtjänsten har svårt med budgethållningen runt om i staden. Det ser jag även i min egen stadsdel, där den kommunala hemtjänsten kroniskt genererar gigantiska underskott. Vård- och omsorgsboendeavslagen riskerar att förvärras, och fler äldre riskerar att komma i kläm.

Om äldre i Stockholm är oroliga för framtiden kan de vara säkra på Moderaternas löften om ökade resurser till hemtjänst och boende. I vår budget för 2017 har vi när det gäller äldreomsorg sammanlagt satsningar på 35 miljoner kronor utöver majoriteten. Vi vill se kvalitetskontrakt i äldreomsorgen. Vi vill se en centraliserad och utvecklad biståndsbedömning. Vi vill se flexiblare insatser i hemtjänsten. Vi vill också se fortsatt fokus på demenskompetens. Omsorgen om de äldre är en viktig fråga. Vi kan därför inte acceptera ekonomisk obalans, kvalitetsskillnader och att det uppstår en förtroendekris mellan Stockholms äldre invånare och stadens äldreomsorg. Det kan vi inte ställa upp på. Hur Stockholm tar hand om sina äldre invånare är ett mått på hur värdig staden är.

I vår budget prioriterar vi. Det gör att vi satsar resurser på höjd schablon för hemtjänst, ökade resurser till biståndsbedömning inom hemtjänst och boende och en utökning av ungdomsbesöken, som vi hörde nyss i talarstolen. Vi tar Stockholms äldre på allvar. Därför tar vi äldreomsorgen på allvar. Jag yrkar bifall till Moderaternas budgetförslag.

Anförande nr 824
M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige och Lars! Varför tog ni inte Stockholms äldre på allvar när ni satt vid makten i åtta år? Det undrar jag. Visst har kommunalskatten höjts sedan vi kom till makten. Men statens skatteavdrag då? Jag fick jobbskatteavdrag, men pensionärerna betalar proportionellt sett högre skatt än vad jag gör. Detta har ni orsakat. Jag tycker att det är märkligt att den här diskussionen över huvud taget förs. Äldreomsorgen är inte någon misär i Stockholm. Vi har hög kvalitet, men den behöver ändå förbättras.

Anförande nr 825
L a r s J i l m s t a d (M): Tog vi inte de äldre på allvar under våra åtta år? Jo, det gjorde vi. Men vi kan också konstatera – det ska vi vara ärliga nog att säga – att det finns en del strukturella fel; inte minst i min stadsdel har jag sett hur man ständigt har underprognostiserat behoven av äldreomsorg. Det för med sig risker för att man gör biståndsbedömningar som skiljer sig åt i olika stadsdelar. Därför vill vi ha en centraliserad bedömning när det gäller detta, så att det blir en rättvisa över hela Stockholm.

Anförande nr 826
T o r u n B o u c h e r (V): Jag ska komma med två påståenden – eller rättelser, kanske det heter. Vi har sänkt underskotten. Vi ”gick in” med 130 miljoner, och vi är nere i 30 miljoner kronor. En stor del av detta har att göra med omstruktureringen av Edö i Farsta. Genom ett gediget arbete ute i stadsdelarna har vi verkligen kommit bort från de underskott vi fick ärva från er. Trots det har avslagen avstannat. Jag har hört några gånger här att de har höjts, men de har inte höjts. De har avstannat. De har tyvärr inte heller sänkts på det sätt som vi skulle vilja, men de har slutat att öka. Det har inte skett någon ökning av avslagen sedan vi kom till makten.

Sedan finns det lite skumma saker i er budget som jag undrar lite grann över och som jag ställde i utsikt att jag kanske skulle återkomma till. Min repliktid är dock snart slut. Men ni säger till exempel att mediciniskt ansvariga sjuksköterskor och mediciniskt ansvar för rehabilitering ska kvarstå under äldrenämnden. Där har de aldrig varit, och då blir det också svårt att kvarstå.

Anförande nr 827
L a r s J i l m s t a d (M): Ja, underskotten har sänkts marginellt. Men jag kan säga så här: Jag har en historia bakom mig i Farsta stadsdelsnämnd. Under de fyra år då jag själv satt med i den styrande majoriteten hörde vi ständigt från rödgrönt håll: När vi kommer till makten blir det slut med underskotten. Det var ett löfte. Det intressanta och lite lätt pikanta är att dåvarande vice ordförande, en socialdemokrat, numera ordförande i pensionärsrådet, nu är mer kritisk än någonsin, vill jag påstå, till hur ni bedriver den här verksamheten i stadsdelen och centralt.

Anförande nr 828
P e t e r B a c k l u n d (L): Ordförande, ledamöter samt några åskådare! Viktigast vad gäller äldreomsorgen är stadsdelsnämnderna. Det är där verksamheten bedrivs. Jag sitter i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd sedan 19 år tillbaka. Det händer en del i äldreomsorgen som är bra, men också en del som är oroande. Majoriteten i min stadsdelsnämnd har en plan för äldreomsorgen framöver. Det handlar om boenden och hur man ska dra ned verksamheter och i vilken takt. Vi liberaler menar att man ska vara mycket försiktig med att dra ned antalet platser. Tvärtom behöver det byggas nya äldreboenden i staden, vilket är viktigt att planera in i kommande områdes- och detaljplaner. Det är det vi har sett för lite av.

I dag finns det stora risker med att en stadsdelsnämnd står med tomma platser medan pengarna tickar iväg. Det blir lätt att man ser till sin egen stadsdelsnämnd och drar ned antalet platser, i stället för att se behoven över hela staden. Det blir en budgetpost

som måste justeras i den enskilda stadsdelsnämnden. Det är precis det som har hänt i min egen stadsdel.

Vi liberaler menar att det är viktigt att det finns många olika former av boenden anpassade efter behov och valfrihet. Vi är därför positiva till trygghetsboenden, men inte på servicehusens bekostnad. Dessutom är det alldeles tydligt att många får avslag på sin ansökan, och då kan man förledas att tro att efterfrågan är låg. Förutsättningarna kan också snabbt ändras. Vintertullen på Södermalm var uppe här tidigare. När det lades ned minskade antalet lediga platser på ett år från 45 till 15 platser i min stadsdel. Ungefär samtidigt har antalet lediga platser i vård- och omsorgsboenden minskat från 49 till 12. Min slutsats är att antalet platser är väldigt svårt att beräkna. Det måste finnas en beredskap för att fler kan behöva platser. När vi får makten vill vi införa att 85-åringar ska få välja boende utan biståndsbedömning, och därmed kan antalet platser behöva ökas.

Vård- och omsorgsboendet i Högdalen är utdömt och planeras att ersättas av ett boende med betydligt färre platser, något som också oroar mig. Majoritetens politik är ideologisk. Man ska driva återkommunalisering. Vård- och omsorgsboendet i Högdalen har drivits på entreprenad med lysande resultat. Egentligen utan några argument, mer än ideologiska, tog man tillbaka det, fast det finns en chans till förlängning. Vi tycker att det är dålig politik.

Anförande nr 829
Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ska man omstrukturera en verksamhet, som till exempel den i Högdalen, är det väldigt dåligt att ingå nya avtal, likaså om fastigheten är utdömd av Arbetsmiljöverket.

Det jag tänkte fråga dig om är: Om nu stadsdelarna är så viktiga, vilket jag helt håller med dig om, varför vill ni då minska antalet stadsdelar från 14 till 5?

(P e t e r B a c k l u n d (L): Vi vill inte alls göra det.)

Vill ni inte göra det? Oj då! Då blir det problem. Men i så fall återkommer jag till det senare och sparar min fina lilla ”punchline” till ett annat parti.

Du pratar om återkommunaliseringar. Det man ska veta är att de fem boenden som har tagits tillbaka, i den bemärkelsen att vi inte har gjort några LOU-upphandlingar, är boenden i områden där vi till exempel ska omstrukturera äldreomsorgen kraftigt, framför allt ofta för att Arbetsmiljöverket har dömt ut fastigheten. Vad gäller Högdalen: Jag kan inte förlänga ett avtal med en aktör när vi måste göra någonting åt fastigheten.

Anförande nr 830
P e t e r B a c k l u n d (L): Det var faktiskt en väldigt bra verksamhet med höga kvaliteter som man tog tillbaka. Jag vet att det var problem med fastigheten, men det fanns en chans till förlängning på ett år. Den chansen borde man ha tagit.

Anförande nr 831
M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande och fullmäktige! Det där löftet om äldreboende utan biståndsbedömning ska jag komma ihåg om vi förlorar valet och ni vinner. Jag är rädd att du inte får dina allianskompisar med dig. Det fick ni inte under förra mandatperioden. Och det måste ju vara en anledning till att de här riktlinjerna för biståndsbedömning aldrig kom fram utan att vi fortfarande får leva med de gamla borgerliga reglerna för biståndsbedömning. Vi håller på att ta fram egna just nu.

Anförande nr 832
P e t e r B a c k l u n d (L): När det gäller biståndsbedömningen förklarade Ann-Katrin väldigt tydligt att vi vill ha tillbaka den till sociala delegationer vid avslagsyrkanden. På det sättet tror vi att det blir en generösare biståndsbedömning. Sedan är det naturligtvis så att det kan ske en förenklad biståndsbedömning när det gäller att man ska ha rätt till äldreboende över huvud taget om man över 85 år.

Anförande nr 833
A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Ordförande, åhörare och ledamöter! Jag tänkte försöka prata om både kvalitet och ideologi. Människor har fått frågan: Hur nöjd eller missnöjd är du sammantaget med ditt äldreboende? På Södermalm är det kommunala Nytorgsgården som får högst betyg. Årets raket är det kommunala Kulltorp. Nytorgsgården ska tävla i årets kvalitetsutmärkelse. Varför går det bra för dem nu? Jag tror att det finns flera orsaker. En av dem kommer fram i lokaltidningens rapport om att det är festligare på Söders äldreboenden. En annan är att stadsdelen har ordnat så att man på Nytorgsgården har ett kök som lagar mat både för förskolan och för äldreboendet. Men främst tror jag att det handlar om kompetenta chefer och bra personal med en vision och ambitioner för verksamheten.

Här finns det anledning att fundera lite över hur det var förra perioden. Det är nästan omöjligt att tänka sig att den här utvecklingen skulle ha kunnat ske. Alliansens dåvarande vision för den kommunalt drivna verksamheten kan sammanfattas med att allt som inte var myndighetsutövning skulle upphandlas. Egen-regi-anbud skulle endast undantagsvis kunna antas. Jag skulle vilja att ni funderade lite över hur ni tror att det är att vara chef på en verksamhet när den som är ansvarig säger: Vi vill helst att någon annan driver det här – vår ambition är att någon annan utvecklar det.

Med det yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 834
D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! Anders verkar vara en hygglig kille, men han kommer inte undan ändå. Målet för andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboenden är inte uppfyllt för i år. Målet är 85 procent, och det har skett en försämring med 2 procent jämfört med 2014, då vi senast styrde.

Vad gjorde Alliansen under vår tid? Vi införde exempelvis att särskild hänsyn skulle tas till ålder och ensamhet i samband med biståndsbedömning. Vi gjorde mycket kring just bedömningar under vår tid.

Du tar nu upp till exempel det här på Söder. Jag vill slänga tillbaka en fråga. Till exempel i Farsta stadsdelsnämnds verksamhetsplan för 2015 står det att konkurrens-

utsättningen ska upphöra. Men när SVT Stockholm skrev om detta pratade de med en person som sade: Om vi inte vill detta, kommer vi att få rösta då? När man återkommunaliserar tar man ju en god verksamhet och förändrar den av ideologiska skäl. Det är det ni ägnar er åt nu. När vi gör det är det utifrån ett kvalitetsperspektiv.

Anförande nr 835
A n d e r s G ö r a n s s o n (S): I mitt inlägg beskrev jag varför jag tror att den här verksamheten har utvecklats. Sedan försökte jag ställa frågan till Dennis Wedin och Moderaterna hur detta påverkades av att ni var så kategoriska och av att ni hade visionen att någon annan skulle driva verksamheten. Du svarar inte på den frågan. Jag tycker att det är tråkigt.

Anförande nr 836
S t i n a B e n g t s s o n (C): Du pratar om kompetenta chefer och bra personal. Du pratar också om festligare boenden. Det där är jättebra grejer som vi nog allihop vill ha. Det som är frågan här är varför ni fokuserar så på en driftsform, medan vi pratar om individers liv och enskilda personers liv och inte om skuggkollektiv. Vad är det som gör att ni har sådant fokus på driftsformer? Tycker inte du att vi ska driva omsorg på individens villkor? Tycker inte du att det är den äldre själv som ska få bestämma över sitt liv?

Anförande nr 837
A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Det sista håller jag absolut med om. Sedan måste jag säga att jag kan tycka att det känns lite märkligt att behöva svara för att vi skulle vara ideologiskt dogmatiska när er formulering var: Allt som inte är myndighetsutövning ska upphandlas, och egen-regi-anbud ska endast undantagsvis kunna antas.

Anförande nr 838
S o f i a M o d i g h (KD): Jag gratulerar till att det finns verksamheter på Södermalm som kvalificerar sig för att eventuellt få pris. Det är lysande.

Du tillhör samma parti som Mirja Räihä, som var uppe och talade tidigare och då nämnde riktlinjerna för biståndsbedömning. Ni har tillämpat Alliansens gamla riktlinjer, och det lät i alla fall på tonfallet då som att de inte skulle vara så bra. Därför undrar jag helt enkelt: Varför har ni inte tagit fram nya riktlinjer för biståndsbedömning? Vad tycker Socialdemokraterna om det?

Anförande nr 839
A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Om jag inte missminner mig har vi faktiskt justerat riktlinjerna och sagt att vi ska ta större hänsyn bland annat till ensamhet.

Anförande nr 840
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Jag kan börja med att upplysa om att det var vi som tog fram att man skulle ta större hänsyn till ensamhet, oro och otrygghet.

Jag skulle också vilja säga att det handlade om konkurrensutsättning. Det här att man inte får lägga eget anbud är i alla fall inte någonting som vi har stått bakom. Vi tycker att man visst ska få lämna egen-regi-anbud. Konkurrensutsättning är en helt annan sak än att allt ska upphandlas. Det är viktigt att understryka det.

Sedan undrar jag om du vill stoppa andra driftsformer och hur du ställer dig till Ilmar Reepalus utredning. Går dess förslag igenom riskerar vi att förlora väldigt mycket äldreomsorg i Stockholm. Har du funderat på det?

Anförande nr 841
A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Jag citerade er upphandlingspolicy. Det var den och ingenting annat.

Ser vi det praktiskt kan jag säga att vi på Södermalm har haft ett vård- och omsorgsboende där upphandlingen har gått ut, nämligen Bergsunds vård- och omsorgsboende, som ligger för upphandling. Det kommer inte att läggas något egen-regi-anbud. Det är väl faktiskt delvis ett svar på din fråga.

När vi försöker prata om innehåll kan jag ibland tycka att det är lite deprimerande att vinsten verkar vara så central.

Anförande nr 842
Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det är fantastiskt med företräde. Det är faktiskt jättekul. Då kan man påminna om att den här debatten inte bara handlar om äldreomsorgen och Micasa, utan också om personalpolitik. Jag tänkte lyfta fram några områden som vi ser som särskilt viktiga just vad gäller personalpolitiken – från det ena till det andra.

Det första är rätt till heltid och en trygg anställning. Vi har haft en garanti om rätt till heltid i den här staden länge, men om väldigt många medarbetare trots detta jobbar ofrivillig deltid är den garantin ganska lite värd. Vi intensifierar nu arbetet för rätt till heltid med fokus på äldreomsorgen, och det gör vi genom att satsa på ökad kompetens kring schemaläggning och bemanning. Vi ska se till att heltid och trygga anställningar blir norm, men också jobba väldigt hårt vad gäller personalkontinuiteten. Rätten att jobba heltid är helt avgörande för möjligheten att försörja sig och i förlängningen få en pension som man kan leva på. Som vi vet jobbar kvinnor deltid i betydligt högre utsträckning än män. Dessutom har vi generellt lägre löner. Rätten till heltid blir därför en av de viktigaste frågorna för att öka den ekonomiska jämställdheten.

Det andra är hälsofrämjande arbete. Nästa år har vi ett nytt avtal om företagshälsovård på plats som fokuserar på förebyggande arbete, rehabilitering och systematiskt arbetsmiljöarbete. Särskild vikt kommer att läggas vid att förebygga stress och psykisk ohälsa. Vi har ökat stödet och utbildningsinsatserna riktade till våra chefer, eftersom vi vet att ett närvarande ledarskap är oerhört viktigt för att förebygga sjukskrivningar. Vi har också påbörjat ett omfattande utvecklingsarbete i hemtjänsten, där pressade scheman och litet inflytande över den egna arbetstiden har bidragit till att området sticker ut vad gäller ohälsotal. Alla nämnder ska också redovisa åtgärder för att minska sjukfrånvaron. Vi är inte framme än, men vi har lyckats minska långtidsfrånvaron med 2,4 procentenheter jämfört med förra året. Vi har fått stopp på den ökning av den totala sjukfrånvaron som har pågått sedan 2012.

Det tredje är kompetensförsörjning. Jag var inne på det här lite i mitt första anförande. Som sagt står vi inför en väldigt stor utmaning, inte bara vad gäller de

bristyrken vi redan i dag har. De demografiska förändringarna kräver också att vi har en strategi till exempel för alla de undersköterskor, barnskötare och vårdare som kommer att behöva anställas i vår stad framöver. Vi måste stärka välfärdsyrkenas attraktivitet, förbättra möjligheterna för chefer att utöva ett närvarande ledarskap samt säkerställa goda arbetsvillkor och kompetensutvecklingsmöjligheter. Därför är det oerhört viktigt med det nya uppdraget att förvaltningar och nämnder ska ta fram ständiga kompetensutvecklingsplaner och använda kompetensutvecklingsfonden. Vi ska också ha fler snabbspår som tar till vara den ovärderliga kompetensen hos våra nyanlända stockholmare.

Anförande nr 843
D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! Jag delar framför allt entusiasmen för kompetensförsörjning. Just därför vill jag slå ett slag för ett projekt som ni har halverat finansieringen till. Vi vill snarare gå vidare. Det gäller ungdomsbesök. Vi vill göra utbildningsinsatser för dem som har varit med där, så att de fortsätter att hitta arbeten inom äldreomsorgens yrken.

Någonting som jag vill ta upp i detta sammanhang är att vi behöver fler arbetsplatser i äldreomsorgen, inte färre. Vi har tidigare nämnt vinstutredningen i talarstolen. Det har kommit fram att tre forskare som bidragit till vinstutredningen sågar slutsatserna från Ilmar Reepalu. Jag tänker till exempel på Landströms fördjupade rapport. Omsorgsföretagen Attendo och Ambea pekas särskilt ut. De skulle få stora nyemissionsbehov, det vill säga vara konkurshotade, om det här skulle gå igenom. Attendo har 13 hemtjänstverksamheter och 17 äldreboenden. Ambea har ett tiotal äldreboenden i Stockholm. Jag undrar hur du ser på att vi skulle komma att ha färre arbetsplatser i Stockholms äldreomsorg.

Anförande nr 844
Borgarrådet L i n d b l o m (V): Vad gäller ungdomsbesöken har Torun varit väldigt tydlig med att antalet unga i äldreomsorgen har ökat. Feriearbeten är ett väldigt bra sätt att få en riktig första fot in på arbetsmarknaden, även för att vi ska kunna fånga upp alla dem som till exempel läser på omvårdnadsprogrammen och i stället söker sig till akutsjukvård snarare än till kommunen.

Vad jag vet har inte vinstutredningen föreslagit att en massa pensionärer i Sverige ska försvinna spårlöst från jordens yta eller att vi ska kasta skattepengar i sjön. Om vissa äldre kommer att stå utan hemtjänstföretag kommer vi givetvis att använda de pengar som blir över för att driva verksamheten i egen regi. Men fortfarande är de allra flesta företagare här för den äldres skull och tycker inte att 7 procent i vinstuttag är så farligt som ni får det att låta. Tycker man att det är så otroligt viktigt med 13, 14 eller 15 procent ifrågasätter jag om man har i omsorgen att göra över huvud taget.

Anförande nr 845
B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Nu har jag suttit tyst hela dagen, så jag måste åtminstone ta en replik, så att jag får säga någonting och inte bara skriva en massa på Facebook och Twitter.

Clara Lindblom! Jag är otroligt förvånad över ditt anförande. Jag är mycket positivt överraskad av att du är beredd att fortsätta driva klok allianspolitik. Gratulerar till

det! Jag vill särskilt gratulera dig vad gäller en fråga jag själv drivit väldigt hårt, nämligen rätten till heltid. Jag håller fullständigt med dig. Detta är en fråga för kvinnor och kvinnors möjlighet att försörja sig och få upp sin pension. Urviktigt! Jag skulle sedan vilja se en redovisning av vad som händer, för det är inte lätt med de regler vi har vad gäller schemaläggning och annat.

Sedan har du tyvärr totalt fel när det gäller vinsterna. Du blandar äpplen och päron, men det vill jag inte gå in på.

Anförande nr 846
Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag unnar dig en replik, Björn. Det är helt okej. Vad som är klok allianspolitik får du gärna utveckla, för jag förstår inte riktigt.

Jag har här i dag pratat om sådant som rambeslut och långsiktig markplanering, om att få ihop äldreboenden och markplanering och ta tag i våra förfallna servicehus. När jag har sysslat med många av de här sakerna har jag ganska snart börjat fundera: Jäklar, är det verkligen så att ingen har tänkt på det här, eller är det så att man inte har vågat, eller vad är det? Här finns nämligen uppenbara problem som jag tycker att vi borde ha åtgärdat för väldigt länge sedan. Nu gör vi det, och det gör vi framför allt för att vi tar sikte mot 2040. De problem som vi har just nu med en uppstyckad hemtjänst, avsaknad av en sammanhållen vård- och omsorgskedja och utebliven planering för äldreboenden vid byggande är förödande. Vi har några få år på oss att ställa om, och det måste vi göra nu.

Vad gäller schemaläggningen: Regler och regler – arbetstidslagstiftningen är egentligen ganska trevlig, med raster, nattsömn och så. Jag skulle säga att det egentligen handlar väldigt mycket om just kompetensen. Vad gäller dygnet-runt-omsorg är det väldigt svårt att lägga heltidsscheman. Där jobbar vi väldigt mycket just med kompetenssatsningen.

(O r d f ö r a n d e n : Vi svär inte i talarstolen.)

Det gjorde jag förr. Gjorde jag det nu också? Förlåt, förlåt!

Anförande nr 847
S o f i a M o d i g h (KD): Du uttrycker en stark oro över kompetensförsörjningen med tanke på att vi i framtiden behöver många människor som kan de yrken som behövs inom äldreomsorgen. Jag undrar därför hur det kan komma sig att de här 300 miljonerna till kompetensutveckling – eller hur många det nu var; det var ganska mycket pengar i alla fall – bara går till kommunen och inte till alla utförare. Missunnar du branschen i övrigt att få den kompetens den förtjänar? Vi hörde något uttalande här om att det inte var ideologiskt motiverat att återkommunalisera. Varför är det då motiverat att bara utbilda kommunala människor och inte dem i de andra formerna?

Anförande nr 848
Borgarrådet L i n d b l o m (V): Kompetensutvecklingsfonden på 200 miljoner är ett sätt för oss som arbetsgivare att ta vårt ansvar och höja den grundläggande kompetensen vad gäller till exempel undersköterskeutbildning, demens, våld i nära

relationer och psykisk ohälsa, liksom ett sätt att stärka våra biståndshandläggare och så vidare.

När Aleris gjorde en jätteintressant satsning tillsammans med Karolinska institutet på demenskompetens använde de sina investeringsfonder från det riskkapitalbolag som äger Aleris. Det var inte så att jag då sade: Stopp och belägg, Aleris – om ni ska göra en sådan här satsning måste ni ge de pengarna till oss också!

Jag förstår inte riktigt. Jag vill kunna ta ansvar som arbetsgivare. Jag ser behov här och nu.

Vad gäller den framtida kompetensutvecklingen handlar det mycket om att man måste ha ett långsiktigt tänkande och samarbeta med berörda nämnder. Vi måste jobba väldigt mycket tajtare med utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, jobbtorgen och sfi. Det är jättebra att vi till exempel har yfi och Järvapiloterna. Vi måste tänka väldigt långsiktigt vad gäller både utbildningsvägar och yrkets attraktivitet.

Anförande nr 849
A l e x a n d r a Ö s t b a c k (M): Fru ordförande! Målet för Moderaternas äldrepolitik är att äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande över sin vardag, kunna åldras i trygghet och bemötas med respekt samt ha tillgång till god vård och omsorg. Vi tycker att äldreomsorgen behöver mindre detaljstyrning och högre ambitioner.

Vad som kännetecknar god vård och omsorg är individuellt. Det kan vara att känna sig trygg på promenaden utomhus, att slippa känna sig ensam eller att kunna njuta av god mat och dryck med vänner på äldreboendet. Det kan också vara möjligheten att få bo med sin partner på ålderns höst eller att ha makt och möjlighet att välja utförare själv. Visserligen kan det vara svårt att välja, men då måste lösningen vara att ge extra bra stöd och råd inför valet, inte att ta bort valfriheten. För oss handlar inte valfrihet bara om att stärka kvaliteten, utan också om att stärka den äldres möjligheter att själv påverka sin situation.

Inom äldreomsorgen finns det många eldsjälar som varje dag gör ett fantastiskt arbete för att tillgodose de äldres önskemål och göra vardagen lite mer innehållsrik för hemtjänsttagare och boende. Dessa eldsjälar borde uppmuntras att vidareutveckla sin verksamhet. Tyvärr möter vissa av dem kritik från såväl den nuvarande regeringen som den rödgrönrosa majoriteten i Stadshuset. Detta sprider oro och hindrar eldsjälar med goda idéer som vill göra skillnad från att ta steget att satsa på sin idé. Färre utförare, mindre mångfald och återkommunaliseringar av verksamhet som i flera fall är både välfungerande och populär är facit efter två år med de rödgrönrosa. Vårdföretagarna konstaterar att 71 procent av företagsledarna i de privata äldreomsorgsföretagen är kvinnor och att åtta av tio anställda är kvinnor. Räknas inte dessa kvinnor för majoriteten? Är det feminism att slå ett hårt slag mot kvinnligt företagande?

Vår politik handlar inte om att sätta käppar i hjulen för högkvalitativ verksamhet, utan om att skapa förutsättningar för mångfald och valfrihet. Vi ställer lika höga krav

på kvalitet och uppföljning oavsett utförare och vill i större utsträckning mäta nöjdheten hos den äldre och utveckla omsorgen därefter. Moderaterna vill vidta flera kvalitetshöjande åtgärder. Exempelvis vill vi införa ett kvalitetskontrakt som garanterar vård och omsorg enligt den äldres behov och perspektiv. Vi vill även införa en kontinuitetsbonus i hemtjänsten för de utförare som kan se till att hemtjänsttagaren får träffa samma personer.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till Moderaternas budgetreservation.

Anförande nr 850
T o r u n B o u c h e r (V): Alexandra! Tyvärr pratade du inte så mycket om de saker som jag så himla gärna skulle vilja fråga er om, men en av de sakerna sade du på slutet. Det gällde det här med alla kvinnorna inom äldreomsorgen. Dennis Wedin – tror jag att det var; jag kommer inte riktigt ihåg – pratade tidigare om Ambea och Aleris, de stora företag som Svenskt Näringsliv nu hävdar kommer att gå i konkurs om Reepalus utredning får genomslag, blir genomröstad i riksdagen och så vidare. Just de företagen drivs inte alls av några kvinnor, och det är ganska symtomatiskt att de riktigt stora och tunga företagen inte drivs av kvinnor. De flesta företag som drivs av kvinnor kommer aldrig upp i några stora vinster. Det är ofta ganska små företag. Det är lite tråkigt, kan man ju tycka, men det är så verkligheten just nu ser ut.

Sedan kan jag inte låta bli att säga – nej, nu är min talartid slut.

Anförande nr 851
A l e x a n d r a Ö s t b a c k (M): Torun! Jag är lite osäker på om det fanns någon fråga i detta. Vi säger ju lite samma sak. Min fråga var om det här med att ni drar undan benen för kvinnligt företagande är feminism. De allra flesta företag har ju under 20 anställda, och ofta drivs de av kvinnor, som kanske har pantat sina bostäder för att driva de här företagen. Jag ser ingen riktig motsättning häremellan.

Anförande nr 852
A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Jag tänkte fråga om kvinnorna. Det är ju en majoritet kvinnor som jobbar i de här yrkena. Hur ser ni på rätten till heltid?

Anförande nr 853
A l e x a n d r a Ö s t b a c k (M): Vi har i vår budget till exempel infört en bonus till de hemtjänstföretag som kan erbjuda högre kontinuitet. Den bonusen är tänkt att gå till de företag som kan schemalägga på ett vettigt sätt, så att den äldre träffar samma person. Men det är alltid en schemaläggningsteknisk utmaning att försöka matcha att den äldre träffar rätt person med att arbetstagaren har rätt antal timmar eller att man får en vettig vardag. Vi vill motverka delade turer inom äldreomsorgen och möjliggöra rätt till heltid. Det har vi haft skrivningar om i budgeten tidigare.

Anförande nr 854
D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! Moderaterna arbetar för en tillgänglig äldreomsorg med hög kvalitet. Vi ska ha ordning och reda och sätta äldres vårdbehov i fokus. Vårt budgetförslag visar att det är fullt möjligt att stärka välfärden i samma utsträckning som majoriteten, eller till och med i högre utsträckning, och dessutom

sänka skatten för stockholmarna. Våra satsningar är på 35 miljoner kronor mer än i den rödgrönrosa majoritetens förslag till äldreomsorgen. Med Moderaterna får man inte felprioriteringar eller symbolpolitik.

Ett bra exempel är när de rödgrönrosa skulle dela ut kommunala broddar. Man genomförde en central upphandling som gjorde att de inte delades ut förrän tussilagon kom. Trots att vi i DN Stockholm i oktober 2015 kunde läsa om kommunens målsättning att broddarna skulle kunna börja delas ut redan inför vintern blev det inte så. Jag noterar att ni skrotar det här i budgeten för 2017.

Våra viktiga välfärdsverksamheter behöver prioritera resurserna rätt. Exempelvis bör verksamheterna ha en budget i balans och höga kvalitetskrav oavsett om det är kommunal eller privat verksamhet.

Ordförande! Äldreomsorgen behöver ett tydligare vårdfokus. Vi behöver säkerställa att våra boendeformer bättre anpassas efter vårdbehovet, när vi märker att flera är mycket sjuka när de söker sig till omsorgen.

Det här för mig också till hemtjänsten. Fler och fler bor kvar hemma, och det är någonting som politiken måste anpassa sig till. Jag vill lyfta fram några åtgärder som vi föreslår, till exempel utbildning i läkemedelshantering och tydliga rutiner för översyn av mediciner. Felmedicineringen är ett stort problem, och hemtjänsten bör kunna få tillgång till läkemedelsregistret genom fullmakt från den äldre. Vi borde dela upp hemtjänsten i två delar baserat på biståndsbeslut, omsorg och hemservice. Låt dem som jobbar med omsorgen kunna inrikta sig mer på det här! De äldre behöver olika saker, och då är det också rimligt att hemtjänsten följer efter. Vi utreder också möjligheten till profilhemtjänst mot målgrupper med särskilda behov. Därtill följer våra förslag om kontinuitetsbonus för att man ska få besök av samma personer, om att omsorgspersonal ska få parkeringstillstånd och om att medarbetare ska få kompetensutveckling inom fokusområden som missbruk, psykiatri och våld i nära relationer.

Jag har tidigare i kväll berättat om vårt kvalitetskontrakt, som ska göra det tydligare vad staden ger för hjälp och service och vem den äldre ska vända sig till. Det är dags att vi gör upp med detaljstyrning och byråkrati. Staden behöver tydligare anpassa sig till de människor som vi finns här för. Jag tror att det också är dags att tydliggöra Stockholms valmöjligheter bättre genom en webbplattform där äldre och anhöriga kan jämföra verksamheterna med varandra tydligare och på ett mycket lättare sätt än vad som är fallet i dag. Vi behöver helt enkelt bli mer tillgängliga och mer öppna i den här staden. Med Moderaterna får du ordning och reda och vård efter behov.

Anförande nr 855
Borgarrådet L i n d b l o m (V): Nu kan jag återanvända mina anteckningar från Peter Backlunds anförande. Jag tycker att det är ganska intressant att du pratar om en budget i balans, finansiering och så vidare, när er budget på riktigt bygger på en omorganisation där man går från 14 till 5 stadsdelar. Ni ska utreda omorganisationen och sjösätta den. Ni ska också få omorganisationen att spara pengar: 200 miljoner kronor. Allt detta ska ske under ett år. Om ni inte sjösätter den här omorganisationen saknar ni 200 miljoner kronor i er budget.

Den här omorganisationen berör nästan 40 000 personer. Att göra allt det här under ett år kan gå i ett familjeföretag eller i en organisation med kanske upp till 50 anställda. Men att göra en så här stor omorganisation och dessutom se till att den genererar pengar år ett är praktiskt omöjligt. Det betyder att er budget tyvärr inte är finansierad, Dennis. Ni har 200 miljoner i monopolpengar, och dem kan inte undersköterskelöner betalas med.

Anförande nr 856
D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! Moderaterna har en finansierad budget. Man kan ha två olika perspektiv. Man kan ha ert perspektiv, att man ska låta stadens organisation svälla med fullkomligt meningslösa nämnder och beredningar, allt för att borgarrådet ska ha lite låtsasgrejer att göra på dagarna, och se till att skattepengarna går just åt det, eller så gör man som vi och ifrågasätter i grunden att vi ska ha den byråkrati som vi har i den här staden. Det är fullt möjligt att dra ned antalet stadsdelsnämnder till just fem, och någonting som jag tror är väldigt viktigt är att vi får övriga Alliansen med oss; då kommer det att bli en förhandling i den frågan.

Det viktiga här vad gäller finansieringen är ju att vi lägger 35 miljoner kronor mer på äldreomsorgen än vad ni gör. Någonting som ni brottas med är samtidigt underskott, som dessutom växer. I T 2 till exempel är det 31 miljoner kronor. Det är just nu åtta stadsdelsnämnder som har underskott. Var är åtgärderna?

Anförande nr 857
M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande och fullmäktige! Jag hade egentligen tänkt säga något helt annat än vad jag nu kommer att säga, men jag går alltid igång på schemaläggning. Det är det mest upphetsande ämnet i mitt liv, och så har det varit sedan 1981. Schemaläggning för heltid är inte ett dugg svårt, kan jag upplysa er om. Vi har verksamheter i vård och omsorg som har gjort detta i åratal. Landstinget schemalägger sjukhusen enbart med heltider. Där kan man se modeller. Jag har jobbat med detta. När landstinget, den stora organisationen, kan det, varför kan då inte kommunen göra detsamma? Det har jag alltid undrat över.

Vad man gör inom landstinget och vad man kan göra i kommunen är givetvis att lägga heltidsdagar på åtta timmar och arbeta med överlappningstider i schemat. Överlappningstiden innebär att förmiddags- och kvällspersonalen är på plats samtidigt. Det är jättemycket folk. Men man kan använda denna tid till någonting nyttigt. Det är då man kan ta promenader med den äldre. Det är då man kan måla naglarna, lägga upp håret eller bara sitta och prata eller läsa tidningen tillsammans. Det är då man kan ha kompetensutveckling som kostar nästan ingenting för att den sker internt under arbetstid. Det är då man kan utöva medinflytande på arbetsplatsen, som vi har enligt samverkansavtalet i denna stad. Då kan man samlas till arbetsplatsträffar. Det är så man gör inom landstinget. Var och en lägger sitt eget schema utifrån verksamhetens behov, och man kommer överens med varandra om hur man ska jobba, så att man täcker dygnets alla timmar med det som behövs. Och det är inte farligt att ha fler i tjänst under några timmar per dag. Det är inte svårt, utan väldigt enkelt.

Det här borgar också för kontinuitet. Man behöver ingen bonus. Lägg heltidsscheman och ge folk fast anställning, så har vi kontinuitet inom äldreomsorgen utan bonusar och utan tjafs!

Anförande nr 858
P e t e r B a c k l u n d (L): Jag är inte så väldigt insatt i det här med schemaläggning, men är du beredd att betala de kostnader som ditt förslag innebär?

Det andra jag skulle vilja fråga dig om är det här med återkommunalisering, vilket jag tycker är rätt intressant. Jag pratade tidigare om Högdalens vård- och omsorgsboende. Det här kostar pengar. Moderaterna och vi liberaler i stadsdelsnämnden har gjort en skrivelse om vad det faktiskt kostar med återkommunalisering. Vi har nu fått svar, och vi fick ett exempel. Enskededalens servicehus kostar åtminstone 1,5 miljoner att återta i egen regi. Dessutom har man tillsatt en specialtjänst för 700 000 kronor för att man ska ha en speciell person anställd som håller på och återtar saker och ting. Är det rimliga pengar att satsa, tycker du?

Anförande nr 859
M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande och fullmäktige! Tidigare på dagen höll fullmäktiges viceordförande en pedagogisk föreläsning om vad som gäller när man begär repliker. Det gör man för att få ytterligare upplysning om det som den som höll anförandet har sagt. Jag har inte sagt ett dugg om återkommunalisering och de pengarna. Jag pratar om personalens scheman.

Vad gäller schemaläggning vill jag berätta om ett exempel. Barnintensiven på Karolinska universitetssjukhuset till och med överanställde folk på schemat. Vad var det då man kunde fastslå när man gjorde bokslutet? Jo, man hade sparat pengar för att man hela tiden hade människor i verksamheten som var rutinerade och kunde täcka luckorna som fanns.

Det kan kosta initialt, ja. Men det kommer att spara pengar i förlängningen, och det höjer framför allt kvaliteten i verksamheterna att heltidsanställa och fastanställa människor. Dessutom ger det också människorna möjlighet att försörja sig på sin lön. Lägstalönen för undersköterskor är just nu 20 474 kronor. Då behöver man en heltidslön.

Anförande nr 860
D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! Kontinuiteten är väldigt viktig. Jag minns till exempel när jag tog upp den frågan i den här salen och kunde förklara ställningstagandet från majoriteten i äldrenämnden. Förvaltningen hade förklarat att kontinuiteten snarare är för hög ur ett personalperspektiv, vilket vi från Alliansen kritiserade. Nu har vi kommit med ett konkret förslag som faktiskt präglar hela diskussionen om detta, nämligen kontinuitetsbonusen. Det är ett incitament, medan det ni nu kommer med mer är kravställande. Det handlar om vilken syn man har på verksamheterna.

Jag vill ställa en fråga till dig om biståndsbedömningen. Karin Wanngård skrev i december 2013 i en reservation, med anledning av en motion som du hade väckt om att biståndsbedömningen måste förändras, att den förda politiken blivit alltmer restriktiv och att rätten till ett tryggt boende därmed i praktiken blivit beskuren i

många stadsdelar. Men den har blivit restriktivare under er tid. Det var 17 procent 2015, men 11 procent 2012. Vad hände med era förslag om detta, och varför accepterar ni inte vårt handslag för en reformerad biståndsbedömning?

Anförande nr 861
M i r j a R ä i h ä (S): Jag noterar att presidiet inte påpekar att man inte ska replikera på sådant som jag inte har sagt här.

(O r d f ö r a n d e n : Vi går inte in i anföranden på det sättet, men jag håller med dig, Mirja. Jag är glad att i alla fall några i salen har lyssnat på vad jag sade.)

Om vi ska ha högkvalitativ äldreomsorg ska vi också ha god personalpolitik. Jag tycker inte att kontinuitetsbonus är god personalpolitik. Att ge anställda fast heltidsanställning och trygga villkor är däremot god personalpolitik.

När vi inledde den här mandatperioden hittade vi era riktlinjer för biståndsbedömning i en byrålåda. Ni hade inte lyckats ta fram dem. Vi gjorde en liten justering, men vi lever fortfarande med detta. Vi återkommer dock med nya riktlinjer, och då tar vi debatten, Dennis.

(O r d f ö r a n d e n : Nu får vi hoppas att den tredje och sista repliken handlar om vad du har pratat om, Mirja.)

Anförande nr 862
S o f i a M o d i g h (KD): Det är intressant att den här diskussionen om repliker kommer i den sista debatten. Vi hade behövt den tidigare. Man undrar hur det kan ha blivit så. Det kanske finns andra skäl.

Du tog upp det här med schemaläggning, Mirja. Det är intressant att du säger att vården i landstinget är bättre eller har lyckats få mer heltider än kommunen, vilket är jättebra. Det som oroar mig och som jag vill fråga dig om är att det inte verkar ha gjort det lättare att rekrytera. Det har i och för sig ett egenvärde att man får rätt till heltid, men vi har också ett behov av att rekrytera, och det verkar inte vara så mycket lättare i landstinget än i kommunen. Då känner man lite så här: När kommer resultaten av allt det här positiva ni pratar om? Hittills har ni uppfyllt tre av nio indikatorer i er egen budget i år. Man blir lite orolig.

Anförande nr 863
M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande och fullmäktige! Det är självklart att det är svårt att rekrytera om man bara kan erbjuda allmän visstidsanställning. Jag har jobbat på Karolinska universitetssjukhuset sedan 1990. Vi har alltid schemalagt med heltid. Visst är det svårt att rekrytera, men jag brukar säga: Hur marknadsför vi våra yrken? Räck upp handen, ni som har sett en glad sjuksköterska eller undersköterska i Aftonbladet den senaste tiden! Inga händer är uppe. Jag är en sådan, men jag mäktar inte ensam. Vi måste som politiker ta ansvar för att marknadsföra våra verksamheter och aktivt rekrytera till de väldigt roliga yrken som man faktiskt kan ha inom äldreomsorgen. Det är kul att jobba där, tycker jag, och jag vill att fler ska tycka det.

Anförande nr 864
B a w e r K e v i r (S): Som sagt pratar vi mycket om äldrepolitiken. Vi har också mer än 40 000 anställda, så vi är en stor arbetsgivare. Jag vill säga några ord om personalpolitiken.

Stadens personalstrategiska arbete syftar till att skapa goda förutsättningar för chefer och medarbetare att upprätthålla en hög kvalitet i verksamheterna. Det systematiska arbetsmiljöarbetet ska stärkas i alla verksamheter. Staden ska vara en bra arbetsgivare som erbjuder så goda arbetsvillkor att fler vill arbeta i staden. Rätt till heltid och trygga arbetsvillkor är grundläggande. Jämställdhet, jämlikhet och frihet från diskriminering ska genomsyra personalpolitiken. Därför ska den segregerade arbetsmarknaden brytas, lönekartläggningar genomföras årligen och löneskillnader utjämnas. Helhetslösningar för ökad hälsa ska utvecklas för yrkesgrupper med särskilt utsatta arbetsvillkor. Ett aktivt arbete ska bedrivas för att sänka sjukskrivningsantalet i staden. Fler personer med funktionsnedsättningar ska erbjudas anställning i staden. Det är prioriterat att öka antalet utrikesfödda i chefspositioner. Fokus är förebyggande arbete, samtidigt som diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling alltid ska motarbetas. Om vi inte tar hand om anställda som jobbar i staden kommer vi inte att nå bra resultat. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 865
A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande, ledamöter och åhörare! För Liberalerna är valfriheten av central betydelse. Det gäller självklart även våra äldre. Det har vi fått höra många gånger här i kväll. Vi tror att många aktörer inom välfärdssektorn utvecklar och stärker kvaliteten. Vi bryr oss mindre om vad det står på löneavin, så länge utförandet är det bästa. Självklart ska alla verksamheter hålla hög kvalitet, och de som inte lever upp till kraven ska inte få bedriva verksamhet. Det gäller såväl kommunal som privat drift, och där är vi liberaler glasklara.

Vi vill som sagt inte avveckla valfriheten. Vi vill i stället utveckla den. Det måste bli lättare att välja. Äldre måste få bättre stöd och framför allt bättre information. Det måste bli lättare att veta hur bra en verksamhet egentligen är, att få vittnesbörd och inte bara statistik. Vi vill också verka för att fler idéburna alternativ ska kunna finnas. Ett annat av våra förslag är att äldre ska kunna välja själva om de vill ha nattillsyn inom hemtjänsten med kamera eller som i dag med fysiska besök. Om man ångrar sig ska man självklart kunna välja om.

Därför är det synnerligen olyckligt när majoriteten vill återkommunalisera verksamheter, inte för att de skulle vara misskötta eller oönskade, utan för att de inte passar in i majoritetens världsbild. Det är således inte av omsorg om brukarna, utan av ideologiska skäl. Nu har detta inte fortsatt i samma takt, och det är jag tacksam för, men oron har inte riktigt lämnat mig och knappast heller stockholmarna. Liberalerna är däremot en garant för både valfrihet och kvalitet. Bifall till Liberalernas budgetreservation!

Anförande nr 866
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande och ledamöter! Det känns roligt att få utnyttja de här sista minuterna i debatten till att prata om de sociala

satsningar som äldrenämnden gör. Jag tog upp detta i mitt inledningstal, men jag vill lyfta fram det lite extra, då den satsning som nu görs för att förebygga och motverka våld mot äldre är så viktig. Det finns ett mörkertal i den här gruppen, ett ganska stort mörkertal faktiskt, eftersom våld mot äldre kvinnor sällan uppmärksammas. Det är oftast inte de kvinnorna vi ser framför oss när vi tänker på kvinnojourernas, sjukvårdens eller polisens arbete mot våld i nära relationer. Men det är också så att de äldre som utsätts för våld inte sällan är i beroendeställning till dem som de utsätts för våld av. Nu gör Unizon och äldrenämnden en gemensam satsning som kommer att gå ut på att utbilda personal – nu börjar jag bli trött, känner jag – men också informera äldre om deras rättigheter, så att de ska kunna förebygga våldet och få rätt till skydd.

Det finns en annan viktig social satsning som jag också vill nämna, nämligen satsningen på äldre i hemlöshet, där det ingår att förbättra samverkan mellan individ- och familjeomsorgen och äldreomsorgen i stadsdelarna. Det är lätt hänt att äldre i hemlöshet som kanske får pension och därmed faller ur försörjningsstödssystemet liksom glöms bort av socialtjänsten för att de kan försörja sig själva. Därför är den här satsningen viktig för att det ska bli ett bra samarbete, för att man inte ska hamna mellan stolarna och för att alla ska få den hjälp som de har rätt till oavsett ålder.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till budget 2017!

Anförande nr 867
S o f i a M o d i g h (KD): Jag vill egentligen bara säga att det är jättebra att du tar upp det här om våld mot äldre. Jag skrev en motion om det för en tid sedan, och jag tror att den ganska snart kommer upp i fullmäktige för debatt. Då vore det bra om man inte bara uppmärksammade problemet utan också kunde tänka på lösningar. Kompetensutveckling och så vidare är ju en del av det. Det är svårt, eftersom det här våldet dessutom kan te sig mer subtilt än annat våld. Man kan bli nekad sin mat, som man kanske inte kan ta själv, eller så får man inte den vård och omsorg man behöver i sin vardag, som ett slags hot eller våld. Jag vill mest tacka för att också du lyfter fram den här frågan, och jag hoppas på svar i en debatt i fullmäktige.

Anförande nr 868
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Det är roligt att höra att också ni tycker att detta är bra. Jag håller med dig om att våldet kan te sig på olika sätt. Därför blir de här satsningarna på utbildning av personal också väldigt viktiga; man ska kunna se att våld kan innebära många olika saker. Men det handlar också om information till äldre; när det är fråga om våld i nära relationer blir våldet ofta normaliserat, och man ser inte alltid själv att man utsätts för våld. Det kan se olika ut. Därför tror jag också att de här informationssatsningarna mot äldre personer blir väldigt viktiga. Tack för att du också gillar det här!

Anförande nr 869
A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Jag tror att vi är många som tycker att frågan om våld i nära relationer när det gäller äldre är väldigt viktig. Jag skulle därför vilja höra hur du ställer dig till vårt förslag att projektet Huskurage ska införas även i Micasas bestånd, så att man ska jobba på det sättet.

När det gäller äldre i hemlöshet tycker vi inte att man ska få vräka någon som bor i ett kommunalt bostadsbolag innan man har talat med stadsdelen och socialtjänsten, för det är ofta så som du säger, att personen inte har socialbidrag och inte är känd. Hur ställer du dig till det?

Slutligen skulle jag vilja säga att jag tycker att det är roligt att det verkar som att ni i alla fall börjar intressera er lite för de här frågorna nu. Under ett och ett halvt år var er plats i äldrenämnden inte besatt av någon, så det verkade som att ingen hos er brydde sig om de här frågorna.

Anförande nr 870
A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Det här är frågor som intresserar oss. Vi hade tidigare en föräldraledig ledamot, men vi hade ändå samarbete i majoriteten kring äldrefrågorna. Vi har inte på något sätt släppt de frågorna.

Vräkningsförebyggande arbete är en av socialtjänstens stora uppgifter. Den gäller alla, även personer som inte har försörjningsstöd. Men det här måste såklart också komma till socialtjänstens kännedom. Detta kan man behöva utveckla ett arbete kring, likt det som görs för barnfamiljer, där man också måste ha samarbete med bostadsbolagen och i vissa fall också kronofogden, så att socialtjänsten kan gå in och jobba vräkningsförebyggande. Det handlar också om att ge information. Informationen ska vara tydlig också till äldre om att man kan vända sig till socialtjänsten även om man inte har försörjningsstöd om man riskerar vräkning.

§ 25 Avslutning

Anförande nr 871
O r d f ö r a n d e n : Tack så väldigt mycket för två fantastiskt bra dagar med jättefina och bra diskussioner samt en trevlig stämning!

Anförande nr 872
Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag vill å det varmaste från oss alla 101 kommunfullmäktigeledamöter här inne tacka presidiet. Ni har gjort ett fantastiskt arbete. Ni har varit lite väl hårda ibland, men det får man väl överleva. Frånsett det är det en ynnest att få ha ett så bra presidium som har lotsat oss igenom dessa dagar.

Jag vill också passa på att tacka alla fantastiska medarbetare i staden som håller reda på olika ersättare in och ut, alla förslag och talarlistor och allt vad det är.

Tack snälla ni för ett väl genomfört fullmäktigebudgetsammanträde!